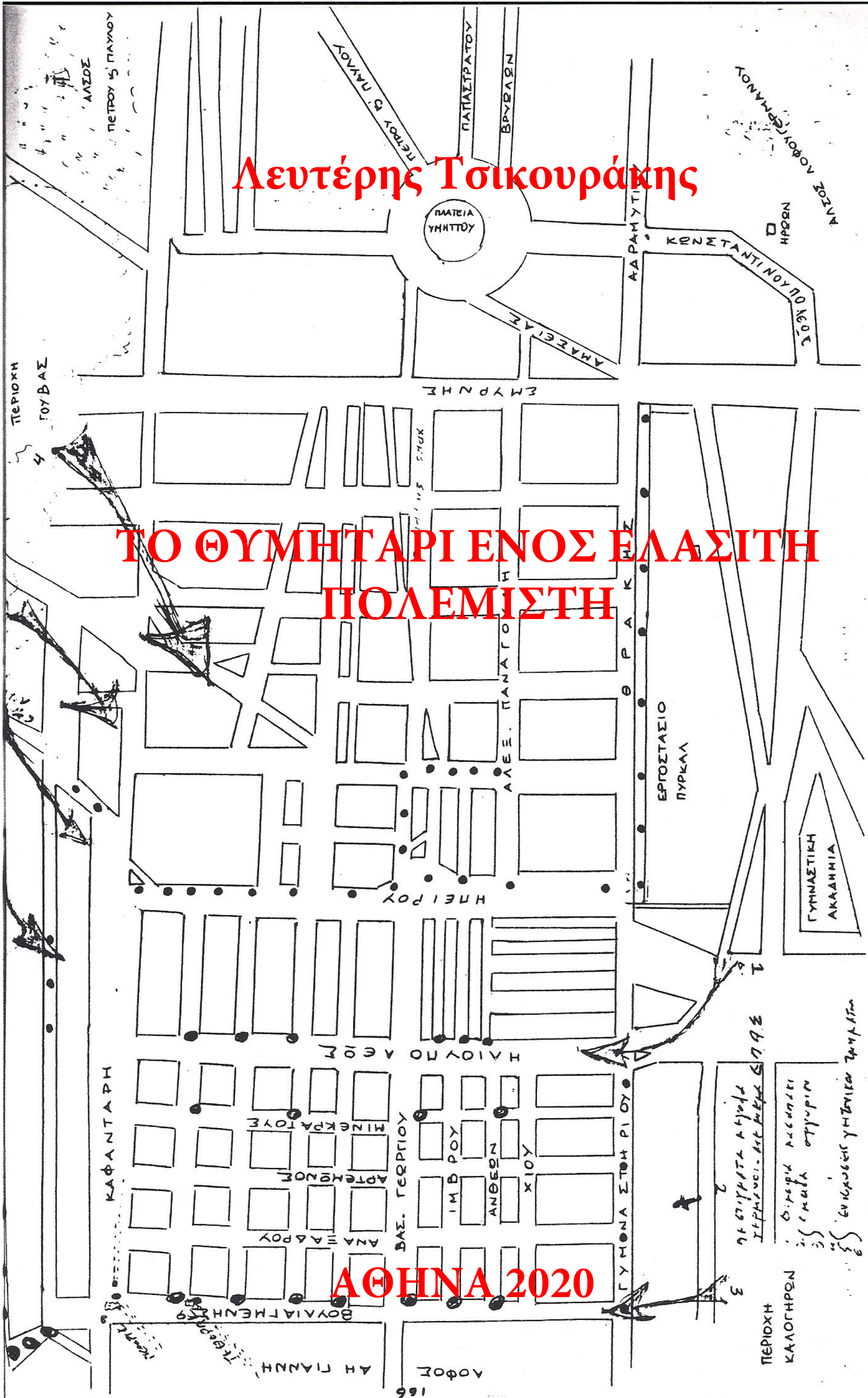
Λευτέρης Τσικουράκης

ΤΟ ΘΥΜΗΤΑΡΙ ΕΝΟΣ ΕΛΑΣΙΤΗ ΠΟΛΕΜΙΣΤΗ

ΑΘΗΝΑ 2020

Λευτέρης Τσικουράκης

ΤΟ ΘΥΜΗΤΑΡΙ ΕΝΟΣ ΕΛΑΣΙΤΗ ΠΟΛΕΜΙΣΤΗ

ΑΘΗΝΑ 2020

Αλήθεια σέρνεσαι γδυτή κι ανήμπορη
στους δρόμους μέσα λασπωμένη.
Μα ποιος τολμά το χέρι του ν’ απλώσει
σ’ εσένα που ’σαι η εκλεκτή, βοήθεια να δώσει;
Με θέρμη ν’ αγκαλιάσει τ’ όνομά σου
και στα μεσούρανα ψηλά να σε σηκώσει;
Και να φωνάξει, ν' ακουστεί, σ' όλη τη πλάση:
Ακούστε άνθρωποι
ΑΥΤΗ ΕΙΝΑΙ Η ΑΛΗΘΕΙΑ
Η ΕΚΛΕΚΤΗ ΘΕΩΝ ΚΙ ΑΝΘΡΩΠΩΝ

ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ ΤΗΣ ΕΚΔΟΣΗΣ

Πάνε πολλά χρόνια που έπεσαν στα χέρια μου πολλές σελίδες γραμμένες σε κάποια παλιά γραφομηχανή. Αυτές οι σελίδες έτσι σκόρπιες ούτε καν δεμένες σ' ένα βιβλίο, ήταν το βιβλίο του Λευτέρη Τσικουράκη. Στη πρώτη σελίδα είχε ιδιόχειρη αφιέρωση του ιδίου του συγγραφέα προς «την οικογένεια του ατρόμητου αγωνιστή Γιώργου Αργυρίου».

Ο Γιώργος Αργυρίου ήταν ο πατέρας μου και είχε πια πεθάνει 56 χρονών, όταν αυτές οι σελίδες που τώρα έγιναν βιβλίο, ήρθαν στα χέρια της οικογένειας. Πικραμένος από τη συντροφικότητα που τελικά δε βρήκε από τους συντρόφους του και συναγωνιστές του, κουρασμένος από τη διαρκή πάλη για επιβίωση του ιδίου και της οικογένειας του, απογοητευμένος γιατί ένιωθε ηττημένος από τις μάχες που έδινε από μικρή ηλικία προσπαθώντας να συνεισφέρει σ' έναν πιο δίκαιο, ελεύθερο κόσμο.

Σε αρκετές σελίδες του βιβλίου αναφέρονται περιστατικά και γεγονότα που συμμετείχε ο πατέρας μου. Γνωριζόντουσαν με τον Λευτέρη Τσικουράκη ήδη από τότε, την εποχή της γερμανικής κατοχής, κι αυτή η φιλία απ' ό,τι φαίνεται κράτησε για πάρα πολλά χρόνια.

Ήμουν πολύ μικρή και θυμάμαι σαν εικόνα όταν είχε έρθει ο Λευτέρης Τσικουράκης στο σπίτι μας, μόλις είχε αποφυλακιστεί από κάποιες φυλακές, από τις τόσες φυλακίσεις, εξορίες και κυνηγητά που είχε υποστεί από τις μετά τον πόλεμο και τον εμφύλιο κυβερνήσεις στην Ελλάδα, όπως και τόσοι άλλοι κι άλλες που πολέμησαν ενάντια στη κατοχή και υπήρξαν πολιτικοί κρατούμενοι για τις μετέπειτα κυβερνήσεις.

Κι ο πατέρας μου είχε συλληφθεί και είχε κρατηθεί στην EL DABA μετά τα δεκεμβριανά. Ήταν 18 χρονών τότε.

Θυμάμαι αυτή την επίσκεψη του Λευτέρη Τσικουράκη στο σπίτι μας, γιατί μου είχαν κάνει μεγάλη εντύπωση αυτά που συζητούσαν με τον πατέρα μου. Τότε και λόγω ηλικίας, δεν ήξερα και δεν καταλάβαινα.

Ο πόλεμος είχε τελειώσει αλλά όσοι δεν ήταν μαυραγορίτες, καταδότες, χαφιέδες κατά τη διάρκεια του πολέμου, συνεργάτες στη κατοχική κυβέρνηση, έδιναν ακόμη αγώνες για επιβίωση.

Ο εμφύλιος που είχε αρχίσει τα τελευταία χρόνια του πολέμου, άφησε πολλές πληγές. Η επικράτηση των εθνικοφρόνων συνεργατών των κατοχικών κυβερνήσεων, έπρεπε να συνεχιστεί με κάθε μέσο.

Πολλοί ακόμη φυλακίζονταν, εκτελούνταν, στέλνονταν σε τόπους εξορίας.

Έξι εκατομμύρια Εβραίοι δολοφονήθηκαν στα στρατόπεδα θανάτου, από τους 80.000 εβραίους περίπου που είχε η Ελλάδα σώθηκαν μόνο 5.000 περίπου. Πολλοί αγωνιστές, για να γλυτώσουν από τους διωγμούς και τη σφαγή από τις μετέπειτα κυβερνήσεις, έφυγαν κυνηγημένοι, εγκαταλείποντας τις περιουσίες τους, τα σπίτια τους. Μακεδόνες αγωνιστές αφήσανε τα χωριά τους και σαν μην έφθανε αυτό, τους αφαιρέθηκε και η ιθαγένεια για να μη μπορούν να ξαναγυρίσουν. Κι έτσι ξανακτίστηκε η Ελλάδα μετά τον πόλεμο. Με τις αρπαγές και λεηλασίες των περιουσιών των Εβραίων, των Μακεδόνων κι όσων φύγανε κυνηγημένοι και έγιναν πολιτικοί πρόσφυγες.

Οι κυβερνήσεις μετά τον Β΄ παγκόσμιο πόλεμο στην Ελλάδα, ήταν κυβερνήσεις με τα ίδια άτομα που θα έπρεπε, σύμφωνα με το δίκαιο, να έχουν καταδικαστεί για εγκλήματα κατά τη διάρκεια του πολέμου.

Δυστυχώς οι τακτικές του κυνηγητού, της αρπαγής και της αρπαχτής στην Ελλάδα υπάρχουν ακόμη και σήμερα.

Πιστεύω πως ήταν μια καλή ευκαιρία μετά τη φρίκη του πολέμου, μετά τον εμφύλιο, να βγούνε συμπεράσματα και να ξεκινήσει απ' την αρχή ένας κόσμος πιο συνειδητοποιημένος, πιο υπεύθυνος, πιο δημιουργικός, με αρχές πιο δίκαιες και ισότιμες.

Αλλά με το όργιο κυνηγητών και διώξεων, με τη φτώχεια και την ανέχεια, τη κούραση και την απογοήτευση, όσοι μπόρεσαν έφυγαν, είτε καταδιωκόμενοι, είτε ως μετανάστες.

Ακόμη καλλιεργήθηκε μια κουλτούρα ηττοπάθειας, ίσως και κακομοιριάς, απ' τη μία, κι από την άλλη ένας αγώνας δρόμου για νομιμότητα κι ένταξη στο υπάρχον κοινωνικό καθεστώς.

Πάντα βέβαια πραγματοποιούνταν αγώνες, είτε συνδικαλιστικοί, είτε κριτικής και διαμαρτυρίας απέναντι στις κυβερνήσεις και στους θεσμούς της, όμως αφορούσαν μια μικρή μερίδα ανθρώπων και δεν ήταν καθολικοί. Αυτό σε συνδυασμό με την ανωριμότητα διαχείρισης των αγώνων κατέληγε σ' ένα ξεφούσκωμα και σε διώξεις ορισμένων.

Το βιβλίο αυτό είναι και κάτι σαν κοινωνικός καθρέφτης της εποχής του πολέμου αλλά κι αργότερα, και ανάλογα με τις ιστορικές γνώσεις και τις αξίες του αναγνώστη τον φέρνουν μπροστά σε συμπεράσματα.

Σημασία έχει να φέρνουμε το παρελθόν σε σύγκριση και συσχετισμό με το παρόν για να εξηγούμε έτσι τη κακοδαιμονία του σήμερα και κατά κάποιο τρόπο να προβλέπουμε το άμεσο μέλλον.

Ακόμη και σήμερα για παράδειγμα οι αγωνιστές Μακεδόνες που συμμετείχαν στις γραμμές του ΕΑΜ, της ΕΠΟΝ και του ΕΛΑΣ, δεν μπορούν να γυρίσουν στις οικογένειες και τις περιουσίες τους που άφησαν πριν 76 χρόνια.

Μετά το τέλος του πολέμου οι νέες κυβερνήσεις που απαρτίζονταν από συνεργάτες των ναζί, και τώρα πια ρύθμιζαν την νέα πραγματικότητα στην Ελλάδα, αφαίρεσαν την ιθαγένεια από τους

Μακεδόνες που είχαν φύγει διωκόμενοι. Οικογένειες διαλύθηκαν και δεν ξανασμίξανε ποτέ.

Μ' αυτό το τρόπο οι δεξιές κυβερνήσεις, οι κυβερνήσεις των εθνικοφρόνων, εξόντωσαν δια παντός τους «εχθρούς» τους.

Σύμφωνα με καταγραφή των υπηρεσιών ασφαλείας 102.754 πολίτες έφυγαν από την Ελλάδα τη δεκαετία του '40 κυνηγημένοι και 75.886 απ' αυτούς στερήθηκαν την ελληνική ιθαγένεια.

Βλέπουμε το σκηνικό στην Ελλάδα την επόμενη μέρα της λήξης του πολέμου εντελώς διαφορετικό. Πέρα από τη καταστροφή και τη φτώχεια, που πάντα φέρνει ένας πόλεμος, λαοί κι εθνότητες που ζούσαν στην Ελλάδα πριν τον πόλεμο παύουν να υπάρχουν, τουλάχιστον σε σχέση με την δύναμη και την θέση που είχαν πριν.

Κι αυτό δυστυχώς δεν έχει αλλάξει μέχρι σήμερα, 2020. Υπάρχει μια τέτοια καλλιεργούμενη κι ελεγχόμενη, ψευτοπαιδεία, με τόσο γκροτέσκα και ηλίθια χαρακτηριστικά, κι εκδηλώσεις ακόμη πιο γελοίες έως επικίνδυνες, που ο ρατσισμός γίνεται αξία, η αρπαγή κανόνας, η πειθαρχία στις προσταγές της οποιαδήποτε εξουσίας τρόπος ζωής.

Μια τέτοια κοινωνία είναι αυτή που οικοδομήθηκε όλα αυτά τα χρόνια.

Φυσικά πάντα θα υπάρχουν οι πιο ελεύθερες φωνές κι αυτή είναι η μόνη ελπίδα, όχι μόνο για την Ελλάδα αλλά και για την ανθρωπότητα.

Δεν είναι στις προθέσεις μου να κάνω ιστορικές αναλύσεις, κάτι τέτοιο άλλωστε δε γίνεται μέσα από ένα πρόλογο. Όμως θα παρακαλούσα τον αναγνώστη, να ψάξει, να διαβάσει, να ερευνήσει.

Σήμερα υπάρχει πολύ βιβλιογραφία για μια τέτοια έρευνα.

Η καθυστερημένη ομολογουμένως έκδοση αυτού του βιβλίου α-φιερώνεται στον πατέρα μου Γιώργο Αργυρίου, που μ’ έμαθε να σκέφτομαι ελεύθερα, με αξιοπρέπεια και αξίες.

Σοφία Αργυρίου Κυρίτση

Αθήνα 2020

ΤΟ ΘΥΜΗΤΑΡΙ ΕΝΟΣ ΕΛΑΣΙΤΗ ΠΟΛΕΜΙΣΤΗ
1940 – 1974

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Η ΠΟΡΕΙΑ ΕΝΟΣ ΠΡΟΔΟΜΕΝΟΥ ΛΑΟΥ

ΛΑΟΙ ΧΩΡΙΣ ΜΝΗΜΗ ΕΙΝΑΙ ΛΑΟΙ ΧΩΡΙΣ ΜΕΛΛΟΝ

Το θυμητάρι αυτό, δεν έχει κατ' αρχήν λογοτεχνικές αξιώσεις και οι σκόρπιοι στίχοι που υπάρχουν μέσα γραμμένοι, δεν αξιώνουν λογοτεχνική αναγνώριση.

Το κάθε τι που είναι γραμμένο μέσα εδώ, αφορά και μια συγκεκριμένη περίπτωση, αληθινή, και κατά συνέπεια δεν είναι μυθιστόρημα. Είναι απλή περιγραφή γεγονότων που συνέβησαν σε μια ορισμένη εποχή και χρονολογία, σε κάποιο συγκεκριμένο τόπο και όλα τα ονόματα και γεγονότα είναι πραγματικά.

Οι κρίσεις που υπάρχουν σε μερικά εξ' αυτών, είναι τα προσωπικά μου συναισθήματα, ακριβώς τη στιγμή εκείνη. Ακόμα και οι στίχοι που είναι γραμμένοι, καθώς και τα διάφορα γνωμικά, είναι απόρροια αυτών ακριβώς των συναισθημάτων μου. Με το θυμητάρι αυτό δεν αξιώνω αναγνώριση των αγώνων μου, ΑΞΙΩΝΩ ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΗ ΤΩΝ ΠΕΣΟΝΤΩΝ ΑΓΩΝΙΣΤΩΝ.
ΑΥΤΟΥΣ ΠΟΥ ΟΥΤΕ ΜΕ ΤΑ «ΨΙΛΑ» ΔΕΝ ΤΟΥΣ ΓΡΑΦΕΙ Η ΙΣΤΟΡΙΑ.

ΕΑΝ ΘΕΣ ΝΑ ’ΣΑΙ ΑΡΕΣΤΟΣ
ΣΤΟΥΣ ΙΣΧΥΡΟΥΣ
ΓΡΑΨΕ ΤΗΝ ΙΣΤΟΡΙΑ
ΣΤΑ ΜΕΤΡΑ ΤΟΥΣ

ΑΝ ΘΕΣ ΟΜΩΣ ΝΑ ΣΕΒΕΣΑΙ
ΚΑΙ ΝΑ ΣΕ ΣΕΒΟΝΤΑΙ
ΓΡΑΨΕ ΤΗΝ ΑΛΗΘΕΙΑ.

Ε.Τ.

ΣΑΝ ΠΑΡΑΜΥΘΙ

Κάποτε πέρναγε έξω από το ατελιέ ενός ζωγράφου, ένας απλοϊκός και πολύ τίμιος ανθρωπάκος. Κοιτώντας δε μέσα, είδε με απορία, απέναντι σ' ένα τοίχο ένα πορτραίτο που τού έμοιαζε λίγο και που όμως, κάτω έγραφε όχι μόνο το όνομα και το πατρώνυμο αλλά ακόμη και την ηλικία του. Τότε ο απλοϊκός άνθρωπος μπήκε μέσα και ρώτησε τον ζωγράφο:

- Δεν μου λες καλέ μου άνθρωπε, τον ξέρεις αυτόν που είναι μέσα στο κάδρο;

Ο ζωγράφος τον κοίταξε καλά – καλά και είπε με τη σειρά του:

- Όχι άνθρωπέ μου δε τον ξέρω. Εμένα μου τον είπαν, ό,τι μου είπαν ζωγράφισα.

- Μα αυτός καλέ μου ζωγράφε είμαι εγώ, είπε ο ανθρωπάκος

Ο ζωγράφος τον ξανακοίταξε και του είπε:

- Τι να σου πω άνθρωπέ μου. Εγώ την δουλειά μου έκανα κι αμείφθηκα γι' αυτό.

Τότε ο ανθρωπάκος ανέβηκε με ορμή πάνω στη σκάλα, έσκισε το κατασκεύασμα του ζωγράφου και στη θέση του έβαλε μια αληθινή του φωτογραφία.

Μετά τον κοίταξε και φώναξε οργισμένος:

- Ζωγράφε και πελάτες του ζωγράφου.

Αυτός είμαι κι όχι αυτός που ζωγραφίσατε με τα πολύχρωμα μολύβια σας.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ
1940-1944

Φυσικά δεν νομίζω και ούτε είναι πρόθεση μου ότι μπορεί αυτό το μικρό θυμητάρι, αν μπορεί κανείς να το πει έτσι, να καλύψει όλες τις πτυχές του αγώνα, ένοπλου και μη, στην περιοχή ΥΜΗΤΤΟΥ-ΚΟΠΑΝΑ, ΧΑΡΑΥΓΗ-ΗΛΙΟΥΠΟΛΗ, διότι υπάρχουν αφανείς ήρωες γυναίκες, άνδρες και μικρά παιδιά, που με μόνο τους όπλο το θάρρος τους και την φλογερή τους αγάπη προς την σκλαβωμένη πατρίδα, προσέφεραν τεράστιες υπηρεσίες στο αγωνιζόμενο ΕΘΝΟΣ.

Εάν δεν υπήρχαν αυτοί δεν θα υπήρχαμε κι εμείς.

Εάν εμείς που κρατάγαμε το όπλο είμαστε μια φορά άξιοι, αυτοί οι άοπλοι και πεινασμένοι αγωνιστές είναι εκατό φορές ήρωες.

Τιμή και δόξα στους επώνυμους κι ανώνυμους αυτούς αγωνιστές που με την θυσία τους χάρισαν σ' αυτόν τον τόπο την ΛΕΥΤΕΡΙΑ.

Πριν προχωρήσω στην εξιστόρηση των διαφόρων περιστατικών και επεισοδίων, γύρω από τις διάφορες μάχες ή ακόμη και τα πιο απλά περιστατικά που συνέβησαν κατά την περίοδο της κατοχής στην περιοχή μας, θα πρέπει ν' αναφερθώ σε ορισμένα πράγματα για να μπορέσει ο αναγνώστης, αγωνιστής ή όχι, να πάρει μια ιδέα των δυσκολιών που αντιμετώπιζε ο κάθε μαχητής ή ο στρατιωτικός ηγέτης, μικρής ή μεγάλης μονάδας ή ένας απλός καθοδηγητής ή ένας ελασίτης. Και αυτό θέλω ιδιαίτερα να το τονίσω διότι έτσι μόνο θα μπορέσει ο σύγχρονος αναγνώστης ή αγωνιστής να κρίνει τα γεγονότα της εποχής εκείνης και να εκτιμήσει τους συντελέσαντες σ' αυτά.

Κατ' αρχήν θα πρέπει οι αναγνώστες του ενθυμητάριου αυτού να δουν την διαφορά μεταξύ τακτικού στρατού κι αντάρτικου των πόλεων. Και τούτο διότι άλλο σημαίνει συμπλοκή ή μάχη σε ανοικτό χώρο κι άλλο μέσα σε μια πόλη κατειλημμένη σταθερά από τον εχθρό και περιβαλλόμενη από μια σειρά συνεργάτες των

κατακτητών επιμελώς καμουφλαρισμένων.

Στον ανοικτό χώρο οι αντίπαλοι βλέπονται μεταξύ τους και μπορεί ο ένας να ελέγχει τις κινήσεις του άλλου. Έχει την δυνατότητα ο καθένας τους να ελέγχει τον χώρο συμπλοκής και στην χειρότερη περίπτωση τον χώρο του τομέα του. Εάν μια ομάδα, λόγου χάριν, ή ένα τμήμα σκαλώσει κάπου, έχει την δυνατότητα να δει τις κινήσεις του αντιπάλου και να πράξει ανάλογα ή ακόμα και να ζητήσει βοήθεια από τα γειτονικά τμήματα. Ακόμη οι διοικητές μικρών ή μεγάλων μονάδων διαθέτουν όλα τα μέσα επικοινωνίας, ασύρματους, τηλέφωνα, παρατηρητήρια και άλλα πολλά. Όπως θα δούμε παρακάτω όμως, αυτών κι άλλων πολλών πλεονεκτημάτων στερείται παντελώς ο μαχητής που πολεμά στην πόλη. Πόλη κυκλωμένη από παντού. Γι' αυτούς, λοιπόν, και πολλούς άλλους λόγους, οι μαχητές των πόλεων ένοπλοι ή μη, χρειαζόντουσαν πολλά προσόντα για να γίνουν καλοί πολεμιστές. Πρώτος όμως και βασικός λόγος ήταν το θάρρος και ο ενθουσιασμός καθώς κι η βαθιά πίστη στα ιδανικά. Εδώ θεωρώ αναγκαίο να κάνω μια μικρή διευκρίνηση. Όταν λέω ιδανικά δεν εννοώ μόνο τα πολιτικοθρησκευτικά ή άλλα, διότι αυτά στις περιπτώσεις αυτές δεν αποτελούν τον βασικό παράγοντα. Βασικός παράγοντας και καθοριστικός για το ποια στάση θα πάρει ο καθένας, υπήρξε το πατριωτικό του συναίσθημα, η αγάπη για την σκλαβωμένη πατρίδα. Είναι δε σίγουρο ότι όλοι οι μαχητές διέθεταν όλα αυτά τα προσόντα που ήταν αναγκαία για να παλέψουν. Όπως δε παρακάτω θα φανεί, ο μαχητής της κατοχής πάλευε πάντα ή σχεδόν πάντα αποκομμένος, στηριζόμενος στις δικές του δυνάμεις, στην δική του παλικαριά και πίστη. Και τούτο διότι και αυτός ο ρόλος της καθοδήγησης ή της διοίκησης –όταν πρόκειται για στρατιωτικές μονάδες– εκμηδενίζεται λόγω συνθηκών, μορφολογίας της περιοχής ή άγνοια. Έφθασαν στιγμές να κινδυνεύουν ομάδες ή άτομα και η διοίκηση να μην το γνωρίζει, με αποτέλεσμα η κυκλωμένη δύναμη ή να εξοντωθεί ή να χάσει μέρος των μαχητών της και όταν το αντιλαμβάνονταν τις περισσό-τερες φορές έφτανε αργά ή δεν

μπορούσε να κάνει τίποτα, περίπτωση «Φάρου», «Μπιζάνι» «Κάστρο Υμηττού» και τόσες άλλες περιπτώσεις που μπορεί ο κάθε μαχητής να γνωρίζει.

Στις μάχες των πόλεων και ειδικά των συνοικιών με τα πολλά στενά και καλντερίμια, έπρεπε ο κάθε μαχητής να βασίζεται περισσότερο στην δική του παλληκαριά και πείρα παρά στη βοήθεια του διπλανού. Ο διπλανός μαχητής μπορεί να ήταν δέκα μέτρα πιο πέρα και να μην γνώριζε ότι στο διπλανό σοκάκι ήταν άλλος μαχητής και μόνο από τον κρότο του όπλου γνώριζε πως αυτός που αμύνονταν στο δίπλα σοκάκι ήταν συμπολεμιστής του. Αυτό θα φανεί παράξενο στον καθένα κι όμως έτσι ήταν. Εμείς χρησιμοποιούσαμε δέκα ειδών όπλα ενώ οι Γερμανοί κατά κανόνα Μάουζερ κι οι χαφιέδες, γερμανοτσολιάδες, ιταλικές Αραβίδες που κάνουν διαφορετικό θόρυβο και κρότο.

Στις μάχες των πόλεων ο μαχητής ή οι μαχητές που ξεκόβονταν, έπρεπε πολλές φορές να τα βγάλουν πέρα μόνοι και να μη περιμένουν βοήθεια τις περισσότερες φορές από κανέναν. Πολεμούσαν μόνοι να βγουν απ' τον κλοιό ή να πεθάνουν πολεμώντας. Εγώ ο ίδιος έχω πικράν πείρα από κλοιό κι αν σήμερα ζω, αυτό το χρωστάω σε πολλούς παράγοντες μη αποκλειομένης και της τύχης. Επίσης, ακόμα κι αυτός ο ρόλος του ηγέτη στον ανοικτό χώρο έχει τεράστια διαφορά από τις μάχες των πόλεων.

Ενώ ο ηγέτης μικρής ή μεγάλης μονάδας διατάσσει στον ανοικτό χώρο, ελέγχει κι αποφασίζει μέσα από έναν καλά οχυρωμένο σταθμό διοίκησης ή από ένα προφυλασσόμενο παρατηρητήριο, ο ηγέτης μονάδας της πόλης πρέπει να τρέχει από στενό σε στενό κι από σπίτι σε σπίτι με το αυτόματο και το πιστόλι στο χέρι, να εμψυχώνει τους μαχητές, να δίνει εντολές, πολλές φορές δε να βρίζει και ν' απειλεί τους πάντες και τα πάντα εάν τύχαινε ν' αφήσει κανείς τη θέση του χωρίς εντολή, αδιαφορώντας για τους κινδύνους που διέτρεχε Κι όταν παγιδεύονταν, ΕΝΑΣ ήταν ο δρόμος, ΕΝΑΣ και μοναδικός: Μάχη μέχρι την προτελευ-ταία σφαίρα και μετά θάνατος.

Για τους μαχητές αυτούς η λέξη παράδοση δεν υπήρχε στο λεξιλόγιο τους και η ιστορία το έχει αποδείξει.

Ο λόχος Γούβας–Υμηττού–Κοπανά είχε την σκληρή τύχη να χάσει μέσα σ' ένα μήνα:

Έναν λοχαγό: Μπάμπη Μανωλιτσάκη.

Έναν υποδιοικητή: Φιλόλαο (ψευδώνυμο).

Δύο διμοιρίτες: Τσικουράκη Στέλιο και Χρηστάκη.

Έναν ομαδάρχη.

Χώρια τους άλλους νεκρούς και τραυματίες, οι οποίοι αφού πάλεψαν επί ώρες κυκλωμένοι από τους Γερμανούς και τα βρωμερά υποκείμενα, τους συνεργάτες τους, μόλις τελείωσε και η προτελευταία σφαίρα, τίναξαν τα μυαλά τους στον αέρα. Ένας άλλος, ο Δημήτριος Βαρουτίδης ή Ποδάρας, κάτοικος Ν. Ελβετίας (Βύρωνας), που αμύνονταν παραδίπλα από μας, επειδή έριξε και την τελευταία του σφαίρα αυτοκτόνησε με χειροβομβίδα κι έγινε κομματάκια.

Όλα αυτά θεώρησα αναγκαία να τα πω, διότι η πλειοψηφία των Ελλήνων δεν μπορεί να τα γνωρίζει επαρκώς.

Ένας λόγος είναι και το ότι οι διάφοροι συνεργάτες των Γερμανών φρόντισαν, μαζί με τους μετέπειτα κυβερνήσαντες τον τόπο, που κατά κανόνα ήταν ή συνεργάτες των κατακτητών ή ήταν απόντες από τους μεγάλους αγώνες του ελληνικού γένους, φρόντισαν και φροντίζουν και σήμερα, όχι μόνο να σιωπούν για τον αγώνα του λαού μας, αλλά και να ρίχνουν λάσπη στον πατριωτικό αγώνα του Ε.Λ.Α.Σ.

Ενώ από την άλλη οργανώνουν φιέστες και γιορτές μίσους θρηνώντας, χύνοντας κροκοδείλια δάκρυα για τους προδότες συνεργάτες των Γερμανών, παλαιών τους συνεργατών, που εξόντωσε ο Ε.Λ.Α.Σ. στην κατοχή και καθάρισε το τόπο από κάθε λογής προδότη.

ΧΑΙΡΕΤΙΖΩ ΑΥΤΟΝ ΤΟΝ ΜΑΧΗΤΗ ΤΗΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΑΝΤΙΣΤΑΣΗΣ
ΟΧΙ ΓΙΑΤΙ ΠΟΛΕΜΗΣΕ ΑΛΛΑ ΓΙΑΤΙ ΠΟΛΕΜΗΣΕ
ΚΑΤΩ ΑΠΟ ΤΕΤΟΙΕΣ ΣΥΝΘΗΚΕΣ ΚΑΙ ΝΙΚΗΣΕ

Θα πρέπει, πριν μπούμε στα γεγονότα, να προσπαθήσουμε να δώσουμε μια εικόνα του τι συνέβαινε τότε στις συνοικίες εκείνες, που εμείς που τριγυρνούσαμε οπλισμένοι, τις είχαμε για καταφύγια μας κι ακόμη να πούμε τι εννοούμε, όταν λέγαμε τάγμα ή λόχο ακόμη και σύνταγμα.

Κατ' αρχήν θα πρέπει να πούμε πως όλες αυτές οι ονομασίες υπήρχαν μόνο στα χαρτιά από άποψη ενεργού δυναμικού, διότι αριθμητικά δεν ήταν ποτέ δυνατό να γίνουν για πολλούς και ποικίλους λόγους. Και πρώτα-πρώτα χώρος.

Μπορούσε ποτέ ένας μεγάλος αριθμών ενόπλων μαχητών να κρυφτεί, να οπλιστεί και να διατραφεί σε μια τόσο μικρή περιοχή και τόσο αραιοκατοικημένη, όσο η περιοχή μας; Η περιοχή μας ελεγχόταν στρατιωτικά από τους Γερμανούς και τους κάθε λογής προδότες και κατά συνέπεια θα έπρεπε να υπάρχουν ολιγάριθμες ομάδες τολμηρών μαχητών που θα μπορούσαν σε κάθε στιγμή να δρουν αναλόγως. Και στον έσχατο κίνδυνο, να μπορούν να κρυφτούν και το σπουδαιότερο, να ’ναι άγνωστοι στους πολλούς. Φυσικά όταν λέμε άγνωστοι εννοούμε να ’ναι άγνωστος ο ρόλος τους και η αποστολή τους. Και γι' αυτό, όσο περισσότερο το κατορθώναμε αυτό, τόσο περισσότερο αυξανόντουσαν και οι πιθανότητες επιβίωσης μας. Η παραβίαση αυτού του τόσο σημαντικού κανόνα, μας στοίχισε πολλές ζωές.

Είναι πασίγνωστο ότι στις ανατολικές συνοικίες, που ήταν και οι μεγαλύτερες σε αριθμό ένοπλων μαχητών, αυτοί δεν ξεπερνούσαν τους διακόσιους, κατανεμημένους σε ολιγομελείς ομάδες, τα λεγόμενα «Φρουραρχεία».

Η μεγάλη ανάπτυξη, το πέρασμα των εφέδρων στο μόνιμο, το ένοπλο δυναμικό του Ε.Λ.Α.Σ., άρχισε μόνο τον Σεπτέμβρη του 1944. Προηγούμενα μόνο το 1|5 του Ε.Λ.Α.Σ. της πόλης ήταν μόνιμοι ελασίτες μαχητές. Όλοι οι άλλοι ήταν εφεδροελασίτες που και στα σπίτια τους κοιμόντουσαν και στις δουλειές τους πήγαιναν. Φυσικά ο ρόλος τους δεν ήταν ρόλος θεατού και αυτοί καθημερινά πάλευαν και κινδύνευαν όσο κι εμείς οι ένοπλοι, και πάρα πολλοί εξ

αυτών πλήρωσαν με την ζωή τους τη δράση τους αυτή. Εκατοντάδες εφεδροελασίτες εκτελέστηκαν στα αιματηρά μπλόκα κάτω από τις υποδείξεις των μασκοφόρων προδοτών και κάθε λογής προδοτών.

Τα γράφω όλα αυτά γιατί υπάρχουν ορισμένοι, άγνωστο για ποιο λόγο, που προσπαθούν να μειώσουν τον ρόλο αυτών των μαχητών που κάθε άλλο παρά επουσιώδης ήταν. Διότι τα βράδια, που εμείς κατάκοποι και ταλαιπωρημένοι από τις μάχες με τους γερμανοτσολιάδες δεν ήμασταν σε θέση ούτε τα μάτια μας να κρατήσουμε ανοιχτά, αυτοί μας αντικαθιστούσαν στα διάφορα φυλάκια της περιοχής. Αυτοί μας έφερναν τσιγάρα και φαΐ και αυτοί ήταν που με την παρουσία τους μας έδιναν κουράγιο, ήταν αυτοί που με την συμπαράσταση τους μας έλεγαν «κουράγιο συμπολεμιστές πίσω σας είμαστε κι εμείς» κι αυτό για μας ήταν το παν. Και όταν ένας μόνιμος σκοτώνονταν, τον αντικαθιστούσαν αμέσως αυτοί οι άξιοι πολεμιστές.

Εάν ένα ελασίτικο ντουφέκι είχε μιλιά θα καταμαρτυρούσε από πόσα χέρια άξιων μαχητών του Ε.Λ.Α.Σ. πέρασε.

Στις πόλεις δεν υπήρχαν ελασίτες μαχητές διαφόρων κατηγοριών, παρά μόνο άξιοι ελασίτες πολεμιστές.

ΜΕΡΟΣ Α΄

Νοέμβρης 1940, στα μέσα του μήνα

Ο πόλεμος έχει αρχίσει εδώ κι ένα μήνα. Οι περισσότεροι άντρες σε στρατεύσιμη ηλικία είναι στο μέτωπο.

Το εργοστάσιο Μαλτσινιώτη –ΠΥΡΚΑΛ– καθώς και όλα όσα είχαν σχέση με παραγωγή αναγκαία για την διεξαγωγή του πολέμου, δούλευαν νυχθημερόν. Εγώ εργάζομαι στον Ερυθρό Σταυρό, στο τμήμα των Α' Βοηθειών, στη Γ' Σεπτεμβρίου. Είμαι στη συντήρηση αυτοκινήτων.

Έτσι μια μέρα, εκεί που καθόμουν λίγο να ξεκουραστώ, με πλησίασαν δυο άνθρωποι, σχετικά νέοι, και μου είπαν ότι θέλουν να μου μιλήσουν για λίγο. Εγώ τους πέρασα γι' ασφαλίτες και «κουμπώθηκα». Αυτοί το κατάλαβαν και γέλασαν μεταξύ τους. Τραβηχτήκαμε λίγο παρά πέρα, πίσω από ένα αυτοκίνητο που το είχαμε ακινητοποιημένο λόγω επισκευής, και κάτσαμε πάνω σ' ένα κασόνι που ήταν εκεί. Αυτοί κι οι δύο κοιτούσαν προς την είσοδο, λες και φοβόντουσαν κάτι, κι ενώ ο ένας πρόσεχε, ο άλλος μου είπε «είμαστε φίλοι του θείου σου του Γιάννη και μας έστειλε εδώ η θεία σου η Αργυρώ, η αδελφή του θείου σου. Τον θείο σου τον έπιασαν και τον έχουνε στην ασφάλεια στην οδό Στουρνάρα κι είναι ανάγκη να πας να τον δεις και να του πας και λίγα τρόφιμα, γιατί αύριο μπορεί να τον στείλουν εξορία». Εγώ φυσικά ήξερα από πολύ παλιά ότι ο θείος μου ήταν κομμουνιστής, γιατί πολλές φορές μου έδινε διάφορα βιβλία ή άλλα έντυπα και τα μετέφερα κρυφά στο σπίτι ενός συντρόφου, του Κωσταπαναγιώτη, που έμενε στον Κοπανά. Μου έδωσαν ραντεβού για αύριο κοντά στην πλατεία Κάνιγγος. Εγώ, μόλις έφυγαν, έτρεξα στο σπίτι της θείας μου, έμενε τότε στην οδό Ψαρών, και τη ρώτησα. Πραγματικά τους είχε στείλει εκείνη.

Απ' την ημέρα εκείνη και μέχρι να φύγει απ' την ασφάλεια και να τον πάνε εξορία, πήγαινα καθημερινώς και του κουβάλαγα ό,τι μου έδινε ο Θόδωρος και τ' άλλα παιδιά κι εκείνος μου έδινε διάφορα

σημειώματα. Και πολλές φορές που τύχανε να ’ναι ο σκοπός κανένας καλός αστυφύλακας, μας άφηνε να βλεπόμαστε και να μιλάμε. Και τότε ο θείος μου έβρισκε την ευκαιρία να μου δίνει συμβουλές κι οδηγίες στο τι θα πρέπει να κάνω σε περίπτωση που οι Γερμανοϊταλοί θα καταλάμβαναν τη χώρα. Εγώ εναντιωνόμουν πως σε λίγο εμείς θα ρίξουμε τους Ιταλούς στη θάλασσα και, όσο για τους Γερμανούς, δεν φαντάζομαι να τολμήσουν να επέμβουν και τότε ο θείος άπλωνε το χέρι του μέσα απ' το στενό παραθυράκι του κρατητηρίου και χτυπώντας με στον ώμο, μου έλεγε γελώντας πικρά «άκου ανηψιέ, σε λίγο θα κρατάς τουφέκι και να προσέξεις αυτό που θα σου πω: Μέχρι σήμερα κανείς Τσικουράκης δεν σήκωσε όπλο στον λαό, θέλω και από σένα το ίδιο και μην ακούς τι λένε οι Μεταξάδες και οι άλλοι φασίστες. Εμένα μπορεί ο Μανιαδάκης κι ο άλλος φασίστας, ο Παξινός, να μ' εξοντώσουν, εσύ όμως θα κάνεις ό,τι σου είπα εγώ». Και πράγματι, όπως μου τα είπε, έτσι κι έγινε. Και ’γω, πάντως, έκανα ό,τι μου είπε εκείνος. Στάθηκα και στέκομαι κοντά στον λαό.

Τον Απρίλη του 1942 ο θείος μου πέθανε στη φυλακή της Ακροναυπλίας από βασανισμό και κακουχίες. Πέθανε όμως όρθιος δεν προσκύνησε τον ΦΑΣΙΣΜΟ. ΚΑΝΕΝΑ ΦΑΣΙΣΜΟ.

Ένας ακόμη Τσικουράκης απέδειξε πως το ΤΣΙΚΟΥΡΑΚΕΪΚΟ δεν προσκυνά ΚΑΝΕΝΑΝ.

Νοέμβρης 1940, τέλος του μήνα

Οι μάχες τώρα μέσα στο έδαφος της Αλβανίας είναι σκληρές. Ο ελληνικός στρατός, παρά τον άσχημο καιρό και τις τεράστιες δυσκολίες στον ανεφοδιασμό του, τραβά από νίκη σε νίκη. Οι Ιταλοί υποχωρούν μπρος στην ορμή του Έλληνα φαντάρου. Όλη η Ελλάδα πανηγυρίζει.

Εγώ εργάζομαι ακόμα στο Α' Βοηθειών και κάθε μέρα προσπαθώ να βρω τρόπο να καταταγώ.

Τρέχω από υπουργείο σε υπουργείο και όλοι μου λένε να

παρουσιαστώ όταν πάρουν την κλάση μου. Εγώ είμαι, τότε, 18 χρονών κι ώσπου να περιμένω να με καλέσουν, θα ’χει τελειώσει ο πόλεμος. Έτσι μια μέρα που καθόμουν έξω από το πολιτικό γραφείο του τότε πρωθυπουργού Μεταξά και περίμενα να βρω τρόπο να μπω και να του πω το αίτημα μου και να τον παρακαλέσω να διατάξει να με πάρουν εθελοντή, βλέπω μερικούς νέους να φωνάζουν έξω από το γραφείο του, μέσα στον περίβολο του κτηρίου της οδού Ζαλοκώστα: «Θέλουμε όπλα, θέλουμε όπλα». Χώνομαι κι εγώ ανάμεσα τους και φωνάζω κι εγώ μαζί. Σε λίγο στην πόρτα βγαίνει ο Μεταξάς, κοντούτσικος καθώς ήταν, κρατώντας στα χέρια του τα γυαλιά του ανοιχτά, και μας ρωτάει τι θέλουμε.

Αυτοί του λένε πως είναι Δωδεκανήσιοι και θέλουν να ντυ-θούν στρατιώτες, γιατί η πατρίδα τους είναι σκλαβωμένη απ' τους Ιταλούς. Επειδή όμως φωνάζουν όλοι μαζί, μας είπε να πάμε μέσα δύο και να του πούμε το αίτημα μας.

Βγήκαν δύο, χώνομαι κι εγώ και γίναμε τρεις και του είπαμε τι ζητάμε.

Τότε ο Μεταξάς φώναξε έναν από μέσα, ο οποίος αφού μας έγραψε έναν-έναν σ' ένα μεγάλο μπλοκ, μας είπε να πάμε απέναντι στα παλιά ανάκτορα και να τον περιμένουμε εκεί. Πάμε απέναντι και περιμένουμε αρκετή ώρα.

Εγώ εν τω μεταξύ προσπαθώ να μάθω για τα Δωδεκάνησα, γιατί αν με ρωτήσουν δεν ξέρω ούτε που βρίσκονται γεωγραφικά. Αποφασίζω να πω σ' έναν την αλήθεια κι αυτός μου είπε μερικά για τη Λέρο. Από εκεί ήταν. Μου υποσχέθηκε πως άμα μας φωνάξουν, θα μπούμε μαζί μέσα και θα πει πως είμαστε χωριανοί. Πράγματι μπαίνουμε μέσα μαζί κι εκεί ένας ανθυπολοχαγός μας λέει να κάνουμε αίτηση προς το υπουργείο Στρατιωτικών και να ζητάμε την ένταξη μας στον στρατό. Μέσα να γράψουμε τον τόπο που καταγόμαστε, τα στοιχεία του διαβατηρίου μας και της ιταλικής ταυτότητας, πότε ήρθαμε και για ποιο λόγο.

Εγώ τι να γράψω; Ούτε διαβατήριο είχα, ούτε ιταλική ταυτότητα της Δωδεκανήσου και ούτε είμαι από εκεί. Πιάνω κι εγώ και γράφω

τα πραγματικά μου στοιχεία και την πραγματική μου διεύθυνση, τα δίνω και περιμένω απ' έξω. Σε λίγο βγαίνει ο ανθυπολοχαγός και με φωνάζει μέσα και δείχνοντας μου την αίτηση με ρωτάει, αφού είμαι της κλάσης του '43 γιατί κάνω χαρτιά τζάμπα; Και πάει να μου τα δώσει πίσω.

Εγώ βάζω τις φωνές πως θα πάω στον πρωθυπουργό να παραπονεθώ, γιατί αυτός μ' έστειλε εκεί, Και τότε τα έβαλε πάνω σ' ένα ράφι που 'χε κι άλλες αιτήσεις και μου είπε να φύγω και θα με ειδοποιήσουν.

Έφυγα και σε καμιά εικοσαριά μέρες με κάλεσαν να παρουσιαστώ στην οδό Μάγερ και Σουρμελή, σ' ένα σχολείο που ήταν εκεί, για να καταταγώ. Το σχολείο υπάρχει ακόμη εκεί. Έφτασα εκεί πρωί-πρωί και παρουσιάστηκα. Μ' έγραψαν και κατέβηκα στο προαύλιο κι εκεί είδα καμιά διακοσαριά άλλους στην ηλικία μου να περιμένουν να γραφτούν.

Έφτασε το μεσημέρι και μας έφεραν ψωμί, τυρί κι από ένα αυγό για φαΐ και το απόγευμα μας έφεραν πάλι ψωμοτύρι. Δεν άφηναν ούτε για τσιγάρο να πάμε και λίγο πριν νυχτώσει μας φόρτωσαν σε κάτι αυτοκίνητα και μας πήγαν σ' ένα άλλο σχολείο στην Κυψέλη κι εκεί μας έδωσαν κάτι στολές μπλε αγγαρείας και άρβυλα με πέτσινες γκέτες και, στη συνέχεια, από δυο κουβέρτες στον καθένα και τραβήξαμε για ύπνο σε κάτι θαλάμους. Το πρωί μας έδωσαν ζωστήρες μ' εξάρτηση κι ένα καπέλο δίκοχο με μια κορώνα σαν προπολεμικό τάλιρο.

Εμένα και μερικούς άλλους μας έστειλαν σε μερικές μέρες στα σχολεία του Βύρωνα. Μ' έβαλαν στην πρώτη ομάδα, πρώτη διμοιρία, και είχα διμοιρίτη τον Βαγγέλη Ρούκα, νωματάρχη.

Οι αξιωματικοί μας ήταν απ' όλα τα σώματα, χωροφυλακής, αστυνομίας, στρατού.

Εμείς δεν ξέραμε τι μας γίνεται. Το πρωί στην αναφορά ρωτήσαμε τί τέλος πάντων είμαστε εμείς, και, σε ειδική αναφορά, ο διοικητής μας εξήγησε πως εμείς ανήκουμε στην εργατική αεράμυνα και θα εκπαιδευτούμε ειδικά για την καταπολέμηση των

αλεξιπτωτιστών. Η αλήθεια όμως ήταν άλλη: Μας προόριζαν για την καταστολή καμιάς εξέγερσης που τυχόν θα ξέσπαγε. Κάτι σαν τους Λευκορώσους αντεπαναστάτες.

Πράγματι μας έδωσαν όπλα κι αρχίσαμε εκπαίδευση. Μας έβγαλαν το λάδι, μας ανεβοκατέβαζαν στα βουνά εκεί γύρω απ' το πρωί μέχρι τη νύχτα, χωρίς σταματημό. Μόλις γυμνάστηκα, μ' έστειλαν πάλι πίσω στην Κυψέλη κι εκεί μας έφερναν νεοσύλλεκτους 18ρηδες και τους μαθαίναμε τα στοιχειώδη μέχρι να ορκιστούν και μετά τους σκόρπαγαν στους διάφορους λόχους.

Ο πόλεμος συνεχιζόταν κι εμείς μόνο απ' τους συναγερμούς και τη συσκότιση ξέραμε για τον πόλεμο αυτόν. Η δράση μας περιοριζότανε στο να μαθαίνουμε τα στοιχειώδη σε νεοκατα-ταγέντες και μόνο ένα βράδυ, μετά από ένα συναγερμό, μας βάζουν σε κάτι επιταγμένα λεωφορεία και μας πάνε στον Πειραιά που καίγονταν. Μας βάζουν μέσα σε κάτι λάντζες και μας περνάνε στην Ψυττάλεια γιατί είχαν πληροφορίες ότι εκεί έπεσαν αλεξιπτωτιστές Γερμανοί. Μα μόλις φτάσαμε, είδαμε πως ήταν νάρκες που έριξαν οι Γερμανοί με αλεξίπτωτα, για να κλείσουν το λιμάνι και να μη μπορέσουν να φύγουν τα καιόμε-να πλοία.

Το πρωί μας έφεραν πίσω στον Πειραιά και βοηθήσαμε στη μεταφορά των τραυματιών και στο καθάρισμα των δρόμων. Ο Πειραιάς ήταν ένα ερείπιο. Το απόγευμα φτάσαμε στο στρατό-πεδο μας και η ζωή κυλάει μεταξύ σκοπιάς και γυμνασίων.

Οι Γερμανοί προελαύνουν προς την πρωτεύουσα. Αρχίζει η υποχώρηση κι η προδοσία.

Τα βράδια πάμε περίπολο προς τα Πατήσια και μαζεύουμε όσους αξιωματικούς μπαίνουν στην Αθήνα χωρίς φύλλα πορείας. Κάθε βράδυ πιάνουμε πάνω από δέκα, κάθε βαθμού, από ανθυπολοχαγό μέχρι συνταγματάρχη. Αφήνουν εκεί γύρω τ' αυτοκίνητα τους και με τα πόδια, απ' τα διάφορα στενά, προσπαθούν να φτάσουν στα σπίτια τους. Παράτησαν τους στρατιώτες στο έλεος των Γερμανοϊταλών και κοιτάνε να σώσουν τα τομάρια τους. Τους πάμε πεζή στο φρουραρχείο στην οδό Σίνα. Απ' τη μια μεριά τους βάζουμε

εμείς κι απ' την άλλη οι γερμανόφιλοι αξιωματικοί τους βγάζουν. Πολλοί βγαίνοντας μας απειλούν.

Απρίλης 1941

Οι Γερμανοί αφού έκαμψαν και την τελευταία αντίσταση του ελληνικού στρατού στα σύνορα, προχωρούν ανενόχλητοι προς το εσωτερικό. Ο ελληνικός στρατός, καταπροδομένος από την ηγεσία του, υποχωρεί κατά μπουλούκια, ανοργάνωτος, νηστικός και ρακένδυτος, εγκαταλειμμένος απ' τους αξιωματικούς, όπου τον τραβά, προς πάσα κατεύθυνση. Η εντολή που έχει δοθεί απ' τους γερμανόφιλους αξιωματικούς είναι μία: Κανείς στρατιώτης να μη διαφύγει και να φτάσει σ' ελεύθερο ελληνικό χώμα, όλοι θεωρούνται αιχμάλωτοι πολέμου. Ο Τσολάκογλου και οι υποταχτικοί του αυτήν την υποχρέωση ανέλαβαν απέναντι των Γερμανών εισβολέων και προσπαθούν να την κρατήσουν οπωσδήποτε.

Στην Αθήνα, στους χώρους όπου στρατωνίζονται Έλληνες στρατιώτες ή άλλα τμήματα, όπως αεραμυνίτες, πυροσβέστες και άλλοι, επικρατεί χάος.

Στη σχολή Ευελπίδων οι πρώτες τάξεις έχουν πάει στο μέτωπο, οι μικρότερες είναι έγκλειστες στη σχολή. Εκεί γίνετε χαλασμός, δεν τους αφήνουν να φύγουν για να φτάσουν στη Κρήτη ή τη Μήλο. Φρουρές από ρεμπουπλικάκηδες -ειδικούς ασφαλίτες- μαζί με αστυφύλακες του 7ου Κυψέλης, έχουν περιζώσει την σχολή και δεν αφήνουν να πλησιάσει κανείς. Το μεσημέρι παίρνουν κι από εμάς μερικούς, να πάμε εκεί προς ενίσχυση. Φτάνουμε και μας βάζουν σκοπούς προς το πεδίο του Άρεως, είμαστε περίπου 10, όλοι γνωστοί, όλοι απ' την ίδια διμοιρία. Δεν έχουμε ακόμα καλά-καλά φτάσει στην μάντρα και απ' έξω ο κόσμος φωνάζει να τους αφήσουμε να βγουν, μαζί έχουμε έναν υπαξιωματικό λίγο στραβόξυλο. Του λέμε να φύγουμε και ό,τι θέλει ας γίνει, αυτός φωνάζει και μαλώνει με κάνα δυο από εμάς, μας απειλεί πως θα μας στείλει στρατοδικείο αν αφήσουμε να βγει κανένας απ' εκεί, του

λέμε πως σε λίγο θα μπούνε μέσα οι Γερμανοί και ότι το μέτωπο έσπασε κι αυτός το βιολί του. Μας λέει πως εμείς πρέπει να κάνουμε ότι μας διατάζουν και τίποτε λιγότερο ή περισσότερο. Στη μάντρα έχουν σκαρφαλώσει πολλοί μαθητές, επιχειρούν να πηδήξουν, εμείς κάνουμε πως δεν βλέπουμε. Αυτοί τρέχουν προς το αλσύλλιο και χάνονται προς τη λεωφόρο Αλεξάνδρας.

Στο πλάι μας πέφτουν πυροβολισμοί, τρέχουμε προς τα εκεί. Ένας αρχιφύλακας έχει βγάλει το περίστροφο και ρίχνει προς εκφοβισμό προς τη σχολή. Τρέχουν δύο δικοί μας και τον απειλούν με τα μακρύκανα, πάμε κι εμείς κοντά και του παίρνουμε το πιστόλι και το πετάμε πάνω σε κάτι θάμνους. Σκύβει το μαζεύει και φεύγει απειλώντας μας. Οι μαθητές βρίσκουν ευκαιρία και φεύγουν απ' τη μεριά τη δική μας. Κάποιος τους ειδοποίησε, γιατί έχουν μαζευτεί κάμποσοι και πηδάνε έξω. Φτάνει ο αρχιφύλακας μαζί με κάτι αστυφύλακες κι έναν υπαστυνόμο και ο αρχιφύλακας μας δείχνει. Ο υπαστυνόμος μας ζητά να τον ακολουθήσουμε στο τμήμα. Εμείς αγριεύουμε, τα μαζεύουν και φεύγουν. Ο προδοτικός μηχανισμός του Κουίσλινγκ έχει επιμελώς προετοιμαστεί. Γύρω πυροβολούν σαν λυσσασμένοι ψηλά προς τον ουρανό, δεν τολμάνε να ρίξουν προς τον κόσμο.

Ρωτάμε τον επικεφαλής γιατί πυροβολάνε κι αυτός μας απαντάει πως έχουν μπει στη σχολή και λεηλατούνε τα πάντα και πρέπει να βοηθήσουμε να τους βγάλουμε έξω, εμείς κάνουμε τους ανήξερους. Καλύτερα να τα πάρει ο κοσμάκης παρά να τα βρουν οι Γερμανοί φασίστες. Το απόγευμα τα πράγματα γίνονται δύσκολα, από μέσα έχουν οι πιο πολλοί φύγει. Η σχολή γέμισε αστυφύλακες και ειδικά ασφαλίτες του Μανιαδάκη. Μαζί τους έχουν και ομάδες της Μεταξικής νεολαίας. Καιρός να του δίνουμε.

Πάω το πρωί στον διοικητή και του τα αναφέρω κι εκείνος με βγάζει απ' την ομάδα και με στέλνει σκοπό σε κάτι αποθήκες κοντά στην Αχαρνών. Οι Άγγλοι έχουν φύγει τη νύχτα και κει γίνεται χαλασμός, εκεί όλοι κλέβουνε. Τί να κάνω; Ούτε σκοποί υπάρχουν ούτε φυλάκια. Τα παρατάω και γυρνάω στον λόχο και τα βάζω με

τον διοικητή. Με κλείνουν στο πειθαρχείο και το βράδυ με βγάζουν. Έξω στο προαύλιο είναι μερικοί άοπλοι. Το απόγευμα είχαν έρθει οι ασφαλίτες και τους πήραν όλα τα όπλα. Τα φόρτωσαν πάνω σ' ένα κλειστό φορτηγό κι έφυγαν.

Στην πόρτα είναι ένας φίλος μου σκοπός χωρίς όπλο και του λέω να φύγουμε και κείνη τη στιγμή βγήκε ο διοικητής και άρχισε να φωνάζει ονόματα από έναν κατάλογο. Ήταν όλοι της κλάσης του 1941 και αφού τους έβαλαν στη γραμμή, τους φόρτωσαν σ' ένα φορτηγό και τους μετέφεραν στη σχολή χωροφυλακής, όπου τους ντύσανε χωροφύλακες. Σε λίγες μέρες μετά την κατάρρευση, τους εκπαίδευσαν και τους ΟΡΚΙΣΑΝ ΣΤΟ ΟΝΟΜΑ ΤΟΥ ΒΙΚΤΩΡΑ ΕΜΑΝΟΥΗΛ ΝΑ ΤΗΡΟΥΝ ΠΙΣΤΑ ΤΟΥΣ ΝΟΜΟΥΣ ΤΟΥ ΙΤΑΛΙΚΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ. ΤΟ ΞΕ-ΠΟΥΛΗΜΑ ΚΑΙ Η ΠΡΟΔΟΣΙΑ ΑΡΧΙΣΕ ΧΩΡΙΣ ΑΡΓΟΠΟ-ΡΕΙΑ.

Ο διοικητής αφού μας συγκέντρωσε, όσους είχαμε απομεί-νει, μας έβγαλε ένα δεκάρικο λόγο περί ΥΠΕΡΤΕΡΩΝ ΔΥΝΑ-ΜΕΩΝ. Μας είπε, πως ο πόλεμος για μας τελείωσε και να πάμε στα σπίτια μας.

Ο ΠΟΛΕΜΟΣ ΟΜΩΣ ΓΙΑ ΜΕΝΑ ΤΩΡΑ ΑΡΧΙΖΕΙ.

Ξεκινώ άοπλος με μόνο εφόδιο το θάρρος μου και τη Ρωμιοσύνη μου. Σαν και μένα υπάρχουν μυριάδες Έλληνες που σε λίγο θα τραγουδάμε τον θούριο του Ρήγα: ΩΣ ΠΟΤΕ ΠΑΛΙΚΑΡΙΑ ΘΑ ΖΟΥΜΕ ΣΤΗ ΣΚΛΑΒΙΑ.

Πολεμιστής από τα 18 μου χρόνια. στη φωτογραφία με την ομάδα του λόχου το 1941 κατά τον πόλεμο της Αλβανίας

ΚΑΤΟΧΗ

Ξυλάδες από ανάγκη

Μάης 1941, αγώνας για επιβίωση

Όλοι οι αρσενικοί της οικογένειας πάμε στο βουνό για ξύλα, τα οποία πουλάμε και συντηρούμαστε όλοι στην οικογένεια μας. Κάθε πρωί, μόλις ξημερώσει ο θεός τη μέρα, ξεκινάμε ζωσμένοι με σκοινιά και τραβώντας το καροτσάκι πάμε προς το «Κακορέμα» και από κει στην κορυφή του βουνού.

Μπρος ο πατέρας μου, πίσω ο αδελφός μου ο Φίλιππας και μετά κατά σειρά ο Στέλιος, εγώ κι ο Άλκης, καμιά φορά παίρνουμε και τον μικρότερο τον Ντίνο για να μαζεύει ξερά κλαδιά για το σπίτι, για να μην καίμε αυτά που είχαμε για πούλημα.

Ο πατέρας μου, χώρια από το ότι ήταν αρχηγός της παρέας μας, σιγά-σιγά έγινε κι αρχηγός όλων των ταλαιπωρημένων ξυλάδων της περιοχής. Εκεί που στεκόμαστε για να ξεκουραστούμε, πάντα για όλους είχε έναν καλό λόγο να πει. Πάντα καλοσυνάτος και πρόσχαρος και πάνω απ' όλα πάντα αισιόδοξος για το σάρωμα των Γερμανών.

Κοντά σ' άλλα είχε αναλάβει, πρωτοβουλιακά φυσικά, και το δελτίο ειδήσεων. Καθημερινώς όλοι τον περίμεναν στα σταυροδρόμια και στα άλλα περάσματα, για να τους πει τα νέα. Καμιά φορά μας τύχαινε κανένας δύσπιστος που είχε ακούσει ράδιο απ' τον ελεγχόμενο από τους Γερμανούς σταθμό κι εναντιωνόταν σ' εκείνα που έλεγε ο πατέρας μου. Εκείνος βρίζοντας και παίρνοντας ύφος επιθετικό, του απαντούσε σιγά αλλά να το ακούμε όλοι: «Άκου παιδί μου, να μάθεις ν' ακούς τους μεγαλύτερους. Μην ακούς τι λένε οι προδότες κι οι πουλημένοι, αυτοί είναι οι συνεργάτες των καταχτητών. Εμένα που με βλέπεις ακούω κάθε βράδυ Μόσχα και Λονδίνο, έχω στο υπόγειο ράδιο και ότι λέω είναι σωστό». Πάντα ήξερε να δίνει κουράγιο, πάντα αισιόδοξος, πάντα με το τραγούδι

στο στόμα.

Εγώ πολλές φορές του έλεγα πως μ' αυτά που λέει περί σταθμών και ραδιοφώνων μπορεί κάποιος να μας καρφώσει και τότε καήκαμε. Εκείνος όμως μου έβαζε τις φωνές λέγοντας μου πως δεν πρέπει ν' αμφιβάλλω για το γρήγορο σάρωμα των Γερμανών κι όταν εγώ του έλεγα πως δεν έχω αμφιβολίες αλλά ο καιρός δεν είναι να ξανοιγόμαστε τόσο, νευρίαζε. Και όλο τον υπόλοιπο δρόμο το κλωθογύριζε στο μυαλό του και μόλις φθάναμε στην κορυφή, άρχιζε να μας βγάζει λόγο περί πατρίδας, θρησκείας και οικογένειας και να μας διηγείται για τον πόλεμο του 1912 – 1918 και τα ηρωικά κατορθώματα των Μακεδονομάχων.

Σημείωση: Είχε πάρει μέρος στα αντάρτικα της Μακεδονίας με το ψευδώνυμο Παναγιωτάκης. Και ήταν απ' τους πρώτους βρακοφόρους Κρητικούς που μπήκαν στη Θεσσαλονίκη.

Μάης 1941, συνέχεια

Όπως κάθε μέρα έτσι και σήμερα έχουμε ξεκινήσει απ' τα χαράματα τραβώντας προς το βουνό.

Εγώ πάω μπροστά κρατώντας το κατσαρόλι με το φαΐ της ημέρας. Λίγο χυλό από καλαμποκάλευρο, μερικές βραστές παραπούλες με ίχνη λαδιού και καμιά φορά και λίγο βρασμένο στάρι. Ο άλλος μου αδελφός κρατάει το ψωμί μέσα σ' ένα καθαρό πετσετάκι που μας χρησίμευε και σαν τραπεζομάντηλο κι ο μεγαλύτερος από μένα, ο Στέλιος, έρχεται πίσω τραβώντας το καροτσάκι.

Αυτό γίνεται καθημερινά. Ο πατέρας μου κι ο μεγάλος μου αδελφός κοιμούνται στο βουνό, για να μας ετοιμάσουν τα φορτώματα που εμείς οι άλλοι θα κουβαλήσουμε στους ώμους, μέχρι τον καρόδρομο στη ρίζα του βουνού, κι από κει με το καροτσάκι για πούλημα στα διάφορα σπίτια, στις γειτονιές. Κι ό,τι χρήματα ή άλλα είδη μαζεύαμε, τα δίναμε στη μάνα μας για να

φροντίσει για το καθημερινό μας.

Οι καιροί ήταν τρομερά δύσκολοι, είμαστε σχεδόν όλοι οικοδόμοι. Δουλειές δεν υπάρχουν πουθενά και έπρεπε να επιβιώσουμε και κατ' ανάγκη γίναμε ξυλοκόποι και ξυλοπουλητάδες.

Όταν λοιπόν φτάσαμε στη ρίζα του βουνού, άρχισε να χαράζει ο θεός την ημέρα. Κάτω ακόμα βασίλευε ησυχία, οι δρόμοι που οδηγούσανε προς τα γερμανικά έργα, Χασάνι, Άλιμο, Βουλιαγμένη και αλλού, ήταν έρημοι. Το αεροδρόμιο μόλις κι άρχιζε να διακρίνεται από εκεί που είμαστε εμείς. Η νύχτα είχε παραδώσει τα κλειδιά στη μέρα, σε λίγο θα έφεγγε για καλά. Είχαμε φτάσει στο στασίδι , έτσι λέγαμε το μέρος που ξεκουραζόμαστε, και καθίσαμε γύρω από μια μικρή φωτιά που είχαν ανάψει κάτι άλλοι ξυλάδες, για την τελευταία ανάσα πριν αρχίσουμε την ανάβαση προς την κορυφή του βουνού. Και στην επιστροφή φορτωμένοι με τα ξύλα πάλι εκεί θα ξεκουραστούμε και θα φορτώσουμε τα ξύλα στα καροτσάκια που τ' αφήνουμε εκεί.

Δεν είχαμε καλά-καλά καθίσει κι ακούμε έναν τρομερό θόρυβο, σχεδόν από πάνω μας. Στρέφουμε προς τον ουρανό τα κεφάλια μας, μα πριν προλάβουμε να δούμε, δεκάδες γερμανικά αεροπλάνα απ' όλες τις μάρκες περνούσαν σύριζα σχεδόν από το βουνό με κατεύθυνση νότια. Εμείς τα χάσαμε, μα πριν συνέλθουμε, άρχισαν να απογειώνονται απ' το Χασάνι δεκάδες άλλα αεροπλάνα κι αφού έκαναν ένα γύρο, ανυψωνόντουσαν τραβώντας πίσω τους ένα άλλο αεροπλάνο χωρίς έλικες.

Εμείς πρώτη φορά βλέπαμε τέτοιο θέαμα. Κάτσαμε πάνω στις πέτρες σαν αποβλακωμένοι, κοιτώντας πότε πάνω προς τα αεροπλάνα και πότε προς το Χασάνι που κατά δεκάδες πηγαινοερχόντουσαν, σέρνοντας πίσω τους άλλα, με κατεύθυνση πάντα το Νοτιά. Μέχρι το απόγευμα γίνεται χαλασμός. Εμείς δεν ξέραμε τι να φανταστούμε, οι φήμες, κοινώς αρβύλα, οργίαζαν. Από αεροαγήματα και τα τοιαύτα είμαστε «στούρνοι» και μόνο όταν φτάσαμε κοντά στους άλλους, μάθαμε απ' τον πατέρα μου πως, προς

τα εκεί που πάνε, μάλλον βομβαρδίζουν την Κρήτη ή την Αίγυπτο, διότι από εκεί δεν υπάρχει άλλο μέρος δικό μας.

Το απόγευμα φορτωθήκαμε τα ξύλα και κατεβήκαμε κάτω και τότε μόνο μάθαμε πως οι Γερμανοί χτυπάνε την Κρήτη. Και σε λίγο έμαθα από ένα παλιό φίλο που ήταν εκεί στις μάχες, το τι ακριβώς έγινε.

Χειμώνας 1942

Παντού πείνα και δυστυχία.

Οι Γερμανοί γνωρίζοντας την παλαιά και νέα ιστορία για τα ακατάβλητα πατριωτικά μας αισθήματα και ξέροντας καλά ότι οι περισσότεροι Έλληνες θα προσπαθήσουν ν' αντισταθούν, αδιαφορώντας για τις συνέπειες, έβαλαν σ' εφαρμογή ένα προσφιλές σ' όλους τους κατακτητές, σε όλο τον κόσμο, πρόγραμμα: το γονάτισμα του λαού με την πείνα και την εξαθλίωση.

Προγραμματισμένη και καλά μεθοδευμένη αυτή η πολιτική είχε αρχίσει ήδη ν' αποδίδει τους πρώτους καρπούς. Τα πρώτα μπουλούκια για την Γερμανία είχαν ήδη ξεκινήσει στοιβαγμένα μέσα στα τρένα. Συνεργάτες του κατακτητή, σαν νεότερες σειρήνες, παρότρυναν τον πεινασμένο λαό να φύγει για τα γερμανικά σκλαβοπάζαρα. Τότε, όπου και να γύριζες, ένα θέαμα συναντούσες. Νεκρούς από πείνα. Παιδάκια σκελετωμένα, με τις κοιλιές τους τυμπανισμένες από έλλειψη λαδιού. Άλλα, μ' ένα σκουριασμένο κατσαρόλι δεμένο στη μέση και το σκουριασμένο κουτάλι στο χέρι, ανακάτευαν τα σκουπίδια που έριχναν στις γωνίες των δρόμων οι καλοταϊσμένοι συνεργάτες των Γερμανών, με την ελπίδα πως θα βρουν τίποτα φαγώσιμο. Από την άλλη πλευρά: Οι καλοντυμένες πορνοκυρίες που με προκλητικά ρούχα και ακριβές γούνες, δώρα των Γερμανών εραστών τους, καλό-τρωγαν και γλεντούσαν στην Μεγάλη Βρετάνια και σε άλλα πολύ-τελή ξενοδοχεία της πεινασμένης και προδομένης πρωτεύουσας. Εγώ που γράφω αυτό το θυμητάρι, βρέθηκα πολλές φορές να φάω μια τσαλαπατημένη

λαχανίδα ή μια λεμονόκουπα με λαχτάρα, μέσα μου όμως κάτι δεν μ' άφηνε να σκύψω να την πάρω και το μόνο που μέσα μου φούντωνε ήταν το μίσος για τον καταχτητή και για κάθε του συνεργάτη. Πολλές φορές μ' έπιανε αμόκ και καθόμουν στην άκρη νηστικός κι ατσίγαρος κι έκλαιγα που δεν είχα ένα μάτσο δυναμίτες, να τους πετάξω μέσα σ' ένα από τα πο-λυτελή ρεστοράν που έτρωγαν οι μεγαλοκυρίες, χασκογελώντας με τους κατακτητές και τους συνεργάτες τους. Όπως απεδείχθη μετά, τα αισθήματα και τους πόθους που είχα εγώ, τα είχε και η πλειο-ψηφία του λαού μας και το μόνο που χρειαζόταν ήταν να βρεθεί κάποιος ή κάποιοι, να βάλουν το νερό στο αυλάκι, όπως λέει ο λαός.

Αυτό δεν άργησε να γίνει ή μάλλον είχε γίνει αλλά εμείς το αγνοούσαμε. Έτσι μια μέρα κι ενώ καθόμουν νηστικός στο καφενείο του Παπαμικρούλη, στην πλατεία Υμηττού, με πλησία-σαν κάτι παλιοί φίλοι κι άρχισαν να μου μιλούν για διάφορα πράγματα. Μεταξύ των φίλων ήταν κι ο Ζαρέτος Δημητράκης, ανάπηρος της αντίστασης τώρα. Αυτός μου μίλησε στα ίσια γιατί ήξερε και τ' άλλα μου αδέρφια. Τότε όλοι στον Υμηττό λίγο-πολύ γνώρι-ζαν την οικογένεια μου και ήξεραν πως είμαστε φανατικοί Πλα-στηρικοί, που όχι απλώς αγαπάμε την δημοκρατία αλλά παλεύουμε γι' αυτήν. Έτσι μπήκα στο Ε.Α.Μ. και μέσα σ' αυτό, εγώ και η οικογένεια μου, παλέψαμε για λευτεριά και δημοκρατία πληρώνο-ντας βαρύ φόρο αίματος και ιδού η απόδειξη:

Τσικουράκης Αντώνιος, ο πατέρας μου. Χαιδαριώτης. Ο γνωστός Μπαρμπαντώνης. Αξιωματικός της επιμελητείας του Ε.Λ.Α.Σ.
Τσικουράκη Γεωργία, μητέρα μου. Επιμελήτρια Β' Λόχου Υμηττου. Εβασανίσθη.
Τσικουράκης Φίλιππας, ο αδελφός μου. Αξιωματικός του Ε.Λ.Α.Σ. Λοχαγός Προτύπου. Παρασημοφορήθηκε στην Αλβανία. Εξορίσθη.
Τσικουράκης Στέλιος, αδελφός μου. Διμοιρίτης του Ε.Λ.Α.Σ. Έπεσε σε μάχη με τους γερμανοράλδηδες στο «ΦΑΡΟ» στις 9/8/1944.

Τίναξε τα μυαλά του στον αέρα για να μη πιαστεί.
Τσικουράκης Ελευθέριος. Διοικητής Β' Λόχου, Α΄ Ταξιαρχίας, Β΄ Συντάγματος περιοχής Υμηττού. Τραυματίας, ανάπηρος και επί είκοσι ένα χρόνια φυλακή και κρατητήρια.
Τσικουράκης Άλκης, αδελφός μου. Υπαξιωματικός του Ε.Λ.Α.Σ. Χαϊδαριώτης. Τραυματίας, στο ΜΠΛΟΚ 15.
Τσικουράκη Αθηνά, αδελφή μου. Υγειονομικό του Ε.Λ.Α.Σ.
Τσικουράκης Ντίνος, αδελφός μου. Αετόπουλο λόγω ηλικίας. Εξορίσθη από τη χούντα.

ΑΚΟΛΟΥΘΟΥΝ 6 ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΤΙΚΑ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ ΣΤΗΝ ΕΘΝΙΚΗΣ ΑΝΤΙΣΤΑΣΗ

ΝΟΜΑΡΧΙΑ ΑΤΤΙΚΗΣ
ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑ ΠΕΙΡΑΙΑ
Δ/ΝΣΗ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΑΠΟΚ/ΣΕΩΣ

ΑΡΙΘ. ΠΡΩΤ. 6173

ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΤΙΚΟ

Πιστοποιείται ότι σύμφωνα με τις διατάξεις :
α) Του Α.Ν. 971/1949, όπως τροποποιήθηκε και συμπληρώθηκε μεταγενέστερα και
β) Του Ν. 1285/1982
Ο Τσικουράκης Αντώνιος Σπυρίδων
του Φιλίππου και της Χαρικλείας
που γεννήθηκε το έτος 1892 στους (τόπος γεννήσεως) Λάκκους
της επαρχίας Κυδωνίας του Νομού Χανίων
αναγνωρίστηκε με το αριθ. 53/1-10-85 Πρακτικό της οικείας επιτροπής κρίσεως, σαν αγωνιστής της Εθνικής Αντίστασης 1941 - 1944, ως ακολούθως :

α) Σαν μέλος των Εθνικών Αντάρτικων Ομάδων ΕΛΑΣ
από 1-1-1943 μέχρι 18-10-1944

β) Σαν μέλος των Εθνικών Οργανώσεων πληροφοριών και δολιοφθοράς
από — μέχρι —

γ) Σαν μέλος των Εθνικών Οργανώσεων Εσωτερικού ΕΑΜ
από 1-3-1942 μέχρι 31-12-1942

δ) Σαν μεμονωμένος αγωνιστής
από — μέχρι —

ε) Σαν υπηρετήσας στις Ένοπλες Δυνάμεις της Μέσης Ανατολής —
από — μέχρι

Ο ανωτέρω γράφτηκε στους τελικούς πίνακες με αύξ. αριθμό 31
που κυρώθηκε με την Φ.670/3312/47000Σ/86 απόφαση του Υφυπουργού Εθνικής Άμυνας.

Πειραιάς 28/2/1986

Ε. Ν.
Ο Τμηματάρχης

ΝΟΜΑΡΧΙΑ ΑΤΤΙΚΗΣ
ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑ ΠΕΙΡΑΙΑ
Δ/ΝΣΗ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΑΠΟΚ/ΣΕΩΣ

ΑΡΙΘ. ΠΡΩΤ. 6174

ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΤΙΚΟ

Πιστοποιείται ότι σύμφωνα με τις διατάξεις :
α) Του Α.Ν. 971/1949, όπως τροποποιήθηκε και συμπληρώθηκε μεταγενέστερα και
β) Του Ν. 1285/1982

Η Τσιμουράμη Γεωργία

του Σωζομενού και της Αθηνάς

που γεννήθηκε το έτος 1898 στ. (τόπος γεννήσεως) Αθήνα

της επαρχίας .... του Νομού Αττικής

αναγνωρίστηκε με το αριθ. 53/1.10.85 Πρακτικό της οικείας επιτροπής κρίσεως, σαν αγωνίστρια της Εθνικής Αντίστασης 1941 - 1944, ως ακολούθως :

α) Σαν μέλος των Εθνικών Αντάρτικων Ομάδων
από — μέχρι —

β) Σαν μέλος των Εθνικών Οργανώσεων πληροφοριών και δολιοφθοράς
από — μέχρι —

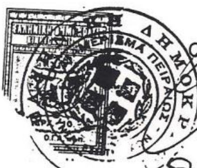
γ) Σαν μέλος των Εθνικών Οργανώσεων Εσωτερικού ΕΑΜ
από 1 Μάρτη 1943 μέχρι 18 Οκτώβρη 1944

δ) Σαν μεμονωμένος αγωνιστής
από — μέχρι —

ε) Σαν υπηρετήσας στις Ένοπλες Δυνάμεις της Μέσης Ανατολής
από — μέχρι —

Η ανωτέρω γράφτηκε στους τελικούς πίνακες με αύξ. αριθμό 35 που κυρώθηκε με την Φ.670/3312/470005/86 απόφαση του Υφυπουργού Εθνικής Άμυνας.

Πειραιάς 28 / 2 / 1986

Ε. Ν.
Ο Τμηματάρχης

Θ. Καρασαββίδης

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΝΟΜΑΡΧΙΑ ΑΤΤΙΚΗΣ
Δ/ΣΜΑ : ΠΕΙΡΑΙΑ
Δ/ΝΣΗ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΑΠΟΚ/ΣΕΩΣ

ΑΡΙΘ. ΠΡΩΤ. 9371

ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΤΙΚΟ

Πιστοποιείται ότι σύμφωνα με τις διατάξεις :

α) Του Α.Ν. 971/1949, όπως τροποποιήθηκε και συμπληρώθηκε μεταγενέστερα και
β) Του Ν. 1285/1982

ο ...Τσεμουράκης... Φίλιππος...
του ...Αντωνίου... και της ...Γεωργίας...
που γεννήθηκε το έτος 1916.. στην (τόπος γεννήσεως) ...Αθήνα...
της επαρχίας ...Αττικής... του Νομού ...Αττικής... αναγνωρίστηκε με το
αριθ. ..22/8-11-84... Πρακτικό της οικείας επιτροπής κρίσεως, σαν αγωνιστής της Εθνικής Αντίστασης 1941-1944 ως ακολούθως :

α) Σαν μέλος των Εθνικών Αντάρτικων Ομάδων
από ... μέχρι ...

β) Σαν μέλος των Εθνικών Οργανώσεων πληροφοριών και δολιοφθοράς (Κατά τη διάρκεια της περιόδου αυτής μετέσχε και στον ΕΛΑΣ χωρίς να προκύπτει η ακριβής χρονολογία ένταξής του σ' αυτόν.)
από ... μέχρι ...

γ) Σαν μέλος των Εθνικών Οργανώσεων Εσωτερικού ΕΑΜ
από ...Μάιο 1942 μέχρι ...Οκτώβριο 1944

δ) Σαν μεμονωμένος αγωνιστής
από ... - ... μέχρι ... - ...

Ο ανωτέρω γράφτηκε στους τελικούς πίνακες με αυξ. αριθμό 69... που κυρώθηκε με την Φ670/1794/Σ60247/85 απόφαση του Υφυπουργού Εθνικής Άμυνας.

Πειραιάς 26-3-1985

Ε. Υ.
Τμηματάρχης

ΧΡ. ΤΣΗΤΟΣ

1640/3-84/6.000

ΝΟΜΑΡΧΙΑ ΑΤΤΙΚΗΣ
ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑ ΠΕΙΡΑΙΑ
Δ/ΝΣΗ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΑΠΟΚ/ΣΕΩΣ

ΑΡΙΘ. ΠΡΩΤ. 6175

ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΤΙΚΟ

Πιστοποιείται ότι σύμφωνα με τις διατάξεις :
α) Του Α.Ν. 971/1949, όπως τροποποιήθηκε και συμπληρώθηκε μεταγενέστερα και
β) Του Ν. 1285/1982

Ο Σιμουράκης Ζαχαρίας
του Αντωνίου και της Γεωργίας
που γεννήθηκε το έτος 1921 στην (τόπος γεννήσεως) Αθήνα
της επαρχίας — του Νομού Αττικής
αναγνωρίστηκε με το αριθ. 53/1.10.85 Πρακτικό της οικείας επιτροπής κρίσεως, σαν αγωνιστής της Εθνικής Αντίστασης 1941 - 1944, ως ακολούθως :

α) Σαν μέλος των Εθνικών Αντάρτικων Ομάδων ΕΛΑΣ
από 1 Μάρτη 1943 μέχρι 9 Αυγούστου 1944 (οπότε σκοτ...)

β) Σαν μέλος των Εθνικών Οργανώσεων πληροφοριών και δολιοφθοράς
από — μέχρι —

γ) Σαν μέλος των Εθνικών Οργανώσεων Εσωτερικού ΕΑΜ.
από 1η Γενάρη 1942 μέχρι 28 Φλεβάρη 1943.

δ) Σαν μεμονωμένος αγωνιστής
από — μέχρι —

ε) Σαν υπηρετήσας στις Ένοπλες Δυνάμεις της Μέσης Ανατολής
από — μέχρι —

Ο ανωτέρω γράφτηκε στους τελικούς πίνακες με αύξ. αριθμό 34
που κυρώθηκε με την Φ670/3312/470005/86 απόφαση του Υφυπουργού Εθνικής Άμυνας.

Πειραιάς 28/2/1986

Ε. Ν.
Ο Τμηματάρχης

Θ. Καρασαββίδης

ΝΟΜΑΡΧΙΑ ΑΤΤΙΚΗΣ
ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑ ΠΕΙΡΑΙΑ
Δ/ΝΣΗ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΑΠΟΚ/ΣΕΩΣ

ΑΡΙΘ. ΠΡΩΤ. 12047

ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΤΙΚΟ

Πιστοποιείται ότι σύμφωνα με τις διατάξεις :

α) Του Α.Ν. 971/1949, όπως τροποποιήθηκε και συμπληρώθηκε μεταγενέστερα και

β) Του Ν. 1285/1982

ο Τσιμουράκης Ελευθέριος - Θωμάς

του Αντωνίου και της Γεωργίας

που γεννήθηκε το έτος 1922 στη (τόπος γεννήσεως) Αθήνα

της επαρχίας Αττικής του Νομού Αττικής

αναγνωρίστηκε με το αριθ. 29/19-10-84 Πρακτικό της οικείας επιτροπής κρίσεως, σαν αγωνιστής της Εθνικής Αντίστασης 1941 - 1944, ως ακολούθως :

α) Σαν μέλος των Εθνικών Αντάρτικων Ομάδων ΕΛΑΣ
από Σεπτέμβριο 1943 μέχρι Οκτώβριο 1944

β) Σαν μέλος των Εθνικών Οργανώσεων πληροφοριών και δολιοφθοράς
από .... μέχρι ....

γ) Σαν μέλος των Εθνικών Οργανώσεων Εσωτερικού ΕΑΜ
από Απρίλιο 1942 μέχρι Σεπτέμβριο 1943

δ) Σαν μεμονωμένος αγωνιστής
από .... μέχρι ....

ε) Σαν υπηρετήσας στις Ένοπλες Δυνάμεις της Μέσης Ανατολής
από .... μέχρι ....

ανωτέρω γράφτηκε στους τελικούς πίνακες με αύξ. αριθμό 260, που κυρώθηκε με την Φ670/1944/560784/85 απόφαση του Υφυπουργού Εθνικής Άμυνας.

Πειραιάς 17/ 4 / 1985

Ε. Ν.
Ο Τμηματάρχης

ΧΡ. ΤΣΗΤΟΣ

ΝΟΜΑΡΧΙΑ ΑΤΤΙΚΗΣ
ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑ ΑΘΗΝΩΝ
Δ/ΝΣΗ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΑΠΟΚ/ΣΕΩΣ.
ΑΡΙΘ. ΠΡΩΤ ...24.7.3.1.....

Π Ι Σ Τ Ο Π Ο Ι Η Τ Ι Κ Ο

Πιστοποιείται ότι σύμφωνα με τις διατάξεις :

α) Του Α.Ν. 971/1949, όπως τροποποιήθηκε και συμπληρώθηκε μεταγενέστερα και ~~[illegible]~~

β) Του Ν. 1285/ 1982

ο ...ΤΣΙΚΟΥΡΑΚΗΣ...ΑΛΚΙΒΙΑΔΗΣ...............
του ...ΑΝΤΩΝΙΟΥ........... και της ..ΓΕΩΡΓΙΑΣ.........
που γεννήθηκε το έτος 1.924..... στ.ην(τόπος γεννήσεως) ...
.....ΑΘΗΝΑ............. της επαρχίας ....
του Νομού...ΑΤΤΙΚΗΣ...... αναγνωρίστηκε με το αριθ.........
35./28-6-1984 Πρακτικό της οικείας επιτροπής κρίσεως, σαν αγωνιστής της Εθνικής Αντίστασης 1941- 1944, ως ακολούθως :

α) Σαν μέλος των Εθνικών Ανταρτικών Ομάδων ΕΑΜ - ΕΛΑΣ
από ΟΚΤ. 1942............ μέχρι ..18-10-1944.....

β) Σαν μέλος των Εθνικών Οργανώσεων πληροφοριών και δολιοφθοράς
από .....Θ.................. μέχρι .....Θ.................

γ) Σαν μέλος των Εθνικών Οργανώσεων Εσωτερικού
από .....Θ.................. μέχρι .....Θ.................

δ) Σαν μεμονωμένος αγωνιστής
από .....Θ.................. μέχρι .....Θ.................

ε) Σαν υπηρετήσας στις Ένοπλες Δυνάμεις της Μέσης Ανατολής
από .....Θ.................. μέχρι .....Θ.................

Ο ανωτέρω γράφτηκε στους τελικούς πίνακες με αύξ. αριθμό.
.....19.......... που κυρώθηκε με την Φ.670/1020/453982/84...
απόφαση του Υφυπουργού Εθνικής Άμυνας.

ΕΘΕΩΡΗΘΗ
Ακριβές φωτοαντίγραφο εκ του εις χείρας του ενδιαφερομένου πρωτοτύπου.
13-9-84
Ο Αξ/κός Υπηρεσίας
Κουλούρης Γιώργος
Αρχιφύλακας

5802/7-84/Γ00Δ

Αθήνα 30 / 8 / 1984

Εντολή Νομάρχη
Η Τμηματάρχης
ΑΙΚ. ΜΠΕΚΙΟΥ

ΠΩΣ ΑΠΟΚΤΗΣΑ ΤΟ ΠΡΩΤΟ ΜΟΥ ΟΠΛΟ

Χειμώνας 1942, πείνα και εξαθλίωση

Η Αθήνα άρχισε σιγά-σιγά ν' αργοπεθαίνει. Τα λίγα τρόφιμα που υπήρχαν στα γύρω χωριά είχαν εξαντληθεί και το μόνο θέα-μα που έβλεπες πηγαίνοντας προς τα χωριά, ήταν οι ατελείωτες ουρές των πεινασμένων της πρωτεύουσας, φορτωμένοι με ό,τι είχαν στα σπίτια τους. Ρούχα, παπούτσια, μηχανές ραψίματος και ό,τι άλλο μπορούσε ν' ανταλλαχθεί με μερικές οκάδες λάδι, στάρι ή ό,τι άλλο μπορούσε να γεμίσει το άδειο στομάχι. Η μαύρη αγορά οργίαζε. Άνθρωποι ασυνείδητοι, τις περισσότερες φορές συνεργάτες των κατακτητών, οργίαζαν σε βάρος του πεινασμένου λαού.

Μέσα σ' αυτό το πεινασμένο μπουλούκι βρισκόμασταν κι εμείς. Έτσι μια μέρα, προσπαθώντας να βρούμε κάτι για να φέρουμε σπίτι και να συντηρηθούμε λίγες μέρες, βρεθήκαμε στη Σαλαμίνα. Εγώ, ο πατέρας μου κι ο αδελφός μου ο Άλκης. Εκεί κατορθώσαμε με ανταλλαγή μιας χλαίνης κι ενός κουστουμιού του πατέρα μου, να πάρουμε λίγα ψιλά ψάρια, ένα τσουβάλι τσιμέντου κρεμμύδια, καθώς και κάτι άλλα μικροπράγματα. Αφού μπήκαμε στο καΐκι που έκανε την συγκοινωνία Παλούκια-Πειραιά, φτάσαμε στον Πειραιά και μπήκαμε στον ηλεκτρικό να έρθουμε στην Αθήνα. Μέσα στο βαγόνι ήταν και μερικοί Γερμανοί του ναυτικού που ερχόντουσαν κι αυτοί προς την Αθήνα, στα πόδια τους είχαν μερικούς στρατιωτικούς σάκους. Μόλις κοντεύαμε να φτάσουμε κοντά στο Θησείο, οι Γερμανοί βλέποντας τ' αρχαία, πετάχτηκαν από τις θέσεις τους και κόλλησαν τα πρόσωπα τους στα παράθυρα, κοιτάζοντας αποβλακωμένοι τ' αρχαία και την Ακρόπολη. Στην προσπάθεια τους και τη βιασύνη τους όμως να τα δουν, κλότσησαν έναν σάκο, ο οποίος άνοιξε και φάνηκε μια θήκη πιστολιού και κάτι σαν χαρτονομίσματα. Εγώ μόλις είδα τον σάκο ανοιχτό, το μάτι μου πήγε αμέσως στη θήκη του πιστολιού. Δεν μπορούσα όμως να δω αν έχει ή δεν έχει μέσα πιστόλι. Το μυαλό μου δούλεψε γρήγορα

ψάχνοντας να βρει τρόπο ν' αρπάξω τη θήκη.

Το τρένο σε λίγο ξεκίνησε προς το Μοναστηράκι. Τότε ξαφνικά σκοτείνιασε, μπαίναμε στη σήραγγα. Εγώ χωρίς να το πολυσκεφθώ, έσκυψα κι άρπαξα τη θήκη και το δέμα που ήταν δεμένα μαζί. Και πριν καλά-καλά σταματήσει το τρένο, τα έχωσα μέσα στο σακί με τα κρεμμύδια και σπρώχνοντας τους άλλους βγήκα στον σταθμό, ανέβηκα τα σκαλιά τρέχοντας κι εξαφανίστηκα προς την οδό Αδριανού.

Ο πατέρας μου κι ο αδελφός μου, αφού περίμεναν κάμποση ώρα στη στάση του ηλεκτρικού για να κατέβω κι εγώ, δεν με βρήκαν και ξεκίνησαν προς τον Υμηττό. Εγώ άργησα λίγο να πάω γιατί πήγαινα με τα πόδια κι ήμουν και φορτωμένος. Όταν πια έφτασα στο σπίτι, ο πατέρας μου άρχισε να φωνάζει γιατί άργησα και τους έκανα ν' ανησυχούν. Τότε εγώ αναποδογύρισα τα κρεμμύδια και φάνηκε η θήκη που μέσα είχε ένα ολοκαίνουργιο πιστόλι Παραμπέλουμ ή Άραμπελ, όπως το λέγαμε εμείς. Όσο για τα χαρτιά εκείνα που τα έσκισα, ήταν μάρκα γερμανικά. Εγώ όμως, μπρος τη χαρά μου που απόκτησα όπλο, δεν φρόντισα να δω τι είναι. Τα έσκισα και τα πέταξα στον υπόνομο. Όσο για το όπλο, όλοι όσοι υπηρέτησαν στον Β' Λόχο Υμηττού το γνώρισαν, μα περισσότερο.... το γνώρισαν οι Γερμανοί και οι συνεργάτες τους.

Μάρτης 1942

Η πείνα και η δυστυχία συνεχίζεται.

Το πρωί εγώ κι ο Μαμακίδης κατεβήκαμε στην Ομόνοια για να βρούμε τίποτα φαγώσιμο. Πάνω στις σχάρες του ηλεκτρικού σωρός τα πτώματα σκελετωμένων ανθρώπων.

Μαζευόντουσαν τη νύχτα για να ζεσταθούν πάνω απ' τους αεραγωγούς που έβγαζαν αέρα ζεστό, μετά όμως απ' τα μεσάνυχτα που ο ηλεκτρικός σταμάταγε και τα πάντα ερήμωναν, ο αέρας έβγαινε παγωμένος και το πρωί οι περισσότεροι βρισκόντουσαν κοκαλιασμένοι απ' την παγωνιά.

Το αυτοκίνητο της Δημαρχίας θα πέρναγε αργότερα να τους μαζέψει. Ο κόσμος είχε συνηθίσει το θέαμα και δεν του έκανε πια εντύπωση. Κάτσαμε λίγο έξω απ' τη Δημαρχία και αφού δεν βρήκαμε τίποτε, φύγαμε άπραχτοι για τον Υμηττό. Στο δρόμο της επιστροφής ο Μαμακίδης έριξε την ιδέα να φύγουμε για τα βουνά, είχε μάθει πως έξω απ' τα χωριά της Θήβας τριγυρνάνε αντάρτες. Έτσι αφού το πρωί πήγαμε στο πρατήριο και πήραμε με το δελτίο τα 70 δράμια ξυλόψωμο που έδιναν, φύγαμε για τη Θήβα, λεφτά δεν είχαμε κι έτσι αφήσαμε ενέχυρα τα δελτία μας. Την τελευταία στιγμή προστέθηκε στην παρέα και ο Θύμιος, ένας άλλος φίλος που παίζαμε μαζί ποδόσφαιρο.

Ταλαιπωρηθήκαμε γυρνώντας τα χωριά χωρίς αποτέλεσμα. Γυρνάγαμε από χωριό σε χωριό και από βουνό σε βουνό νηστικοί και ρακένδυτοι. Μάταια όμως, από αντάρτες ούτε ψυχή, οι φήμες οργίαζαν για την παρουσία ανταρτών μα αντάρτες πουθενά.

Για να επιβιώσουμε κάναμε τους εργάτες σε διάφορα αμπέλια ή μποστάνια, μα που δυνάμεις.... Μόλις μας έφερναν το φαΐ τρώγαμε και παίρναμε δρόμο.

Τι να κάνουμε; Είδαμε κι αποείδαμε ότι δεν βρίσκουμε αντάρτες και αποφασίσαμε να γυρίσουμε πίσω.

Τα πόδια μας λύγιζαν απ' την πείνα και για να μην πεθάνουμε από ασιτία ψάχναμε τα χωράφια και τις ρεματιές και μαζεύαμε χελώνες. Μέρος για να τις μαγειρέψουμε δεν είχαμε και τις βάζαμε ανάμεσα σε δυο πέτρες ανάποδα κι από πάνω τις πλακώναμε με μια άλλη και βάζαμε από κάτω φωτιά κι έτσι το καβούκι γινόταν τσουκάλι.

Οι άλλοι σιχαινόντουσαν κι έτρωγαν μόνο τ' αυγά που είχαν μέσα. Εγώ δεν άφηνα ούτε κοκαλάκι. Σιγά-σιγά, πότε τρώγοντας χελώνες, πότε αρπάζοντας τίποτε φαγώσιμο απ' τα μποστάνια, φτάσαμε στον Υμηττό σώοι.

1942

Οι Γερμανοί, στους δρόμους γύρω από τους καταυλισμούς στην

περιοχή του Αγίου Κωνσταντίνου στη Γλυφάδα, άρχισαν να βάζουν σκοπούς και να γυρνάνε τις νύχτες περίπολα, διότι άφηναν το βράδυ τα φορτηγά γεμάτα και με τέσσερις ρόδες και το πρωί τα έβρισκαν κενά και χωρίς ρόδες τις περισσότερες φορές. Πλήθος ριψοκίνδυνων Ελλήνων, επί το πλείστον νεαρής ηλικίας, όργωναν τα βράδια τους καταυλισμούς και δεν άφηναν τίποτα όρθιο.

Εγώ εκείνο το βράδυ είχα πάει εκεί, γιατί την ημέρα είχα δει ένα μάτσο καλώδια μέσα στο χαντάκι που ήταν δίπλα στο δρόμο. Είχα ακολουθήσει τα καλώδια, περπατώντας δίπλα στο χαντάκι δήθεν αμέριμνα, και όπως ήμουν ακούρευτος, ξυπόλυτος, έδειχνα για άεργο κι άστεγο που βαριόταν που ζει. Είχα δει ότι έρχονταν από ένα υπόστεγο μέσα από το αεροδρόμιο και τράβαγαν μέσω του δρόμου της Βούλας κι από κει προς το Καβούρι κι έμπαιναν στο δάσος που ήταν μισοφραγμένο κι είχε σκοπούς.

Έφτασα εκεί που σήμερα είναι το Δημαρχείο της Γλυφάδας, τότε εκεί ήταν σχεδόν θάλασσα, και κρύφτηκα μέχρι να σκοτεινιά-σει καλά. Τα γερμανικά περίπολα με μοτοσυκλέτες πέρναγαν πέρα δώθε στον δρόμο.

Μόλις νύχτωσε καλά μπήκα στο χαντάκι και με τον κόφτη που είχα μαζί, έκοψα τα καλώδια χωρίς να σκεφτώ εάν είναι ηλεκτροφόρα. Ευτυχώς δεν είχαν ρεύμα, ήταν τηλεφωνικά καλώδια ανάμεσα στο αεροδρόμιο και τις Φλέβες. Μόλις τα έκοψα, το έβαλα στα πόδια κι έφυγα προς τα νταμάρια της άνω Γλυφάδας και κρύφτηκα εκεί μέχρι να ξημερώσει. Κι από κει έβλεπα τους Γερμανούς να οργώνουν τη περιοχή με φακούς και προβολείς αυτοκινήτων. Λίγο αργότερα έριχναν προβολείς προς τη θάλασσα και ψάχνανε.

Εγώ, μόλις ξημέρωσε, φορτώθηκα ξύλα και το μεσημέρι έφτασα στον Υμηττό. Στο δρόμο είχε ησυχία, τίποτε δε μαρτυρούσε πως οι Γερμανοί υποπτευόντουσαν εμάς που ερχόμαστε φορτω-μένοι απ' το βουνό.

Μετά δυο μέρες έκανα το λάθος να πάω βράδυ προς τα εκεί και καθώς πήγα να περάσω τον δρόμο προς τη θάλασσα, έπεσα πάνω σε

μια περίπολο της γερμανικής Γκεστάπο και με συνέλαβαν. Μαζί τους είχαν και κάτι άλλους και μια κοπέλα που βρέθηκε τυχαία εκεί. Μας πήγαν στο τμήμα της χωροφυλακής της Γλυφάδας για εξακρίβωση στοιχείων. Μόλις μπήκαμε μέσα ένας ανθυπασπιστής μας ρώτησε αν ξέραμε ότι στη περιοχή απαγορεύεται η κυκλοφορία, γιατί έγινε προχθές σαμποτάζ και μετά τις 7 κανείς δεν πρέπει να κυκλοφορεί χωρίς ειδική άδεια. Τώρα να δούμε πως θα σας ξεμπλέξω. Απ' ό,τι έδειχνε ήταν καλός Έλληνας και ήθελε να μας βοηθήσει να τη γλυτώσουμε απ' τους Γερμανούς. Είπε λοιπόν πως μας ξέρει, πραγματικά ήξερε κάποιον Χριστοδούλου που τον είχαν πιάσει μαζί μας, κάτοικο Γλυφάδας, και ότι εγώ και η κοπέλα είμαστε μαζί κι είχαμε βγει ραντεβού στη θάλασσα και μόλις είδαμε την περίπολο φοβηθήκαμε και μες στο σκοτάδι χαθήκαμε. Ξέραμε ότι στις 7 σταματά η κυκλοφορία αλλά ξεχαστήκαμε στην ακροθαλασσιά και αργήσαμε. Μας έγραψαν σ' ένα χαρτί και μας έβαλαν σ' ένα δωμάτιο. Μετά δυο ώρες περίπου μας άφησαν να φύγουμε, εμείς όμως κάτσαμε στο προαύλιο για να ξημερώσει αλλά βγήκε ένας χωροφύλακας και μας είπε να φύγουμε, γιατί οι Γερμανοί μπορεί να μην έχαψαν το παραμύθι και να ξαναγυρνούσαν πίσω. Εγώ τον ρώτησα τι εννοεί και κείνος μου απάντησε πως κανείς από μας δεν είναι Γλυφαδιώτης, παρά μόνο ο Χριστοδούλου, και αυτά που λέει ο ανθυπασπιστής είναι παραμύθια, το κάνει μόνο και μόνο γιατί μας λυπάται μην μας σκοτώσουν οι Γερμανοί. Προθυμοποιήθηκε να μας πάει λίγο παραπάνω και να φύγουμε. Εμείς μόλις φτάσαμε στον δρόμο προς το βουνό, το βάλαμε στα πόδια.

Το τι εννοούσε ο χωροφύλακας με τη λέξη «παραμύθι» μόνο αυτός ήξερε κι εγώ. Γιατί σε λίγες μέρες με συνάντησε κοντά στο αεροδρόμιο και με σταμάτησε λέγοντας μου: «Φίλε πολλές φορές πάει το σταμνί για νερό αλλά κάποτε πάει και δε γυρίζει. Φτηνά τη γλύτωσες προχθές, πάρε δρόμο από εδώ γιατί θα φας το κεφάλι σου».

Μάρτης 42

Εγώ με τον Χάρη -Χάρης Κανάρης- έχουμε πάει από νωρίς στο Χασάνι («Ελληνικό») και περιμένουμε να νυχτώσει για να μπούμε στον χώρο των αποθηκών να πάρουμε βενζίνη. Εμπρός πάω εγώ και πίσω μου καμιά εικοσαριά μέτρα ακολουθεί ο Χάρης, σέρνοντας πίσω του τέσσερα κάνιστρα μέσα σε δυο τσουβάλια. Έρπουμε σαν φίδια, έχουμε γίνει ένα με τη γη. Σε απόσταση 30 μέτρων απ' εκεί που περνάμε είναι ο σκοπός, η σιλουέτα του μέσα στο σκοτάδι φαντάζει σαν ρομπότ που πάει πέρα δώθε. Το κρύο είναι αρκετά τσουχτερό και μείς, καθώς είμαστε ελαφριά ντυμένοι, μας περονιάζει μέχρι το κόκκαλο. Στην κυριολεξία τρέμουμε απ' την παγωνιά, τα δόντια μας χτυπάνε, πολύ το κρύο μα πιο πολύ ο κίνδυνος κι η αγωνία.

Αν μας πιάσουν χαθήκαμε, το πολύ-πολύ να ζήσουμε κάνα δυο μέρες. Γι' αυτούς που αρπάζανε βενζίνη απ' τους Γερμανούς μία είναι η ποινή. Βασανιστήρια για να μαρτυρήσεις τους άλλους και μετά σκότωμα. Αυτό στον κύκλο μας είναι γνωστό, γι' αυτό εκείνος που πάει μπροστά και γεμίζει απ' τα βαρέλια παίρνει τα μισά για μερτικό. Άμα γεμίσεις είκοσι κάνιστρα (δοχεία βενζίνης), τα δέκα τα μοιράζεσαι με το βοηθό σου, εσύ παίρνεις 6 δοχεία και ο βοηθός 4 και τα υπόλοιπα δέκα απ' ένα ο κάθε κουβαλητής κι αυτό γιατί απ' το μπλοκ ο κίνδυνος ήταν μηδαμινός και μόνο με προδοσία από μέσα, απ' τους κουβαλητές, μπορούσες να κινδυνέ-ψεις. Ο μόνος κίνδυνος στην πορεία ήταν οι διάφοροι «νονοί» της εποχής εκείνης που σε συνεργασία μερικών χωροφυλάκων της περιοχής, μας μπλόκαραν στον δρόμο και με την απειλή ότι θα μας καρφώσουν έπαιρναν μερτικό. Εμείς όμως είχαμε πάρει τα μέτρα μας. Στην αρχή φυσικά κατάφεραν κάτι, μα μόλις οργανωθήκαμε σαν ομάδες ήταν δύσκολο να μας μπλοκάρουν, διότι κάποιος από μας που διέθετε όπλο, πήγαινε μπροστά απ' το καραβάνι και ο βοη-θός του από πίσω, για κάθε ενδεχόμενο.

Εγώ κι ο Χάρης πριν κάνουμε δικιά μας ομάδα κάναμε τους

φρουρούς. Μετά εγώ γέμιζα και ο Χάρης κουβάλαγε έξω απ' το μπλοκ τους ντενεκέδες ή τα κάνιστρα.

Έτσι κι εκείνο το κρύο βράδυ φτάσαμε έρποντας κοντά στα βαρέλια. Γύρω ησυχία και μόνο τα βήματα του σκοπού ακουγόντουσαν ρυθμικά πάνω στην άσφαλτο του αεροδρομίου. Δεξιά κι αριστερά, μέσα σε μπλοκ από ξερολιθιά, φαινόντουσαν οι σιλουέτες των ψεύτικων αεροπλάνων που είχαν βάλει οι Γερμανοί για να παραπλανήσουν τα συμμαχικά αεροπλάνα.

Εγώ προχώρησα προς μια στοίβα γεμάτων βαρελιών που ήταν κάπως παράμερα και τύλιξα ένα με την κουρελού και το τσούλησα λίγο παραπέρα κι αφού το ξεβίδωσα κι ήμουν έτοιμος να βάλω μέσα το λάστιχο και να βγάλω την βενζίνη, άκουσα έναν μικρό θόρυβο σχεδόν δίπλα μου. Στην αρχή νόμισα ότι ήταν ο Χάρης που από περιέργεια ήρθε κοντά για να δει, μα σαν πρόσεξα καλύτερα, είδα σε μικρή απόσταση από μένα μερικούς Γερμανούς που σχεδόν αθόρυβα έψαχναν γύρω απ' τις ξερολιθιές. Εγώ έγινα ένα με το χώμα και σιγά-σιγά χώθηκα σαν ασβός μέσα σε μια τρύπα κάτω απ' την ξερολιθιά. Τις τρύπες αυτές τις άφηναν για να φεύγει το νερό της βροχής και να μην λιμνάζει μέσα στο μπλοκ. Σχεδόν ούτε ανάσαινα, οι Γερμανοί εξακολουθούσαν να ψάχνουν φέγγοντας μ' έναν φακό, ο κίνδυνος όλο με πλησίαζε. Έβγαλα σιγά-σιγά μια ιταλική ξιφολόγχη που είχα πάντα πάνω μου και περίμενα, κρύος ιδρώτας έτρεχε σ' όλο μου το κορμί. Εγώ ένας και σχεδόν άοπλος κι αυτοί πάνω από δέκα. Τί μπορούσα να κάνω;

Έχωσα την ξιφολόγχη σε μια κοιλότητα της τρύπας για να μην τη βρουν πάνω μου και περίμενα. Οι Γερμανοί πέρασαν δίπλα μου κι έφεξαν την ξερολιθιά, δεν με είδαν και προχώρησαν.

Σιγά-σιγά βγήκα απ' την τρύπα κι ανασηκώθηκα κοιτώντας προς την κατεύθυνση που είχαν φύγει οι Γερμανοί. Αυτοί είχαν καθίσει λίγο πιο κάτω και μιλούσαν χαμηλόφωνα, ούτε καταλάβαινα τι έλεγαν. Σε λίγο το φεγγάρι θα πρόβαλε πίσω απ' το βουνό και τότε θα ’τανε πολύ πιο δύσκολα να το σκάσω. Έπρεπε πάση θυσία ν' απομακρυνθώ από ’κει. Βγήκα σέρνοντας και πήγα προς το βαρέλι

για να πάρω τα «σύνεργα»: λάστιχο, κλειδί, κουρελού και κάνιστρα, μα πριν προλάβω να κάνω βήμα, ένας Γερμανός σκοπός που ήταν κρυμμένος πίσω απ' τα βαρέλια πετάχτηκε και με κάρφωσε με το όπλο του κι ενώ με σημάδευε μου φώναξε Γερμανικά να σηκώσω τα χέρια ενώ οι άλλοι έτρεχαν κοντά. Σε λίγο ο τόπος γέμισε Γερμανούς, απ' όλες τις γωνίες πεταγόντουσαν σκοποί, άλλοι με μακρύκανα κι άλλοι με αυτόματα. Σε λίγο άναψε ο προβολέας του φυλακίου κι όλα έγιναν μέρα. Οι πιο πολλοί σκοποί άρχισαν να ψάχνουν γύρω-γύρω, ενώ εμένα με κλωτσιές και κοντακιές με οδήγησαν στο φυλάκιο, λίγο πιο κάτω απ' τα βαρέλια.

Εγώ περίμενα να δω να φέρνουν τον Χάρη, μα αυτός το ’χε σκάσει τρέχοντας προς το βουνό και ξέφυγε πριν αυτοί τον πάρουν χαμπάρι. Μόλις φτάσαμε στην πόρτα της αυλής του σπιτιού με άρχισαν πάλι στις κοντακιές σπρώχνοντας με να μπω μέσα. Όταν μπήκαμε στο φυλάκιο, μου έδωσαν μια σπρωξιά και μ' έχωσαν μέσα σ' ένα δωματιάκι κάτι σαν αποθήκη και το μόνο άνοιγμα που είχε ήταν ένα μικρό παραθυράκι κοντά στο ταβάνι.

Μέσα στην αποθήκη ήταν θεοσκότεινα μα, μόλις τα μάτια μου συνήθισαν στο σκοτάδι, είδα ένα πράγμα σαν μπόγο κουλουριασμένο στη γωνία. Κοίταξα με προσοχή και είδα πως ήταν άνθρωπος, πήγα σιγά-σιγά κοντά για να δω τι είδους άνθρωπος είναι, τον σκούντηξα σιγά κι αυτός γύρισε και με κοίταξε φοβισμένος. Εγώ κόλλησα το πρόσωπο μου στο δικό του και τότε αναγνώρισα τον Θωμά, έτσι τον ξέραμε, έναν Καισαριανιώτη «ψιλικατζή» που τριγυρνούσε γύρω απ' τους καταυλισμούς κι άρπαζε μικροπράγματα. Για βενζίνες ούτε τη μυρωδιά τους γνώριζε. Τον ρώτησα πως πιάστηκε και μου είπε κοιμόταν κάτω απ' το γεφυράκι στα «Δικηγορικά» και τον βρήκαν και τον έπιασαν δίχως λόγο. Τον ρώτησα τι ξέρει για τις βενζίνες και μου είπε πως πρέπει να έχει πέσει ρουφιανιά γιατί όλοι οι βενζινάδες έχουν χαθεί απ' την περιοχή εδώ και κάμποσες μέρες.

Έχει μάθει πως σκότωσαν έναν Βυρωνιώτη κι έπιασαν κι έναν από τον Κοπανά τραυματισμένο. Κι ενώ ετοιμαζόταν να συνεχίσει

φάνηκε στην πόρτα ένας Γερμανός και με φωνές και κλωτσιές μ' ανάγκασε να σηκωθώ και να τον ακολουθήσω έξω, εκεί που ήταν κι οι άλλοι σκοποί. Εκεί ένας δεκανέας, με νοήματα κι αγριοφω-νάρες, μου έδειχνε να βγάλω τα παπούτσια μου και τα ρούχα μου και να μείνω με το σώβρακο. Εγώ έκανα πως δεν καταλάβαινα κι εκείνος ο χτικιάρης κάτι είπε σ' έναν άλλον σκοπό, σωστό γομάρι, κι αυτός με άρχισε στο ξύλο δείχνοντας μου ταυτόχρονα ότι λέει να γδυθώ. Εγώ αφού είδα ότι ήταν ανώφελο να κάνω το κορόιδο, έβγαλα το σακάκι μου και τα παπούτσια και τα πέταξα χάμω, αυτός όμως επέμενε να τα βγάλω όλα και να μείνω με το σώβρακο μόνο. Τι να κάνω κι εγώ μπρος στην κατάσταση αυτή, άρχισα να τα βγάζω και σε λίγο έμεινα μόνο με το σώβρακο, ένα σώβρακο μακρύ στρατιωτικό που το ένα μπατζάκι ήταν κοντύτερο απ' το άλλο.

Παρά την τραγικότητα της στιγμής, έτσι που έβλεπα τον εαυτό μου, μου ερχόταν να βάλω τα γέλια. Μόλις γδύθηκα, ο σκοπός άρχισε να με σπρώχνει προς τα έξω με το κοντάκι, προς την αυλή ενός σπιτιού. Μόλις βγήκα έξω κοκάλωσα απ' το κρύο, ο σκοπός μου έδειξε μια στοίβα ξύλα και με νοήματα και Γερμανικά μου είπε να πάρω μερικά και να τα πάω μέσα. Εγώ φορτώθηκα όσα μπορούσα περισσότερα, για να μην ξαναβγώ στο κρύο, και μπήκα μέσα. Ο σκοπός μου έδειξε πως πρέπει να τα ρίχνω σε μια σόμπα που ήταν εκεί και να προσέχω να μη σβήσει. Γύρω, τα γομάρια οι Γερμανοί κοιμόντουσαν ντυμένοι με τα ρούχα πάνω σε κάτι κρεβάτια καμωμένα από ξύλα. Είχαν βγάλει τις μπότες τους και τα πόδια τους βρομούσαν σαν ψοφίμια.

Σε λίγο τα ξύλα τελείωσαν και φώναξα τον σκοπό κι αυτός με πήγε πάλι και φορτώθηκα ξανά, αυτή τη φορά όμως πήρα λιγότερα και κοιτούσα πως μπορώ να το σκάσω. Το πήγαινε έλα για ξύλα επαναλήφθηκε αρκετές φορές, εγώ για να μπαινοβγαίνω έριχνα τα μισά ξύλα στη σόμπα και τ' άλλα τα έχωνα κάτω απ' τα κρεβάτια ή τα έχωνα στο αποθηκάκι. Ο σκοπός έκανε βόλτες έξω απ' το φυλάκιο κι εγώ άρχισα να βγαίνω για ξύλα χωρίς να τον φωνάζω. Την ώρα που πήγαινα όμως, καθότανε κοντά στα ξύλα και με

πρόσεχε. Εγώ, όσο γινόταν, αργούσα όλο και περισσότερο στο φόρτωμα κι όλο κοιτούσα πως να το σκάσω πριν έρθουν οι άλλοι σκοποί. Η μάντρα του σπιτιού ήταν γύρω-γύρω γεμάτη γυαλιά, τα ’χανε βάλει οι ιδιοκτήτες για να μην μπαίνουν και τους κλέβουν τον κήπο διότι εκεί ήταν πολύ ερημιά. Τότε είδα ότι ήταν αδύνατον να πηδήξω τόσο ψηλή μάντρα χωρίς να γίνω κομμάτια απ' τα γυαλιά. Έπρεπε όμως κάτι να κάνω διότι το πρωί οι σκοποί θα έβρισκαν τα σύνεργά μου, καθώς και τα άλλα δοχεία που είχε αφήσει ο Χάρης τρέχοντας για να γλυτώσει, και τότε είμαι χαμένος οριστικά. Ο θάνατος ήταν ένα τίποτα μπρος στα βασανιστήρια που θα πέρναγα για να μαρτυρήσω τους άλλους της παρέας.

Κάθε λεπτό που περνούσε ο θάνατος και τα βασανιστήρια με πλησίαζαν, ό,τι είναι να γίνει πρέπει να γίνει πριν ξημερώσει, άλλη ευκαιρία δεν θα υπήρχε. Κάνοντας λοιπόν ότι σκεπάζω τους Γερμανούς με τις κουβέρτες τους, που στον ύπνο τους είχαν πέσει από πάνω τους, έφτασα στην πόρτα της αποθηκούλας και είπα στον Θωμά να φύγει κι αυτός όταν ο σκοπός θα κυνηγήσει εμένα. Έξω ήταν τελείως σκοτεινά. Μόλις το άκουσε παραλίγο να με μαρτυρήσει, αυτός δεν ήθελε να διακινδυνέψει το τομάρι του και μου είπε πως εμείς οι βενζινάδες είμαστε η αιτία που οι Γερμανοί πυροβολάνε όποιον βρουν και πως αυτός, το πολύ-πολύ, να φάει ένα χρόνο για παραβίαση της κυκλοφορίας, έτσι να πω κι εγώ το πρωί, για να τη γλιτώσω.

Έκανα πως συμφώνησα λέγοντας του: «Μπράβο ρε Θωμά, δε το σκέφτηκα, το πρωί έτσι θα πω και να πούμε πως είμαστε παρέα», ενώ από μέσα μου έλεγα: εγώ θα την κοπανήσω και σένα ας σε κάνουν οι Γερμανοί με τα κρεμμυδάκια, τομάρι ψιλικατζή, ο πρώτος που θα με καρφώσει το πρωί θα ’σαι εσύ. Η ώρα όμως περνούσε κι ο σκοπός με είχε από κοντά και μόλις έκανα να πάω προς τη μεριά της πόρτας του κήπου σήκωνε το όπλο και με απειλούσε να με πυροβολήσει. Έπρεπε όμως να βρω μια ευκαιρία ν' απομακρυνθώ έστω και πέντε μέτρα από κοντά του. Μπρος στην αγωνία για να το σκάσω μου ’χε φύγει και η τρεμούλα απ' το κρύο και το μόνο που

σκεφτόμουν ήταν η φυγή.

Σε μια στιγμή σηκώθηκε ένας Γερμανός και βγήκε ξυπόλυτος για κατούρημα, βρίζοντας δυνατά. Ο σκοπός κάτι του είπε κι αυτός γύρισε και του απάντησε κατουρώντας συγχρόνως πάνω στη στοίβα με τα ξύλα και σε λίγο άρχισαν να βρίζονται και να χειρονομούν κι απ' τις φωνές τους ξύπνησαν κι οι άλλοι κι άρχισαν να φωνάζουν μεταξύ τους, γίνονταν φασαρία. Εγώ σιγά-σιγά προχώρησα προς την μάντρα, ο σκοπός ούτε με πρόσεχε, και σε μια στιγμή που είχα αρκετά απομακρυνθεί, έδωσα μια σαλταρισιά και σκαρφάλωσα στο σαμάρι της μάντρας. Τα γυαλιά με κομμάτιασαν κυριολεκτικά μα εγώ, μπρος στην αγωνία να τους φύγω, ούτε κατάλαβα πόνο, έπεσα έξω απ' τη μάντρα κι άρχισα να τρέχω προς το βουνό, πότε πέφτοντας πάνω σε συρματοπλέγματα περιφραγμένων οικοπέδων, πότε σε κανένα χαντάκι ή ρέμα. Έ-τρεχα σαν τρελός για ν' απομακρυνθώ, όσο μπορούσα περισσό-τερο, απ' εκεί που ήταν οι Γερμανοί.

Όταν έφτασα στους πρόποδες του βουνού σταμάτησα να τρέχω, εξακολουθούσα όμως να περπατάω, γρήγορα όμως οι δυνάμεις μου μ' εγκατέλειπαν, το αίμα απ' το στήθος μου και τα χέρια μου έτρεχε ασταμάτητα. Στις περισσότερες μεριές του κορμού μου είχα κοψιές απ' τα γυαλιά, παραπατούσα σαν μεθυσμένος. Από μακριά φαινόταν ο χώρος του αεροδρομίου σαν σκοτεινός όγκος, σε λίγο μπήκα στα πεύκα, ήμουν μέσα στο δάσος του Νάστου. Ο δρόμος ήταν ανηφορικός και δυσκολευόμουν να περπατήσω γρήγορα. Αγκομαχώντας και σκοντάφτοντας εδώ κι εκεί έφτασα πάνω απ' την Ηλιούπολη. Κάτω όλα σκοτεινά, κάθισα σε μια πέτρα εκεί για να ξεκουραστώ λίγο κι εκεί απ' την αιμορραγία και τη κούραση με πήρε ο ύπνος, κάτι σαν λήθαργος με νάρκωσε λίγο-λίγο και, χωρίς να καταλάβω, κοιμήθηκα εκεί δίπλα σ' ένα μονοπάτι. Σηκώθηκα τρεκλίζοντας κι έκανα να προχωρήσω μα τα πόδια μου ήταν μουδιασμένα, το κεφάλι μου πονούσε τρομερά και το κορμί μου έκαιγε και οι πληγές μου έτσουζαν. Έσκυβα κι έπαιρνα χώμα και φύλλα και τα έτριβα να σταματήσει το αίμα, μα πονούσα περισ-

σότερο. Δίψαγα τρομερά, το στόμα μου είχε κολλήσει, προχώ-ρησα λίγο και χωρίς να το νιώσω κύλησα μέσα σ' ένα χαντάκι που ήταν δίπλα στο μονοπάτι. Κι εκεί με βρήκαν το ξημέρωμα κάτι ξυλάδες που πήγαιναν για κούτσουρα.

Στην αρχή όμως, όπως με είδαν γδυτό και μέσα στα αίματα, με πέρασαν για σκοτωμένο και ήθελαν να μ' αφήσουν και να φύγουν, μη βρουν το μπελά τους, μα όπως μου είπαν, σε μια στιγμή κουνήθηκα και έτσι με ανέβασαν στο μονοπάτι και με σκέπασαν με μια παλιοκουρελού που 'χαν και έτσι γλίτωσα. Με πήγαν σ' ένα παλιό σπίτι κοντά στο δάσος και με άφησαν εκεί για να με πάρουν στον γυρισμό. Εγώ όμως, μόλις βγήκε καλά ο ήλιος και ζεστάθηκα, έφυγα κι έτσι γδυτός, όπως ήμουν, και γεμάτος ξεραμένα αίματα, έφτασα στα πρώτα σπίτια και μια γριούλα μου έδωσε ένα παλιό παντελόνι κι ένα παλιό στρατιωτικό αμπέχονο κι έτσι ντυμένος, θεονήστικος και ταλαιπωρημένος, έφτασα στο σπίτι μου και μπήκα σ' ένα καταφύγιο που' χαμε μέσα στη γη κι εκεί με βρήκαν μετά από δύο μέρες οι δικοί μου. Βογκούσα και κατέβηκαν να δουν τι συμβαίνει. Σε μερικές μέρες ήμουν σχεδόν καλά.

ΔΙΠΛΟΣ ΣΚΟΠΟΣ: ΑΓΩΝΑΣ ΓΙΑ ΕΠΙΒΙΩΣΗ-ΑΝΤΙΣΤΑΣΗ

Μάρτης 1942, σκοτωμός ενός Γερμανού σκοπού και η απόφαση μου να βγω στο «κλαρί»

1942, ο χρόνος προχωράει αργά. Η πείνα όσο πάει και χτυπάει περισσότερους ανθρώπους. Οι νεκροί στους δρόμους έχουν γίνει καθημερινό θέαμα, περνάς δίπλα και τίποτε πια δε σε συγκινεί.

Ο κόσμος γίνεται καχύποπτος, ο καθένας προσπαθεί να επιβιώσει με ό,τι μπορεί, ο καιρός που εξέταζες το τι είναι καλό και τι κακό είχε από καιρό απομακρυνθεί απ' τις συνειδήσεις των ανθρώπων. Ο θάνατος από πείνα καιροφυλακτούσε νυχθημερόν. Η μαύρη αγορά οργίαζε. Στην θέση των διαφόρων πραγμάτων που πούλαγες για να ζήσεις, μπήκε η λίρα ή το ναπολεόνι (κοκοράκι) και για να βρεις κάτι να φας έπρεπε να πληρώσεις ακριβά. Ο κόσμος της πρωτεύουσας, ό,τι είχε για πούλημα, το ’χε πουλήσει για να ζήσει λίγες μέρες περισσότερο. Τα περισσότερα σπίτια στις φτωχογειτονιές της πρωτεύουσας ήταν άδεια από κάθε είδους έπιπλο και οι πιο πολλοί κοιμόντουσαν πάνω σε κάτι παλιοκουρελούδες κατάχαμα.

Εγώ με τον Χάρη, μετά τον τραυματισμό και το πετσόκομμα μου απ' τα γυαλιά, την περνούσαμε λίγο δύσκολα. Τρέχαμε στο βουνό για ξύλα ή κάναμε καμιά μεταφορά με το καροτσάκι για να οικονομήσουμε κάτι για φαΐ. Μα τί να οικονομήσεις; Ποτέ δεν χορταίναμε, συνεχώς το στομάχι ήταν άδειο και όταν ανεβαίναμε στο βουνό για ξύλα, το μάτι μας κοίταζε πάντα προς το αερο-δρόμιο, προς τις στοίβες των βαρελιών με τις βενζίνες. Εκεί τα μέτρα ήταν πολύ αυστηρά, κάθε 10 μέτρα και σκοπός. Οι Γερμανοί άρχισαν να έχουν έλλειψη από καύσιμα και η κάθε σταγόνα βενζίνης ήταν γι' αυτούς αναγκαία τώρα.

Και για τα ξύλα όμως, μέρα με τη μέρα, πήγαιναν όλο και πιο μακριά. Ο κόσμος δεν μπορούσε τώρα να τρέχει στα βουνά, όπως πρώτα που ήταν κοντά του τα ξύλα. Τώρα για να μαζέψεις 30 οκάδες

κούτσουρα από αγριοπούρναρα ή σκίνα, ήθελες μια ολόκληρη μέρα. Και μια για να τα κουβαλήσεις και να τα που-λήσεις, γινόντουσαν δύο κι έτσι ούτε να χορτάσεις μπορούσες με τα λεφτά που μάζευες, αλλά ούτε να ξεκουραστείς πρόφταινες. Γι' αυτό ο πιο πολύς κόσμος στράφηκε προς τα γερμανικά έργα. Κατά εκατοντάδες οι εργάτες έτρεχαν από τα χαράματα, με τα πόδια ή με τα γερμανικά καμιόνια, για τα γερμανικά έργα: αεροδρόμια, τά-φρους, αντιαρματικούς, πολυβολεία και ότι άλλο είχαν ανάγκη τα γερμανοϊταλικά στρατεύματα κατοχής.

Το γερμανικό κινητό πιεστήριο στημένο μέσα σ' ένα καμιόνι, έκοβε αράδα μάρκα, ενώ στου ΑΣΠΙΩΤΗ έκοβαν εκατομμύρια χαρτονομίσματα χωρίς αντίκρισμα. Για μας όμως, που μέσα στο μυαλό μας στριφογύριζε πάντα η ιδέα πως να επιβιώσουμε χωρίς να φανούμε χρήσιμοι στους κατακτητές, δεν υπήρχε περιθώριο εκλογής. Γι' αυτό αποφασίσαμε να ξαναεπιχειρήσουμε να μπούμε στο αεροδρόμιο για βενζίνη, παρά τα δρακόντεια μέτρα των Γερμανών. Φυσικά φροντίσαμε να είμαστε οπλισμένοι. Εγώ είχα ένα γερμανικό όπλο «Παραμπέλουμ» κρυμμένο στα κεραμίδια του σπιτιού μου και φρόντισα και το πήρα, ενώ ο Χάρης είχε ένα σουγιά μεγάλο του αγγλικού ναυτικού. Τον είχε φέρει από την Κρήτη.

Έτσι μια μέρα, ενώ παρακολουθούσαμε, από το ύψωμα κοντά στου Γερουλάνου, την κίνηση μέσα στο αεροδρόμιο για να δούμε που θα μπούμε τη νύχτα, ακούσαμε βόμβο από πολλά αεροπλάνα και σε λίγο ένα σμήνος αεροπλάνα έκανε την εμφάνιση του στο αεροδρόμιο κι αφού έκαναν μια βόλτα, άρχισαν να προσγειώ-νονται ένα-ένα στον κατασκευασμένο διάδρομο. Ήταν ιταλικά και ο Χάρης μου είπε πως είναι τύπου ΣΑΒΟΪΑ. Μετρήσαμε 7 αεροπλάνα κατακαίνουργα που γυάλιζαν στον μεσημεριανό ήλιο. Σε λίγο, ένας-ένας, οι πιλότοι άρχισαν να συγκεντρώνονται κοντά σ' ένα υπόστεγο, ενώ εκεί τους υποδέχονταν κάτι Γερμανοί. Σε λίγο έφτασαν μ' ένα καμιόνι κάτι Ιταλοί κι άρχισαν να βάζουν κάτι τάκους στις ρόδες. Δεν πέρασε πολύ ώρα κι έφτασαν κάτι φορ-τηγά με βαρέλια βενζίνη και άρχισαν να τα γεμίζουν. Στο κάθε ένα έβαζαν

γύρω στα 3 βαρέλια και μόλις τελείωναν έβαζαν στην άκρη του φτερού ένα κόκκινο τριγωνικό σημαιάκι. Έτσι αφού γέμισαν και το τελευταίο, έφυγαν όλοι κι έμειναν μόνο κάτι σκοποί που γυρόφερναν.

Εμείς τώρα, για να φτάσουμε κοντά στα βαρέλια με τη βενζίνη, έπρεπε υποχρεωτικά να περάσουμε μέσα απ' τα ιταλικά αεροπλάνα, πράγμα αρκετά δύσκολο και πάρα πολύ επικίνδυνο.

Για να φύγουμε άπραχτοι ούτε λόγος να γίνεται. Ούτε καν σκέψη κάναμε. Έπρεπε οπωσδήποτε να παίρναμε έστω κι ένα κάνιστρο γιατί χώρια απ' την ανάγκη που είχαμε υπήρχε κι ένας πρόσθετος λόγος. Λόγος γοήτρου: Είχαμε εκτεθεί πολύ στο μα-γαζί που συχνάζαμε κι αν γυρίζαμε άδειοι, θα μας κορόιδευαν οι άλλοι που από βενζινάδες είχαν γίνει εργάτες στους Γερμανούς. Έτσι αποφασίσαμε, παρά τον μεγάλο κίνδυνο, να μπούμε και να πάρουμε βενζίνη μόλις νύχτωνε. Το φεγγάρι έβγαινε πολύ αργά, ήταν στη χάση του, σκοτεινιά και ησυχία βασίλευαν παντού. Το αεροδρόμιο ήταν θεοσκότεινο.

Κατά τα μεσάνυχτα ξεκινήσαμε, ρολόι δεν είχαμε αλλά κανονίζαμε την ώρα υπολογίζοντας. Εγώ τράβαγα μπροστά και λίγο πίσω μου ο Χάρης. Στην αρχή περπατάγαμε όρθιοι γιατί είμαστε έξω από τον χώρο του αεροδρομίου που τον χώριζε ένα ρέμα που οι Γερμανοί είχαν αρχίσει να γεμίζουν. Δεν χρειάστηκε να κόψουμε τα συρματοπλέγματα γιατί οι Γερμανοί τα ’χαν βγάλει λόγω των έργων που κάνανε εκεί. Έτσι μπήκαμε στο αεροδρόμιο χωρίς δυσκολία. Μπρος μας φάνταζαν σαν πουλιά που κοιμόντουσαν με τα φτερά ανοιχτά, τα ιταλικά αεροπλάνα. Έρποντας φτάσαμε πολύ κοντά στο πρώτο αεροπλάνο. Ο Χάρης ήταν σχεδόν δίπλα μου, κρατώντας την κουρελού τυλιγμένη ρολό που με αυτή τυλίγαμε το βαρέλι για να μην κάνει θόρυβο κατά τη μετακίνηση, μέχρι να το πάμε στο ρέμα και να το αδειάσουμε με την ησυχία μας. Κρυφτήκαμε κάτω απ' την ουρά του αεροπλάνου κοντά στην πίσω ρόδα και μέσα στο σκοτάδι προσπαθούσαμε να καθορίσουμε την θέση του σκοπού. Τίποτε δεν ακούγονταν παρά μόνο, που και που, ο θόρυβος που έκαναν τα πίσω

πηδάλια του αεροπλάνου. Φαίνεται πως ο σκοπός κάπου είχε τρυπώσει για να προφυλαχθεί απ' τον κρύο αέρα που φύσαγε, γιατί δεν ακουγόταν το παραμικρό. Εμείς μέναμε κολλημένοι στο χώμα κι αφουγκραζό-μαστε προσεχτικά. Ξαφνικά μια μικρή λάμψη φάνηκε λίγο πιο μπροστά απ' το αεροπλάνο. Ήταν ο σκοπός που άναψε τον ανα-πτήρα για να δει φαίνεται την ώρα, κι αμέσως τον ξανάσβησε.

Εμείς ξέραμε τώρα την θέση του σκοπού, ήταν περίπου 20 μέτρα στο πλάι μας, κι όπως εμείς είχαμε γίνει ένα με το χώμα, ήταν αδύνατον να μας δει.

Αρχίσαμε να προχωράμε έρποντας προς την άλλη μεριά που ήταν τα βαρέλια αλλά σε μια στιγμή ο Χάρης που ήταν δίπλα μου, άπλωσε το χέρι και με σταμάτησε και δείχνοντας μου μπρος μας, μου ψιθύρισε πως λίγο πιο πέρα βλέπει κάτι σαν άνθρωπο και να σταματήσουμε. Πράγματι σταματήσαμε και προσέχοντας καλύτερα, είδαμε την σιλουέτα ενός σκοπού που κάθονταν πάνω σ' ένα βαρέλι. Μόλις τα μάτια μας συνηθίσανε το σκοτάδι, τον είδαμε καθαρά.

Ο Χάρης με νοήματα μου είπε να γυρίσουμε πίσω και να φύγουμε. Και πραγματικά κάναμε σιγά-σιγά πίσω και φτάσαμε στην ουρά του αεροπλάνου. Μπρος στον κίνδυνο έβγαλα απ' τη μέση μου το πιστόλι και το όπλισα, ο κίνδυνος ήταν άμεσος, μπρος μας σκοπός, λίγο πιο κάτω άλλος και σαν να μην έφτανε αυτό, άρχισε να βγαίνει μέσα απ' τα σύννεφα και το φεγγάρι, αδύνατο φυσικά αλλά ικανό να φωτίσει το ανοιχτό μέρος του διαδρόμου που είμαστε χωμένοι. Ο σκοπός σηκώθηκε κι άρχισε να κόβει βόλτες για να ξεμουδιάσει κι άρχισε να έρχεται προς εμάς, σιγοτραγουδώντας γερμανικά, κι επειδή φαίνεται ότι κρύ-ωνε, κάθε λίγο έκανε και βόλτα επί τόπου, λες και χόρευε βαλς.

Αυτός το διασκέδαζε κι εμάς η ψυχή μας είχε πάει στη Κούλουρη. Για να μην βρεθούμε στον δρόμο του, συρθήκαμε προς το κέντρο του αεροπλάνου και κρυφτήκαμε κοντά στις ρόδες του. Μόλις έφτασε στο σημείο που είμαστε εμείς προηγούμενα, άρχισε να φωνάζει τον άλλο σκοπό με το όνομα του και κάτι λέγανε για

τους Ιταλούς, διότι το «ιταλιάνο» το καταλαβαίναμε καθαρά. Σε λίγο έφυγε για τη θέση του κι έγινε ησυχία και ’μεις μια και δεν μπορούσαμε να φτάσουμε στα βαρέλια, αποφασίσαμε να πάμε πιο κάτω σε κάτι αποθήκες της εταιρείας που έκανε τα έργα και να πάρουμε πετρέλαιο που είχαν εκεί για τα μηχανήματα τους. Ετοιμαστήκαμε να φύγουμε αλλά επειδή τα ’χαμε με τους Ιταλούς που μας χάλασαν την δουλειά με τον ερχομό τους, αποφασίσαμε να χαλάσουμε κάτι απ' το αεροπλάνο. Κουτσά στραβά ξέραμε το πως λειτουργεί το αεροπλάνο γι' αυτό το ευκολότερο ήταν να του κόψουμε το συρματόσχοινο που έχει πίσω στην ουρά και κατευθύνει δεξιά κι αριστερά το αεροπλάνο, όταν ο πιλότος απ' την καμπίνα του το στρίβει. Τα πηδάλια ύψους βάθους όπως τα λένε οι πιλότοι.

Σιγά-σιγά συρθήκαμε προς την ουρά του αεροπλάνου κι ο Χάρης, με τον κόφτη που κόβαμε τα συρματοπλέγματα, προσπάθησε να φτάσει το συρματόσχοινο και να το κόψει. Δεν έφτανε όμως και πάτησε πίσω στην πλάτη μου για να το φτάσει. Το συρματόσχοινο όμως μόλις έβγαινε απ' την άτρακτο κατέληγε σ' ένα αξονάκι 10 περίπου πόντους κι ο Χάρης, ψαχουλεύοντας στα σκοτεινά, είδε πως για να φανεί λίγο έξω και να μπορέσει να το κόψει, έπρεπε κάποιος να βοηθήσει σπρώχνοντας το πτερύγιο λίγο για να φανεί το συρματόσχοινο γιατί ο κόφτης δεν μπορούσε να κόψει το αξονάκι που ήταν ενωμένο με μια υποδοχή μέσα στο άκρο του πηδαλίου, συνδεόμενο μ' ένα άλλο εξάρτημα. Ο Χάρης με την βοήθεια μου σκαρφάλωσε στην ουρά και ’γω από κάτω έσπρωχνα όσο μπορούσα το πτερύγιο προς την άκρη και σε μια στιγμή που ο Χάρης το έκοψε, αυτό δεν συγκρατιόταν από πουθενά, παρά μόνο απ' τον άξονα του, κι όπως φύσαγε ο αέρας, του έδωσε μια και το κόλλησε στην ουρά με πάταγο. Εμείς τα χάσαμε, αφήσαμε εκεί τον κόφτη και χωρίς καμιά προφύλαξη τρέξαμε και χωθήκαμε στο ρέμα που ήταν λίγο παραπέρα.

Οι σκοποί ανησύχησαν απ' το θόρυβο κι άρχισαν να φωνάζουν ο ένας τον άλλον, ενώ το πτερύγιο παρασυρμένο απ' τον αέρα έτριζε κάπου-κάπου. Δύο σκοποί κινήθηκαν προς το αεροπλάνο με

προφυλάξεις κοιτώντας γύρω προσεχτικά, πέρασαν κάτω απ' την ουρά του αεροπλάνου και γύρω απ' τις ρόδες, δεν είδαν όμως τίποτα και συνέχισαν να κοιτάνε μέσα στο σκοτάδι.

Όταν όμως ο δεύτερος σκοπός πέρναγε από κάτω είδε τον κόφτη και κοιτώντας πιο πέρα είδε την κουρελού που είχε αφήσει ο Χάρης κι άρχισε να την κλωτσάει, ύστερα άναψε τον αναπτήρα και κοίταζε το εργαλείο που βρήκε και ξαφνικά άρχισε να φωνάζει. Οι άλλοι σκοποί αρχίζουν να φωνάζουν κι αυτοί. Γύρω γίνεται πανδαιμόνιο από φωνές και τρεχάματα. Εμείς σερνόμαστε στο ρέμα και πάμε καμιά πενηνταριά μέτρα πιο κάτω. Σε λίγο ανάψανε τους προβολείς και φέγγανε τ' αεροπλάνα. Όλα γύρω έγιναν μέρα, εμείς από κει που είμαστε βλέπαμε τους σκοπούς που περιεργαζόντουσαν το αεροπλάνο και σε λίγο ήρθαν και Ιταλοί, γιατί ακούγαμε καθαρά τα ιταλικά που μιλούσαν.

Αποφασίσαμε να φύγουμε το γρηγορότερο προς τον λόφο αλλά ο Χάρης μου είπε πως είναι καλύτερα να φύγουμε απ' το ρέμα που κατέληγε στον Άλιμο, κι απ' εκεί ακροθαλασσιά- ακροθαλασσιά να μπαίναμε στο ρέμα της Αγίας Βαρβάρας και να το σκάγαμε προς τα πάνω χωρίς κανένα κίνδυνο. Έτσι ακολουθήσαμε το ρέμα, μα μόλις απομακρυνθήκαμε καμιά πενηνταριά μέτρα προς τα κάτω, είδαμε πως κι εκεί είχε σκοπούς. Κάναμε να γυρίσουμε προς τα πίσω αλλά λίγο πιο πάνω εκείνη την στιγμή ένα γερμανικό τζιπ κατέβασε μερικούς Γερμανούς κι άρχισαν να ψάχνουν στο ρέμα. Είμαστε καταδικασμένοι. Από παντού ακουγόντουσαν φωνές και τρεχάλες. Οι Γερμανοί είχαν σκορπιστεί και ψάχνανε το ρέμα και σε λίγο φτάσανε στο σημείο που είχαμε αφήσει το λάστιχο και τα κάνιστρα που κουβαλάγαμε την βενζίνη. Μόλις τα βρήκανε φωνάξανε και ήρθε ένα τζιπ με κάτι Γερμανούς και τους τα έδειχναν, κάτι είπαν και άρχισαν όλοι μαζί να τραβάνε προς τον λόφο φωτίζοντας τον. Άφησαν όμως μερικούς γύρω απ' το ρέμα. Εμείς χωθήκαμε σε μια λακκούβα, πλάι στο ρέμα, κι είχαμε γίνει ένα με το χώμα που είχαν ρίξει εκεί τα βαγονέτα για να την κλείσουν.

Σε κάμποση ώρα ακούσαμε φωνές και βήματα, ήταν οι Γερμανοί

που γύριζαν απ' τον λόφο. Εμείς εκεί που είμαστε χωμένοι, ούτε μπορούσαμε να δούμε τίποτε, σε καμιά ώρα έγινε ησυχία αλλά εμάς μας φάνηκε αιώνας. Τα μελίγγια μου χτυπούσαν σαν καμπάνα και το στόμα μου είχε κολλήσει. Όση ώρα είμαστε εκεί δεν είχαμε πει ούτε μια λέξη, κοιτάγαμε ο ένας τον άλλον αμίλητοι. Εγώ κράταγα σφικτά στο χέρι το πιστόλι μου κι ο Χάρης τον μεγάλο αγγλικό σουγιά του ναυτικού ανοιχτό.

Γύρω επικρατούσε ησυχία και αποφασίσαμε, συνεννοούμενοι με νοήματα, να φύγουμε πριν ξημερώσει. Ο Χάρης ανέβη-κε αθόρυβα στο χείλος του ρέματος για να ρίξει μια ματιά προς το αεροδρόμιο και να δει τι γίνεται τριγύρω. Μα πριν προλάβει να βγει επάνω ακούω: «ΣΤΟΠ ΣΤΟΠ» και βλέπω τον Χάρη να σηκώνει τα χέρια ψηλά. Ένας σκοπός που ήταν από πάνω μας τον έπιασε. Εμένα με διαπέρασε ένα ρίγος σ' όλο μου το κορμί, κάτι σαν κρυάδα, το μυαλό μου σταμάτησε, τα έχασα, μα σε δευτερόλεπτα με συνέφερε η φωνή του Χάρη: «Ρίχτου ποντι-κομαμή», νεανικό μου παρατσούκλι. «Θα με σκοτώσουν, ρίχτου».

Αμέσως συνήλθα, το μάτι μου αγρίεψε και χωρίς να σκεφτώ τίποτε άλλο παρά μόνο την παράκληση του φίλου μου, πετάχτηκα σαν ελατήριο και χωρίς χρονοτριβή πυροβόλησα τον σκοπό μέσα στα μούτρα. Μέσα στην λάμψη του πυροβολισμού είδα την έκφραση του προσώπου του κι ανατρίχιασα σύγκορμος. Ο σκοπός, ο Χάρης κι εγώ γίναμε ένα κουβάρι και κυλήσαμε μέσα στο ρέμα. Έσπρωξα τον σκοπό που ’χε πέσει ο μισός πάνω μου και χωρίς αργοπορία αρχίσαμε να τρέχουμε προς τον λόφο, αδιαφορώντας για τον θόρυβο που κάναμε, και φύγαμε προς τα χωράφια.

Περάσαμε έξω απ' το κτήμα Γερουλάνου τρέχοντας, τα σκυλιά μας γάβγιζαν λυσσασμένα μα εμείς μισοξυπόλυτοι με την ψυχή στο στόμα, τρέχαμε χωρίς σταματημό. Και μόνο όταν φτάσαμε κοντά στα παλιά διόδια, σήμερα οδός Νάστου και Βουλιαγμένης, σταματήσαμε και πέσαμε ανάσκελα μέσα στον καρόδρομο για να πάρουμε ανάσα.

Κάτσαμε εκεί μέχρι να ξημερώσει κρυμμένοι πίσω από κάτι

«αθάνατα» και το πρωί περιμέναμε τους φίλους μας, πρώην βενζινάδες και τώρα εργάτες στο Χασάνι, να τους ειδοποιήσου-με να μην ξαναπάνε εκεί γιατί κάτι έγινε την νύχτα.

Μόλις ξημέρωσε καλά, κατεβήκαμε στον δρόμο και κοντά στους άλλους βρήκα και τον πατέρα μου και τον ειδοποίησα να μην πάει κάτω και τον γύρισα πίσω.

Εκεί χωρίσαμε με τον Χάρη και τον ξαναβρήκα μετά από ένα χρόνο, πάντα φοβόταν μην τον βρουν οι Γερμανοί, πάντα υποστήριζε πως μας έχουν καρφώσει. Μετά τον ξανάχασα και το 1944 έμαθα πως είχε πάει στο Αγρίνιο. Δεν ξέρω πως και κατάτάχτηκε στους Ράλληδες, στο τάγμα του προδότη ταγματάρχη Τολιόπουλου. Οι δρόμοι μας χώρισαν.

Εγώ ξαναγύρισα στο Χασάνι στις 7/10/44, όχι για να πάρω βενζίνη ή να χαλάσω κανένα αεροπλάνο, αλλά να διώξω την γερμανική φρουρά.

Με εντολή του τάγματος μου επιτέθηκα στις 7/10/44 το πρωί και μαζί με μια ομάδα μεταξύ των οποίων κι οι παρακάτω μαχητές, το κατέλαβα εν ονόματι του Ε.Λ.Α.Σ.

Οι μαχητές που έλαβαν μέρος στην επιχείρηση ήταν:
Μαργονίδης Γρηγόρης. Ομάδα κρούσης και οπλουργός.
Λουκάς Ελευθέριος. Μαχητής ομαδάρχης.
Αργυρίου Γιώργος. Διμοιρίτης.
Μπρατάκος Νίκος. Μαχητής.
Δημόπουλος Βασίλης. Μαχητής.
Αλεξίου Πέτρος. Μαχητής.
Βάλμας Γεώργιος. Μαχητής ομάδα ανατινάξεων.
Τσουκαλίδης. Μαχητής.
Γιαννακίδης Κώστας. Σύνδεσμος με το τάγμα.
Βαγγέλης ή Ψαράς. Μαχητής.

Τέλος '42 αρχές '43

Ο Ρόμελ κρατάει ακόμα στην Αφρική, το γερμανικό εκστρα-τευτικό σώμα, τα Άφρικα Κορπ, όπως τα έλεγαν εδώ, δεν έχει νιώ-σει ακόμη το τέλος του. Το ΒΑΣΤΑ ΡΟΜΕΛ, το σύνθημα των μαυραγοριτών, δεν έχει ακόμη ακουστεί. Οι γερμανόφιλοι Έλληνες κάθε λίγο πανηγυρίζουν για κάποια νίκη των δυνάμεων του Άξονα.

Ο ελληνικός λαός πεινάει και οι μόνοι που διαθέτουν λεφτά είναι οι κάθε λογής συνεργάτες των Γερμανών, οι μαυραγορίτες και οι ριψοκίνδυνοι σαλταδόροι, όλος ο άλλος κόσμος πεινάει. Τρέφεται με λαχανίδες, σταφίδα, άγρια χόρτα χωρίς λάδι και ό,τι άλλο μπορεί να γεμίσει ένα άδειο στομάχι. Τα λούμπινα που τα έτρωγαν μόνο τα ζώα κι αυτά με το ζόρι, έγιναν κι αυτά τώρα το προσφιλές έδεσμα των πεινασμένων κατοίκων της πρωτεύουσας. Παιδάκια σκελετω-μένα και παραμορφωμένα οργώνουν τους σκουπιδότοπους για κάτι φαγώσιμο. Τα ταβερνίδια που προσφέ-ρουν διασκέδαση και κάτι για φαΐ στις κλίκες των μαυραγοριτών και των σαλταδόρων, είναι κάθε βράδυ γεμάτα, ορχήστρες χαμη-λής ποιοτικής στάθμης δημιουργούν ατμόσφαιρα κεφιού με αυτό-σχέδια τραγούδια ή παλιές ρεμπέτικες επιτυχίες.

Οι κάθε λογής γκεσταπίτες μπαινοβγαίνουν επιδειχτικά, συνο-δευόμενοι από διαφόρους όψιμους σωματέμπορους και αμφιβό-λου ηθικής γυναίκες. Ύποπτοι τύποι, άνθρωποι που είναι έτοιμοι να πουλήσουν και την ψυχή τους ακόμα, κυκλοφορούν απ' το ένα μαγαζί στο άλλο σαν βρωμερά ερπετά. Η πείνα με απαραίτητη ουρά την εξαθλίωση, κυριαρχούν μέσα κι έξω από τα άντρα αυτά που τα περισσότερα ήταν στέκια μαυραγοριτών κι επίδοξων χα-φιέδων.

Κοπελίτσες που σε καλές και ειρηνικές εποχές θα ήταν νοικο-κυρούλες με φαμίλια, τρέχουν έξω από τ' άντρα αυτά, για να οικο-νομήσουν ένα πιάτο φαΐ για να επιζήσουν.

Τους ενδιαφέρει το σήμερα. Το αύριο, η πείνα και η εξαθλίωση δε τις αφήνει να το δουν. Ο εχθρός, ντόπιος και ξένος, ξέρει πως μόνο η πείνα και η εξαθλίωση τον εξυπηρετεί. Μέσα απ' τους

εξαθλιωμένους θα μπορέσει να στρατολογήσει τα εκτελεστικά του όργανα και γι' αυτό κάνει ότι μπορεί προς τη κατεύθυνση αυτή. Έξω όμως απ' τα άντρα αυτά ο πολύς λαός πεινά κι υποφέρει, οργανώνεται, δημιουργεί τον δικό του κόσμο, τον κόσμο της εθνικής αντίστασης. Τον κόσμο που αγωνίζεται να επιβιώσει αξιό-πρεπα και θαρραλέα.

Σιγά σιγά όλοι αρχίζουν ν' αντιλαμβάνονται την αξία που έχει το αύριο και το μέλλον κι όχι μόνο το σήμερα. Οι γραμμές εθνικής αντίστασης μέρα με τη μέρα πληθαίνουν, νέο αίμα παίρνει μέρος στον Αγώνα. Νέοι, γέροι, γυναίκες, κορίτσια, όλοι και περισσότεροι μπαίνουν στον αγώνα και σε λίγο στο πόδι ενός που θα πέσει, χιλιάδες θα τρέχουν ν' αναπληρώσουν την θέση του. Οι λίγοι ταλαιπωρημένοι μαχητές, δραπέτες από τα Μεταξικά κολαστήρια, οργανωτές κι εμπνευστές της εθνικής μας αντίστασης, βλέπουν το σπόρο που έσπειραν να φυτρώνει και να καρποφορεί και οι καρδιές τους γεμίζουν αισιοδοξία για το μέλλον αυτού του χιλιοπροδομένου λαού.

Χειμώνας '42 – '43

Η πείνα και η δυστυχία εξακολουθεί. Άνθρωποι κάθε ηλικίας και κάθε φύλου τρέχαμε πέρα δώθε για να οικονομήσουμε κανένα μεροκάματο ή κάτι φαγώσιμο. Στον Υμηττό είχα ένα φίλο, πολύ παλιό και σύντροφο αγωνιστή που ο Μεταξάς και ο Μανιαδάκης ποτέ δε τον άφησαν ήσυχο. Γεωργαντόπουλο Ανέστη τον έλεγαν και στο επάγγελμα μπογιατζής. Όλοι όμως τον ξέραμε Γεραμπή.

Έτσι λοιπόν, μια μέρα που καθόμουν σκεφτικός και πάνω απ' όλα με άδειο στομάχι, με πλησιάζει και μου λέει πως του σύστησαν μια δουλειά που μπορεί να βολέψει και μένα. Τον ρώτησα για τι πρόκειται και μου είπε πως είναι κάτι με μπογιές. Έτσι την Δευτέρα πήγα στην πλατεία Υμηττού και φύγαμε μαζί. Μαζί μας ήταν και κάποιος άγνωστος σε μένα. Κατεβήκαμε με τα πόδια μέχρι του Μακρυγιάννη κι απ' εκεί με το τραμ φτάσαμε στο ΚΕΑ στο δέλτα

του Φαλήρου και κατεβήκαμε. Τραβήξαμε προς την είσοδο που ήταν απ' τη μεριά της παραλίας. Ο άγνωστος σε μένα έφυγε και σε λίγο γύρισε μαζί μ' έναν Έλληνα που έκανε και χρέη διερμηνέα, όπως είδα μετά. Μας πήραν λοιπόν απ' εκεί και μας πήγαν σ' ένα υπόστεγο, όπου είχαν μια αποθήκη γεμάτη εργαλεία και χρώματα. Εγώ κοίταγα γύρω μου για κάτι φαγώσιμο γιατί το στομάχι μου είχε πάει στην πλάτη μου. Απ' την σκέψη αυτή μ' έβγαλε η φωνή του Γεραμπή:

- Άντε πάρε ένα κουβά και μερικές βούρτσες και πάμε.

- Που θα πάμε Ανέστη; τον ρώτησα.

- Πάρε βρε τον κουβά και θα δούμε.

Πράγματι σε λίγο είδαμε μια μεγάλη σκάλα στον τοίχο ακουμπισμένη που οδηγούσε στην κορυφή του υπόστεγου. Πρώτος ανέβηκε ο διερμηνέας και μετά εμείς κι αφού αφήσαμε τα εργαλεία ο διερμηνέας μας είπε:

- Βλέπετε αυτά τα χωρίσματα με τις γραμμές, εκεί γράφει και τι χρώμα θα το βάψετε.

Εγώ καθώς και οι άλλοι καταλάβαμε τι ήταν. Ήθελαν να καμουφλάρουν τα υπόστεγα για να μην φαίνονται από ψηλά. Εγώ κοίταζα τον Γεραμπή κι εκείνος εμένα. Τι να κάναμε τώρα; Αν λέγαμε ότι δεν ξέρουμε να βάψουμε, θα μας μπαγλάρωναν και άντε να καθαρίσεις μαζί τους. Έτσι αποφασίσαμε να κάτσουμε μέχρι το κολατσιό και μετά να την κοπανίσουμε και να φύγουμε. Πράγματι αρχίσαμε να βάφουμε, σιγά-σιγά όμως, και μέχρι το κολατσιό είχαμε βάψει δύο μέτρα ο καθένας. Όλοι γύρω μας κάτι έτρωγαν για κολατσιό, εγώ με τον Γεραμπή δεν είχαμε τίποτε κι έτσι, με την δικαιολογία ότι θα βγούμε έξω να βρούμε τίποτε για φαΐ, ξεκινήσαμε να φύγουμε. Μόλις όμως φτάσαμε στην πύλη, ο σκοπός μας ζήτησε χαρτιά για να βγούμε έξω. Γυρίσαμε, λοιπόν, πίσω κι ανεβήκαμε στο υπόστεγο. Τότε ο Γεραμπής γυρίζει και μου λέει:

- Άκου ρε Τσικουράκη, τόση ώρα βάφουμε και κανένας δεν ανέβηκε να δει τι βάφουμε. Άκου, λοιπόν, τι θα κάνουμε. Εκεί που λέει γκρι θα το βάψουμε κόκκινο κι εκεί που λέει χακί, γκρι. Ό,τι

λένε αυτοί, εμείς θα βάψουμε αντίθετα και το απόγευμα που θα φεύγουν όλοι, την κοπανάμε κι εμείς κι ας έλθουν να μας βρούνε. Έτσι κι έγινε. Μόλις σχολάσαμε μπήκαμε με τους άλλους μαζί που σχόλαγαν και φτάσαμε στον Υμηττό με τα πόδια.

Για λίγες όμως μέρες, μόλις βλέπαμε αυτοκίνητο με Γερμανούς, γινόμασταν «λαγοί». Κανένας όμως δεν μας ενόχλησε γι' αυτό, οι Γερμανοί δεν το είδαν, νόμιζαν ότι κάναμε ότι είχαν σημειώσει αυτοί.

ΑΡΧΗ ΟΡΓΑΝΩΜΕΝΗΣ ΑΝΤΙΣΤΑΣΗΣ

Τέλος '42 αρχές '43

Το εαμικό κίνημα άρχισε ν' αναπτύσσεται ραγδαία.

Στην πρωτεύουσα και ιδίως στις ανατολικές συνοικίες, άρχισαν να φτάνουν οι πρώτοι κομμουνιστές δραπέτες απ' τα διάφορα Μεταξικά κολαστήρια, καθώς και απ' τα διάφορα μοναρχοφασιστικά ξερονήσια που τους είχαν κλείσει οι διάφοροι Μανιαδάκηδες και Παξινοί.

Αμέσως ανέλαβαν την κάθε εαμική δραστηριότητα, τους κρύβαμε σε διάφορα σπίτια και μόλις σουρούπωνε ένας-ένας, ένας και δύο, δύο-δύο, μαζευόμαστε στα διάφορα σπίτια στέκια και μας έδιναν γραμμή και οδηγίες για τα περαιτέρω καθήκοντα του εαμικού κινήματος. Πολλές φορές οικονομούσαμε και κανένα πατατοκεφτέ και τίποτε άλλο φαγώσιμο και κάναμε κανένα μικρό γλεντάκι κι εκεί λέγαμε τα δικά μας και αλληλογνωριζόμαστε.

Μάρτης 1943

Στη Χαραυγή τα γύρω ταβερνάκια, του Μαρκουλή, του Μαρκέα και Γεμενάκη και κάνα δυο ακόμα δούλευαν εντατικά. Θαμώνες κάμποσοι Ιταλοί που στρατωνιζόντουσαν στο κτήμα Λογοθέτη, στα σχολεία Υμηττού και στο τέρμα Χαραυγής. Μέσα εκεί γυροφέρναμε και μείς και πολλοί είχαμε κάπως γνωριστεί με μερικούς εξ αυτών που έκαναν τους αντιφασίστες.

Έτσι ο αδελφός μου ο Φίλιππας, μαζί με κάτι άλλα παιδιά, είχαν πιάσει φιλίες με κάτι Ιταλούς στρατιώτες των αποθηκών του Χασανιού και τους είχαν πείσει να τους πουλήσουν λίγο οπλισμό.

Οι Ιταλοί που είχαν ανάγκη από λεφτά για να διασκεδάσουν, δέχθηκαν. Το ραντεβού κανονίστηκε να γίνει όταν αυτοί θα ήταν σκοποί στις αποθήκες.

Έτσι ένα βράδυ που αυτοί ήταν σκοποί μετά τις 12 τη νύχτα,

κανονίσανε να γίνει η αγοραπωλησία και ειδοποίησαν τον αδελφό μου, το μπάρμπα Μήτσο, το Σταυρόπουλο, και κάνα δυο άλλους και αυτοί μέσα απ' τα χωράφια έφτασαν στον προορισμό τους.

Προχώρησαν θαρρετά προς το σημείο των σκοπών, βέβαιοι πως οι σκοποί είναι αυτοί που είχαν συμφωνήσει για την δουλειά.

Δεν ήθελαν παρά λίγα μέτρα για να φτάσουν κοντά τους και χωρίς καμιά προειδοποίηση, δέχθηκαν καταιγισμό από σφαίρες.

Την άλλη μέρα μάθανε πως ο λοχίας της φρουράς κάτι πήρε χαμπάρι κι άλλαξε τους σκοπούς κι έτσι χάλασε η δουλειά εκείνη.

Αρχές 1944

Οι περισσότεροι γερμανοτσολιάδες κοιμούνται τα βράδια στα σπίτια τους. Πολλοί από αυτούς δεν έχουν συνειδητοποιήσει τον ρόλο που παίζουν, νομίζουν πως οι Γερμανοί κι οι άλλοι μεγαλοπροδότες τους πληρώνουν και τους ταΐζουν για γούστο. Προσπαθούμε να τους εξηγήσουμε για ποιο σκοπό τους έντυσαν και τους καλοπληρώνουν, μα οι περισσότεροι το ’χουν ρίξει στη μοιρολατρία και μας απαντούν στερεότυπα, «πεινάμε, δουλειά δεν υπάρχει, τι θέλεις να κάνουμε; Και στο κάτω-κάτω δεν κάνουμε και τίποτα κακό».

Οι περισσότεροι ήταν γνωστοί μας και μερικοί εξ αυτών και φίλοι μας και τα βράδια μαζεύονται στα διάφορα ταβερνάκια. Σιγά-σιγά όμως ο πολύς κόσμος αρχίζει να τους αποφεύγει. Πολλοί το νιώθουν κι αναρωτιούνται, άλλοι το σκάνε και φεύγουν, άλλοι πάλι κάθονται έχοντας την ψευδαίσθηση πως θα την βγάλουν καθαρή έτσι. Η σύγκρουση όμως λαού κι εθνοπροδοσίας πλησιάζει. Όσο το εαμικό κίνημα ανδρώνεται τόσο κι ο χρόνος συντομεύει. Σε λίγο καιρό τα πρώτα σημάδια της σύγκρουσης άρχισαν να φαίνονται καθαρά.

Στο πρώτο στάδιο έπαιρναν μέρος μόνο οι από συνείδηση προδότες, μα αργότερα όλο το τσολιαδίστικο σκυλολόι έπαιρνε μέρος στις μικροεπιχειρήσεις. Κι αργότερα μίσος και φανατισμός

ενάντια στο λαϊκό κίνημα. Πρώτοι αυτοί, πάντα μπροστά απ' τους Γερμανούς, στα αιματηρά μπλόκα, πρώτοι στο πλιατσικολόγημα και στις κάθε είδους προδοσίες, παντού πρώτοι.

Στα αιματηρά μπλόκα του Βύρωνα, της Κοκκινιάς, της Καλλιθέας, του Φάρου και αλλού, έσερναν τους πατριώτες και τους παρέδιδαν στους Γερμανούς δήμιους για να τους εκτελέσουν και μόλις ο Ε.Λ.Α.Σ. ανδρώθηκε και τους πετσόκοψε στις μάχες, έτρεμαν τα παλιόσκυλα μπρος στην δίκαιη αγανάκτηση μας για τα βρωμερά τους έργα.

Πολλοί έψαχναν να βρούνε κάποιο γνωστό δικό μας για να μεσολαβήσει να παραδοθούν, κλαψουρίζοντας ότι αυτοί δεν έκαναν τίποτα σε βάρος του λαού. Τώρα που κατάλαβαν το τέλος τους, όλοι το έριξαν στο δεν φταίω, παρασύρθηκα και άλλα πολλά.

Το στίγμα όμως του προδότη θα το σέρνουν αιώνια μαζί τους. Όταν η πατρίδα τους και οι περισσότεροι Έλληνες, ανεξάρτητα πολιτικής τοποθέτησης, πολέμησαν τους Γερμανούς, Ιταλούς και Βούλγαρους φασίστες, αυτοί, αδελφωμένοι μαζί τους, σκότωναν καταμεσής στο δρόμο τους Έλληνες πατριώτες.

Ο άνθρωπος μπορεί να λησμονάει κάποτε, η ιστορία όμως ΠΟΤΕ.

ΣΥΜΠΛΟΚΗ ΜΕ ΓΕΡΜΑΝΟΥΣ ΣΤΗΝ ΗΛΙΟΥΠΟΛΗ

Αρχές 1944

Μέρες σκοτεινές κι αβέβαιες για κάθε Έλληνα. Οι σύμμαχοι είχαν τσακίσει τους Γερμανούς στην Αφρική και στην Ιταλία. Εμείς τότε με χωνιά στα χέρια γυρίζαμε τις γειτονιές, με επονίτες κι επονίτισσες, και ανακοινώναμε στον κόσμο τα νέα του μετώπου που μας έδινε η καθοδήγηση, προσπαθώντας συγχρόνως ν' αναπτερώσουμε το ηθικό. Έτσι ένα βράδυ περιφρουρώντας μαζί με άλλους μαχητές ένα συνεργείο νεαρών επονιτών, βρεθήκαμε κοντά στο γερμανικό στρατόπεδο της Ηλιούπολης που συντονιζόταν σε δυο μεγάλα σπίτια, του Πρωτόπαπα και του Τσαρατσούλια.

Όταν τελείωσε το χωνί και ετοιμαζόμαστε να φύγουμε, μια κοπελίτσα της Ε.Π.Ο.Ν. έριξε την ιδέα να φωνάξουμε στους Γερμανούς τα νέα του δελτίου (η κοπελίτσα ήξερε Γερμανικά). Όλοι το αποδέχτηκαν με χαρά, εγώ που ήμουν εκείνη τη στιγμή πιο μπροστά από το συνεργείο δεν ήξερα τίποτα, ξαφνικά ακούω το χωνί να μιλά γερμανικά.

Προς στιγμήν ξαφνιάστηκα, αλλά πριν καλά-καλά καταλάβω τι γίνεται, δέχτηκα ριπές που προέρχονταν από το γερμανικό φυλάκιο, ο Γερμανός σκοπός άρχισε να μας ρίχνει ριπές απανωτές και σε λίγο όλοι οι Γερμανοί είχαν βγει έξω πυροβολώντας μας. Εμείς μπρος στην κατάσταση αυτή το βάλαμε στα πόδια προς το δάσος του Νάστου. Οι Γερμανοί μας πήραν από πίσω. Μόλις φτάσαμε σ' ένα ρέμα που ήταν λίγο πιο κάτω σταματήσαμε λαχανιασμένοι. Μεσ' στο σκοτάδι φάνηκαν τότε οι Γερμανοί, εμείς τους αρχίσαμε στις πιστολιές με δύο πιστόλια που είχαμε μαζί μας. Οι Γερμανοί προς στιγμήν τα έχασαν, δεν περίμεναν αντίσταση, σε λίγο όμως άρχισαν πάλι τις ριπές προς το μέρος του ρέματος, εμείς σιγά-σιγά περάσαμε το ρέμα και φτάσαμε στους πρόποδες του δάσους, τότε οι Γερμανοί νομίζοντας πως είμαστε πολλοί, έφεραν δυο μυδράλια κι άρχισαν να καίνε τον κόσμο από τα πυρά. Εμείς όμως είχαμε φύγει μακριά κι

ανενόχλητοι, σιγοτραγουδώντας, τρα-βήξαμε για τους λόφους κι από εκεί σκορπίσαμε για να πάει ο κα-θένας στο στέκι του.

Χειμώνας 1944

Έξω στον δρόμο ψυχή δεν φαίνεται, οι δρόμοι έχουν ερημώσει από νωρίς. Οι κάτοικοι του Κοπανά και της γύρω περιοχής μαζεύονται από νωρίς στα σπίτια τους. Τα περισσότερα σπίτια για φωτισμό έχουν λάμπες πετρελαίου ή λαδοφάναρα. Μέσα στο σπίτι της Ερμηνείας έχουμε κρύψει έναν χωροφύλακα, τον Χρήστο, που το έχει σκάσει απ' τη φρουρά των φυλακών Αίγινας, παίρνοντας μαζί του και τον κρατούμενο που του είχαν δώσει να μεταφέρει. Ο κρατούμενος του είχε πει πως τον κρατούσαν για αντιστασιακή δράση, ενώ η αλήθεια ήταν ότι ήταν ποινικός, και μόλις ένιωσε τον εαυτό του ελεύθερο και ασφαλή, εγκατέλειψε τον ελευθερωτή του στην τύχη του. Έτσι λοιπόν ο χωροφύλακας από γνωστό σε γνω-στό έφτασε σε μας κι εμείς, χωρίς να το πολυσκεφτούμε, από-φασίσαμε να τον βοηθήσουμε να φύγει για το βουνό. Επαφή με την οργάνωση διαφυγής δεν είχαμε καμιά κι έτσι αποφασίσαμε να τον κρύψουμε μερικές μέρες στην Κατινάρα και μετά λίγο στο σπίτι της Ερμηνείας, ώσπου να δούμε τι θα γίνει. Είχα έναν γνωστό ανάπηρο, τον Μελέτη απ' την Ελευσίνα, και πήγα και τον βρήκα. Αυτός μ' έφερε σ' επαφή (τον τουφέκισαν οι τσολιάδες και οι Γερ-μανοί για την αντιστασιακή του δράση) με κάτι άλλους ανά-πηρους που ανέλαβαν να διώξουν τον Χρήστο στο βουνό. Μου εί-παν πως θα τον πάνε μέχρι Χασιά στο μοναστήρι κι από εκεί θα τον προωθήσουν προς τα αντάρτικα λημέρια. Το πρωί ο Χρήστος έφυγε προς τον προορισμό του μα κάποιος, δεν μάθαμε ποιος, μας κάρφωσε στην ασφάλεια, διάβαζε Γκεστάπο, και λίγο πριν σκο-τεινιάσει ήρθαν στο σπίτι της Κατινάρας δυο άγνωστοι κάνοντας τους καταδιωκόμενους και ζήτησαν να τους φέρει σ' επαφή με μας. Για καλή μας όμως τύχη, την ώρα που τους έφερναν στην ταβέρνα του Τάκη Αποστολίδη στην οδό Χειμάρας, κάποιος από εκεί γνώ-

ρισε τον ένα και μας ειδοποίησε και ’μεις φύγαμε από την πίσω πόρτα και κρυφτήκαμε στο ρεματάκι δίπλα στο σιδηρουργείο του Γύφτου. Και, μόλις αυτοί περνούσαν για να πάνε στο σπίτι της Ερμηνείας, τους πιάσαμε. Ήταν οπλισμένοι με δυο μπερέτες των εννέα χιλιοστών. Τα ξημερώματα τους στείλαμε στον Γιώργο στον Καρέα για ανάκριση και σε λίγες μάθαμε πως ήταν μεγάλα καθάρματα.

Χειμώνας, Γενάρης 1944

Το χιονόνερο είχε αρχίσει να πέφτει από νωρίς και κατά τις επτά το βράδυ έριχνε λίγο χιόνι. Την εποχή εκείνη όλοι οι πολίτες κλεινόντουσαν στα σπίτια τους νωρίς, από φόβο πιο πολύ των χαφιέδων παρά των Γερμανών.

Οι διάφορης μορφής χαφιέδες όργωναν κατά ομάδες τις συνοικίες, συλλαμβάνοντας ανύποπτους πολίτες. Το βράδυ εκείνο φαίνεται ότι αποφάσισαν να χτυπήσουν το Τσικουρακέικο, έτσι μας φώναζαν, και κατά τις οκτώ, πέντε ή έξι χαφιέδες έκαναν επιδρομή στο σπίτι μου, τότε Αδραμυτίου 10. Μπήκαν σιγά-σιγά στην αυλή, πόρτα δεν υπήρχε, όρμησαν μέσα στο σπίτι κι αφού χτύπησαν την Μάνα μου και μια κοπέλα που τότε έμενε εκεί, τους απειλούσαν με τα πιστόλια να τους πουν που είμαι εγώ. Η μακαρίτισσα η Μάνα μου τους έλεγε με δάκρυα, ότι έχω να φανώ μέρες στο σπίτι. Τότε αυτοί κρύφτηκαν πίσω απ' την πόρτα του σπιτιού και περίμεναν. Εγώ, για καλή μου τύχη, είχα βγει πριν λίγη ώρα και πήγα στην πλατεία Υμηττού να βρω λίγο ψωμί που πούλαγε κάποιος μέσα στο καφενείο του κυρ Γιώργη. Κι επειδή βρήκα κάτι φίλους αργοπόρησα λίγο και όταν ξεκίνησα να πάω σπίτι, ένας γείτονας, ο Ανδριώτης ο Γιώργος, έτρεξε και με ειδοποίησε να φύγω, γιατί το σπίτι μου είναι μπλοκαρισμένο. Εγώ αντί να φύγω τράβηξα το πιστόλι που είχα απάνω μου και όρμησα προς το σπίτι μου ακολουθούμενος, από δύο τρία νεαρά παιδιά, τους μακαρίτες και ήρωες Αυγέρη και Κιοκμενίδη και μερικά άλλα παιδιά. Μεταξύ αυτών ήταν κι ο

Γιώργος Παπανικολάου, κάτοικος Υμηττού, και μια κοπέλα. Μόλις έφτασα στη γωνία του δρόμου, τώρα υπάρχει εκεί ένα καθαριστήριο, τότε ήταν οικόπεδο, σταμά-τησα να δω τι γίνεται. Παντού ησυχία, άρχισα να προχωράω σιγά-σιγά προς το σπίτι και καβαλώντας μια μάντρα από ξερολιθιά έφτασα έξω από τη μάντρα που χώριζε το σπίτι μου, απ' το διπλανό, έδωσα ένα σάλτο και πήδηξα μέσα με το πιστόλι στα χέρια. Αυτοί είχαν φύγει προ ολίγου και τράβαγαν προς απάνω και μπλοκάρισαν ένα άλλο σπίτι που εγώ πήγαινα και κοιμόμουν το βράδυ. Η Μάνα μου με παρακαλούσε να φύγω και να κρυφτώ κλαίγοντας, εγώ της υποσχέθηκα ότι θα πάω να κρυφτώ. Βγαίνοντας έξω τράβηξα προς τον Κοπανά ακολουθούμενος από δύο τρία άλλα παιδιά. Μόλις έφτασα κοντά στο σπίτι διέκρινα μες στο σκοτάδι κάτι σκιές στη γωνία και πριν καλά-καλά με δουν, τους άρχισα στις πιστολιές. Αυτοί το έβαλαν στα πόδια φεύγοντας προς την σχολή Παπαστράτου, εγώ έφτασα στο σπίτι τρέχοντας, δεν μπήκα όμως μέσα αμέσως μήπως ήταν Γερμανοί. Αφού δεν είδα τίποτα, γύρισα με τ' άλλα παιδιά και αφού πέρασα απ' το σπίτι μου, φύγαμε όλοι μαζί και πήγαμε στη πηγάδα να κοιμηθούμε. Αυτή ήταν η τελευταία φορά που πήγα σπίτι να φάω και να κοιμηθώ.

Υ.Γ. Στις 9 Οκτώβρη 1944 ήρθε ο Κοντός Βασίλης ή Καλλιθέας και μου είπε το όνομα του προδότη που με κάρφωσε στους Γερμανούς, το είχε ομολογήσει ο ίδιος. Ήταν ο Σταμούλης Μιχάλης, γείτονας μου τότε, και ο Παράσχος, πράκτορες των Γερμανών, και κάποιος Λουκάκης.

Αυτοί είχαν συλλάβει και τους παρακάτω Υμηττιώτες και εκβίαζαν τους δικούς τους και τους αποσπούσαν χρήματα, για να πληρώσουν δήθεν τους Γερμανούς που τους είχαν συλλάβει για να τους εκτελέσουν. Αφού πήραν τα χρήματα τους έστειλαν στο Χαϊδάρι με την απειλή ότι, αν τολμούσουν να πουν τίποτα, θα εκτελούσαν αυτούς και τους δικούς τους. Και μόνο όταν βγήκαν από το Χαϊδάρι και ο Ε.Λ.Α.Σ. είχε επικρατήσει, άνοιξαν το στόμα τους και είπαν ποιοι τους

συνέλαβαν.
ΜΑΝΕΡΗΣ
ΑΝΔΡΙΩΤΗΣ ΛΑΖΑΡΟΣ
ΑΝΑΓΝΩΣΤΟΠΟΥΛΟΣ
Κ.Α.Π.

ΠΩΣ ΞΕΚΙΝΗΣΑΜΕ

Χειμώνας 44, οι ανατολικές συνοικίες στέναζαν κάτω από την μπότα του κατακτητή και των συνεργατών του.

Τα ένοπλα τμήματα του ΕΛΑΣ άρχισαν να κάνουν δειλά-δειλά την εμφάνιση των υπό μορφήν περιπόλων. Δύο-δύο ή τρεις-τρεις περιπολούσαν στα διάφορα σταυροδρόμια μέσα στην σιγή της παγωμένης νύχτας. Τότε εμείς, οι λίγοι ένοπλοι μαχητές, συχνάζαμε το βράδυ σε μερικές ταβέρνες, όπου εκεί συναντούσαμε τους διάφορους άλλους συναγωνιστές μας και τα διάφορα στελέχη του κινήματος. Το πιο γνωστό μας στέκι τότε ήταν η ταβέρνα του Δημητρά, στην οδό Ρούμελης, και η πίσω μεριά του σχολείου Υμηττού. Άνθρωπος τότε δικός μας, πάντα καλοσυνάτος, έτοιμος πάντα να μας δώσει ένα πιάτο φαΐ και λίγο κρασί, χωρίς ποτέ να μας ζητά πληρωμή. Όταν τύχαινε να έχουμε χρήματα που μας τα έδινε η Εθνική Αλληλεγγύη ή τίποτα δικοί μας άνθρωποι, αγοράζαμε διάφορα τρόφιμα, τα οποία ο μπάρμπα Δημητράς και η κυρά Σπυριδούλα τα μαγειρεύανε για να φάμε.

Εκεί μέσα πάλι είχαμε όλα τα σύνεργα για τα όπλα μας και πολλές φορές τα μεσημέρια, που δεν ήταν κανένας πελάτης, εμείς λιμάραμε σφαίρες από διάφορα άλλα όπλα για να τις ταιριάξουμε στα δικά μας. Όλα αυτά γιατί οι σφαίρες τότε ήταν πολύ δυσεύρετο είδος.

Χειμώνας 1944, Μάρτης

Τα στέκια μας άρχισαν το ένα μετά το άλλο να γίνονται (άγνωστο πως) στόχοι μπλόκων από μέρους των γερμανοτσολιάδων και για τον λόγο αυτό είμαστε υποχρεωμένοι ν' αλλάζουμε κάθε λίγο τόπο συνάντησης.

Τα στέκια μας γύρω απ' τη Μεταμόρφωση μας είχαν γίνει λίγο πολύ απαραίτητα, διότι εκεί ήταν τα μόνα μέρη που είχαμε πολ-λούς γνωστούς και φίλους που ήταν διατεθειμένοι να μας δώσουν ένα

κομμάτι ψωμί και μέρος να φυλαχτούμε και να πάρουμε ανάσα. Όλοι εκεί γύρω ήταν από παλιά γνωστοί και φίλοι, επί το πλείστον εργάτες και φτωχοφαμιλιάρηδες σαν και μας, μας αγαπούσαν και μας φύλαγαν απ' τα μάτια των προδοτών.

Για κακή μας τύχη όμως, εκεί μέσα σύχναζε κι ένας στιλβωτής από τον Βύρωνα, ο οποίος ως εκ των υστέρων αποδείχθηκε ήταν καρφί των Γερμανών. Σε μερικές δε μέρες, παρουσιάστηκε αυτός ο ίδιος στη ταβέρνα φορώντας γερμανική στολή.

Ένα βράδυ, λοιπόν, που είχαμε ραντεβού με κάτι στελέχη για να οργανώσουμε ένα συλλαλητήριο, έκαναν μπλόκο οι Γερμανοί μαζί με τους χαφιέδες και έπιασαν όλους που ήταν μέσα στην ταβέρνα. Άλλους δε από αυτούς τους οδήγησαν στις φυλακές Χατζηκώστα και άλλους στην Μέρλιν. Εκτέλεσαν τέσσερις, μεταξύ των οποίων ήταν κι ο καθοδηγητής μας, Τυφλόπιτας. Εγώ για καλή μου τύχη άργησα να πάω στο ραντεβού κι έτσι γλίτωσα φτηνά. Το 1946 βρήκα στον δρόμο τον χαφιέ, όντας εγώ κυνηγημένος, και αφού τον παρακολούθησα και είδα ότι μπήκε μέσα σ' ένα σπίτι στην πλατεία Υμηττού, πήγα κι ειδοποίησα το τμήμα αλλοδαπών και συγκεκριμένα την δίωξη δοσίλογων. Αυτοί μ' έστειλαν σε μια υπηρεσία στην οδό Αμαλίας. Πήγα εκεί και βρήκα μια ειδική υπηρεσία, αγγλοελληνική όμως, και αφού τους κατέθεσα τα γεγονότα, μου έδωσαν δυο άνδρες της στρατιωτικής αστυνομίας. Πήγαμε μαζί και τον συλλάβαμε. Σε μερικές όμως μέρες τον είδα να κυκλοφορεί ελεύθερος.

Υ.Γ. Ρωτάς για μένα; Με συνέλαβαν κι έκανα σχεδόν είκοσι χρόνια φυλακή, αν βάλω και της χούντας, τα ξεπερνώ. Ζήτω η μεταδεκεμβριανή ελληνική δικαιοσύνη!!! Μεταξύ των συλληφθέντων ήταν κι ο μετέπειτα διμοιρίτης του Ε.Λ.Α.Σ. αδελφός μου Στέλιος που σκοτώθηκε στο μεγάλο μπλόκο του ΦΑΡΟΥ. Τον μετέφεραν στην φυλακή Χατζηκώστα και η οικογένεια μου κατόρθωσε να εξαγοράσει κάτι χαφιέδες της ειδικής ασφάλειας, οι οποίοι τον αποφυλάκισαν.

Το μεταδεκεμβριανό κράτος έδωσε συντάξεις στους συνεργάτες

των Γερμανών που εξόντωσαν τους αγωνιστές της Πατρίδας και εξοντώνουν ακόμη και τώρα, σήμερα, τους μαχητές της ΕΘΝΙΚΗΣ ΑΝΤΙΣΤΑΣΗΣ.

Αργότερα έμαθα το πραγματικό όνομα του προδότη, μου το είπε ο Χρήστος Φολτόπουλος, ο αδελφός του Κώστα που έπεσε στο «Κάστρο του Υμηττού». Λέγεται Χρήστος Δάμος και δούλευε σε στιλβωτήριο στον Βύρωνα. Πριν λίγο καιρό απ' το επεισόδιο αυτό είχε συλλάβει και τον Αργυράκη και 'μεις δε το ξέραμε, το μάθαμε αργότερα.

Σημείωση: Στις 28/8/44 ο καθοδηγητής μας Γιάννης Τυφλόπιτας που πιάστηκε εκείνο το βράδυ, εκτελέστηκε από τους γερμανοτσολιάδες.

Γενάρης 1944

Έξω ρίχνει νερό με το τουλούμι, δεν κοτάς να ξεμυτίσεις και γίνεσαι παπί από την βροχή.

Καθόμαστε κάτω από το υπόστεγο του χασάπικου του Σκαρπαθάκη και περιμένουμε να κόψει λίγο η βροχή για να πάμε να γράψουμε συνθήματα στους γύρω τοίχους. Μαζί μας είναι και κάποια παιδιά της Ε.Π.Ο.Ν. και όσο αυτά θα γράφουν εμείς θα προσέχουμε μην φανούν χαφιέδες ή Γερμανοί και τους πιάσουν.

Η ώρα περνάει και η βροχή δεν λέει να σταματήσει, σε λίγο η κυκλοφορία σταματάει και αποφασίζουμε να φύγουμε άπρακτοι.

Ξεκινάμε ένας-ένας για να πάμε πίσω απ' την σχολή Παπαστράτου, γιατί εκεί θα 'μαστε πιο ασφαλισμένοι απ' τα μάτια των Γερμανών και πολύ περισσότερο απ' των χαφιέδων της περιοχής.

Ξεκινήσαμε, μα πριν προλάβουμε να φτάσουμε μπροστά στο μπακάλικο του Παρεντζόγλου, πέφτουμε μούρη με μούρη με μια ομάδα νεαρών τεταρτοαυγουστιανών απ' το Βύρωνα, που κρατώντας ρόπαλα και πέτρες μας επιτέθηκαν φωνάζοντας φασιστικά συνθήματα. Εμείς προσπαθούσαμε να τους αντιμετωπίσουμε όπως μπορούσαμε, μα αυτοί είναι περισσότεροι από εμάς και οπλισμένοι με ρόπαλα και σιδερόβεργες, ενώ εμείς είμαστε άοπλοι, μόνο με τα

κουβαδάκια με μπογιές και τις βούρτσες, κι έτσι φύγαμε προς την οδό Κωνσταντινουπόλεως κι εκεί μπροστά στου Μούκα τον φούρνο, χωρίσαμε.

Εγώ έφυγα προς το σπίτι μου, σαν όμως έφτασα στην γωνία, είδα μερικούς να κατεβαίνουν προς την πλατεία. Με προφυλάξεις πήδηξα μέσα στο σπίτι του Ανδριώτη και περίμενα να περάσουν για να βγω και να πάω σπίτι μου.

Όταν φτάσανε έξω από τη μάντρα, είδα πως ήταν ο Γεραμπής, ο Σκαρπαθάκης, ο Βύρων και ο Μάρκος, που ερχόντουσαν μαζί με τον Αλέκο, τον Ανδριώτη, απ' την ταβέρνα της Μάρκενας. Μόλις τους είδα βγήκα απ' την κρυψώνα και τους είπα τι πάθαμε απ' το χαφιεδολόι του Βύρωνα και του Κοπανά. Εκείνοι δέχθηκαν να έρθουν μαζί για να τους δείρουμε. Πραγματικά αφού γεμίσαμε τις τσέπες πέτρες και οπλιστήκαμε με κάτι ξύλα που πήραμε από το σπίτι του Ανδριώτη του Γιώργου, τραβήξαμε προς την πλατεία. Τους βρήκαμε να κάθονται εκεί, ήταν καμιά δεκαριά. Μα πριν προλάβουν να δουν ποιοι είμαστε, τους αρχίσαμε στις πέτρες κατακέφαλα. Αυτοί τα χάσανε και το βάλανε στα πόδια προς την Γούβα. Ο Γεραμπής γνώρισε και κάνα δυο Κοπανιώτες και την άλλη μέρα τους στήσαμε καρτέρι έξω από το φούρνο του Κακαΐδη, στην οδό Χειμάρας, και τους ρημάξαμε στο ξύλο κι από τότε εξαφανίστηκαν από εκεί.

Γενάρης 1944

Μου λέει ένας φίλος μου που δούλευε στους Γερμανούς, στις αποθήκες τροφίμων στην σχολή Παπαστράτου, ότι ένας στρατιώτης της φρουράς πολωνικής καταγωγής, που έχει πιάσει μαζί του φιλία, θέλει να πουλήσει ένα πιστόλι αλλά δεν θέλει ελληνικά λεφτά, ούτε μάρκα κατοχικά, θέλει γνήσια γερμανικά ή λίρες. Θέλει ΡΑΙΧ ΜΑΡΚ, έτσι του είπε, γιατί σε μερικές μέρες φεύγει με άδεια για την πατρίδα του. Του ζητάω να φέρει το βράδυ τον Πολωνό στην ταβέρνα του Τάκη του Αποστολίδη, δήθεν για να πιούμε ένα κρασί

και να δω την φάτσα του, μην τυχόν και είναι κανένας γκεσταπίτης και την πάθουμε.

Πράγματι το βράδυ ήρθε μαζί με τον Πολωνό, είναι γύρω στα τριάντα, κοντούλης, ξανθοπράσινος και καχεκτικός, φάτσα κάθε άλλο παρά πονηρού Γερμανού της Γκεστάπο. Πίνοντας και συζητώντας τσάτρα-πάτρα ελληνικογερμανικά, ήρθε η κουβέντα και στο πιστόλι που είχε για πούλημα. Το είχε στην τσέπη του, το έβγαλε και μου το έδειξε κρυφά. Ήταν ένα βέλγικο Μπράουνιγκ α-πό εκείνα που είχε ο ελληνικός στρατός.

Κάναμε συμφωνία για την τιμή κι επειδή δεν είχαμε εμείς μάρκα να του δώσουμε ούτε λίρες, συμφωνήσαμε να του δώσουμε τρία «κοκκοράκια», Ναπολεόνια, που είχαμε μερικά.

Δώσαμε ραντεβού για το σούρουπο κοντά στην εκκλησία του Πέτρου και Παύλου σ' ένα καταφύγιο που ’χε εκεί κοντά στον δρόμο του λόφου. Πραγματικά το σούρουπο ήρθε ο Πολωνός, ήταν μόνος. Εμείς, για καλό και κακό, είχαμε πάρει τα μέτρα μας. Κατεβήκαμε στο καταφύγιο για να το δοκιμάσουμε αν είναι καλό, γιατί μπορεί να μας έφερνε κανένα άχρηστο και να την παθαίναμε. Την ώρα όμως που ρίχναμε κατά τύχη περνούσε ένας Γερμανός αξιωματικός με μια πορνοελληνίδα που καθόταν ακριβώς απέναντι, και ακούγοντας τους πυροβολισμούς τράβηξε το πιστόλι και μας ακινητοποίησε. Ο Πολωνός τρομοκρατήθηκε και σήκωσε τα χέρια ψηλά και μίλησε Γερμανικά με τον αξιωματικό. Δεν ξέρω τι είπαν αλλά ο αξιωματικός του απάντησε γκουτ γκουτ κι έφυγε. Ο Πολωνός όμως φοβήθηκε κι έφυγε προς το σχολείο κι εγώ προς την πλατεία Υμηττού. Την άλλη μέρα θελήσαμε να τον πλησιά-σουμε, μας έκανε νόημα φοβισμένος να φύγουμε κι έτσι χάλασε η αγοραπωλησία αυτή.

Γενάρης 1944

Το κρύο είναι αρκετά τσουχτερό, εγώ κάθομαι έξω απ' το χασάπικο του Σοφοκλή και τον περιμένω τουρτουρίζοντας. Τα ρούχα που φοράω είναι πολύ ψιλά και το στομάχι σχεδόν άδειο κι αυτό με κάνει να κρυώνω περισσότερο ακόμα. Από βραδύς ο Σοφοκλής μου είχε πει να πάω εκεί και να τον βοηθήσω, να κόψουμε κάτι κατεψυγμένα κρέατα των αστυφυλάκων του ΚΓ, που κάπου-κάπου τους έκαναν διανομή και ο Σοφοκλής τους τα έκοβε και τους τα ζύγιζε σε πακέτα. Εγώ, για να περισσέψει και για μας λίγο, έβαζα στη ζυγαριά δύο χασαπόχαρτα χοντρά κι έτσι, σε κάθε ζύγι κέρδιζα 5 ως 10 δράμια και καμιά φορά. Εάν δεν με έβλεπαν, άρπαζα κανένα κομμάτι μικρό απ' τα ζυγισμένα και το πέταγα πί-σω απ' τον πάγκο.

Σε λίγο ήρθε ο Σοφοκλής και σήκωσε το ρολό και μπήκαμε μέσα και ’γω έβγαλα από κάτι λινάτσες το κρέας. Ήταν δυο μεγάλα αρνιά κοκαλωμένα απ' την κατάψυξη, απάνω είχαν κάτι μπλε σφραγίδες SYDNEY. Ήταν αυστραλέζικα, από κείνα που είχαν εγκαταλείψει οι Άγγλοι φεύγοντας ή από κείνα που μοίραζε κάπου-κάπου ο Ερυθρός Σταυρός. Κόψαμε τα κρέατα σε κομμάτια και τα ζυγίσαμε και τα βάλαμε σε δυο κοφίνια και τα πήραν οι αστυφύλακες κι έφυγαν προς το τμήμα.

Μάζεψα τα κομμάτια που ’χα ριγμένα στα σκουπίδια και τα έβαλα πάνω στον πάγκο. Ο Σοφοκλής μου ’πε να τα πάρω όλα και μου ’δωσε και μερικά άλλα λέγοντας μου «στα δίνω για τα άλλα παιδιά και να προσέχετε». Τα πήρα και πήγα στην ταβέρνα του Αποστολίδη και τα ψήσαμε. Μετά πήγα πίσω απ' το δημοτικό και βρήκα και τους άλλους και φάγαμε εκείνο το βράδυ.

1944

Βρέχει και κάνει κρύο τρομερό.

Τουρτουρίζω απ' το κρύο και έχω να πάω σ' ένα ραντεβού για να πάμε στο Χασάνι, που έχουμε πληροφορίες ότι σε μια βίλα έχει

πολλά ιταλικά όπλα, τα έχουν στο υπόγειο της βίλας και είναι από εκείνα που έχουν πάρει οι Γερμανοί απ' τους πρώην συμμάχους τους, τους Ιταλούς.

Ένας Ιταλός που δούλευε εκεί σαν κηπουρός και τώρα κρυβότανε σε κάποιο σπίτι στου Κοπανά, θα μας οδηγούσε εκεί.

Και κατά τις 10 το βράδυ συναντηθήκαμε με τον Νίνο, έτσι έλεγαν τον Ιταλό, και από ένα μονοπάτι, σιγά-σιγά και με πολλές προφυλάξεις, φθάσαμε στο Κοντοπήγαδο. Και μέσα απ' τα χωράφια πήγαμε και κρυφτήκαμε δίπλα απ' το κτήμα του Γερουλάνου και περιμέναμε και κάνα δυο άτομα, για να πάμε στο μέρος που ήταν η βίλα. Προσπαθούσαμε να μην κάνουμε θόρυβο και μας πάρουν χαμπάρι τα σκυλιά του κτήματος και κατά τις δύο τη νύχτα, μούσκεμα όπως είμαστε τσαλαβουτώντας μέσα στα χωρά-φια, φτάσαμε στο ύψωμα προς την μεριά του αεροδρομίου κι ετοιμαστήκαμε για να περάσουμε απέναντι για να μπούμε στην μάντρα της βίλας. Ο Νίνο μας είχε πει πως στην βίλα το βράδυ δεν μένει κανείς Γερμανός και μόνο δυο Ιταλοί που κάνουνε τους κηπουρούς. Δεν είχαμε φτάσει στη μέση του δρόμου που μας χώριζε από την βίλα, και ακούσαμε να μιλάνε Γερμανικά. Γίναμε ένα με το λασπωμένο χώμα. Και να μας πάταγαν ακόμα, χαμπάρι δεν θα παίρνανε ότι αυτά τα κουβαριασμένα πράγματα ήταν άνθρωποι. Σε λίγο οι Γερμανοί ξεκίνησαν να φύγουν, πέρασαν σχεδόν δίπλα μας, ήταν κουκουλωμένοι με κάτι μαύρα αδιάβροχα και, περπατώντας, τσαλαβουτούσαν μέσα στα νερά. Μόλις απομα-κρύνθηκαν σηκωθήκαμε και πήγαμε και κολλήσαμε στη μάντρα κι εγώ με τον Νίνο πηδήξαμε μέσα. Με κράταγε απ' το σακάκι γιατί ούτε την μύτη μας δεν βλέπαμε. Αυτός ήξερε το μέρος και μπουσουλώντας φτάσαμε στη πόρτα του υπογείου και ο Νίνο την άνοιξε και προσεκτικά μπήκαμε μέσα. Μπρος ήταν κάτι εργαλεία, ο Νίνο τα παραμέρισε σιγά-σιγά και προχωρήσαμε στο βάθος, κλείνοντας την πόρτα. Ο Νίνο με τράβαγε απ' το σακάκι και μετά κάνα δυο μέτρα άναψε σιγά-σιγά τον αναπτήρα. Μόλις έφεξε, τα έχασα. Το υπόγειο ήταν γεμάτο κιβώτια όπλων. Σβήσαμε τον αναπτήρα και πήγαμε

κοντά και προσπάθησα ν' ανοίξω ένα κιβώτιο. Ο Νίνο άναψε τον αναπτήρα πάλι και τώρα με το φως μπόρεσα εύκολα ν' ανοίξω. Και με το άνοιγμα, μου κόπηκαν τα πόδια. Το κιβώτιο ήταν άδειο, με πήρε κρύος ιδρώτας, μου κόπηκε και η χαρά που είχα. Ο Νίνο μου είπε ψιθυριστά πως τ' άλλα θα 'ναι γεμάτα και αποφασίσαμε να τ' ανοίξουμε ένα-ένα. Αρχίσαμε να τα μετακομίζουμε ανοίγοντας τα, με την ελπίδα πως θα 'ναι γεμάτα. Η ώρα όμως περνούσε και τα κιβώτια δεν είχαν τελειωμό. Κόντευε να ξημερώσει και 'μεις δεν είχαμε ανοίξει ούτε είκοσι κι εκεί είχε στοίβες, τα μετακομίζαμε πολύ σιγά γιατί επάνω κοιμόντουσαν οι Ιταλοί και με το παραμικρό θόρυβο θα μας έπαιρναν χαμπάρι. Ξημέρωσε κι εμείς ακόμα ψάχναμε, δεν είχαμε βρει ακόμα τίποτα και αποφασίσαμε να φύγουμε πριν ξυπνήσουν. Και μόλις κάναμε να βγούμε, κατέβαινε ένας Ιταλός για να πάρει τα εργαλεία. Εγώ άρπαξα ένα φτυάρι που βρήκα πρόχειρο, μα ο Νίνο με τράβηξε από το χέρι. Τραβήχτηκα στην γωνία και έμεινα ακίνητος. Αυτός πήρε κάτι εργαλεία κι έφυγε, έξω η βροχή είχε σταματήσει. Τί να κάνουμε; Είμαστε σαν τους ποντικούς στη φάκα, οι άλλοι θα 'χαν φύγει, αποκλείεται να ήταν ακόμη εκεί. Άλλη λύση δεν είχαμε, το καλύτερο ήταν να βάλουμε τα κιβώτια στην θέση τους και να κρυβόμαστε εκεί μέχρι να νυχτώσει. Έτσι και κάναμε και μόλις νύχτωσε και φύγανε οι Γερμανοί και οι Ιταλοί κλειδαμπαρωθήκανε μέσα, βγήκαμε σιγά-σιγά και πηδή-ξαμε την μάντρα και φύγαμε, γυρνώντας με άδεια χέρια νηστικοί και ταλαιπωρημένοι.

Σε λίγες μέρες ήρθε ο Νίνο και μας είπε πως οι Ιταλοί που μένουν εκεί, πάνε το βράδυ σ' ένα ταβερνάκι και τα πίνουνε. Αποφασίσαμε να πάμε με τον Νίνο και να μάθουμε απ' αυτούς τι έχουν στην αποθήκη. Σε κάνα δυο μέρες πάμε και την στήνουμε απ' έξω απ' την ταβέρνα και περιμένουμε, μα αυτοί ούτε φάνηκαν. Την άλλη μέρα ξαναπάμε κοντά στην βίλα και κάνουμε ότι μαζεύουμε χόρτα και παρατηρούμε τι γίνεται εκεί. Μόλις κόντευε να σουρουπώσει, βγήκαν δυο Ιταλοί και προχώρησαν προς τα κάτω. Τους πήραμε από πίσω και πριν μπούνε στη ταβέρνα τους πλησίασε ο Νίνο για να τους

μιλήσει. Αυτοί μόλις τον είδαν βάλανε τις φωνές και τον βρίζανε στην γλώσσα τους. Εγώ κατάλαβα ότι μαλώνανε και πήγα κοντά κι άρχισα να τους κάνω νοήματα με τα χέρια να μην φωνάζουν. Όσο εγώ κι ο Νίνο προσπαθούσαμε να τους ησυχάσουμε, τόσο αυτοί φώναζαν πιο πολύ. Κάθε λίγο περνούσαν δίπλα μας Γερμανοί και όλο μας κοίταζαν περίεργα. Κατορθώσαμε να τους ησυχάσουμε λίγο και ο Νίνο άρχισα να τους καλοπιάνει και σε λίγο ηρέμησαν και άρχισαν να συζητάνε σιγά. Είπα του Νίνου μισοελληνικά να τους πει πως ξέρουμε εδώ πιο πάνω μια καλή ταβέρνα που έχει μέσα και κοπέλες. Και να προσπαθήσει να τους απομακρύνει από εκεί διότι τα γερμανικά περίπολα είχαν αρχίσει να βγαίνουν ελέγχοντας τους περαστικούς. Αυτοί μόλις άκουσαν για κρασί και γυναίκες χαρήκανε και μας ακολούθησαν προς τα χωράφια. Και μόλις μπήκαμε στο ρέμα που καταλήγει στη θάλασσα τους κάρφωσα με το πιστόλι. Αυτοί τα χάσανε και άρχισαν τις κλαψούρες. Είπα του Νίνου να τους πει, τι έχουν τα κιβώτια, και με απογοήτευση μάθαμε πως είναι για κάψιμο, όλα ήταν άδεια. Τους πήραμε μαζί μας μέχρι το «Κοντοπήγαδο» και κει τους είπαμε να φύγουνε μέσα απ' τα χωράφια και τσιμουδιά. Φύγαμε κι εμείς προς τα πάνω και σε λίγο ακούσαμε τα σκυλιά του Γερουλάνου να χαλάνε τον κόσμο, τους είχαν πάρει στο κυνήγι. Δεν ξέρανε τον δρόμο και πέσανε πάνω στο κτήμα που ήταν περιφραγμένο.

Μάρτης 1944

Οι ανατολικές συνοικίες δέχονται απανωτά χτυπήματα απ' τους καταχτητές και τους συνεργάτες τους. Κάθε βράδυ και κάποιος πατριώτης συλλαμβάνεται από τα καθάρματα της ειδικής ασφάλειας και τις άλλες γερμανοσυντήρητες προδοτικές οργανώσεις. Η προδοσία οργίαζε. Όλοι όσοι έχουμε λόγους να φυλαγόμαστε, κοιμόμαστε πότε σε κανένα σπίτι εγκαταλειμμένο, πότε μέσα σε καμιά άδεια οικοδομή και πότε μέσα στον υπόνομο, δίπλα στα βρομόνερα και τις ακαθαρσίες. Πολλοί όμως από εμάς που δεν είχαν

συνειδητοποιήσει τον μεγάλο κίνδυνο που μας απειλούσε κάθε στιγμή, κοιμόντουσαν σε διάφορα σπίτια με συνέπεια, πολλοί εξ αυτών, να τους καρφώσουν και να πιαστούν από τ' αποβράσματα, τους γερμανοσυντήρητους χαφιέδες.

Χίτες, ελληνικά ES-ES, ΕΕΕ, ESD, ΟΜΑΔΑ 3000 του Παντελέωνα, Παπαγιώργηδες, τσολιάδες, ειδικοασφαλίτες, Μπουραντάδες και ό,τι άλλο κατακάθι της ελληνικής προδοσίας βάλλει ο νους σου, είχαν ξεχυθεί πάνω στον αγωνιζόμενο για Λευτεριά λαό.

Εμείς οι λίγοι ένοπλοι, προσπαθούσαμε να εμψυχώνουμε τον κόσμο κάνοντας σποραδικές εμφανίσεις στην περιοχή, χωρίς η παρουσία μας αυτή να 'ναι πολύ δυναμική. Το οργανωμένο κίνημα βρίσκονταν ακόμα στις προετοιμασίες για την ένοπλη παρουσία του Ε.Λ.Α.Σ., για την αναμέτρηση με την γερμανοσυντήρητη αντίδραση. Σποραδικά φυσικά, η παρουσία της οργάνωσης εκδηλώνονταν δυναμικά με το σκότωμα κανενός μεγαλοπροδότη και με προειδοποιήσεις σ' άλλους να κάτσουν καλά ή να εγκαταλείψουν την περιοχή. Πολλοί χαφιέδες κρυφοί ή μισοφανεροί, εγκατέλειπαν νύχτα την περιοχή προσχωρώντας ανοιχτά στους Γερμανούς. Άλλοι που ήταν απλώς γερμανόφιλοι, βλέποντας τις αγριότητες των Γερμανών και των χαφιέδων και προβλέποντας ότι πολύ γρή-γορα ο κόκκινος στρατός και οι σύμμαχοι θα σαρώσουν τους Γερμανούς, προτίμησαν να κάτσουν φρόνιμα και καμιά φορά μας βοηθούσαν, λέγοντας μας για μερικούς που ήταν κρυφά «καρφιά» των Γερμανών.

Τα πράγματα άρχισαν σιγά-σιγά να ξεκαθαρίζουν και για τους πιο δύσπιστους. Η σύγχυση που είχαν σπείρει οι Γερμανοί και ο ελληνικός χαφιεδισμός, ως προς τους σκοπούς μας και τις επιδιώξεις μας, άρχισε σιγά-σιγά να εξαφανίζεται. Ο κόσμος άρχισε να μας βλέπει με άλλο μάτι, άρχισαν να μας φιλοξενούν με κίνδυνο να σκοτωθούν απ' τους Γερμανούς. Άνοιγαν τα σπίτια τους με χαρά.

Το ΦΡΑΓΜΑ του φόβου και της αμφιβολίας είχε σπάσει. Το κίνημα είχε κερδίσει την πολιτική μάχη, είχε κερδίσει και τους πιο δύσπιστους. Από δω και μπρος άνοιγε διάπλατα ο δρόμος για μας

τους ένοπλους. Πίσω μας τώρα είχαμε «πλάτες». Τις πλάτες του Λαού μας. Εμπρός ελασίτες των πόλεων, η σειρά μας.

Ο Τίκος Βενιζέλος, θανατοποινίτης από γερμανικό στρατοδικείο, κρατούμενος τότε στις φυλακές Χατζηκώστα, αφηγείται:

Κάθε μέρα και κάθε ώρα περιμέναμε ν' ακούσουμε το όνομα μας για εκτέλεση. Έτσι μια μέρα, καθισμένος έξω στο προαύλιο της φυλακής βλέπω ξαφνικά μπροστά μου τον γιο του νονού μου, τον Στέλιο. Ήταν καταματωμένος και σχεδόν σέρνονταν από τα βασανι-στήρια που του είχαν κάνει.

Μόλις με είδε αναθάρρεψε, το ίδιο φυσικά κι εγώ. Γιατί το να έχεις κάποιον άνθρωπο δικό σου, έστω και στην δική σου μοίρα, ήταν κάτι πολύ σημαντικό τις στιγμές εκείνες. Αγκαλιαστήκαμε και είπαμε λίγο τα δικά μας. Μου αφηγήθηκε πως τον πιάσανε και πόσο σκληρά τον βασάνισαν για να μαρτυρήσει τους άλλους, μα εκείνος το μόνο που έλεγε ήταν «δεν έχω ιδέα τι μου λέτε, εγώ πήγα εκεί για να πιω κρασί και απ' ό,τι μου λέτε, έχω μεσάνυχτα». Οι ασφαλίτες, αφού τον βασάνισαν σκληρά επί μέρες, τον πέταξαν μέσα σ' ένα θαλαμάκι αναίσθητο με σακατεμένο το κορμί απ' τα πολυήμερα βασανιστήρια. Κείνη τη μέρα βγήκε απ' το θαλαμάκι και σερνόμενος κατέβηκε λίγο στο προαύλιο και κει τον είδα.

Τον πήρα αγκαλιά και τον πήγα σε κάτι πρόχειρα μπάνια που ήταν εκεί παραπέρα και τον καθάρισα απ' τα αίματα. Σε μερικές μέρες ήρθε και ο νονός μου και βρήκε και μένα εκεί.

Όταν με πήγαν στρατοδικείο ο νονός μου, παρά τον κίνδυνο που διέτρεχε την εποχή εκείνη, ήρθε μάρτυρας υπεράσπισης μου. Όταν απελευθερώθηκα έμαθα για τον ηρωικό του θάνατο στις 9/8/44 στον «Φάρο».

Μάρτης 1944

Έχω να πάω ραντεβού στου Κουτσουμπού, έξω όμως ρίχνει νερό με

το τουλούμι. Το κρύο έχει σπάσει κάπως και μπορείς να κυκλοφορήσεις και χωρίς πολύ βαριά ρούχα. Φοράω κάτι πέδιλα, φτιαγμένα από λάστιχο που έκοβα από κάτι σωλήνες του κομπρεσέρ, και τα πόδια μου παγώνουν. Μπαίνω στην οικοδομή που 'ναι λίγο πιο κάτω απ' το σπίτι μου, Αδραμυτίου 4, κι ανάβω λίγο φω-τιά με κάτι παλιόχαρτα και διάφορα ξύλα που βρήκα εκεί.

Δεν προλαβαίνω καλά καλά να ζεσταθώ λίγο και ακούω βήματα από μπότες γερμανικές. Κάνω να σβήσω τη φωτιά αλλά δεν προλαβαίνω, γιατί από το παράθυρο πηδάνε μέσα κάτι πάνοπλοι Γερμανοί. Εγώ τα χάνω, μα τι μπορώ να κάνω; Ζαρώνω στη γωνία και κάνω τον κοιμισμένο. Αυτοί έρχονται κοντά χωρίς να μου δώσουν σημασία κι ανάβουν έναν φακό ψάχνοντας για παλιόχαρτα. Είναι μούσκεμα κι ενώ αυτοί ψάχνουν, εγώ προσπαθώ να κρύψω στην γωνία το όπλο μου, που μέσα έχει όλες κι όλες δύο σφαίρες, κι αυτές από άλλο όπλο, για να τις ταιριάξω τις είχα λιμάρει. Αυτοί μιλάνε σιγά-σιγά και ο ένας κοιτάει από το παρά-θυρο τον δρόμο. Κάτι τους λέει, μα εγώ ούτε καταλαβαίνω. Έξω ακούγονται διστακτικά βήματα, οι Γερμανοί οπλίζουν και πάνε προσεχτικά στο παράθυρο και κοιτάνε έξω. Φαίνεται πως αυτοί που περνάνε έχουν λόγους να φυλάγονται, γιατί κάποιος αντιλή-φθηκε τους Γερμανούς και ειδοποίησε τους άλλους και ακούστη-καν που έτρεχαν στον υπόνομο.

Οι Γερμανοί πετάχτηκαν έξω κι άρχισαν να φωνάζουν πυροβολώντας προς τα πάνω. Εγώ τα έχασα, δεν ξέρω τι να κάνω. Το άλλο παράθυρο της οικοδομής είναι φραγμένο με κάτι σανίδες ψευτοκαρφωμένες μεταξύ τους και αποφασίζω να βγω από κει γκρεμίζοντας τες. Έξω ακούγονται οι Γερμανοί που γύριζαν. Ο χρόνος είναι λίγος για μένα, ορμάω προς το παράθυρο και το γκρεμίζω πηδώντας έξω. Δεν πρόλαβα να πέσω έξω και οι σφαίρες σφύριζαν γύρω μου. Σάλταρα την οικοδομή της κυρά Φλώρας και κρύφτηκα στο σπίτι του κυρίου Βάγιου.

Έξω οι Γερμανοί έψαχναν με το φακό τα στενά. Μόλις έγινε ησυχία βγήκα και πήγα στο σπίτι μου. Το ραντεβού ματαιώθηκε,

κανείς δεν πήγε στου Κουτσουμπού. Κάποιος μας κάρφωσε. Αργότερα μάθαμε. Μας είχε καρφώσει ο Δάμος, ένας στιλβωτής απ' το Βύρωνα, επίδοξος χαφιές.

Μάρτης 1944

Έξω ρίχνει νερό με το τουλούμι, καθόμαστε κάτω απ' το κιόσκι του Πάλογλου και προσέχουμε προς του Μαλτσινιώτη, τουρτουρίζοντας απ' το κρύο. Οι άλλοι έχουνε πάει να γράψουνε στο τοίχο του μπάρμπα Νικόλα, δίπλα απ' του Βαρδή τη ταβέρνα. Όταν ξεκινήσαμε ο καιρός ήταν καλός, μα τώρα αστραπόβροντα και χαλασμός, αποφασίσαμε να φύγουμε. Πρέπει και οι άλλοι να έφυγαν.

Περνάμε τρέχοντας την πλατεία και πάμε και 'μεις στου Βαρδή. Μα πριν προλάβουμε να βγούμε στον δρόμο και να φτάσουμε στη γωνία, στο κουρείο του Κοντολέων, μας ακινητοποιούν κάτι Γερμανοί που 'ναι κρυμμένοι εκεί. Τι να κάνουμε; Πάμε κοντά τους. Είναι τέσσερις με τα μακρύκανα στο χέρι και δίπλα τους ένας αστυφύλακας του ΚΓ. Ένας γνωστός μας, ο Γιώργος.

Οι Γερμανοί ήταν μούσκεμα και μόλις φτάσαμε κοντά άναψαν τον φακό και μας τον έριξαν στα μάτια. Εμείς είμαστε μουσκίδι απ' τη βροχή και τουρτουρίζαμε απ' το κρύο. Οι Γερμανοί έριξαν τον φακό σιγά-σιγά από πάνω προς τα κάτω και μετά, με νοήματα, μας έδειχναν πως πρέπει ν' απλώσουμε τα χέρια μας μπροστά, κι ένας Γερμανός με τον φακό, εξέταζε τα ρούχα μας και τα χέρια μας, να δει εάν έχουμε μπογιές. Ο Γιώργος προσπαθούσε να μας πει πως στην μάντρα έχουν γράψει και οι Γερμανοί, περνώντας από εκεί, είδαν πως είναι φρεσκοβαμμένα, γιατί τα 'χε σχεδόν διαλύσει η βροχή, και την έστησαν εκεί.

Οι Γερμανοί, αφού είδαν ότι δεν έχουμε χρώματα απάνω μας, μας έδιωξαν και μαζί μας έδιωξαν και τον Γιώργο. Η βροχή είχε κοπάσει και 'μεις τραβήξαμε προς τον Πέτρο και Παύλο. Και, μόλις φτάσαμε κοντά στο καμπαναριό, πετάχτηκαν μπροστά μας τ' άλλα

παιδιά που έγραφαν, και με αγωνία μας ρώταγαν για τον Γιώργο. Τους είπαμε ότι έφυγε προς την Χαραυγή κι από κάτι μισόλογα καταλάβαμε πως τον είχαν βάλει «τσιλιαδόρο» και βλέποντας να έρχονται απ' το στενό οι Γερμανοί, ειδοποίησε τα παιδιά και μετά έκανε πως είναι «υπηρεσία» γύρω απ' την πλατεία.

Στις βουνοκορφές και στα ρουμάνια
είν’ οι φωλιές σας
περήφανοι σταυραετοί της λευτεριάς.
Μακριά απ' το μάτι
του εχθρού και του προδότη
καρτερείτε την άνοιξη.

ΕΚΛΟΓΕΣ ΤΗΣ Π.Ε.Ε.Α.

Απρίλης 1944

Τα συνεργεία της Ε.Π.Ο.Ν., της Εθνικής Αλληλεγγύης και του Ε.Α.Μ. τρέχανε από πόρτα σε πόρτα, ζητώντας από τον κόσμο να πάρει μέρος στις εκλογές για την ανάδειξη αντιπροσώπων για την κυβέρνηση του βουνού. Μερικοί από εμάς που ανήκαμε στα τότε φρουραρχεία του Ε.Λ.Α.Σ., είχαμε την εντολή να περιφρουρούμε τα συνεργεία αυτά. Διάφορες επιτροπές είχαν χωρίσει τις περιοχές για το κάθε συνεργείο, έτσι εγώ είχα πέσει να περιφρουρώ κοντά στο εργοστάσιο που τότε ήταν μέσα Γερμανοί του τακτικού στρατού.

Φθάνοντας λοιπόν με το συνεργείο κοντά στην πύλη, πέσαμε πάνω σε μια ομάδα μεθυσμένων Γερμανών που έμπαιναν μέσα. Μόλις είδαν το συνεργείο που βασικά αποτελείτο από νεαρά κορίτσια, ήλθαν κοντά κι άρχισαν να μας μιλάνε Γερμανικά. Εμείς και ειδικά τα νεαρά κορίτσια, τα χάσαμε. Τί να κάνουμε τώρα; Πώς ν' αντιδράσουμε; Οι Γερμανοί με νοήματα προσπάθησαν να μας δώσουν να καταλάβουμε πως θέλουν να πάμε όλοι μαζί μέσα στο εργοστάσιο. Εμείς καταλαβαίναμε τι μας λέγανε και κάναμε πως δεν καταλαβαίναμε.

Τότε ένας Γερμανός για να μας δείξει τι θέλουν αρπάζει ένα κορίτσι κι άρχισε να χορεύει τραγουδώντας Γερμανικά. Σαν να μας έλεγαν πάμε μέσα όλοι μαζί να χορέψουμε. Τα κορίτσια τα χάσανε, εμείς οι μεγαλύτεροι προσπαθήσαμε να βρούμε πως θα ξεφύγουμε. Τότε ένας από μας είχε μια σωτήρια ιδέα. Λίγο πιο κάτω ήταν μια ταβέρνα, του Χαρδαλούπα, και πρότεινε στους Γερμανούς με νοήματα να πάμε όλοι μαζί να τα πιούμε.

Πράγματι οι Γερμανοί δέχτηκαν. Τα κορίτσια έτρεξαν και μπήκαν στη ταβέρνα πρώτα και αντί να καθίσουν ξέφυγαν απ' τη πίσω πόρτα. Σε λίγο οι Γερμανοί στουπί στο μεθύσι ανέβαιναν τα σκαλιά. Μόλις πέρασαν την είσοδο, εμείς οι τρεις κάναμε σιγά-σιγά πίσω και, μόλις φτάσαμε στη γωνία, το βάλαμε στη τρεχάλα και

πήγαμε στο πιο πάνω στενό και περιμέναμε να δούμε τι θα γίνει. Σε λίγο βγήκαν οι Γερμανοί φωνάζοντας Γερμανικά. Μάλλον έβριζαν, εμείς όμως πήραμε τον δρόμο προς την πλατεία Υμηττού.

Απρίλης 1944

Μας ειδοποιούν να ’μαστε το βράδυ πίσω απ' την εκκλησία του Πέτρου και Παύλου γιατί μας θέλουν απ' το τάγμα. Πάω εγώ, ο αδελφός μου, ο Μαργονίδης, ο Αργυρίου και ο Λουκάς και κρυβόμαστε κάτω από κάτι πευκάκια που ήταν δίπλα στο καμπαναριό. Καθόμαστε εκεί κρυμμένοι μέχρι να σταματήσει η κυκλοφορία και μόλις γίνεται ησυχία, πάμε και χωνόμαστε μέσα σε κάτι ορύγματα πίσω απ' την εκκλησία και περιμένουμε.

Από την πλευρά της δεξαμενής ακούγονται προσεχτικά βήματα, υπολογίζουμε ότι θα ’ναι οι δικοί μας και χωρίς καν να πάρουμε χαμπάρι, βρισκόμαστε μούρη με μούρη με καμιά δεκαριά Γκεσταπίτες. Αυτοί ούτε μας είχανε δει, όπως είμαστε κρυμμένοι μέσα στο όρυγμα, προχωρούσαν δυο-δυο σε κάποια απόσταση μεταξύ τους και μόλις έφτασαν πάνω στο άνοιγμα της εκκλησίας σταμάτησαν. Εμείς δεν ξέραμε τι να κάνουμε και προσπαθούσαμε σερνόμενοι ν' απομακρυνθούμε προς την άκρη του ορύγματος, γιατί εκεί που είμαστε ήταν εύκολο να μας χτυπήσουν, ρίχνοντας μας χειροβομβίδες.

Κάνα δύο εξ αυτών τράβηξαν προς τα δέντρα της δεξαμενής και τους χάσαμε απ’ τα μάτια μας, οι άλλοι κάθισαν κατάχαμα και σιγομιλούσαν και σε λίγο φάνηκαν πάνω στο ύψωμα κάτι άλλοι και ο Αργυρίου μας έκανε νόημα πως είναι τσολιάδες, τους ξεχώριζε καλά από κει που ήταν. Όλα έδειχναν πως δεν είναι μόνοι, μάλλον ετοίμαζαν μπλόκο στην περιοχή ή ετοιμαζόντουσαν να κάνουν «ντου» σε τίποτα σπίτια δικών μας. Εμείς είμαστε γύρω στα τριάντα μέτρα μακριά απ' του καθισμένους. Για να τους πιάσουμε ούτε λόγος μπορούσε να γίνει και γιατί είμαστε λίγοι, μα και μέσα στο σκοτάδι δεν μπορούσαμε να ξέρουμε πόσοι είναι και που είναι οι

άλλοι και γι' αυτό συνεννοηθήκαμε να απομακρυν-θούμε προς τη σχολή Παπαστράτου και από εκεί να τους ρίξουμε. Φυσικά το μόνο που θα κατορθώναμε ήταν να τους χαλάσουμε τη «δουλειά» και ίσως χτυπάγαμε κανέναν κατά τύχη.

Έτσι κι έγινε. Μόλις φτάσαμε στα πρώτα σπίτια στους πρόποδες του λόφου οχυρωθήκαμε πίσω από μια μάντρα και τους αρχίσαμε στις τουφεκιές. Αυτοί τα χάσανε και το βάλανε στα πόδια τουφεκίζοντας στο «γάμο του Καραγκιόζη». Εμείς ξεθαρρέψαμε και αντί να φύγουμε αρχίσαμε να τους κυνηγάμε προς τη Γούβα, μα λίγο πιο κάτω σταματήσαμε και γυρίσαμε πίσω στο στέκι. Την άλλη μέρα μάθαμε πως σε κάποιο σπίτι κάτω απ' τη δεξαμενή γινόταν ολονύχτια συνεδρίαση της Ακτίδας. Προφανώς είχαν καρ-φωθεί. Γλύτωσαν χάρις στην τυχαία παρουσία μας.

ΠΡΩΤΗ ΜΟΥ ΕΠΑΦΗ ΜΕ ΕΝΟΠΛΟΥΣ ΓΕΡΜΑΝΟΥΣ

Απρίλης του '44 μέρα μεσημέρι, τα ένοπλα τμήματα του Ε.Λ.Α.Σ. που μέχρι τότε έκαναν εμφανίσεις σχεδόν μόνο τη νύχτα υπό μορφή περιπόλων, άρχισαν να κάνουν εμφανίσεις και την ημέρα, περιφρουρώντας διάφορες εκδηλώσεις της Εθνικής Αντί-στασης. Τότε αρχίσαμε να τα ονομάζουμε φρουραρχεία. Οι καθο-δηγητές μας όλοι ήτανε παλιά μέλη και στελέχη του Κ.Κ.Ε. Φορούσαμε στο πέτο μια κονκάρδα από χαρτόνι με επάνω το σήμα του Ε.Λ.Α.Σ. και με φόντο την ελληνική σημαία. Δεν ξέρω τι φορούσαν οι άλλοι τότε, εμείς πάντως αυτό φοράγαμε. Έτσι μια μέρα που φυλάγαμε ένα συνεργείο που έγραφε στο τοίχο συνθή-ματα της Ε.Π.Ο.Ν. βρεθήκαμε να είμαστε κυκλωμένοι από κάτι ένοπλους Γερμανούς που είχαν βγει από τον Παπαστράτο. Όλοι το βάλαμε στα πόδια. Εγώ όμως μαζί με κάτι άλλους, μόλις πήγαμε λίγο πιο πάνω, πιάσαμε την γωνία κι ετοιμαστήκαμε να πυροβο-λήσουμε τους Γερμανούς.

Τότε μας πλησίασε ένας λίγο πιο μεγάλος από μας, ο Ανδρέας, ψευδώνυμο Κίτρινος, και μας είπε να φύγουμε και να μην ρίξουμε στους Γερμανούς, γιατί όλοι ξεφύγανε. Εγώ πρωτόπειρος καθώς κι οι άλλοι συμπολεμιστές καθώς είμαστε, φύγαμε αλλά χωρίς να κα-τάλάβουμε τον λόγο.

Μετά από λίγο χρόνο που αποκτήσαμε πείρα και οργανωτικές ικανότητες καταλάβαμε γιατί έπρεπε τότε να μην χτυπήσουμε την περίπολο.

Καλός ηγέτης είναι εκείνος που δίνει την μάχη όταν πρέπει κι εκεί που πρέπει. Εγώ από τότε αυτό το τήρησα σαν θεϊκή εντολή.

Απρίλης 1944

Έξω βασιλεύει νεκρική ησυχία, ο κόσμος έχει μπει από νωρίς στα σπίτια του. Η ώρα λίγο πριν απ' την απαγόρευση της κυκλοφορίας, γύρω στις έντεκα, είναι αρκετά επικίνδυνη για μας. Κατά τις δώδεκα

τη νύχτα ο αδελφός μου ο Στέλιος φεύγει απ' το στέκι για να πάει σ' ένα σπίτι κοντά στο ρέμα, στην πλατεία Τζιρακοπούλου, Γιώργη Κολλημένου, έτσι λέγεται τώρα, για να κοιμηθεί λίγο.

Εμείς οι άλλοι μένουμε εκεί προσέχοντας τις προσβάσεις προς τα νταμάρια και μερικοί πάνε προς το ύψωμα της «Αύρας» για να φυλάνε προς τη μεριά της Γούβας.

Δεν περνάνε πέντε λεπτά και χαλάει ο κόσμος στους πυροβολισμούς. Το αυτόματο του αδελφού μου κροταλίζει μέσα στη νύχτα κοντά στον υπόνομο, πάμε προς τα εκεί να δούμε τι συμβαίνει. Οι ριπές και οι πυροβολισμοί έχουν σταματήσει, έγινε πάλι ησυχία, σερνόμαστε προς τα εκεί σχεδόν στο χώμα, δεν βλέπουμε όμως τίποτα και μέσα στον χαλασμό απ' τις εκρήξεις και τις ριπές ακούγεται η φωνή του αδελφού μου: «Προσέχετε! Είναι μέσα στο ρέμα του υπονόμου, πίσω απ' το σπίτι του κυρ Βαγγέλη». Πρόκειται για το σπίτι που είχε μέσα τις αγελάδες τότε, και μας την έχουν στήσει.

Σερνόμαστε κοντά του να δούμε αν είναι καλά. Είναι καλά, δεν τον πέτυχαν, τους πήρε χαμπάρι πριν πλησιάσει κοντά και πρόλαβε κι έπεσε κάτω γαζώνοντας το μέρος που ήταν κρυμμένοι. Οι χαφιέδες είχαν επισημάνει το πέρασμα, μάλλον από προδοσία, και μια «γιάφκα» που είχαμε εκεί, και μας είχαν στήσει καρτέρι. Μπαίνω μέσα στο ακατοίκητο σπίτι και παίρνω τα όπλα που ’χαμε κρύψει εκεί, τα έχουμε τυλιγμένα σ' ένα τσουβάλι.

Φορτωμένος με τα όπλα και τις σφαίρες ανεβαίνω την μάντρα και πηδάω κάτω, πέφτοντας όμως νιώθω ένα τρομερό πόνο στα γεννητικά μου όργανα και μένω εκεί. Οι άλλοι νομίζουν πως έχω φύγει ρίχνουν μια χειροβομβίδα ιταλικιά προς το ρέμα και φεύγουν προς την «Αύρα». Εγώ σφαδάζω απ' τους πόνους, δεν μπορώ να κινηθώ. Γύρω ησυχία, τίποτα δεν ακούγεται, νομίζω πως όλοι έφυγαν, σε λίγο όμως ακούω προσεχτικά βήματα και σιγανές ομιλίες, ετοιμάζω το όπλο μου και περιμένω με αγωνία. Αν με δουν τίποτε δεν με σώνει, όλοι οι δικοί μου έχουν φύγει και ’γω σχεδόν ακάλυπτος και δίχως ελπίδα βοήθειας. Τραβάω το σακί σιγά-σιγά

κοντά και ψαχουλεύοντας βγάζω από μέσα δύο χειροβομβίδες MILS και περιμένω. Σε απόσταση δέκα μέτρων περνούν κάποιοι με προφυλάξεις, ο ένας κουτσαίνει και τον βοηθά ένας άλλος, είναι πέντε, λένε κάτι χαμηλόφωνα, δεν τους ακούω, στρίβουν την γωνία του Φαρνάνζη, του Γαλακτόπουλου, και τραβάνε προς την Σχολή του Παπαστράτου που είναι οι Γερμανοί.

Μόλις απομακρύνονται πάω να σηκωθώ, δεν μπορώ να κουνηθώ, σέρνομαι προς το σπίτι της Κατινάρας, έτσι την λέγαμε, και μπαίνω στην αυλή και σέρνομαι προς την πόρτα, λιποθυμώ εκεί. Σε λίγο συνέρχομαι κοντεύει να ξημερώσει πια και όποιος περάσει από εκεί θα δει τα όπλα και αν φυσικά είναι οργανωμένος θα τα πάρει να τα κρύψει, αν όμως είναι κανένας κρυφοχαφιές ή κανένας άσχετος φοβιτσιάρης μπορεί να πάει στους Γερμανούς ή στην ασφάλεια και μου τους κουβαλήσει εκεί.

Κάνω μια τελευταία προσπάθεια, η Κατινάρα με ακούει και τρέχει έξω. Μόλις με βλέπει τα χάνει, με τραβάει μέσα και με βάζει στο πίσω δωμάτιο, μέσα έχει «πελάτη», δεν πρέπει να με δει κανείς, με ξαπλώνει κατάχαμα και με σκεπάζει με μια παλιοκουβέρτα και τρέχει και ειδοποιεί τους δικούς μου. Πριν φύγει την στέλνω να φέρει το τσουβάλι μέσα στην αυλή. Σε λίγο έρχονται οι δικοί μου παίρνουν τα όπλα και φεύγουν.

Δεν περνά πολύ ώρα κι έρχεται η μάνα μου και κάτι δικοί μου μαζί με τον γιατρό τον Δημόπουλο. Μ' εξετάζει και μου δίνει μια συνταγή να πάνε στο φαρμακείο του Νίκου του Τσαχαντάρη και να πάρουν τα φάρμακα χωρίς λεφτά. Μου λέει να μην κουνηθώ για μερικές μέρες και ότι έχω πάθει τρομερή ζημιά και αν δεν φυλαχτώ θα πάθω χειρότερη ζημιά. Έχω πάθει ρήξη και στις δύο επιδυδιμίδες, κοινώς ορχίτιδα, και αν δεν πάρω μέτρα θα έχω προβλήματα τεκνοποίησης. Κι έτσι έμεινα για μερικές μέρες υποχρεωτικά εκτός δράσης, ακούγοντας τις νύχτες το ελασίτικο ντουφέκι να δίνει κάθε λίγο το παρόν.

ΑΦΟΠΛΙΣΜΟΣ ΤΡΙΩΝ ΓΕΡΜΑΝΩΝ ΣΤΗ ΧΑΡΑΥΓΗ ΑΠΟ ΤΟΝ Ε.Λ.Α.Σ.

Όσο περνούσε ο χρόνος, τόσο σιγά-σιγά αυξάνονταν αριθμη-τικά και η δύναμη του Ε.Λ.Α.Σ. των ανατολικών συνοικιών. Από εκεί που είμαστε μερικοί μαχητές εδώ και κει σκόρπιοι, τώρα άρχισαν να ξεφυτρώνουν ομάδες στην αρχή, λόχοι και τάγματα κ.λπ.. Σιγά-σιγά άρχισαν να έρχονται πολλοί από τις πολιτικές οργανώσεις, ζητώντας να ενταχθούν στα μάχιμα τμήματα του Ε.Λ.Α.Σ. Εμείς δεν μπορούσαμε να κάνουμε αλλιώς, αναγκαζόμαστε, λοιπόν, να μοιραζόμαστε ένα όπλο δύο και πολλές φορές τρεις μαχητές, με αποτέλεσμα τον Ιούνιο του '44 και μετά που τα μπλόκα ήταν σχεδόν καθημερινά, να είμαστε στις επιχειρήσεις πιο πολλοί άοπλοι παρά ένοπλοι.

Για τον λόγο αυτό το τάγμα είχε δώσει εντολή να εξοικονομηθούν όπλα. Έτσι μικρές ομάδες ήταν διασκορπισμένες και προσπαθούσαν να βρουν όπλα, απ' τους Γερμανούς και τους χαφιέδες κι από άλλες πηγές επί πληρωμή. Πολλές φορές τους πληρώναμε για ένα πιστόλι και μερικές σφαίρες 5 έως 7 λίρες.

Έτσι είχαν τα πράγματα, όταν ένα μεσημέρι μας ειδοποίησαν ότι κάτι Γερμανοί που στρατωνιζόντουσαν στην Ηλιούπολη, στο σπίτι κάποιου Τσαροτσούλια, λίγο πιο πάνω από την ταβέρνα του Παραθύρα, περνούσαν κάθε μέρα με τα ποδήλατα από τον δρόμο της Χαραυγής προς την Ηλιούπολη. Εγώ πήγα επί τόπου και διαπίστωσα ότι μπορούμε εύκολα να τους αφοπλίσουμε, αρκεί να μην μας αντιληφθούν οι Γερμανοί από του Μαλτσινιώτη. Συγκε-ντρώσαμε πληροφορίες και μάθαμε ότι ήταν ένας Αυστριακός και δύο Γερμανοί μηχανικοί που δούλευαν στο εργοστάσιο.

Πράγματι αφού τους παρακολουθήσαμε μερικές μέρες, αποφα-σίσαμε να τους επιτεθούμε και να τους πάρουμε τα όπλα. Εμείς που θα κάναμε το εγχείρημα είμαστε τρεις. Ο ένας θα έμπαινε μπροστά τους, δήθεν αφηρημένα, για να τους αναγκάσει να κατέ-βουν από τα ποδήλατα κι εμείς, οι άλλοι δύο, θα τους αιφνιδιάζαμε με τα όπλα,

που για την ακρίβεια το ένα ήταν πιστόλι και το άλλο μια σκέτη κάνη.

Η μέρα έφτασε και ο ένας απ' την παρέα δεν φάνηκε στο ραντεβού. Οι δυο μας τώρα αποφασίσαμε να σπάσουμε διότι φοβηθήκαμε μήπως ο άλλος έχει πιαστεί και μας πρόδωσε κι αντί να αφοπλίσουμε εμείς τους Γερμανούς, μας συλλάβουν αυτοί και μας εκτελέσουν επί τόπου.

Την ώρα που είμαστε έτοιμοι να φύγουμε φάνηκαν οι Γερμανοί ν' ανεβαίνουν προς τα πάνω. Εμείς καθόμαστε δίπλα στο περίπτερο του Μιχάλη του Παυλίδη και κοιτούσαμε ανήσυχοι. Σε λίγο οι Γερμανοί μας προσπέρασαν αμέριμνα. Τότε είδαμε ότι μόνο ο ακριανός Γερμανός είχε όπλο, ενώ οι άλλοι δύο μόνο ξιφολόγχες. Πήραμε θάρρος τότε, ανεξήγητα πως, και, τρέχοντας προς επάνω, τους αρπάξαμε το όπλο του Γερμανού χωρίς καν να βγάλουμε το όπλο το δικό μας. Το βάλαμε τότε στα πόδια τρέχοντας προς την περιοχή της Πηγάδας. Οι Γερμανοί τα χάσανε και ιδίως αυτός που του πήραμε το όπλο. Ώσπου όμως να συνέλθουν, εμείς είχαμε καβαλήσει το νταμάρι κι είχαμε φτάσει στο Καρέα, γεμάτοι αγωνία, φόβο και κούραση.

Να τι θυμάται ο Νίκος Λάρδας -Μήτρος- για το επεισόδιο αυτό:

Με είχαν βάλει σκοπό στην «Αύρα» για να προσέχω μην έρθουν οι Γερμανοί και οι τσολιάδες προς την περιοχή, όπλο δεν κράταγα. Καθόμουν πάνω σ' ένα βραχάκι κοντά στη δεξαμενή και για να περάσει η ώρα, είχα βρει ένα τενεκέ και τον είχα βάλει σημάδι πετώντας του πέτρες και ξαφνικά βλέπω έναν Γερμανό, κάπως ηλικιωμένο, να με πλησιάζει και να μου κάνει νοήματα με τα χέρια σαν να μου έλεγε πως ζητάει κάτι, εγώ δεν καταλάβαινα τι έλεγε. Ο Γερμανός εξακολουθούσε να μου εξηγεί με Γερμανικά και με κινήσεις ζητώντας κάτι.

Σε λίγο ήρθαν και κάνα δυο πιτσιρικάδες και ο ένας μου εξήγησε πως του Γερμανού του πήραν κάποιοι χθες το όπλο και ψάχνει να το βρει, είναι Αυστριακός και άμα το μάθουν οι Γερμανοί ότι του πήραν το όπλο θα τον στείλουν στο μέτωπο, αν ξέρει ποιος το έχει να του πει

να του το δώσει κι εκείνος θα του δώσει λεφτά. Εγώ έκανα ότι δεν ήξερα τίποτα και με νοήματα του είπα πως άμα δω κανέναν που το έχει θα του πω να του το πάει. Εκείνος έφυγε μαζί με τα πιτσιρίκια προς την περιοχή του Κοπανά ψάχνοντας.

Μάης 1944

Ο πατέρας μου παρά τη τρομοκρατία εξακολουθεί να συζητά εναντίον των προδοτών και των καταχτητών, όπου και να στεκόταν, κι όπου κι αν σύχναζε προσπαθούσε να δίνει θάρρος και ελπίδες. Αυτοσχέδια «δελτία» ειδήσεων έκαναν κάθε λίγο την εμφάνισή τους στη γύρω περιοχή και πίσω απ' όλα πάντα ο μπάρμπα Αντώνης.

Οι χαφιέδες όμως κάτι είχαν πάρει χαμπάρι κι έτσι αποφάσισαν να τον πιάσουν, γι' αυτό έβαλαν έναν μεγάλο χαφιέ, πρώην ειδικό ασφαλίτη της χωροφυλακής, κάποιον Γιαννόπουλο Αγήνορα που είχε γνωριμίες με τον πατέρα μου από παλιά, να τον πλησιάσει και να του προσποιηθεί τον πατριώτη. Έτσι κι έγινε. Ο πατέρας μου ενθουσιώδης όπως ήταν, την «πάτησε» κι άρχισε να συναντιέται μαζί του και να του λέει τα νέα και μερικά δικά μας. Οι χαφιέδες με τα στοιχεία αυτά μου την «έστησαν», μα εγώ, θες γιατί είχα καταλάβει από σύμπτωση, άλλαζα κάθε μέρα δρομολόγιο και «στέκι» κι έτσι στάθηκε αδύνατο να με βάλουν στο χέρι. Αποφάσισαν, λοιπόν, ν' αλλάξουν τρόπο.

Έβαλαν τον Γιαννόπουλο να πλησιάσει τον πατέρα μου και να του δώσει ένα ραντεβού, σ' ένα καφενείο στην οδό Αθηνάς, δήθεν πως τον θέλει για να του αναθέσει μια δημοτική εργολαβία κά-ποιος παράγοντας του δήμου Αθηναίων. Κι ενώ ο πατέρας περίμε-νε την εμφάνιση του Γιαννόπουλου, εισόρμησε η Γκεστάπο. Με τα πιστόλια προτεταμένα ακινητοποίησαν τον πατέρα μου που ήταν άοπλος. Όρμησε για να τους ξεφύγει μα αυτοί τον τραυμάτισαν στο κεφάλι και τον συνέλαβαν, οδηγώντας τον στην Μέρλιν και εν συνεχεία στο Χαϊδάρι.

Μάης 1944

Σήμερα το Τσικουρακέικο το χτύπησαν πάλι τα τσακάλια μαζί με τους Γερμανούς. Μέσα στο κέντρο της Αθήνας, οι Γερμανοί των S-S τραυμάτισαν στο κεφάλι και συνέλαβαν τον πατέρα μου κατόπιν προδοσίας, προδότης ο Αγήνορας Γιαννόπουλος. Είναι ένας απ' τους 2 – 3 που εκτέλεσαν για δοσίλογο. Ο πατέρας μου τον ήξερε από την χωροφυλακή που συνυπηρετούσαν πριν πολλά χρόνια και, μη γνωρίζοντας ότι είναι όργανο των Γερμανών S-S, του εκμυστηρεύθηκε για το πως απέκτησα το πιστόλι και για το σκοτωμό ενός Γερμανού στο Χασάνι τον χειμώνα του 1942. Μόλις τον συνέλαβαν τον πήγαν στην Μέρλιν και του ζήτησαν να μου παραγγείλει να παραδοθώ.

Ο πατέρας μου για ν' αποφύγει την εκτέλεση τους υποσχέθηκε ότι θα μου παραγγείλει να παρουσιαστώ. Αυτοί τον πίστεψαν και τον έστειλαν στο Χαϊδάρι και τον έκλεισαν εκεί με την υπόσχεση ότι θα τον άφηναν μόλις εγώ παρουσιαζόμουν. Αφού οι Γερμανοί και οι χαφιέδες είδαν ότι δεν κατόρθωσαν ούτε και με τη σύλληψη του πατέρα μου να με βάλουν στο χέρι, συνέλαβαν τον αδελφό μου τον Άλκη και τον έκλεισαν στο Χαϊδάρι, στο Μπλοκ 15, προθάλαμο για το απόσπασμα.

Λίγες μέρες μετά τη σύλληψη του αδελφού μου, με κάλεσε ο διοικητής ασφαλείας του ΚΓ και δείχνοντας μου ένα κόκκινο χαρτί (ο πατέρας μου ουδέποτε έγραψε ένα τέτοιο σημείωμα, εγώ τα γράμματα του πατέρα μου τα γνώριζα καλά και τα γράμματα του σημειώματος ούτε σχέση δεν είχαν με τα γράμματα του) μου είπε ότι: οι Γερμανοί με ζητούν, να πάω να παρουσιαστώ, δεν πρόκειται να μου κάνουν κακό, θέλουν απλώς να με ρωτήσουν. Έτσι του είπαν: εάν πάω έχω πολλά να κερδίσω και ότι θα άφηναν και τους δικούς μου αμέσως ελεύθερους.

Φαίνεται πως οι προδότες Σταμούλης, Λουκάκης και Σία με πέρασαν για πολύ αφελή, σε λίγο όμως που νύχτωσε το κροτάλι-σμα του αυτόματου μου τους συνέφερε απ' την αυταπάτη.

Μάης, αρχές του μήνα

Σ' όλες τις ανατολικές συνοικίες βασιλεύει τρομοκρατία. Τα τσακάλια της Γκεστάπο και οι κάθε είδους προδότες βοηθούμενα και από τους τρομερούς χαφιέδες των συνοικιών, μπλοκάρουν τη νύχτα σπίτια αγωνιστών για να τους συλλάβουν.

Έτσι και κείνη την θεοσκότεινη νύχτα, διάλεξαν για θύμα της επιδρομής τη συνοικία μας. Την μέρα οι χαφιέδες των τμημάτων ασφαλείας της περιοχής μάζευαν τις πληροφορίες τους και τις μεταβίβαζαν στο κέντρο, ή μέσω διαφόρων κρυφοχαφιέδων ήξε-ραν κάθε τι που συνέβαινε στην περιοχή, και μόλις νύχτωνε και σταματούσε η κυκλοφορία έκαναν την επιδρομή.

Απόψε ήταν η σειρά μας. Έφτασαν εκεί γύρω στις 12 τη νύχτα, κανείς όμως από εμάς δεν κοιμόνταν πια στο σπίτι του. Έτσι αφού είδαν ότι κανέναν από εμάς δεν βρήκαν, έκαναν επιδρομή σε διάφορα σπίτια γύρω από την πλατεία Υμηττού. Επέδραμαν στο σπίτι του Παλόγλου, του Γιοκμενίδη και τους συνέλαβαν κι αφού εκτέλεσαν τον Γιώργο Γιοκμενίδη στην πλατεία Υμηττού, στη ρίζα ενός δέντρου, έφυγαν.

Μάης 1944

Ο απόηχος απ' την ομαδική εκτέλεση των Ελλήνων κομμουνι-στών στο Σκοπευτήριο της Καισαριανής δεν έχει ακόμη καταλα-γιάσει. Το αίμα στον τόπο της θυσίας των 200 Ελλήνων πατριωτών είναι ακόμα νωπό.

Οι Γερμανοί και οι Έλληνες προδότες, παρά τα τρομοκρατικά μέτρα και παρά τις καθημερινές συλλήψεις κι εκτελέσεις Ελλήνων, δεν κατόρθωσαν τίποτε. Το εαμικό κίνημα καθοδηγούμενο απ' την ηγεσία του, που βασικά αποτελείται από δραπέτες κομμουνιστές των Μεταξικών κολαστηρίων τραβά το δρόμο του σαν ορμητικό κι ασίγαστο ποτάμι.

Στη συνοικία μας, στο πόδι άλλου αγωνιστή που πιάστηκε προ ημερών, μπήκε ο συν. Τάκης (Τάκης Περτσεμλής, φοιτητής Φιλοσοφικής Παν. Αθηνών). Ένας νεαρός σαν και μας, φλογερός και αδάμαστος πατριώτης, κι αμέσως ρίχτηκε στη δουλειά της αναδιοργάνωσης της οργάνωσης Υμηττού, που από τα τελευταία χτυπήματα και συλλήψεις είχε αποδιοργανωθεί.

Κείνη τη μέρα του Μάη μια ομάδα μαχητών του εαμικού κινήματος της γειτονιάς μας, αποτελούμενη από τους αγωνιστές Μήτσο Σταυρόπουλο – Γαλατάς – και Νίκο Κακουλίδη, είχε βγει μαζί με το Τάκη και κάνα δυο επονίτισες κοπέλες για έρανο, για τους φυλακισμένους αγωνιστές των φασιστικών στρατοπέδων. Ο Τάκης μαζί με τις κοπέλες τραβούσε μπροστά πηγαίνοντας από σπίτι σε σπίτι μαζεύοντας χρήματα και ό,τι άλλο είχε ο κάθε πατριώτης να προσφέρει.

Είχαν φτάσει πάνω από την μάντρα του Μαλτσινιώτη και κει καιροφυλαχτούσε ο χάρος με τη μορφή ενός Γερμανοέλληνα γκεσταπίτη, του Νίκου Μπάρτσου, κι ενός άλλου προδότη. Το σπίτι του γκεσταπίτη Μπάρτσου ήταν στην Χαραυγή, κοντά στους πρόποδες του Επταλόφου. Κάθε μέρα έπαιρνε το δρόμο προς την έδρα της Γκεστάπο που στεγάζονταν μέσα στο εργοστάσιο. Το συνεργείο με τον Τάκη έπεσε εκείνη την ημέρα πάνω στον δρόμο των γκεσταπιτών. Η ομάδα περιφρούρησης ούτε πρόλαβε να αντιδράσει και ο Τάκης μόνος και ακάλυπτος βρέθηκε μούτρα με μούτρα με τους χαφιέδες που τον σημάδευαν με τα πιστόλια τους και πριν οι άλλοι καταλάβουν τι έγινε, ο χαφιές Μπάρτσος πυροβόλησε εν ψυχρώ το Τάκη και τον τραυμάτισε θανάσιμα. Ο Τάκης έπεσε χάμω σχεδόν νεκρός.

Οι σκοποί πάνω στα φυλάκια έστρεψαν τ' αυτόματα τους προς την μεριά που έπεσε ο πυροβολισμός. Η ομάδα περιφρούρησης προς στιγμή διασκορπίστηκε στους γύρω δρόμους και ούτε είδε το Τάκη που χτυπήθηκε απ' τον χαφιέ Μπάρτσο. Κείνη τη στιγμή επωφελήθηκαν οι χαφιέδες και πριν προλάβουν οι άλλοι να ενεργήσουν, έβαλαν τον τραυματισμένο Τάκη σ' ένα διερχόμενο

καροτσάκι κι ακολουθώντας τη μάντρα του Μαλτσινιώτη που είχε γύρω-γύρω φυλάκια με πάνοπλους σκοπούς, τον μετέφεραν στο τμήμα ασφαλείας του ΚΓ -διάβαζε ελληνική Γκεστάπο- κι από κει στο Μαλτσινιώτη έδρα της Γκεστάπο. Ο Τάκης όμως ήταν νεκρός.

Ιούνιος 1944

Σήμερα με ειδοποίησαν ότι ο χαφιές και συνεργάτης των S-S Μπάρτσος συνέλαβε τον αδελφό μου Άλκη στο Άη Γιάννη.

Ο αδελφός μου προσπάθησε να τον αφοπλίσει την ώρα που του πρότεινε το πιστόλι ο χαφιές, αλλά δεν το κατόρθωσε, διότι διερχόμενοι από εκεί Γερμανοί, βοήθησαν τον χαφιέ Μπάρτσο και επιβίβασαν τον αδελφό μου στο αυτοκίνητο τους και τον μετέφεραν στην οδό Μέρλιν κι από κει στο Χαϊδάρι.

Φεύγω και πάω προς τα κει, οι Γερμανοί με τον αδελφό μου έχουν φύγει προ πολλού. Είναι η δεύτερη φορά που τον πιάνουν για μένα.

Στην προσπάθεια του ο αδελφός μου ν' αφοπλίσει τον χαφιέ, τραυματίστηκε χαμηλά στο πόδι.

71

ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΕΡΥΘΡΟΣ ΣΤΑΥΡΟΣ
ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΑΝΑΖΗΤΗΣΕΩΝ
ΟΔΟΣ 3ης ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ 21
104 32 ΑΘΗΝΑΙ ΤΗΛ. 5230043

'Αθῆναι τῇ 2-2-1984

'Αριθμ. Πρωτ. 1914

'Αριθμ. 'Υποθ. IC/15565/ΑΠ,ΗΛ

Β Ε Β Α Ι Ω Σ Ι Σ

'Εκ τῶν ἀρχείων τοῦ 'Ελληνικοῦ 'Ερυθροῦ Σταυροῦ, προκύπτουν τά κάτωθι στοιχεῖα:

ΤΣΙΚΟΥΡΑΚΗΣ 'Αλκιβιάδης τοῦ Σπυρίδωνος.-ΑΝΤΩΝΙΟΥ
Συνελήφθη ὑπό τῶν Γερμανικῶν 'Αρχῶν Κατοχῆς.-----
'Εκρατήθη εἰς τό Σ.Σ. Χαϊδαρίου 'Αττικῆς.----------
'Απεφυλακίσθη τήν 7ην Σεπτεμβρίου 1944.-----------

'Η παροῦσα βεβαίωσις χορηγεῖται εἰς τριπλοῦν, τῇ αἰτήσει τοῦ ἀνωτέρω, κατοίκου 'Υμηττοῦ, 'Αθηνῶν, ὁδός 'Αμισσοῦ ἀριθμ. 5, πρός πᾶσαν νόμιμον χρῆσιν.-

'Ο 'Αντιπρόεδρος
Α.ΚΑΜΠΑΝΗΣ

'Ο Γεν. Γραμματεύς
ΓΚ. ΠΕΤΡΕΖΑΣ
'Αντιναύαρχος Π.Η.ἐ.ἀ.

Υπόδ. 217

Μνήμες από την κατοχή

Τον Μάη του 1944 μετά από προδοσία, συνελήφθη από τους ασφαλίτες και Γερμανούς ο πατέρας μου, που στη συνέχεια τον μετέφεραν στο Χαϊδάρι, όπου παρέμεινε μέχρι την δραπέτευση του, τον Αύγουστο 1944.

Τον Ιούνη του 1944 συνελήφθη κι ο αδελφός μου ο Άλκης. Εκείνο το πρωινό, είχε δώσει ραντεβού στη Λεωφόρο Βουλιαγμένης στον Άη Γιάννη. Όπως περίμενε έξω από το μαγαζί που είχε δώσει ραντεβού, τον βλέπει ο Νίκος, ο Μπάρτσος. Ένας Χαραυγιώτης, γνωστός χαφιές των Γερμανών, γεννημένος από Έλληνα πατέρα και Γερμανίδα μητέρα. Είχε κι ένα δεύτερο αδελφό, επίσης χαφιέ. Φωνάζοντας τον αδελφό μου με το μικρό του όνομα «Άλκη έλα εδώ», ο Άλκης καταλαβαίνοντας τον κίνδυνο ορμάει να τον αφοπλί-σει, ο Μπάρτσος προφταίνει και τον πυροβολεί, τραυματίζοντας τον ελαφρά στο πόδι.

Εκείνη την ώρα πέρναγε ένα αυτοκίνητο με Γερμανούς, τους σταματάει, κάτι τους λέει στα Γερμανικά, οι Γερμανοί ορμάνε αρπάζουν τον αδελφό μου, τον ανεβάζουν στο αυτοκίνητο και κατευθείαν στην οδό Μέρλιν. Μετά την επίδεση του τραύματος του κι ανάκριση τον μετέφεραν στο Χαϊδάρι.

Τον Αύγουστο 1944 σκοτώνεται ο αδελφός μου Στέλιος σ' ένα μπλόκο γερμανοτσολιάδων. Στο Φάρο του Νέου Κόσμου. Ο θάνατος του Στέλιου έχει παραμείνει κρυφός. Έτσι όποτε γίνεται επισκε-πτήριο κρατουμένων, η μητέρα μου και η αδελφή μου η Αθηνά φο-ράγανε ρούχα ανοιχτόχρωμα και γυρίζοντας σπίτι φοράγανε μαύρα.

Αυτό το δράμα κράτησε μέρες, ώσπου μια μέρα ο πατέρας μου βλέπει την μητέρα μου, πάνω από ένα αυτοκίνητο όπου τους πήγαιναν για αγγαρεία οι Γερμανοί, να φοράει μαύρα. Γυρίζοντας από την αγγαρεία συναντάει τον Άλκη: «Άλκη κάτι συμβαίνει, είδα την μητέρα σου να φοράει μαύρα». Ο Άλκης γυρίζοντας προς τον πατέρα μου του λέει: «Κι εγώ είδα την Αθηνά να φοράει μαύρα, δεν έδωσα όμως σημασία γιατί νόμιζα ότι παραγνώρισα».

Μετά από κάθε επισκεπτήριο ο πατέρας μου έλεγε στην μητέρα

μου: «Γιωργία κάτι μου κρύβεις, συμβαίνει τίποτε με τα παιδιά; Ο Στέλιος τι κάνει;». Η μητέρα μου τον διαβεβαίωνε ότι όλοι είναι καλά. Τον Αύγουστο δραπέτευσε ο πατέρας μου από το Φάληρο που τον είχαν πάει για αγγαρεία οι Γερμανοί.

Μετά την δραπέτευση του πατέρα μου, οι Γερμανοί για αντίποινα θέλουν να εκτελέσουν τον αδελφό μου. Λόγω όμως της νεαρής ηλικίας δεν τον εκτελούν, αλλά τον κλείνουν στην απομόνωση στο Μπλοκ 15, προθάλαμο για το απόσπασμα. Και τότε χάνονται τα ίχνη του, δεν ξέρουμε αν ζει ή όχι. Μερικοί κρατούμενοι βγαίνοντας μας είπαν ότι τον είδαν που τον πήγαιναν για εκτέλεση, ενώ άλλοι ότι τον εκτέλεσαν.

Μετά την διαβεβαίωση των τελευταίων ότι ο Άλκης εκτελέστηκε, του κάναμε μνημόσυνο. Μετά από ένα μήνα κατά την προετοιμασία της υποχώρησης των Γερμανών, βλέπουμε τον Άλκη μπροστά σαν φάντασμα, αδύνατο σαν σκελετό από την απομόνωση. Τι είχε συμ-βεί; Μετά την δραπέτευση του πατέρα μου τον είχαν για εκτέλεση, κάποιος Γερμανός τη τελευταία στιγμή τον έσωσε και τον έκλεισαν στην απομόνωση. Έτσι χαθήκανε τα ίχνη του.

Ιούνιος 1944

Ήρθε στο στέκι ο Στέλιος και μας είπε πως ο Γιάννης του έδωσε εντολή να παρακολουθήσουμε κάποιον που μένει στην οδό Μεγάλου Σπηλαίου κι έχει πολλά πάρε δώσε μ' ένα Γερμανό, που κάνει κάθε μέρα το θυρωρό στην πύλη.

Πάω εγώ κι ο Αργυρίου και την στήνουμε λίγο πιο πάνω απ' το σπίτι που έμενε ο Γερμανός. Για να μη μας δει κανείς περαστικός, χωθήκαμε μέσα σ' ένα κήπο κι από 'κει παρακολουθάγαμε το σπίτι. Κόντευε να ξημερώσει και τίποτα το ύποπτο δεν αντιληφθή-καμε κι έτσι ετοιμαστήκαμε να φύγουμε πριν αρχίσει η κυκλοφο-ρία.

Δεν προλάβαμε να ξεκινήσουμε κι ακούσαμε βήματα, κάποιος ερχόταν απ' το πάνω στενό χωρίς να παίρνει καμιά προφύλαξη. Εμείς είχαμε κολλήσει κοντά στα κάγκελα της πόρτας, πίσω από κάτι αγριοτριανταφυλλιές, και περιμέναμε να δούμε ποιος είναι

αυτός. Μόλις έφτασε στη γωνία, σταμάτησε κι έλεγξε όλο τον δρόμο κι αφού είδε ησυχία προχώρησε κι έφτασε στην οδό Μποδοσάκη. Ο Αργυρίου μου είπε πως αυτός, μόλις πέρασε από μπροστά απ' το σπίτι, κάτι πέταξε μέσα. Εγώ δεν είδα τίποτα. Ο Αργυρίου επέμενε κι αποφασίσαμε να πάμε να δούμε, μόλις αυτός απομακρυνόταν από εκεί που είχε σταματήσει. Σε λίγο αυτός έφυγε, ακούγαμε τα βήματα του που απομακρυνόταν.

Μόλις σταμάτησαν ν' ακούγονται βγήκαμε, ετοιμαστήκαμε να πάμε στην αυλή που έμενε ο Γερμανός, για να δούμε αν είχε ρίξει αυτός τίποτε, μα πριν κάνουμε πέντε μέτρα πετάχθηκε κάποιος απ' τη γωνία και μας άρχισε στις πιστολιές. Προλάβαμε και πέσαμε κάτω, ευτυχώς αστόχησε. Εμείς σαλτάραμε στη μάντρα και περιμέναμε για πολύ λίγο κρυμμένοι, είπα του Αργυρίου να με καλύψει για να μπορέσω να φθάσω στον διπλανό κήπο, να μπορέσω να του ρίξω, γιατί μπορεί να έρθουν οι Γερμανοί από πάνω και να μας κυκλώσουν. Ο Αργυρίου άρχισε να του ρίχνει με το ΣΤΕΝ και ’γω πήδηξα στον διπλανό κήπο. Αυτός δεν με είδε κι ενώ έριχνε στον Αργυρίου, του έριξα μια πολωνέζικη χειροβομβίδα και πριν καταλαγιάσει ο κρότος, τρέξαμε και χαθήκαμε προς τον υπόνομο.

Το πρωί μάθαμε από μία που δούλευε στην ΚΟΠΗ ότι κάποιοι τραυμάτισαν τον διερμηνέα της πύλης, την ώρα που πήγαινε να ξυπνήσει τον Γερμανό θυρωρό, τον λεγόμενο «Βεληγκέκα». Έτσι τον είχαν βγάλει οι εργάτες του εργοστασίου, ο Γερμανός έμενε στην οδό Μεγάλου σπηλαίου.

Ιούνιος 1944

Δύο ομάδες περιφρούρησης φεύγουμε για το κέντρο της Αθήνας, προορισμός πλατεία Κλαυθμώνος, για να περιφρουρήσουμε μια ομάδα που θα πάει να χτυπήσει μέσα στο αρχηγείο των ελληνικών SS τον προδότη κι αρχηγό της ομάδας Παντελέωνα, που στεγαζόταν στη στοά Παπαρηγοπούλου. Φτάνω στο Ζάππειο και συναντώ τους άλλους δύο, δεν τους γνωρίζω. Ο ένας είναι Βυρωνιώτης, με φώναξε

με τ' όνομα μου, εγώ δεν τον θυμάμαι.

Φεύγουμε προς το σημείο που θα γίνει η «δουλειά», η κοπέλα που μας έφερε σ' επαφή φεύγει κι αυτή. Προχωράω εγώ μαζί με τον έναν προς την πλατεία Κλαυθμώνος κι εκεί κοντά στην οδό Λέκκα, τον χάνω.

Σκέπτομαι να γυρίσω πίσω. Τελικά το ρισκάρω και προχωρώ, δεν προλαβαίνω να μπω στην πλατεία απέναντι από το υπουργείο των Ναυτικών, που τώρα κατοικείται από Γερμανούς, κι εκεί στη στάση των λεωφορείων του Υμηττού είναι στημένοι κάτι χαφιέδες μαζί μ' έναν Υμηττιώτη, κάποιον Ρεμπάμπη Ρωμήλο, με κάτι άλλους. Δεν προλαβαίνω να κρυφτώ και με βλέπει, μου κάνει νόημα να πάω κοντά. Εγώ άλλη λύση δεν έχω, προχωράω προς τα εκεί, κοιτάω τα χέρια του μη τυχόν και κάνει καμιά κίνηση για να βγάλει όπλο. Αυτός ούτε καν κινείται, καταλαβαίνει πως δεν θα είμαι μόνος εκεί. Με ρωτάει τι κάνει η συνοικία μας κι εγώ του λέω πως είμαστε καλά. Μου κάνει παράπονα ότι πήγαν να τον σκοτώσουν χωρίς λόγο, εγώ τον κοιτώ κατάματα, μέσα απ' το σακάκι του φουσκώνει το πιστόλι του.

Οι άλλοι τον χαιρετούν και φεύγουν, χαιρετούν κι εμένα, εγώ τον κοιτάω κατάματα μη τυχόν και τους κάνει νόημα. Αυτοί απομακρύνονται προς το υπουργείο Εσωτερικών, τους παρακολουθώ, μπαίνουν μέσα, δεν έπεσα έξω, ήταν χαφιέδες της ειδικής ασφάλειας. Τον ρωτάω τι κάνει εκεί και μου δικαιολογείται ότι έτσι πέρασε, ενώ εγώ ήξερα από προηγούμενες πληροφορίες πως αυτός και κάτι άλλα κοπρόσκυλα Υμηττιώτες, την στήνουν εκεί στο τέρμα του λεωφορείου για να πιάσουν κανέναν δικό μας οργανωμένο.

Το λεωφορείο του Υμηττού ετοιμάζεται να φύγει. Μόλις ξεκινάει, μπαίνω τρέχοντας μέσα δήθεν μη το χάσω. Το λεωφορείο στρίβει τη Σταδίου προς το Σύνταγμα κι εκεί έξω από την Παλαιά Γερουσία σαλτάρω κάτω και χώνομαι στην οδό Βουλής και φεύγω προς την Πλάκα.

Το απόγευμα πάω στην αφετηρία του λεωφορείου και ρωτάω

έναν γνωστό μου εισπράχτορα, τον Άλκη, να μου πει μη τυχόν και σταμάτησαν το μεσημέρι το λεωφορείο στο δρόμο κι εκείνος μου λέει πως στην Αναπαύσεως μπήκε μέσα ο Καλατζής, ο γερμανοτσολιάς με κάτι άλλους, κι έψαχναν για κάποιον. Ο Ρεμπάμπης φοβήθηκε να με πιάσει μόνος ή ήθελε να μου δείξει πως κακώς τον κυνηγάμε για γερμανοπροδότη και ειδοποίησε τ' άλλα καθάρματα για να με πιάσουν στο δρόμο. Εκεί στην Αναπαύσεως είχαν το στέκι τους, μαζί κι ο γερμανοτσολιάς και τώρα σούπερ εθνικόφρονας του Υμηττού Μαλατζής.

Μετά απ' το επεισόδιο αυτό κατά τον Αύγουστο, έκανε το τραγικό λάθος να περάσει από εκεί ο Γιώργος, ο Καούσης, και ο Μαλατζής με τους άλλους χαφιέδες τον τραυμάτισαν στο χέρι και τον έπιασαν και τον πήγαν στο άντρο τους στο Γουδί. Σήμερα ζει σακατεμένος.

Ιούνιος 1944

Το απόγευμα ήρθε ο Χάλαρης και πήγαμε μαζί στο τάγμα και βρήκαμε τον Παύλο. Μας είπε πως απόψε πρέπει απαραίτητα να περάσουμε τη Σπύρου Μερκούρη στο ύψος της σχολής Λιμπεροπούλου και να πάμε πίσω απ' το ρέμα γιατί από κει θα περάσουν απόψε τσολιάδες και Παπαγιώργηδες. Του είπα γιατί δεν πάει ο Σοφός, ο Ζόζεφ και ο Σωκράτης μαζί με τον Γιώργο που ξέρουν την περιοχή, αντί να πάμε εμείς, και μου απάντησε πως έτσι διέταξε το τάγμα και να κάνω ό,τι με διατάσσουν.

Ξεκινήσαμε γύρω στα μεσάνυχτα, μπροστά πάει ένας Παγκρατιώτης, ο Ντίνος, πίσω εγώ, ο Αργυρίου, ο Λουκάς και ο Δημόπουλος. Πιο πίσω ένας Κοπανιώτης, ο Αντωνιάδης, και πίσω μας ο Πέτρος. Έχουμε βγάλει τα πέδιλα μας και περπατάμε ξυπόλυτοι, περνάμε δίπλα απ' τους στρατώνες των Ιταλών που τώρα είναι άδειες από στρατιώτες και μόνο πέρα από την εφορία υλικών γυροφέρνει ένας σκοπός Γερμανός.

Φτάνουμε στο «αλανάκι», εκεί που παλιότερα ήταν το γήπεδο

του «Ηλισιακού», και πέφτουμε στο ρέμα. Σιγά-σιγά κολλάμε δίπλα στη μάντρα του στρατώνα και περιμένουμε ακίνητοι. Δεν περνάνε ούτε δυο λεπτά και οι πρώτοι τσολιάδες κατηφορίζουν απ' το ρέμα προς την πλευρά του «Βατραχονησιού». Εμείς κρατάμε και την αναπνοή μας ακόμα και περιμένουμε να βγουν απ’ το ρέμα για να τους χτυπήσουμε, περνάνε τα λεπτά κι εμάς μάς φαίνονται χρόνος.

Περιμένουμε με τα όπλα έτοιμα μα κανείς δεν φανερώνεται. Αρχίζουμε ν' ανησυχούμε, κάτι δεν πάει καλά. Αποφασίζουμε να φύγουμε από εκεί που είχαμε έρθει, μα πριν προλάβουμε να συνεννοηθούμε, βρισκόμαστε κυκλωμένοι από παντού. Ευτυχώς κι είναι νύχτα κι είμαστε χωμένοι στη μάντρα και σε κάτι χαμόσπιτα κι έτσι δεν δίνουμε στόχο.

Αυτοί βαράνε στα κουτουρού, υποχωρούμε σιγά-σιγά προς το νοσοκομείο Συγγρού, μέσα από ένα χαντάκι γεμάτο νερά και σκουπίδια, χωρίς να ρίχνουμε. Φτάνουμε κοντά στις παράγκες δίπλα απ' το ρέμα κι από κει αρχίζουμε να ρίχνουμε προς το ρέμα, όλοι μαζί, χωρίς να βλέπουμε παρά μόνο λάμψεις απ' τα όπλα, ρίχνουμε στα στραβά. Ετοιμαζόμαστε να φύγουμε κι εκείνη τη στιγμή ήρθε ο Παύλος μαζί με κάτι Γουβιώτες και μας είπαν να φύγουμε και να περάσουμε την Κόνωνος και να πάμε προς τη Γούβα πριν ξημερώσει και μας δουν.

Φτάσαμε στου Κοπανά, στο «στέκι», λίγο πριν ξημερώσει. Τα ρούχα μας βρωμοκοπούσαν σαν ψοφίμια. Μόλις φτάσαμε στης Ερμηνείας γδυθήκαμε και βάλαμε τα ρούχα σε μια σκάφη για πλύσιμο και πήγαμε στο άλλο δωμάτιο και κάτσαμε με τα σώβρακα ώσπου να μας πλύνουν και να μας στεγνώσουν τα ρούχα. Ο Δημόπουλος μας έκανε πλάκα λέγοντας μας: «Ρε ’σεις, έχω δει βρακοφόρους πολεμιστές, αλλά σωβρακοφόρους σήμερα βλέπω για πρώτη φορά».

Ιούνιος 1944

Από βραδύς έχουμε κάνει «λούφα» δίπλα από την ταβέρνα του

Νισάγγα και πριν τις 11 με ειδοποιούν να πάω να βρω τον Τάκη, τον Ευαγγελίου, να πάμε κάπου μαζί τους. Είπα πως εγώ δεν έχω καμιά σχέση με την ομάδα αυτή και ο Γιώργος επέμενε: «Επειδή ο ψηλός (Νίκος Μαχαίρας) έλειπε δεν χάλασε ο κόσμος, κάποιος πρέπει να πάει και μια και είσαι εδώ να πας εσύ».

Μου είπαν πως τα παιδιά θα τα βρω πίσω από το Ταπητουργείο, θα 'ναι κάτω στα πευκάκια. Φεύγω και πάω προς τα εκεί. Παντού ερημιά, φτάνω κοντά στα πευκάκια και κρύβομαι ψάχνοντας με το μάτι μέσα στο σκοτάδι. Δεν βλέπω τίποτα και σέρνομαι να πάω πιο κοντά. Δεν είχα κάνει ούτε μισό μέτρο και ακούω κάτι σαν περπατήματα κοντά στην άκρη της μάντρας, στήνω καλά το αυτί μου και γίνομαι ένα με τη γη.

Κάτι δεν πάει καλά, οι δικοί μου ποτέ δεν έπαιρναν τόσα μέτρα μέσα στα «χωράφια» μας. Σέρνομαι προσεχτικά προς τα πίσω και χώνομαι σ' ένα μαντράκι χαμηλό, δίπλα στη ταβέρνα «Αστέρι», και περιμένω. Δεν περνάνε ούτε δυο λεπτά και από την οδό Ραιδεστού μερικοί οπλισμένοι κάνουν την εμφάνιση τους, φοράνε στολή μα μέσα στο σκοτάδι δεν μπορώ να διακρίνω τι είναι. Χώνομαι όσο μπορώ πιο μέσα στην εσοχή και κρατάω και την αναπνοή μου ακόμα. Περνάνε απ' το απέναντι πεζοδρόμιο, ο ένας μετά τον άλλον, μετράω πέντε και σε λίγο περνάει κι ένας έκτος με πολιτικά. Περνούσαν σκυφτοί κι αμίλητοι και όταν έφτασαν στην γωνία του ταπητουργείου, ο ένας έβριζε και κάποιος κάτω απ' τα πευκάκια του απάντησε. Κάτι έλεγαν σιγά, δεν μπορούσα να ξεχωρίσω.

Αποφάσισα να φύγω προς του «Τρύπα» γιατί μπορεί ν' άρχιζαν να ψάχνουν κάτι αυτοί, για να είναι εκεί πρέπει κάτι να ήξεραν για το ραντεβού. Σύρθηκα προς τα έξω και προχώρησα, όσο μπορούσα πιο αθόρυβα, προς την οδό Κολοκοτρώνη. Δεν είχα όμως προχωρήσει λίγα μέτρα και με πήραν χαμπάρι. Άρχισαν να μου ρίχνουν και να μου φωνάζουν να σταθώ, έτρεχα προς του «Τρύπα» για να χωθώ στα στενά. Αυτοί με πήραν καταπόδι. Όσο εγώ έτρεχα να τους ξεφύγω, χωρίς να τους πυροβολάω, τόσο αυτοί με ζύγωναν, ήταν δεν ήταν 20 μέτρα πίσω μου. Έστριψα την οδό Αγίας Σοφίας

μα στην προσπάθεια μου να στρίψω προς την Μεταμόρφωση, γλίστρησα και βρέθηκα φαρδύς πλατύς στη μέση του δρόμου. Άκουγα τις φωνές τους να με ζυγώνουν, όπως ήμουν πεσμένος τράβηξα απ’ το πουκάμισο μου μια ιταλική χειροβομβίδα και την πέταξα στη γωνία, ο τόπος σείστηκε κι εγώ επωφελούμενος σηκώθηκα και μπήκα στο στενό.

Αυτοί, μετά τη σύγχυση της στιγμής, ξανάρχισαν να ρίχνουν χωρίς να βγαίνουν στο δρόμο, φωνάζοντας μου πως με έχουν κυκλώσει και να παραδοθώ. Εγώ δε τους απαντούσα, έστριψα σιγά-σιγά πίσω απ' τη Μεταμόρφωση και βρέθηκα σε λίγο πάνω στα νταμάρια. Και το πρωί έμαθα πως το ραντεβού είχε ματαιωθεί και πως έστειλαν να με φωνάξουν να γυρίσω πίσω και δεν με βρήκαν. Τους είπα το επεισόδιο κι αυτοί είχαν μεσάνυχτα. Εμείς νομίσαμε πως θα ’τανε τίποτα Γερμανοί μεθυσμένοι που καθόντουσαν λίγο παραπάνω απ' τη Μεταμόρφωση. Ωραία πληροφόρηση είχανε για το επεισόδιο.

Ιούνιος 1944

Οι Γερμανοί των SS μαζί με ομάδες Ελλήνων προδοτών σαρώνουν τα βράδια την περιοχή μας. Δεν έχουμε που να σταθούμε, ο καθοδηγητής μας έχει εξαφανιστεί. Είμαστε τελείως αποκομμένοι, προχθές έγιναν συλλήψεις στη Χαραυγή. Ο Χασαπάκης ήρθε και μας είπε πως όλα μας τα στέκια εκεί γύρω, τα μπλοκάρισαν και να μη πάμε προς τον Επτάλοφο, γιατί οι γκεσταπίτες στήνουν το βράδυ μπλόκα. Στην περιοχή επικρατεί βουβαμάρα. Εκεί γύρω κινούνται μερικοί οργανωμένοι, ξέρουμε από πληροφορίες πως είναι δικοί μας, μα δε τολμάμε να τους πλησιάσουμε. Έχουμε μαζευτεί στα καβούκια μας, έχουμε χάσει επαφή με την οργάνωση και τα έχουμε χαμένα. Τι να κάνουμε, από ποιον να φυλαχτούμε, ποιον να χτυπήσουμε;

Συγκεντρωνόμαστε στο σπίτι της Ερμηνείας, είναι το μόνο στέκι που δεν έχει «καρφωθεί». Τον Δημητρά τον γυροφέρνουν τα βράδια

οι χαφιέδες, όλοι έχουν «σπάσει» από εκεί, στου Κουτσουμπού τα ίδια, στης Μάρκενας ακόμη χειρότερα. Εκεί άρχισε να συχνάζει όλο το σκυλολόι της Γκεστάπο, Σταμούλης, Παράσχος, Λουκάκης και κάτι τέτοια νέα «φρούτα» άγνωστα σε μας. Εμείς ούτε απ’ έξω δεν περνάμε κι αν καμιά φορά περνάμε κατ’ ανάγκη, είμαστε δύο-δύο και το χέρι πάντα μέσα απ’ το πουκάμισο σφίγγοντας τα πιστόλια νευρικά. Μέσα γλεντοκοπάνε όλα τα αποβράσματα της περιοχής, με κάθε λογής πορνίδια, και ’μεις απ' έξω, νηστικοί και ταλαιπωρημένοι, σφίγγουμε τα δόντια από μίσος. Αποφασίζουμε να φύγουμε απ' την περιοχή, μα που να πάμε χωρίς σύνδεση, χωρίς χαρτί κι εντολή της οργάνωσης. Αν πάλι καθίσουμε εκεί οι μέρες μας είναι μετρημένες. Έχω έναν αδελφό που είναι στη Θήβα. Είναι σε κάτι έργα που φτιάχνει ένας φίλος του μηχανικός, Παγκρατιώτης. Τον έχει μαζί του. Ξέρει πως ο αδελφός μου είναι κυνηγημένος και τον βοηθάει και μένει εκεί.

Το λέω στα παιδιά και διστάζουν ν' αποφασίσουν. Τελικά αποφασίζουμε να φύγουμε χωριστά και να συναντηθούμε εκεί σε κάνα δυο μέρες. Και πράγματι σε λίγες μέρες συναντιόμαστε εκεί, ο αδελφός μου ο Στέλιος, εγώ, ο Νίκος, ο Παπάζογλου ή Καραγκιόζης, ο Καραΐσκος, ο Σάββας ή Φον, ο Μουσούνης, ο Μα-νώλης απ’ τη Γούβα και κάνα δυο άλλοι. Εκεί ο αδελφός μου, ο μεγάλος, μας ταχτοποιεί σ' ένα παλιό βαγόνι που το χρησιμο-ποιούσαμε για να κοιμόμαστε και να «λουφάζουμε» και προσπαθεί να μας εξασφαλίσει χαρτιά (πάσο) για να φαινόμαστε ότι είμαστε εργάτες στα έργα.

Λίγο πιο κάτω από εμάς υπάρχουν μερικές παράγκες που μέσα μένουν εργάτες των έργων και όλοι μας κοιτάνε περίεργα. Ο σταθμός είναι γεμάτος πάνοπλους Γερμανούς, στα γύρω βουνά γίνονται επιχειρήσεις, τσολιάδες και κάθε είδος προδότες παίρνουν μέρος στις εκκαθαριστικός επιχειρήσεις. Οι συρμοί με προπομπό τις κλούβες και τα γεμάτα άμμο βαγόνια πηγαινοέρχονται νυχθημερόν. Τα βράδια φαίνονται οι λάμψεις απ’ τα κανόνια που οργώνουν τα απέναντι βουνά, ο Ελικώνας και ο Κιθαιρώνας καίγονται από τα

πυρά.

Σήμερα οι αντάρτες τίναξαν από λάθος τη «πόστα», λίγο έξω απ' τη Θήβα. Τα τεθωρακισμένα τρένα και οι πάνοπλες «τριζήνες» οργώνουν τις γραμμές ψάχνοντας για αντάρτες. Το μεσημέρι έφτασε μια αμαξοστοιχία απ’ το Σχηματάρι γεμάτη Ιταλούς αιχμαλώτους κι εκεί τους αλλάξανε συρμό και τους πήγανε στο τόπο της ανατίναξης, για να καθαρίσουν τις γραμμές απ' τα κατεστραμμένα βαγόνια. Το απόγευμα γυρίσανε στον σταθμό και τους πήγανε απέναντι, σε κάτι ακατοίκητες παράγκες. Όλοι είναι φορτωμένοι με διάφορα τρόφιμα που άρπαξαν απ' τα ανατιναγμένα βαγόνια της εμπορικής αμαξοστοιχίας. Ευκαιρία να πάμε κι εμείς να τους πάρουμε μερικά, γιατί είμαστε θεονήστικοι.

Τί να μας κάνει το λίγο φαΐ που μας έφερνε ο αδελφός μου και τα άλλα παιδιά; Χώνομαι μέσα στο συρματόπλεγμα και έρποντας μπαίνω από μια τρύπα στις παράγκες και αρπάζω δυο σακίδια γεμάτα. Με παίρνουν χαμπάρι και με στρώνουν στο κυνήγι. Προλαβαίνω και βγαίνω απ’ το συρματόπλεγμα και χώνομαι στο σταθμό. Οι Ιταλοί δε τολμάνε να περάσουν το συρματόπλεγμα, γιατί εκεί πέρα είναι ο Γερμανός σκοπός που τους φυλάει. Με βρίζουν Ιταλικά και μου πετάνε πέτρες και ώσπου να πάνε στον σκοπό να του το πούνε, εγώ χάθηκα.

Στο βαγόνι μας γίνεται γλέντι μέχρι και μέλι έχουμε. Το ’χουμε ρίξει στο τραγούδι, άλλος τραγουδάει το «θα σαλτάρω θα σαλτάρω», άλλος δικά μας, και ο μόνος που δε τραγουδάει είναι ο Φον που το ’χει ρίξει στη «μάσα» και ούτε σηκώνει κεφάλι.

Το φαΐ, όσο και να ήτανε, τελείωσε, είμαστε γύρω στους 10 καταδιωκόμενους, πού να μας φτάσει! Εμείς για να χορτάσουμε θέλουμε ένα βόδι, τί να μας έκανε το λιγοστό φαΐ που μας κουβάλαγε ο αδελφός μου; Τί να φάει αυτός, τί να μείνει για μας. Έτσι αποφασίσαμε να κάνουμε «ντου» το βράδυ στα γύρω μποστάνια, για να οικονομήσουμε τίποτα φαγώσιμο. Μερικά μποστάνια ήταν προστατευόμενα των Γερμανών, ειδικά ένα μποστάνι με κρεμμύδια κάποιου παπά, έτσι έλεγαν οι φήμες. Το

πρόσεχαν πολύ οι Γερμανοί και γι' αυτό αποφασίσαμε, αυτό ακριβώς το μποστάνι να επισκεφθούμε το βράδυ. Αφού βέβαια θα περνούσαμε πρώτα από ένα περιβόλι που 'χε καρπούζια για να γεμίσουμε λίγο το άδειο μας στομάχι.

Πράγματι μόλις σουρούπωσε τραβήξαμε προς το μποστάνι με τα κρεμμύδια. Σερνόμαστε στο χώμα, γιατί κάθε λίγο πέρναγε η «τριζήνα» ελέγχου με Γερμανούς που έλεγχαν τις γραμμές μη τυχόν και είχαν βάλει οι αντάρτες εκρηκτικά. Φτάσαμε στο μποστάνι και γεμίσαμε από ένα τσουβάλι κρεμμύδια και το κρύψαμε στο βαγόνι. Το πρωί ετοιμαστήκαμε να πάμε στον χώρο του σταθμού για να δούμε τι γίνεται. Είδαμε πολλούς μαζεμένους κοντά στις παράγκες να συζητάνε και μάθαμε πως πιάσανε κάποιον χωρίς πάσο, χαρτιά, και τον έβαλαν στο «λάκκο» που ήταν ένας βόθρος νεοκατασκευασμένος, αχρησιμοποίητος, και τον έδερναν να μαρτυρήσει ποιος είναι.

Γυρίσαμε πίσω, οι Γερμανοί κάνουν έλεγχο για χαρτιά. Στον σταθμό υπάρχει μεγάλη αναταραχή, στα έργα το ίδιο, φαίνεται πως σαν εμάς υπάρχουν κι άλλοι που κρύβονται εκεί. Εγώ κι ο αδελφός μου πάμε και το λέμε στους άλλους κι αποφασίζουμε να φύγουμε αμέσως. Πήραμε από ένα σακί κρεμμύδια και τα ρίξαμε πάνω σ' ένα βαγόνι μιας σταθμευμένης αμαξοστοιχίας με ανθρακίτη κι άδεια βαγόνια και, μόλις ξεκίνησε, πηδήξαμε και 'μεις σ' ένα. Μέσα ήταν γεμάτο Γερμανούς που ήταν ξαπλωμένοι πάνω στο άχυρο και κοιμόντουσαν. Αυτοί που ήταν ξύπνιοι ούτε μας μίλησαν, κάτι έλεγαν μεταξύ τους και γελούσαν. Είμαστε άπλυτοι, λερωμένοι και ξυπόλυτοι, είχαμε τα μαύρα μας τα χάλια. Ξαπλώσαμε και 'μεις σε μια γωνία πάνω στ' άχυρα και κάναμε τους ψόφιους. Περνάγαμε από τους σταθμούς κι ενώ στα μπροστινά βαγόνια που είχε πολίτες κάνανε έλεγχο οι Γερμανοί και κάτι χωροφύλακες, στο δικό μας δεν πάταγε κανείς.

Έτσι φτάσαμε στα Λιόσια κι εκεί, στον σταθμό, ο συρμός σταμάτησε και σκατζάρανε κάτι βαγόνια κι έδεναν άλλα. Τότε βρήκαμε την ευκαιρία και κατεβήκαμε κάτω και τραβήξαμε στα

βαγόνια, που είχαμε ρίξει τα κρεμμύδια. Και σαν κύριοι περάσαμε τις γραμμές και βγήκαμε στο δρόμο και σιγά-σιγά, ποδαρόδρομο, φτάσαμε στον Άη Γιάννη και πήγαμε και τ' αφήσαμε στο καφενείο του Πουλημά, για να τα πάρουμε άλλη μέρα.

Το βράδυ αργά μπήκαμε κρυφά στον Κοπανά και πήγαμε στο σπίτι της Ερμηνείας. Αυτή μόλις είδε τον αδελφό μου έκανε σαν τρελή. Μας έβαλε και φάγαμε και κοιμηθήκαμε εκεί. Το πρωί βγήκαμε κι αρχίσαμε το ψάξιμο για τους άλλους. Βρήκαμε τον Ρούσο, τον Μανωλαράκη, τον Μπάμπη, τον Μπάρμπα Μήτσο, τον Σταυρόπουλο, την Μαρία την καπετάνισσα και μερικούς άλλους. Είχανε πάρει επαφή με την οργάνωση, είχε έρθει νέος υπεύθυνος, κάποιος Φάνης με βαθμό ταγματάρχη, και ξαναπήραμε τη σειρά μας. Το πρωί ήρθε και μας βρήκε ο νέος μας καθοδηγητής και ο Μπάμπης μας σύστησε και μας είπε το βράδυ να είμαστε στου Δημητρά για να τα πούμε.

Μόλις νύχτωσε πήγαμε στο ραντεβού κι εκεί μας περίμενε ο Μπάρμπα Μήτσος και μας πήγε στην Ηλιούπολη, στο περιβόλι του Μαμάη, για να μας μιλήσει ο νέος μας καθοδηγητής.

Ιούνιος 1944

Από βραδύς μας έχουν ειδοποιήσει πως απ' την οδό Καρέα, δίπλα απ' τη μάντρα του Α΄ Νεκροταφείου, περνάνε διάφοροι χαφιέδες κάτοικοι της περιοχής κι έρχονται σ' επαφή με δικούς τους κρυφοχαφιέδες και συλλέγουν πληροφορίες για τα στέκια μας γύρω απ' τη ΡΟΖΙΤΑ. Την πληροφορία την έχει πάρει ο Μπελντές -Κοντός Βασίλης- κι αυτός έρχεται και βρίσκει εμένα και τον Σκάλκο, τον Σωκράτη, και πάμε να τους στήσουμε «καρτέρι» εκεί.

Φτάνουμε κοντά τα μεσάνυχτα, γύρω νεκρική ησυχία, κρυβόμαστε μέσα σ' ένα λάκκο και σερνόμενοι φτάνουμε σε κάτι ορύγματα που κατά τον πόλεμο τα χρησιμοποιούσαν για καταφύγια. Απ' το νεκροταφείο μας χωρίζει ένα δρομάκι. Μπαίνουμε μέσα σιγά-σιγά, κάτω και γύρω είναι γεμάτο σκουπίδια και βρωμιές.

Προσπαθούμε ψαχουλευτά να βρούμε ένα μέρος λίγο καθαρό για να κάτσουμε, μα όσο πιο μέσα τραβάμε στα ορύγματα τόσο πιο βρώμικα είναι. Αποφασίζουμε ν' ανέβουμε πάνω, γιατί μας έχει πνίξει η βρώμα απ' τις ακαθαρσίες. Ο Βασίλης σκαρ-φαλώνει πρώτος και πίσω προσπαθώ να σκαρφαλώσω κι εγώ. Είμαι σχεδόν πίσω του και ξαφνικά μου δίνει μια σπρωξιά και, χωρίς να το καταλάβω, βρεθήκαμε και οι δύο στο βάθος του ορύ-γματος μέσα στις βρωμιές. Ο Βασίλης μου έκανε νόημα να μην βγάλω τσιμουδιά. Ετοίμασα το αυτόματο μου χωρίς να ξέρω τι συμβαίνει. Μου έκανε νόημα με το χέρι, δείχνοντας προς την πλευρά του δρόμου ενώ ταυτόχρονα, με το άλλο χέρι, μου δείχνει πως είναι από πάνω μας πολλοί χαφιέδες. Ο Σκάλκος ήρθε σέρνοντας κοντά μας και προσπαθούσε με νοήματα να μας ρωτήσει τι συμβαίνει. Του κάναμε νόημα να μη κάνει θόρυβο και να μας δώσει χειροβομβίδες. Μας έδωσε σιγά-σιγά δύο πολωνέζικες και περιμέναμε στριμωγμένοι κι ακίνητοι στο άκρο του ορύγματος. Γύρω ησυχία, ούτε φύλλο δεν κουνιέται. Πλησιάζω τον Βασίλη και με το στόμα κοντά στο αυτί του, ρώτησα μήπως έκανε λάθος κι εκείνος μου είπε να μη μιλάω γιατί εκεί κοντά είναι κρυμμένοι αυτοί κι έχουν στήσει παγίδα.

Η ώρα περνούσε, είχαμε μουδιάσει απ' την ακινησία. Έπρεπε να δούμε αν πράγματι είναι εκεί κρυμμένοι γερμανοτσολιάδες. Είχα αρχίσει ν' αμφιβάλλω αν ο Βασίλης είδε καλά ή το φαντάστηκε κι ενώ ετοιμαζόμουνα ν' ανέβω πάνω να δω, άκουσα κάτι σαν κάποιος να έπαιζε με το κινητό ουραίο του όπλου του. Έστησα αυτί και τότε το άκουσα καθαρά. Κάποιος έπαιζε νευρικά με το όπλο του. Κατάλαβα πως ο Βασίλης είχε δίκιο, κατέβηκα σιγά-σιγά στον πάτο του ορύγματος και με νοήματα έδωσα στον Βασίλη να καταλάβει πως πράγματι αυτοί είναι καμιά εικοσαριά μέτρα πιο κάτω αλλά δεν μπορώ να καταλάβω που ακριβώς. Υπολογίσαμε πως πρέπει να 'ναι ή μέσα απ' τη μάντρα του νεκροταφείου ή κρυμμένοι πίσω από κάτι θαμνόδεντρα κολλητά στη μάντρα.

Η ώρα περνάει κι όσο φτάνει το ξημέρωμα, τόσο το χειρότερο για μας. Να επιχειρήσουμε να βγούμε απ' εκεί που μπήκαμε θα 'τανε

καθαρή αυτοκτονία, θα μας σκότωναν πριν προλάβουμε να ρίξουμε σφαίρα. Έπρεπε να βρούμε άλλο τρόπο κι ο Βασίλης με νοήματα είπε να τους ριχτούμε και να τους αιφνιδιάσουμε και να φύγουμε προς τις φυλακές της οδού Βουλιαγμένης, πριν προλά-βουν και συνέλθουν, κι από κει να τραβήξουμε προς τον λόφο του Άη Γιάννη που 'ναι τα μέρη γνωστά μας.

Μαζευτήκαμε και οι τρεις στο άκρο του ορύγματος κι ετοιμαστήκαμε για τον αιφνιδιασμό. Ο Βασίλης θα τράβαγε πρώτος και θ' ακολουθούσα εγώ και πίσω ο Σωκράτης. Όταν όμως το ξανασκεφτήκαμε, αποφασίσαμε να τους ριχτώ εγώ από μπροστά με το αυτόματο και οι άλλοι να με υποστηρίζουν ρίχνοντας χειροβομβίδες. Θα έριχναν από δύο και την πέμπτη θα την έριχνα εγώ σε περίπτωση ανάγκης, γιατί εγώ θα έμενα πίσω μέχρι ν' απομακρυνθούν οι άλλοι και να φτάσουν στα πρώτα σπίτια. Πριν τους ριχτούμε, ο Βασίλης μου είπε πως σε καμιά περίπτωση δεν θ' αφήσουμε όποιον από μας χτυπηθεί κατά τη συμπλοκή.

Άρχισα να τραβάω προς την έξοδο του ορύγματος και μόλις έφτασα πετάχτηκα έξω κι άρχισα να ρίχνω στα τυφλά, γαζώνοντας την περιοχή προς τη μάντρα που ήταν γύρω στα 20 μέτρα από εκεί που ήμουν εγώ. Όλη η περιοχή σε κλάσματα δευτερολέπτου έγινε κόλαση: Ριπές, εκρήξεις χειροβομβίδων, βλαστήμιες και κουρ-νιαχτό, τάραζαν την μέχρι εκείνη την ώρα ήσυχη περιοχή. Ανέβηκα τρέχοντας το όρυγμα κι έπεσα κάτω. Σταμάτησα να ρίχνω, άλλαξα γρήγορα δεσμίδα και σύρθηκα πίσω απ' τα χώματα του ορύγματος κι έτρεξα προς τα πρώτα σπίτια. Πίσω μου χαλασμός από εκρήξεις και πυροβολισμούς, το ανάχωμα όμως με προστάτευε. Οι γερμανοτσολιάδες έριχναν προς τη ΡΟΖΙΤΑ και προς το όρυγμα, ενώ εμείς φεύγαμε προς την οδό Βουλιαγμένης. Μα πριν κατέ-βουμε το λοφάκι και βγούμε απ' την επικίνδυνη περιοχή, άρχισαν να μας ρίχνουν απ' τις σκοπιές των φυλακών της οδού Βουλια-γμένης, πρώτα με τα ντουφέκια και μετά με πολυβόλο.

Σταματήσαμε να πάρουμε ανάσα και να δούμε προς τα πού θα τραβήξουμε. Μέσα απ' τη μάντρα του νεκροταφείου φαινόντουσαν

καθαρά οι λάμψεις απ’ τις κάνες των ντουφεκιών που έριχναν σαν λυσσασμένοι προς το όρυγμα, που τώρα δεν υπάρχει κανείς από μας.

Τραβήξαμε προς τον Άη Γιάννη, περάσαμε την οδό Βουλιαγμένης, στο ύψος του ΟΡΦΕΑ, και τραβήξαμε προς τ’ Αρμένικα. Το ξημέρωμα μας βρήκε μέσα σ' ένα εγκαταλελειμμένο χαμόσπιτο δίπλα στην οδό Αλωπεκής, σήμερα Φραντζή, κι εκεί περάσαμε όλη την ημέρα νηστικοί, βρώμικοι και άυπνοι. Και το βραδάκι, λίγο πριν σκοτεινιάσει, πήραμε το δρόμο προς τον ΚΟΠΑΝΑ, προς τα στέκια μας. Οι άλλοι μας είχαν ξεγράψει και μόλις μας είδαν μπροστά τους ξαφνιάστηκαν.

Εμείς ούτε καν το προσέξαμε. Ο Σκάλκος έφυγε για τη Γούβα, εγώ και ο Βασίλης τραβήξαμε προς του Δημητρά για να φάμε ό,τι βρίσκαμε εκεί, γιατί τα πόδια μας τρέμανε απ’ την πείνα. Ενώ τρώγαμε, ήρθαν κάτι δικοί μας κι άρχισαν να μας λένε ότι τη νύχτα έγινε μεγάλη μάχη στο νεκροταφείο με πολλούς νεκρούς. Κι ενώ εγώ ετοιμάστηκα να τους πω τι σκατ....μάχη έγινε, ο Βασίλης με κοίταξε και μου είπε χαμηλόφωνα: «Τρώε Χότζα κι άσε να λένε....».

Ιούνιος 1944

Μας ειδοποιούν να πάμε το βράδυ όλη η ομάδα στην Ηλιούπολη, γιατί θέλουν να μας ανακοινώσουν τις νέες θέσεις της οργάνωσης.

Μόλις νυχτώνει, φεύγουμε και πάμε στην πηγάδα κι από κει φεύγουμε για το στέκι που θα συναντηθούμε. Κανείς από εμάς δε το γνώριζε. Περάσαμε το «Νησάκι» και φτάσαμε έξω απ' ένα εκκλησάκι κι εκεί μας περίμεναν και μπήκαμε όλοι μαζί σ’ ένα περιβόλι. Εμείς το ξέραμε γιατί, πολλές φορές, τον καιρό της μεγάλης πείνας, πηγαίναμε και κόβαμε καμιά παραπούλα στα κρυφά, να γεμίσουμε το άδειο μας στομάχι. Ήταν το περιβόλι του Μαμάη. Εκεί μέσα τώρα είχε τη «γιάφκα» η οργάνωση. Κανείς από εμάς δεν γνώριζε ότι ο Μαμάης ήταν απ’ τους πατριώτες. Εμείς όλοι προηγούμενα τον βρίζαμε με τα χειρότερα λόγια, γιατί καμιά φορά

πήγαιναν εκεί οι Γερμανοί του Χασανίου κι έπαιρναν λαχανικά. Και ’μεις το βλέπαμε και γι' αυτό τον κατηγοράγαμε, χωρίς βέβαια να ξέρουμε ποιος ήταν.

Μας έβαλαν σ' ένα μεγάλο μέρος, κάτι σαν αποθήκη, που φωτιζόταν απ’ ένα λαδοφάναρο. Είμαστε καμιά τριανταριά, αλλά μέσα στο μισοσκόταδο δεν μπορούσαμε να δούμε καλά τα πρόσωπα. Εμείς οι γνωστοί καθίσαμε όλοι μαζί. Μας έφεραν ψωμί φουρνιστό κι ελιές και κρεμμύδια και τα μοιράσαμε μεταξύ μας. Τρώγαμε σχεδόν αμίλητοι, λες και βρισκόμαστε σε εκκλησία την ώρα της λειτουργίας, και πριν τελειώσουμε το φαΐ ήρθε ένας και κάθισε κοντά μου. Εγώ τον ήξερα από παλιά, ήταν ο Γιώργος, ο Καούσης, μαζί ήταν κι ένας άλλος κι αυτός γνωστός. Το είπα στα άλλα παιδιά, εγώ δεν ήθελα γνωριμίες και τους είπα να φύγουμε, αλλά πριν προλάβουμε να φύγουμε μπήκε μέσα ένας που μας συστήθηκε για Αντώνης και θα μας έλεγε μερικά πράγματα.

Εγώ τον ήξερα καθώς και τα περισσότερα παιδιά. Ήταν ο Παύλος -Σπύρος Γούτσιας- κι ένας από τους πιο παλιούς Ηλιοπουλίτες. Μας είπε λοιπόν πως όλοι εμείς που είμαστε μαζεμένοι εκεί αποτελούμε το φρουραρχείο του Β' Λόχου του Ε.Λ.Α.Σ. και πως επικεφαλής μας θα ’ναι ο Άρης -Μπάμπης Μανωλιτσάκης- και πως από δω και μπρος θα πειθαρχούμε σ’ αυτόν κι ότι έχουμε την ευθύνη για την περιοχή Γούβας, Υμηττού και Ηλιούπολης. Μόλις τελείωσε για τα νέα μας καθήκοντα, εμείς φύγαμε χωρίς να δώσουμε και πολλές γνωριμίες και, μόλις μετά από λίγο καιρό, που άρχισαν οι συγκρούσεις με τους γερμανοτσολιάδες να ’ναι σχεδόν καθημερινές, αρχίσαμε σιγά-σιγά να γνωριζόμαστε με τους συμπολεμιστές μας. Προηγούμενα ούτε ήξερε ο ένας την ύπαρξη του άλλου. Σε μερικές μέρες μετά τη συγκέντρωση αυτή, οι τσολιάδες έκαναν μπλόκο στου Μαμάη. Κάποιοι χαφιέδες κάτι είχαν πάρει χαμπάρι και τους κάρφωσαν.

Κείνο το βράδυ στη συγκέντρωση είμαστε: ο αδελφός μου ο Στέλιος, εγώ, ο Λουκάς, ο Αργυρίου, ο Μοσχοβάκης, ο Γκαβόγιαννος, ο Μπάρμπα Μήτσος, ο Σταυρόπουλος, ο Κορωπιώτης, ο

Μπρατάκος και κάνα δυο γνωστοί του Δημόπουλου Βασίλη μαζί με τον Μαργονίδη και τον Κλειδά, τον Αλεξίου και κάνα δυο άλλοι.

Ιούνιος 1944

Έχουμε την πληροφορία ότι χαφιέδες τη στήνουν το βράδυ κοντά στη πλατεία, σήμερα πλατεία Ηρώων, καλυμμένοι σε κάτι ορύγματα που 'ναι εκεί. Κείνες τις μέρες είχαν πιάσει τον Άλκη και είμαστε σαν λυσσασμένα λιοντάρια. Πάμε εγώ και ο αδελφός μου ο Στέλιος και ο Αργυρίου, να δούμε τι γίνεται εκεί. Όποιος γκεσταπίτης βρεθεί εκεί δεν θα ζήσει. Περνάμε σιγά-σιγά τη ταβέρνα της Μάρκενας και σερνόμενοι φτάνουμε στη γωνία, στο σπίτι του Παυλίδη, κι από κει σαλτάρουμε και κρυβόμαστε στο κήπο του σπιτιού του Δρόσου. Έχουμε βγάλει τα πέδιλα μας κι είμαστε ξυπόλυτοι. Βάζουμε στο παράθυρο το αυτί μας, μέσα ησυχία και σε λίγο το κλάμα ενός μωρού. Εμείς απ' έξω γελάμε πνιχτά. Ο αδελφός μου καλαμπουρίζει και μου λέει σιγά: «Φαίνεται ότι μας πήρε χαμπάρι ο πιτσιρικάς και θέλει να έρθει παρέα, να φάμε τους χαφιέδες. Μάλλον θα 'ναι ο γιος της Καίτης που βιάζεται να μεγαλώσει, να πολεμήσει».

Έξω στη πλατεία ησυχία, φύλλο δεν κουνιέται. Η ώρα κοντεύει 4 κι ετοιμαζόμαστε να φύγουμε και ξαφνικά ένα αυτοκίνητο με φώτα σβηστά, έρχεται και σταματάει δέκα μέτρα από εμάς. Από μέσα όμως δεν βγαίνει κανείς. Το αυτοκίνητο διακρίνεται καλά, είναι γερμανικό Μερσεντές, μαύρο χρώμα. Να τους χτυπήσουμε δεν μπορούμε, δεν ξέρουμε τι ακριβώς είναι. Σε λίγο βγαίνει από μέσα ένας Γερμανός και μια κοπέλα. Αυτός μιλάει καθαρά Γερμανικά κι αυτή του απαντάει με κάτι Γερμανοελληνικά.

Κάθονται πίσω απ' την ανοιχτή πόρτα του αυτοκινήτου κι είναι δύσκολο να δούμε ποια είναι και τι κάνουν. Είμαστε σε δύσκολη θέση, ούτε να φύγουμε μπορούμε, ούτε να τους χτυπήσουμε, δεν ξέρουμε αν υπάρχουν κι άλλοι μέσα στο αυτοκίνητο. Αν όμως δεν ξεκουμπιστούν πριν ξημερώσει, τότε υποχρεωτικά θα τους χτυπήσουμε.

Ο Γερμανός σε μια στιγμή μπήκε στο αυτοκίνητο και σε λίγο ξαναβγήκε κι έδωσε κάτι στη κοπέλα και ξαφνικά άναψε τον αναπτήρα για ν’ ανάψει αυτή το τσιγάρο. Το πρόσωπο της φάνηκε καθαρά και ο αδελφός μου την γνώρισε. Ήταν η Φλιφλί, μια πορνοελληνίδα που καθότανε στη Χαραυγή, κοντά στο κτήμα του Λογοθέτη. Αφού καπνίσανε το τσιγάρο μπήκαν στο αυτοκίνητο και τράβηξαν προς τη Χαραυγή.

Ειδοποιήσαμε την οργάνωση και μας απάντησε πως πρόκειται για μεγάλη γκεσταπίτισα κι έπρεπε να τη σκοτώναμε επί τόπου. Σε λίγο καιρό στο μεγάλο μπλόκο της Γούβας, αυτή με το μασκοφόρο Μαρίνο, τον κουλοχέρη και τον πατέρα του, διάλεξαν αρκετά παλληκάρια του Ε.Λ.Α.Σ. για εκτέλεση. Φορώντας γερμανική στολή και κρατώντας μαστίγιο, περιερχόταν τους γονατιστούς Έλληνες πατριώτες στη Φιλολάου και διάλεγε ποιοι να εκτελεστούν.

Σε λίγο καιρό όμως πιάστηκε από μας και στάλθηκε στη πολιτοφυλακή και πλήρωσε τις προδοσίες της σε βάρος του λαού.

Ιούνιος 1944

Μας ειδοποιούν να ’μαστε το βράδυ κοντά σε μια οικοδομή, πάνω από τον υπόνομο της Μάρκενας. Πάμε εγώ, ο αδελφός μου, ο Γκαβόγιαννος και ο Μπάρμπα Μήτσος, να δούμε τι μας θέλουν.

Εκεί μας περίμεναν ο ταγματάρχης, ο Παύλος, μαζί με κάτι Γουβιώτες. Πάμε κοντά και μας λένε να περιμένουμε, γιατί μέσα έχουν πιάσει δυο που έκλεβαν όπλα απ' το φρουραρχείο της Γούβας και για κάτι άλλο. Είχαν οι Γουβιώτες χάσει μερικά πιστόλια κι επειδή τους υποπτευόντουσαν, τα σημάδεψαν μέσα απ’ το κοντάκι, και όταν αυτοί προσπάθησαν να τα πουλήσουν στο δικό μας φρουραρχείο τα ξεβίδωσαν και είδαν πως ήταν αυτά που έλειπαν απ' τη Γούβα. Αυτοί διαμαρτύρονταν ότι δεν έχουν καμιά σχέση με τις κλοπές και ότι τα όπλα είναι δικά τους και τα ’χανε σημαδέψει για να τα γνωρίζουν και ότι δε τα πουλούσαν, παρά τα έδειχναν στα παιδιά της ομάδας μας.

Φωνάξανε μέσα τον Μπάρμπα Μήτσο και του ’πανε πως αυτοί είναι που κλέβουν τα όπλα που χάνονται κάθε λίγο και πρέπει να τους βγάλουν απ' τη μέση. Ο Μπάρμπα Μήτσος διαφωνούσε και δεν ήθελε τέτοια λύση. Ο Παύλος επέμενε και βγήκε και μας το είπε κι εμάς, χωρίς να μας πει ότι ο Μπάρμπα Μήτσος διαφωνεί. Εμείς του είπαμε πως δεν ανακατεύομαστε, γιατί δεν έχουμε καμιά σχέση, και να τους στείλει στον Γιώργο που είναι και αρμόδιος για τέτοια προβλήματα.

Φαίνεται όμως πως του κακοφάνηκε ο τρόπος που του μίλησε ο αδελφός μου ο Στέλιος και μας πέταξε μια προσβλητική κουβέντα. Είδα μέσα στο σκοτάδι τον αδελφό μου ν' αγριεύει και το χέρι του να πηγαίνει αστραπιαία στο αυτόματο του. Άπλωσα το χέρι μου και του έπιασα το δικό του και του ’πα να φύγουμε, μα πριν προλάβουμε να κάνουμε ένα μέτρο, βγήκε ο Μπάρμπα Μήτσος και μας είπε πως κι αυτός δεν συμφωνεί με τέτοια λύση.

Ετοιμαστήκαμε να φύγουμε αλλά πριν προλάβουμε, έπεσαν μέσα, εκεί που είχαν τους κρατούμενους, πυροβολισμοί, ο ένας εκ των δύο είχε καταλάβει τι τους περίμενε και σαν αστραπή τράβηξε το πιστόλι που ’χε κρυμμένο κάτω απ' το πουκάμισο κι άρχισε να πυροβολεί, μέσα όμως στο σκοτάδι δεν βάρεσε κανέναν κι επωφελούμενοι της σύγχυσης της στιγμής εκείνης, πήδηξαν απ' το παράθυρο και το έβαλαν στα πόδια προς την Παπαστράτειο Σχολή.

Τον έναν τον πρόλαβαν και τον χτύπησαν, ο άλλος όμως έτρεχε κι από πίσω του έτρεχε και ο Παύλος και οι άλλοι, πυροβολώντας στα κουτουρού. Τρέξαμε κι εμείς προς τα εκεί και μες στο σκοτάδι είδα έναν να τρέχει και πίσω του έναν άλλον και μη γνωρίζοντας ότι ο ένας είναι χτυπημένος, νόμισα πως αυτοί είναι και πάνε στους Γερμανούς. Κι ενώ ήθελε λίγα μέτρα να στρίψει και να τους χάσω, προτίμησα να τους χτυπήσω, μέσα όμως στο σκοτάδι δεν μπορούσα να σημαδέψω και γι' αυτό τους έριξα μια χειροβομβίδα και ο ένας έγινε κόσκινο. Και στρίβοντας στον φούρνο του Κακαΐ-δη, στην οδό Χειμάρας, επιχείρησα να του βγω μπροστά και να πιάσω τον άλλον.

Αυτός όμως είχε φτάσει και είχε χαθεί μέσα απ’ τα στενά. Πήρα

τον δρόμο προς τον υπόνομο, μόλις όμως έφτασα εκεί, είδα τους δικούς μου να έχουν πιάσει τα στενά. Τους ρώτησα τι τρέχει και μου είπαν πως έχουν τραυματίσει σοβαρά τον Παύλο και τον πάνε στου Δημητρά τη ταβέρνα γιατί έχει τα χάλια του. Εγώ έκανα τον ανήξερο, γιατί άντε να τους πείσεις πως τον χτύπησα από λάθος. Οι μόνοι που τα ξέρανε ήταν ο Αργυρίου και ο Μπάρμπα Μήτσος.

Μετά από κάνα δυο μέρες πήγα και τον είδα, τον περιποιόταν η κυρά Σπυριδούλα, η γυναίκα του Δημητρά. Φαίνεται όμως πως αργότερα τα έμαθε, γιατί πάντα με κοίταζε περίεργα. Από την άλλη όμως ήξερε πως εγώ μόνο από λάθος θα μπορούσα να τον χτυπή-σω κι ίσως γι' αυτό να μην μου είπε ποτέ τίποτα.

Ιούνιος 1944

Η ζέστη έχει κάπως δυναμώσει. Χτες ήταν χαρά θεού, μα μόλις νύχτωνε έπεφτε αγιάζι. Έξω από το σπίτι της Ερμηνείας είδαμε κάτι ύποπτες κινήσεις και αποφασίσαμε να μη πάμε προς τα εκεί απόψε. Μέρος άλλο σίγουρο δεν είχαμε να πάμε κι αποφασίσαμε να τραβήξουμε προς τον Καρέα. Θα κάναμε «λούφα» σε κανένα ρέμα για να έχει απάγκιο, να μη μας θερίσει η νυχτερινή υγρασία. Προχωρούσαμε στο μονοπάτι πάνω απ' το καμίνι του Ζαχαρόπουλου και, για να μη κάνουμε θόρυβο, είχαμε βγάλει τα πέδιλα και τα πόδια μας είχαν στραπατσαριστεί, ούτε καταλαβαίναμε αν είχαμε κάτω άκρα. Τα χαλίκια μας είχαν καταπληγιάσει τα πόδια και το μόνο που άκουγες ήταν κανένα νυχτοπούλι, που του χαλάσαμε τον ύπνο, και τις βλαστήμιες μας, κι αυτές πνιχτές.

Ο Στέλιος ήταν καμιά δεκαριά μέτρα πιο μπροστά από εμάς. Εγώ, ο Αργυρίου, ο Λουκάς, ο Μπάρμπα Μήτσος και ο Γκαβόγιαννος προχωρούσαμε σχεδόν μαζί. Προσέχαμε να μη κάνουμε ούτε τον παραμικρό θόρυβο, γιατί από κάτω ήταν ο καρόδρομος, που από εκεί μπορούσε να μας τη στήσουν οι γκεσταπίτες και δεν πέσαμε έξω.

Ο Αργυρίου που ήταν πιο πλάγια από εμάς, είδε κάτι σαν λάμψη

μέσα από καμίνι και μας τράβηξε απ' τα ρούχα να σταθούμε. Εγώ πέταξα μια μικρή πέτρα στον αδελφό μου που ήταν μπροστά από εμάς. Άκουσε το θόρυβο της πέτρας κι έπεσε κάτω. Σιγά-σιγά κι αθόρυβα μαζευτήκαμε όλοι κοντά κι αφουγκραζόμαστε προς τα εκεί, κάτι έπαιρνε το αυτί μας. Ο Αργυρίου βιαζότανε να τους αρχίσουμε ρίχνοντας τους μια επιθετική χειροβομβίδα κι αν δούμε ότι είναι πολλοί, να τους πετάξουμε δυο MILS που είχαμε μαζί μας. Ο Στέλιος δεν συμφωνούσε γιατί δεν ξέραμε αν είναι γκεσταπίτες ή δικοί μας που κάνανε «λούφα» στο καμίνι. Μπορεί να ’τανε και τίποτα ξυλάδες που απαγκιάσανε εκεί και για τον λόγο αυτό αποφασίσαμε να φύγουμε προς τα νταμάρια, όσο αθόρυβα μπορούσαμε.

Ξεκινήσαμε με πολλές προφυλάξεις. Για κάθε ενδεχόμενο είχαμε βάλει τα παπούτσια μας, γιατί προς τα νταμάρια ήταν όλο κοφτερές πέτρες. Όλοι σχεδόν φοράγαμε πέδιλα με λάστιχο από ρόδες και μόνο ο Αργυρίου φόραγε κάτι βαριές αρβύλες που πάντα ήταν χωρίς κορδόνια. Κοντεύαμε να βγούμε απ' την ύποπτη περιοχή και ο Αργυρίου παραπάτησε και χωρίς να το νιώσει βλαστήμησε μεγαλόφωνα. Δεν προλάβαμε να πέσουμε κάτω κι απ' όλες τις μεριές έπεφταν σφαίρες. Πρώτα άρχισαν απ' το καμίνι και σε λίγο μέσα απ' το νταμάρι και τους γύρω λόφους. Γινότανε χαλασμός.

Αυτοί απ' το καμίνι ρίχνανε προς το νταμάρι κι απ' το νταμάρι ρίχνανε προς το καμίνι, ενώ αγριοφωνάρες έσχιζαν τη νύχτα. Εμείς είχαμε πέσει πίσω από κάτι βράχια και ούτε σαλεύαμε. Σε λίγο τα πυρά σταμάτησαν κι ένας απ' το καμίνι φώναξε προς το νταμάρι: «Τι είναι ρε Παναγόπουλε;» Κι εκείνος του έλεγε πως τους έριξαν απ’ το καμίνι και ρίξανε κι αυτοί κι αυτός από κάτω του αγριοφώναξε: «Ρε κόπανε εμείς είμαστε, εδώ, τί πυροβολάτε γ.... την π.... σας τομάρια;». Εμείς γελάγαμε, αλλά έξω απ’ όλα είμαστε στη μέση. Έπρεπε να φύγουμε πριν ξημερώσει, γιατί είχαν ετοιμάσει μπλόκο κι εμείς δεν είχαμε πάρει χαμπάρι.

Να φύγουμε, όμως, ένας λόγος ήταν. Εμείς θα γλυτώναμε, μα αυτοί που κοιμόντουσαν στα σπίτια τους τι θα γινόντουσαν; Η

ομάδα η δική μας ήταν προγραμμένη, στο κάτω-κάτω όπλα έχουμε και δεν ρίχνουμε κάστανα, σφαίρες ρίχνουμε κι εμείς και κάποια μέρα, αργά ή γρήγορα, κάποια σφαίρα θα μας βρει. Εκείνοι που κοιμούνται στα σπίτια πρέπει να ειδοποιηθούν πριν κυκλώσουν την περιοχή οι τσολιάδες. Ο Αργυρίου που είχε την πιο δυνατή φωνή έφυγε προς την περιοχή του Κοπανά και 'μεις οι άλλοι ακροβολιστήκαμε με μέτωπο προς το καμίνι και το νταμάρι και σε λίγο οι φωνές του Αργυρίου: «Στέλιο ειδοποίησε τον συνταγματάρχη να στείλει δυο λόχους στην ΕΛΚΟ κι έναν προς τα εδώ, τους έχουμε κυκλώσει. Είναι μαζεμένοι στο νταμάρι και στο καμίνι ενώ εμείς ταυτόχρονα τους ρίχνουμε απ' τα βράχια».

Σε κλάσμα δευτερολέπτου έγινε χαλασμός, ο ένας έριχνε στον άλλον και 'μεις σερνάμενοι πέσαμε στο ρέμα και τραβήξαμε προς τη Γούβα, ξενυχτήσαμε μες το νεκροταφείο.

Μετά από λίγο καιρό, στη μάχη του «Μπακούρου», έμαθα από ένα τσολιά που παραδόθηκε σε μας, πως εκείνο το βράδυ που τους κύκλωσε το τάγμα μας, μπορούσε να τους πιάσει όλους, γιατί οι περισσότεροι είχαν πετάξει τα όπλα τους και είχαν κρυφτεί στο νταμάρι. Το τάγμα..... Έξι ελασίτες κακοοπλισμένοι και ξυπόλυτοι.

Ιούλιος 1944

Έχουμε δώσει ραντεβού γι' απόψε μόλις νυχτώσει. Ο ταγμα-τάρχης Παύλος μας ειδοποίησε με τον Πέτρο, πως απόψε θα πρέπει να τους δείξουμε ποιοι είμαστε. Περάσαμε απ' του Δημητρά και φάγαμε λίγη σούπα, απ' εκείνες που έδινε κάπου-κάπου ο ερυθρός σταυρός, και μετά πήραμε απ' την κρυψώνα τα όπλα μας και ξεκινήσαμε για την «Νεράιδα». Εκεί βρήκαμε τον Άρη, τον Σκάλκο, και κάτι άλλους Γουβιώτες και όλοι μαζί φύγαμε προς το άντρο του προδότη Παπαγεωργίου. Είμαστε πάνω από είκοσι, οπλισμένοι με μακρύκανα και δύο αυτόματα.

Εγώ με τον αδελφό μου το Στέλιο, τον Αργυρίου, τον Σταυρόπουλο και τον Γκαβόγιαννο χωριστήκαμε και τραβήξαμε προς την

πλατεία Πλαστήρα, για να βγούμε από το πίσω μέρος του άντρου των χαφιέδων. Προχωρούσαμε ο ένας πίσω απ' τον άλλον, χωρίς τον παραμικρό θόρυβο. Είχαμε κρεμάσει τα πέδιλα στη μέση μας και περπατάγαμε σαν γάτες. Φτάσαμε στην πλατεία Βαρνάβα και καθίσαμε στη γωνία Εμπεδοκλέους και περιμέναμε τους άλλους. Πέρασε όμως πάνω από ώρα και κανείς δεν φάνηκε. Ο αδελφός μου με φώναξε και μ' έστειλε να δω τι γίνεται προς τα εκεί που έφυγαν οι άλλοι.

Έφυγα προς το λόφο του Προφήτη Ηλία για να κοιτάξω προς τα εκεί, μα μόλις βγήκα κάτω από τις εγκαταστάσεις της Ηλεκτρικής Εταιρείας ήρθα μούτρα με μούτρα μ' έναν οπλισμένο με μακρύκανο. Ήταν σκοτεινά και δεν μπορούσα να δω ποιος είναι. Το ίδιο όμως κι αυτός και σε μια στιγμή τον πέρασα για δικό μας και του φώναξα να έρθει κοντά. Αυτός με πέρασε για δικό τους και μου είπε όσο σιγανά μπορούσε «Πάψε ρε, από κάτω έχουν μαζευτεί τα «κομμούνια» και σε λίγο θα γίνει πανηγύρι». Εγώ κατάλαβα πως μας έχουν στήσει ενέδρα και τραβήχτηκα στη γωνία και, περνώντας τη Δαμάρεως, έφτασα από κάτω που ήταν οι άλλοι. Τους είπα ότι μας έχουν στήσει καρτέρι και να φύγουμε προς το Ζάππειο, περνώντας προσεχτικά απ' το λόφο του Αρδηττού. Εκεί φυσικά είχε γερμανικά φυλάκια αλλά με λίγο προσοχή θα περνούσαμε, ή προς το ρέμα του Ιλισσού ή προς το νεκροταφείο.

Ξεκινήσαμε να φύγουμε μα, πριν κάνουμε ένα μέτρο, μας άρχισαν στους πυροβολισμούς από παντού. Προλάβαμε και πέσαμε σ' ένα υπόγειο και χωθήκαμε στις σκάλες. Πέφτοντας γίναμε ένα κουβάρι, οι σφαίρες σφύριζαν χτυπώντας στους τοίχους και στα γύρω πεζοδρόμια. Από κει που είμαστε βλέπαμε καθαρά από πού μας ρίχνουν αλλά εμείς δεν ρίχναμε ούτε σφαίρα, περιμένοντας να μας ριχτούν από κοντά για να τους ρίξουμε.

Σε λίγο σταμάτησαν να μας ρίχνουν και μας φώναξαν να βγούμε στη πλατεία με τα χέρια ψηλά. Εμείς δεν απαντούσαμε κι αυτοί άρχισαν να μας ξαναρίχνουν και ταυτόχρονα μας έβριζαν αποκαλώντας μας «αλητεράδες», «κομμούνια θα σας φάμε».

Συνεννοηθήκαμε να τους αρχίσουμε ξαφνικά ρίχνοντας τους χειροβομβίδες, είχαμε μαζί μας 6 ιταλικές και δύο πολωνικές. Κι έτσι έγινε.

Μόλις αυτοί σταμάτησαν να μας ρίχνουν, τους ρίξαμε ταυτόχρονα τέσσερις χειροβομβίδες και μερικές ριπές και πεταχθήκαμε επάνω βρίζοντας. Αυτοί τα χάσανε και ρίχνανε, όπου τους ερχότανε. Στρίψαμε το δρόμο και πηδήξαμε μέσα στο νεκροταφείο κι από κει, σε λίγη ώρα, φτάσαμε στον υπόνομο, σ' ένα μισοτελειωμένο σπίτι που είχαμε για στέκι.

Τους βρήκαμε όλους εκεί να κάθονται λες και δεν έτρεχε τίποτα. Τους ρώτησε ο αδελφός μου και ο Μπάρμπα Μήτσος τί έγινε και πήραμε την απάντηση πως η δουλειά χάλασε κι ότι μας ειδοποίησαν να γυρίσουμε πίσω κι εμείς κάναμε του κεφαλιού μας. Τί να τους λέγαμε; Εμείς είχαμε ανάγκη από ύπνο κι όχι από καβγάδες.

Ιούλιος 1944

Ματωμένος μήνας για την Αθήνα. Οι Γερμανοί και οι χαφιέδες επί ποδός, Ειδικοί Ασφαλίτες, SS κι ό,τι άλλο κατακάθι της ελληνικής αντίδρασης, όργωναν νύχτα μέρα τις ανατολικές συνοικίες, σκοτώνοντας χωρίς δισταγμό κάθε Έλληνα που νόμιζαν για οργανωμένο.

Από την άλλη μεριά εμείς, οι λιγοστοί μόνιμοι μαχητές του Ε.Λ.Α.Σ. με τα λιγοστά όπλα και πυρομαχικά που διαθέταμε, προσπαθούσαμε να τους αντιμετωπίσουμε, χτυπώντας αιφνιδιαστικά, και μετά αθόρυβα υποχωρούσαμε για ν' αποφύγουμε το κύκλωμα που για μας σήμαινε σίγουρο θάνατο.

Έτσι κι εκείνο το βράδυ εγώ κι ο Καλλιθέας -Κοντός Βασίλειος- βγήκαμε από έναν οικογενειακό τάφο του Α' νεκροτα-φείου που τον είχαμε για κρυψώνα την ημέρα, και σαλτάραμε τη μάντρα για να πάμε να φυλάξουμε έναν δρόμο λίγο πιο κάτω απ' τον Προφήτη Ηλία, που περνούσαν οι προδότες του Παπαγεωρ-γίου και κάνανε «ντου» στα σπίτια γνωστών αγωνιστών για να τους σκοτώσουν. Εγώ

πήγαινα λίγο πιο μπροστά και πίσω μου έρχονταν ο Βασίλης μουρμουρίζοντας, γιατί δεν τον άφησα λίγο να κοιμηθεί. Εγώ του έλεγα να σταματήσει την γκρίνια, μη βρεθούμε καμιά μέρα στριμωγμένοι και κοιμηθούμε για πάντα.

Βγήκαμε απ' το νεκροταφείο και τραβήξαμε προσεχτικά προς το δρόμο που οδηγούσε στον Προφήτη Ηλία. Φτάσαμε κοντά στο σημείο που θα έπρεπε να στήσουμε την ενέδρα. Γύρω νεκρική ησυχία. Προχωρήσαμε και κρυφτήκαμε σε μια μικρή εσοχή, δίπλα σε κάτι αγριοπιπεριές. Καθίσαμε εκεί μέχρι τις 3 κι αφού τίποτα δεν έγινε φύγαμε και φτάσαμε έξω από τη μάντρα του νεκροταφείου, για να μπούμε μέσα και να πάμε στη κρύπτη μας. Ο Βασίλης δεν ήθελε να έρθει να κοιμηθεί στο τάφο, γιατί μύριζε λίγο, κι έτσι αποφασίσαμε να κάτσουμε εκεί μέχρι να ξημερώσει και το πρωί να πάμε σε μία κρυψώνα που είχα στα νταμάρια του Κοπανά. Φαίνεται όμως ότι, κατάκοποι όπως είμαστε και άυπνοι, μας πήρε λίγο ο ύπνος. Ξαφνικά νοιώθω κάποιον να με τραβά, ανοίγω τα μάτια μου και βλέπω τον Βασίλη να προσπαθεί με νοήματα να μου δείξει κάτι. Εγώ σήκωσα τα μάτια μου προς τα εκεί και είδα έκπληκτος καμιά δεκαριά Γερμανούς, να κάθονται ακριβώς απέναντι μας και σε απόσταση γύρω στα 15 μέτρα καπνίζοντας. Συζητούσαν Γερμανικά αλλά όχι χαμηλοφώνως.

Εμάς δεν μας είχαν δει, έτσι που είμαστε χωμένοι εκεί. Πέρασε αρκετή ώρα και οι Γερμανοί δεν ήθελαν να το κουνήσουν. Εμείς μείναμε εκεί κρατώντας και την αναπνοή μας ακόμα. Σε λίγο όμως θα ξημέρωνε. Έπρεπε με κάθε τρόπο να φύγουμε, γιατί αλλιώς είμασταν χαμένοι, τίποτε δεν μας γλίτωνε. Οι Γερμανοί ήταν δέκα καλά οπλισμένοι κι εμείς δύο μ' ένα αυτόματο Στεν κι ένα πιστόλι. Τι θα μπορούσαμε να κάνουμε εμείς; Για καλό και για κακό είχαμε απασφαλίσει τα όπλα μας, χωρίς τον παραμικρό θόρυβο. Αποφασίσαμε να συρθούμε λίγα μέτρα προς τη μάντρα που ήταν εκεί μισογκρεμισμένη και να σαλτάρουμε μέσα πριν οι Γερμανοί προλάβουν ν' αντιδράσουν. Μόλις όμως ετοιμαστήκαμε να σαλτάρουμε μέσα, σηκώθηκε ένας Γερμανός και προχώρησε προς

το μέρος μας.

Μείναμε ακίνητοι ούτε καν ανασαίναμε. Αν προχωρούσε 2 – 3 μέτρα ακόμη θα μας έβλεπε στα σίγουρα. Ο Βασίλης ετοιμάστηκε να τον πυροβολήσει. Ξαφνικά ο Γερμανός άρχισε να λύνει τη ζώνη του και σε λίγο βλέπαμε μόνο το κεφάλι του. Είχε κάτσει να κατουρήσει. Εμάς μας είχε λούσει κρύος ιδρώτας. Σε λίγο απ' την ομάδα των Γερμανών ακούστηκαν φωνές: «Χανς, Χανς». Κι άρχισαν να ρίχνουν πέτρες προς τη μεριά του συναδέλφου τους. Αυτός σηκώθηκε κι έβαλε τις φωνές. Πήγε προς τα εκεί κι άρχισαν όλοι μαζί να μιλάνε δυνατά. Εμείς από Γερμανικά δεν ξέραμε κι άντε να καταλάβεις τι λέγανε.

Κόντευε πια να ξημερώσει κι αυτοί εκεί. Ξαφνικά φάνηκαν φώτα, από την Μάρκου Μουσούρη ερχόταν ένα γερμανικό αυτοκίνητο και σταμάτησε λίγο πιο πέρα. Οι Γερμανοί σηκώθηκαν και προχώρησαν προς τα εκεί αλλά, πριν προλάβουν ν' ανέβουν στ' αυτοκίνητο, άρχισαν να ρίχνουν ριπές στα κουτουρού. Εμείς χωθήκαμε πιο μέσα στην εσοχή, οι σφαίρες πέρασαν από πάνω και χτύπησαν στο τοίχο. Παραλίγο να μας σκοτώσουν στα τυφλά. Ο Βασίλης νόμισε ότι μας είδαν και ξαφνικά βάζει τις φωνές. «Ρίχτους τρελέ, θα μας σκοτώσουν». Εγώ άρχισα να ρίχνω.

Οι Γερμανοί ακούγοντας τις φωνές, πήγαν καλύφθηκαν πίσω απ' το αμάξι και μας έριχναν χαλάζι τις σφαίρες αλλά, όπως είχαμε χωθεί εκεί, μόνο το τοίχο χάλαγαν. Αφού έριξαν μερικές ριπές ακόμα σταμάτησαν προς στιγμή. Εμείς βρήκαμε την ευκαιρία τότε και πηδήξαμε τη μάντρα και χαθήκαμε μέσα στα μνήματα. Πίσω μας οι Γερμανοί καίγανε το τόπο απ' τα πυρά.

Ο Βασίλης μ' έλεγε «Χόντζα» ή «τρελό», γιατί κοιμόμουν μέσα στους τάφους το καιρό της μεγάλης τρομοκρατίας κι επειδή μάζευα ψωμάκια απ' τους τάφους κι έπαιρνα λίγο λάδι απ' τα καντήλια για να επιβιώσω τον καιρό εκείνο.

Ιούλιος 1944

Τίποτα δεν δείχνει πως σε λίγο, εκεί που τώρα βασιλεύει τόση ησυχία, θα γίνει μακελειό. Οι κάθε λογής προδότες έχουν εξαπολύσει μεγάλη τρομοκρατία, εξορμώντας τις νύχτες μέσα απ' τα άντρα τους, που τα περισσότερα στεγαζόντουσαν κοντά στις γερμανικές υπηρεσίες της Γκεστάπο. Εμείς, στη συνοικία μας, είχαμε το κακό προνόμιο να έχουμε μέσα στα πόδια μας τους Γερμανούς. Απ' τη μία οι Γερμανοί του Μαλτσινιώτη, απ' την άλλη της Σχολής Παπαστράτου κι εμείς ανάμεσα τους. Ευτυχώς εδώ και λίγο καιρό αυτοί που στεγαζόντουσαν στου Παπαστράτου ξεκουμπίστηκαν αλλά, πριν φύγουν, ήρθαν άλλοι κι εγκατασταθήκανε κοντά στην εκκλησία της Μεταμορφώσεως του «Κοπανά».

Για αυτούς τους λόγους είμαστε αναγκασμένοι να προσέχουμε πολύ τις νύχτες κατά τις μετακινήσεις μας. Να περνάμε από δρομάκια και στενά που τα γνωρίζαμε μέχρι και τη τελευταία λακκούβα. Κάθε βράδυ μια ομάδα με τον αδελφό μου τον Στέλιο, εμένα, τον Αργυρίου, τον Λουκά και κανέναν άλλον, φεύγαμε από το τέρμα της Αγίας Σοφίας και, περνώντας μέσα από το ρέμα του υπονόμου πάνω από τη ταβέρνα της Μάρκενας, πηγαίναμε και στήναμε καρτέρι δίπλα στη μάντρα του Μαλτσινιώτη, κοντά σε μια τρύπα που είχαν ανοίξει οι Γερμανοί και οι γκεσταπίτες για να μη κάνουν το γύρω του εργοστασίου, όταν ήθελαν να κάνουν μπλόκα και περιπολίες γύρω από εκεί.

Έτσι και κείνο το βράδυ, αφού βγήκαμε απ' το σπίτι της Ερμηνείας, στο σπίτι αυτό κρυβόμαστε γιατί ήταν αλβανικής καταγωγής η νοικοκυρά και είχε ιταλική υπηκοότητα και δεν μπορούσαν να μπουν χαφιέδες. Είναι στην οδό Αρχιμανδρίτη Παρίση αριθμός 46 (σημερινός αριθμός 54), όπου είχαμε κάνει την ημέρα «λούφα». Πήραμε τον δρόμο λίγο ανοιχτά, απομακρυνθήκαμε λίγο ο ένας απ' τον άλλον.

Μπροστά πήγαινε ο αδελφός μου με το αυτόματο, πίσω εγώ επίσης με αυτόματο, πιο πίσω ο Αργυρίου, ο Λουκάς, ο

Γκαβόγιαννος (ψευδώνυμο της κατοχής), ο Ξενάκης, ο Στράτος, που ερχόταν για πρώτη φορά μαζί μας. Μόλις κοντεύαμε να φτάσουμε κοντά στους πρόποδες του λόφου του Γερμανού κι ακριβώς έξω απ' το σπίτι του Γιάννη του Σακκά, κι ενώ ο αδελφός μου είχε μπει στο μονοπάτι που οδηγούσε στον λόφο, ακούμε μέσα στη σιωπή της νύχτας μια αγριοφωνάρα: «Μην κουνηθεί κανείς, σηκώστε τα χέρια ψηλά και προχωράτε στον δρόμο».

Τέσσερις γκεσταπίτες που προφανώς την είχαν στήσει, ποιος ξέρει γιατί, βγήκαν μπροστά μας. Εμείς είμαστε αρκετά μακριά και γύρω βασιλεύει σκοτάδι κι ούτε είχαν δει τον αδελφό μου, που πήγαινε 20 μέτρα πιο μπροστά από μας. Ο Γιώργος (Αργυρίου) τους φώναξε πως είμαστε ξυλάδες και πάμε για ξύλα στο γύρισμα και φεύγουμε νύχτα για να 'μαστε εκεί το πρωί. Αυτοί ξεθάρρεψαν και σηκώθηκαν όρθιοι, μα πριν καλά-καλά προλάβουν να έρθουν κοντά μας, η νύχτα σκίστηκε από ριπές και λάμψεις. Το αυτόματο του αδελφού μου έπαιρνε εκδίκηση για τα τόσα παλικάρια που μας είχαν σκοτώσει οι προδότες. Εμείς δεν προλάβαμε ούτε σφαίρα να ρίξουμε. Το πρωί οι Γερμανοί μάζεψαν τους δύο με το καμιόνι, κόσκινο από τις σφαίρες. Οι άλλοι σύρθηκαν προς τη μάντρα και σώθηκαν.

Ιούλιος 1944

Το χαφιεδολόι όλο και με περισφίγγει τούτο το μήνα, αυτή την εβδομάδα παραλίγο να σκοτωθώ δυο φορές. Χθες πηγαίνοντας στη Χαραυγή, μου την είχαν στήσει, μόλις ήθελα να κατέβω απ' ένα μονοπάτι πίσω απ' τον λόφο «Γερμανού». Φως φανάρι ότι ήταν προδοσία, διότι το μονοπάτι αυτό το χρησιμοποιούσα και το ήξερα μόνο εγώ. Ευτυχώς και ήταν το μέρος ανοιχτό και τους είδα, πρόλαβα να καλυφτώ πριν τους πλησιάσω αρκετά. Έτσι αποφά-σισα να φύγω για λίγο, διαδίδοντας ότι φεύγω για το βουνό.

Τον καιρό εκείνο είχα αποφασίσει να μείνω κοντά στο σπίτι του πεθερού μου, στον Σταυρό Αγίας Παρασκευής, και για τον λόγο

αυτό, αποφάσισα να πάω να βγάλω άδεια να παντρευτώ κιόλας, μια κι ο κίνδυνος να σκοτωθώ όλο και με πλησίαζε και δεν θα ’ταν σωστό να μείνει η κοπέλα που σχετιζόμαστε ανύπαντρη χήρα. Πήγα λοιπόν τη νύχτα και βρήκα τον παπά Νικόλα και του ζήτησα να μου βγάλει άδειες αλλά χωρίς να μάθει κανείς, κι εγώ εκ των υστέρων θα συμπλήρωνα το μέρος που θα έκανα τον γάμο μου.

Ο παπά Νικόλας στην αρχή έφερε αντίρρηση, μα σε λίγο, αφού τα είπαμε, δέχθηκε να μου βγάλει άδειες. Αφού τις έβγαλε, έστειλα και τις πήρανε κι έφυγα κρυφά το βράδυ για την Κάντζα, 2 χιλιόμετρα έξω από το Σταυρό Αγίας Παρασκευής. Το πρωί έφυγα και πήγα στο Λιόπεσι και βρήκα ένα παπά και είπα πως βιάζομαι να παντρευτώ, γιατί η «νύφη» σε λίγο θα γεννήσει και είναι κρίμα να γεννήσει αστεφάνωτη. Ο παπάς, ένας καλός άνθρωπος και λίγο του ποτηριού, δέχθηκε να έρθει το πρωί της Κυριακής να με παντρέψει. Έτσι κι έγινε. Βρήκα έναν αγροφύλακα, σχεδόν άγνω-στο, και τον έκανα κουμπάρο κι επειδή ο πατέρας μου ήταν στο Χαϊδάρι, έφερα για πατέρα μου έναν γείτονα, τον Βάγιο Γκαραβέλα. Στο γάμο είμαστε γύρω στα 10 άτομα, μεταξύ αυτών και η μητέρα μου, ο αδελφός μου με τη γυναίκα του και η αδελφή μου η Αθηνά. Αφού έγινε ο γάμος, οι δικοί μου έφυγαν για την Αθήνα κι εγώ έμεινα για λίγο εκεί.

Οι χαφιέδες όμως είχαν μάθει ότι παντρεύομαι και ήρθαν μέχρι εκεί αλλά δεν ήξεραν που ακριβώς και αφού δε το βρήκαν το σπίτι, γιατί εγώ παντρευόμουν στο σπίτι του αγροφύλακα, σ' ένα ερείπιο και εγκαταλειμμένο που το είχε ο αγροφύλακας για σπίτι, έφυγαν κι έπιασαν μια ψευτοσυγγενή μου και την απείλησαν ότι θα την σκοτώσουν, αν δεν μαρτυρήσει που είμαι εγώ. Εκείνη δεν ήξερε, γιατί εγώ δεν είχα εμπιστοσύνη σε κανέναν πλην των δικών μου. Οι Γερμανοί και οι χαφιέδες την έβαλαν σ' ένα αυτοκίνητο των SS και πήγαν προς το πατρικό μου στον Υμηττό. Στο δρόμο όμως έπεσαν από σύμπτωση πάνω στους δικούς μου, που εκείνη την ώρα γύριζαν απ' τον γάμο. Τους ακινητοποίησαν με την απειλή των όπλων και τους ζήτησαν να πουν που είμαι εγώ. Εκείνοι απάντησαν ότι δεν

ξέρουν που είμαι και τότε αυτοί τους ρώτησαν ποιος είναι ο Τσικουράκης που παντρεύτηκε σήμερα κι ο αδελφός μου τους απάντησε πως αυτός παντρεύτηκε. Κι αφού τους ευχή-θηκαν να ζήσουν, έφυγαν.

Η μακαρίτισσα η μάνα μου, μπρος τον κίνδυνο να με πιάσουν έφυγε και με την ψυχή στο στόμα καβάλησε τον Υμηττό ή Τρελό, έτσι λέγαμε τότε το βουνό, έφτασε απ' την άλλη μεριά και με ειδοποίησε για τον κίνδυνο που διατρέχω. Εγώ άφησα εκεί τη γυναίκα μου κι αφού πήρα τον οπλισμό μου, γύρισα πίσω στον Υμηττό ξανά. Ο αδελφός μου θυμάται για το περιστατικό ΕΚΕΙΝΟ:

Μνήμες από την κατοχή

Τον Ιούλιο του 1944 γυρίζοντας από τον γάμο του αδελφού μου Λευτέρη, στο ύψος μεταξύ Βύρωνα και Υμηττού και επί της οδού Κολοκοτρώνη, σταματάει ένα αυτοκίνητο χρώματος μαύρου και κατεβαίνει ένας κύριος χοντρός, καλοντυμένος. Προχωράει προς το αντίθετο πεζοδρόμιο και γυρίζοντας απότομα προς τον αδελφό μου Φίλιππα, προτείνοντας του ένα πιστόλι: «Ψηλά τα χέρια κύριε». Ο Φίλιππας σηκώνει τα χέρια, ο χοντρός κύριος τον ρωτάει πως λέγεται και που μένει, ο Φίλιππας απαντάει: «Εργάζομαι στη Θήβα και μένω εκεί». Βγάζοντας από τη τσέπη του τα χαρτιά του, τα δείχνει. Ο χοντρός τον ρωτάει που είναι ο Λευτέρης Τσικουράκης. «Δεν γνωρίζω» απαντάει ο Φίλιππας. Τότε ο χοντρός γυρίζει και λέει «Ποιος παντρεύτηκε;» «Εγώ», του απαντάει ο Φίλιππας που έχει καταλάβει ότι κάτι συμβαίνει. Ο χοντρός τον συνεχάρη και γυρίζοντας προς το αυτοκίνητο που ήταν μέσα Γερμανοί κάτι τους λέει. Γυρίζοντας προς εμάς λέει: «Μπορείτε να φύγετε τώρα».

Ιούλιος 1944

Οι Γερμανοί και οι πράκτορες τους Σταμούλης Μιχάλης, Παράσχος, Γεμενάκης, Λουκάκης και όλο το σκυλολόι της περιοχής, ένα

και μόνο σκοπό είχαν: Να με βάλουν στο χέρι. Η οργάνωση με υποχρεώνει να φύγω για λίγο. Εγώ πράγματι φεύγω και πάω να κρυφτώ, ώσπου να ξεχαστώ λίγο. Ο Σταμούλης όμως, ο οποίος μένει εκεί κοντά και είναι και κουμπάρος του αδελφού μου, κατορθώνει να μάθει, δεν έμαθα από που, ότι εγώ κρυβόμουν κάπου στο Σταυρό της Αγίας Παρασκευής, στο σπίτι του πεθερού μου. Το σχέδιο για την σύλληψη μου ή τον σκοτωμό μου ανα-λαμβάνουν ειδικοί πράκτορες. Μαθαίνουν το σπίτι και το παρακο-λουθούν νύχτα μέρα.

Εγώ όμως για λόγους ασφαλείας δεν κοιμάμαι εκεί. Μένω λίγο πιο πάνω σε μια στάνη και κάπου-κάπου κατεβαίνω και παίρνω λίγο ψωμί. Έτσι κι εκείνη την ημέρα, πρωί-πρωί, κατηφορίζω προς το σπίτι για να πάρω λίγα τρόφιμα και να τους δω λίγο. Φτάνοντας όμως κοντά στο σπίτι, δρόμος δεν υπήρχε παρά μόνο ένα μονο-πάτι, βλέπω τον κουνιάδο μου να κάνει ότι ταΐζει τις κότες, ενώ ταυτόχρονα μου κάνει νοήματα να μη μπω στο σπίτι. Εγώ κάτι κατάλαβα να συμβαίνει και κάνοντας τον ανήξερο πέρασα μπροστά από το σπίτι, πέταξα βιαστικά μια καλημέρα δυνατά και χωρίς να ταχύνω το βήμα μου προχώρησα και μπήκα στ' αμπέλια και κρύφτηκα εκεί. Τι όμως είχε συμβεί;

Εκείνο το πρωί οι χαφιέδες είχαν κρυφτεί στο ρέμα και είχαν πιάσει έναν ξάδελφο του κουνιάδου μου, κάποιον Παπαδόπουλο Γιώργο απ' την Κυψέλη, την ώρα που πήγαινε στο ρέμα για την ανάγκη του. Εκεί δεν είχε καμπινέ και αφού διαπίστωσαν ότι δεν είμαι εγώ, τον άφησαν να φύγει με την προειδοποίηση να πάει στο σπίτι και να μη βγει, ούτε να μιλήσει για το περιστατικό σε κανέναν, γιατί διαφορετικά θα τον εκτελέσουν. Τον ρώτησαν αν μένει εκεί κανείς. Αυτός τους είπε ότι μένει κάποιος αλλά δεν ξέρει πως τον λένε ή αν τον λένε Τσικουράκη.

Όταν όμως μπήκε σπίτι, ήταν φοβισμένος και τα είπε στον κουνιάδο μου κι αυτός με ειδοποίησε με το τρόπο που περιέγραψα παραπάνω. Έτσι, αφού είδα ότι κι εκεί με βρήκαν, κατάλαβα ότι κάποιος χαφιές είναι μεταξύ μας κι είναι ανώφελο να κρύβομαι, και κατέβηκα πάλι στη συνοικία.

Κυκλοφορούσα μόνο νύχτα και την ημέρα μόνο όταν είχαμε συμπλοκές. Σε λίγο αυτό ήταν καθημερινό κι έτσι σταμάτησα να παίρνω τέτοια μέτρα και κυκλοφορούσα νύχτα μέρα. «Είχα κρεμάσει την κάπα μου», αλληγορικά, ΟΠΩΣ ΛΕΕΙ Ο ΛΑΟΣ. Όπως θα περιγράψω πιο κάτω, τους προδότες τους έμαθα πολύ αργότερα και ιδίως τον Σταμούλη, τον Μιχάλη.
Να τι θυμάται μετά από 13 χρόνια ο Ντίνος Τσικουράκης:

Μνήμες από την κατοχή

Το 1944 η οικογένεια είχε διαλυθεί λόγω των διωγμών από τους ξένους και ντόπιους φασίστες. Ο πατέρας και ο αδελφός μου ο Άλκης ήταν κρατούμενοι των Γερμανών στο Χαϊδάρι. Εγώ κι ο αδελφός μου ο Λευτέρης μέναμε στο σπίτι ενός συγγενή στη Κάτζα Αττικής. Ένα σπιτάκι δίπλα στο δημόσιο δρόμο περιτριγυρισμένο από αμπέλια κι ελιές. Εκεί είχαμε βρει καταφύγιο. Κάποιος πρέπει να μας πρόδωσε, γιατί κατά καιρούς βλέπαμε κάτι τύπους να παραμονεύουν κάτω απ' τα δέντρα. Ένα πρωί έρχεται έντρομος ο Γιώργος, συγγενής και συγκάτοικος, λέγοντας στο Λευτέρη. «Φύγε έχουν έρθει να σε πιάσουν». Ο Λευτέρης καταλαβαίνοντας τον κίνδυνο κάνει μεταβολή και διασχίζοντας τον δημόσιο δρόμο, εξαφανίζεται προς τους αμπελώνες του Καμπά. Αργότερα μάθαμε τι είχε συμβεί. Πηγαίνοντας για την ανάγκη του στα χωράφια ο Γιώργος, ακούει: «Ψιτ ρε έλα εδώ». Ο Γιώργος γυρίζοντας βλέπει δυο άντρες να στέκονται πίσω από τα δέντρα. Λέγοντας τους τί θέλουν, τον ρωτάνε:«Πως λέγεσαι;» Ο Γιώργος τους απαντάει. Οι ασφαλίτες, γιατί περί ασφαλίτες πρόκειται, σε τόνο δήθεν περίεργο τον ξαναρωτούν, που μένει, ποιοι άλλοι μένουν κι αν μένει κάποιος Τσικουράκης. Ο Γιώργος τους αραδιάζει τα ονόματα όλων των συγγενών. Όσο για τον Λευτέρη Τσικουράκη τέτοιο όνομα δεν μένει, αλλά κάποιος Γιώργος Βούρος, έτσι έλεγε ο αδελφός μου ότι τον λένε.

Ιούλιος 1944

Οι χαφιέδες της ειδικής ασφάλειας είχαν κείνες τις μέρες δολοφονήσει μέσα στο άντρο τους, την αγωνίστρια μέλος του ΚΚΕ Ηλέκτρα Αποστόλου. Η οργάνωση μετά από αυτή την άνανδρη δολοφονία της συντρόφισσας Ηλέκτρας, μιας από τις ηρωικότερες και σεμνότερες αγωνίστριες του εαμικού κινήματος, έβαλε το καθήκον στους ένοπλους μαχητές των πόλεων να πληρωθούν οι χαφιέδες, οι ειδικοί ασφαλίτες και κάθε άλλος συνεργάτης των καταχτητών, κατά τα έργα τους. Κείνες τις μέρες ο υπεύθυνος για μας, μας είχε ανακοινώσει την απόφασή της οργάνωσης κι εμείς καλούμεθα να την εκτελέσουμε.

Έτσι εκείνο το βράδυ είχαμε μαζευτεί στο «στέκι» κι αφού είπαμε μερικά για το σκοπό και το τρόπο που θα ενεργήσουμε, σε περίπτωση που κυκλωθούμε ή πέσουμε πάνω σε περίπολο, ξεκινήσαμε για τον προορισμό μας. Στόχος μας το εργοστάσιο Μαλτσινιώτη ΠΥΡ-ΚΑΛ που οι χαφιέδες είχαν κάνει ορμητήριο για τις επιδρομές τους εκεί γύρω.

Το φεγγάρι είχε προ ολίγου χαθεί, όλα γύρω σκοτεινά και ήσυχα, στη μάντρα του Μαλτσινιώτη. Πάνω από το φυλάκιο, η σιλουέτα του σκοπού φάνταζε σαν φιγούρα του καραγκιόζη πάνω στο πανί. Γύρω μας τίποτε δεν ακούγεται. Εγώ, ο αδελφός μου ο Στέλιος, ο μπάρμπα Μήτσος, ο Σταυρόπουλος, ο Λουκάς, ο Αργυρίου, ο Μπρατάκος και ο Γκαβόγιαννος, σερνόμαστε σχεδόν στο χώμα. Πρέπει να περάσουμε λίγα μέτρα απόσταση απ' τον Γερμανό σκοπό, για να μπούμε στη τρύπα που ήταν δίπλα στο χαρτοποιείο (εκεί σήμερα είναι βενζινάδικο), που περνώντας μέσα απ' το εργοστάσιο καταλήγει στη μάντρα της Γυμναστικής Ακαδημίας. Κι από κει να χτυπήσουμε κάτι γκεσταπίτες που βγαίνουν απ' την πίσω πόρτα του εργοστασίου και κάνουν επιδρομές εκεί γύρω.

Κάποιοι δικοί μας, μας είχαν πληροφορήσει πως από εκεί σχεδόν κάθε βράδυ μια ομάδα Ελλήνων της Γκεστάπο, λίγο μετά τα μεσάνυχτα, βγαίνει και κάνει επιδρομές. Πριν λίγες μέρες είχαν

κάνει επιδρομή σε κάτι σπίτια στη Χαραυγή κι είχαν πιάσει κάτι δικούς μας, που από απερισκεψία κοιμόντουσαν στα σπίτια τους.

Έπρεπε λοιπόν, πάση θυσία, να τους βγάλουμε απ' τη μέση, έ-στω και με κίνδυνο να σκοτωθούμε όλοι. Δεν ξέραμε ούτε πόσοι είναι ούτε ποιοι είναι, είχαμε όμως πληροφορίες πως είναι κάτι ειδικοί εκτελεστές της Ειδικής Ασφάλειας και πως είχαν έρθει με σκοπό να εντοπίσουν τα «στέκια» μας, για να μας εξοντώσουν, και πως κάποιος Υμηττιώτης που ξέρει τα κατατόπια, τους κάνει τον οδηγό. Τον ανακαλύψαμε αργότερα, ήταν κάποιος Σταματελάτος, διερμηνέας των Γερμανών στου Μαλτσινιώτη.

Φτάσαμε στην έξοδο του υπονόμου γύρω στις 3 τη νύχτα, ευτυχώς τούτη τη φορά είχαμε και ρολόι, γκεσταπίτικο λάφυρο όπως έλεγε ο Αργυρίου, το φόραγα εγώ. Ανεβήκαμε προσεχτικά στο χείλος του υπονόμου κι από εκεί προσέχαμε την πόρτα του εργοστασίου που από εκεί έβγαιναν οι γκεσταπίτες. Είμαστε περίπου 25 μέτρα από την πόρτα. Ο σκοπός, ο Γερμανός, έκανε βόλτες πέρα δώθε και κάπου-κάπου μουρμούριζε μισοτραγουδώντας. Είμαστε ξαπλωμένοι δίπλα στον υπόνομο με τα όπλα στραμμένα προς τη πόρτα περιμένοντας. Είχαμε συνεννοηθεί πως μόλις έκαναν την εμφάνιση τους στη πόρτα, θα ρίχναμε πρώτοι εγώ με τον αδελφό μου, που είχαμε αυτόματα, κι αμέσως οι άλλοι.

Δίπλα μου ήταν ο Μπρατάκος, ήταν η δεύτερη φορά που ερχόταν μαζί μας και τα 'χε χαμένα κι όλο ρωτούσε πότε θα φύγουμε, γιατί σε λίγο θα ξημερώσει και θα μας δουν. Εγώ του έκανα νόημα να μη μιλάει και να έχει το νου του στη πόρτα και να προσέξει, όταν θα φύγουμε, να 'ναι κοντά μας, γιατί θα φύγουμε απ' αλλού άμα τελειώσει η «δουλειά».

Δεν είχε περάσει πολύ ώρα κι είδαμε τον σκοπό να πηγαίνει προς το παραθυράκι της πόρτας, κάποιοι από μέσα του μιλούσαν, εμείς δεν ακούγαμε τίποτα απ' ό,τι έλεγαν αυτοί. Σε λίγο ακούστηκε ο σύρτης της πόρτας και σε λίγα δευτερόλεπτα άνοιξε λίγο η πόρτα. Πρώτα βγήκε ένας με πολιτικά και είπε κάτι στον σκοπό και ξαναμπήκε μέσα κι αμέσως βγήκαν τρεις μαζί κι ένας τέταρτος είχε

μισοβγεί. Κι ενώ είμαστε έτοιμοι να τους θερίσουμε, κάποιος δικός μας έκανε θόρυβο. Αυτοί κάτι κατάλαβαν κι έπεσαν χάμω. Εμείς αρχίσαμε τις ριπές προς τους «Καλογήρους» και πριν οι Γερμανοί και οι χαφιέδες συνέλθουν, είχαμε φθάσει στο Κατσιπόδι.

Το πρωί μάθαμε από κάτι δικούς μας που δούλευαν στην ΚΟΠΗ πως οι σφαίρες μας δεν πήγαν χαμένες. Τους δύο τους είχαμε κάνει κόσκινο και τους άλλους δυο τους σακατέψαμε, μα το σπουδαιότερο ήταν πως, από κείνο το βράδυ, σταμάτησαν οι νυχτερινές επιδρομές από κει και οι Γερμανοί σκοποί φύλαγαν μέσα απ' την πόρτα του εργοστασίου.

Ιούλιος 1944

Θα πρέπει ίσως να θεωρηθεί κι αυτός ένας απ' τους πιο ματωμένους μήνες των ανατολικών συνοικιών. Παντού, όπου κι αν γυρνούσες, αίμα, φόβος και βουβαμάρα. Τα ένοπλα τμήματα του Ε.Λ.Α.Σ. περνάνε στην επίθεση και με συνεχείς περιπολίες, εμφανίσεις κι εκτελέσεις προδοτών, αγωνίζονται να σπάσουν εκείνο το κλίμα που είχαν δημιουργήσει οι γερμανοτσολιάδες με μπλόκα και συνεχείς εκτελέσεις πατριωτών.

Η γραμμή της καθοδήγησης άλλαξε ριζικά. ΤΣΑΚΙΣΤΕ ΤΟΥΣ ΟΠΟΥ ΤΟΥΣ ΣΥΝΑΝΤΑΤΕ. Αυτή ήταν η νέα θέση σε αλλεπάλληλες συγκεντρώσεις μελών και στελεχών του ένοπλου τμήματος της Αντίστασης, τονίζονταν ο νέος ρόλος του Ε.Λ.Α.Σ. της πόλης. Καμιά πλέον υποχώρηση χωρίς λόγο. Εγκαινιάζεται νέα τακτική επίθεσης κι αιφνιδιασμού σε άντρα τους, επίθεση μέσα στις φωλιές τους. Ό,τι όπλα είχαμε κρυμμένα μέχρι τότε, τα βγάλαμε σε δράση. Ελασίτες γυρνούσαν παντού. Οι προδότες, έντρομοι μπρος στη νέα τακτική του κινήματος, άρχισαν να εγκαταλείπουν τις συνοικίες και να συγκεντρώνονται στο κέντρο. Μα κι εκεί τους ανακάλυπταν οι γενναίοι μαχητές της πολιτοφυλακής και τους εξόντωναν χωρίς οίκτο. Τα γερμανικά φυλάκια που ήταν μέσα σε μερικές συνοικίες, έφυγαν προς το κέντρο.

Οι ανατολικές συνοικίες άρχισαν ν' ανασαίνουν λίγο. Τώρα, για να μπουν οι χαφιέδες και οι Γερμανοί στις συνοικίες, έπρεπε να το σκεφτούν πολύ. Η εποχή που 5 – 10 χαφιέδες και λίγοι Γερμανοί μπορούσαν να κάνουν επιδρομές κι εκτελέσεις πατριωτών μέσα στις συνοικίες, πέρασε ανεπιστρεπτί. Άρχισε η αντίστροφη μέτρηση. Τώρα, για να μπουν στις συνοικίες, έπρεπε να μαζευτεί όλο το σκυλολόι του χαφιεδισμού, μαζί με τους Γερμανούς, και να πληρώσουν βαρύ φορτίο αίματος. Έτσι είχαν τα πράγματα και στις αρχές Ιουλίου είχαμε μια επιδρομή Γερμανών, τσολιάδων και Μπουραντάδων, που επιτέθηκαν για να ξεκαθαρίσουν τις ανατολικές συνοικίες.

Η μάχη άρχισε απ' την περιοχή της Γούβας – Παγκρατίου, μέσω Προφήτη Ηλία, και εν συνεχεία μεταφέρθηκε προς τον Υμηττό – Κοπανά μέσω ΡΟΖΙΤΑΣ και ΧΑΡΑΥΓΗΣ. Το φρουραρχείο Υμηττού, με 30 περίπου μάχιμους άντρες και καμιά δεκαριά, πολύ γνωστούς στους χαφιέδες, εαμίτες, κρατάγαμε τις προσβάσεις προς τα νταμάρια της ΕΛΚΟ κι είχαμε αντιμέτωπους μερικούς τσολιάδες και ισχυρές μονάδες Μπουραντάδων και λίγους Γερμανούς. Είχαμε δε αποστολή να τους εμποδίσουμε να μπουν στη χαράδρα, που οδηγεί πίσω στα νταμάρια, και να ενωθούν μ' αυτούς που ερχόντουσαν από την Κόνωνος και μέσω Νέας Ελβετίας, όπου μαχητές του Βύρωνα, της Καισαριανής και Παγκρατίου, είχαν εμπλακεί σε μάχη με τους άλλους που ερχόντουσαν από τον δρόμο του Προφήτη Ηλία.

Οι Μπουραντάδες και οι τσολιάδες οχυρωμένοι πίσω από κάτι βράχια στο λόφο «Γερμανού», ενισχυμένοι και από μερικούς άλλους Γερμανούς που βγήκαν από το εργοστάσιο του ΜΑΛΤΣΙΝΙΩΤΗ–ΠΥΡ ΚΑΛ, κατάφεραν προς στιγμή να μας ανατρέψουν και να μπουν απ' το λόφο στην περιοχή του Υμηττού, όπου, βρίζοντας χυδαία κι απειλώντας τους πάντες, προχώρησαν μέσω Αρχιμανδρίτη Παρίση και από τα παράλληλα στενά, προς το δρόμο που οδηγεί στο καμίνι του Ζαχαρόπουλου, με σκοπό να μπουν στη χαράδρα και να κυκλώσουν τα τμήματα, που μαχόμαστε γύρω από

την αγορά του Κοπανά και το ταπητουργείο. Εκεί όμως, στα γύρω σπίτια και στενά, είχαμε μαζευτεί όλοι σχεδόν οι ελασίτες της περιοχής και τους υποδεχθήκαμε με ό,τι όπλο είχαμε διαθέσιμο.

Οι Μπουραντάδες θρασίμια, όπως κάθε προδότης της πατρίδας μας, στερούμενοι των υπηρεσιών των Γερμανών, το έβαλαν στα πόδια μπροστά στα αποτελεσματικά πυρά των ελασιτών κι έφυγαν προς την ΠΥΡ–ΚΑΛ, για να σιγουρευτούν κάτω από την προστασία των προστατών τους. Εμείς τους κυνηγήσαμε λίγο και, μετά από σύντομη συμπλοκή με την οπισθοφυλακή τους, γυρίσαμε πίσω. Εγώ πήγα με ένα αυτόματο Στεν και γύρισα με δύο, ένα Στεν κι ένα Μπρέντα. Οι Μπουραντάδες δε τόλμησαν να ξαναεπιτεθούν και μόλις σουρούπωσε κι άρχισε να βασιλεύει ησυχία γύρω, φύγαμε κατάκοποι και βρώμικοι και τραβήξαμε προς το ρέμα της Νέας Ελβετίας, για να ξεκουραστούμε και να φάμε λίγο απ' ό,τι μας είχαν φέρει τα παιδιά της Ε.Π.Ο.Ν. και της Εθνικής Αλληλεγγύης. Στο δρόμο βρήκα τον Αργυρίου και του έδωσα το αυτόματο το Στεν και κράτησα εγώ τη Μπρέντα.

Ο Γιάννης έφτασε στο ραντεβού αργοπορημένος. Η κυκλοφορία είχε σταματήσει και ήταν η πιο επικίνδυνη ώρα. Τα γερμανοτσολιαδίστικα περίπολα γυρνούσαν γύρω απ' το εργοστάσιο κι έκαναν έλεγχο στους διαβάτες, κι αν κανένας δικός μας έπεφτε πάνω τους, έπρεπε να πουλήσει ακριβά το τομάρι του.

Ο Βασίλης είχε λίγο ανησυχήσει για την αργοπορία και ήταν έτοιμος να πάρει τον Γιώργο και τον Λευτέρη να φύγουν, πριν περάσει κι άλλη ώρα, αλλά η πόρτα χτύπησε σιγανά και στο άνοιγμα φάνηκε ο Γιάννης. Τράβηξε λίγο παράμερα τον Βασίλη και κάτι συζητούσαν χαμηλόφωνα, ύστερα άνοιξε την πόρτα και χάθηκε στο σκοτάδι. Ο Βασίλης κοίταγε μια τον Γιώργο, μια τον Λευτέρη και μια το σημείωμα που είχε πάνω γραμμένο ένα όνομα. Ύστερα έβγαλε αργά αργά τον αναπτήρα του και το έκαψε κοιτώντας συλλογισμένα τη φλόγα.

Ύστερα από λίγη σιωπή, κάθισαν πάνω σ' ένα παλιοκρέβατο που ήταν εκεί στη γωνία και συζητούσαν σιγά. Σηκώθηκε κι ο Βασίλης

άνοιξε λίγο τη πόρτα και κοίταξε προσεχτικά έξω, ύστερα την ξαναέκλεισε. Έξω βασίλευε ησυχία και μόνο που έκανε λίγο παγωνιά. Η ώρα κόντευε να πάει 12.

Άνοιξαν ξανά σιγά τη πόρτα και κουμπώνοντας τα σακάκια τους, χάθηκαν αθόρυβα μέσα στο σκοτάδι. Πηδήξανε τη χαμηλή μάντρα του διπλανού σπιτιού και χάθηκαν πίσω από κάτι χαμόσπιτα κοντά στο χαρτοποιείο. Σύρθηκαν στον δρόμο, λίγο πιο κάτω ήταν ο Γερμανός σκοπός.

Ο Βασίλης άρχισε να σέρνεται με την κοιλιά σαν φίδι κι έφτασε κοντά στη μάντρα που ήταν ο σκοπός. Αυτός κάτι σαν να άκουσε κι έτεινε την προσοχή του προς τον Βασίλη. Αυτός έμεινε ακίνητος σαν άγαλμα, ο σκοπός προσπαθούσε να τρυπήσει με τα μάτια το σκοτάδι, σαν να ήταν βέβαιος πως άκουσε θόρυβο, κι έσκυψε κοιτώντας προσεχτικά προς κάτι μικρά δενδρύλλια που ήταν σχεδόν κολλητά στο απέναντι σπίτι. Ο Γιώργος κι ο Λευτέρης σαν κάτι να κατάλαβαν και στριμώχτηκαν, όσο πιο βαθιά μπορούσαν, κάτω από τις αγριοτριανταφυλλιές που ήταν κοντά στη μάντρα. Τα μούτρα τους και τα χέρια τους είχαν γίνει γεμάτο γρατσουνιές απ' τα κλαδιά, μα εκείνοι ούτε που κουνιόντουσαν. Κοίταζαν αμίλητοι προς την μεριά που είχε φύγει ο Βασίλης. Γιατί αργεί σκεπτόντουσαν, έπρεπε να είχε περάσει τόση ώρα. Περίμεναν με αγωνία ν' ακούσουν το πετραδάκι να χτυπά τα κεραμίδια του απέναντι σπιτιού. Ήταν το σύνθημα ότι αυτός πέρασε και να προχωρήσουν κι αυτοί, μα τίποτε δεν ακούγονταν.

Ο σκοπός αφού δεν είδε τίποτε ύποπτο κατέβασε το όπλο του και το ακούμπησε στο πεζούλι. Άρχισε να κάνει βόλτες τρίβοντας τα παγωμένα του χέρια και κάπου-κάπου τα έφερνε κοντά στο στόμα του και τα φύσαγε προσπαθώντας να τα ζεστάνει με την ανάσα του. Ο Βασίλης αφού είδε ότι πέρασε λίγη ώρα κι ότι ο σκοπός εξακολουθούσε να γυροφέρνει στη σκοπιά του, αποφάσισε να φύγει. Σύρθηκε αθόρυβα και χώθηκε στο μαντράκι του σπιτιού και κρύφτηκε για λίγο.

Ύστερα έσκυψε και ψαχουλεύοντας βρήκε μια μικρή πέτρα κι

ανασηκώνοντας λίγο το κορμί του, την έριξε προς τα κεραμίδια του διπλανού σπιτιού. Ένας μικρός θόρυβος ακούστηκε και μετά η πέτρα κύλησε λίγο και στάθηκε. Τα βήματα του σκοπού σκέπασαν τον θόρυβο που έκανε κυλώντας η πέτρα κι έτσι τίποτα δεν ακούστηκε από την μεριά του σκοπού. Αυτός αμέριμνος εξακολουθούσε να κάνει βόλτες φυσώντας τις χούφτες του. Ο Γιώργος κι ο Λευτέρης, μόλις άκουσαν τον θόρυβο της πέτρας, σύρθηκαν αθόρυβα και βγήκαν απ' τον κήπο, κρύφτηκαν σ' ένα κοίλωμα της μάντρας. Από κει όμως που ήταν δεν μπορούσαν να δουν τον σκοπό και προχώρησαν λίγο προς τη γωνία του σπιτιού για να δουν τι κάνει.

Αυτός εξακολουθούσε να κάνει βόλτες. Προχώρησαν λίγο κι έφτασαν κάτω ακριβώς απ' την μάντρα που τους χώριζε απ' το στενό που έπρεπε να περάσουν για να βγουν στον πάνω δρόμο. Από κει πια ο δρόμος για το σημείο που θα γινόταν η δουλειά, ήταν πιο εύκολος. Έβαλαν τα πιστόλια στη μέση τους για να μην τους εμποδίζουν, που θα περνούσαν σερνάμενοι, και προχώρησαν σύριζα στη μάντρα, καλυπτόμενοι απ' τη σκιά που έριχναν πάνω τους τα σπίτια. Έτσι σιγά-σιγά έφτασαν κοντά στο μαντράκι που ήταν προηγούμενα ο Βασίλης.

Αυτός εντωμεταξύ είχε στρίψει το δρόμο και με τα πέδιλα στο ένα χέρι και το πιστόλι στο άλλο ανηφόριζε προς το παλιό πολυβολείο που ήταν στον λόφο. Οι άλλοι είχαν κολλήσει κι είχαν γίνει ένα με τη γη, περιμένοντας να γυρίσει απ' την άλλη μεριά ο σκοπός, για να περάσουν την γωνία που τους χώριζε από το διπλανό καλντερίμι. Αυτός όμως στέκονταν εκεί ακουμπώντας το ένα του πόδι στο πεζούλι δίπλα απ' το όπλο του και κοίταζε προς τη γωνία της μάντρας. Αυτοί ούτε κουνιόντουσαν. Ο σκοπός κοίταγε μια πάνω μια κάτω, κάπου-κάπου κοίταγε προς το μέρος τους λες και τους έβλεπε. Ο Γιώργος και ο Λευτέρης κρατούσαν ακόμα και την αναπνοή τους. Μια αληλλοκοιταζόντουσαν και μια κοιτούσαν τον σκοπό που εξακολουθούσε να μένει ακίνητος εκεί. Σε λίγο μες την ησυχία ακούστηκαν ζωηρά βήματα προς τη σκοπιά και σε λίγο

κάποιος μίλαγε με τον σκοπό, αυτός πήρε το όπλο του κι άρχισε να κατεβαίνει τρέχοντας τις σκάλες. Η σκοπιά έμεινε «άδεια». Ο Γιώργος και ο Λευτέρης έτρεξαν χώθηκαν στο καλντερίμι και χωρίς αργοπορία πήραν κι αυτοί τον δρόμο προς το παλιό πολυβολείο. Ώσπου ο σκοπός να πάρει τη θέση του, αυτοί είχαν χαθεί μέσα στο σκοτάδι.

Τα χαράματα πυκνοί πυροβολισμοί αναστάτωσαν την περιοχή. Οι Γερμανοί ανησύχησαν και πήραν θέσεις πίσω απ' το ανάχωμα της σκοπιάς. Σε λίγο ξημέρωσε για καλά. Ο διοικητής της Γκεστάπο μάταια περίμενε το πρωί να γυρίσει ο διερμηνέας του. Τη θέση θα την έπαιρνε κάποιος άλλος προδότης, μα σε λίγο κι αυτός θα βρεθεί στη θέση του προκατόχου του. Οι τιμωροί των προδοτών καρτερούν.

Ο αδελφός μου ο μεγάλος, αφού έμαθε για το σκοτωμό του αδελφού μας, ξαναπήρε το ντουφέκι για λίγο καιρό σαν μαχητής, αργότερα σαν διμοιρίτης στον Β' λόχο, κι όταν εγώ τραυματίστηκα, τον επανέφεραν από το πρότυπο σαν στρατιωτικό του Β' λόχου του Υμηττού.

Αργότερα απεσπάσθη κοντά στον πατέρα μου που ήταν Φρούραρχος Πλατυστόμου, όπου κι έμεινε μέχρι την Βάρκιζα. Αργότερα η εθνικοφροσύνη τον έστειλε εξορία και φυλακή.

Αύγουστος 1944

Περνώντας τη μέρα εκείνη απ' την περιοχή της ΑΥΡΑΣ, άκουσα να πέφτουν πυκνοί πυροβολισμοί απ' τη μεριά της Γούβας. Έτρεξα προς τα κει, μα πριν προλάβω να κατέβω το ύψωμα, βρέθηκα αντιμέτωπος με μια γερμανική περίπολο που χτυπιόταν με κάτι μαχητές της Γούβας. Μπήκα και ’γω στο πανηγύρι απ' τα πλάγια των Γερμανών και προσπάθησα να βοηθήσω τους Γουβιώτες, οι οποίοι είχαν αρχίσει να υποχωρούν προς την Φιλολάου προς το καφενείο της Χήρας. Λίγο πριν βγω στη Δικαιάρχου, είδα τους Γερμανούς μπροστά μου, ήταν γύρω στα 20 μέτρα, κι ο ένας εξ

αυτών τραβούσε σέρνοντας έναν τραυματία μαχητή από το πόδι προς τον κατήφορο, ενώ οι άλλοι έριχναν ριπές προς την κατεύθυνση των άλλων μαχητών που υποχωρούσαν προς το κέντρο της Γούβας.

Προς στιγμή σταμάτησα, οι Γερμανοί δεν με είχαν δει, σε λίγα μέτρα όμως θα έστριβαν τη γωνία και θα τους έχανα, πέρνοντας μαζί τους το τραυματία ή εκτελώντας τον εκεί. Τότε έβγαλα σιγά-σιγά την μισοάδεια δεσμίδα του αυτόματου μου κι αφού έβαλα μια γεμάτη, έπεσα πάνω τους βγαίνοντας στη μέση του δρόμου. Οι Γερμανοί προς στιγμή τα έχασαν κι αφήνοντας το τραυματία το έβαλαν στα πόδια. Εγώ τους κυνήγησα λίγο πιο κάτω, γυρνώντας πίσω βοήθησα κάτι γυναίκες, οι οποίες είχαν αρπάξει το τραυματία και τον πήγαν μέσα σ' ένα σπίτι.

Για πολύ καιρό αγνοούσα το όνομα του τραυματία, πρόσφατα έμαθα ότι τον λένε Λάρδα Νίκο και μένει στο Μπραχάμι, σήμερα ζει φυσικά με προβλήματα υγείας.

Στις 19 Μαρτίου 1985 ύστερα από 41 χρόνια συνάντησα τον Λάρδα. Παραμένει μαχητής όπως και τότε που τον λέγανε Μήτρο (ψευδώνυμο της κατοχής). Μένει Χρισοστόμου Σμύρνης 7 Μπραχάμι.

Σήμερα στις 17/7/1986 ημέρα Πέμπτη ο Νικόλαος Λάρδας (Μήτρος) άφησε τη στερνή του πνοή χωρίς να δει την πραγματοποίηση των ιδανικών του, που τόσο γενναία πολέμησε γι' αυτά.

ΣΥΜΠΛΟΚΗ ΓΕΡΜΑΝΙΚΗΣ ΠΕΡΙΠΟΛΟΥ ΜΕ ΟΜΑΔΑ ΕΛΑΣΙΤΩΝ ΣΤΟ ΜΕΤΣ

Αύγουστος 1944

Μας ειδοποιούν το απόγευμα να ετοιμαστούμε, για να πάμε το βράδυ στο «Ζάππειο», για να περιφρουρήσουμε κάτι νοσοκόμες που θα έγραφαν συνθήματα γύρω από κει. Εμάς το καθήκον μας ήταν να τις φυλάμε μη πέσουν πάνω σε καμιά περίπολο γερμανοτσολιάδων που περιπολούσαν τις νύχτες εκεί. Η δουλειά θα γινόταν πριν σταματήσει η κυκλοφορία στους δρόμους, δηλαδή πριν τις 11 το βράδυ. Μόλις λοιπόν σουρούπωσε, ξεκινήσαμε για τον προορισμό μας. Βαδίζαμε ανά δύο σε κάθε πεζοδρόμιο, έχοντας κρυμμένα τα όπλα μας κάτω από τα ρούχα μας. Μπήκαμε στο νεκροταφείο κι από κει σκαρφαλώνοντας στη μάντρα, βγήκαμε στην οδό Μάρκου Μουσούρη κι αρχίσαμε να κατεβαίνουμε προς το ρέμα που χώριζε το ΜΕΤΣ απ' το Ζάππειο. Δεν είχαμε κάνει ούτε 20 μέτρα κι από το ύψωμα βλέπουμε κάτι σαν σκιές κάτω από κάτι αγριοπιπεριές που ήταν απ' τις δυο μεριές του δρόμου.

Στην αρχή νομίσαμε πως ήταν σκιές απ' τα κλαριά που τα κουνούσε ελαφρά ο αέρας κι αποφασίσαμε να προχωρήσουμε προσεχτικά. Εγώ με τον Κόντο και τον Δημόπουλο προχωρούσαμε απ' το ένα πεζοδρόμιο κι απ' το άλλο προχωρούσε ο Αργυρίου και ο Λουκάς. Είμαστε καμιά δεκαπενταριά μέτρα πιο μπροστά από τους άλλους. Αλλά πριν καλά-καλά βγούμε στον δρόμο, που είναι δίπλα στη μάντρα του Αρδηττού, ακούμε μια αγριοφωνάρα. «Στοπ, στοπ, κομ, κομ». Εμείς μείναμε ακίνητοι σαν μαρμαρωμένοι μέσα στη σκιά που έριχναν τα σπίτια πάνω μας. Οι Γερμανοί ήταν δεν ήταν 20 μέτρα μπροστά μας και μας φώναζαν Γερμανικά να πάμε κοντά τους. Τότε ένας δικός μας για να κερδίσουμε χρόνο άρχισε να τους μιλάει και να τους λέει. «Καμαράτ αρμπάιτ χολτς, αρμπάιτ». Με τις φωνές όμως βγήκαν και οι άλλοι Γερμανοί από το στενό και φώναζαν κι αυτοί να πάμε κοντά. Ένας από τους νεοφερμένους

Γερμανούς άναψε ένα φακό και τον έριξε πάνω μας, μα πριν καλά-καλά δει ότι είμαστε οπλισμένοι, ο Αργυρίου έριξε μια ριπή με το αυτόματο στο έδαφος. Οι Γερμανοί προς στιγμή τα χάσανε και πριν καλά-καλά συνέλθουν, είχαμε τραβηχτεί στην άκρη του δρόμου κι είχαμε γίνει ένα με το χώμα.

Οι ριπές των Γερμανών θέριζαν τον δρόμο. Αυτοί που ήταν πίσω από εμάς πρόλαβαν κι έφυγαν στρίβοντας στη γωνία, εγώ όμως, ο Λουκάς, ο Αργυρίου, ο Κόντος, ο Δημόπουλος, είχαμε μείνει χωμένοι εκεί. Μπορούσαμε όμως να τους τσακίσουμε από εκεί που είμαστε, αλλά σκεπτόμενοι τ' αντίποινα και τις ευθύνες μας αποφασίσαμε να μη ρίξουμε στο ψαχνό και να προτιμήσουμε να φύγουμε πυροβολώντας στον αέρα, για να υποχωρήσουμε και να ξεφύγουμε από εκεί που είμαστε χωμένοι. Κι ενώ ετοιμαζόμαστε να φύγουμε ρίχνοντας στον αέρα, ακούμε κάτι φωνές, καθαρά όμως Ελληνικά: «Καμαράτ παρτιζάν καπούτ», ήταν οι τσολιάδες που φύλαγαν το σπίτι του δωσίλογου υπουργού της κυβέρνησης του προδότη Ράλλη, του Λούβαρη, που έμενε εκεί πιο κάτω. Τα πράγματα άρχισαν να γίνονται δύσκολα για μας. Σε λίγο μπορεί να ερχόντουσαν κι άλλοι και τότε δεν πρόκειται να γλυτώσει κανείς από εμάς Οι άλλοι που είχαμε μαζί μας είχαν φύγει, είχαμε μείνει μόνοι χωρίς ελπίδα βοηθείας. Μπρος όμως στον κίνδυνο να σκοτωθούμε ή να πιαστούμε ζωντανοί, αποφασίσαμε χωρίς καμιά προσυνεννόηση, να χτυπήσουμε τους Γερμανούς και τους τσολιάδες κι ό,τι θέλει ας γίνει.

Πρώτος άρχισε ο Βασίλης ο Κόντος και τον ακολούθησα εγώ. Ο Δημόπουλος τους έριξε μια ιταλική χειροβομβίδα και, μέσα στους κρότους και στις λάμψεις απ' τις ριπές των αυτομάτων και των εκρήξεων, πεταχτήκαμε και καλυφτήκαμε σ' ένα οικόπεδο δίπλα στη πίσω πόρτα του νεκροταφείου, δίπλα στον δρόμο κι από κει πηδώντας τη μάντρα βγήκαμε στη «ΡΟΖΙΤΑ» και καλυφτήκαμε εκεί ώσπου να δούμε τι θα γίνει με τους Γερμανούς και τους τσολιάδες.

Σε λίγο φτάνουν τα νέα, στη αρχή συγκεχυμένα, σε λίγο όμως αρκετά υπεύθυνα. Έχουν χτυπηθεί δυο ή τρεις Γερμανοί και υπάρχει

φόβος αντιποίνων, ο κόσμος άρχισε να φεύγει προς τις ανατολικές συνοικίες έντρομος, τα γύρω στενά είχαν γεμίσει ανήσυχους ανθρώπους που, κρατώντας κάτω απ' τις μασχάλες κανένα σκέπασμα, προσπαθούσαν να φύγουν μακριά απ' τον τόπο της συμπλοκής. Όλη τη νύχτα οι Γερμανοί και οι τσολιάδες δεν κινήθηκαν από εκεί. Η Μάρκου Μουσούρη ήταν έρημη. Το ξημέρωμα αποφασίσαμε να πάμε προς τα εκεί να δούμε τι γίνεται εκεί γύρω. Δεν προλάβαμε όμως να πραγματοποιήσουμε τον σκοπό μας κι ήρθε ένας σύνδεσμος Γουβιώτης κι ειδοποίησε όλους τους ενόπλους εκεί να φύγουμε αμέσως. Κι απ' τους άοπλους να μη φύγει κανείς, κανείς να μη δείξει ότι ξέρει πως τη νύχτα έγινε εκεί γύρω συμπλοκή κι ο καθένας να πάει το πρωί στη δουλειά του όπως κάθε μέρα.

Εμείς σε λίγο φύγαμε για τον «Κοπανά» κι όταν φθάσαμε εκεί, μάθαμε ότι μια ομάδα κατοίκων του Μετς είχε έρθει σ' επαφή με τον δοσίλογο υπουργό Λούβαρη που κατοικούσε στη περιοχή, και τον καθιστούσαν υπεύθυνο σε περίπτωση που οι Γερμανοί θα έκαναν αντίποινα, κι αυτοί που χτύπησαν την περίπολο ήταν Άγγλοι κομάντος που ήρθαν από το βουνό κι ο κόσμος δεν έχει καμιά σχέση.

Το πόσο αυτό έγινε πιστευτό δεν ξέρω, πάντως οι Γερμανοί κείνη τη μέρα δεν προέβησαν σ' αντίποινα. Όσο για μένα, με κάλεσαν στο σύνταγμα και μου τα έψαλλαν. Μου είπαν μάλιστα σε τόνο οξύ πως αν το δάχτυλο μου είναι τόσο ευαίσθητο και τραβάει απερίσκεπτα τη σκανδάλη, καλύτερα να με στείλουν αλλού.

Βλέπεις αυτοί, από μακριά ζώντας τα γεγονότα, για όλα είχαν και μια λύση, δεν ρώταγαν όμως κι εμάς που σε κάθε στιγμή παίζαμε κρυφτούλι με τον χάρο. Και ο μεν χάρος μπορεί να έχανε κάθε στιγμή χωρίς να πέθαινε, εμείς μια φορά να χάναμε σήμαινε το τέλος της ζωής μας.

Υ.Γ. Σήμερα που έχουμε 1974, ζω εγώ, ο Λουκάς ο Λευτέρης, ο Αργυρίου κι ο Αλεξίου. Ο Κοντός, ο Βασίλης, και ο Δημόπουλος, ο Βασίλης, εκτελέστηκαν απ' τους μοναρχοφασίστες και τους ψευτοδημοκράτες στη Κεφαλλονιά.

Αύγουστος 7/8/1944

Τότε έγιναν οι πιο αποφασιστικές μάχες των ανατολικών συνοικιών κι αν εξαιρέσουμε τη μάχη του Μαλτσινιώτη ΠΥΡ-ΚΑΛ που έγινε μεταξύ Γερμανών κι ελασιτών, όλες οι άλλες ήταν πάντα μεταξύ Γερμανών, τσολιάδων και Μπουραντάδων απ' τη μία κι ελασιτών απ' την άλλη. Έτσι λοιπόν και η μάχη και μπλόκο του Βύρωνα, που έγινε στις 7 Αυγούστου, άρχισε σε μια συμπλοκή μεταξύ δύο περιπόλων, μιας γερμανικής μ' επικεφαλή έναν ταγματάρχη και μιας περιπόλου του Ε.Λ.Α.Σ. της περιοχής Βύρωνα, και σε λίγο γενικεύθηκε, όταν μπήκαν στη μάχη Γερμανοί και τσολιάδες μ' επικεφαλής τον προδότη και διοικητή των ταγμάτων των γερμανοράλληδων Πλυτζανόπουλο, που οι μεταδεκεμβριανές κυβερνήσεις της ψευτοδημοκρατίας παραλίγο να του στήσουν άγαλμα ήρωα.

Η μάχη άρχισε όταν γερμανική ομάδα περνώντας κοντά στο τέλος Χρυσοστόμου Σμύρνης, έπεσε πάνω σε περίπολο του Ε.Λ.Α.Σ., η οποία προσπάθησε να συλλάβει τους Γερμανούς. Αυτοί αντέδρασαν αστραπιαία, οχυρωμένοι πίσω από μια εσοχή, και προσπάθησαν να εξοντώσουν την περίπολο του Ε.Λ.Α.Σ. Η περίπολος απάντησε στα πυρά των Γερμανών, με αποτέλεσμα να τραυματισθεί ο Γερμανός ταγματάρχης. Οι Γερμανοί οπισθοχώρησαν λίγο κι εξακολούθησαν να χτυπούνε εναντίον της περιπόλου. Σε λίγο στη περιοχή έφταναν γερμανικές ενισχύσεις απ' το Σκοπευτήριο της Καισαριανής και προσπάθησαν να κυκλώσουν τη περίπολο. Από την άλλη μεριά, δυνάμεις του ΕΛΑΣ έσπευσαν σε βοήθεια της περιπόλου και η μάχη γενικεύθηκε σ' όλο το μήκος από Φρύνης μέχρι Κόνωνος, στο ύψος των λουτρών του Βύρωνα.

Σε λίγο προς ενίσχυση των Γερμανών έφθασαν ισχυρές δυνάμεις γερμανοτσολιάδων μ' επικεφαλή τον προδότη Πλυτζανόπουλο κι επιτέθηκαν από τα πλάγια εναντίον των δυνάμεων του Ε.Λ.Α.Σ. που, αριθμητικά λιγότεροι κι όχι καλά οπλισμένοι, αναγκάστηκαν να υποχωρήσουν προς Νέα Ελβετία και Καρέα. Το τμήμα το δικό

μας υποχώρησε προς Κοπανά-Υμηττό διωκόμενο από τσολιάδες και Μπουραντάδες, που εντωμεταξύ μπήκαν στη μάχη για να ενισχύσουν κι αυτοί τους Γερμανούς.

Αφού κατόρθωσαν να μας απωθήσουν εμάς απ' την περιοχή κι επικράτησαν, βοηθούμενοι κι από πολυάριθμους χαφιέδες, μπλοκάρισαν όλη τη περιοχή και αφού συγκέντρωσαν τον κόσμο στην Χρυσ. Σμύρνης, ξεχώρισαν 12 νέα παλληκάρια, τα έστησαν στο τοίχο στη γωνία της σχολής Μορκεντάου και τα εκτέλεσαν. Ο ένας εξ αυτών γλύτωσε. Εμείς γυρνώντας προς τον Υμηττό – Κοπανά, βρεθήκαμε αντιμέτωποι με τα μυδράλια και τους όλμους των Γερμανών του Μαλτσινιώτη. Καλυφθήκαμε πίσω από μια μάντρα και μια ξερολιθιά. Ο αδελφός μου ο Στέλιος άρπαξε τον Μαργονίδη που ήταν τραυματισμένος από όλμο και μυδράλιο, και φεύγει προς τη σχολή Παπαστράτου βαλόμενος από τους Γερμανούς. Γύρω τους βροχή οι σφαίρες και οι όλμοι, ευτυχώς προλαβαίνουν και στρίβουν προς τη κατηφόρα, πίσω απ' την εκκλησία Πέτρου και Παύλου. Οι Γερμανοί δε τους βλέπουν πια, εμείς ρίχνουμε προς το εργοστάσιο και παίρνουμε δρόμο προς τον Κοπανά. Οι Γερμανοί μας έχασαν.

Έτσι με λίγα-λόγια άρχισε η μάχη του Βύρωνα στις 7/8/'44 μεταξύ Γερμανών, γερμανοτσολιάδων και Μπουραντάδων απ' τη μία και δυνάμεων του Ε.Λ.Α.Σ. απ' την άλλη.

ΜΠΟΥΡΑΝΤΑΔΕΣ

Μηχανοκίνητο της αστυνομίας που συνεργαζόταν με τους Γερμανούς στις επιχειρήσεις εναντίον του Ε.Λ.Α.Σ. Το όνομα το πήραν απ' το επίθετο του διοικητή τους Μπουραντά. Αυτοί δεν είχαν καμιά σχέση με τ' αστυνομικά τμήματα των συνοικιών που στην πλειοψηφία τους ή μας βοηθούσαν ή τουλάχιστον δεν ήταν εναντίον μας. Εννοώ τα τμήματα τάξεως κι όχι ασφαλείας, γιατί αυτά ήταν πάντα εναντίον μας.

Αργότερα οι «δημοκράτες» της δεξιάς και του κέντρου τον έκαναν αρχηγό της πυροσβεστικής υπηρεσίας ΤΙΜΗΣ ΕΝΕΚΕΝ για την προσφορά του και τις υπηρεσίες του στους κατακτητές.
ΤΗΝ ΠΡΟΔΟΣΙΑ ΠΟΛΛΟΙ ΤΗΝ ΑΓΑΠΗΣΑΝ
ΤΟΝ ΠΡΟΔΟΤΗ ΚΑΝΕΙΣ.
ΜΕ ΜΟΝΑΔΙΚΗ ΕΞΑΙΡΕΣΗ
ΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΕΞΙΑ
ΤΗΣ ΕΘΝΙΚΟΦΡΟΣΥΝΗΣ
ΚΑΙ ΤΩΝ ΨΕΥΤΟΔΗΜΟΚΡΑΤΩΝ
ΤΥΠΟΥ ΜΠΟΥΡΑΝΤΑ

Σημείωση: Την περίπολο στις 7/8/'44 χτύπησε ο αδελφός μου Στέλιος. Μαζί ήταν και οι παρακάτω:
Τσικουράκης Λευτέρης. Ζει.
Μανωλιτσάκης Μπάμπης (Άρης). Σκοτώθηκε. Διοικητής Λόχου.
Μαργονίδης Γρηγόρης. Ζει. Τραυματίσθηκε τότε στην Αύρα.
Μπορόκος Νίκος (Σκούταρης). Ζει.
Μπρατάκος Νίκος. Σκοτώθηκε.
Δημόπουλος Βασίλης. Εκτελέστηκε.
Σταυρόπουλος Δημήτριος (Γαλατάς).Εκτελέστηκε.
Μπουσούνης Μανώλης. Ζει.
Λουκάς Λευτέρης. Ζει.
Κουτσουμπός Θόδωρας. Ζει.
Αλεξίου Πέτρος. Ζει.

Υ.Γ. Για το επεισόδιο αυτό έχουν γραφτεί πολλά, μα όλοι οι μαχητές της ομάδας Υμηττού ξέρουν πως έγινε. Μερικοί της ομάδας επιζούμε ακόμη, ευτυχώς.

8/8/'44

Μετά τη ταφή των εκτελεσθέντων στη Χρυσ. Σμύρνης και τις μικροσυμπλοκές με τους γερμανοτσολιάδες, πήραμε εντολή ν' απομακρυνθούμε απ' τη περιοχή. Εμάς μας διέταξαν να φύγουμε προς την περιοχή του Κατσιποδίου (Δάφνη) και θα μας περιέθαλπαν οι οργανώσεις εκεί. Ο Παύλος και ο αδελφός μου πέρασαν από το πατρικό μας κι ανέβηκαν στα κεραμίδια και πήραν απ' τη γιάφκα ότι σφαίρες μας είχαν απομείνει, γιατί μετά τις διήμερες μάχες με τους γερμανοτσολιάδες είχανε τρομερή έλλειψη από πυρομαχικά. Από σύμπτωση μόνο εγώ είχα πολλές σφαίρες, γιατί προ ημερών κάτι Σουρμενιώτες μου είχαν φέρει τέσσερα κουτιά των διακοσίων, αλλά αυτές κάνανε μόνο για Παραμπέλουμ και για ιταλικά αυτόματα «Μπρέντα» κι έτσι για όσους είχαν ΣΤΕΝ ή ΣΤΑΓΙΕΡ δεν κάνανε.

Εμείς κατά ομάδες δύο και τριών περάσαμε την οδό Βουλιαγμένης και πέσαμε στο Κατσιπόδι. Εκεί μας μοίρασαν σε διάφορα καταλύματα. Εμένα και μερικούς άλλους μας πήγαν κοντά στον Άγιο Γιώργη. Τον αδελφό μου με τους άλλους τους πήγαν σ' ένα σχολείο, ήταν κάτι σαν ορφανοτροφείο, κι εκεί καταλύσανε. Το βράδυ ήρθαν κάτι κοπέλες της Εθνικής Αλληλεγγύης και μας έφεραν λίγο φαΐ. Λίγο πριν πέσουμε για ύπνο, έδιωξα μια ομάδα να πάει να μείνει προς το Μπραχάμι και να προσέχει προς τα κει. Ξημέρωνε η 9 Αυγούστου.

Λίγο πριν ξημερώσει σηκωθήκαμε να φύγουμε προς τα στέκια μας, έτσι μας είχανε πει. Με προφυλάξεις τραβήξαμε προς την οδό Βουλιαγμένης. Δεν είχαμε προχωρήσει και πολύ και είδαμε μερικούς να γυρνάνε πίσω. Μαζί τους ήταν κι ένας τραμβαγέρης. Πήγαινε να πάρει το υπηρεσιακό αλλά είδε στους δρόμους πολλούς Γερμανούς οπλισμένους και γύρισε πίσω. Στην αρχή νομίσαμε πως

είναι κάτι το συνηθισμένο κι αλλάξαμε δρόμο αλλά και κει πάλι Γερμανοί πάνοπλοι. Η ώρα περνούσε, κόντευε να ξημερώσει για καλά, κι εμείς είμαστε ακόμη εκεί.

Δεν πέρασε και πολύ ώρα και το χωνί των προδοτών γερμανοτσολιάδων έσκισε το αυγουστιάτικο πρωινό: «Όλοι οι άντρες από 16 ως 60 να μαζευτούν στη πλατεία του Φάρου».

Η ΜΑΧΗ ΤΟΥ ΦΑΡΟΥ ΑΡΧΙΖΕΙ

9/8/1944

Πάλι μαύρη μέρα για την οικογένεια μου. Σήμερα στις 11 το πρωί ο αδελφός μου Στέλιος, ένας από τους καλύτερους μαχητές του ΕΛΑΣ, έπεσε πολεμώντας μέχρι την προτελευταία σφαίρα στον «Φάρο» αφού έσπασε το αυτόματο του. Τίναξε το μυαλό του στον αέρα για να μη παραδοθεί.

Τα τσακάλια στο Γουδί θριαμβολογούσαν δείχνοντας στους φοβισμένους κρατούμενους το σπασμένο αυτόματο του αδελφού μου και λέγοντας τους (μαρτυρία Κλειδά, πιάστηκε στο Φάρο κι οδηγήθηκε στο Γουδί): «Να ρε τι παθαίνουν όσοι τα βάζουν με τα παλληκάρια του Πλυτζανόπουλου».

Σε δυο μέρες ακριβώς, στις 11 Αυγούστου, εγώ με τον Νίκο Μαχαίρα και τον Βασίλη Κόντο, δίπλα ακριβώς από το Σκοπευτήριο της Καισαριανής, εκεί που ήταν τότε το οικόπεδο με το πηγάδι, τους δείξαμε πόσο μπόι είχαν οι προδότες του Αρχιπροδότη Γιάννη Πλυτζανόπουλου. Και όχι μπαμπέσικα και με τις πλάτες των Γερμανών, αλλά ελασίτικα.

7/8/9 Αυγούστου 1944

Τρεις μέρες τρόμου κι εκτελέσεων, οι πιο ματωμένες της πρωτεύουσας. Μετρώ τις μέρες μια-μια, το μυαλό μου τριγυρνά σ' εκείνες τις αιματοβαμμένες μέρες και για μας και για τις συνοικίες της ματωμένης πρωτεύουσας.

9 Αυγούστου 1944 το Κατσιπόδι (Δάφνη), ο Νέος Κόσμος και η μισή Νέα Σμύρνη καίγονται από το ντουφεκίδι. Διμοιρίες Γερμανών και τσολιάδων και κάθε λογής προδοτών, έχουν ζώσει απ' τη νύχτα τις συνοικίες κι όλη τη περιοχή από Αναπαύσεως μέχρι Ασπιώτη και από Μακρυγιάννη μέχρι τ' άκρα της Νέας Σμύρνης, και πυκνές ομάδες πάνοπλων Γερμανών και προδοτών των ταγμάτων του

Ράλλη συγκλίνουν προς την περιοχή Άη Γιώργη και Φάρου, όπου ισχυρές δυνάμεις του Ε.Λ.Α.Σ. έχουν παγιδευτεί και πολεμούν απεγνωσμένα να βγουν από τον κλοιό, που όσο περνάει η ώρα στενεύει. Εγώ και μερικοί μαχητές βρισκόμαστε στην περιοχή του Άη Γιώργη και πολεμάμε να φύγουμε, αν μπορέσουμε, προς την περιοχή της οδού Βουλιαγμένης, όπου οι Γερμανοί και οι τσολιάδες δε την έχουν κλείσει ακόμα κι είχαμε πολλές πιθανότητες να μπορέσουμε να τους απωθήσουμε και να περάσουμε με λίγες απώλειες.

Δεν το κατορθώσαμε όμως και γυρίζουμε πίσω στην περιοχή του Φάρου. Γύρω γίνεται χαλασμός, φωνές, κλάματα, ριπές και κάθε λίγο το χωνί των προδοτών τσολιάδων που καλούν όλους τους άντρες και τα παιδιά πάνω από 16 χρονών να συγκεντρωθούν στην πλατεία του Φάρου. Τα πυρά μας όλο κι αραιώνουν, οι πιο πολλοί έχουμε αποκοπεί και πολεμώντας από δρόμο σε δρόμο προσπαθούμε να βρούμε ένα αφύλακτο μέρος για να φύγουμε.

Πολλοί κατορθώνουν να ξεφύγουν προς την άνω Νέα Σμύρνη. Μεγάλο μέρος της δύναμης μας όμως μείναμε μέσα στον κλοιό, αποδεκατιζόμενοι από τους Γερμανούς και τους τσολιάδες που τους ακολουθούσαν. Οι εστίες αντίστασης, η μία μετά την άλλη, πέφτουν, πολλοί μαχητές, ιδίως στελέχη του Ε.Λ.Α.Σ., αποκλεισμένοι και μη διαθέτοντας άλλα πυρομαχικά αυτοκτονούν. Ο αδελφός μου Στέλιος, διμοιρίτης του ΕΛΑΣ, ο Μπάμπης Μανωλαράκης, λοχαγός του ΕΛΑΣ, ο Βαρουτίδης Δημήτριος ή Ποδάρας για μας ή Σταύρος για τη Νέα Σμύρνη, απ' τη Νέα Ελβετία, πολεμούν ώρες τώρα, οχυρωμένοι πίσω από μια χαμηλή μάντρα λίγο πάνω απ' την πλατεία του Φάρου. Στα γύρω στενά, οι άλλοι μαχητές ή έχουν σκοτωθεί ή έχουν φύγει προς τη Νέα Σμύρνη. Ο αδελφός μου ο Στέλιος, ο Μανωλαράκης (Άρης) και ο Δημητράκης από τη Ν. Ελβετία πολεμούν πλέον μόνοι. Τα πυρομαχικά τους όλο και λιγοστεύουν, κάθε ελπίδα να σπάσουν τον κλοιό λίγο-λίγο απομακρύνεται.

Έχουν μείνει τρεις και σχεδόν δίχως σφαίρες. Ο τροφοδότης σε

πυρομαχικά της ομάδας, μπρος στον κίνδυνο να πιαστεί ή να σκοτωθεί, εγκαταλείπει την ομάδα απροειδοποίητα και το σκάει. Η ομάδα μένει μόνο με τα πυρομαχικά που έχει για μια σύντομη μάχη. Τώρα όμως είναι από παντού κυκλωμένη και το σπουδαιότερο: Αβοήθητη. Ούτε εμείς που είμαστε εκεί γύρω μπορούσαμε να δώσουμε βοήθεια, για τον απλούστατο λόγο ότι είμαστε και ’μεις στην ίδια μοίρα: Οι Γερμανοί με τους βρωμοπροδότες τσολιάδες είναι διακοσαπλάσιοι. Κάνουν μια τελευταία προσπάθεια, δεν κατορθώνουν τίποτα και γυρίζουν στο μαντρότοιχο κι όταν και τα τελευταία πυρομαχικά τελείωσαν, αυτοπυροβολούνται και μένουν εκεί. Ο αδελφός μου ο Στέλιος, παρά το τραύμα στο κεφάλι, ζει, τον αποτελειώνουν με υποκοπανιές οι χαφιέδες γερμανοτσολιάδες. Η Μαρία, η καπετάνισσα, ήταν η μόνη που επέζησε απ’ την ομάδα. Μπαίνει στο σπίτι και κάνει πως μένει εκεί και κατορθώνει να γλυτώσει τον σκοτωμό. Ο Σταυρόπουλος είχε φύγει προς τη Ν. Σμύρνη επίσης κι ο Αλεξίου με τους άλλους.

Εγώ και μερικοί άλλοι, πιεζόμενοι συνεχώς υποχωρούμε από στενό σε στενό πίσω απ' την είσοδο του Άη Γιώργη. Απ’ εκεί, κάτι τσολιάδες με τις ξιφολόγχες ανοιγμένες, προχωρούν με προφυλάξεις στην άκρη του δρόμου. Δεν μας είδαν ακόμα, τους αιφνιδιάζουμε πυροβολώντας τους με λύσσα, μερικοί μένουν εκεί, όσοι γλύτωσαν το βάζουν στα πόδια. Εμείς επιχειρούμε να περάσουμε στη γωνία του δρόμου προς την πλατεία, που σήμερα είναι εκεί το Ι.Κ.Α. Μας την έχουν στήσει οι Γερμανοί κι οι τσολιάδες.

Οι δρόμοι γύρω απ' την πλατεία του Φάρου είναι γεμάτοι γερμανοτσολιάδες. Χτυπάνε με τους υποκόπανους τις πόρτες κι όποιον βρουν μέσα, τις πιο πολλές φορές, τον τσακίζουν με τις υποκοπανιές. Τις νεότερες ηλικίες τις οδηγούν με κοντακιές στην πλατεία, όπου Γερμανοί και τσολιάδες δήμιοι τους εκτελούν εν ψυχρώ. Οι μασκοφόροι επί τω έργω. Λίγο πιο κάτω από μας, παίρνουν μια ομάδα ηλικιωμένους, τους χτυπάνε και τους βρίζουν χυδαία. Εμείς δεν μπορούμε να κάνουμε τίποτα, έχουμε μείνει τελείως αποκομμένοι κι από σφαίρες μόνο εγώ έχω. Οι άλλοι

κρατάνε τα όπλα σχεδόν χωρίς σφαίρες.

Τα χωνιά έχουν σιωπήσει από πολύ ώρα και το μόνο που ακούς είναι οι σποραδικοί πυροβολισμοί και οι ριπές που ρίχνουν οι Γερμανοί και οι τσολιάδες σκοτώνοντας αυτούς που πιάνανε. Όποιον ήταν από άλλη περιοχή, τον εκτελούσαν επί τόπου. Στους γύρω δρόμους δεν κυκλοφοράει ψυχή, ερημιά τάφου, το μόνο που βλέπεις είναι μικροομάδες τσολιάδων που με προτεταμένα όπλα πηγαίνανε από πόρτα σε πόρτα ψάχνοντας. Οι Γερμανοί είναι μαζεμένοι στη πλατεία και μερικοί λίγο πιο κάτω προς την μεριά του Άη Γιώργη. Οι άλλοι δρόμοι είναι γεμάτοι γερμανοτσολιάδες και χαφιέδες με πολιτικά. Έχουμε κρυφτεί πίσω από μια μάντρα, μέσα έχει ένα κοτέτσι. Ένας δικός μας έχει τρυπώσει εκεί και κοιτάει φοβισμένος. Του κάνουμε νόημα να χωθεί πιο μέσα γιατί, αν κοιτάξουν απ' τη μάντρα, θα τον δουν. Είναι άοπλος κι αν τον έβλεπαν θα τον σκότωναν. Χώθηκε κάτω από κάτι παλιόξυλα σαν ασβός, μάλλον θα γλύτωσε.

Μόλις έγινε λίγο ησυχία, βγήκαμε προσεκτικά στον δρόμο και χωθήκαμε σ' ένα ερειπωμένο σπίτι. Από κει τρέχοντας φτάσαμε απέναντι. Οι τσολιάδες είχαν περάσει προ ολίγου από κει και είχαν ψάξει το μέρος. Οι αυλές είναι έρημες, διατηρούμε μερικές ελπίδες ότι ξεφύγαμε, αλλά σε λίγο οι ελπίδες μας διαψεύστηκαν. Άλλοι τσολιάδες, μαζί με κάνα δυο Γερμανούς, προχωράνε προς τα κει που είχαμε κρυφτεί. Πυροβολάνε και φωνάζουνε στον κόσμο, κάνοντας τα χέρια τους σαν χωνί: «Σε όποιο σπίτι βρούμε κρυμμένο εαμοκομμουνιστή, θα σκοτώσουμε όλη την οικογένεια. Ανοίχτε τις πόρτες. Όποιο σπίτι έχει πόρτα κλειστή θα το καίμε».

Μερικές πόρτες λίγο πιο πάνω από μας άνοιξαν και κάτι γριούλες βγήκαν στις πόρτες έχοντας τα χέρια σηκωμένα. Αυτοί τις σπρώχνουν και προσπερνάνε χωρίς να μπούνε μέσα. Εμείς, από κει που είμαστε, τους βλέπουμε πολύ καλά. Είμαστε γύρω στα 100 μέτρα απόσταση. Μόλις έφτασαν στη γωνία σταμάτησαν, είδαν πως γύρω ήταν ερημιά και τράβηξαν προς τον Φάρο. Εμείς πηδήξαμε μια μάντρα και κρυφτήκαμε εκεί, μας είδαν όμως από μια ταράτσα και

μας άρχισαν στους πυροβολισμούς.

Μόλις πάμε να βγούμε μας ρίχνουν οι Γερμανοί και οι τσολιάδες, από τους εφτά μένουμε τέσσερις κι ένας τραυματίας. Οι δύο σκοτώνονται επί τόπου, ο άλλος χτυπιέται στο πόδι, τον τραβάω στη γωνία και τον βοηθάω να πηδήξει μια μάντρα και να κρυφτεί. Εμείς κάνουμε πίσω προς το ύψωμα του Άη Γιώργη. Επιχειρούν οι δύο να μπουν σ' ένα σπίτι. Τους εμποδίζω διότι όποιος μπει σε σπίτι και παγιδευτεί δεν έχει γλιτωμό. Έρχονται μαζί μου και τραβάμε προς τον Φάρο από την πάνω μεριά. Έχουμε μείνει τέσσερις κι ο ένας τραυματίας λίγο στον ώμο κι έχει χάσει το όπλο του. Του δίνω δυο χειροβομβίδες πολωνέζικες, απ' τις τρεις που έχω. Τραβάμε προς τα κάτω στον δρόμο, έχει δυο σκοτωμένα παιδιά έξω από ένα σπίτι, πλησιάζω με προφυλάξεις κοντά δεν γνωρίζω κανέναν. Οι Γερμανοί κι οι τσολιάδες έχουν περάσει πριν λίγο από κει, κατηφορίζουμε προς τον Φάρο. Επιχειρούμε να βγούμε προς την Βουλιαγμένης. Δεν μπορούμε. Άλλες ομάδες τσολιάδων μπαίνουν στα σπίτια ψάχνοντας για ελασίτες, σκοτώνουν όποιον άντρα βρουν μέσα. Απ' τον πάνω δρόμο κατεβαίνουν τσολιάδες με προτεταμένες τις ξιφολόγχες, τα τομάρια καλαμπουρίζουν. Πεταγόμαστε έξω και τους ρίχνουμε τρέχοντας προς τα πίσω. Πηδάμε μια μάντρα και κρυβόμαστε για λίγο, μας βλέπουν όμως από μια ταράτσα και μας αρχίζουν στους πυροβολισμούς.

Ευτυχώς δεν μας πετυχαίνουν, βγαίνουμε στον δρόμο και προχωρούμε προς τα κάτω. Στο διπλανό δρόμο χαλάει ο κόσμος απ' τους πυροβολισμούς, κάποιοι δικοί μας έχουν παγιδευτεί εκεί. Αδύνατον να τους βοηθήσουμε εμείς. Εκεί έπεσε ο αδελφός μου κι οι άλλοι.

Βαλλόμενοι συνεχώς απ' τους Γερμανούς και τους χαφιέδες, κατορθώνουμε να βρούμε ένα μέρος αφύλαχτο προς τον Άγιο Σώστη. Ορμάμε πυροβολώντας προς την γύρω περιοχή στα τυφλά. Οι Γερμανοί κι οι τσολιάδες όμως βγαίνουν μπροστά μας και μας ρίχνονται. Κατορθώνουμε να τους κρατήσουμε για λίγο. Ένας από την ομάδα πέφτει στα πόδια μου δίπλα μου, νεκρός. Μια ριπή τον

βρήκε στην προσπάθεια του να περάσει απέναντι. Οι άλλοι οπισθοχωρούμε, σκορπίζουμε, πυροβολώντας σαν τρελοί. Δεν έχω σχεδόν άλλες σφαίρες στο αυτόματο μου, έχω βάλει την τελευταία δεσμίδα στο σακίδιο μου, δεν έχει μείνει ούτε μία σφαίρα. Σέρνομαι σ' ένα ρεματάκι κι από κει, σέρνοντας, περνάω προς τη Νέα Σμύρνη. Μπαίνω σ' έναν κήπο με λεμονιές και κρύβομαι λίγο. Τα χέρια μου και τα πόδια μου είναι καταματωμένα, τα χείλια μου στεγνά και δηλητήριο, έχω μείνει μ' ένα πέδιλο, το άλλο το έχασα τρέχοντας για να γλιτώσω.

Σε λίγο το ντουφεκίδι σταματά και μόνο κάπου-κάπου αραιά ακούγονται ριπές και πυροβολισμοί. Τα τελευταία παλληκάρια του Ε.Λ.Α.Σ. έχουν σκοτωθεί ή αιχμαλωτισθεί.

Οι Γερμανοί είναι απέναντι μου, στην οδό Αιγαίου, και κάνουν βόλτες. Μερικοί έχουν ανέβει σε κάτι αυτοκίνητα που σταθμεύουν εκεί. Ο δρόμος προς την λεωφόρο Συγγρού μένει αφύλακτος. Καβαλάω μια μάντρα και προχωρώ με προφυλάξεις, μέσα από ένα σπίτι κάποιοι άνθρωποι μου κάνουν νοήματα φοβισμένοι. Γυρίζω πάλι πίσω κι ετοιμάζω το αυτόματο μου, τότε βλέπω με τρόμο πως δεν έχει πάνω δεσμίδα. Μου είχε πέσει όταν έτρεχα να σωθώ. Το κρύβω κάτω από κάτι φύλλα, μέσα στον κήπο και τραβάω απ' την ζώνη μου το πιστόλι μου. Μέσα έχει μόνο τέσσερις σφαίρες, έξω ησυχία, ανεβαίνω στη μάντρα και κοιτάω έξω, δεν βλέπω τίποτα. Αποφασίζω να φύγω προς την Συγγρού, οι άνθρωποι με κοιτούν μέσα απ' τα τζάμια φοβισμένοι, πηδώ κάτω και προχωρώ προς τη Συγγρού, ο δρόμος είναι έρημος, Γερμανοί πουθενά, λες και δεν συμβαίνει τίποτα.

Τραβάω το δρόμο προς τη Θησέως κι εκεί, σε κακά χάλια, ανεβαίνω σ' ένα τραμ, ο κόσμος με κοιτά φοβισμένος. Εγώ με το πιστόλι κάτω από το πουκάμισο μαζεύομαι σε μια γωνία, τα παίζω όλα για όλα, άλλη επιλογή δεν έχω. Φτάνω στο Ζάππειο και μπαίνω στο άλσος κι από κει ανεβαίνω προς την Μάρκου Μουσούρη και πέφτω στη Γούβα. Παντού βουβαμάρα, σε λίγο φτάνουν οι πρώτοι Γουβιώτες από το Κατσιπόδι, δεν ξέρουν τίποτα για τους άλλους.

Δέκα άνθρωποι και μας έλεγαν δέκα διαφορετικά πράγματα, η ώρα περνά και κανείς από τους γνωστούς δεν έρχεται. Σε λίγο φτάνουν οι πρώτοι με τα μαύρα μαντάτα, όχι όμως συγκεκριμένα πράγματα. Άλλοι μιλάνε για διακόσιους κι άλλοι για τρακόσιους νεκρούς, άλλοι ότι είδαν τα παιδιά του λόχου να τραβάνε προς το Μπραχάμι και πολλά άλλα.

Φεύγω για το Κατσιπόδι και μπαίνω στη περιοχή του «Φάρου», παντού αίμα, κλάματα και κατάρες. Οι Γερμανοί έχουν φύγει προ πολλού, παίρνοντας μαζί τους ομάδες ομήρων για Χαϊδάρι και Γουδί, αφού προηγουμένως εκτέλεσαν πάνω από 100 πατριώτες. Τ' αυτοκίνητα του δήμου έχουν φύγει με τους νεκρούς για το νεκροταφείο της Κοκκινιάς. Φεύγω και τραβάω προς την Νέα Σμύρνη, μπαίνω στη μάντρα που είχα κρύψει το αυτόματο μου, το παίρνω στα χέρια μου και το φιλάω. Το κρέμασα στον ώμο μου κι έκλαψα για τον χαμό τόσων παλικαριών συμπολεμιστών μου. Ορκίστηκα εκεί στη μέση του δρόμου ότι έλεος από δω και πέρα δεν θα υπάρχει για κανέναν προδότη. Φτάνω στον «Φάρο», έχει σουρουπώσει, κανείς δεν κυκλοφορεί έξω. Σε λίγο περνά μια ομάδα νέων, φαίνονται οπλισμένοι, με πλησιάζουν. Κάνα δυο με γνωρίζουν, μαθαίνω για τον αδελφό μου και για τους άλλους, το μυαλό μου κοντεύει να σαλέψει, με παίρνουν τα κλάματα, είμαι σαν πληγωμένο λιοντάρι. Η σκέψη μου τρέχει στους δικούς μου, πόσοι ήμασταν και πόσοι μείναμε. Τελικά πόσοι θα επιβιώσουμε για να δούμε την Λευτεριά;

Ο πατέρας μου στο Χαϊδάρι, ο αδελφός μου επίσης, ο μεγάλος αδελφός μου κρύβεται στη Θήβα για να γλυτώσει, άφησε γυναίκα και παιδί και πήγε εκεί δήθεν για δουλειά, στη πραγματικότητα για να κρυφτεί. Ο άλλος μου αδελφός σκοτώθηκε πριν έξι ώρες. Η μάνα μου και οι αδελφές μου κρύβονται από σπίτι σε σπίτι, πότε νηστικές και πότε μισοχορτάτες, τον μικρό μου αδελφό τον συντηρούν οι γείτονες.

Περνάς έξω από το σπίτι μου, έρημο λες και είναι στοιχειωμένο. Τα πάντα κλειστά, έμεινα σχεδόν μόνος. Στον Υμηττό αρκεί να πεις

στους χαφιέδες ότι μας ξέρεις για να ’ναι λόγος αρκετός για να σ' εκτελέσουν. Ζητώ απ' τους συναγωνιστές μερικές σφαίρες για το αυτόματο μου, ένας μου δίνει τρεις δεσμίδες γεμάτες, τις είχε βρει σε μια μάντρα πεταμένες. Φεύγω για τον Υμηττό, μέσα απ' το πουκάμισο μου σφίγγω το αυτόματο μου, διψάω για εκδίκηση, στο στόμα μου έχει κολλήσει το σάλιο μου, περπατάω παραμιλώντας. Φτάνω στον Άη Γιάννη, μπαίνω σ' ένα καφενείο και ζητάω λίγο νερό. Όλοι μέσα με κοιτάζουν με συμπάθεια, ο καφετζής με παρακάλεσε να μου κάνει καφέ, φαίνεται δικός μας. Κάθομαι λίγο πίνω νερό και φεύγω για τον Υμηττό. Φτάνω στην γειτονιά, κανείς δεν ξέρει τίποτα, ψάχνω για τους δικούς μου, βρίσκω τη μάνα μου, δεν ξέρει τίποτα για τον αδελφό μου. Μα όχι για πολύ.

Το πρωί οι τοίχοι ήταν γεμάτοι με μεγάλα γράμματα με τα ονόματα των μαχητών που έπεσαν στον Φάρο. Και πρώτοι πρώτοι, ο Μπάμπης κι ο αδελφός μου ο Στέλιος. Έφυγα και πήγα στο στέκι, παντού ερημιά και φόβος. Πήγα και σε άλλο στέκι αλλά κι εκεί δεν ήταν κανείς. Κάθισα και περίμενα όλη νύχτα, κανείς δεν φάνηκε. Το πρωί βγήκα στους δρόμους κι έψαχνα να βρω κανέναν απ' αυτούς που ήμασταν μαζί στον Φάρο. Κατά το μεσημέρι φτάνουν οι πρώτοι, ο Μήτσος Σταυρόπουλος ή Γαλατάς κι ο Δημόπουλος. Δεν ξέρουν τίποτα για τους άλλους, πόσοι σκοτώθηκαν, πόσοι πιάστηκαν. Το βράδυ ήρθε και η Μαρία. Από τριάντα που ήμασταν έχουμε μείνει μόνο τέσσερις, οι άλλοι ή έχουν σκοτωθεί ή πιαστεί και οδηγηθεί στο Γουδί ή έφυγαν. Ο λόχος έχει σχεδόν διαλυθεί. Αναλαμβάνω εγώ διοικητής στο πόδι του Άρη που σκοτώθηκε στον Φάρο. Μερικοί μαχητές άλλων φρουραρχείων κυκλοφορούσαν εκεί γύρω.

Το απόγευμα φύγαμε για την Καισαριανή. Στον δρόμο βρήκαμε τον Μαχαίρα, τον Νίκο, και τον Κοντό, τον Βασίλη, και προχωρήσαμε μαζί. Ομάδες τσολιάδων είχανε κάνει επιδρομή από την Κόνωνος, όχι για να κάνουνε μπλόκο αλλά για να εμποδίσουν τους ελασίτες, όσους φυσικά γλύτωσαν, να γυρίσουν στα στέκια τους. Φτάνοντας εκεί η μάχη είχε ανάψει για τα καλά.

Εγώ με τον Μαχαίρα και τον Κοντό και με δυο Καισαριανιώτες

παλικάρια που βρήκαμε εκεί, προχωρήσαμε προς την Παναγίτσα. Πριν όμως βγούμε απ' τα δέντρα που ήταν εκεί, πίσω απ' το μαγαζί του Τριανταφυλλόπουλου, ο Νίκος που ήταν μπροστά, είδε μερικούς τσολιάδες ν' ανεβαίνουν προς το Σκοπευτήριο αμέριμνοι. Ήταν σίγουροι πως εκεί σε καμιά περίπτωση δεν μπορούσε να υπάρχει ελασίτης, διότι στα πενήντα μέτρα πιο πάνω ήταν η πόρτα του Σκοπευτηρίου και είχε Γερμανό σκοπό. Ο Νίκος, μόλις τους είδε, μας έκανε νόημα με το χέρι να πάμε πιο κοντά του. Εμείς τρέξαμε και, καθώς θέλαμε λίγα μέτρα να βγούμε στο στενό, πετάχτηκε στο δρόμο και με βρισιές και ριπές τους πετσόκοψε. Εμείς φθάσαμε δίπλα του και συνεχίσαμε να ρίχνουμε σ' αυτούς που είχαν γλυτώσει. Δεν μπορέσαμε όμως να πάμε κοντά να πάρουμε κανένα όπλο, γιατί οι Γερμανοί πετάχθηκαν έξω και μας άρχισαν στις ριπές, χτυπώντας τον έναν Καισαριανώτη στο πόδι άσχημα. Μας σκόρπισαν και χαθήκαμε. Εγώ με το τραυματία φύγαμε προς την Ανάληψη, περάσαμε την Κόνωνος και φτάσαμε στη Νέα Ελβετία. Εκεί χωρίσαμε αυτός μπήκε σ' ένα σπίτι δίπλα στον Άγιο Δημήτρη κι εγώ τράβηξα για τον Κοπανά.

Την άλλη μέρα συναντηθήκαμε και με τους άλλους. Το απόγευμα μάζεψα όσους είχαν έρθει στα στέκια και τους είπα ότι αναλαμβάνω εγώ τον λόχο, αντικαθιστώντας τον σκοτωμένο Άρη. Αφού τους είπα για τα νέα τους καθήκοντα, τους τόνισα μερικά πράγματα που τα θεωρούσα αναγκαία.

Όσοι ήθελαν να πολεμήσουν μαζί μου από δω και πέρα θα κάνουν ό,τι λέω εγώ και οι άλλοι αξιωματικοί, κανείς δεν θα φεύγει για οποιαδήποτε λόγο χωρίς να το ξέρουμε εμείς. Όλοι από δω και μπρος θα μένουν σε καταλύματα που εμείς σαν διοίκηση θα κρίνουμε ασφαλή. Ό,τι οπλισμός υπάρχει ανήκει στον λόχο. Τους τόνισα ότι στον Φάρο φταίμε εμείς για τις μεγάλες απώλειες που είχαμε, διότι μας κύκλωσαν χωρίς ένας να τους πάρει χαμπάρι, πράγμα που δείχνει ανοργανωσιά κι εγκληματικά αμέλεια. Εγώ τέτοια δε τα συγχωρώ. «Όσοι θέλετε, να φύγετε τώρα και πηγαίνετε στις πολιτικές οργανώσεις». Πολλοί αντέδρασαν γιατί το ήθελαν

σκορποχώρι και να παρουσιάζονται όποτε τους κάπνιζε. Εγώ τους ήθελα πολεμιστές κι όχι φιγουρατζήδες. Είμαστε εκεί γύρω στους 60 μάχιμοι και μη μάχιμοι. Τους είπα, λοιπόν, όσοι θέλουν να πολεμήσουν μ' αυτούς τους όρους να έρθουν το απόγευμα στο καμίνι του Ζαχαρόπουλου.

Στο ραντεβού ήρθαν απ' ό,τι θυμάμαι οι παρακάτω:

1)ΜΑΡΓΟΝΙΔΗΣ ΓΡΗΓΟΡΗΣ. Τον έκανα διμοιρίτη στο πόδι του αδελφού μου του σκοτωμένου

2)ΚΟΜΝΗΝΟΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ. Τον έκανα διμοιρίτη στη διμοιρία Ηλιούπολης

3)ΛΑΚΗΣ. Ήταν διμοιρίτης και παρέμεινε.

4)ΑΡΓΥΡΙΟΥ ΓΙΩΡΓΟΣ. Ήταν διμοιρίτης και παρέμεινε.

5)ΣΤΑΥΡΟΠΟΥΛΟΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ. Πρώην υπεύθυνος του φρουραρχείου

6)ΜΑΡΙΑ ή Καπετάνισσα. Επιμελητής λόχου.

7)ΛΟΥΚΑΣ ΕΛΕΥΘΕΡΙΟΣ. Μαχητής.

8)ΑΛΕΞΙΟΥ ΠΕΤΡΟΣ. Μαχητής.

9)ΜΠΡΑΤΑΚΟΣ ΝΙΚΟΣ. Μαχητής.

10)ΞΕΝΑΚΗΣ. Μαχητής.

11)ΒΑΓΓΕΛΗΣ ή Ψαράς. Σύνδεσμος λόχου και μαχητής.

12)ΜΟΣΧΟΒΑΚΗΣ ΓΙΑΝΝΗΣ. Μαχητής.

13)ΠΑΓΟΤΟΠΟΥΛΟΣ ΓΙΩΡΓΟΣ. Μαχητής.

Την άλλη μέρα πήγα και βρήκα μερικούς που είχαν πιστόλια κι αφού τους τα πήρα, τους προειδοποίησα για τις ευθύνες τους, σε περίπτωση που θα κάνουν του κεφαλιού τους.

Σε μερικές μέρες κάναμε στρατολογία των νέων μαχητών. Πολλοί εξ αυτών αναπλήρωσαν με τον καλύτερο τρόπο τις θέσεις των νεκρών και των άλλων μαχητών του λόχου Υμηττού. Την εποχή εκείνη τα όπλα μας ήταν πολύ λίγα, αλλά σε λίγο καιρό αποκτήσαμε αρκετά, ποτέ όμως τόσα που να μας επαρκούν για τις ανάγκες μας. Από αυτόματα διαθέταμε μόνο 4, Στεν 2, 1 Στάγκερ, 1 Μπρέντα. Μετά δυο μέρες έστειλαν σύνδεσμο και με φώναξαν στο τάγμα. Εκεί βρήκα τους αξιωματικούς του τάγματος, ΠΑΥΛΟ ΜΠΟΥΤΣΙΑ,

ΠΕΤΡΟ ΧΑΛΑΡΗ και τον ΑΡΗ, τον επιτελή που αργότερα σκοτώθηκε στο Χασάνι.

«Κάθε φορά περιμέναμε 200 γερμανοτσολιάδες και ξαφνικά βρεθήκαμε κυκλωμένοι από 2000 γερμανοϊταλούς φασίστες και όλο το σκυλολόι: Τσολιάδες, Μπουραντάδες, χαφιέδες κάθε είδους. Τι έγινε; Κανείς μέχρι σήμερα δε ξέρει. Προδοσία ή παγίδα; Ίσως μια μέρα μάθουμε».

Φυλακές Αβέρωφ 1945:

Να τι αφηγείται ο Μανώλης Μπουσούνης, ένας απ' το λόχο του Άρη, Μπάμπη Μανωλιτσάκη:

Μετά την μάχη και τον σκοτωμό του Άρη και του Στέλιου, συνάντησα την Μαρία που ήταν εκεί στο ίδιο σπίτι με τα παιδιά. Της Μαρίας τα μάτια ήταν πρησμένα απ' το κλάμα και κλαίγοντας μου διηγήθηκε πως χάθηκαν τα παιδιά.

«Κυκλωθήκαμε από παντού, σφαίρες πολλές δεν είχαμε, άλλοι είχαν φύγει ή σκοτωθεί. Πάνω στη ταράτσα ήταν ένας δικός μας, ήταν ο Βαρουτίδης, ο Δημήτρης, και προσπαθούσε να κρατήσει μακριά τους τσολιάδες και τους Γερμανούς που κατά κύματα πέντε-πέντε και δέκα-δέκα μας επιτιθόντουσαν από παντού. Εγώ ήμουν άοπλη, μέσα στο σπίτι είμαστε εμείς κι η νοικοκυρά, ελπίδα σωτηρίας δεν υπήρχε, αυτοί έριχναν κατά εκατοντάδες τις σφαίρες. Σε μια στιγμή έκαναν έφοδο κι ένας Γερμανός κατόρθωσε να μπει στο σπίτι, μα ο Στέλιος με μια ριπή τον άφησε εκεί. "Μπράβο ρε Τσικουράκη τους έφαγες", ακούστηκε η φωνή του Άρη, "ρίχτους, κανείς να μη μπει". Τα πυρομαχικά όλο και λιγόστευαν. Είχανε μείνει με ελάχιστες σφαίρες, χωρίς ελπίδα βοήθειας.

Οι Γερμανοί και οι τσολιάδες τους επιτίθενται με λύσσα, κατόρθωσαν να μπουν στο σπίτι. Εκεί τα παιδιά τους κράτησαν για λίγο, τα πυρομαχικά τους τελείωσαν και με τη τελευταία σφαίρα στήριξαν τα πιστόλια τους στο κεφάλι τους και σκοτώθηκαν. Όταν οι Γερμανοί κι οι τσολιάδες μπήκαν στην κουζίνα, τελευταίο οχυρό των

παιδιών, τους βρήκαν νεκρούς». Η Μαρία φόρεσε μια ποδιά της νοικοκυράς κι έκανε την κόρη της κι έτσι γλύτωσε.

Την άλλη μέρα η Μαρία μου είπε πως ο αδελφός μου, όταν μπήκαν μέσα οι γερμανοτσολιάδες, ζούσε παρά το τραύμα στο κεφάλι που είχε, και πως οι τσολιάδες τον έδεσαν πίσω από ένα τεθωρακισμένο και τον έσερναν μέχρι την πλατεία ΦΑΡΟΥ.

Αυτό πρέπει να ήτανε αλήθεια γιατί, όταν ξέθαψαν τον αδελφό μου, εγώ τότε ήμουν φυλακή, τα κόκκαλα του ήταν κομματιασμένα, σχεδόν θρυμματισμένα.

Να τι θυμάται ο Γιώργος Βαλμάς, κάτοικος Βύρωνα, οδός Χρυσοστόμου Σμύρνης 69:

Μετά από μια μάχη στον Βύρωνα κατά τη ταφή των μαχητών, κατοίκων Βύρωνα, που εκτελέστηκαν στις 7/8/'44, φύγαμε και πήγαμε στο Κατσιπόδι (Δάφνη) κοντά στην περιοχή του Φάρου. Όταν φτάσαμε εκεί όλη η ομάδα μας, είπε ο επικεφαλής μας ο Τσικουράκης, ο Λευτέρης, να φύγουμε εμείς και να πάμε απ' την κάτω μεριά προς την πλευρά του Μπραχαμίου και να προσέχουμε από εκεί.

Εγώ με τον Σταύρο, τον Παράσχου, τον Συμεωνίδη, τον Γιάννη, και τ' αδέλφια, τους Καρυδιώτες και μερικούς άλλους κάτσαμε στο ρέμα. Τότε εκεί είχε σπαρτά κομμένα και κρυφτήκαμε μέσα στο ρέμα. Εμείς είχαμε μείνει έξω από τον κλοιό κι από κει ακούγαμε τα χωνιά των προδοτών και το θόρυβο της μάχης.

Ένας ελασίτης πολεμιστής του Φάρου θυμάται… Ο Πέτρος Αλεξίου, ένας ομαδάρχης του λόχου Υμηττού που κατόρθωσε να διαφύγει και να σωθεί, διηγείται:

Μετά την μάχη γύρω απ' το νεκροταφείο, κατά τη ταφή των παλικαριών που εκτέλεσαν οι γερμανοτσολιάδες στη Χρυ. Σμύρνης, φύγαμε συντεταγμένοι και περάσαμε απ' τη πλατεία Υμηττού, τον Άη Γιάννη και φτάσαμε τραγουδώντας στο Κατσιπόδι. Εγώ και μερικοί άλλοι μαχητές περιφρουρούσαμε γύρω-γύρω τις ομάδες που κατηφόριζαν προς τα κει.

Μόλις φτάσαμε εκεί πήγαμε σ' ένα σχολείο και καταλύσαμε. Τους είπα να φύγουμε πριν ξημερώσει μα ο Μπάρμπα Μήτσος και ο Άρης

επέμεναν να μείνουμε. Εγώ έφυγα προς το Φάληρο τραβώντας μαζί μου και τον τραυματία απ' τη μάχη τις 7/8/'44 Γρηγόρη Μαργονίδη.

Όσοι έμειναν εκεί πολέμησαν μέχρι σχεδόν το μεσημέρι και τελικά σκοτώθηκαν και μόνο ο Μπάρμπα Μήτσος και η Μαρία γλύτωσαν.

Σημείωση: Εκεί πέσανε πολεμώντας:

1) *Άρης, Μπάμπης Μανωλιτσάκης, διοικητής.*
2) *Τσικουράκης Στέλιος, αρχηγός ομάδας.*
3) *Ποδάρας, Δημήτρης Βαρουτίδης, κομματικός υπεύθυνος.*
4) *Αγνώστων στοιχείων, επάγγελμα τσαγκάρης.*
5) *Αγνώστων στοιχείων, επάγγελμα, τσαγκάρης.*

Να τι θυμάται ο Θόδωρος Κουτσουμπός, μαχητής τότε του λόχου που έλαβε μέρος στη μάχη της 9/8/'44 στον Φάρο:

Ξεκινήσαμε απ' του Κοπανά μετά το τέλος της μάχης της 8/8/'44 κατά τη ταφή των εκτελεσθέντων απ' τους τσολιάδες και τους Γερμανούς στη Χρυσ. Σμύρνης στις 7/8/'44.

Δυο μέρες πολεμούσαμε κι είμαστε κατάκοποι κι άυπνοι. Το τάγμα αποφάσισε να πάμε σε άλλη περιοχή να κοιμηθούμε γιατί είμασταν τελείως εξαντλημένοι. Αποφασίστηκε να πάμε στο Κατσιπόδι (Δάφνη) και να μας φιλοξενήσουν εκεί για ένα βράδυ. Η πρώτη ομάδα είχε ήδη ξεκινήσει προς τα εκεί. Εμείς αποτελούσαμε την άλλη ομάδα που αποτελούνταν απ' τους παρακάτω μαχητές: Τσικουράκη Στέλιο διμοιρίτη, Μανωλαράκη Μπάμπη (Άρη) λοχαγό, Σταυρόπουλο Μήτσο ή Γαλατά, πολιτικό, και τους μαχητές Κουτσουμπό Θεόδωρο, Μπορόκο Νίκο, Μαρία την Καπετάνισσα και μερικά άλλα παιδιά.

Ξεκινήσαμε και 'μεις προς το Κατσιπόδι, περάσαμε τη Βουλιαγμένης και προχωρούσαμε δίπλα απ' το σχολείο της Αγίας Βαρβάρας που ήταν μέσα οι Γερμανοί και οι οποίοι μας έβλεπαν χωρίς ν' αντιδρούν. Σε λίγο φτάσαμε κοντά στο τόπο προορισμού. Εκεί μας περίμεναν κάτι άλλοι απ' το λόχο Κατσιποδίου και μας περιέλαβαν. Μας πήγαν σ' ένα σπίτι που το χρησιμοποιούσαν σαν γηροκομείο κι είχαν μέσα μερικά άπορα παιδιά που τα τάιζαν από

διαφόρους εράνους κι από ενισχύσεις του Π.Ι.Κ.Π.Α.

Εκεί πέσαμε να κοιμηθούμε και να φύγουμε το πρωί. Πριν όμως ξημερώσει, καλά-καλά, μας είχαν κυκλώσει οι Γερμανοί κι οι τσολιάδες κι άρχισε η μάχη. Απ' την ομάδα γλύτωσα εγώ, η Μαρία και ο Μπορόκος. Οι άλλοι ή σκοτώθηκαν ή πιάστηκαν.

ΣΥΜΠΛΟΚΗ ΣΤΗ ΝΕΡΑΪΔΑ

14 Αυγούστου παραμονή της Παναγίας

Είχα ξεκινήσει από τον Υμηττό και τράβαγα προς τη Γούβα για να συναντήσω έναν καθοδηγητή μας, στέλεχος του τάγματος, τον Χάλαρη Πέτρο. Φτάνοντας όμως στο ύψος της Νεράιδας, βρέθηκα, χωρίς καλά-καλά να το καταλάβω, πρόσωπο με πρόσωπο με μια γερμανική ομάδα που προφανώς είχε έλθει να κάνει συλλήψεις, διότι μαζί με τους Γερμανούς υπήρχαν και μερικοί άλλοι με πολιτικά. Εγώ σταμάτησα επί τόπου. Ένας εμφανώς Έλληνας με διέταξε να σηκώσω τα χέρια ψηλά και να προχωρήσω προς το μέρος τους. Εγώ έκανα πως σήκωνα τα χέρια και προχώρησα αργά-αργά προς το κοίλωμα μιας πόρτας. Στην πλάτη είχα κρεμασμένο το αυτόματο αλλά φαίνεται μες το σκοτάδι δε το είδαν οι Γερμανοί. Η απόσταση που μας χώριζε ήταν γύρω στα είκοσι μέτρα. Είχα προχωρήσει κάπου πέντε μέτρα και τη στιγμή που κόντευα να φθάσω στο ύψος της πόρτας, αυτός μου φώναξε να προχωρήσω γρήγορα και στην μέση του δρόμου. Εγώ σκεπτόμενος ότι έστω και πέντε βήματα να έκανα οι Γερμανοί θα έβλεπαν ότι είμαι οπλισμένος και θα με γάζωναν επί τόπου, τα ’παιξα όλα για όλα και πριν καλά-καλά καταλάβουν οι Γερμανοί, μ' ένα άλμα, βρέθηκα στο κοίλωμα της πόρτας χτυπώντας το κεφάλι μου στην άκρη του τοίχου.

Οι Γερμανοί άδειασαν τ' αυτόματα τους πάνω μου, η γωνία του τοίχου έγινε κόσκινο, χωρίς να μπορούν να βλάψουν εμένα εκεί που ήμουν χωμένος. Πριν όμως προλάβουν να με πλησιάσουν είχα ξεκρεμάσει το αυτόματο και τους χτυπούσα. Φαίνεται όμως, πως στη σαστιμάρα μου επάνω, δεν σημάδεψα καλά και μόνο τους δύο μπροστινούς χτύπησα. Αν είχα λίγη περισσότερη ψυχραιμία, όπως ήταν ακριβώς στη μέση της πλατείας ακάλυπτοι, λογικά δεν έπρεπε να ζήσει κανείς. Βλέπεις είναι στιγμές που εμείς, που λογιζόμαστε έμπειροι μαχητές, να νιώθουμε φόβο κι αγωνία. Οι Γερμανοί, μόλις

είδαν να βάλλονται από δέκα μέτρα με αυτόματο, το ’βαλαν στα πόδια για να καλυφθούν. Εγώ τράβηξα μια ιταλική χειροβομβίδα που είχα και την έριξα. Πριν ο κρότος καταλαγιάσει το ’βαλα στα πόδια και γύρισα στον Υμηττό.

16 Αυγούστου 1944

Σήμερα έμαθα ότι ο πατέρας μου δραπέτευσε απ' το Φάληρο, όπου οι Γερμανοί τον είχαν πάει για αγγαρεία. Δεν πέρασαν δυο μέρες κι ο πατέρας μου ήρθε και με βρήκε. Δεν ήξερε τίποτα για τον αδελφό μου που είχε σκοτωθεί στις 9/8/'44 στον Φάρο.

Τον τράβηξα λίγο παράμερα και του τα είπα για τον αδελφό μου Στέλιο. Το πως σκοτώθηκε και πόσο πολεμιστής ήταν. Ο πατέρας μου έβαλε τα κλάματα.

Τον πήρα μαζί μου κι από τότε ανήκε πρώτα στον λόχο του ΕΛΑΣ κι αργότερα στο τάγμα. Και μέχρι τον θάνατο του στάθηκε ένας πιστός μαχητής της δημοκρατίας. Ο γνωστός ΜΠΑΡΜΠΑΝΤΩΝΗΣ.

3μ.μ. Τραυματίζομαι στην γωνία Ελλησπόντου και Διλβόη από όλμο, ευτυχώς όχι πολύ.

Αύγουστος 1944, 17 του μήνα

Οι μάχες μεταξύ τσολιάδων κι ελασιτών είναι σχεδόν καθημερινές. Όλοι που κατά κάποιον τρόπο ήταν εχθροί του Ε.Α.Μ. κρυφά ή φανερά, είχαν πάρει δρόμο απ' τις συνοικίες μας.

Ο Ε.Λ.Α.Σ. είχε σχεδόν κυριαρχήσει και για να κάνουν τώρα μπλόκο έπρεπε να μαζευτεί όλο το σκυλολόι των γερμανοτσολιάδων.

Οι νυχτερινές επιδρομές στα σπίτια των αγωνιστών είχαν πια σταματήσει. Οι πληροφοριοδότες τους μέσα στις συνοικίες είχαν, οι πιο πολλοί, κατέβει στο κέντρο και μόνο μερικοί της ασφάλειας, που στεγαζόντουσαν μέσα στα τμήματα, θα μπορούσαν να τους εξυπη-

ρετήσουν. Μα κι αυτονών τους είχαμε κόψει το δρόμο. Τους είχαμε απαγορεύσει να κυκλοφορούν πάνω απ' τη πλατεία Υμηττού, το βράδυ ούτε κι εκεί. Μερικοί δε τολμούσαν να ξεμυτίσουν απ' τις φωλιές τους σχεδόν καθόλου. Έτσι χρησιμοποιούσαν διάφορες γυναίκες που έδιναν λιγότερες υποψίες σε μας. Μα κι εμείς είχαμε τους δικούς μας ανθρώπους που πρόσεχαν τα ύποπτα σπίτια, και περισσότερο ορισμένων προδοτών που υπηρετούσαν τους Γερμανούς. Πάντα είχαμε πληροφορίες ότι αυτοί, κατεβαίνοντας στο κέντρο, έρχονταν σ' επαφή με τους Γερμανούς και τους προδότες.

Έτσι μια μέρα έφτασε στη διοίκηση η πληροφορία πως κάποια Γιαλουσάκη που ο γιος της ήταν γερμανοτσολιάς, ο γαμπρός της γκεσταπίτης και η κόρη της σπιτωμένη μ' έναν Γερμανό της Γκεστάπο, τριγυρνάει ανάμεσα στις γραμμές μας καθημερινώς και πιάνει κουβέντα με τα παιδιά, τα δικά μας. Δίνω εντολή στον Αργυρίου και στον Λουκά να την παρακολουθούν νυχθημερόν.

Οι πληροφορίες για την συνεργασία με τους Γερμανούς του Μαλτσινιώτη και με τους γερμανοτσολιάδες στο Γουδί είναι πια βέβαιες. Αποφασίζω να τη συλλάβω εγώ προσωπικά, θέλω η σύλληψη της να γίνει με μεγάλη μυστικότητα, για να μην μας φύγουν οι συνεργάτες της. Σκέπτομαι να την συλλάβω πηγαίνοντας προς το Γουδί ή προς του Μαλτσινιώτη.

Με πληροφορούνε πως έφυγε απ' το σπίτι της κι ανεβαίνει από ένα μονοπάτι απ' το λόφο «Γερμανού», με κατεύθυνση προς τον Κοπανά. Φαίνεται πως μας έχει πάρει χαμπάρι, σε μια στιγμή γύρισε πίσω και κοίταξε φοβισμένα κι επιτάχυνε το βήμα της. Τραβά προς την αγορά του Κοπανά, στου «Τρύπα», κι εκεί κάνει πως ψωνίζει. Γυρνάει με βλέπει, καταλαβαίνω απ' το ύφος της ότι με ξέρει. Την προσπερνώ και κάνω ότι τραβάω προς τη Χρυσ. Σμύρνης του Βύρωνα. Αυτή νομίζει ότι είμαι μόνος και την ώρα που εγώ είμαι λίγο μακριά της, χώνει το χέρι της στον κόρφο της και τραβάει ένα χαρτί διπλωμένο και το πετά βιαστικά κάτω. Ο Αργυρίου την πιάνει και προσπαθεί να τη τραβήξει μέσα στο στενό, φτάνω κι εγώ κοντά.

Ο Αργυρίου μου λέει πως τώρα αυτή πέταξε ένα σημείωμα και μου το δείχνει. Εγώ του λέω, κλείνοντας του το μάτι, πως θα έχει κάνει λάθος και πως το σημείωμα αυτό δεν λέει κάτι το επιλήψιμο και το πετάω στο πεζοδρόμιο, σχίζοντας το στα τέσσερα. Την αφήνω να φύγει προς το σπίτι της, έχω πληροφορηθεί πως δεν έχει στο σπίτι της τηλέφωνο ή άλλο μέσο επικοινωνίας. Ο Αργυρίου και οι άλλες κοπέλες την έχουν βάλει στο πόδι. Έχω πει στον Αργυρίου πως, αν κάνει να τραβήξει προς τους Γερμανούς, να την συλλάβει κι αν δεν μπορεί, να τη σκοτώσει επί τόπου.

Σκύβω παίρνω το σημείωμα και διαβάζω 24 ονόματα επί το πλείστον Χαραυγιωτών και πρώτο- πρώτο του αδελφού μου και το δικό μου. Δεν ήξερε πως ο αδελφός μου σκοτώθηκε προ ημερών στον «Φάρο». Το βράδυ κάνει μπλόκο στο σπίτι της ομάδα με επικεφαλής τον Βασίλη, τον Κοντό. Μέσα είναι όλο το σκυλολόι και συνεδριάζει.

Αυτοί προλαβαίνουν και σβήνουν το φως, λάμπα είχαν. Ο Κοντός τους πυροβολεί κι ενώ είναι έτοιμος να τους σκοτώσει, ακούγεται ένα παιδί να κλαίει. Κι ο Κοντός, φοβισμένος μη σκοτώσει το παιδάκι που δεν έφταιγε τίποτα, τους αφήνει και φεύγει με την ομάδα προς τον λόφο. Μαζί φεύγει κι η ομάδα περιφρούρησης. Προτιμά να τους αφήσει παρά να σκοτωθεί και το παιδί. Αυτή πάντως πλήρωσε τις προδοσίες της, όσο για τους άλλους, η κόρη, η φιλενάδα του Γερμανού, έφυγε μαζί του. Την έπιασαν οι Γιουγκοσλάβοι παρτιζάνοι και την έκλεισαν σε στρατόπεδο και σε λίγο τους άφησαν. Έμαθα αργότερα πως για την υπηρεσία της αυτή στους Γερμανούς, πέρασε στην αστυνομία σαν υπάλληλος.

Οι δε άλλοι ΣΟΥΠΕΡ ΕΘΝΙΚΟΦΡΟΝΕΣ παίρνουν και σύνταξη σαν ΠΑΘΟΝΤΕΣ ΑΠ' ΤΟΥΣ ΕΑΜΟΚΟΜΜΟΥΝΙΣΤΑΣ.

Έτσι γράφεται η νεότερη ιστορία απ' τους εθνικόφρονες «λογοτέχνες» και «ιστορικούς»!!!

Καθώς κι από το δεξιοδοσίλογο κράτος.

18/8/'44

Οι Γερμανοί μετά το χθεσινό επεισόδιο στον λόφο «Γερμανού», στο σπίτι κάτι στενών τους συνεργατών, ενίσχυσαν τα φυλάκια τους γύρω απ' την περιοχή της μάντρας του Μαλτσινιώτη ΠΥΡ-ΚΑΛ που το περιέβαλε. Ο δρόμος μας τώρα μεταξύ Κοπανά και Χαραυγής έπρεπε ν' αλλάξει, γιατί αν επιχειρούσαμε να περάσουμε δίπλα απ' το παλιό πολυβολείο, θα ήτανε εύκολο στον σκοπό να μας χτυπήσει. Διότι αυτός που ήταν ακριβώς στην γωνία Σμύρνης και Κωνσταντινουπόλεως, έλεγχε όχι μόνο τον δρόμο αλλά κι όλα τα γύρω στενά στον λόφο Γερμανού, Νάνσεν, Αγία Φωτεινή και, κατά συνέπεια, όλα τα περάσματα προς τα νότια.

Και γι' αυτό τον λόγο, η διοίκηση του φρουραρχείου είχε δώσει εντολή στα περίπολα ν' αποφεύγουν το δρομολόγιο αυτό, λόγω των κινδύνων που υπήρχαν. Οι Γερμανοί όμως ειδοποιημένοι, κανείς δεν ξέρει πως, επιχείρησαν να στήσουν ενέδρα στο νέο μας πέρασμα, δίπλα απ' το νταμάρι που οδηγεί στην περιοχή της «Πηγάδας». Κι ενώ ένα περίπολο με τον Γκαβόγιαννο, τον Βαγγέλη, τον ψαρά, τον Λουκά, τον Λευτέρη, και μια άλλη ομάδα μ' επικεφαλής τον Αργυρίου, επιχειρούσαν να περάσουν το μονοπάτι, έχοντας κρυμμένα τα όπλα κάτω από τα ρούχα τους, δέχθηκαν αιφνιδιαστικούς πυροβολισμούς μέσα απ' το νταμάρι κι απ' τα ακριανά σπίτια. Η περίπολος στην αρχή τα 'χασε, αιφνιδιάστηκε και σκόρπισε, μα γρήγορα οι άντρες συνήλθαν και, καλυπτόμενοι πίσω από τα βράχια, ανταπόδωσαν τα πυρά, και προσπάθησαν να απαγκιστρωθουν σερνόμενοι από βράχο σε βράχο.

Το άλλο φυλάκιο που βρίσκονταν ακριβώς απέναντι, στον Επτάλοφο, είδε την συμπλοκή κι ο επικεφαλής τους, διμοιρίτης Χασαπάκης, έστειλε μια ομάδα απ' την πίσω μεριά, για ν' αναγκάσει τους Γερμανούς ν' αποσυρθούν προς το εργοστάσιο κι έτσι να δοθεί η δυνατότητα στην παγιδευμένη ομάδα ν' απαγκιστρωθεί.

Στην αρχή δεν έριξαν στο ψαχνό παρά την δυνατότητα που είχαν λόγω της πλεονεκτικής τους θέσης, πάνω στον «Επτάλοφο». Όταν

όμως η ομάδα είδε να περνάει η ώρα χωρίς ν' αποσύρονται οι Γερμανοί, ο διμοιρίτης Χασαπάκης, παρά την αντίθετη διαταγή που είχε, διέταξε την ομάδα του «Επταλόφου» να χτυπήσει στο ψαχνό. Οι Γερμανοί στράφηκαν εναντίον της ομάδας Χασαπάκη κι απ' την ανταλλαγή πυροβολισμών τραυματίστηκε σοβαρά ένας Γερμανός. Οι άλλοι άφησαν τον τραυματία εκεί και τράπηκαν προς το εργοστάσιο. Ο κίνδυνος αντιποίνων ήταν άμεσος, γιατί ο Γερμανός χτυπήθηκε μέσα σε χώρο κατοικημένης περιοχής.

Ο Χασαπάκης έσπευσε και ειδοποίησε την διοίκηση για το επεισόδιο κι ευτυχώς φρόντισε να στείλει κάτι οργανωμένες γυναίκες που σήκωσαν τον Γερμανό, τον μετέφεραν μέσα σ' ένα σπίτι και τον περιποιήθηκαν. Όταν σε λίγο έφτασαν οι γερμανικές ενισχύσεις από το εργοστάσιο βρήκαν το τραυματία που τον είχαν πάνω σ' ένα πεντακάθαρο κρεβάτι και τον επίδεναν. Οι γυναίκες είχαν πολύ φοβηθεί και προσπαθούσαν να πουν στον επικεφαλής αξιωματικό, πως αυτές δεν φταίνε και πως τον χτύπησαν κάτι άλλοι και κανείς από εκεί δεν ανακατεύεται σε τέτοιες δουλειές.

Ο επικεφαλής τις απειλούσε ότι θα τις σκοτώσει αν δεν μαρτυρήσουν ποιοι είμαστε. Σε λίγο ο Γερμανός συνήλθε κάπως και κάτι είπε Γερμανικά στον επικεφαλής κι αυτός άλλαξε αμέσως στάση. Έστειλε και έφεραν λίγα τρόφιμα και τους τα μοίρασε ευχαριστώντας τες για την βοήθεια. Όταν οι Γερμανοί έφυγαν, οι μη ανακατεμένοι στο κόλπο της περιποίησης του Γερμανού σταυροκοπιόντουσαν κι όταν έφτασε εκεί ο διοικητής του φρουραρχείου, μερικοί μουρμούριζαν πως, αν δεν τους χτυπάγαμε, δεν θα μας ενοχλούσαν. Το αιώνιο ψαλτήριο των κιοτήδων. Το ότι αυτοί εκτελούσαν κατά χιλιάδες τους Έλληνες, φαίνεται πως γι' αυτούς δεν μέτραγε. Αυτοί κυνηγάνε την καλοπέραση τους.
Άτολμοι, ηττοπαθείς, ανθρωπάκια, παντού και πάντοτε θα υπάρχουν τέτοιοι.

Αύγουστος 19 του μήνα

Μετά από μια ολονύχτια περιπολία γύρω απ' το εργοστάσιο Μαλτσινιώτη, είχα πάει για ύπνο στο προσωρινό σταθμό διοίκησης στην οδό Χειμάρας, πίσω απ' το δημοτικό σχολείο Υμηττού. Μόλις όμως είχα πάρει τον πρώτο ύπνο, έφτασε τρέχοντας ο Λουκάς μαζί με τον Γκαβόγιαννο και με ξύπνησαν, για να μου μεταφέρουν ένα επείγον σήμα του τάγματος, όπου με διέταζαν να φύγω αμέσως και να πάω στην περιοχή «Βαρνάβα». Πρόκειται για την πλατεία Βαρνάβα. Παίρνω τον Λουκά και τη δύναμη της διοίκησης μαζί με τον διμοιρίτη Λάκη και τον Σταυρόπουλο, τον μπάρμπα Μήτσο, και μ' ένα σαράβαλο «γκαζοζέν» λάφυρο, φτάσαμε σε λίγα λεπτά στην περιοχή ΜΕΤΣ. Έξω είναι σχεδόν μέρα, έχει αρχίσει να ξημερώνει για καλά. Φθάσαμε έξω από μια μάντρα που πούλαγε κρασί και κάρβουνα και χωθήκαμε μέσα. Σύμφωνα με τις οδηγίες του τάγματος έπρεπε να μείνουμε εκεί, κρυμμένοι κι αθέατοι, μέχρι να μας ειδοποιήσουν τι θα κάνουμε.

Κατά τις 8 το πρωί, πέρασε ο Παύλος τρέχοντας και μας είπε να μη φύγουμε, γιατί ομάδες Μπουραντάδων, μαζί με κάτι μικρο-ομάδες Γερμανών, είναι σταθμευμένες στ' αποδυτήρια του Σταδίου και περιμένουν τους γερμανοτσολιάδες ν' ανέβουν την Χρεμωνίδου, για να ξεκινήσουν μαζί για το μπλόκο στις συνοικίες μας.

Μια άλλη ομάδα Γερμανών και χαφιέδων του Παπαγεωργίου είναι στο γυμνάσιο από τις νυχτερινές ώρες και μπορεί κι αυτοί, ανά πάσα στιγμή, να προχωρήσουν για πάνω. Μόλις έφυγε ο Παύλος ήρθε μια ομάδα του Λόχου Γούβας, μ' επικεφαλής τον Σωκράτη Σκάλκο, και μια άλλη ομάδα από το ΜΕΤΣ με τον Μαρινάκη, τον Κοντό, τον Τέμπο, τον Γαβαλά, τον Πούλο, μαζί με μερικούς άλλους μαχητές, κι έτσι καλύψαμε όλη την περιοχή εκεί γύρω. Εγώ ανέλαβα να φυλάω την πλατεία Βαρνάβα και τα στενά που έβλεπαν στην πίσω μεριά του Σταδίου. Ο Σκάλκος με την ομάδα του το πλάγιο μέρος του Προφ. Ηλία κι ο Μαρινάκης με τους άλλους την περιοχή νεκροταφείου και ΜΕΤΣ.

Δεν είχαμε ακόμα καλά-καλά πάρει τις θέσεις μας και οι πρώτοι πυροβολισμοί άρχισαν να πέφτουν απ' την περιοχή Παγκρατίου, ήταν η πρώτη επαφή μεταξύ των γερμανοτσολιάδων και των προωθημένων ομάδων του Ε.Λ.Α.Σ.

Σε λίγη ώρα οι πρώτοι γερμανοτσολιάδες μαζί με μια μικρή ομάδα Γερμανών, έκαναν την εμφάνιση τους μπροστά μας. Προχωρούσαν με πολλές προφυλάξεις και μόνο τις κάνες των όπλων τους βλέπαμε, που τις έβγαζαν σιγά-σιγά στην γωνία και πυροβολούσαν στα κουτουρού. Εμείς, κρυμμένοι κι αθέατοι, περιμέναμε να ξεμυτίσουν για να τους ρίξουμε, αυτοί όμως δεν ξεμυτάγανε. Η ώρα περνάει, γύρω γίνεται χαλασμός και το μόνο μέρος που είναι κάπως ήσυχο είναι ο τομέας ο δικός μας. Οι πυροβολισμοί όμως όλο κι ακούγονται προς την περιοχή του Προφ. Ηλία, μα εμείς δεν βλέπουμε τίποτα.

Στέλνω τον Αργυρίου να δει τι γίνεται πλάι μας και πριν προλάβει να βγει στο πρώτο στενό στην Ευμένους που οδηγούσε στην οδό Υμηττού, βρίσκεται κυκλωμένος και με πολύ δυσκολία και κίνδυνο κατορθώνει να τους ξεφύγει και να μας ειδοποιήσει για τον κίνδυνο που διατρέχαμε. Αποφασίζουμε να φύγουμε προς το νεκροταφείο, μα πριν ξεκινήσουν οι πρώτοι μαχητές, δεχόμαστε ομαδικά πυρά μυδραλιοβόλου και καταιγισμό όλμων. Μια ομάδα γερμανοτσολιάδων κι ένας Γερμανός που κρατούσε ένα μυδράλιο κρεμασμένο απ' τον ώμο του, θέριζαν την μάντρα πίσω από την οποία αμυνόμαστε εμείς.

Προς στιγμή παρουσιάστηκε κάποια σύγχυση και μερικοί έφυγαν αφήνοντας τις θέσεις τους. Τράβηξαν προς το νεκροταφείο κι από κει στην οδό Φιλολάου.

Οι γερμανοτσολιάδες προσπάθησαν να μας κυκλώσουν απ' τη μεριά του ΜΕΤΣ αλλά, εκεί η ομάδα Μαρινάκη μαζί με μερικούς Γουβιώτες, δεν τους άφησαν να περάσουν την Μάρκου Μουσούρη και να ενωθούν με τους άλλους, που είχαν φτάσει και κρατούσαν τον Προφ. Ηλία και τα γύρω στενά.

Η θέση μας είναι κάπως δύσκολη, ο Γερμανός πολυβολητής,

οχυρωμένος πίσω από μια σκάλα στην άλλη μεριά της πλατείας, δεν μας άφηνε να ξεμυτίσουμε ούτε πόντο.

Δίπλα μου ο διμοιρίτης Αργυρίου κι ο Λάκης, παρά πέρα ο Μπάρμπαμήτσος κι ο Πέτρος Μπουλούμπεης και μερικά άλλα παιδιά του Λόχου μου και κάνα δυο Γουβιώτες. Απέναντι μας είναι ο Μανώλης ο Μπουσούνης με κάνα δυο άλλους και υποστηρίζουν τα νώτα μας. Αποφασίζουμε να εξοντώσουμε πάση θυσία τον Γερμανό πολυβολητή και κάνουμε κάνα δυο προσπάθειες να πλησιάσουμε αλλά χωρίς αποτέλεσμα. Μόλις πάμε να ξεμυτίσουμε, μας καθηλώνουν με καταιγισμούς από σφαίρες, όλμους και, κάπου-κάπου, μας ρίχνουν χειροβομβίδες που σκάνε πολύ κοντά μας.

Σταματάμε να ρίχνουμε και καλυπτόμαστε πίσω από τη μάντρα κι από το άνοιγμα της πόρτας προσπαθούμε να δούμε τι κάνουν. Σε λίγο άρχισαν ομαδικά πυρά προς τη μάντρα αλλά εμείς δεν απαντάμε. Ο πολυβολητής ξεθαρρεύει και μ' ένα άλμα προσπαθεί να περάσει απέναντι, του ρίχνω εγώ, ο Αργυρίου κι ο Σταυρόπουλος και τον αφήνουμε επί τόπου. Κάποια σφαίρα τον βρήκε στο κεφάλι κι έμεινε ακίνητος δίπλα στην σκάλα.

Ο δρόμος τώρα είναι ελεύθερος, χωθήκαμε στο στενό της οδού Δικαιάρχου και πριν, οι γερμανοτσολιάδες πάρουν χαμπάρι, τους ριχτήκαμε απ' τα πλάγια της οδού Υμηττού και τους κυνηγήσαμε. Το κυνήγι όμως δεν κράτησε πολύ, γιατί σε λίγο πάλι οι κυνηγημένοι είμαστε εμείς. Ομάδες γερμανοτσολιάδων κατόρθωσαν να σπάσουν την γραμμή Μάρκου Μουσούρη κι ανεμπόδιστοι τώρα, μέσα σε λίγα λεπτά, βγήκαν στην οδό Υμηττού κι ανατρέποντας τους λίγους μαχητές της οδού Φιλολάου, χύθηκαν με ορμή προς τα υψώματα της «Νεράιδας» και της «Αύρας».

Εκεί όμως σταμάτησαν, γιατί η άμυνα μας ήταν πολύ σκληρή. Εκεί είμαστε οι καλύτεροι πολεμιστές του Ε.Λ.Α.Σ. και για να περάσεις την Ελλησπόντου, έπρεπε να δώσεις πολύ αίμα. Κι ήταν ζήτημα αν μπορούσες να περάσεις έστω κι ένα στενό. Οι πρώτοι-πρώτοι μαχητές του ΕΛΑΣ τον λέγαμε «πύρινο δρόμο» και δίκαια, γιατί η Ελλησπόντου ήταν η γραμμή άμυνας των δυνάμεων μας κι

εκεί οι γερμανοτσολιάδες είχαν σπάσει πολλές φορές τα μούτρα τους.

Οι γερμανοτσολιάδες βοηθούμενοι κι από τους Γερμανούς του Μαλτσινιώτη κι ενισχυμένοι από γερμανομπουραντάδες, αφού έκαναν μια τρομερή προπαρασκευή με ατομικούς όλμους και πυρά πολυβόλων, επιτέθηκαν εναντίον των ελασίτικων ομάδων που αμύνονταν εκεί. Δεν κατόρθωσαν όμως να προχωρήσουν ούτε βήμα και, λίγο πριν πέσει ο ήλιος, έκαναν μια τελευταία προσπάθεια, χωρίς όμως να πετύχουν και πάλι τίποτε και πριν καλά-καλά νυχτώσει, τα μάζεψαν κι έφυγαν προς το «Γουδί» και του «Μαργαρίτη».

Αύγουστος 1944, 21 του μήνα

Η Καλλιθέα στο πόδι, πληροφορίες φτάνουν κάθε λίγο που μιλούν για μεγάλο μπλόκο στην περιοχή Χαροκόπου και για νεκρούς πολλούς. Εγώ και μερικοί άλλοι μόλις έχουμε γυρίσει από περιπολίες που κάναμε γύρω απ' το άντρο του προδότη Παπαγεωργίου στο Παγκράτι και μερικών τσολιάδων που στρατωνιζόντουσαν στο γκαράζ δίπλα στο Στάδιο. Δεν είχαμε προλάβει να ξεκουραστούμε κι έφθασε ένας σύνδεσμος που μας είπε να ετοιμαστούμε να φύγουμε για την Καλλιθέα. Πραγματικά κρύψαμε τα όπλα κάτω από τα ρούχα μας και προχωρήσαμε.

Απ' την Αύρα πέσαμε στη Γούβα και μέσω Άη Γιάννη και Νέου Κόσμου, στο Δουργούτι. Ένας-ένας περάσαμε το ποτάμι, εκεί που είναι σήμερα η παιδική χαρά Κουκακίου. Από κει ετοιμαστήκαμε να περάσουμε στα Άνω Σφαγεία και να πιάσουμε Καλλιθέα. Δεν προφθάσαμε όμως να πάμε 10 μέτρα και γερμανικά αυτοκίνητα φάνηκαν στη στροφή της Θησέως. Καλυφτήκαμε πίσω από κάτι χαμοκέλες δίπλα στο ποτάμι και περιμέναμε λίγο. Οι Γερμανοί και οι τσολιάδες περνούσαν δίπλα μας, σήκωσα το αυτόματο κι ετοιμάστηκα για υποδοχή. Ο Μαργονίδης με σταμάτησε, άπλωσε το χέρι του και μου κατέβασε το αυτόματο. Περίμενα το σύνθημα αλλά

τίποτε δεν έγινε, μια πρώτης τάξεως ευκαιρία χάθηκε. Μείναμε εκεί και περιμέναμε τον σύνδεσμο για να μας οδηγήσει, αλλά ούτε σύνδεσμος φάνηκε, ούτε κανένας άλλος. Αποφασίσαμε να χωριστούμε σε μικρές ομάδες.

Εγώ κι ένας ακόμη τραβήξαμε μέσα από ένα οικόπεδο κι από κει πέσαμε πίσω από το εργοστάσιο της Ελβιέλα και τραβήξαμε προς την Χαροκόπου. Εκεί είδαμε κόσμο να κοιτά προς το ποτάμι κοντά στη Χαροκόπειο Σχολή, πήγαμε και ’μεις κοντά να δούμε τι είναι και μάθαμε πως κάτω σ' ένα στενό είχαν κυκλωθεί κάτι παιδιά του Ε.Λ.Α.Σ. κι είχαν σκοτωθεί όλοι. Εμείς φθάσαμε πολύ αργά, οι μαχητές της οδού Μπιζανίου ήταν όλοι νεκροί.

Αυτοί οι Γερμανοί κι οι τσολιάδες που είχαμε δει στον δρόμο, ήταν αυτοί που τους είχαν κυκλώσει. Ρώτησα τον επικεφαλής γιατί δεν με άφησε να ρίξω και μου είπε αυτό που μετά 41 χρόνια μου είπε κι ο Μαργονίδης, ο Γρηγόρης, που ήταν μαζί μας και τον ρώτησα τότε και τώρα. Εντολή Γ τάγματος Πέτρου να μην χτυπήσει Γερμανούς, γιατί θα προβούν σ' αντίποινα. Πρόκειται για τον Πέτρο Χάλαρη ταγματάρχη του ΕΛΑΣ που σήμερα ζει και το επιβεβαιώνει.

Μαζί μου ήταν:
ΞΕΝΑΚΗΣ
ΑΡΓΥΡΙΟΥ ΓΕΩΡΓΙΟΣ
ΜΑΡΓΟΝΙΔΗΣ ΓΡΗΓΟΡΗΣ
ΣΤΑΥΡΟΠΟΥΛΟΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ Ή ΓΑΛΑΤΑΣ
ΜΟΣΧΟΒΑΚΗΣ ΓΙΑΝΝΗΣ
ΒΑΓΓΕΛΗΣ Ή ΨΑΡΑΣ

Την εντολή είχε δώσει διοικητής του 3ου του τάγματος: ΠΕΤΡΟΣ ΧΑΛΑΡΗΣ

Αύγουστος 1944, 22 του μήνα

Λίγο πριν βραδιάσει ήρθε ο Παύλος και μας πήρε, εμένα και κάνα δυο άλλους, να πάμε να μπλοκάρουμε το σπίτι του μεγαλοπροδότη

«Λούβαρη», εκεί κοντά στη γέφυρα του ΜΕΤΣ. Το σπίτι το φύλαγαν μια ομάδα τσολιάδες και λίγο παραπέρα, μέσα στο αλσύλλιο του Σταδίου, υπάρχουν αρκετοί Γερμανοί που έχουν εντολή να προσέχουν την περιοχή. Εγώ έχω κάτι μικροτραύματα από όλμο στην πλάτη και στα πόδια, πονάω, και είπα στον Παύλο να μη πάω, μα αυτός επέμενε πως μόνο εγώ ξέρω τα κατατόπια και είμαι απαραίτητος. Τι να κάνω; Αποφάσισα να πάω. Περιμέναμε λίγο για να γυρίσει ο Λάκης από μια περιπολία στη Ροζίτα, για να μου φέρει το αυτόματο μου, επειδή το είχε πάρει μαζί του. Μόλις γύρισε ο Λάκης φύγαμε και σε λίγο συναντηθήκαμε με τον Παύλο στην Μάρκου Μουσούρη. Εκεί πάνω απ' τον δρόμο, ήταν ένα μαγαζί, κάτι σαν ταβέρνα και καφέ μπαρ, εκεί είχαμε δώσει ραντεβού με τους άλλους.

Έφτασα εκεί μαζί με τον Αργυρίου και τον Κομνηνό και σαλτάραμε την χαμηλή μάντρα. Γύρω ερημιά, κανείς δεν ήταν εκεί. Ο Παύλος που φύλαγε λίγο πιο κάτω, μου είχε πει πως εκεί ήτανε καμιά δεκαριά Γουβιώτες και μας περίμεναν.

Ο Αργυρίου σούρνοντας έκανε το γύρω της ταβέρνας αλλά δεν είδε ψυχή κι έτσι γυρίσαμε κοντά στην ομάδα του Παύλου και του το είπαμε. Αυτός παραξενεύτηκε και μας είπε να σκορπίσουμε εκεί γύρω γιατί κάτι δεν πάει καλά. Μου είπε να προσέχω προς τα πάνω κι αυτός θα πάει να βρει τους Γουβιώτες να δει τι γίνεται. Μείναμε εκεί εγώ κι ο Αργυρίου. Ο Κομνηνός μπήκε στο νεκροταφείο για να προσέχει προς τα εκεί. Η ώρα πέρναγε και κανείς δεν φαινότανε. Αρχίσαμε ν' ανησυχούμε, ο Αργυρίου μου είπε να ειδοποιήσουμε τον Κομνηνό και να φύγουμε να πάμε και 'μεις προς την «Νεράιδα». Πριν καλά καλά φτάσει ο Αργυρίου στη μάντρα για να ειδοποιήσει τον Κομνηνό για να φύγουμε, αυτός πήδηξε απ' τη μάντρα και ήρθε κοντά μας, μας είπε πως μέσα στο νεκροταφείο κάποιοι ανεβαίνουν με προφυλάξεις προς τη Ροζίτα. Τους είπα να φύγουμε αλλά πριν ξεκινήσουμε, ο τόπος γέμισε από τσολιάδες. Απ' τη Ροζίτα πυροβολούσαν, μέσα απ' το νεκροταφείο τα ίδια. Απ' τη Μάρκου Μουσούρη ανέβαιναν Γερμανοί και τσολιάδες πυροβολώντας.

Εμείς είχαμε πέσει κάτω στον δρόμο και είχαμε γίνει ένα με την άσφαλτο. Είπα στα παιδιά να μη ρίξει κανείς και να προσπαθήσουμε να φτάσουμε στο ρεματάκι που ήταν δίπλα στη μάντρα του νεκροταφείου. Τα τραύματα μου πονούσαν τρομερά, είπα στον Αργυρίου να μην απομακρύνεται από κοντά μου και να προσπαθήσει ο Κομνηνός να φτάσει στο ρέμα και στην ανάγκη να μας υποστηρίζει από εκεί. Ο Αργυρίου κόλλησε δίπλα μου, σερνόμαστε ο ένας κολλητά στον άλλον, λες και είμαστε «σιαμαίοι».

Κοντεύουμε να φτάσουμε στο ρέμα και ξαφνικά απ' τη Φιλολάου άστραψαν ριπές και πυροβολισμοί, ήταν οι δικοί μας με τον Παύλο. Οι σφαίρες σφύριζαν πάνω απ' τα κεφάλια μας, αν κάναμε να περάσουμε το ρέμα προς τη Φιλολάου θα μας σκότωναν οι δικοί μας. Ο Κομνηνός κατόρθωσε να φθάσει κοντά τους και να τους πει να προσέχουν να μη ρίχνουν προς την Μάρκου Μουσούρη γιατί είμαστε εμείς. Οι τσολιάδες έφθασαν κοντά στη μάντρα του νεκροταφείου και οχυρώθηκαν εκεί. Μερικοί έκαναν προσπάθεια να φθάσουν στο ρέμα που είμαστε εμείς.

Εγώ κι ο Αργυρίου τους βλέπαμε που ερχόντουσαν τρέχοντας και πυροβολώντας προς τη Φιλολάου, εμάς ούτε μας είχαν δει. Ήθελαν 15 μέτρα να πέσουν πάνω μας και μέσα απ' το ρέμα άρχισαν τα δύο αυτόματα, ένα ΣΤΕΝ κι ένα ΜΠΡΕΝΤΑ, να ρίχνουν φωτιά και μολύβι. Φωνές, ουρλιαχτά και βλαστήμιες και σε λίγο ησυχία. Το πρωί φτάσανε κάτι τσολιάδες εκεί και λίγοι Γερμανοί και μάζεψαν αυτούς που την νύχτα είχαν μείνει εκεί υπερασπιζόμενοι το Γ' ΡΑΙΧ και τους Έλληνες προδότες συνεργάτες τους.

24/8/'44

Από βραδύς μας ειδοποίησαν πως το ξημέρωμα αρχίζει απεργία και πρέπει εμείς να τη περιφρουρήσουμε. Μας κάλεσαν στο τάγμα και, σε μια πολύωρη συνεδρίαση για τα τρέχοντα καθήκοντα μας, έδωσαν οδηγίες για την περιφρούριση της απεργίας.

Ο Β' λόχος και οι δύο διμοιρίες Ηλιούπολης και Πηγάδας θα

κρατάγαμε τη γραμμή Αύρας-Νεράιδας και θα στέλναμε φυλάκια στη γύρω περιοχή, για ν' αποκλείσουμε κάθε διέλευση απεργοσπαστών προς το κέντρο. Επίσης θα στέλναμε ομάδες προς την περιοχή νεκροταφείου και στην οδό Βουλιαγμένης, για ν' αντιμετωπίσουμε πιθανή έξοδο των γερμανοτσολιάδων απ' τον στρατώνα «Μαργαρίτη».

Κοντεύει μεσημέρι και τίποτα το σοβαρό δεν συνέβη κι αποφασίσαμε να προωθηθούμε προς την οδό Φιλολάου με όλη η δύναμη του λόχου. Εκεί γύρω, αλλά σε μεγάλη απόσταση, ακουγόντουσαν σποραδικοί πυροβολισμοί κι επειδή σε μας τίποτα δεν συνέβαινε, συνεννοηθήκαμε με το τάγμα ν' αποσύρουμε τους περισσότερους μαχητές, να πάνε να κοιμηθούν λίγο. Δεν πέρασε όμως ούτε ώρα κι έφτασε στον λόχο σύνδεσμος μ' επείγον σήμα του τάγματος να τρέξουμε αμέσως και να καλύψουμε τις καθορισμένες θέσεις, γιατί γερμανοτσολιάδες και Μπουραντάδες έχουν συμπλοκή στα «Αρμένικα» και στον Άη Γιώργη κι έρχονται κι άλλοι προς τον Κοπανά και Βύρωνα.

Μόλις φτάσαμε στην Φιλολάου και πριν καλά καλά αναπτυχθούμε, βρεθήκαμε μούρη με μούρη με μια ομάδα τσολιάδων. Προχωρούσαν στην άκρη της μάντρας του νεκροταφείου. Μια ομάδα υπό τον διμοιρίτη Κομνηνό που ήταν καλυμμένη έξω απ' το κουρείο του Ξυπόλυτου στη ΡΟΖΙΤΑ, τους θέρισε πριν προλάβουν να καταλάβουν πως τους την είχαν στήσει εκεί οι δικοί μας.

Σε λίγο η μάχη γενικεύτηκε σ' όλη τη γραμμή από Φιλολάου μέχρι Κόνωνος και μόνο κατά το σούρουπο έφυγαν. Από αναφορές μάθαμε πως η απεργία είχε καθολικά επιτυχία.

Αύγουστος 1944

Με ειδοποιούν ότι στα κρατητήρια του ΚΓ' τμήματος έχουν κάποιους δικούς μας. Τους κρατάνε εκεί και θα τους στείλουν στην ασφάλεια Αθηνών με το αιτιολογικό ότι τριγυρνούσαν τη νύχτα ύποπτα, ενώ τα παιδιά ήταν σε κρυφή συνάντηση των επονιτών.

Πριν λίγο καιρό ο προδότης Μπάρτσος είχε μεταφέρει στο ίδιο τμήμα έναν δικό μας που είχε τραυματιστεί στην Χαραυγή αδίκως.

Αποφάσισα να πάω εγώ και ο Βασίλης, ο Κοντός, χωρίς να περιμένω να έρθουν οι άλλοι που είχα ειδοποιήσει. Ήξερα ότι περισσότεροι αστυφύλακες του τμήματος τάξεως ήταν καλά παιδιά και συνήθως γνωστοί και δεν θ' αντιδρούσαν. Οι μόνοι που μπορεί να επιχειρούσαν ν' αντιδράσουν ήταν του τμήματος ασφαλείας, γνωστοί χαφιέδες και συνεργάτες της ειδικής ασφάλειας και των Γερμανών. Αλλά γι' αυτούς ήταν απ' έξω ο Κοντός. Μπαίνω στο τμήμα. Ο σκοπός με ξέρει και τραβιέται μακριά από την είσοδο, εγώ μπαίνω μέσα και ζητώ ν' αφήσουν τα παιδιά.

Κανείς δεν αντιδρά. Τους παίρνω και φεύγω προς την πλατεία Υμηττού κι ειδοποιώ τον Σαρρή να έρθει να συζητήσουμε το θέμα.

Αύγουστος 1944

Σήμερα συναντήθηκα με τον Σαρρή, διοικητή του ΚΓ' αστυνομι-κού τμήματος Υμηττού, με αφορμή την σύλληψη δύο οργανωμένων που γύριζαν αργά, ώρα απαγορευμένη απ' τα στρατεύματα κατοχής, στα σπίτια τους και τους είχαν πάει στο τμήμα για να τους πάνε στην ασφάλεια. Διέταξε να τους «αφήσουν» αλλά αυτουνού του είχαν πει ότι γύριζαν ύποπτα γι' αυτό διέταξε να τους κρατήσουν.

Δώσαμε ραντεβού για το βράδυ στο σπίτι ενός γείτονα μου που είχε ένα μικρό ταβερνάκι, πούλαγε και κρασί. Έτσι μπορούσες να κάτσεις σε κάνα δυο τραπεζάκια που είχε εκεί για κανένα πελάτη.

Στην συνάντηση αυτή διαχώρισε τις ευθύνες του από την ασφάλεια του ΚΓ' τμήματος, γιατί είπε πως συνεργάζονται με τους Γερμανούς και με την ειδική ασφάλεια. Τον προειδοποίησα πως αν συμβεί κάτι, δεν θα διστάσω να διατάξω να τους συντρίψουν κι ότι ο Ε.Λ.Α.Σ. σήμερα είναι σε θέση να το κάνει, θέλω να έχουμε καλές σχέσεις με κάθε Έλληνα που δεν συνεργάζεται με τους Γερμανούς, αλλά δεν συγχωρώ αυτούς που συνεργάζονται με τους κατακτητές, «αυτό πρέπει να το βάλετε καλά στο μυαλό σας».

Ο διοικητής, άνθρωπος σωστός και καλός πατριώτης, μου εκμυστηρεύτηκε πως κι αυτός είναι πατριώτης όπως κι εγώ, ανεξάρτητα αν φοράει στολή που πολλοί την έχουν αμαυρώσει με την συμπεριφορά τους. Μη βλέπεις στολή, ίσως δεν ξέρεις τι κρύβεται κάτω απ' αυτήν.... και φεύγοντας μου είπε πως σαν Έλληνας καταλαβαίνει γιατί ανησυχώ για ορισμένους συναδέλφους του. Εκεί τελείωσε και η συνάντηση μας.

Εγώ έφυγα και ειδοποίησα το τάγμα για τη συνάντηση αυτή. Την άλλη μέρα μου έκαναν παρατήρηση, γιατί ενήργησα χωρίς να τους συμβουλευτώ.

Η συνάντηση έγινε στο ταβερνάκι του Φραγγόπουλου του Νίκου, του Γαλατά, στην οδό Γρηγορίου Κυδωνιών, δεξιού στα φρονήματα αλλά καλού πατριώτη στην κατοχή.

Αύγουστος 1944

Σήμερα με κάλεσε στο σπίτι του ο Δημήτριος Τσιμάρας. Έμενε λίγο πιο πάνω απ' την πλατεία Υμηττού, είχε μια μικροβιοτεχνία κι έκανε παρκετίνη. Την παρκετίνη ΥΜΗΤΤΟΣ.

Πήγα στην οδό Παπαστράτου 16, κατά το μεσημέρι, με πολλές προφυλάξεις, στο σπίτι του. Το χέρι μου το είχα μέσα στο σακάκι μου και είχα απασφαλίσει το πιστόλι μου. Δεν ήξερα τι με ήθελε και ’γω δεν είχα τότε πολλές πληροφορίες για το άτομο του. Πήγα εγώ και ο Κοντός. Εγώ μπήκα μέσα απ' την ανοιχτή πόρτα της αυλής που ήταν από πάνω σκεπασμένη. Χτύπησα δυνατά την πόρτα και σε λίγο βγήκε ο Τσιμάρας και μόλις με είδε έτσι και με το χέρι μέσα στη τσέπη του σακακιού, κατάλαβε ότι δε τον εμπιστεύομαι και χαμογέλασε λίγο βεβιασμένα. Εγώ τον ρώτησα τι με θέλει και τότε εκείνος, παίρνοντας ύφος εμπιστευτικό, μου είπε πως με φώναξε για να μου παραδώσει κάτι ντουφέκια που τα είχε κρυμμένα μέσα στο τοίχο της μάντρας.

Τον ρώτησα τι όπλα είναι και πως υπάρχουν στην κατοχή του και μου εξιστόρησε το πως τα είχε: Μου είπε ότι τα έχει απ' τους

Εγγλέζους και του τα είχε εμπιστευθεί ο πλοίαρχος Κοντόπουλος, πρόκειται για τον επικεφαλής της ομάδας ΙΒΑΝΩΦ στην Αθήνα, και πως του είχαν πει πως, αν καμιά φορά βγούνε ένοπλοι στην περιοχή, να τους τα παραδώσει. Και τώρα που έμαθε ότι το Τσικουρακέικο βγήκε για τα καλά στο «κλαρί», με φώναξε για να μου τα παραδώσει. Και πηγαίνοντας στην μάντρα γκρέμισε κάτι πέτρες κι από μέσα έβγαλε τρία εγγλέζικα και κάμποσες σφαίρες και μου τα παράδωσε.

Πάνω στα κοντάκια είχε χαράξει τα ονόματα των παιδιών του. Του Αντρέα, του Ομήρου, του Άρη. Τα πήρα τον ευχαρίστησα από μέρους των ελασιτών και τα πήγα στο «στέκι». Κι από κείνη την μέρα τρία ντουφέκια περισσότερα χτυπούσαν τους Γερμανούς και τους προδότες.

Τα ντουφέκια Αντρέας, Όμηρος και Άρης, έτσι τα λέγαμε.

Αύγουστος 1944

Οι δυνάμεις του Ε.Λ.Α.Σ. του βουνού είχαν αρχίσει να περισφίγγουν τ' άντρα των βρωμερών γερμανοτσολιάδων στις επαρχίες Ηπείρου και Ναυπακτίας. Στην πρωτεύουσα το ελασίτικο κίνημα ολοένα αντρωνόταν. Η εποχή που ο ελασίτης έριχνε 5 ντουφεκιές και υποχωρούσε, έχει περάσει ανεπιστρεπτί. Όλα τ' αποβράσματα της υπαίθρου άρχισαν να μαζεύονται στο Γουδί, να ενσωματώνονται στις δυνάμεις των γερμανοτσολιάδων και να παίρνουν μέρος στα μπλόκα και στις εκτελέσεις πατριωτών. Έτσι και κείνη τη μέρα του Αυγούστου 1944 δυνάμεις γερμανοτσολιάδων και Μπουραντάδων έκαναν κατά το μεσημέρι την εμφάνιση τους προς τις ανατολικές συνοικίες, στην περιοχή Κοπανά Βύρωνα. Ομάδες ελασιτών προσπαθούσαν να τους ανακόψουν κοντά στη σχολή Χαραλαμπόπουλου και στο ύψωμα του Ταπητουργείου. Μια ομάδα μ' επικεφαλής τον Γιώργο Κολλημένο κατόρθωσε να συντρίψει την επίθεση των Μπουραντάδων που επιχειρούσαν να προχωρήσουν προς την αγορά του «Τρύπα».

Άλλη ομάδα του Β' λόχου Υμηττού Κοπανά τσάκισαν την επίθεση των γερμανοτσολιάδων που κατέβαινε από Νεράιδα. Σε λίγο η μάχη γενικεύτηκε σ' όλο το μήκος των ανατολικών συνοικιών. Ο Λόχος Υμηττού-Κοπανά και μερικοί μαχητές του Γ' λόχου Γούβας, μπρος την πίεση των γερμανοτσολιάδων, υποχωρούν προς τον Καρέα-Νέα Ελβετία, μέσω του ρέματος του Κοπανά και ξαφνικά, χωρίς καν να το αντιληφθεί, βρέθηκε μούρη με μούρη με μια ομάδα τσολιάδων.

Ο Αργυρίου που πήγαινε μπροστά από μας, τους είδε πρώτος κι έτρεξε και μας ειδοποίησε. Εμείς σταματήσαμε να πυροβολούμε για να μην αντιληφθούν ότι είμαστε εκεί. Σιγά-σιγά ξαναμπήκαμε στο ρέμα και υποχωρούσαμε προς τα νταμάρια, όταν σε μια στιγμή κι ενώ νομίσαμε ότι είχαμε βγει από τον κλοιό και βγαίναμε από το ρέμα, τους είδαμε πάλι μπροστά μας. Αρχίσαμε να τους ρίχνουμε ομαδικά προσπαθώντας να καλυφτούμε στο ρέμα. Τότε, με φωνές και κατατρομαγμένοι, δεν ήξεραν από που να φύγουν κι αντί να φύγουν προς τα κάτω έτρεχαν γύρω-γύρω στα στενά, γινόμενοι κάθε λίγο στόχος οχυρωμένων στο ρέμα ελασιτών. Τί όμως είχε συμβεί κι από επιτιθέμενοι βρέθηκαν ξαφνικά κυκλωμένοι κι ακάλυπτοι κάτω από τα πυρά των ελασιτών; Νεοφερμένοι καθώς ήταν απ' τη Ναυπακτία κι ακολουθώντας τους παλαιούς γερμανοτσολιάδες που ήξεραν την περιοχή, αποκόπηκαν χωρίς να το καταλάβουν κι αντί να τραβάνε προς τον Βύρωνα και Γούβα, τραβούσαν προς τα νταμάρια ξεκομμένοι κι αποδεκατιζόμενοι απ' την ομάδα Αργυρίου και τους άλλους μαχητές. Οι άλλοι γερμανοτσολιάδες ακούγοντας τις ριπές και τις εκρήξεις των χειροβομβίδων, έτρεξαν προς το ρέμα κατορθώνοντας να περισώσουν τους υπόλοιπους που είχαν κρυφθεί στα γύρω σπίτια, γλυτώνοντας τους από βέβαιη εξόντωση.

Αύγουστος 1944

Οι Γερμανοί και οι συνεργάτες τους χτυπούν λυσσασμένα, προσπαθώντας ν' ανακόψουν την ολοένα αυξανόμενη δύναμη της

εθνικής μας αντίστασης. Γερμανοί και παντός είδους χαφιέδες οργώνουν τις ανατολικές συνοικίες σκοτώνοντας και συλλαμβάνοντας Έλληνες πολίτες. Παντού νεκροί κι εξαφανισμένοι. Το δρεπάνι του χάρου, οδηγημένο απ' τους Γερμανούς και τους βρωμερούς συνεργάτες τους, θερίζει τους Έλληνες που αγωνίζονται για λευτεριά. Ο κόσμος έτρεχε να κλειστεί από νωρίς στα σπίτια τους και μόνο μερικοί Έλληνες οπλισμένοι με πιστόλια και κάθε είδους όπλα, ξενυχτούσαν και καρτερούσαν τον εχθρό, ντόπιο και ξένο. Ένας απ' αυτούς που καρτερούσαν τον εχθρό ήμουν κι εγώ. Έτσι ένα βράδυ που περιπολούσα μαζί μ' έναν άλλον μαχητή, νεοφερμένο στον Ε.Λ.Α.Σ., φτάσαμε στην πλατεία Υμηττού.

Η καθοδήγηση μας είχε ενημερώσει για κάτι γερμανικά αυτοκίνητα που τριγυρνούσαν τους δρόμους με μόνο φαινομενικά τον οδηγό, ενώ στο εσωτερικό, επιμελώς καμουφλαρισμένοι, ήταν ομάδα Γερμανών των SS και μόλις το πλησίαζες για να πιάσεις τον οδηγό, σε θέριζαν πριν καλά-καλά μιλήσεις. Γι' αυτό τον λόγο, είμαστε πολύ προσεκτικοί στις κινήσεις μας. Φτάνοντας, λοιπόν, στην πλατεία Υμηττού, απ' την μεριά της οδού Κωνσταντινουπόλεως, και ενώ είμαστε έτοιμοι να την διασχίσουμε, για να πάμε να ελέγξουμε ένα φυλάκιο στην οδό Πέτρου και Παύλου, έξω από το λουκουματζίδικο του Γαζέτα, δεν υπάρχει σήμερα, κι ενώ βρισκόμουν έξω απ' το κουρείο του Πάνου, δεχθήκαμε απανωτά πυρά από μια γερμανική περίπολο που είχε επιμελώς καμουφλαριστεί κάτω από κάτι αγριοπιπεριές, που ήταν στην γωνία έξω από το φαρμακείο του Νίκου Τσοχαντάρη. Εγώ που ήμουν μπροστά πρόλαβα κι έπεσα κάτω και οι ριπές βρήκαν το τοίχο και τα ρολά του χασάπικου στην γωνία.

Μόλις συνήλθα απ' τον αιφνιδιασμό, σύρθηκα λίγο πιο μέσα κι αφού είπα στον άλλο να τραβηχτεί παράμερα, βγήκα σιγά-σιγά κι έπεσα δίπλα στο πεζοδρόμιο, ακριβώς πάνω απ' τη σχάρα του υπονόμου. Οι Γερμανοί είχαν σταματήσει να ρίχνουν. Εγώ μες το σκοτάδι έβλεπα τις σιλουέτες να κινούνται λες και ήταν βρυκόλακες. Σήκωσα το αυτόματο μου, Μπερέτα είχα, και χωρίς χρονοτριβή

άρχισα να τους γαζώνω. Οι Γερμανοί απάντησαν με ριπές αλλά το μόνο που κατόρθωσαν ήταν να σμπαραλιάσουν τα ρολά στο σπίτι του Τζανή από κάτω. Εγώ μαζί με τον συνοδό μου, αφού έριξα μια ιταλική χειροβομβίδα, έφυγα σιγά-σιγά προς τον λόφο του Κοπανά. Το πρωί επισκέφθηκα το μέρος κάνοντας τον ανήξερο. Νόμιζα πως μόνο εγώ το ήξερα, μα όλοι εκεί γύρω το ήξεραν, γιατί εγώ είχα την συνήθεια να βρίζω την ώρα που πολεμούσα. Το πεζοδρόμιο ήταν γεμάτο αίματα κι από το φαρμακείο δεν είχε μείνει τίποτα όρθιο.

Η οργάνωση τότε ανέλαβε την υποχρέωση ν' αποζημιώσει τον φαρμακοποιό για τις ζημιές που είχα προξενήσει εγώ. Ποια όμως η έκπληξη μου, όταν την άλλη μέρα πληροφορήθηκα ότι όλα τα κουτιά στα ράφια ήταν άδεια και τα είχε εκεί για να φαίνεται το μαγαζί γεμάτο! Ενώ από φάρμακα, λόγω κατοχής, είχε ελάχιστα.

Έτσι πέρασε κι εκείνη η νύχτα της κατοχής.

Αύγουστος 1944

Μας ειδοποιούν απ' το παρατηρητήριο του Νταμαριού της Ε.Λ.Κ.Ο., ότι κάτι ένοπλοι τραβάνε δύο γυναίκες προς τα νταμάρια της Αγίας Μαρίνας κι ότι αυτές κλαίνε και πέφτουν κατάχαμα. Στέλνω τον Αργυρίου και τον Λουκά να δουν τι συμβαίνει. Φεύγει ο Αργυρίου τρεχάλα για να τους προλάβει. Μόλις φτάνει στο ύψωμα, τούς βλέπει μέσα στα νταμάρια και φοβούμενος μη τυχόν και τους κάνουν κακό, πυροβολάει στον αέρα για να τον ακούσουν αυτοί. Τον ακούνε και σταματάνε, πάει κοντά και βλέπει κάποιους από άλλη περιοχή. Έχουν συλλάβει μια μάνα μαζί με την κόρη της και τις τραβάνε προς τα νταμάρια. Τους ζητά να έρθουν μαζί του στον προσωρινό σταθμό διοίκησης. Τον διώχνουν λέγοντας του ότι δεν έχει καμιά δουλειά ν' ανακατεύεται σ' αυτά. Ο Αργυρίου επιμένει, κοντεύουν να έρθουν σε ρήξη. Τελικά φτάνει κοντά κι ο Λουκάς με τον Κοντό και τον Βαγγέλη τον ψαρά κι αναγκάζονται να δεχθούν να έρθει ο ένας μαζί τους, για να μας εξηγήσει την υπόθεση.

Μας εξηγεί πως αυτές οι δύο κατασυκοφαντούν τους ελασίτες για αλήτες, κλέφτες και ληστές κι έχει εντολή να τις πάει στον Καρέα.

Ρωτώ τον Αργυρίου τι είδε κι εκείνος με διαβεβαιώνει πως είναι δύο κατατρομαγμένες γυναικούλες που κλαίνε και παρακαλάνε για να μη τις σκοτώσουν. Τον ρωτάω ποιος έδωσε εντολή και μου λέει τ' όνομα του, κατάλαβα.... Στέλνω τον Αργυρίου και τον Λουκά να πάνε να τις φέρουν στη διοίκηση. Πράγματι σε λίγο έρχονται και μου φέρνουν δυο γυναίκες, μάνα και κόρη, βρώμικες, άπλυτες και ξυπόλυτες.

Η μάνα με ξέρει, δουλεύαμε μαζί στο καλυκοποιείο το 1939. Τη ρωτάω τι συμβαίνει κι αυτή με διαβεβαιώνει πως, κάνα δυο φορές που πήγαιναν με την κόρη της το βράδυ για το σπίτι τους, μένανε πίσω από τη Γυμναστική Ακαδημία, τους σταμάτησαν κάτι «ελασίτες», έτσι τους είπαν, και με την απειλή των όπλων, τους πήραν τις τσάντες με κάτι πράγματα και ότι λεφτά είχαν πάνω τους. Τα ίδια μου είπε και η κόρη. Τους ρώτησα που ακριβώς έγινε αυτό. Μου απάντησαν, στη γωνία της γυμναστικής ακαδημίας και πως κι άλλοι έχουν πάθει τα ίδια αλλά φοβούνται να τα πουν.

Αποφασίζουμε να τις κρατήσουμε μέχρι να δούμε τι θα γίνει και τις παραδίνουμε στην σπιτονοικοκυρά, εκεί που μέναμε εμείς, για να τις κρατήσει. Το βράδυ εγώ, ο Τάκης Αποστολίδης, ο Λουκάς, ο Τάσος και ο Αργυρίου πάμε και στήνουμε καρτέρι εκεί μα τίποτα δεν συνέβη, κανείς δεν φάνηκε εκεί γύρω.

Αποφασίζουμε να πάμε να ρωτήσουμε τις άλλες γυναίκες, όλες φοβούνται και κάνουν ότι δεν ξέρουν τίποτα. Ο Αργυρίου νευριάζει και τις απειλεί να τις σκοτώσει, αν δεν μας πουν την αλήθεια. Τότε μία φοβήθηκε και μας τα είπε όλα. Μας είπε μάλιστα πως, τώρα που πέρναγε από κει, γνώρισε τον ένα. Κάθεται έξω από τα κάγκελα της γυμναστικής ακαδημίας κατάχαμα. Πάω εγώ και ο Τάκης ο Αποστολίδης προς τα κει κι αντί έναν βλέπουμε δύο και ο ένας, μόλις μας είδε, πήγε να κρύψει κάτι κάτω απ' τα ρούχα του.

Τραβάμε τα πιστόλια και τους ακινητοποιούμε, σπρώχνοντας τους προς το ρέμα που ήταν δίπλα στα κάγκελα της Γυμν.

Ακαδημίας, γιατί είκοσι μέτρα πιο πάνω είναι σκοπός Γερμανός του Μαλτσινιώτη. Τους κάνουμε έρευνα και τους βρίσκουμε πάνω τους δυο ψεύτικα πιστόλια. Τα έχουν κάνει από γύψο και τα έχουν βάψει μαύρα. Τους πάμε στη διοίκηση και, μόλις βλέπουν τις γυναίκες, βάζουν τα κλάματα κι αρχίζουν τα παρακάλια. Οι γυναίκες τους αναγνωρίζουν. Αυτοί αναγκάζονται να μας τα πουν όλα. Κατηγορούν τις δύο γυναίκες ότι πάνε κάθε μέρα στους γερμανικούς φούρνους, κοντά στου Φιλοπάππου, και πλένουν τα ρούχα των Γερμανών κι ότι κάνουν κι άλλες βρωμοδουλειές κι οι Γερμανοί τους δίνουν τρόφιμα, ψωμί και λεφτά. Κι αυτοί τους την έστηναν εκεί και τους έπαιρναν ένα μέρος από αυτά. Δεν τους έλεγαν όμως ότι είναι ελασίτες αλλά Έλληνες κι ούτε τους έλεγαν, εδώ Ε.Λ.Α.Σ. αλλά «αλτ, εδώ πατριώτες Έλληνες».

Συμβουλεύτηκα τον Αργυρίου τι να τους κάνουμε κι εκείνος μου είπε να βάλουμε τον Μάριο να τους ρίξει ένα γερό ξύλο και να τους διώξουμε. Έτσι κι έγινε. Από μια επιπολαιότητα θα έτρωγαν τα κεφάλια τους και οι τέσσερις. Ευτυχώς όμως.

Αύγουστος 1944, σχεδόν τέλος του μήνα

Ο Αργυρίου, ο Λουκάς κι ο Βαγγέλης ο Ψαράς, φεύγουν για περίπολο στον λόφο «Γερμανού». Πριν περάσουν όμως λίγα λεπτά, ριπές κι εκρήξεις χαλάνε τον κόσμο. Πριν η περίπολος φτάσει στην οδό Νάνσεν, κοντά στη μάντρα του Μαλτσινιώτη, πέφτει πάνω σε μια γερμανική περίπολο που τους αιφνιδιάζει και τους αναγκάζει να μπουν μέσα σε μια χαμηλή μάντρα και σχεδόν να παγιδευτούν.

Το μέρος εκεί είναι σχεδόν έρημο κι ακάλυπτο. Η άλλη περίπολος που ήταν δίπλα στον υπόνομο, στη γωνία της ταβέρνας της Μάρκενας, αντί να πάει να εξακριβώσει τι γίνεται στον λόφο και να βοηθήσει την περίπολο του Αργυρίου, φεύγει προς τη Μεταμόρφωση, ειδοποιώντας μας πως οι Γερμανοί ανεβαίνουν προς τα πάνω, πράγμα όχι σωστό.

Στέλνουμε τον Γκαβόγιαννο για να δει τι συμβαίνει στον λόφο

και να ειδοποιήσει τον Αργυρίου να προσέχει τη μεριά του υπονόμου, μα μόλις φτάνει στην κορυφή δέχεται καταιγισμό από σφαίρες. Οι Γερμανοί απ' του Μαλτσινιώτη ανεβαίνουν από εκεί για να κυκλώσουν την περίπολο. Ο Γκαβόγιαννος περνάει πίσω και μας ειδοποιεί πως οι Γερμανοί ανεβαίνουν στο ύψωμα και ο Αργυρίου και οι άλλοι μάλλον διέφυγαν προς την «πηγάδα». Περιμένουμε κάπου ένα τέταρτο και η περίπολος δεν φάνηκε. Γύρω βασιλεύει ησυχία και ξαφνικά χαλάει ο κόσμος στα πυρά και μέσα απ' τους βράχους ξεπετάγεται ο Λουκάς κι ο Βαγγέλης και παρά λίγο να τους σκοτώσουμε από λάθος, νομίζοντας πως είναι Γερμανοί.

Ο Αργυρίου δεν κατόρθωσε να φύγει κι οχυρωμένος πίσω από κάτι πέτρες, έξω από ένα χαμόσπιτο, κρατάει σε απόσταση τους Γερμανούς ρίχνοντας τους ριπές μ' ένα ΣΤΕΝ στα τυφλά.

Οι Γερμανοί νομίζουν πως εκεί είναι πολλοί ελασίτες. Προτιμούν έτσι να περιμένουν να έρθουν κι άλλοι για ενίσχυση, για να επιτεθούν. Εμείς από το ύψωμα, για να βοηθήσουμε τον Αργυρίου, του φωνάζουμε να μας πει που ακριβώς είναι, γιατί μέσα στο σκοτάδι δεν μπορούμε να προσδιορίσουμε την θέση του. Φεγγάρι δεν έχει, είναι στη χάση του, και είναι σχεδόν αδύνατο να δούμε πάνω από 30 μέτρα μπροστά μας και μόνο από τις λάμψεις βλέπουμε τις θέσεις των Γερμανών. Δεν μπορούμε όμως να δούμε πόσοι είναι. Σε λίγο θα ξημερώσει κι ο Αργυρίου είναι χαμένος. Αυτός ένας με λιγοστές σφαίρες κι αυτοί πάνω από 20 και δίπλα στην βάση τους.

Αποφασίζουμε να του φωνάξουμε καθαρά, να μας πει που είναι, κι αυτός μας σφυρίζει κι εμείς τώρα ξέρουμε προς τα που να ρίχνουμε. Του φωνάζουμε προς τα που να φύγει, για να μπορέσουμε να τον βοηθήσουμε. Γύρω χαλασμός, ριπές, φωνές κι εκρήξεις. Οι Γερμανοί μας ρίχνουν χειροβομβίδες, σκάνε σχεδόν δίπλα μας. Εμείς χωμένοι στους βράχους απαντάμε με τα λιγοστά μας όπλα και με το αυτόματο που έχω εγώ.

Του φωνάζουμε να φύγει μέσα από ένα καλντερίμι που βγάζει στον άλλο δρόμο, ο Αργυρίου το ήξερε. Έτσι κι έγινε, κι ενώ εμείς απασχολούσαμε τους Γερμανούς, ο Αργυρίου σερνόμενος έφυγε

προς την Χαραυγή και σε λίγο ήρθε και μας βρήκε στο καμίνι του Ζαχαρόπουλου.

Είχε χάσει το καπέλο του και το ένα πέδιλο. Την άλλη μέρα πήγε και τα βρήκε.

Αύγουστος 1944, τέλος του μήνα

Ο μήνας κοντεύει να βγει. Τα μπλόκα έχουν αραιώσει, οι γερμανοτσολιάδες δεν κατορθώνουν να μας κυκλώσουν. Τώρα είμαστε πάρα πολλοί και καλύτερα οπλισμένοι. Οι διάφοροι καθοδηγητές άλλων εαμικών οργανώσεων, που έμπαιναν κάθε στιγμή στα πόδια μας για να κάνουν τους κάποιους, κάθισαν στον πάγκο τους. Τα πάντα τα σχετικά με τις επιχειρήσεις τα έλεγχαν τώρα τα στελέχη του Ε.Λ.Α.Σ.

Οι διάφοροι φιγουρατζήδες των συνοικιών, που κρέμαγαν ένα άκαπνο ψωροπίστολο στη μέση κι έκαναν τους «κάποιους», μπήκαν στα καβούκια τους κι αν έκαναν και τους ζόρικους τους αφοπλίζαμε και τους ρίχναμε και κανένα βρομόξυλο. Και δυστυχώς τέτοιους είχαμε πολλούς που ήταν τελευταίοι στις μάχες και πρώτοι στις επιδείξεις. Έπαιρναν μια στολή απ' τη μέση και πάνω, ένα γερμανικό χιτώνιο και κανένα κράνος, κι αφού κρεμάγανε χειροβομβίδες στη μέση, πόζαραν σαν μεγάλοι πολεμιστές.

Η θέση της διοίκησης ήταν ξεκαθαρισμένη. Κανείς να μη βγάλει φωτογραφίες, διότι υπήρχε κίνδυνος οι διάφοροι φωτογράφοι να ’ναι πράκτορες διαφόρων υπηρεσιών του εχθρού. Και δεν πέσαμε έξω. Όταν μας έπιασαν και μας πήγαν στην ασφάλεια, μας δείχνανε μάτσο τις φωτογραφίες των διαφόρων φιγουρατζήδων.

Δικιά μας όμως καμιά.

Οι πρώτοι μαχητές του Ε.Λ.Α.Σ. Υμηττού – Κοπανά – Ηλιούπολης:
1. Τσικουράκης Στέλιος σκοτώθηκε.
2. Μαχαίρας Νίκος σκοτώθηκε.
3. Νικολάκης ή Κορωπιώτης σκοτώθηκε.

4. Μπρατάκος Νίκος σκοτώθηκε.
5. Τσικουράκης Ελευθέριος ζει, ανάπηρος φυλακισμένος.
6. Δημόπουλος Βασίλης εκτελέστηκε.
7. Σταυρόπουλος Δημήτριος εκτελέστηκε.
8. Ξενάκης Στράτος σκοτώθηκε.
9. Ξενάκης Αντώνης σκοτώθηκε.
10. Μαργονίδης Γρηγόρης ανάπηρος φυλακισμένος.
11. Μοσχοβάκης Γιάννης πέθανε.
12. Αργυρίου Γιώργος πέθανε το 1983.
13. Κλειδάς Γιώργος σκοτώθηκε.
14. Λάκης;
15.Λουκάς Ελευθέριος ζει.
16. Κομνηνός Δημήτριος εκτελέστηκε.
17. Μαρία η καπετάνισα ζει;
18. Βαγγέλης ή Ψαράς ζει.
19. Τσικουράκης Φίλιππας ζει, φυλακισμένος.
20. Αποστολίδης Τάκης ζει, φυλακισμένος.
21. Τσικουράκης Αντώνης πέθανε το 1977.
22. Κοροπόδης Κώστας τραυμ. Επιμελητεία, ζει.
23. Κασαπάκης Γιάννης πέθανε.
24. Τσικουράκης Άλκης ζει.
25. Αλεξίου Πέτρος.
26. Μπορόκος Νίκος.
27. Κουτσουμπός Θόδωρος.
28. Βλάχος Γεώργιος.

ΑΝΑΛΗΨΗ ΤΗΣ ΥΠΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΑΠ' ΤΟΝ ΣΥΝΑΓΩΝΙΣΤΗ ΦΙΛΟΛΑΟ ΚΑΙ ΣΚΟΤΩΜΟΣ ΤΟΥ ΤΗΝ ΙΔΙΑ ΜΕΡΑ

6 Σεπτέμβρη 1944

Τα μπλόκα των γερμανοτσολιάδων ανήκουν σε άλλες περιόδους. Τώρα μαζεύεται όλο το γερμανοτσολιάδικο σκυλολόι για να μπορέσει να κάνει «ντου» στις γειτονιές μας. Τώρα μπορούμε να πάρουμε και καμιά ανάσα, ο Ε.Λ.Α.Σ. επικρατεί απ' άκρο σ' άκρο στις ανατολικές συνοικίες. Ειδικά τις νύχτες χαφιέδικο πόδι δεν μπορεί να περάσει την Φιλολάου προς τα πάνω.

Κείνη την ημέρα καθόμαστε εγώ, ο μπάρμπα Μήτσος ο «γαλατάς» και μερικά άλλα παιδιά έξω από το πατρικό μου για να ξεκουραστούμε λίγο. Η μάνα μου, μας έχει οικονομήσει λίγο φαΐ και μας το έχει φέρει απ' το σπίτι του Βάγια, γείτονα μας και φίλου, και τρώμε. Κοντεύαμε να αποφάμε κι έφτασε ο σύνδεσμος του Λόχου, ο Γιαννακίδης, ο Κώστας, και μου είπε πως με ζητά ένας συναγωνιστής που τον στέλνει το τάγμα. Του είπα να πάει να τον φέρει. Και πράγματι σε λίγο έφτασε φέρνοντας, μαζί κι έναν λίγο μεγαλύτερο από εμάς. Μου συστήθηκε ότι τον λένε Φιλόλαο κι είναι δραπέτης των φυλακών Κάστορος του Πειραιά. Τις φυλακές αυτές τις είχαν οι Γερμανοί και οι συνεργάτες τους για να κλείνουν εκεί τους αγωνιστές και βασικά τους κομμουνιστές. Είχε να μου δώσει ένα σημείωμα σύνδεσης από το τάγμα.

Ανοίγω και διαβάζω. «Ο συναγωνιστής είναι στέλεχος του κόμματος, δοκιμασμένος αγωνιστής και να τον βάλεις στην θέση του υποδιοικητή».

Παύλος

Α' τάγματος

Πράγματι τον έβαλα στη θέση του Κοροπιώτη που είχε σκοτωθεί προ ωρών. Δεν πρόλαβα να τον ενημερώσω για τα νέα του καθήκοντα κι έφτασε τρέχοντας ο Βαγγέλης, ο Ψαράς, και μας ειδοποίησε πως ο Παύλος έδωσε εντολή να πιάσουμε τις θέσεις μας,

γιατί οι τσολιάδες μαζί με τους Γερμανούς έρχονται προς τις ανατολικές συνοικίες.

ΜΑΧΗ – ΜΠΛΟΚΟ ΒΥΡΩΝΑ – ΥΜΗΤΤΟΥ ΚΟΠΑΝΑ

Σεπτέμβρης και συγκεκριμένα στις 6 του μήνα, έφτασε σύνδεσμος στον λόχο με την εντολή ν' αναπτυχθούν οι δυνάμεις του Β' λόχου στην περιοχή Μις Δούγκα (σήμερα θέατρο Ντάνκαν) και στην περιοχή Νεράιδας, διότι Γερμανοί και τσολιάδες θεάθησαν ν' ανεβαίνουν απ' την Μάρκου Μουσούρη κι απ' την οδό Καρέα (η οδός Καρέα δεν έχει σχέση με την τοποθεσία Καρέα) με κατεύθυνση τις ανατολικές συνοικίες.

Έτσι ο Λόχος, αφού άφησε μερικούς άνδρες γύρω από τα στενά της σχολής Παπαστράτου, για να εμποδίσουν, όσο μπορούν, τους Γερμανούς να βγουν απ' το εργοστάσιο Μαλτσινιώτη και να κυκλώσουν τις δυνάμεις που είχαν αναπτυχθεί στη Μις Δούγκα, προχώρησε κι έπιασε τις προκαθορισμένες θέσεις γύρω απ' την δεξαμενή της ΟΥΛΕΝ. Δεν πρόλαβαν καλά-καλά να πάρουν οι άντρες τις θέσεις τους και οι πρώτοι όλμοι άρχισαν να πέφτουν γύρω απ' τη δεξαμενή και να θερίζουν. Τα τμήματα και οι μεμονωμένοι μαχητές ήταν αδύνατο να κρατηθούν εκεί μετά από τόσα πυρά που δέχονταν, διότι ο λόφος της Μις Δούγκα και η λεγόμενη περιοχή της «Αύρας» ήταν τελείως καραφλή, ούτε σπίτια υπήρχαν πολλά τότε για να καλυφθεί κανείς.

Έτσι αναγκαστήκαμε να συμπτυχτούμε προς την οδό Ελλησπόντου αφήνοντας τον λόφο. Σε λίγο, αφού οι τσολιάδες μαζί με λίγους Γερμανούς ανέτρεψαν την ασθενή άμυνα μερικών ακροβολιστών, που ήταν εκεί γύρω απ' τη «νεράιδα», ξεκαθάρισαν μια φωλιά αντίστασης, σκοτώνοντας τους δύο υπερασπιστές της. Καίγοντας το σπίτι άρχισαν να κατεβαίνουν προς την περιοχή της Μεταμορφώσεως. Στην περιοχή «Κοπανά», όπου σε λίγο βρέθηκαν αντιμέτωποι με δυνάμεις του Ε.Λ.Α.Σ. Υμηττού-Κοπανά Βύρωνα που ήταν οχυρωμένες στην Ελλησπόντου, ταπητουργείο, τρύπα, στους γύρω δρόμους και στα στενά. Οι δυνάμεις του Ε.Λ.Α.Σ. και η πολιτοφυλακή μ' επικεφαλής τον Κολλημένο κατόρθωσαν ν' αναχαιτίσουν τους τσολιάδες και τους λίγους Γερμανούς που ήταν

μαζί τους, εξοντώνοντας μια μικρή ομάδα Μπουραντάδων που έκανε προσπάθεια να βγει από ένα στενό δίπλα στην σχολή Χαραλαμπόπουλου.

Οι Γερμανοί, όμως, και οι τσολιάδες που διέθεταν αρκετούς ατομικούς όλμους, άρχισαν να χτυπάνε καταιγιστικά σαρώνοντας τους γύρω δρόμους, αναγκάζοντας τις δυνάμεις του ΕΛΑΣ ν' αφήσουν την Ελλησπόντου και να φύγουν προς την Νέα Ελβετία. Στο μεταξύ, οι δυνάμεις των τσολιάδων που ανέβαιναν από την Κόνωνος μαζί με τους Γερμανούς της φρουράς του Σκοπευτηρίου, είχαν σπάσει τις γραμμές των ελασιτών στην περιοχή της Φρυγίας και της Αναλήψεως κι απειλούσαν να κυκλώσουν τις δυνάμεις του Ε.Λ.Α.Σ., που βρισκόντουσαν στην περιοχή Βύρωνα Κοπανά, και των άλλων μαχητών που ήταν εκεί γύρω. Ο λόχος Υμηττού-Κοπανά είχε μέχρι τη στιγμή εκείνη πάρει όλο το βάρος της επίθεσης των γερμανοτσολιάδων που ερχόντουσαν από Βαρνάβα, Μουσούρη, Καρέα, Μαλτσινιώτη, Χαραυγή και πλατεία Πλαστήρα, μέσω προφήτη Ηλία και των γύρω δρόμων. Γι' αυτό τον λόγο ο τρίτος του τάγματος Πέτρος και ο επιτελής του τάγματος Άρης είχαν κοινό προσωρινό σταθμό διοίκησης μες τον λόχο Υμηττού-Κοπανά κοντά στη πλατεία Βυζαντίου κι από κει διεύθυναν μαζί την επιχείρηση.

Κατά το απόγευμα οι Γερμανοί κι οι τσολιάδες του στρατοπέδου «ΜΑΡΓΑΡΙΤΗ» που ερχόντουσαν απ' την περιοχή Νεκροταφείου και της οδού Βουλιαγμένης, κατόρθωσαν μέσα σε λίγη ώρα να διασκορπίσουν τις λίγες δυνάμεις που κράταγαν τους πρόποδες των γύρω λόφων προς την «πηγάδα». Προς στιγμή ο κίνδυνος να κυκλωθούν και να εξοντωθούν οι δυνάμεις Υμηττού-Κοπανά και οι άλλες που πολεμούσαν γύρω από τη Νέα Ελβετία ήταν άμεσος κι ο λόγος αυτός ανάγκασε τη διοίκηση του τάγματος, που εν τω μεταξύ είχε υποχωρήσει προς τον λόφο Καρέα, να διατάξει γενική υποχώρηση. Ο σύνδεσμος όμως, ο επιφορτισμένος να φέρει την διαταγή υποχώρησης στις ομάδες Κοπανά-Υμηττού, γι' άγνωστους λόγους δεν έφτασε τους οχυρωμένους γύρω από το Βουστάσιο του Πλακίδη, στο ρέμα κοντά του Μπακούρου. Σήμερα δεν υπάρχει το

ρέμα, ούτε του Μπακούρου. Ο διοικητής του λόχου, μη γνωρίζοντας τι συμβαίνει δίπλα του, και ότι όλοι έχουν υποχωρήσει και είναι εντελώς μόνοι, συγκέντρωσε γύρω από το Βουστάσιο όσους μαχητές μπορούσε κι επιχείρησε να βγει στο ρέμα περνώντας μέσα από ένα χαντάκι και ν' απωθήσει τους τσολιάδες και μερικούς Γερμανούς που προσπαθούσαν να τους κυκλώσουν απ' τα λατομεία της ΕΛΚΟ. Δεν πρόλαβαν όμως να βγουν απ' το χαντάκι και να πέσουν στο ρέμα κι έπεσαν πάνω σ' ένα μπουλούκι τσολιάδων και Γερμανών που είχαν περάσει από το αφύλακτο ρέμα.

Ο διοικητής του Λόχου και ο υποδιοικητής που πήγαιναν μπροστά, βλέποντας τους γερμανοτσολιάδες στα δέκα μέτρα μπροστά, επιχείρησαν να γυρίσουν πίσω στο Βουστάσιο, πράγμα που το κατόρθωσαν, όχι όμως όλοι οι άντρες. Οι περισσότεροι πέρασαν έναν χείμαρρο και χώθηκαν μέσα κι εκεί οχυρώθηκαν. Μια άλλη ομάδα έφυγε προς τον ακάλυπτο λόφο, δίπλα απ' το λατομείο, βαλλόμενοι απ' τους γερμανοτσολιάδες, λίγο πιο κάτω γύρω από κάτι παλιόσπιτα.

Μια άλλη ομάδα είχε εγκλωβιστεί και πολεμούσε με λύσσα για να απαγκιστρωθεί. Οι γερμανοτσολιάδες, βλέποντας πως η ώρα περνά και σε λίγο θα σκοτεινιάσει, έκαναν μια τελευταία έφοδο για να εγκλωβίσουν τους αμυνόμενους ολιγάριθμους τώρα μαχητές. Δεν το κατόρθωσαν όμως, διότι εν τω μεταξύ άρχισαν να βάλλονται και από διάφορους ακροβολιστές, που ήταν σκόρπιοι γύρω από εκεί σε διάφορα σπίτια.

Η ώρα περνούσε και οι αποκλεισμένοι λίγοι μαχητές πίσω από το Βουστάσιο δεν είχαν κατορθώσει να υποχωρήσουν. Τότε η διοίκηση, με λίγους μαχητές κοντά της, προχώρησε προς τη πλευρά των αμυνόμενων για να τους βοηθήσει, πράγμα που το πέτυχε όχι όμως χωρίς αντίτιμο. Στην έφοδο αυτή σκοτώθηκε ο υποδιοικητής Φιλόλαος και τραυματίστηκε ελαφρά ο διοικητής. Στη μάχη αυτή ο λόχος Υμηττού έχασε δύο μαχητές. Τον υποδιοικητή Φιλόλαο και τον μαχητή Ξενάκη. Είχε και 3 τραυματίες, τον διοικητή από βλήμα στην πλάτη ελαφρά και τον μαχητή Βαγγέλη, δεν ξέρω το

πραγματικό του όνομα, στο πόδι. Λίγο πιο κάτω ήταν τραυματισμένος κι άλλος μαχητής.

7 Σεπτέμβρη 1944

Στον λόχο επικρατεί βουβαμάρα. Το πνεύμα εκδίκησης είναι ζωγραφισμένο στα πρόσωπα των μαχητών. Αναταραχή επικρατεί μεταξύ των παλαιών μαχητών. Χθες χάσαμε δυο καλούς πολεμιστές, τον υποδιοικητή Φιλόλαο, παλιό κομμουνιστή, και τον νεαρό Ξενάκη. Σήμερα θα τους θάψουμε. Φωνάζω τους πιο παλαιούς πολεμιστές, Λουκά, Αργυρίου, Λάκη, Σταυρόπουλο, Κομνηνό και κάνα δυο νεότερους και τους λέω πως, μετά τη ταφή, θα κάνουμε επίθεση στου Μαργαρίτη και στον γυρισμό θα περάσουμε απ' το άντρο των προδοτών στου Παπαγεωργίου κι όποιον πάρει ο χάρος. Το τάγμα να μην μάθει τίποτα. Η επίθεση θα γίνει μόλις σουρουπώσει.

Κάποιος όμως καλοθελητής, βλέπεις παντού και πάντοτε υπάρχουν τέτοιοι, το είπαν στο ταγματάρχη και με κάλεσε στο τάγμα. Φωνάζω τον Αργυρίου και τον Λουκά και τους λέω και συμφωνάμε πως, μόλις εγώ πάω στο τάγμα, αυτοί θα πάρουν τους άντρες που συμφωνήσαμε και θα πάνε να τους χτυπήσουν. Εγώ θα τα βρω με τον ταγματάρχη. Πάω στο τάγμα κι εκεί μου κάνουν παρατηρήσεις γιατί ετοίμασα επίθεση ομάδας στου Μαργαρίτη. Εγώ προσπαθώ, όσο μπορώ, να καθυστερήσουν, ώσπου ο Αργυρίου και η ομάδα να φτάσει στον προορισμό της.

Δεν έπεσα έξω, φτάνει σύνδεσμος του Γ' Λόχου κι αναφέρει πως τσολιάδες έχουν συμπλακεί γύρω απ' το άντρο του Μαργαρίτη κι ο Καπετάνιος του Γ' Λόχου Μπόκος ζητά ενισχύσεις. Φεύγω και πάω στον Λόχο, όλοι είναι στο πόδι. Τους παίρνω και φεύγουμε προς το νεκροταφείο και ειδοποιώ την Διμοιρία Χασαπάκη να καλύψει την περιοχή, όσο εμείς θα είμαστε στο νεκροταφείο.

Όταν φτάσαμε η μάχη είχε ανάψει για τα καλά. Κατά την διάρκεια της μάχης ήρθε ο Αργυρίου, κούτσαινε λίγο και τον

ρώτησα τι έχει. Μου απάντησε με την βαριά φωνή του: εγώ Λοχαγέ δεν έχω τίποτε, πήγαινε να δεις στα μαγειρεία δίπλα απ' την εκκλησία τι πάθανε αυτοί.

10 Σεπτέμβρη 1944

Οι πιο έμπειροι μαχητές της περιοχής Κοπανά Βύρωνα:
Ο ΦΑΚΙΡΗΣ – ΓΙΑΝΝΗΣ ΠΡΕΚΑΣ
Ο ΨΗΛΟΣ – ΝΙΚΟΣ ΜΑΧΑΙΡΑΣ
Ο ΜΩΑΜΕΘ - ΓΙΑΛΙΤΑΚΗΣ ΜΗΤΣΟΣ
Ο ΤΑΛΑΙΠΩΡΑΣ – ΝΙΚΟΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΠΟΥΛΟΣ
Ο ΑΝΤΩΝΙΑΔΗΣ – Ο ΛΕΤΣΟΣ
και πολλοί άλλοι μαχητές περιπολούν νύχτα μέρα, περιφρουρώντας την περιοχή γύρω απ' την Μεταμόρφωση. Οι χαφιέδες έχουν εξαφανισθεί απ' την περιοχή που τώρα ζει λεύτερη, χάρις στα τμήματα του Ε.Λ.Α.Σ. που την υπερασπίζουν. Το μεσημέρι της ημέρας εκείνης, οι χαφιέδες, μετά από ένα νυχτερινό μπλόκο που έκαναν οι πολιτοφύλακες για την σύλληψη μερικών συνεργατών των Γερμανών στην περιοχή Παγκρατίου, αποφάσισαν να μπλοκάρουν την περιοχή. Κι έτσι δυνάμεις τσολιάδων, Μπουραντάδων και μερικών Γερμανών των SS επιτέθηκαν από τρεις κατευθύνσεις προς την περιοχή Μεταμορφώσεως Κοπανά. Το πρώτο τμήμα τσολιάδων κατόρθωσε να προχωρήσει μέχρι την περιοχή της «Αύρας» και να καθηλωθεί εκεί, χωρίς να μπορέσουν να προχωρήσουν προς την μεριά Κοπανά, το δεύτερο και τρίτο, όμως, κατόρθωσε ν' ανατρέψει τον Γ' λόχο της Γούβας και να εισχωρήσει απ' τη Νεράιδα προς τον Κοπανά, μέσω της οδού Διλβόη και των παράλληλων, φτάνοντας στον εικονοστάτη Ραιδεστού και Μαγνησίας.

Εκεί όμως τα τμήματα του Ε.Λ.Α.Σ. κατόρθωσαν να τους σταματήσουν. Μια ομάδα Μπουραντάδων μπόρεσε να περάσει απαρατήρητη πίσω από ένα στενό, μεταξύ ταπητουργείου και του εικονοστάσιου, με σκοπό να κυκλώσει ένα τμήμα των ελασιτών που

ήταν εκεί ταμπουρωμένο. Και όπως αυτό ήταν απασχολημένο με τους Γερμανούς που είχε μπροστά του, δεν αντιλήφθηκε τον θανάσιμο κίνδυνο που διατρέχει. Κι ενώ έμεναν λίγα μέτρα για να περάσουν το στενό[1] και να κυκλωθούν ολοσχερώς οι αμυνόμενοι ελασίτες και να σκοτωθούν ή να πιαστούν όλοι, ορμάει μέσα απ' τον παρακείμενο δρόμο η ομάδα του Γ. Κολλημένου, μαζί με τον Βάγγο τον Καμπούρη, τον Φακίρη και μερικούς άλλους μαχητές και πλαγιοβάλλει το μπουραντάδικο τμήμα, που από επιτιθέμενο βρέθηκε κυκλωμένο και καταδικασμένο ή να παραδοθεί ή να εξοντωθεί όλο. Οι Μπουραντάδες, πιστεύοντας πως οι Γερμανοί θα τους βοηθούσαν, πολεμούσαν λυσσασμένοι, μα οι Γερμανοί δεν βοηθούσαν διότι αυτοί κοιτούσαν τους εαυτούς τους.

Γιατί πάντα από την αρχαιότητα και μέχρι σήμερα ισχύει το ρητό: την προδοσία πολλοί αγάπησαν τον προδότη ουδείς. Σκασίλα των καταχτητών αν θα σκοτωθούν 10 προδότες παραπάνω.

Την ημέρα εκείνη ο Λόχος απόκτησε κι άλλο αυτόματο, μας το έφερε η ομάδα Κολλημένου.

11 Σεπτέμβρη 1944

Από νωρίς φτάνουν πληροφορίες πως οι γερμανοτσολιάδες κάτι πάλι ετοιμάζουν. Κόντευε μεσημέρι και τίποτε δεν έχει συμβεί. Οι άνθρωποι μας που ήταν γύρω απ' τα άντρα των χαφιέδων, μάς πληροφορούσαν για μεγάλες ετοιμασίες μέσα στο Γουδί και στου Μαργαρίτη. Τις δύο κυριότερες βάσεις των γερμανοτσολιάδων. Και πραγματικά δεν έπεσαν έξω. Λίγο μετά το μεσημέρι, ακούστηκαν οι πρώτες ριπές απ' την πλευρά του Α' Νεκροταφείου και σε λίγο το πανηγύρι γενικεύθηκε σε όλο το μήκος, από ΡΟΖΙΤΑ μέχρι Κόνωνος.

Ο Β' Λόχος Υμηττού-Κοπανά κρατούσε τις συνηθισμένες του θέσεις γύρω απ' την Αύρα, Νεράιδα, και με μερικούς γύρω από την

[1] Οι Γερμανοί, σ.τ.ε.

Παπαστράτειο σχολή, για να εμποδίσουν τους Γερμανούς ή τουλάχιστον να μας ειδοποιήσουν, σε περίπτωση που θα ερχόντουσαν από την πλευρά του Μαλτσινιώτη. Δεν χρειάστηκε όμως να περιμένουμε να επιτεθούν στο τομέα μας και οι Γερμανοί του Μαλτσινιώτη άρχισαν να μας χτυπούν με μυδράλια, υποστηρίζοντας τους τσολιάδες που ανέβαιναν στο ύψωμα της Αύρας. Εμείς, μπρος στα καταιγιστικά πυρά των Γερμανών, εγκαταλείψαμε το ύψωμα, πριν καλά-καλά φανούν μπροστά μας οι τσολιάδες με τους λίγους Γερμανούς που τους ακολουθούσαν, και υποχωρήσαμε προς την Ελλησπόντου όπου οχυρωθήκαμε στα γύρω στενά. Πριν καλά-καλά πάρουμε θέσεις, έκαναν την εμφάνιση τους μπροστά μας οι Γερμανοί και οι τσολιάδες που, αφού διέσπασαν τις γραμμές Νεράιδας Αύρας, κατηφόρισαν προς την περιοχή Βύρωνα-Κοπανά δια μέσου της οδού Μαδήτου και των παράλληλων δρόμων και προσπαθούσαν να μας απωθήσουν προς την περιοχή Καρέα-Νέα Ελβετία.

Εμείς, καλά οχυρωμένοι στα γύρω στενά, τους απωθούσαμε συνεχώς. Τότε οι Γερμανοί βλέποντας ότι το τρίγωνο Ελλησπόντου-Τρύπα-Ταπητουργείο δεν μπορούν να το κάμψουν, συγκεντρώνουν όλους τους διαθέσιμους ατομικούς όλμους που έχουν στην περιοχή κι αρχίζουν να οργώνουν την περιοχή και τα σπίτια. Οι όλμοι, με σκόπευση 70 μοιρών, πέφτουν στους δρόμους λες και είναι βροχή. Οι αναλαμπές και οι συνεχείς εκρήξεις κάνουν την περιοχή κόλαση σωστή. Η περιοχή βράζει από ριπές και λάμψεις κι εκρήξεις όλμων. Φωτιά και σίδερο παντού. Κατορθώνουν προς στιγμή να μας κάμψουν, δεν προχωρούν όμως ούτε βήμα, κάτι δεν πάει καλά μ' αυτούς. Εμείς που στο μεταξύ είχαμε υποχωρήσει έναν δρόμο πίσω, στην οδό Χειμάρας, επανερχόμαστε στις παλιές μας θέσεις στην Ελλησπόντου και τότε ξαναρχίζει το πανηγύρι. Οι τσολιάδες, μετά από λυσσώδη προπαρασκευή με όλμους, μας επιτίθενται με λύσσα και κατορθώνουν να μας εκτοπίσουν από την Ελλησπόντου και τα γύρω στενά. Εκεί όμως σταματούν δεν προχωρούν πιο πέρα. Φοβούνται, σε λίγο θα πέσει η νύχτα κι αν δεν φύγουν, το πρωί δεν

θα υπάρχει κανείς ζωντανός απ' αυτούς. Εμείς, πριν καλά-καλά σουρουπώσει, προχωρήσαμε κι ανακαταλάβαμε τις παλιές μας θέσεις. Οι γερμανοτσολιάδες τα είχαν μαζέψει. Άλλη μια φορά δεν κατόρθωσαν να κάνουν μπλόκο. Το ελασίτικο ντουφέκι είχε αρχίσει ήδη τώρα και καιρό να τους σταματά.

Στην μάχη αυτή από τον Β' Λόχο είχαμε δύο τραυματίες από όλμους. Τον Κοροπίδη Κώστα, έφεδρο ελασίτη, λίγο σοβαρά και τον Τσικουράκη Ελευθέριο, ελαφρώς στο πόδι από όλμο, διοικητή του Λόχου.

Σεπτέμβρης 1944

Όλες οι πληροφορίες δείχνουν ότι, σε πολύ σύντομο χρόνο, οι Γερμανοί θ' αδειάσουν το εργοστάσιο. Οι διάφοροι χαφιέδες που στρατωνιζόντουσαν μέσα στο εργοστάσιο, που τώρα στεγάζεται η «Κοπή», έκαναν ό,τι βρωμοδουλειά βάλει ο ανθρώπινος νους, για να οικονομήσουνε χρήματα. Οι διάφορες ευνοούμενες των Γερμανών βγάζουν τόπια τα υφάσματα, για να τα αποθηκεύσουν σε διάφορες κρυψώνες, με σκοπό να τα πουλήσουν αργότερα. Η οργάνωση όμως είναι πανταχού παρούσα και τα ξέρει όλα και την κατάλληλη ώρα και στιγμή, εκεί που κανείς δεν περιμένει, τα πράγματα αυτά περνούν σε άλλα χέρια, στα χέρια της οργάνωσης.

Έτσι έχουν τα πράγματα, όταν φτάνει στη διοίκηση μια κάτοικος του Βύρωνα και μας καταγγέλλει πως η κόρη της, που εργαζόταν στην «Κοπή», έχει να φανεί τρεις μέρες και δεν ξέρει τι έγινε. Εμείς τη στέλνουμε να βρει μια δικιά μας μέσα στο εργοστάσιο και σε λίγο μαθαίνουμε πως την κοπέλα την έχουν κάτι χαφιέδες εκεί και την έχουν για να τους μαγειρεύει.... χωρίς να την αφήνουν να φύγει να πάει στο σπίτι της.

Πάει η μάνα της και την βλέπει και μαθαίνει απ' την κόρη πως εκεί γίνονται όργια απ' τους Γερμανούς και τους χαφιέδες, μ' επικεφαλής κάποιον Σταματελάτο κι έναν άλλον κίναιδο Πειραιώτη που τον έλεγαν Μιμή. Το πραγματικό του όνομα ήταν Δημήτρης.

Αυτοί οι δύο, περιστοιχιζόμενοι από μια ομάδα πορνοελληνίδων, απειλούσαν και παρότρυναν μερικές εργάτριες της κοπής, να συναναστρέφονται τους Γερμανούς στρατιώτες που κάθε λίγο έφταναν εκεί, για να αντικαταστήσουν την προηγούμενη φρουρά. Πρώτα, οι Γερμανοί μπορούσαν άνετα να βγαίνουν και να γλεντάνε με τις διάφορες στα πορνοταβερνίδια που ήταν εκεί γύρω. Τώρα όμως, με την παρουσία του ΕΛΑΣ, όλα αυτά τα ύποπτα κέντρα ήταν απρόσιτα για τους Γερμανούς και γι' αυτό οι χαφιέδες προθυμοποιήθηκαν να τους διασκεδάζουν αυτοί, οικονομώντας τα. Όλες οι πληροφορίες στάλθηκαν στην πολιτοφυλακή, η οποία φρόντισε να μάθει τι γίνεται εκεί μέσα. Αφού διαπίστωσε πως όλα είναι αληθινά, ανάθεσε στον Κοντό τον Βασίλη και μερικούς άλλους να τερματίσουν αυτή τη κατάσταση.

Ο Κόντος, λόγω παλαιάς γνωριμίας, ήρθε και με βρήκε και μου ζήτησε να τον βοηθήσω. Εγώ του το αρνήθηκα, διότι ο Ε.Λ.Α.Σ. δεν είχε καμιά σχέση με ζητήματα που αφορούσαν μη στρατιωτικές επιχειρήσεις.

Ο Κόντος έφυγε στενοχωρημένος που δε τον βοήθησα και, μισοαστεία μισοσοβαρά, μου είπε: Άντε ρε Χότζα πρόσεξε μη σε στριμώξουν καμιά φορά, γιατί δεν πρόκειται να σε βοηθήσω, θα σ' αφήσω να σε σκοτώσουν για να μάθεις.

Δεν πέρασαν ούτε δύο μέρες και μάθαμε τα μαντάτα. Ο Κόντος και μερικοί άλλοι κατόρθωσαν να πάρουν μέσα απ' τα χέρια των Γερμανών τον Σταματελάτο και να πληρώσει για τις προδοσίες του σε βάρος του λαού. Όσο για τον άλλον, είχε την ίδια τύχη.

Σεπτέμβρης 1944, 15 του μήνα

Μας καλούν στο τάγμα και μας λένε ότι μπορεί να γίνει συμφωνία για την παράδοση των γερμανοτσολιάδων και την προσχώρηση τους στο πατριωτικό μέτωπο ενάντια στους Γερμα-νούς.

Πάμε προς το Παγκράτι και παρατασσόμαστε κατά μήκος της οδού Δαμάρεως, απ' την οδό Κόνωνος μέχρι τον προφήτη Ηλία.

Περνάει ο Παύλος και μας ειδοποιεί να έχουμε το νου μας, γιατί αυτός μαζί με τους Αντώνη-Σπύρο Αργυροηλιόπουλο- και Γιώργο - Κολλημένος Γιώργος-, θα πάνε στο «Παλλάς», στο ύψος της Χρεμωνίδου, για να συναντηθούν με τους αξιωματικούς των τσολιάδων για τις λεπτομέρειες της συμφωνίας. Εγώ ούτε θέλω ν' ακούσω για συμφωνία μ' αυτούς, που μαζί με τους Γερμανούς δολοφόνησαν τα καλύτερα μου παλληκάρια, προτιμάω να μετρηθούμε μαζί τους. Το λέω στον Παύλο κι αυτός, παρ’ όλο που συμφωνάει μαζί μου, μου λέει πως υπάρχει συμφωνία μεταξύ Ε.Λ.Α.Σ. και κυβέρνησης Καΐρου Εθνικής Ενότητας και πρέπει να υπακούσουμε.

Αφήνω εκεί τον Αργυρίου και τον Μπάρμπα Μήτσο, τον Σταυρόπουλο, και φεύγω προς τον Βύρωνα. Στα γύρω από τον Άγιο Φανούριο στενά, οι ελασίτες έχουν πιάσει κουβέντα με διάφορους τσολιάδες γνωστούς τους. Εγώ, μόνο που τους βλέπω, με πιάνει σύγκρυο απ’ το μίσος που τους έχω. Μπροστά στα μάτια μου βλέπω τα σκοτωμένα μας παλικάρια στον «Φάρο» και στου «Μπακούρου» και το αίμα μου κτυπά τις φλέβες, όπως το σφυρί στο αμόνι. Το μάτι μου άρχισε να θολώνει και για να μη κάνω καμιά τρέλα φεύγω προς τα πάνω. Δεν προλαβαίνω να φτάσω στην Χρυσ. Σμύρνης κι ακούω ντουφεκίδι απ’ τη μεριά του άλσους. Δεν προλαβαίνω να φτάσω στο ύψωμα της Νεράιδας και με προλαβαίνει ο σύνδεσμος Γιαννακίδης Κώστας και με ειδοποιεί να πάω αμέσως στον προσωρινό σταθμό διοίκησης στην Δαμάρεως κι εκεί με περιμένει ο Βαγγέλης, ο «Ψαράς», μ' ένα σημείωμα του Πέτρου (Πέτρου Χάλαρη 3ου τάγματος) που με διατάζει να πάρουμε θέσεις, γιατί χτυπηθήκαμε με τους τσολιάδες κι ίσως επιχειρήσουν επίθεση προς τα πάνω.

Δεν περνά ούτε μισή ώρα και τμήματα τσολιάδων και Μπουραντάδων ανεβαίνουν προς τον προφήτη Ηλία από τον δρόμο της Μάρκου Μουσούρη και από την πλατεία Βαρνάβα. Η εμπροσθοφυλακή, μ’ επικεφαλής τον Αργυρίου και τον Λάκη, τους απόκρουσε προς στιγμή, μα σε λίγο, φοβούμενοι να μην κυκλωθούν, με ειδοποιούν πως υποχωρούν προς το ΜΟΝ ΣΙΝΕ και τη Νεράιδα

και να προσέχω προς το νεκροταφείο, γιατί άλλοι ανεβαίνουν απ' την οδό Καρέα προς την οδό Φιλολάου.

Παίρνω μια διμοιρία 15 περίπου άντρες και κατεβαίνω προς της «χήρας» το καφενείο κι εκεί βρίσκω μερικούς Γουβιώτες μ' επικεφαλής τον Σωκράτη, Σωκράτης Σκάλκος, είναι μαζί του ο Ρούσσος, ο Ζαμπέλης, ο Χατζηδάκης ο Βασίλης, ο Μπορόκος και μερικοί άλλοι, και τραβάμε προς το νεκροταφείο κι εκεί όλοι μαζί οχυρωνόμαστε στα γύρω στενά. Πριν καλά-καλά πάρουμε θέση, στα γύρω στη Φιλολάου στενά, δεχόμαστε απανωτά πυρά. Μια ομάδα τσολιάδων έφτασε απαρατήρητη μέσα απ' το νεκροταφείο και, παρακάμπτοντας τη «ΡΟΖΙΤΑ», προσπαθούσε να μας αιφνιδιάσει. Αναγκαζόμαστε να υποχωρήσουμε προς το ύψος της Αύρας και να ενωθούμε με τους άλλους του Λόχου που κράταγαν την περιοχή.

Η μάχη είχε γενικευτεί απ' τη Ροζίτα μέχρι τη Κόνωνος. Οι τσολιάδες κι οι Μπουραντάδες, μαζί με ελάχιστους Γερμανούς των SS, κρατάγανε όλη τη Φιλολάου και ’μεις δυο στενά πιο μέσα. Εκεί οι τσολιάδες σταματάνε χωρίς να ρίχνουν, σε λίγο αρχίζει να νυχτώνει. Υποχωρούν προς το Στάδιο και στρατοπεδεύουν γύρω απ' τη μάντρα. Κατά τις 10 το βράδυ μας ειδοποιούν ότι έφυγαν προς τους στρατώνες τους. Εμείς κατεβαίνουμε προς τη Φιλολάου και βάζουμε φυλάκια εκεί.

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΣΤΟ ΧΑΣΑΝΙ/ΕΛΛΗΝΙΚΟ

Σεπτεμβρης1944

Οι Γερμανοί έχουν αρχίσει να υποχωρούν απ' τη χώρα μας. Ο κόκκινος στρατός απειλεί να τους κόψει τον δρόμο προς την Δυτική Ευρώπη.

Στις ανατολικές συνοικίες οι μάχες μεταξύ ελασιτών και γερμανοτσολιάδων έχουν κάπως κοπάσει. Ήδη οι συμφωνίες μεταξύ της ελληνικής κυβέρνησης του Καΐρου και των εαμικών οργανώσεων πάνε προς το τέλος. Οι διάφοροι παράγοντες του Ε.Λ.Α.Σ., έχουν δώσει στα κατά τόπους φρουραρχεία και στις λοιπές ελασίτικες δυνάμεις εντολή για πίεση ενάντια στις δυνάμεις των γερμανοτσολιάδων.

Κάθε μέρα και νέες δυνάμεις εαμιτών παρουσιάζονται στα κατά τόπους φρουραρχεία και ζητούν να ενταχθούν στις δυνάμεις του Ε.Λ.Α.Σ. Το πρόβλημα για τον εξοπλισμό αυτών είναι οξύ. Το τάγμα έχει από καιρό αποφασίσει να κάνει μια επιχείρηση στην περιοχή του αεροδρομίου στο Χασάνι, για να προμηθευτεί οπλισμό.

Μια ομάδα ήδη, μ' επικεφαλής τον Ξένο και την αδελφή του Άννα και με μια άλλη κοπέλα, είχαν πλησιάσει κατ’ εντολή του τάγματος κάτι Γερμανούς φρουρούς, σκοπούς μιας αποθήκης πυρομαχικών, λίγο έξω απ' το αεροδρόμιο, και κάθε βράδυ τους μάζευαν στο σπίτι του Ξένου, που ήταν εκεί κοντά, και τους έκαναν το τραπέζι με ότι είχαν. Οι Γερμανοί καθόντουσαν εκεί μέχρι αργά και μετά τράβαγαν για τον καταυλισμό για ύπνο. Έτσι μόλις πέρασε καμιά βδομάδα, έστειλαν στην παρέα και μια άλλη κοπέλα, ονόματι Σόνια, που κάθονταν στην Χαραυγή οδός..... και ήξερε καλά τα Γερμανικά, ο πατέρας της ήταν διερμηνέας στους Γερμανούς στα Γιάννενα.

Εμείς, δηλαδή εγώ, ο Τάσος, ο Ηλίας και ο Κόντος ο Βασίλης, ή Καλλιθέας (κατοχικό ψευδώνυμο), είχαμε πάρει εντολή να την συλλάβουμε και να την παραδώσουμε στον Γιώργο Κολλημένο, όλα

όμως έπρεπε να γίνουν με μεγάλη μυστικότητα. Πράγματι την «συλλάβαμε» και την παραδώσαμε στον Γιώργο. Σε λίγο μάθαμε, εγώ φυσικά κι ο Τάσος κι αυτό εμπιστευτικά, ότι η Σόνια ήταν «φράξια» δικιά μας μέσα στην Γκεστάπο. Κι έτσι στην παρέα των κοριτσιών μπήκε κι η Σόνια. Οι σκοποί της αποθήκης ήταν τέσσερις κι όταν και ο τρίτος σκοπός μαζεύτηκε στο σπίτι, η ομάδα αποφάσισε να δράσει.

Να τι αφηγείται ο Ξένος (Ξενοφών Συμβουλίδης) στον τότε Λοχαγό του Β' Λόχου του ΕΛΑΣ Τσικουράκη Λευτέρη. Ο Ξένος ανήκε οργανωτικά στον Β' Λόχο Υμηττού.

Το απόγευμα λίγο μετά τη δύση του ηλίου ήρθε ο Γιώργος Κολλημένος μαζί με τον Άρη Μαμαλάκη και ο Αρμάντος, ένας Ιταλός και κρύφτηκαν στο μέσα δωμάτιο. Πιο πέρα είχανε μείνει ο Παύλος (Σπύρος Μπούτσιας) και ο Αντώνης (Πέτρος Χάλαρης) και μερικοί άλλοι της ομάδας Κολλημένου. Ο Γιώργος μου είπε σε κάποιο σπίτι παραπέρα είναι ο Σοφός με τον Σωκράτη Φαληρέα και μερικοί άλλοι θα έρθουν αργότερα.

Στην ομάδα κρούσης ήταν μόνο τρεις κι ο Ξένος, παρών στο «γλέντι», συνεχίζει: *Από νωρίς οι κοπέλες είχαν προμηθευτεί ένα υπνωτικό σε σκόνη, που στην διάρκεια του γλεντιού θα έριχναν στα ποτήρια των σκοπών για να τους πάρει ο ύπνος, και μόλις κοιμόντουσαν θα έφευγε ο Γιώργος, ο Άρης και ο Αρμάντος και θα τράβαγαν στον σκοπό της πύλης του καταυλισμού, κάνοντας πως είναι οι τρεις Γερμανοί και φέρνουν και την Σόνια γι' αυτόν. Πριν μερικές μέρες η Σόνια είχε γνωριστεί μαζί του και του έκανε την ερωτευμένη, του είχε δώσει ραντεβού για κείνο το βράδυ στην πύλη. Έτσι το πράγμα θα φαίνονταν φυσικό κι ο σκοπός, ανυποψίαστος, θα τους άφηνε να τον πλησιάσουν, χωρίς να του πουν το σύνθημα, και μόλις θα έφταναν κοντά, θ' ακινητοποιούσαν τον σκοπό και θα έκαναν σινιάλο να έρθουν και οι άλλοι, για να πιάσουν τους άλλους που κοιμόντουσαν μέσα.*

Μόλις πραγματοποιούσαν και το δεύτερο μέρος, η ομάδα θα ειδοποιούσε τους άλλους για τις υπόλοιπες δουλειές. Απομάκρυνση

αιχμαλώτων, άδειασμα αποθηκών, ανατίναξη φυλακίων κ.λπ. Ο Γιώργος, ο Άρης και ο Αρμάντος ήταν στο διπλανό δωμάτιο και περίμεναν να τους πάρει ο ύπνος, για να πάνε στον άλλον σκοπό που είχε βάρδια 12 – 2. Η ώρα όμως περνούσε κι οι Γερμανοί έτρωγαν κι έπιναν και από ύπνο τίποτε. Έφτασε η ώρα που θα άλλαζε ο σκοπός και οι Γερμανοί ελαφρώς μεθυσμένοι σηκώθηκαν να φύγουν. Όλη η προετοιμασία πήγαινε χαμένη. Η αδελφή του Ξένου μπήκε και το είπε στον Γιώργο και στον Άρη κι αυτοί αποφάσισαν να ενεργήσουν αλλιώς, γιατί οι Γερμανοί κάτι μυρίστηκαν από κάτι βεβιασμένες κινήσεις και τη νευρικότητα των κοριτσιών και αλληλοκοιταζόντουσαν. Η αδελφή του Ξένου μπήκε και το είπε στον Γιώργο ξανά. Οι Γερμανοί ήταν δυο με ξιφολόγχη κι ο ένας είχε στην ζώνη πιστόλι. Πρώτος μπήκε μέσα ο Γιώργος με το Στάγιερ στο χέρι, πίσω ο Άρης με το πιστόλι και τελευταίος λίγο φοβισμένος ο Αρμάντος κι ακινητοποίησαν τους Γερμανούς.

Οι Γερμανοί αιφνιδιάστηκαν κι όπως ήταν κι ελαφρά μεθυσμένοι παραδόθηκαν αμέσως κι ο Αρμάντος τους αφόπλισε. Τους είπαν στα Γερμανικά πως με την παραμικρή κίνηση θα τους σκοτώσουν αμέσως. Τότε ο ένας είπε πως θα τους υπακούσουν σε ό,τι θέλουν, αρκεί να μη τους πειράξουν. Η Σόνια του είπε πως θέλει να τους πάνε στην πύλη και να πει αν χρειαστεί το σύνθημα στον σκοπό κι αυτός δέχθηκε. Ξεκίνησαν οι τρεις μαζί προς την πύλη και στη συνέχεια ένας από την ομάδα κρούσης του εγχειρήματος Ιταλός, ο Αρμάντο αφηγείται: «*Προχωρούσαμε έχοντας μπροστά τον Γερμανό και δίπλα του ο Άρης, έχοντας κολλητά στα πλευρά του το πιστόλι*». Πίσω τους ερχόταν η Σόνια κι αυτός.

«*Περπατάγαμε σιγά τρεκλίζοντας για να δίνουμε την εντύπωση πως είμαστε οι Γερμανοί σκοποί που γύριζαν απ' το γλέντι.* Και ο Αρμάντο συνεχίζει: *Μόλις φτάσαμε κοντά στον σκοπό, του είπαν να τους πει πως είναι αυτοί, δηλαδή οι Γερμανοί. Αυτός όμως αντί να πει αυτό που του είπαν φώναξε Γερμανικά "κομάντος, κομάντος" κι έκανε να τρέξει προς τον σκοπό του πολυβολείου. Ο σκοπός πυροβόλησε και στη συνέχεια έριξε μια φωτοβολίδα. Ο Άρης πρόλαβε*

και πυροβόλησε τον Γερμανό που έτρεχε προς τον σκοπό και τον χτύπησε. Ο σκοπός όμως τον πυροβόλησε και όπως ήταν ακάλυπτος, μια σφαίρα τον βρήκε στην κοιλιά και μερικές άλλες την Σόνια και τους άφησε επί τόπου».

Ο Αρμάντο έτρεξε και κρύφτηκε κάτω, έτσι μου είπε, και το πρωί τον βρήκαν οι Γερμανοί και τον έστειλαν στο Γουδί απ' όπου το έσκασε και σε λίγες μέρες έκανε την εμφάνιση του στο στέκι. Είπε στους Γερμανούς ότι πέρναγε από εκεί και φοβήθηκε και κρύφτηκε εκεί που τον βρήκαν.

Λίγο περίεργο αλλά.... ο Ξένος συνεχίζει: *Μόλις ο Γιώργος άκουσε τις ριπές κι είδε πως ο ουρανός αυλακώνεται από φωτοβολίδες και προβολείς, κατάλαβε ότι τους πήραν χαμπάρι και τους χτύπησαν. Σκότωσε επί τόπου τους δύο Γερμανούς και πήρε τον Ξένο, την Άννα και την άλλη κοπέλα κι έφυγαν προς το βουνό. Με την φασαρία και με το κακό που γινόταν εκεί οι άλλοι, που ήταν γύρω από 'κεί, το έσκασαν προς το βουνό του Καρέα, μέσα από το δάσος του Νάστου, και άλλοι προς το «γύρισμα».*

Να τι θυμάμαι εγώ που πήρα μέρος στο εγχείρημα αυτό. Το απόγευμα νωρίς με φώναξε ο Μπούτσιας (Παύλος) και μου είπε να πάω το βράδυ, πριν νυχτώσει καλά, στο τέρμα της Αγίας Σοφίας και να τον περιμένω εκεί. Πράγματι πήγα εκεί κι αντί να βρω τον Παύλο βρήκα τον Άρη μαζί με κάτι άλλους μαχητές. Μου είπε πως ο Παύλος έφυγε πριν λίγο, αλλά άφησε παραγγελία να πάρω μερικά παιδιά ψημένα σε νυχτερινές επιχειρήσεις και να πάω γρήγορα στο νεκροταφείο των Σουρμένων να τον βρω. Πραγματικά πήρα μαζί μου τον Λουκά, τον Δημόπουλο, τον Μοσχοβάκη -τον Γκαβόγιαννο- τον Αργυρίου, τον Αλεξίου, τον Τάσο τον Χαραυγιώτη, τον Βάλμα και κάτι άλλους κι έφυγα τρέχοντας προς τα Σούρμενα. Στον δρόμο είδα τον Σοφό, τον Σωκράτη, τον Ζόζεφ και κάτι άλλους που τράβαγαν απ' την Πηγάδα προς το Χασάνι κοντά στους πρόποδες του δάσους.

Κόντευε να νυχτώσει, τους προσπεράσαμε περνώντας λίγο πιο χαμηλά, από έναν καρόδρομο λίγο πιο πάνω απ' την οδό

Βουλιαγμένης. Στον δρόμο ήταν σχεδόν έρημα. Φτάσαμε μετά από λίγη ώρα στο νεκροταφείο κοντά στη μάντρα κι εκεί είδαμε και κάτι άλλους Βυρωνιώτες, μέσα στη μέση του καρόδρομου. Είχαν ένα κάρο και γύρω ήταν μερικοί και κάπνιζαν λες και δεν έτρεχε τίποτα. Κανένα μέτρο ασφαλείας δεν είχε ληφθεί. Φυσικά ήταν τρομερή ερημιά εκεί.

Πήρα τους δικούς μου και πήγα παραμέσα στο νεκροταφείο κι έστειλα στον Μοσχοβάκη να προσέχει μέχρι να πάω να βρω τον Παύλο να συνεννοηθούμε. Δεν τον βρήκα και γύρισα πίσω. Σε λίγο ήρθε ένας σύνδεσμος και με φώναξε, του είπαν πως είμαι πίσω από κάτι τάφους κοντά στην γωνία κι ήρθε και με βρήκε. Μου έδωσε οδηγίες τι πρέπει να κάνω, πήρα τους δικούς μου και τράβηξα προς την μεριά του πολυβολείου. Όταν φτάσαμε 200 μέτρα πριν το πολυβολείο, ο σύνδεσμος, ένας Σουρμενιώτης, μας άφησε και μας είπε να παραμείνουμε εκεί κρυμμένοι και τα μεσάνυχτα θα έρθει να μας ειδοποιήσει.

Ξαπλώσαμε κατάχαμα και βάλαμε σκοπό τον Αργυρίου λίγο πιο κάτω από εκεί που είμαστε εμείς. Η ώρα περνούσε χωρίς να έρχεται κανείς και ξαφνικά φωτοβολίδες και προβολείς έσκισαν τον ουρανό, ενώ ακούγονταν ριπές και πιστολιές απ' τον χώρο του πολυβολείου. Χάλαγε ο κόσμος εκεί γύρω, σε λίγο άναψαν οι προβολείς του αεροδρομίου και φέγγανε τις πλαγιές του βουνού. Όλα έγιναν σαν μέρα, ενώ τα αντιαεροπορικά άρχισαν να οργώνουν εκεί που έπεφταν οι προβολείς. Η πλαγιά λες και καίγονταν απ' τα πυρά. Λίγο πιο πέρα από εμάς έτρεχαν μερικοί που μέσα στο σκοτάδι τους βλέπαμε λες και ήταν φαντάσματα.

Εμείς δεν ξέραμε τι να κάνουμε, ακροβολιστήκαμε με μέτωπο προς το πολυβολείο και περιμέναμε. Σε λίγο ο Μοσχοβάκης που ήταν λίγο πιο κάτω από μένα, ήρθε και μου είπε πως βλέπει κάτι σαν σκιές ν' ανεβαίνουν απ' το ρέμα και καλό θα είναι να φύγουμε. Εγώ δεν μπορούσα να φύγω, διότι δεν ήξερα τι συμβαίνει, μπορεί να έκαναν επίθεση οι δικοί μας για την κατάληψη του αεροδρομίου και να μη ξέραμε τίποτα εμείς. Συμβουλεύτηκα τον Αργυρίου κι

αποφασίσαμε να κρατήσουμε την θέση και να περιμένουμε τον σύνδεσμο αδιαφορώντας για τους άλλους. Μπορεί ακόμα να εγκατέλειπαν οι Γερμανοί το αεροδρόμιο και να τα έκαναν όλα για αντιπερισπασμό. Μα πριν τελειώσω την σκέψη μου αυτή, είδα στα 30 μέτρα από εκεί που είμαστε εμείς, ν' ανεβαίνουν οι Γερμανοί ο ένας κοντά στον άλλον αθόρυβα και πριν περάσει ένα λεπτό άρχισαν να γαζώνουν στα τυφλά την περιοχή.

Έπρεπε και 'μεις να φύγουμε, γιατί από τον κάτω δρόμο άρχισαν να πυροβολάνε προς το ρέμα που ήταν δίπλα μας. Υποχωρήσαμε σιγά-σιγά σκυφτοί στο ρέμα. Παρακάμψαμε το κέντρο του ρέματος που ξέραμε πως είναι ναρκοθετημένο και τραβήξαμε προς το βουνό. Μόλις βγήκαμε απ' το ρέμα προχωρούσαμε τρέχοντας για ν' αποφύγουμε την κύκλωση και με χίλιες δυσκολίες μέσα στο σκοτάδι, φτάσαμε πάνω στο βουνό ταλαιπωρημένοι και κατάκοποι χωρίς να ρίξουμε ούτε μία σφαίρα. Εκεί είδαμε και μερικούς άλλους κι αυτοί δεν ήξεραν τι έγινε εκεί κάτω. Το ξημέρωμα φτάσαμε στο στέκι της Αγίας Σοφίας.

Απ' την ομάδα έλειπαν δύο, ο Αργυρίου και ο Μοσχοβάκης. Μετά από ώρες ήρθαν κι αυτοί σε κακά χάλια. Πήραν λάθος μονοπάτι και παραλίγο να γκρεμιστούν μέσα στα νταμάρια της περιοχής άνω Γλυφάδας.

Το μεσημέρι έφτασαν ο Πέτρος (Πέτρος Χάλαρης) και ο Παύλος (Σπύρος Μπούτσιας) σε πολύ άσχημα χάλια. Τα πόδια τους τα είχαν τυλιγμένα με κουρέλια, καταξεσχισμένοι απ' τα αγκάθια και θεονήστικοι.

Αυτοί μας είπαν τα πρώτα νέα για την επιχείρηση. Το απόγευμα μάθαμε για τον σκοτωμό του Άρη και της Σόνιας και μετά από λίγο καιρό για τον τρόπο που σκοτώθηκαν.

Σεπτέμβρης 1944

Στη διοίκηση έφτασε η πληροφορία πως ένα γερμανικό καμιόνι φορτώνει ρούχα κι οπλισμό για τη φρουρά του Σκοπευτηρίου. Θα

περάσει απ' την πλατεία Υμηττού προς το σκοπευτήριο. Εγώ έλειπα κι ο υποδιοικητής δεν παίρνει πρωτοβουλία να τους χτυπήσει, δίνει δε εντολή ν' απομακρυνθούν απ' το δρόμο που θα περάσουν τα καμιόνια. Ενώ η περιοχή γύρω απ' την Παπαστράτειο Σχολή έχει εκκενωθεί, κάνει την εμφάνιση του το πρώτο γερμανικό καμιόνι. Βλέπει γύρω ερημιά από περαστικούς κι υποπτεύονται πως τους έχουν στήσει ενέδρα και δεν προχωρούν, περιμένουν και τους άλλους.

Μια ομάδα όμως μ' επικεφαλής τον διμοιρίτη Λάκη, πλαισιωμένη από μερικούς μαχητές που εκείνη τη στιγμή έφτασαν μη γνωρίζοντας την εντολή, πιάνουν θέση για να χτυπήσουν τους Γερμανούς. Τα καμιόνια έχουν γίνει τώρα δύο και προχωράνε αργά. Τη στιγμή που το πρώτο αυτοκίνητο ήθελε λίγα μέτρα για να μπει στον κλοιό, έκανε απότομη στροφή και μπήκε στον δρόμο πίσω απ' το καμπαναριό του Πέτρου και Παύλου. Η ομάδα άρχισε να τους πυροβολεί με αποτέλεσμα να δημιουργηθεί σύγχυση εκεί γύρω.

Οι Γερμανοί του εργοστασίου, ακούγοντας τους πυροβολισμούς και ξέροντας πως οι δικοί τους τράβαγαν προς εκείνη την κατεύθυνση, βγήκαν και προσπάθησαν να προχωρήσουν προς την σχολή Παπαστράτου. Έφτασαν στη πλατεία κι οχυρώθηκαν εκεί γύρω.

Σε λίγο έφτασε στο τόπο της συμπλοκής ο ταγματάρχης Παύλος και με βίαιο τρόπο γύρεψε να μάθει πού είμαι εγώ και ποιος έδωσε την εντολή να χτυπήσουμε μέσα σε κατοικημένη περιοχή. Ο διμοιρίτης του είπε πως εκτελεί γενική εντολή της διοίκησης. Κανείς δεν θα περάσει την πλατεία χωρίς την εντολή της διοίκησης και γι' αυτό διέταξε πυρ.

Σε λίγο έφτασε στη διοίκηση του συντάγματος σύνδεσμος κι έφερε τα νέα. Ο συνταγματάρχης Αντώνης (Σπύρος Αργυροηλιόπουλος) έστειλε επειγόντως στο τόπο της συμπλοκής τον διοικητή που ήταν εκεί, στη συνεδρίαση του συντάγματος, κι ανέλαβε την ευθύνη της εντολής κι ανέπτυξε τον λόχο στη γύρω περιοχή. Η μάχη σε λίγο γενικεύθηκε. Τσολιάδες και Μπουραντάδες έκαναν σε λίγο την εμφάνιση τους στο πλευρό των Γερμανών, προσπαθώντας να

μας κυκλώσουν. Τμήματα της διμοιρίας Χασαπάκη και δύναμη της ομάδας Κομνηνού οχυρώθηκαν στον λόφο «Γερμανού» και στο Επτάλοφο, υποστηρίζοντας το πέρασμα προς την Πηγάδα, εμποδίζοντας τους Γερμανούς και τους τσολιάδες να περάσουν από εκεί και να μας χτυπήσουν από πίσω.

Η μικροσυμπλοκή σε λίγο πήρε διαστάσεις κανονικής μάχης. Όλο και περισσότερες δυνάμεις του Ε.Λ.Α.Σ. παίρνουν μέρος στην επιχείρηση, προσπαθώντας ν' απωθήσουν τους γερμανοτσολιάδες που προέρχονται από το στρατόπεδο «Μαργαρίτη».

Οι Γερμανοί σε λίγο αποσύρονται αφήνοντας τους συνεργάτες τους τσολιάδες και Μπουραντάδες να συνεχίσουν αυτοί το έργο τους. Σε λίγο όμως θα πέσει η νύχτα κι ακόμα δεν μπόρεσαν να μας εκτοπίσουν απ’ τις θέσεις μας κι αρχίζουν ν' αποσύρονται προς τον Άη Γιάννη και προς τη ΡΟΖΙΤΑ. Λίγο πριν νυχτώσει είχαν ξεκουμπιστεί. Πολύ θα το σκεφτούν να επιχειρήσουν «μπλόκο» στην περιοχή μας.

Η ομάδα που πρωτοχτύπησαν τους Γερμανούς ήταν:
Λάκης Διμοιρίτης
Νίκος Κακουλίδης Μαχητής
Ηρακλής Ηλιόπουλος Μαχητής
Σταυρόπουλος Δημήτριος Επιμελητής Λόχου
Λουκάς Ελευθέριος Ομαδάρχης
Αργυρίου Γιώργος Διμοιρίτης
Τσουκαλίδης Μαχητής
Στράτος Ξενάκης, αδελφός του σκοτωμένου στις 6/9/'44 στην μάχη του Καρέα
και κάποιοι άλλοι.

ΜΑΧΗ ΟΡΧΟΥ

Σεπτεμβρης 1944

Ο όρχος ήταν εκεί που σήμερα υπάρχει το μουσείο, δίπλα στη λέσχη αξιωματικών. Τον Σεπτέμβρη έφτασε ένας σύνδεσμος στον λόχο και ζήτησε να πάει ο διοικητής στο Σύνταγμα και να βρει τον διοικητή Μαρκόπουλο. Μόλις έλαβα το σήμα πήγα πίσω από την Αγία Τριάδα στον Βύρωνα και συνάντησα τον συνταγματάρχη. Αφού είπαμε πολλά και διάφορα για τα προβλήματα μας, μ' έστειλε να βρω τον διοικητή του τάγματος με την εντολή να κάνω πάση θυσία ό,τι με διατάζει εκείνος. Η διαταγή που έλαβα προφορικά μου έλεγε να πάρω μερικούς δικούς μου μαχητές και μερικούς που θα μου έδιναν αυτοί και να κάνω έφοδο στον όρχο, να χτυπήσω τους τσολιάδες που ήταν οχυρωμένοι και κρατούσαν την γέφυρα κι έλεγχαν κάθε τι που κατέβαινε απ’ τις ανατολικές συνοικίες προς το κέντρο.

Εγώ πραγματικά πήρα δύο άντρες από τον λόχο και έξι που μου έστειλαν και κατηφόρισα προς τον όρχο περνώντας κοντά στην μάντρα των στρατώνων που ήταν εκεί. Προς στιγμή κατορθώσαμε να περάσουμε απαρατήρητοι, όταν όμως πλησιάσαμε την γέφυρα, πριν καλά-καλά προλάβουμε να δούμε, δεχτήκαμε απανωτά πυρά αυτόματων και σε λίγο πυρά οπλοπολυβόλου. Όλη η δύναμη των τσολιάδων του όρχου έπεσε πάνω μας. Εμείς μπροστά στον κίνδυνο να κυκλωθούμε ή να σκοτωθούμε μέσα στο σκοτάδι, υποχωρήσαμε πυροβολώντας και γυρίσαμε πίσω.

Μόλις φτάσαμε στο τάγμα και μας είδαν έτσι καταϊδρωμένους, μας άρχισαν στα πειράγματα. Εγώ, ο Μαχαίρας και ο Νικολάκης απ' τη Νεράιδα, το θεωρήσαμε προσβλητικό το πείραγμα κι αποφασίσαμε να γυρίσουμε πίσω.

Πήγαμε λοιπόν στη διοίκηση του λόχου, πήραμε μια γερμανική νάρκη, ανοίξαμε το εμπύρευμα και μέσα βάλαμε ένα καψούλι με λίγο φυτίλι, με σκοπό να μπούμε από κάτω από την Γέφυρα και να την ανατινάξουμε και μετά να τους χτυπήσουμε με τα δύο αυτόματα

που είχαμε και με χειροβομβίδες που κράταγε ο Μοσχοβάκης. Πραγματικά αφού πήρα μαζί μου τον Βαλμά τον Γιώργο, τον Παράσχου τον Σταύρο, τον Σημαιωνίδη και τον Μπαχαράκη φτάσαμε μπροστά στο νοσοκομείο Συγγρού και μπήκαμε μέσα κρυφά στον υπόνομο που έβγαζε κάτω απ' την γέφυρα. Προχωρούσαμε στα σκοτεινά και κάθε λίγο πέφταμε στις βρωμιές και στις ακαθαρσίες που ήταν γεμάτος ο υπόνομος. Σιγά-σιγά και κρατώντας ψηλά τη νάρκη και τ' αυτόματα μας για να μη βραχούν, φτάσαμε κάτω απ' τη γέφυρα.

Βγάλαμε τα παπούτσια μας και ξυπόλυτοι, για να μη κάνουμε θόρυβο, πατήσαμε ο ένας στη πλάτη του άλλου και βάλαμε τη νάρκη ανάμεσα σε δυο χοντρούς σωλήνες του νερού που πέρναγαν από κάτω. Εγώ μπήκα ξανά στον υπόνομο και αφού άναψα ένα τσιγάρο, το έβαλα στο χιτώνιο μου, για να μη φαίνεται η φωτιά, και πήγα πίσω, ανέβηκα στην πλάτη του Μαχαίρα κι έβαλα φωτιά. Αμέσως τρέξαμε και μπήκαμε στον υπόνομο για να μη μας σκοτώσει η έκρηξη. Πέρασε όμως ώρα και τίποτα δεν έγινε, περιμέναμε λίγο κι αφού είδαμε ότι δεν σκάει μπήκαμε πιο βαθιά στον υπόνομο να δούμε τι έπρεπε να κάνουμε. Όμως ο καθένας είχε την δικιά του γνώμη και δυστυχώς εκείνη τη στιγμή δεν υπάρχει διατάσσων και διατασσόμενος, έπρεπε όλοι να συμφωνούμε. Αποφασίσαμε να φύγουμε άπραχτοι.

Εγώ με τον Μαχαίρα ανεβήκαμε στο χείλος του ρέματος για να δούμε τι γίνεται. Όμως στην προσπάθεια μου αυτή κύλησαν κάτι πέτρες στα πλάγια και, χωρίς καλά-καλά να καταλάβω, βρέθηκα στον πάτο του ρέματος μέσα στα βρομόνερα, ενώ από πάνω μου άρχισαν να σφυρίζουν σφαίρες των τσολιάδων. Το έβαλα στα πόδια και κατηφόρισα προς το στάδιο, ενώ έριχναν ριπές εναντίον των τσολιάδων. Έφτασα κοντά στην μικρή σιδερένια γέφυρα κι από κει τράβηξα προς τον Άγιο Σπυρίδωνα, πέρασα απέναντι προς την περιοχή της πλατείας Βαρνάβα κι έφτασα μόνος στον Υμηττό. Σε λίγο πήγα στο τάγμα και ανέφερα τα καθέκαστα. Σε λίγες μέρες ήρθε διαταγή απ' το τάγμα να πάμε μερικοί μαχητές να ενισχύσουμε

τους άλλους που θα επιχειρήσουν να διώξουν τους τσολιάδες απ' τον όρχο. Πραγματικά έτσι έγινε και την άλλη μέρα το ξημέρωμα, οι τσολιάδες έτρεχαν πανικόβλητοι να κρυφτούν στο Γουδί κάτω απ' την προστασία των προστατών των Γερμανών.

Από τους μαχητές που πήραν μέρος θυμάμαι: Πρέκας Γιάννης ή Φακίρης, Παναγιωτόπουλος ή Ταλαίπωρος, Αργυρίου Γιώργος, Σκάλκος Σωκράτης, Λέτσος Νίκος, Ξενάκης – Βαλμάς Γιώργος, Δημόπουλος Βασίλης, Μαργονίδης Γρηγόρης, Μοσχοβάκης Γιάννης κι άλλοι που δεν θυμάμαι τα ονόματα τους γιατί υπάγονται σ' άλλες ομάδες κρούσης.

Σεπτέμβρης

Με ειδοποίησαν ότι στο τμήμα Υμηττού θα φτάσουν κάτι όπλα για να εξοπλιστούν οι αστυφύλακες, τα οποία τους τα στέλνουν από το κέντρο. Στέλνω μια ομάδα και στέκει καρτέρι έξω απ’ το τμήμα, τα όπλα σε λίγο φθάνουν. Είναι ιταλικές αραβίδες και πάρα πολλές σφαίρες. Οι ελασίτες του Λόχου, τους τα παίρνουν χωρίς μεγάλη δυσκολία και τα φέρνουν στην διοίκηση στην Αγία Σοφία Κοπανά. Εγώ ειδοποιώ το τάγμα με τον σύνδεσμο Κώστα Γιαννακίδη για το περιστατικό. Σε λίγο φτάνουν ένας αρχιφύλακας και δύο αστυφύλακες και με παρακαλάνε να τους δώσω τα όπλα, γιατί τους έχουν χρεώσει και θα τους σκοτώσουν που τους τα πήραμε. Τους διώχνω οργισμένος. Φτάνει όμως διαταγή απ’ το τάγμα να τα επιστρέψω και κακώς τους αφόπλισα. Πάνω στο τάγμα συναντώ τον συνταγματάρχη Παύλο (Σπύρο Μπούτσια) κι ερχόμαστε σε ρήξη. Επεμβαίνει ο συνταγματάρχης Αντώνης και μου λέει να τα παραδώσω αμέσως γιατί θα έχω συνέπειες. Πάω στη διοίκηση και τους παραγγέλνω να έρθουν να τα πάρουν. Έχω αλλάξει τρεις αραβίδες με κάτι δικές μας του ίδιου τύπου και τους κρατάω τις περισσότερες σφαίρες.

Θέλω μια ευκαιρία να έρθουμε σε ρήξη για να καταστρέψω τα όπλα, δεν μου δίνουν, τα παίρνουν και φεύγουν. Τους ειδοποιώ όμως

πως αν τα κρατήσουν στο τμήμα, θα το θεωρήσω ότι τα έχουν για να μας χτυπήσουν και θα τους χτυπήσω εγώ πριν προλάβουν αυτοί. Τα όπλα το βράδυ τα επέστρεψαν στο κέντρο, δεν μπορούσαν να κάνουν αλλιώς.

Εκ των υστέρων απεδείχθη ότι τα όπλα τα είχαν στείλει για τον εξοπλισμό τους, για να βοηθήσουν τους ταγματασφαλίτες που θα αντικαθιστούσαν τους Γερμανούς στο ΜΑΛΤΣΙΝΙΩΤΗ ΠΥΡ–ΚΑΛ, αλλά στο τάγμα κοίταγαν ποιος θα φορέσει την πιο φανταχτερή στολή. Ενώ εμένα, μόλις με πιάσανε μετά τον Δεκέμβρη, μου άλλαξαν τα φώτα στο ξύλο.

ΣΥΛΛΗΨΗ ΤΟΥ ΑΡΓΥΡΙΟΥ ΑΠ' ΤΟΥΣ ΓΕΡΜΑΝΟΥΣ

Σεπτέμβρης 1944

Τα αμερικάνικα αεροπλάνα εξορμώντας απ' τις βάσεις τους στο ιταλικό έδαφος διαλύουν τα γερμανικά αεροδρόμια στο ελληνικό έδαφος. Έτσι και κείνη την μέρα σμήνη αμερικάνικων αεροπλάνων σαρώνουν το αεροδρόμιο του Χασανίου. Όλοι νομίζουν πως θα πέσουν αλεξιπτωτιστές, οι φήμες οργιάζουν. Στη διοίκηση ούτε και που έχουν ιδέα, κανείς, έστω και σαν πληροφορία, δεν μας έχει πει τίποτε απ' το τάγμα.

Εμείς όμως, για καλό και για κακό, στέλνουμε μια ομάδα με τον Αργυρίου στο ύψωμα για να παρατηρεί γύρω απ' το εργοστάσιο τι κάνουν οι Γερμανοί. Ο Αργυρίου, αφού έβαλε φυλάκια προς την περιοχή της Πηγάδας, έφυγε και πήγε στον λόφο «Γερμανού» για να 'ναι κοντά στην βάση των Γερμανών. Και με τα κιάλια παρατηρούσε πότε προς το εργοστάσιο που ήταν η βάση των Γερμανών, πότε προς το Χασάνι που καιγόταν από τις βόμβες και πότε στον ουρανό, για να παρακολουθεί τα γερμανικά καταδιωκτικά που προσπαθούσαν να καταρρίψουν τα αμερικάνικα βομβαρδιστικά. Κι έτσι αφηρημένος που ήταν απ' το θέαμα των αερομαχιών, δεν αντελήφθη μια ομάδα Γερμανών που τον είχε πλησιάσει κι έβλεπαν κι αυτοί τον βομβαρδισμό.

Ο Αργυρίου μόλις τους αντιλήφθηκε έχωσε το πιστόλι του κάτω από ένα θυμάρι και κάνοντας τον ανήξερο έκανε να φύγει προς τα κάτω, ένας όμως Γερμανός είδε πως κρατούσε κιάλια στα χέρια και τον φώναξε να πάει κοντά. Μόλις έφθασε κοντά του πήραν τα κιάλια και τον έβαλαν να κάτσει κατάχαμα. Ευτυχώς εκείνη τη στιγμή πέρασε από πάνω ένα σμήνος γερμανικά καταδιωκτικά και οι Γερμανοί έστρεψαν την προσοχή τους προς τα κει αφήνοντας αφύλαχτο τον Αργυρίου, ο οποίος επωφελούμενος από αυτό το έβαλε στα πόδια και τους έφυγε προς την «πηγάδα».

Το μόνο που έχασε ήταν τα κιάλια, γιατί όταν έφυγαν οι Γερμανοί

πήγε και πήρε το πιστόλι που ’χε κρύψει κάτω απ' το θυμάρι.

Σεπτέμβρης 1944

Ο μήνας κοντεύει να βγει, τα μπλόκα έχουν κάπως αραιώσει. Οι γερμανοτσολιάδες δεν μπορούν πια να μας κυκλώσουν. Τώρα είμαστε πάρα πολλοί, περισσότερο έμπειροι και καλύτερα οπλισμένοι. Οι διάφοροι που εν ονόματι της θέσης τους στα αξιώματα έμπλεκαν κάθε στιγμή στα πόδια μας, κάθισαν στον πάγκο τους. Διάφοροι φιγουρατζήδες που κρέμαγαν στην μέση ένα άκαπνο ψωροπίστολο και κάνανε τους δήθεν πολεμιστές, τραβώντας στους διάφορους πλανόδιους φωτογράφους αναμνηστικές φωτογραφίες της «δράσης τους», άρχισαν να μπαίνουν στα καβούκια τους. Τώρα η ηγεσία του Ε.Λ.Α.Σ., απ' την κορυφή ως την βάση, έλεγχαν τα πάντα τα σχετικά με τις στρατιωτικές επιχειρήσεις. Η πολιτοφυλακή αντικατέστησε τα πάντα και τους πάντες στη τήρηση της τάξης, η ασυνεννοησία που κατά καιρούς επικρατούσε το ποιος έλεγχε ποιον πέρασε και οι σχέσεις μεταξύ των επί μέρους εαμικών οργανώσεων έγιναν άριστες.

Τώρα για να πάει ένα τμήμα ή μια ομάδα για δράση σε άλλη περιοχή έπρεπε να έχει γραπτή διαταγή διαφορετικά δεν μπορούσε να πάει. Φυσικά αυτό βαρυφάνηκε σε μερικούς που ελέω κάποιον στελεχών έκαναν τους σπουδαίους, όχι σε μας που τους ξέραμε, αλλά στον άλλον κόσμο που δεν μπορούσε να τους ξέρει. Και δυστυχώς τέτοιους είχαμε αρκετούς, πάρα πολλούς.

Τέλος Σεπτέμβρη 1944

Μας ειδοποιούν πως μια ομάδα με 4 Γερμανούς στρατιώτες και μια Γερμανίδα πέρασαν απ’ την Πηγάδα και τραβάνε προς το δάσος του Νάστου. Έχουν μπει στην χαράδρα που οδηγεί στο Μοναστήρι του Καρέα. Ειδοποιούμε τα φυλάκια να έχουν το νου τους προς τα κει. Σε λίγο το φυλάκιο που είναι απ’ το νταμάρι της ΕΛΚΟ, μας

ειδοποιεί πως τους βλέπει καθαρά, κάθονται στο χείλος της χαράδρας και κοιτάνε με κιάλια προς το βουνό. Από όπλα μόνο ο ένας έχει ένα μακρύκανο ενώ οι άλλοι κρατάνε μόνο σακίδια και η γυναίκα δεν κρατά τίποτα. Στέλνω τον Αργυρίου μαζί με μια ομάδα να πάει με προσοχή προς τα εκεί.

Ο Αργυρίου παίρνει μαζί του τον Αραπίνη, τον Σαΐτη, τον Λουκά και τον Γκαβόγιαννο και πάνε προς την χαράδρα. Φτάνουν στη χαράδρα και προχωράνε προς το σημείο που είναι οι Γερμανοί. Απ' το φυλάκιο της ΕΛΚΟ τους κάνουν νοήματα. Ο Αργυρίου γυρίζει προς τα πίσω και κρύβεται μαζί με την ομάδα στο διπλανό ρέμα. Οι Γερμανοί περνάνε σχεδόν δίπλα τους. Τους αφήνουν να περάσουν γιατί φοβούνται πως είναι παγίδα, διότι 300 μέτρα από κει είναι οι Γερμανοί στο σπίτι του Τσαρατσουλιά. Οι Γερμανοί χάνονται προς την Ηλιούπολη. Ο Αργυρίου μαζί με τον Μπρατάκο που εν τω μεταξύ έφτασε κοντά, παίρνουν τους Γερμανούς από πίσω. Οι Γερμανοί πάνε προς το δάσος κι ανεβαίνουν προς την σπηλιά που είναι δίπλα στο μοναστήρι του Καρέα προς τη Νότια πλευρά, εμείς αυτή τη σπηλιά την λέγαμε «του Νταβέλη».

Οι Γερμανοί ανεβαίνουν και μπαίνουν μέσα αφήνοντας τον έναν να φυλάει μπροστά στην είσοδο. Ο Αργυρίου μας ειδοποιεί και 'μεις στέλνουμε άλλη μια ομάδα με τον Χασαπάκη να πάνε να τους πιάσουν. Πριν η ομάδα φθάσει εκεί, οι Γερμανοί βγήκαν και κατηφόρισαν προς την Πηγάδα κι από κει πήραν τον δρόμο προς του Μαλτσινιώτη που ήταν μέσα οι Γερμανοί των S S. Πριν όμως φτάσουν στα πρώτα σπίτια, άρχισαν να ρωτάνε όποιον περαστικό έβλεπαν: Παρτιζάν; Παρτιζάν; Ο κόσμος έφευγε φοβισμένος, δεν καταλάβαινε τι ζητούσαν.

Απ' όλη τη συμπεριφορά τους φαινόταν πως ήθελαν να παραδοθούν. Η ομάδα τους πλησίασε από πίσω και τους πρότεινε ο Αργυρίου το αυτόματο. Οι Γερμανοί τα χάσανε και σήκωσαν τα χέρια ψηλά. Τους έφεραν στην διοίκηση κι εκεί μάθαμε πως ψάχνουν να βρούνε τους αντάρτες για να παραδοθούν. Έψαχναν όμως να βρουν αντάρτες με γένια, έτσι τους έλεγαν πως είναι οι

αντάρτες και πως κρύβονται στα βουνά.

Ο ΕΛΑΣΙΤΗΣ ΠΟΛΕΜΙΣΤΗΣ

Σαν κεραυνός το πέρασμα σου,
το μάτι σαν σπαθί κοφτερό,
το βάδισμα σου ελαφρύ σαν ελαφίσιο
και η καρδιά σου, καρδιά απ’ ατσάλι.
Αυτός είσαι ελασίτη πολεμιστή

ΜΑΧΗΤΕΣ ΤΟΥ Β' ΛΟΧΟΥ ΥΜΗΤΤΟΥ ΚΟΠΑΝΑ ΠΟΥ ΠΟΛΕΜΗΣΑΝ ΑΠ' ΤΙΣ ΑΡΧΕΣ ΚΑΙ ΜΕΧΡΙ ΤΗΝ ΑΠΕΛΕΥΘΕΡΩΣΗ:

1.Τσικουράκης Στέλιος σκοτώθηκε 9/8/'44.
2.Τσικουράκης Φίλιππας ζει. Φυλακισμένος εξόριστος.
3.Τσικουράκης Λευτέρης ζει. Ανάπηρος, φυλακισμένος επί 20 χρόνια.
4.Τσικουράκη Αθηνά ζει.
5. Τσικουράκης Αντώνιος πέθανε. Χαϊδαριώτης.
6.Τσικουράκης Άλκης ζει. Χαιδαριώτης.
7. Τσικουράκης Ντίνος ζει. Εξόριστος.
8. Τσικουράκη Γεωργία πέθανε. Εβασανίσθη.
9. Κλειδάς Γεώργιος εκτελέστηκε στις 7/8/'44.
10. Αραπίνης Γεώργιος σκοτώθηκε.
11. Τσουκαλίδης ζει.
12. Μαργονίδης Γρηγόρης ζει. Ανάπηρος, φυλακισμένος επί χρόνια.
13. Χασαπάκης Γιάννης πέθανε.
14. Αποστολίδης Τάκης ζει. Επί χρόνια φυλακισμένος.
15. Σταμούλης Κώστας ζει.
16. Κοροπίδης Κώστας ζει. Ανάπηρος.
17. Κλειδάς Ηλίας ζει.
18. Παγοτόπουλος Νότης πέθανε.
19. Δεσίπρης Τάκης σκοτώθηκε.
20. Γιαννακίδης Κώστας επί χρόνια φυλακισμένος.
21. Βαγγέλης ή Ψαράς;
22. Γκαβόγιαννος;
23. Μαρία η καπετάνισσα;
24. Λάκης;
25. Μοσχοβάκης Γιάννης πέθανε.
26. Δημόπουλος Βασίλης εκτελέστηκε.
27. Αργυρίου Γιώργος πέθανε το 1982. Είχε συλληφθεί και στάλθηκε στο εγγλέζικο στρατόπεδο «Ελ Ντάμπα».

28. Ξενάκης Στράτος σκοτώθηκε.
29. Ξενάκης Αντώνης σκοτώθηκε.
30. Κακουλίδης Νίκος ζει.
31. Λυρίτης Κώστας πέθανε.
32. Γκαρδιακός Θανάσης ζει. Επί χρόνια φυλακισμένος.
33. Σαραντάρης Κώστας ζει.
34. Κομνηνός Δημήτριος εκτελέστηκε.
35. Σκαλτσοδήμος Κώστας πέθανε.
36. Αντριώτης Λάζαρος ζει.
37. Μπολούμπεης Πέτρος εκτελέστηκε στις 2/9/'49.
38. Λουκάς Λευτέρης ζει.
39. Παπακωνσταντίνου Γιώργος ζει.
40. Παπανικολάου Γιώργος ζει.
41. Βλάχος Γιώργος ζει.
42. Λεωνίδας σκοτώθηκε
43. Σταυρόπουλος Δημήτριος ή Γαλατάς εκτελέστηκε
44. Μπρατάκος Νίκος σκοτώθηκε
45. Φιλόλαος υποδ. Λόχου σκοτώθηκε.
46. Νικολάκης ή Κοροπιώτης σκοτώθηκε.
47. Λάμπρου Βασίλης πέθανε.
48. Μάνης Αντώνης πέθανε.
49. Αλεξίου Πέτρος ζει.
50. Βάλμας Γεώργιος πέθανε.
51. Καρράς Νικόλαος ζει. Φυλακισμένος, εξόριστος.
52. Ηλιόπουλος Ηρακλής πέθανε.
53. Κουτσουμπός Θόδωρος ζει.
54. Κοροπίδης Κώστας ζει.
55. Ξένος Ξενοφών πέθανε. Ομάδα Σούρμενων.
56. Ξένου Άννα πέθανε. Ομάδα Σουρμένων.
57. Ακεμανίδης Στέλιος ζει. Ομάδα Σουρμένων.
58. Εφραιμίδης Ζαχαρίας πέθανε. Ομάδα Σουρμένων.
59. Εφραιμίδης Σπύρος πέθανε. Ομάδα Σουρμένων.
60. Κοντολίδης Γιάννης (Κούλης) ζει.

61. Κωνσταντινίδης Γιάννης ζει.
62. Κουσίδης Νικόλαος (Κόλιας) σκοτώθηκε.
63. Καρακασαλίδης Χαράλαμπος ζει.
64. Γιαννακίδης Κώστας ζει.
65. Κούκουρας Μενέλαος σκοτώθηκε.

Σεπτέμβρης 1944, αρχές Οκτώβρη

Ο μήνας κοντεύει να βγει, τα μπλόκα των γερμανοτσολιάδων έχουν σχεδόν σταματήσει. Τώρα είμαστε εμείς εκείνοι που τους κυνηγάμε, έχουμε σχεδόν κυριαρχήσει στις ανατολικές συνοικίες. Οι τσολιάδες και κάθε είδους φασιστικό απόβρασμα κοιτάει τώρα πως να σωθεί. Οι περισσότεροι στέλνουν μηνύματα με γνωστούς, πως θέλουν να παραδοθούν με τον οπλισμό τους, αρκεί να μην πειραχτούν. Πολλές διοικήσεις κάνουν διαπραγματεύσεις με τους μεσάζοντες για το τόπο και το τρόπο της παράδοσης.

Πολλοί από αυτούς περνούν τον Ιλισό, που είναι διαχωριστική γραμμή μεταξύ των ελασιτών και γερμανοκρατούμενης Αθήνας και παραδίνονται μέσω διαφόρων γνωστών τους. Η διοίκηση επίσημα δεν κάνει διαπραγματεύσεις και ούτε δίνει εγγυήσεις. Αυτά τα κάνουν μερικοί που έχουν κάποια θέση στο κίνημα. Το μεσημέρι με ειδοποιούν να δώσω εντολή στα τμήματα που είναι στην περιοχή της «Αύρας», ν' αφήσουν να περάσει ο Νίκος Πετρόπουλος με κάτι τσολιάδες που θέλουν να παραδοθούν.

Σε λίγο με ειδοποιούν πως πράγματι πέρασαν από κάτω κρατώντας τον οπλισμό τους κρυμμένο σε κάτι κουβέρτες. Πάω στο τάγμα και ρωτάω να μάθω τι είναι αυτά που γίνονται πίσω απ' την πλάτη μας. Ποιος εγγυάται ότι δεν θα τους λιντσάρει ο κόσμος μόλις τους δει να κυκλοφοράνε στην περιοχή; Μου δίνουν την απάντηση πως αυτό γίνεται σ' εφαρμογή των εξαγγελιών της κυβέρνησης Εθνικής Ενότητας περί αμνηστίας όσων παραδοθούν.

Πάω και βρίσκω τον Πετρόπουλο και τον ρωτάω που είναι ο οπλισμός, μου απαντά πως τον πήραν οι δικοί του, του Άη Γιάννη, κι ότι έχει εγγυηθεί για την ζωή τους. Τον ρωτάω να μου πει από πότε ο καθένας από μας έγινε κριτής και δικαστής του κάθε προδότη και μοιράζει συγχωροχάρτια σύμφωνα με τις γνωριμίες του. Και μου απάντησε πως άμα γίνω μεγάλος!!! να βγάλω νόμους δικούς μου.

Οι τσολιάδες που έφερε ήταν:

1) Αναγνωστόπουλος Αντρέας ή Σπαρίδης.

2) Καλογερόπουλος Θύμιος κάτοικος Υμηττού.

Ο μεν πρώτος Βρυούλων 10, ο δεύτερος Βρυούλων 8 στον Υμηττό. Κι ένας τρίτος από άλλη περιοχή.

Ο ένας εξ αυτών ο Σπαρίδης σήμερα ζει και μένει στο ίδιο σπίτι. Ο Καλογερόπουλος επιχείρησε τον Δεκέμβρη να κατέβει στο κέντρο για να προσφέρει τις υπηρεσίες του στα νέα τώρα αφεντικά στου ΜΕΤΣ όμως τα φυλάκια τον έπιασαν κι έκτοτε χάθηκε. Ο τρίτος δεν ξέρω τι έγινε.

ΠΩΣ ΔΙΑΤΡΕΦΟΜΑΣΤΕ ΟΙ ΜΑΧΙΜΟΙ ΤΟΥ ΕΛΑΣ

Μέχρι τα μέσα του ’44 οι μόνιμοι του ΕΛΑΣ συντηρούμασταν από εράνους και μερικά χρήματα που μας προμήθευε η Εθνική Αλληλεγγύη. Άλλοι πάλι από μας τρώγαμε ό,τι βρίσκονταν στα σπίτια μας. Απ’ τον Ιούλιο όμως του '44 αρχίσαμε να τρώμε κατά ομάδες σε διάφορα σπίτια ή μαγαζιά, που ετοίμαζαν για μας φαΐ τα παιδιά κι οι κοπέλες της Εθνικής Αλληλεγγύης.

Τον καιρό εκείνο ήλθε στην διοίκηση στον Υμηττό ένας παλιός κάτοικος του Υμηττού, ο Βαρειάδης, κι αφού μας μίλησε για τα καθήκοντα των πολιτών απέναντι στα μαχόμενα τμήματα, ανέλαβε την υποχρέωση να φροντίσει αυτός να λύσει το πρόβλημα της διατροφής μας. Έτσι αφού έκανε έναν κατάλογο των εύπορων κατοίκων του Υμηττού, τους έπεισε ν’ αναλάβουν αυτοί την διατροφή μας. Τότε είμαστε γύρω στους είκοσι ως είκοσι πέντε μόνιμοι μαχητές. Πράγματι έτσι έγινε. Κάθε μια από τις οικογένειες αναλάμβανε την υποχρέωση να μας κάνει φαγητό να τρώμε. Εννοείται ότι τρώγαμε μια φορά την ημέρα.

Κατά κανόνα το φαγητό το παραλάμβανε η Μαρία η καπετάνισσα και ο Μπάρμπα Μήτσος ο Γαλατάς, έτσι τους λέγαμε. Συνήθως το φαγητό ήταν ένα μεγάλο ταψί, ψημένο στο φούρνο του Κακαΐδη που ήταν στην οδό Χειμάρας πίσω απ' το σχολείο του Υμηττού.

Αυτό συνεχίστηκε μέχρι και τον Αύγουστο, διότι από κει και πέρα αποκτήσαμε δική μας επιμελητεία με πρώτο επιμελητή του Λόχου, τον Μπάρμπα Μήτσο τον Γαλατά. Το πραγματικό του όνομα ήταν Δημήτριος Σταυρόπουλος κι εκτελέστηκε απ' τους μοναρχοφασίστες της δεξιάς στην Κεφαλλονιά το 1949.

Λίγο πριν φύγουν οι Γερμανοί απ' το εργοστάσιο, ο Λόχος του Ε.Λ.Α.Σ. Υμηττού είχε λάβει την διαταγή να παρακολουθεί κατά βήμα τις γερμανικές μονάδες που ήταν μέσα στο εργοστάσιο. Έτσι η διοίκηση είχε ένα φυλάκιο κοντά στο εργοστάσιο, του οποίου έστελνε τις περιπόλους, σχεδόν 30 μέτρα από τις γερμανικές θέσεις,

για να παρακολουθούν όλες τις εξόδους του εργοστασίου. Έτσι ένα βράδυ μια περίπολος με δυο άντρες, έφυγε για το καθορισμένο δρομολόγιο. Όταν όμως έφτασε στην γωνία της οδού Σμύρνης και Θράκης, ακριβώς στην γωνία του εργοστασίου, ομάδα Γερμανών των SS ντυμένοι με πολιτικά τους είχε στήσει ενέδρα, καλυμμένοι μέσα σε μια πρασιά. Τους αιφνιδίασε και τους συνέλαβαν πριν προλάβουν καν ν' αγγίξουν τα πιστόλια τους.

Όταν η περίπολος δεν γύρισε την καθορισμένη ώρα, το φυλάκιο ειδοποίησε την διοίκηση για το γεγονός αυτό. Η διοίκηση με την σειρά της, έστειλε περιπόλους γύρω απ' την περιοχή που είχαν χαθεί τα ίχνη της περιπόλου, χωρίς αποτέλεσμα.

Το πρωί οι έρευνες συνεχίστηκαν με αποτέλεσμα να μάθουμε με κάθε λεπτομέρεια πως είχε συμβεί το γεγονός. Οι ένοικοι του σπιτιού που οι Γερμανοί είχαν στήσει ενέδρα είχαν παρακολουθήσει μέσα απ’ τα κλειστά παράθυρα όλη την σκηνή. Δεν μπορούσαν όμως να μας ειδοποιήσουν, γιατί φοβόντουσαν πως άλλοι Γερμανοί είναι ακόμη κρυμμένοι στον κήπο.

1 Οκτώβρη 1944

Σήμερα παρουσιάστηκε στην διοίκηση ο προδότης γκεσταπίτης Μιχάλης Σταμούλης (μεσολαβητής ο Γιώργος Αντριώτης, γνωστός μου και γείτονας) και ζήτησε να μεσολαβήσω να δει τον διοικητή της πολιτοφυλακής Χατζηδάκη. Τον έστειλα να πάει μόνος κι έδωσα εντολή να μη τον ενοχλήσουν, γιατί από δω και πέρα υπεύθυνη είναι η πολιτοφυλακή.

Μετά δυο μέρες ήρθε και με βρήκε και μου είπε πως έκανε συμφωνία με την πολιτοφυλακή να συνεργαστεί μαζί της, για να συλληφθούν κάτι μεγαλοπροδότες. Εγώ του απάντησα πως αν ήταν στο χέρι μου, θα τον έκανα κομμάτια εκεί χάμω και να το θυμάται πάντα αυτό. Εγώ δεν έχω σκοπιμότητες, όταν πρόκειται για προδότες. Τον ρώτησα άγρια να μου πει ποιος κάρφωσε τον Γιώργο και ποιοι τον εκτέλεσαν και μου είπε πως αυτός δεν ήταν. Ήταν όμως μαζί του ο Παράσχος κι ο Λουκάκης και πως αυτός το έμαθε αργότερα ότι θα έκαναν επιδρομή στον Υμηττό.

Ήξερα ότι μου έλεγε ψέματα, διότι αυτοί οι τρεις πήγαιναν πάντα μαζί. Μόνο μετά την εκτέλεση του Γιώργου έμειναν δύο κι αυτό γιατί ο προδότης Παράσχος πλήρωσε τις προδοσίες του.

ΜΑΧΗ ΜΑΛΤΣΙΝΙΩΤΗ (ΠΥΡ – ΚΑΛ)

1-2/10/'44

Την παραμονή της υποχώρησης των Γερμανών απ' το εργοστάσιο του Μαλτσινιώτη (σημερινό ΠΥΡ – ΚΑΛ) έφτασε στο τάγμα η πληροφορία, πως οι Γερμανοί που θα εκκενώσουν το εργοστάσιο. Θα αντικατασταθούν από φρουρές γερμανοτσολιάδων. Το τάγμα, κατόπιν τούτου, έκρινε φρόνιμο να διατάξει τον πλησιέστερο στο εργοστάσιο λόχο, να αναπτυχθεί γύρω απ’ αυτό, για να παρεμποδίσει την κατάληψη του από τους τσολιάδες. Ο Β' λόχος έλαβε την εντολή να πραγματοποιήσει την διαταγή. Έτσι, μόλις νύχτωσε, ο λόχος χωρισμένος σε μικρές ομάδες κύκλωσε το εργοστάσιο. Κατά τα μεσάνυχτα, έφτασε στην διοίκηση σύνδεσμος και ειδοποίησε ότι τα χαράματα, κατά πάσα πιθανότητα, οι τσολιάδες θα επιχειρήσουν να μπουν στο εργοστάσιο.

Τα χαράματα όμως έφτασαν και τίποτα δεν έγινε. Στις δέκα το πρωί κι ενώ πύκνωναν οι πληροφορίες ότι το εργοστάσιο από ώρα θα καταληφθεί από τους τσολιάδες, έφτασε σύνδεσμος στην διοίκηση με εντολή να στείλει ενισχύσεις προς το μέρος του εβραϊκού νεκροταφείου, γιατί δύναμη τσολιάδων προσπαθούσε ν' ανέβει προς την περιοχή του εργοστασίου. Όταν ο Β' λόχος έφτασε στην περιοχή της σύγκρουσης, οι τσολιάδες πιεζόμενοι απ' τον λόχο της Γούβας, είχαν αρχίσει να συμπτύσσονται προς το στρατόπεδο τους στον στρατώνα Μαργαρίτη, απέναντι απ' τον Άγιο Παντελεήμονα του Ιλισσού. Τα τμήματα του Β' και Γ' λόχου τους κατεδίωκαν μέχρι την οδό Βουλιαγμένης κι απέκλεισαν κάθε δυνατότητα προέλασης τους προς το εργοστάσιο Μαλτσινιώτη. Εν τω μεταξύ ο λόχος εξακολουθούσε να κρατά τις θέσεις γύρω από το εργοστάσιο, με μικρότερες τώρα δυνάμεις, γιατί η απόσταση από την γερμανική φρουρά ήταν πολύ μικρή, γύρω στα 50 μέτρα, και κατά συνέπεια πολυμελείς ομάδες θα γινόντουσαν στόχος επίθεσης από μέρους των Γερμανών.

Η μέρα πέρασε σχεδόν ήρεμη. Μόνο που κάπου-κάπου ένας Γερμανός ανέβαινε στο πολυβόλο του οβιδουργείου και πολυβολούσε προς διάφορες κατευθύνσεις. Κατά το μεσημέρι επειδή ο πολυβολητής άρχισε να γίνεται επικίνδυνος για τις ομάδες που κινιόντουσαν γύρω από το εργοστάσιο, η διοίκηση του λόχου διέταξε να χτυπηθεί, πράγμα που έγινε. Ένας μαχητής πλησίασε τη μάντρα του εργοστασίου κι ανάγκασε το πολυβόλο να σιωπήσει. Κατά το σούρουπο μας ειδοποίησαν πως οι Γερμανοί, αφού έβαλαν φωτιά κι έκαψαν ό,τι μπορούσαν μέσα στο εργοστάσιο, άρχισαν να υποχωρούν βγαίνοντας από την πίσω πόρτα του.

Τα τμήματα του λόχου του Υμηττού άρχισαν να προχωρούν με προφύλαξη προς τον μαντρότοιχο. Σε λίγο έκανε την εμφάνιση της μια γερμανική περίπολος, η οποία αφού έφτασε στη γωνία του εργοστασίου, επέστρεψε προς τη πόρτα και χάθηκε προς το εσωτερικό. Σε μερικά λεπτά, κι ενώ τα τμήματα του λόχου βρισκόντουσαν λίγα μέτρα από τον μαντρότοιχο, έκαναν την εμφάνιση τους δύο γερμανικά αυτοκίνητα γεμάτα στρατιώτες κι αφού σταμάτησαν για λίγο μπρος στην πόρτα, κατηφόρισαν προς την οδό Βουλιαγμένης. Τότε η διοίκηση διέταξε μια ομάδα να μπει στο εργοστάσιο, όπου έφτασε στο κέντρο του χωρίς να συναντήσει αντίσταση. Οι Γερμανοί, μπρος στον κίνδυνο ν' αποκοπούν και να εξοντωθούν ή να αιχμαλωτιστούν, προτίμησαν να το εκκενώσουν. Ώσπου το νέο να φτάσει στην διοίκηση του τάγματος, ομάδες πολιτών άρχισαν να προχωρούν προς το εργοστάσιο δειλά.

Δυνάμεις όμως της πολιτοφυλακής και του Ε.Λ.Α.Σ., που εν τω μεταξύ είχαν εισβάλει στο εργοστάσιο, εμπόδισαν τους πολίτες να πλησιάσουν για δυο λόγους. Πρώτο υπήρχε φόβος οι Γερμανοί να το είχαν ναρκοθετήσει και δεύτερο γιατί μεταξύ των πολιτών υπήρχαν και διάφοροι «πλιατσικολόγοι». Την άλλη μέρα το πρωί, γύρω στις δέκα, έφτασε στο φυλάκιο του «εικονοστασίου» η πληροφορία ότι δυο γερμανικά αυτοκίνητα προχωρούσαν με προφύλαξη προς το εργοστάσιο. Η φρουρά της οδού Ηλιουπόλεως οχυρωμένη κι αθέατη πίσω από μια μάντρα, τους άφησε να

περάσουν και να μπουν στο φυλάκιο. Η διαταγή ήταν ρητή: «Κάθε μεμονωμένο αυτοκίνητο θα αφηνόταν να μπει στον κλοιό». Αν όμως οι Γερμανοί ή οι τσολιάδες επιχειρούσαν να προχωρήσουν προς Υμηττό ή Χαραυγή, θα τους χτυπούσαν τα φυλάκια της οδού Ηλιουπόλεως και των γειτονικών δρόμων. Έτσι κι έγινε. Οι Γερμανοί πέρασαν με το ένα αυτοκίνητο προς το «εικονοστάσι» και πριν φτάσουν κοντά τοποθέτησαν αστραπιαία ένα μυδράλιο στο καπό κι άρχισαν να βάλλουν καταιγιστικά εναντίον της ομάδας του φυλακίου. Η ομάδα δεν αιφνιδιάστηκε κι απάντησε στα πυρά με αποτέλεσμα να σκοτώσει τον πολυβολητή.

Το αυτοκίνητο όμως, αν και διάτρητο από τις σφαίρες και με τραυματισμένους Γερμανούς, κατόρθωσε να διασπάσει τον κλοιό και να μπει στο εργοστάσιο. Άντρες του φυλάκιου τους καταδίωξαν, οι Γερμανοί όμως επωφελούμενοι της σύγχυσης της στιγμής, κατόρθωσαν να πηδήξουν την μάντρα και διασχίζοντας την πλατεία Υμηττού κατόρθωσαν να φύγουν προς τη Γούβα κι από εκεί προς το στάδιο όπου εμείς δεν διαθέταμε δυνάμεις.

Οι Γερμανοί όπως είναι φυσικό μόλις έφτασαν στη βάση τους ανέφεραν τα γεγονότα. Έτσι οι Γερμανοί αποφάσισαν να μας εξοντώσουν. Εμείς από τη μεριά μας, μετά τα γεγονότα αυτά και βέβαιοι πως οι Γερμανοί θα επιχειρούσαν επίθεση, για να μας εκτοπίσουν από τις θέσεις μας, λάβαμε όλα τα κατάλληλα μέτρα. Και πραγματικά δεν πέσαμε έξω. Λίγο μετά το μεσημέρι έφτασε στη διοίκηση η πληροφορία ότι οι Γερμανοί με τεθωρακισμένα αυτοκίνητα είχαν σταθμεύσει στην οδό Αναπαύσεως. Σε λίγο έφτασε σύνδεσμος στην διοίκηση μ’ εντολή να αναπτυχθεί ο λόχος γύρω απ' τις παραλλήλους της οδού Βουλιαγμένης, γιατί το πιθανότερο είναι τα τεθωρακισμένα να επιχειρήσουν ανακατάληψη του εργοστασίου.

Πραγματικά δεν πέρασαν ούτε δέκα λεπτά και οι Γερμανοί άρχισαν να επιτίθενται με δύο τεθωρακισμένα. Τα τμήματα γύρω από τους δρόμους της οδού Βουλιαγμένης, μπρος στη πίεση των γερμανικών τεθωρακισμένων, υποχώρησαν προς τον Νέο Κόσμο

και το Α' Νεκροταφείο και τα μόνα τμήματα που κρατούσαν τις θέσεις τους ήταν εκείνα γύρω από το εργοστάσιο. Επειδή οι Γερμανοί ήθελαν να ξεκαθαρίσουν τα νώτα τους και μετά να επιτεθούν εναντίον των τμημάτων που ήταν οχυρωμένα γύρω απ' αυτό. Και πράγματι, οι Γερμανοί αφού κατόρθωσαν να ξεκαθαρίσουν την οδό Βουλιαγμένης με την φωτιά και το σίδερο, ανασυγκροτήθηκαν κατά μήκος της οδού Βουλιαγμένης, από το ύψος της οδού Υμηττού μέχρι της οδού Σκοπευτηρίου, κι άρχισαν να προχωρούν προς την περιοχή Υμηττού – Χαραυγής. Όταν έφτασαν στο ύψος της οδού Ηλιουπόλεως, αναγκάστηκαν να σταματήσουν πιεζόμενοι από τα πυρά του Β' λόχου Υμηττού, που εν τω μεταξύ είχε ενισχυθεί και με δυνάμεις του λόχου Γούβας και Ηλιουπόλεως και Καφαντάρη, και να προχωρήσουν προς την οδό Ηπείρου, με σκοπό να κυκλώσουν τα τμήματα που ήταν τοποθετημένα στις παραλλήλους της οδού Καφαντάρη και στα γύρω στενά και κατά συνέπεια και τα τμήματα που ήταν γύρω από το εργοστάσιο. Η διοίκηση του Β' λόχου, μπρος στον κίνδυνο να κυκλωθούν οι δυνάμεις της, διέταξε να συμπτυχθούν όλα τα τμήματα σε νέες θέσεις και συγκεκριμένα στην οδό Μορκεντάου και στα γύρω στενά, πράγμα που έγινε.

Έτσι οι Γερμανοί μη βρίσκοντας μεγάλη αντίσταση προχώρησαν προς το «εικονοστάσι» κι αφού σάρωσαν με τα ταχυβόλα των τεθωρακισμένων τα πρόχειρα οδοφράγματα, έφτασαν στην οδό Ηπείρου και στην γωνία Β. Γεωργίου, μπρος στο «εικονοστάσι», κι επιτέθηκαν προς την περιοχή Υμηττού, για να κυκλώσουν το εργοστάσιο και να εξοντώσουν τα τμήματα που βρίσκονταν στην οδό Χίου και στα παρακείμενα στενά. Όταν όμως βγήκαν προς την οδό Ηπείρου, βρέθηκαν αντιμέτωποι με τα τμήματα του Β' λόχου και με τις ενισχύσεις που στο μεταξύ είχαν φτάσει από τις άλλες περιοχές της μάχης. Οι Γερμανοί επιχείρησαν να διασπάσουν τις γραμμές άμυνας της οδού Χρυσοστόμου Σμύρνης. Προς στιγμή το κατόρθωσαν και μπόρεσαν να φτάσουν μέχρι το ύψος του Ιερού Λόχου και να μπουν στο εργοστάσιο, όπου και προσπάθησαν να

οχυρωθούν. Εκεί όμως τα φυλάκια της οδού Ανδριανουπόλεως, πέρασαν πίσω τους δια της οδού Μεγ. Σπηλαίου και τους ανάγκασαν ν' αφήσουν τις θέσεις τους. Όταν ξαναεπιχείρησαν να προελάσουν προς την πλατεία Υμηττού, μέσω της Χρυσ. Σμύρνης και την παράλληλο της, βρέθηκαν αντιμέτωποι με τον κύριο όγκο των δυνάμεων του Β' λόχου κι επίλεκτων μονάδων της πολιτοφυλακής, οι οποίες με επικεφαλής τον ταγματάρχη Γ. Κολλημένο μπόρεσαν ν' απωθήσουν τους Γερμανούς, που είχαν κατορθώσει προς στιγμή να διασπάσουν την γραμμή της οδού Ίμβρου και να μπουν στην οδό Παλατζάκη, σημερινή Δαβάκη, και να τους αναγκάσουν να γυρίσουν πίσω.

Η διοίκηση του Β' λόχου, εκτιμώντας σωστά την κατάσταση και διαθέτοντας τώρα αρκετές δυνάμεις, διέταξε την διμοιρία της Χαραυγής, 25 περίπου άντρες, να παρακάμψουν το εργοστάσιο και μέσω της Γυμναστικής Ακαδημίας να φτάσουν στη γωνία Ηλιουπόλεως και Γυμναστηρίου και να χτυπήσουν τους Γερμανούς απ' τα πλάγια, περνώντας από το στενό δίπλα στη μάντρα του εργοστασίου.

Επίσης διέταξε μια άλλη ομάδα 6 αντρών, με επικεφαλής τον διμοιρίτη Γιώργο Αργυρίου, να μπει στον υπόνομο που περνούσε μέσα απ' το εργοστάσιο και να μπλοκάρει την Βουλιαγμένης, στο ύψος των Καλογήρων, σήμερα πλατεία Κύπρου, για να υποστηρίξει την διμοιρία Χαραυγής, σε περίπτωση που οι Γερμανοί θα επιχειρήσουν να στείλουν ενισχύσεις από το αεροδρόμιο. Διέταξαν ακόμα τον διμοιρίτη Δ. Κομνηνό να πάρει τους άντρες του και να προχωρήσει προς Ασπιώτη, για να φυλάξει τα νώτα της Χαραυγής.

Οι Γερμανοί πιεζόμενοι από την διμοιρία Χασαπάκη και από την ομάδα Αργυρίου καθώς κι από άντρες της ομάδας Κολημένου, εγκατέλειψαν την οδό Χίου και Ανθέων και συγκεντρώθηκαν στην Β. Γεωργίου και σε μερικά στενά. Οι κύριες δυνάμεις τους όμως εξακολουθούσαν να κρατούν την οδό Ηλιουπόλεως, από το ύψος της οδού Ίμβρου και μέχρι την οδό Αίμου. Προς στιγμή όλα έδειχναν ότι οι Γερμανοί θα οπισθοχωρούσαν, γι' αυτό τον λόγο η

διοίκηση, σε συνεννόηση με το τάγμα, διέταξε τις ομάδες των παράπλευρων προς την Ηπείρου δρόμων να προχωρήσουν και να ανακαταλάβουν την οδό Καφαντάρη και να προσπαθήσουν να αναγκάσουν τους Γερμανούς να φύγουν προς Δάφνη και Ν. Κόσμο, όπου ισχυρές δυνάμεις του ΕΛΑΣ ήταν οχυρωμένες στα γύρω υψώματα και τους περίμεναν.

Όταν οι Γερμανοί έφτασαν πάλι στο «εικονοστάσι», χωρίστηκαν σε δύο ομάδες, η μία προχώρησε προς την πύλη του εργοστασίου και η άλλη προσπάθησε να φτάσει στην Καφαντάρη, δια της οδού Ηπείρου, και να ανατρέψει την άμυνα των ελασιτών. Τότε τα τμήματα του ΕΛΑΣ τους επιτέθηκαν μαζικά από παντού, αναγκάζοντας τους να οπισθοχωρήσουν προς την Ηλιουπόλεως και να οχυρωθούν στους γύρω δρόμους. Βλέποντας όμως πως υπάρχει κίνδυνος να κυκλωθούν από τμήματα που κατέβαιναν από την Γούβα μέσω Φιλολάου και Κρέμου και των γύρω στενών, αντεπιτέθηκαν με λύσσα και κατέλαβαν ξανά την γωνία Ηπείρου και Β. Γεωργίου κι ανέτρεψαν τους ελασίτες και πολιτοφύλακες που κρατούσαν τα γύρω στενά.

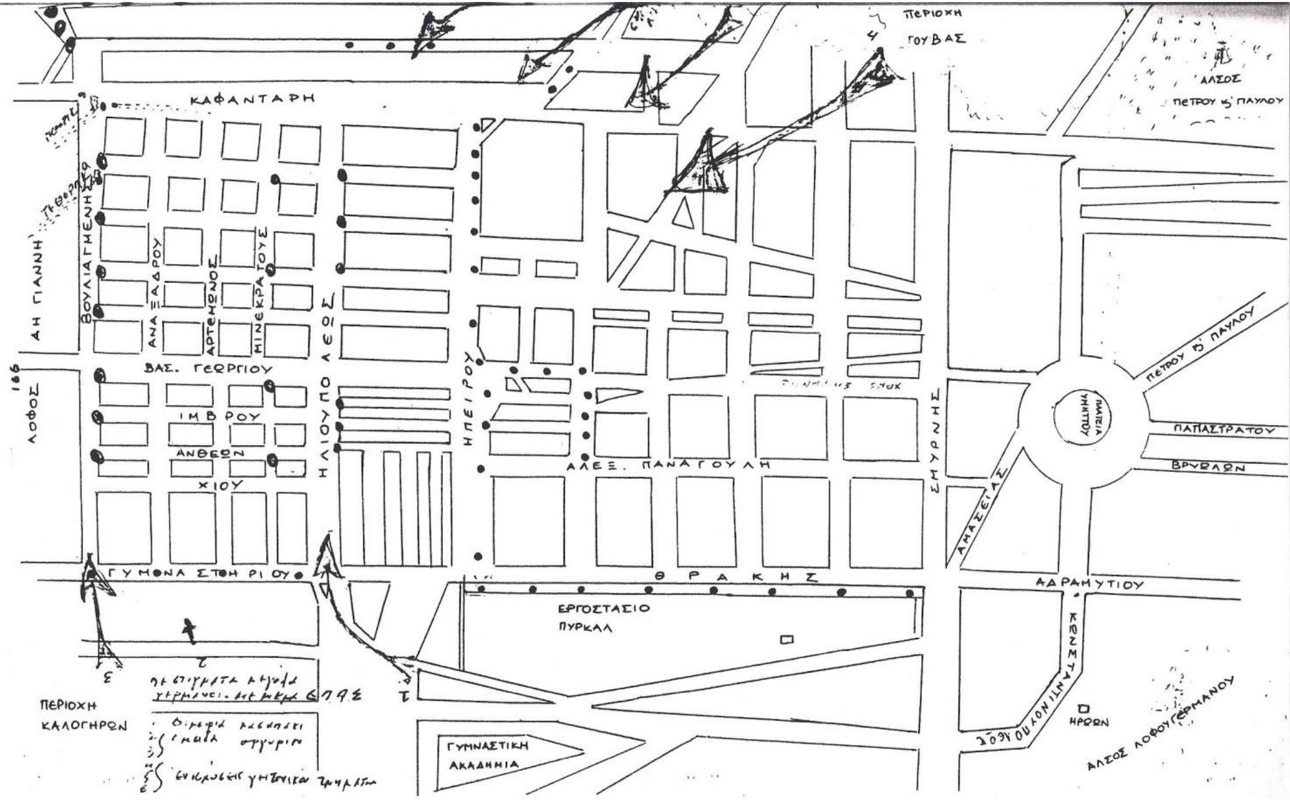
Βλέποντας όμως ότι ήταν αδύνατο να προχωρήσουν προς την Χ. Σμύρνης και πιεζόμενοι από τους άντρες του Β' Λόχου και φοβούμενοι μη κυκλωθούν, σταμάτησαν στην οδό Ηπείρου. Βλέποντας πως ήταν αδύνατο ν' ανατρέψουν τις δυνάμεις του Ε.Λ.Α.Σ. και να πραγματοποιήσουν τους αντικειμενικούς τους σκοπούς, ανακατάληψη του εργοστασίου και εξόντωση των ελασιτών γύρω απ' αυτό, ξέσπασαν με λύσσα πάνω στους αμέτοχους πολίτες. Έβαλαν φωτιά σε μερικά σημεία κι εκτέλεσαν 7 πολίτες στη σκάλα ενός σπιτιού, στην γωνία Ηπείρου-Β. Γεωργίου. Μετά υποχώρησαν προς την οδό Βουλιαγμένης, καταδιωκόμενοι από ολιγομελείς ομάδες ελασιτών, και διαμέσου αυτής και της οδού Φραντζή διέφυγαν προς το κέντρο της Αθήνας. Πρέπει ιδιαίτερα εδώ να τονιστεί πως την υποχώρηση τους προς Αναπαύσεως και Στήλες Ολυμπίου Διος, την κάλυψαν οι τσολιάδες απ’ του Μαργαρίτη και μερικοί χωροφύλακες της φρουράς φυλακών

Βουλιαγμένης. Αυτή ήταν με λίγα λόγια η μάχη του Μαλτσινιώτη – ΠΥΡΚΑΛ.

Τα ονόματα των εκτελεσθέντων είναι τα παρακάτω:

1. Μανώλης Δήμητσας
2. Κουμαντζής Τζίμης
3. Λευτέρης Νίκας
4. Λεωνίδας Νίκας
5. Σαμαράς Χρήστος
6. Σούρλας Παρμενίων
7. Σπυλιώτης Σταμάτης

Σημείωση: Τα ονόματα των εκτελεσθέντων μου τα έδωσε ο Σάββας Καλπίδης.

ΚΑΦΑΝΤΑΡΗ
ΠΕΡΙΟΧΗ ΓΟΥΒΑΣ
ΑΛΣΟΣ ΠΕΤΡΟΥ & ΠΑΥΛΟΥ
ΛΟΦΟΣ
ΑΗ ΓΙΑΝΝΗ
ΒΟΥΛΙΑΓΜΕΝΗΣ
ΑΝΑΞΑΔΡΟΥ
ΑΡΤΕΜΩΝΟΣ
ΜΙΝΕΚΡΑΤΟΥΣ
ΒΑΣ. ΓΕΩΡΓΙΟΥ
ΙΜΒΡΟΥ
ΑΝΘΕΩΝ
ΧΙΟΥ
ΗΛΙΟΥΠΟΛΕΩΣ
ΗΠΕΙΡΟΥ
ΑΛΕΞ. ΠΑΝΑΓΟΥΛΗ
ΣΜΥΡΝΗΣ
ΑΜΑΣΕΙΑΣ
ΠΛΑΤΕΙΑ ΥΜΗΤΤΟΥ
ΠΕΤΡΟΥ & ΠΑΥΛΟΥ
ΠΑΠΑΣΤΡΑΤΟΥ
ΓΥΜΝΑΣΤΗΡΙΟΥ
ΘΡΑΚΗΣ
ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΟ ΠΥΡΚΑΛ
ΑΔΡΑΜΥΤΙΟΥ
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ
ΗΡΩΩΝ
ΑΛΣΟΣ ΛΟΦΟΥ ΓΕΡΜΑΝΟΥ
ΠΕΡΙΟΧΗ ΚΑΛΟΓΗΡΩΝ
ΓΥΜΝΑΣΤΙΚΗ ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΣΥΜΠΛΟΚΗ ΣΤΗΝ ΟΔΟ Β. ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΜΕ ΓΕΡΜΑΝΟΥΣ

Όσο οι Γερμανοί και οι συνεργάτες τους υποχωρούσαν προς το κέντρο της Αθήνας και στις περιοχές όπου είχαν τις βάσεις τους, Γουδί, Ρουφ, για να φυλαχθούν από την οργή του βασανισμένου λαού, τόσο οι δυνάμεις του Ε.Λ.Α.Σ. προχωρούσαν και καταλάμβαναν την μια θέση κατόπιν της άλλης σ' αυτές τις περιοχές. Όταν λοιπόν οι Γερμανοί εκκένωσαν το εργοστάσιο της ΠΥΡΚΑΛ, δυνάμεις του Β' λόχου προωθήθηκαν προς την οδό Βουλιαγμένης, όπου ήταν και το όριο ευθύνης του. Φαίνεται όμως ότι μερικές ομάδες Γερμανών που είχαν σχέση με την «Κοπή», που στεγάζονταν μέσα στο εργοστάσιο της ΠΥΡΚΑΛ, δεν είχαν μάθει ότι οι συμπατριώτες τους το είχαν εγκαταλείψει. Έτσι λίγες, μέρες πριν οι Γερμανοί φύγουν απ' την Αθήνα, ένα ιταλικό φορτηγό με 3 Γερμανούς στρατιώτες μέσα ανέβαινε την οδό Βουλιαγμένης και στη στροφή της οδού Β. Γεωργίου, προς εργοστάσιο, τότε ήταν εκεί το καφενείο του Πουλημά, έστριψε και μπήκε στον δρόμο προς το εργοστάσιο. Τότε το φυλάκιο της οδού Αναξάνδρου, μη ξέροντας τι να κάνει στην περίπτωση αυτή και πως ν' αντιδράσει, καλύφθηκε πίσω από μια πόρτα και προσπάθησε να ειδοποιήσει το φυλάκιο της οδού Ίμβρου για την παρουσία Γερμανών.

Η Ίμβρου ήταν τότε μερικά μόνο σπίτια. Το φυλάκιο μόλις έλαβε το μήνυμα ειδοποίησε το φυλάκιο που ήταν στο εικονοστάσι στην γωνία Ηπείρου και Β. Γεωργίου. Ο επικεφαλής τότε του φυλάκιου δοιμηρίτης Αργυρίου ειδοποίησε τον διοικητή που κατά τύχη ήταν εκείνη τη στιγμή εκεί. Μετά την πληροφορία αυτή ο διοικητής πήρε μαζί του τον Αργυρίου και μερικούς ακόμα μαχητές και προχώρησε προς το αυτοκίνητο. Εν τω μεταξύ οι Γερμανοί είχαν κατέβει από το αυτοκίνητο και είχαν πάει στο πίσω μέρος της καρότσας χωρίς να κάνουν καμιά κίνηση.

Η ομάδα με επικεφαλής τον διοικητή τους, προχώρησε με κάθε προφύλαξη προς το σταματημένο αυτοκίνητο για να ελέγξει μήπως οι Γερμανοί είχαν σκοπό να παραδοθούν, γιατί και προ ημερών είχε

συμβεί με 4 Γερμανούς και μια νοσοκόμα. Μόλις όμως οι δυο πρώτοι άντρες φτάσανε στην Ηλιουπόλεως, δεχθήκανε απανωτά πυρά απ' τους Γερμανούς που είχαν οχυρωθεί πίσω από το αυτοκίνητο. Η ομάδα πρόλαβε κι έπεσε κάτω αποφεύγοντας τις σφαίρες των Γερμανών. Οι Γερμανοί επιχείρησαν να μπουν στο αυτοκίνητο και να φύγουν. Η ομάδα όμως που πια τους είχε πλησιάσει στα 30 μέτρα, έβαλε με τα αυτόματα εναντίον τους, εμποδίζοντας τους να μπουν μέσα και να ξεκινήσουν. Το φυλάκιο της οδού Αρτέμονος ακούγοντας τις απανωτές ριπές των Γερμανών προς την μεριά του εικονοστασίου άρχισε να ρίχνει εναντίον του αυτοκινήτου, το οποίο είχε ακινητοποιηθεί στη μέση του δρόμου.

Τους Γερμανούς όμως δεν μπορούσαν να τους βλάψουν διότι απ' τη θέση που ήταν οχυρωμένοι έβλεπαν μόνο τη μάσκα του αυτοκινήτου. Οι Γερμανοί ακούγοντας ριπές στα πλάγια τους μέσα από το στενό, τα έχασαν κι άφησαν το αυτοκίνητο που ήταν οχυρωμένοι και προσπάθησαν να φύγουν προς την οδό Βουλιαγμένης. Η ομάδα που στο μεταξύ τους είχε πλησιάσει αρκετά τους φώναξε να παραδοθούν, αυτοί όμως απάντησαν με ριπές οχυρωμένοι πίσω από κάτι παλιά σπίτια. Η ομάδα προσπάθησε να περάσει πίσω τους και να τους εξοντώσει, δεν το κατόρθωσε όμως γιατί οι Γερμανοί, καλά οχυρωμένοι τώρα, έλεγχαν τον δρόμο. Η ώρα περνούσε και υπήρχε κίνδυνος να περάσουν Γερμανοί προερχόμενοι από το Χασάνι ή πηγαίνοντας προς τα εκεί.

Τότε η ομάδα, χωρισμένη στα δύο, τους επιτέθηκε υποστηριζόμενοι και από το φυλάκιο της οδού Ίμβρου. Αυτοί προσπάθησαν να οχυρωθούν στα σκαλιά του καφενείου του Πουλημά. Στην προσπάθεια τους αυτή οι δυο Γερμανοί τραυματίστηκαν και συρόμενοι έφτασαν κοντά στον τρίτο που, οχυρωμένος πίσω από τα σκαλιά του καφενείου, γάζωνε την θέση της ομάδας. Η ομάδα, η μία υποστηριζόμενη από την άλλη και συρόμενη στην άκρη του πεζοδρομίου, κατόρθωσε να φτάσει στο αυτοκίνητο και να οχυρωθεί πίσω από τους μπροστινούς τροχούς φωνάζοντας τους Γερμανούς να παραδοθούν. Ο ένας τραυματισμένος Γερμανός είχε

υψώσει τα χέρια για να παραδοθεί. Τη στιγμή που και οι άλλοι δύο σταμάτησαν να ρίχνουν κι ετοιμάστηκαν να παραδοθούν, έκαναν την εμφάνιση τους 2 γερμανικά αυτοκίνητα προερχόμενα από το Χασάνι.

Οι αμυνόμενοι Γερμανοί βλέποντας τους συναδέλφους τους, πήραν θάρρος κι άρχισαν να ρίχνουν. Ο ένας Γερμανός που ήταν περισσότερο τραυματισμένος και είχε μείνει λίγο πιο πίσω από τους άλλους, προσπάθησε να ρίξει μια χειροβομβίδα, στη προσπάθεια του όμως να σηκωθεί και να τη ρίξει, δέχθηκε ριπή στο κεφάλι κι έμεινε εκεί. Στο μεταξύ οι άλλοι Γερμανοί είχαν κατέβει απ' τα αυτοκίνητα κι οχυρωμένοι πίσω από το πεζοδρόμιο έριχναν εναντίον της ομάδας που είχε οχυρωθεί στους τροχούς του αυτοκινήτου, αναγκάζοντας την να υποχωρήσει και να μπει στο στενό από όπου πηδώντας μια μάντρα προσπάθησε να βγει στα πλάγια των Γερμανών. Οι Γερμανοί όμως, επωφελούμενοι της υποχώρησης της ομάδας και μη βαλλόμενοι από κοντά, άρπαξαν τον νεκρό και τους τραυματίες κι έφυγαν ολοταχώς πίσω στο Χασάνι, πριν προλάβει η ομάδα να τους βγει μπροστά.

Από την επιχείρηση είχαμε λάφυρα:

1 αυτοκίνητο φορτηγό μεγάλο

1 Μάουζερ

8 σάκκους με όλο τον ιματισμό

16 πολωνέζικες χειροβομβίδες

4 κουτιά σφαίρες πιστολιού Μαραμπέλ και διάφορα άλλα είδη.

ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΗ ΘΩΡΑΚΙΣΜΕΝΟΥ ΦΟΡΤΗΓΟΥ

Στις 4/10/'44 κι ενώ όλα έδειχναν πως η μέρα θα περάσει ήσυχη, φάνηκε στη στροφή της οδού Βουλιαγμένης και Βασ. Γεωργίου, ένα γερμανικό φορτηγό που στο μπροστινό μέρος ήταν επενδυμένο με χοντρές λαμαρίνες. Στη γωνία της οδού Βουλιαγμένης σταμάτησε για λίγο και μετά άρχισε να προχωρά προς το εικονοστάσι λες και δεν συνέβαινε τίποτα. Όταν έφτασε στο ύψος της οδού Ηλιουπόλεως, ο σκοπός της οδού Ηπείρου τους έκανε νοήματα να σταματήσουν, οι Γερμανοί νομίζοντας πως είναι δικοί τους προχώρησαν σαν να μη συμβαίνει τίποτα και χωρίς προφύλαξη.

Ο σκοπός βλέποντας αυτό το παράξενο φορτηγό πυροβόλησε βεβιασμένα. Οι Γερμανοί απάντησαν στα πυρά του σκοπού χωρίς να τον χτυπήσουν και στη συνέχεια επιχείρησαν να στρίψουν και να γυρίσουν πίσω. Όταν έστριβαν για να φύγουν, το φυλάκιο τούς έβαλε ομαδικά με συνέπεια κάποια σφαίρα να βρει το αυτοκίνητο σε καίριο σημείο και να το ακινητοποιήσουν στη μέση του δρόμου. Οι Γερμανοί οχυρώθηκαν πίσω στη καρότσα κι από κει άρχισαν να βάλουν εναντίον του φυλάκιου. Δυο φορές οι άντρες του φυλάκιου επιχείρησαν να τους χτυπήσουν ρίχνοντας τις χειροβομβίδες, πολωνέζικες, μία στις δύο φορές απέτυχαν γιατί η απόσταση ήταν μεγάλη. Η διοίκηση βλέποντας πως η ώρα περνάει χωρίς να κατορθωθεί η εξουδετέρωση των Γερμανών και μπρος στον κίνδυνο να εμφανιστούν κι άλλοι Γερμανοί που θα χειροτέρευαν τα πράγματα, έστειλε σύνδεσμο κι ειδοποίησε την ομάδα καταστροφών του Βαλμά. Πράγματι σε λίγο έφτασε μ' ένα τζιπάκι –λάφυρο– ο Βαλμάς μαζί με τον Παράσχου κι έναν άλλο μαζί με τον διοικητή και τον διμοιρίτη Αργυρίου κι αποφάσισαν να πλησιάσει το αυτοκίνητο ο Βαλμάς και ο Παράσχου και να ρίξουν μπουκάλες βενζίνης και χειροβομβίδες, για να εξουδετερώσουν τους Γερμανούς, ενώ οι υπόλοιποι να πλησιάσουν το αυτοκίνητο απ' την άλλη μεριά, βάζοντας καταιγιστικά με τ' αυτόματα για να τους απασχολήσουν, ώστε να μπορέσουν να πλησιάσουν ο Βαλμάς και ο

Παράσχου.

Πράγματι κι έτσι έγινε. Όσο η δεύτερη ομάδα απασχολούσε τους Γερμανούς, ο Βαλμάς και ο Παράσχου παρέκαμψαν την Β. Γεωργίου (βλέπε τον χάρτη) κι από μια πάροδο κατόρθωσαν να πλησιάσουν τους Γερμανούς σχεδόν στα 10 μέτρα κι από κει ο Βαλμάς έριξε 2 μπουκάλες βενζίνη πάνω στο φορτηγό που δεν άργησε να γίνει λαμπάδα. Οι Γερμανοί πήδηξαν κάτω έντρομοι, του ένα είχαν αρπάξει τα ρούχα του φωτιά.

Η δεύτερη ομάδα χωρίς καμιά σχεδόν δυσκολία εξουδετέρωσε τους δύο Γερμανούς, ενώ ο Αργυρίου προσπαθούσε να σβήσει τα ρούχα του τρίτου Γερμανού που είχε πάρει φωτιά, απομακρύνοντας τους ταυτόχρονα απ' το μισοκαμένο αυτοκίνητο. Κάνα δυο απ' το φυλάκιο της Ηπείρου έσβησαν και παραμέριζαν το κατεστραμμένο φορτηγό. Εμείς πήραμε τους Γερμανούς κι αφού αδειάσαμε ότι είχε μέσα, φύγαμε προς του Μαλτσινιώτη.

Λάφυρα:

3 τουφέκια Μάουζερ

6 χειροβομβίδες ιταλικές

3 σάκους ρούχα

κι ένα λυκόσκυλο.

Όσο για το αυτοκίνητο, τη νύχτα το άρπαξαν οι «σαλταδόροι» και το πρωί, πίσω απ' τον κινηματογράφο «ΝΑΝΑ», μέσα σ' ένα οικόπεδο βρήκαμε μόνο το ΣΑΣΙ. Το είχαν κάνει τη νύχτα οι σαλταδόροι «βίδες».

Να τι θυμάται ο επικεφαλής της ομάδας καταστροφών Γιώργος Βαλμάς, κάτοικος Βύρωνα οδός Χρ. Σμύρνης 69

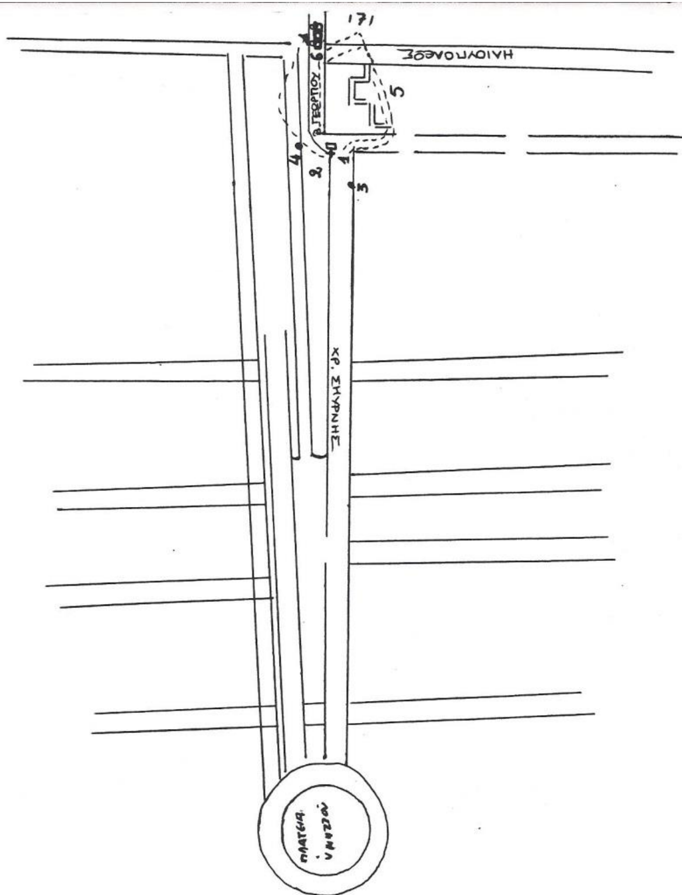
« Ήμουν με τα παιδιά στο τάγμα κι ήρθαν και μας πήραν μ' ένα τζιπάκι, να πάμε αμέσως χωρίς καθυστέρηση στη διοίκηση του Β' λόχου, που μας ήθελε επειγόντως ο διοικητής. Σε λίγο φτάσαμε στη διοίκηση που ήταν στο Μαλτσινιώτη ΠΥΡΚΑΛ κι όπου εκεί μας περίμεναν ο διοικητής και μερικοί άλλοι, γύρω χάλαγε ο κόσμος στα πυρά. Ο διοικητής μας είπε γρήγορα τι θέλει από μας κι εμείς δηλαδή εγώ, ο Παράσχου κι ο Γιώργος αφού πήραμε μερικές μπουκάλες

βενζίνη και κάτι χειροβομβίδες απ' το τζιπάκι, συρθήκαμε σιγά σιγά σ' ένα δρομάκι δίπλα στη Β. Γεωργίου και περνώντας μέσα από κάτι αντιαεροπορικά καταφύγια που ήταν εκεί.

Προχωρήσαμε και φτάσαμε δίπλα στο γερμανικό φορτηγό χωρίς οι Γερμανοί να μας πάρουν χαμπάρι κι από απόσταση 10 μέτρων, έριξα 2 μπουκάλες βενζίνη πάνω στο αυτοκίνητο κι ο Παράσχου έριξε μια χειροβομβίδα ιταλικιά και πριν καλά καλά οι Γερμανοί συνέλθουν, πηδήξαμε πάνω στο αυτοκίνητο που είχε αρπάξει φωτιά και καιγόταν. Απ' το στενό δίπλα πετάχθηκε ο διοικητής μαζί με τον Αργυρίου κι άρπαξαν τους Γερμανούς, ενώ ένας άλλος ελασίτης προσπαθούσε να σβήσει τα ρούχα ενός άλλου που ούρλιαζε, αδειάσαμε το αυτοκίνητο απ' ό,τι είχε και φύγαμε».

Σημείωση: Η ομάδα Βαλμά αποτελούνταν από πρώην «σαλταδόρους». Σαλταδόροι εκείνη την εποχή ήταν αυτοί που με κίνδυνο της ζωής τους σκαρφάλωναν πάνω στα γερμανικά αυτοκίνητα εν κινήσει και τους άρπαζαν ότι είχε μέσα.

Τα ονόματα των άλλων της ομάδας, μου τα έδωσε ο Γιώργος Βαλμάς.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ

1 ΟΜΑΔΑ ΒΑΛΜΑ

2 ΦΥΛΑΚΙΟ ΕΙΚΟΝΟΣΤΑΣΙ

3 ΦΥΛΑΚΙΟ ΔΙΜΟΙΡΙΑΣ

4 ΠΟΡΕΙΑ ΟΜΑΔΑΣ ΕΦΟΔΟΥ

5 ΟΡΥΓΜΑΤΑ

6 ΠΑΓΙΔΕΥΜΕΝΟ ΑΥΤΟΚΙΝΗΤΟ

6 Οκτώβρη 1944, παραμονές υποχώρησης των καταχτητών

Υπάρχουν πληροφορίες ότι οι Γερμανοί ετοιμάζουν μεταφορά προς την Γερμανία ομήρων που κρατούνται στις φυλακές της οδού Βουλιαγμένης. Οι Γερμανοί έχουν σκοπό να επιβιβάσουν σε αυτοκίνητα τους ομήρους και να τα βάλουν σαν εμπροσθοφυλακή για να εμποδίσουν τα ελασίτικα τμήματα να τους χτυπήσουν. Ήθελαν να δημιουργήσουν ένα είδος «κλούβας».

Μερικοί συγγενείς ποινικών φυλακισμένων εκεί, επιβεβαιώνουν την πληροφορία αυτή κι έτσι ομάδες ελασιτών έχουν πάντα το νου τους προς τα κει. Οι Γερμανοί μαζί με τους τσολιάδες, για άγνωστο λόγο, φυγάδευσαν νύχτα μερικούς ομήρους και το πρωί δυο φάλαγγες παρέκαμψαν την οδό Βουλιαγμένης και πεζή ανέβαιναν απ' την οδό που οδηγεί προς τις Στήλες του Ολυμπίου Διος προς το κέντρο. Εκεί στη γωνία Συγγρού κι Αναπαύσεως, ομάδες Γερμανών της Γκεστάπο είχαν φυλάκια κι εμπόδιζαν τα γερμανικά αυτοκίνητα να μπουν προς την οδό Βουλιαγμένης, όπου ομάδες του Ε.Λ.Α.Σ. είχαν καταλάβει την γύρω περιοχή, ενώ ταυτόχρονα ελασίτες ελεύθεροι σκοπευτές είχαν ενέδρα στη γέφυρα του Ιλισσού στην Αγία Φωτεινή.

Δύο ελεύθεροι σκοπευτές ο Μαρινάκης κι ο Τέμπος που γυρόφερναν εκεί, είδαν τη φάλαγγα και παρά τον κίνδυνο να σκοτωθούν αποφάσισαν να τη χτυπήσουν. Για να μπορέσουν να βγούνε μπροστά, μπήκαν τρέχοντας στο αλσύλλιο που είναι εκεί, σκαρφαλώνοντας το πεζούλι που χώριζε τις στήλες απ' τα δέντρα, και βρέθηκαν δίπλα κοντά στην Πύλη του Ανδριανού. Η απόσταση που τους χώριζε απ' τη φάλαγγα ήταν δεν ήταν δέκα μέτρα κι από κει έριξαν δυο τρεις χειροβομβίδες ιταλικές που είχαν, ενώ ταυτόχρονα τους άρχισαν στις πιστολιές. Οι Γερμανοί και οι γερμανοτσολιάδες αιφνιδιάστηκαν και το βάλανε στα πόδια προς τα γύρω στενά.

Ο Μαρινάκης και ο Τέμπος εκμεταλλευόμενοι την σύγχυση πήδηξαν το τοίχο και πέρασαν τη γέφυρα κι έτσι βρέθηκαν σε

περιοχή ελεγχόμενη από τους ελασίτες.

ΑΙΧΜΑΛΩΣΙΑ ΓΕΡΜΑΝΩΝ ΑΞΙΩΜΑΤΙΚΩΝ

Στις 6 του Οκτώβρη 1944 κι ενώ σχεδόν όλα τα νότια κι ανατολικά προάστια είχαν εκκενωθεί από τους Γερμανούς και τα τμήματα και οι περίπολοι του Ε.Λ.Α.Σ. των συνοικιών όργωναν τους γύρω δρόμους, περιφρουρώντας τις περιοχές από τυχόν επιθέ-σεις των Γερμανών και των συνενόχων τους γερμανοτσολιάδων, εντελώς ξαφνικά, έκανε την εμφάνιση του ένα γερμανικό τζιπ με δύο Γερμανούς αξιωματικούς. Και λες και δεν συνέβαινε τίποτα ανέβηκε απ' την οδό Κασομούλη κι αφού έστριψε την γωνία του ιερού του Άη Γιάννη, μπήκε στην οδό Βουλιαγμένης και προχώρησε προς το Χασάνι (Ελληνικό).

Το φυλάκιο της οδού Καφαντάρη και Βουλιαγμένης αιφνιδιάστηκε βλέποντας μπροστά του το τζιπ με τους Γερμανούς και νομίζοντας πως αυτό αποτελεί εμπροσθοφυλακή άλλων Γερμανών, έτρεξε κι ειδοποίησε τη διοίκηση του λόχου ότι γερμανικές δυνάμεις ανεβαίνουν απ' τη μεριά του Νέου Κόσμου. Τότε δόθηκε το σήμα του συναγερμού και ειδοποιήθηκε το τάγμα ενώ ταυτόχρονα τα φυλάκια της οδού Βουλιαγμένης και των γύρω δρόμων συμπτύχθηκαν στην οδό Αναξάνδρου κι αφού οχυρώθηκαν περίμεναν την εμφάνιση των Γερμανών.

'Ενα φυλάκιο όμως που ήταν στην οδό Βουλιαγμένης, του λόχου του Άη Γιάννη, έξω από τον φούρνο του Γηραλέα (δεν υπάρχει σήμερα), καθώς και δύο μαχητές του λόχου Υμηττού, είδαν τους Γερμανούς να πλησιάζουν και πριν φτάσουν κοντά τους σταμάτησαν, σαν κάτι να γύρευαν. Το φυλάκιο δεν αιφνιδιάστηκε όμως και με προτεταμένα τα όπλα τους διέταξε να παραδοθούν. Οι Γερμανοί τα έχασαν και πριν προλάβουν ν' αντιδράσουν βρέθηκαν κυκλωμένοι από τους άντρες του φυλάκιου. Στη συνέχεια οδηγήθηκαν απ' τους άντρες στη διοίκηση του λόχου κι από κει στο τάγμαλ, όπου αξιωματικοί τους ανέκριναν.

Το απόγευμα μάθαμε πως ήταν ένας υπολοχαγός κι ένας

ανθυπολοχαγός, έφεδροι αξιωματικοί της γερμανικής επιμελητείας. Τους είχαν αποσπάσει σε μια μονάδα του ΡΟΥΦ κι έχασαν τον δρόμο κι αντί για το ΡΟΥΦ βρέθηκαν εκεί.

ΚΑΤΑΛΗΨΗ ΑΕΡΟΔΡΟΜΙΟΥ ΧΑΣΑΝΙ

3/10/'44, ξημέρωμα

Πριν οι Γερμανοί εγκαταλείψουν την πρωτεύουσα εκκένωσαν σιγά-σιγά όλα τα νότια προάστια και κρατάγανε μόνο το Χασάνι. Κι αυτό σμπαραλιασμένο απ' τον συμμαχικό βομβαρδισμό που είχε γίνει πριν λίγο καιρό.

Εμείς είμαστε λίγο πιο πάνω απ' τα όρια του αεροδρομίου και τα βράδια σερνόμαστε κοντά στα γκρεμισμένα απ' τον βομβαρδισμό πολυβολεία και τις διάφορες αποθήκες κι αρπάζαμε πυρομαχικά. Οι Γερμανοί, μια ολιγάριθμη δύναμη, είχανε μαζευτεί κοντά στα ελάχιστα υπόστεγα κι είχαν οχυρωθεί εκεί. Μόλις σκοτείνιαζε λίγο το τοπίο, έμοιαζε περισσότερο με ξεχαρβαλωμένο εργοστάσιο παρά με αεροδρόμιο. Έτσι είχαν τα πράγματα λίγο πριν φύγουν οι Γερμανοί κι αποφασίσαμε να το καταλάβουμε.

Πριν λίγες μέρες είχαμε κάποιες πληροφορίες από κάτι Γερμανούς που είχαν παραδοθεί σ' εμάς, ότι οι συμπατριώτες τους ετοιμάζονται να φύγουν από εδώ. Αυτές οι πληροφορίες καθώς κι ο χλιαρός τρόπος που μας αντιμετώπιζαν πολλές φορές τη νύχτα, που τύχαινε να πέσουμε πάνω σε κανένα σκοπό, μας ενθάρρυναν να προβούμε στο εγχείρημα της κατάληψης του αεροδρομίου.

Εγώ με λίγους άντρες αποφασίσαμε να κάνουμε την έφοδο για την κατάληψη, έπρεπε να είμαστε όσο γίνεται λιγότεροι για να μη δίνουμε στόχο και μας πάρουν χαμπάρι οι Γερμανοί, όταν θα τους πλησιάσουμε για να τους αιφνιδιάσουμε. Αφού επιβιβαστήκαμε σ' ένα γερμανικό αυτοκίνητο που είχαμε λάφυρο, φτάσαμε κοντά στους «τράχωνες» κι από κει πεζοί προχωρήσαμε με πολλές προφυλάξεις προς το εσωτερικό του αεροδρομίου. Δεν κατορθώσαμε όμως να τους αιφνιδιάσουμε, μας πήραν χαμπάρι και μας άρχισαν στις ριπές. Εμείς δεν απαντήσαμε για να μας περάσουν για πολίτες «πλιατσικολόγους». Αυτοί πραγματικά αφού έριξαν μερικές ριπές ακόμα σταμάτησαν.

Κρυφτήκαμε κοντά σε κάτι χαλασμένα πολυβολεία, πολύ κοντά τους. Το πρωί οι Γερμανοί μόλις μας είδαν οχυρωμένους κοντά στα υπόστεγα πανικοβλήθηκαν και το έβαλαν στα πόδια προς την πύλη του αεροδρομίου κι αφού σκαρφάλωσαν τρέχοντας πάνω σ' ένα φορτηγό, ξεκίνησαν ολοταχώς, χωρίς να ρίξουν ούτε σφαίρα. Τους κυνηγήσαμε από πίσω, ώσπου όμως να φτάσουμε, αυτοί είχαν στρίψει το δρόμο του Αλίμου προς την Αθήνα.

Γυρίσαμε πίσω και φοβούμενοι ότι οι Γερμανοί θα γυρίσουν πίσω με ενισχύσεις, οχυρωθήκαμε σε κάτι ορύγματα κι αρχίσαμε ν' αδειάζουμε τις αποθήκες με τα πυρομαχικά του αεροδρομίου. Βλήματα όλμων, χειροβομβίδες, σφαίρες, νάρκες, τα οποία με ένα αυτοκίνητο όλο το πρωί και όλη τη νύχτα, τα μεταφέραμε στις αποθήκες του τάγματος στον Βύρωνα, στην οδό Κολοκοτρώνη. Την άλλη μέρα η στρατιωτική διοίκηση Αθηνών έλεγε: Δυνάμεις της ελληνικής αεροπορίας κατέλαβαν το αεροδρόμιο του Χασανίου.

Εγώ πάντως και οι μαχητές μου δεν είμαστε της αεροπορίας, είμαστε του Ε.Λ.Α.Σ.

ΜΑΧΗ ΜΑΡΓΑΡΙΤΗ

Στις 8 Οκτωβρίου 1944 μια ομάδα απ' τους μαχητές Μιχάλη Μαρινάκη και Παναγιώτη Κόντο που περιπολούσαν κοντά στην γέφυρα της οδού Αναπαύσεως, αντιλήφθηκαν μια εμπροσθοφυλακή των γερμανοτσολιάδων που επιχειρούσαν να κατευθυνθούν προς το πρώτο νεκροταφείο, με σκοπό να εισβάλλουν στην περιοχή της Γούβας. Η περίπολος χωρίς δισταγμό άνοιξε πυρ εναντίον της εμπροσθοφυλακής, η οποία, μπρος στον αιφνιδιασμό, διασκορπίστηκε και ετράπη προς τον στρατώνα τους, στου Μαργαρίτη, δίπλα στον Άγιο Παντελεήμονα. Ο ανθυπολοχαγός επικεφαλής της περιπόλου των γερμανοτσολιάδων επιχείρησε ν' αμυνθεί καλυπτόμενος σε μια γωνία κοντά στην γέφυρα. Οι άντρες της περιπόλου τον διέταξαν να παραδοθεί, αυτός όμως πυροβολώντας το έβαλε στα πόδια καταδιωκόμενος από τον Μαρινάκη. Ο Μαρινάκης σε λίγο τον έφτασε και του ζήτησε να παραδοθεί, αυτός πυροβόλησε εναντίον του Μαρινάκη ανεπιτυχώς κι αυτός, ανταποδίδοντας τα πυρά, τον εξόντωσε.

Οι ευρισκόμενοι λίγο πιο κάτω γερμανοτσολιάδες, ακούγοντας εκεί κοντά τους πυροβολισμούς, έτρεξαν προς βοήθεια του κινδυνεύοντος ανθυπολοχαγού. Ο Μαρινάκης και ο Κόντος Παναγιώτης είχαν φτάσει κοντά στις γραμμές του Γ' λόχου Γούβας, λίγο πιο πάνω απ' τη γέφυρα, και είχαν καλυφθεί εκεί.

Ο διοικητής των γερμανοτσολιάδων ταγματάρχης Αργυρόπουλος, έτσι νομίζω τον έλεγαν, έστειλε δυο διμοιρίες γερμανοτσολιάδων προς το νεκροταφείο, με σκοπό να κυκλώσουν την περιοχή. Οι δυνάμεις του Γ' λόχου Γούβας κατόρθωσαν προς στιγμή να τους συγκρατήσουν μακριά απ' το νεκροταφείο και να μη τους αφήσουν να περάσουν μέσα απ' αυτό και να βγουν στη περιοχή ΡΟΖΙΤΑΣ και Γούβας. Οι τσολιάδες όμως κατόρθωσαν να προωθήσουν μια ομάδα στου Βαριώτη κι από κει, μέσω της οδού Καρέα, να εισχωρήσουν στα πλάγια του Νεκροταφείου και να φτάσουν στην ΡΟΖΙΤΑ.

Το τάγμα, μπρος στον κίνδυνο να κυκλωθεί ο Γ' λόχος, έστειλε

σύνδεσμο στον Β' λόχο Υμηττού και ζήτησε κατεπείγον ενισχύσεις. Ο Β' λόχος έστειλε αμέσως διμοιρίες, 40 περίπου άντρες, οι οποίοι μόλις έφτασαν κοντά στη ΡΟΖΙΤΑ, επιτέθηκαν εναντίον των τσολιάδων και της φρουράς των στρατιωτικών φυλακών Βουλιαγμένης. Μιλάμε για την οδό Βουλιαγμένης, που προστάτευε τα νότα των τσολιάδων.

Ο Γ' λόχος βλέποντας τους τσολιάδες που ερχόντουσαν απ' τα πλάγια του νεκροταφείου, ότι το έχουν βάλει στα πόδια τρέχοντας να οχυρωθούν στου «Βαριώτη», καθώς κι αυτοί που είχαν εισβάλλει μέσα οπισθοχωρούσαν πανικόβλητοι, διέταξε να τους επιτεθούν και να μη τους αφήσουν να οχυρωθούν στην οδό Βουλιαγμένης. Οι τσολιάδες τρέχουν κι οχυρώνονται μέσα στου Μαργαρίτη που ήταν η βάση τους. Οι δυνάμεις του Γ' και Β' λόχου ετοιμάζονται για την τελική έξοδο και την κατάληψη του στρατώνος κι ενώ όλοι οι αξιωματικοί των δύο λόχων με τα αυτόματα και τα πιστόλια στο χέρι ετοιμάζονται μαζί με τους άντρες τους να κάνουν τη τελική έφοδο για την κατάληψη, φτάνει η παρακάτω διαταγή: «Άμα λήψη της παρούσης εκτελέστε όπως αποσύρετε αμέσως τους άντρες απ' την επιχείρηση και επανέλθετε στις προκαθορισμένες θέσεις».
Εντολή στρατιωτικού διοικητή
Αθηνών Σπηλιωτόπουλος
ο Γ' τάγματος
Χάλαρης
Ταγματάρχης

Η αρχή του τέλους

Απώλειες Γ' λόχου
1 νεκρός, ο Γέρος ή Καπετάνιος
2 τραυματίες, Θεολογίτης; κι ένας άλλος του Γ' λόχου

9 Οκτώβρη 1944

Ήρθε ο Βασίλης, ο Κόντος, και μου γύρεψε να του δώσω το αυτόματο μου για λίγη ώρα. Του το έδωσα και το απόγευμα μου το έφερε λέγοντας μου: Μην ανησυχείς για τον Σταμούλη, τον έστειλα να βρει τον Παράσχο, τα είπε όλα και σένα αυτός σε κάρφωνε κάθε φορά. Γι' αυτό ήθελα να πάει απ' το αυτόματο σου, τώρα πάρτο.

9 Οκτώβρη 1944

Όλη τη νύχτα κουβαλάμε πυρομαχικά μαζί με τον Κώστα Σταμούλη και κάτι άλλους μαχητές απ' τις αποθήκες του αεροδρομίου. Τα ξημερώματα πάω να κοιμηθώ λίγο, βλέπω στον λόχο αναταραχή, ρωτώ τι συμβαίνει. Ο καπετάνιος του λόχου με πληροφορεί πως ήρθε μια διαταγή που λέει να μαζέψουμε ότι καλά πιστόλια γερμανικά έχουμε και να πάμε να τα παραδώσουμε στο τάγμα. Οι μαχητές αντιδρούνε δεν θέλουν να τα παραδώσουν.

Φεύγω όπως είμαι και πάω στο τάγμα στην οδό Κολοκοτρώνη στον Βύρωνα. Μπαίνω μέσα και τα χάνω. Παντού στολές φρεσκοσιδερωμένες και τα πρόσωπα σχεδόν άγνωστα. Το τάγμα και το σύνταγμα έχει πήξει στο γαλόνι κι όπου να γυρίσεις βλέπεις γαλονάδες καλοντυμένους και πάνω απ' όλα ζωσμένους με καλά γερμανικά πιστόλια Βάλτερ, Παραμπέλουμ κι άλλα μέσα σε καλογυαλισμένες θήκες. Τα πιστόλια που εμείς οι ηρωικοί μαχητές του Ε.Λ.Α.Σ., ξυπόλυτοι και πεινασμένοι, είχαμε κερδίσει στη μάχη με τους Γερμανούς και τους συνεργάτες τους.

Αηδιάζω και φεύγω. Γυρνώ στον λόχο κι εκεί με περιμένει άλλη έκπληξη, άλλη διαταγή. Μου ζητούν να κάνω κατάλογο των αντρών και να τον στείλω επειγόντως στο τάγμα, για να χωρίσουν ποιοι θα πάνε στο πρότυπο και ποιοι όχι. Εγώ δεν μπορώ να χωρίσω τους μαχητές σε καλούς και όχι. Για μένα είναι όλοι καλοί κι άξιοι κι αναθέτω στον καπετάνιο να κάνει τις καταστάσεις βοηθούμενος απ' τους διμοιρίτες.

Παίρνω τους άντρες και πάω για τη ΡΟΖΙΤΑ, γιατί οι τσολιάδες κάνουν επίθεση εναντίον του Γ' λόχου, κι αυτοί στο τάγμα κοιτάνε ποιος θα φορέσει τα πιο γυαλισμένα άστρα.

Μετά τη μάχη συναντιέμαι με το ταγματάρχη Παύλο (Μπούτσια) και του λέω για το χάλι στο τάγμα, αυτός με κοιτάει και μου απαντάει: Άκου να σου πω, οι πιο πολλοί από εμάς έχουν σκοτωθεί, έχουμε μείνει καμιά δεκαριά παλιοί μαχητές, αν φύγουμε κι εμείς ποιοι θα μείνουν; Παραπονιέσαι ότι μαζεύτηκαν στα πόστα οι άκαπνοι. Ξέχασε τα παλιά και προσαρμόσου. Ο Ε.Λ.Α.Σ. τώρα είναι ταχτικός στρατός και είμαστε, το θες, δε το θες, κάτω από τις διαταγές της κυβέρνησης Παπανδρέου κι εμείς οι αξιωματικοί είμαστε κάτω από τις διαταγές και τον έλεγχο του στρατιωτικού διοικητή Αθηνών Σπηλιωτόπουλου και πρέπει να υπακούμε εκεί. Κι όταν έρχεσαι εδώ στο τάγμα να χαιρετάς τους ανωτέρους σου, αυτό να μη το ξεχνάς, ο καιρός που κάθε αξιωματικός μέτραγε με τα προσόντα του στη μάχη, πέρασε. Και κάτι άλλο, άμα μας επισκέπτεσαι για οτιδήποτε, ξέχνα το Αντώνης, Παύλος, Πέτρος, θα μας προσφωνείς με τον βαθμό μας και θα μας χαιρετάς και το ίδιο θα αξιώνεις και συ από τους άλλους. Είπαμε και μερικά άλλα κι έφυγα για τον λόχο.

Κοιμήθηκα λίγο και κατά το βράδυ σηκώθηκα. Στο λεκανοπέδιο της Αττικής ούτε τουφεκιά δεν έπεφτε, οι λίγοι Γερμανοί και οι κάθε λογής προδότες συνεργάτες τους είχαν κλειστεί σε διάφορα επίκαιρα σημεία.

Στο ΡΟΥΦ, στην Ελευσίνα, το Γουδί και την σχολή Χωροφυλακής. Την Αθήνα την διοικούσε από μέρους της κυβέρνησης ο Σπηλιωτόπουλος (διάβαζε οι Άγγλοι).

Οι διάφοροι λόχοι του Ε.Λ.Α.Σ. διαλύονταν. Άλλοι στο πρότυπο Καισαριανής, άλλοι στην πολιτοφυλακή κι άλλοι στα σπίτια τους.

Στη διοίκηση έχουμε μείνει εμείς και ’μεις.

Ο Παναγιωτόπουλος, ο Νίκος ή Ταλαίπωρος, ο Μαχαίρας ο Μιχάλης, ο Μαχαίρας ο Νίκος, ο Λάκης ο διμοιρίτης, ο Λουκάς ο Λευτέρης, ο Σταυρόπουλος, ο Μήτσος ή Γαλατάς και όλοι οι παλιοί

μαχητές που έφαγαν τις σφαίρες με τη σέσουλα, παραμερίστηκαν και στο προσκήνιο φάνηκαν οι λουσάτοι κι άκαπνοι αξιωματικοί με τις γυαλισμένες μπότες. Τώρα αυτούς ήθελαν οι διάφοροι πολιτικάντηδες κι αυτό απεδείχθη περίτρανα μετά από λίγο καιρό. Όταν ήμουν στο νοσοκομείο, ήρθε ένας παλιός μαχητής, από τους πιο λεβέντες του λόχου, ο Αργυρίου, και μου είπε τα ρεζιλίκια μερικών χαρτογιακάδων, που εν όψει μιας δεξίωσης που έκαναν οι Άγγλοι στους αξιωματικούς του Ε.Λ.Α.Σ., έτρεχαν σα τρελοί για να βρουν στολές και μπότες προπολεμικές.

Ευτυχώς που δεν ήμουν εκεί να βγάλω τ' άντερα μου, πραγματικά ευτυχώς.

Σημείωση: Τόσο πολύ παρακολουθούσαν τι γίνεται στα μαχόμενα τμήματα που, ενώ εγώ ήμουν στο νοσοκομείο ετοιμοθάνατος, αυτοί με αποσπούσαν στο πρότυπο ύστερα από επιμονή του Παύλου.

11/10/'44

Επιχειρώ να μπω στην Αθήνα, με τρώει η περιέργεια, τι γίνεται στο κέντρο, γιατί τόση ησυχία. Φτάνω στη γέφυρα της οδού Αναπαύσεως, εκεί που υπάρχουν σκοποί του Γ' λόχου της Γούβας, οι πιο πολλοί με γνωρίζουν, πάω να περάσω, μου απαγορεύουν. Τους ρωτώ τον λόγο γιατί δεν μ' αφήνουν. Συγγνώμη λοχαγέ, δεν μπορούμε να σ' αφήσουμε να μπεις μέσα οπλισμένος, έχουμε αυστηρές διαταγές κανείς δικός μας στο κέντρο οπλισμένος. Απορώ, γυρίζω πίσω. Στον δρόμο βρίσκω μερικούς γνωστούς που έρχονται από μέσα, τους ρωτάω για τους Γερμανούς, δεν είδαν πουθενά. Πάω στο τάγμα και τους λέω τα καθέκαστα και ζητώ να πάρω μερικούς και να μπω στο κέντρο και να καταλάβουμε τον σταθμό που ήταν μέσα στο Ζάππειο και μερικά άλλα κτίρια εκεί γύρω. Αυτοί με κοιτάνε λες και ήρθα απ' το άγνωστο.

«Άκου συνλοχαγέ τράβα στον λόχο σου και φρόντισε να σουλουπωθείς, αυτή που φοράς δεν είναι στολή αξιωματικού του

Ε.ΛΑ.Σ.» αυτό μας μάρανε, «κι άκου, το τί γίνεται στο κέντρο είναι δική μας δουλειά, εσύ να φροντίσεις να φοράς διακριτικά κι όχι άλλο χιτώνιο κι άλλη περισκελίδα». Εγώ μέχρι τώρα το ήξερα παντελόνι. Σε λίγο μπαίνει μέσα ο ταγματάρχης Παύλος και μου λέει, πως ήμουν πρώτος-πρώτος στην κατάσταση για να πάω στο πρότυπο τάγμα σαν διοικητής ενός λόχου. Ακύρωσαν την διαταγή και στο πόδι μου θα πάει άλλος κι εμένα με προορίζουν γι' άλλη αποστολή. Μου είπε πως μάλλον με προορίζουν για την Κρήτη, επειδή οι Γερμανοί είναι ακόμη στο νησί κι εγώ είμαι στην καταγωγή Κρητικός.

Έτσι είναι. Οι πιο πολλοί αφοσιωμένοι μαχητές χάνονται ενώ άλλοι υψώνονται από την μετριότητα και την αφάνεια στη κορυφή, γιατί αυτοί δεν υπάρχει περίπτωση να διαφωνήσουν με τους κρατούντες.

12/10/1944

Οι Γερμανοί φεύγουν. Ο κόσμος πανηγυρίζει έξαλλος από χαρά, μαζί τους κι εγώ. Άλλοι τρέχουν προς το κέντρο, άλλοι προς τις αιματοβαμμένες συνοικίες. Εγώ και μερικοί άλλοι, πάμε προς το μέρος που πολεμήσαμε, εκεί που χάσαμε τους καλύτερους μας μαχητές, αδελφούς και φίλους. Υμηττός, Βύρωνας, Καισαριανή, Κατσιπόδι, Καλλιθέα και τόσες άλλες αιματοβαμμένες συνοικίες προμαχώνες της λευτεριάς.

Πάω στο τάγμα με σκοπό να παραιτηθώ, δεν μπορώ σε κάθε μου βήμα να βλέπω μπροστά μου τους άκαπνους και τους ηρωικούς πολεμιστές στο περιθώριο. Εξάλλου εγώ δεν είμαι ούτε καραβανάς, ούτε κουμπουράς από καριέρα. Εγώ ήμουν ένας άνθρωπος σαν όλες τις χιλιάδες άλλους Έλληνες που ή σκλαβιά της πατρίδας μας με έκανε να πάρω το ντουφέκι και να πολεμήσω. Κι αφού για σας κύριοι ο πόλεμος τελείωσε, έτσι λένε, τα ίδια μου είχε πει κι ο διοικητής μου το 1941, εμένα ο ρόλος μου τελείωσε εδώ. Ο Παύλος με πείθει να μείνω για λίγο ακόμα.

ΜΕΡΟΣ Β΄

ΕΜΦΥΛΙΟΣ-ΦΥΛΑΚΕΣ-ΒΑΣΑΝΙΣΤΗΡΙΑ-ΚΑΤΑΔΙΚΗ ΜΟΥ-ΦΥΛΑΚΕΣ ΧΑΤΖΗΚΩΣΤΑ- ΑΒΕΡΩΦ – ΚΕΦΑΛΛΟΝΙΑ-ΓΙΟΥΡΑ-ΑΙΓΙΝΑ-ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΑ-ΚΡΑΤΗΤΗΡΙΑ-ΧΟΥΝΤΑ

13/10/1944

Μαθαίνω πως οι Γερμανοί υποχωρούν απ' την Αττική καταδιωκόμενοι απ' τον ΕΛΑΣ. Παίρνω μερικούς άντρες και πάω για το Τατόϊ. Στον δρόμο τραυματίζομαι σοβαρά και μεταφέρομαι στο νοσοκομείο της Κηφισιάς. Μένω εκεί μέχρι τις 27/10/1944 κι από κει με φέρνουν στο Β' στρατιωτικό νοσοκομείο, παράρτημα Αρεταίειου, Β' χειρουργική κι εκεί ο καθηγητής Κόκκαλης, μαζί με τους βοηθούς του, μου ξαναράβουν τα τραύματα στο πρόσωπο και τα πόδια.

Όλοι γλεντούν τη λευτεριά που νομίζουν πως ήρθε. Οι κάθε λογής χαφιέδες κυκλοφορούν ελεύθεροι, όσους πιάνουν οι πολιτοφύλακες, τους παραδίδουν στις ειδικές υπηρεσίες που έχει συγκροτήσει ειδικά γι' αυτούς η κυβέρνηση Παπανδρέου. Απ' τη μια πόρτα μπαίνουν οι αιματοβαμμένοι χαφιέδες, συνεργάτες των Γερμανών, κι από την άλλη βγαίνουν, μεταβαφτιζόμενοι σε εθνοφύλακες, ριμινίτες και βάλε.

Η πολιτική ηγεσία του λαϊκού κινήματος έχει τόσο τυφλωθεί από κάνα δυο υπουργεία κι αυτά άνευ σημασίας, που τους έχουν δώσει, που δεν μπορούν να δουν ούτε δυο οργιές μπροστά τους. Ο λαός τα βλέπει, αυτοί που από ανθυποδεκανείς της πολιτικής έγιναν ξαφνικά «στρατηγοί», τα έχουν χαμένα, παραπαίουν, φάσκουν κι αντιφάσκουν.

Η αντίδραση οργανώνεται κι ετοιμάζει την επίθεση της και η ηγεσία, τώρα που έχει όλα τα ατού στα χέρια, αντί να επιτεθεί,

οργανώνει συλλαλητήρια. Η μάχη χάνεται πριν αρχίσει, και τα μωρά το βλέπουν, και οι μόνοι που έχουν παρωπίδες, είναι αυτοί που κάνουν τους ηγέτες. Κατέχουμε τα 9/10 της Ελλάδας και όλα τα δίκια με το μέρος μας κι αυτοί αδρανούν εγκληματικά. Οι Άγγλοι και η αντίδραση ενισχύουν τις θέσεις τους κι όταν φτάνει η ώρα, αφοπλίζουν ολόκληρο σύνταγμα χωρίς μια ντουφεκιά.

Το πιο αξιόμαχο τμήμα του Ε.Λ.Α.Σ., του ηρωικού Ε.Λ.Α.Σ. της πόλης το κρατούν μακριά, τον έχουν κυριολεκτικά διαλύσει. Το ελασίτικο αυτό τμήμα που θα μπορούσε, μέσα σε μια νύχτα, να σαρώσει Άγγλους και αντίδραση και να καταλάβει την πρωτεύουσα, το έχουν ρίξει στη χειμέρια νάρκη.

Τους καλύτερους μαχητές τους έχουν στείλει στα σπίτια τους. Ο Δεκέμβρης αρχίζει, οι Άγγλοι αφήνουν τα προσχήματα κι επιτίθενται μαζί με την αντίδραση εναντίον του λαϊκού κινήματος. Τα επίλεκτα τμήματα του Ε.Λ.Α.Σ. του βουνού, με επικεφαλής τον ένδοξο ηγέτη του Ε.Λ.Α.Σ. ΑΡΗ ΒΕΛΟΥΧΙΩΤΗ, τα κρατούν μακριά απ' τις επιχειρήσεις.

Τον στέλνουν στην Ήπειρο λες και πρωτεύουσα της χώρας είναι τα Γιάννενα. Ο αγώνας χάνεται, οι «ηγέτες» κάνουν ο ένας στον άλλο κριτική, έτσι για να περνά η ώρα, και δεν έχουν την στοιχειώδη ευθιξία να παραιτηθούν και ν' αφήσουν το κίνημα ήσυχο να βρει τον δρόμο του. Γαντζώνονται πάνω και δεν θέλουν να το αφήσουν, έχουν κολλήσει στο σβέρκο του σαν ποταμίσιες βδέλλες. Ο λαός ξαναπέφτει σε νέα δεινά. Και αντί οι ηγέτες του Λαϊκού Κινήματος, μετά από τόσες πολιτικοστρατιωτικές γκάφες, ν’ αναλογιστούν τις ευθύνες τους και να γίνουν εμψυχωτές και μπροστάρηδες προς εκπλήρωση των πόθων και των επιδιώξεων ενός πολεμιστή λαού, με την λαθεμένη τους πολιτική – αποχή κι άλλες γκάφες, έγιναν τροχοπέδη και καταστροφείς του.

Αρχίζει η τρομοκρατία με τα γνωστά αποτελέσματα. Ξυλοδαρμοί, εκτελέσεις, φυλακές, βασανιστήρια κι αυτοί το «χαβά» τους. Μέλημα και στόχος τους η ηγεσία, ο εαυτούλης τους.

ΚΑΙ ΜΟΝΟ ΜΕΡΙΚΟΙ πραγματικοί ηγέτες αγωνιστές έδωσαν

και τη ζωή τους ακόμα για τον λαό και το κίνημα. Ο λαός τους ξέρει έναν-έναν και πάντα θα τους αγαπά και θα τους θυμάται μ' ευλάβεια.

3/12/44

Η Αθήνα αιματοκυλιέται, η ηγεσία του Ε.Α.Μ., δεχόμενη την πρόκληση των Άγγλων και της ελληνικής αντίδρασης, απαντά στα πυρά με πυρά. Ο εμφύλιος πόλεμος αρχίζει.

Εγώ τότε νοσηλεύομαι στο Β' στρατιωτικό νοσοκομείο, το μετέπειτα 401, από τραύματα της κατοχής. Οι χθες σύμμαχοι μας, με θεωρούν αιχμάλωτο πολέμου και με συλλαμβάνουν, με περιορίζουν σ’ ένα θάλαμο μαζί με κάτι άλλους ελασίτες και μας φρουρούν οι χθεσινοί συνεργάτες των Γερμανών και τώρα των Άγγλων.

Η ορολογία άλλαξε. Ο ΦΟΝ Αριστείδης έγινε ΣΕΡ Αριστείδης, εθνοφύλακας όμως τώρα, και συνεχίζει το μακέλεμα των Ελλήνων πατριωτών. Χθες με τις ευλογίες του Χίτλερ, σήμερα με τις ευλογίες του Τσώρτσιλ.

Όλοι οι χθεσινοί προδότες συνεργάτες του καταχτητή μεταβαπτίστηκαν εθνοφύλακες, ΤΕΑ, ΜΕΑ, και οι νέοι καταχτητές συμμαχικά στρατεύματα. Ενώ απ’ την άλλη οι φλογεροί μαχητές της λευτεριάς, οι μπαρουτοκαπνισμένοι ελασίτες, μετονομάστηκαν σε «προδότες», επίορκοι κι ό,τι βάλει ο νους σου.

Θα ρωτήσει και πολύ εύλογα ο σύγχρονος Έλληνας, γιατί όλος αυτός ο χαλασμός; Γιατί από νικητές βρεθήκαμε ηττημένοι; Γιατί; Η απάντηση είναι απλή, τουλάχιστον σήμερα. Αυτοί που αποτελούσαν την ηγεσία του εαμικού κινήματος, ποτέ δεν τόλμησαν να φράξουν το δρόμο σ' αυτές τις τόσο επιζήμιες για τον λαό και το κίνημα συμφωνίες. Εν ονόματι κάποιας «έννομης τάξης» και κάποιες τηρήσεις των συμφωνηθέντων – ΠΟΥ ΠΟΤΕ ΔΕΝ ΤΗΡΗΣΑΝ ΟΙ ΑΛΛΟΙ ΑΠ' ΤΗΝ ΑΡΧΗ – συμφώνησαν και πειθάρχησαν σε αποφάσεις, που απ’ τη πρώτη μέρα με τις υπογραφές τους ευνοούσαν τα ξένα συμφέροντα. Και ο λαός μας

πληρώνει και σήμερα αυτή την εγκληματική τους αφέλεια και πολιτική τους ανωριμότητα, ας μη πω τίποτα άλλο. Ποτέ δεν είδαν το κίνημα σαν κάτι σοβαρό. Πάντα θεωρούσαν το εαμικό κίνημα κάτι σαν «ΤΣΟΝΤΑ», ποτέ δεν πίστεψαν ότι μπορεί αυτό το κίνημα ν' αποτελέσει μια απαρχή πολιτικού-στρατιωτικού ξεσκλαβώματος.

Πάντα στο μυαλό τους και στο αίμα τους επικρατούσε η αμφιβολία για τη δυνατότητα αυτή, ποτέ δεν είδαν και ούτε ποτέ ένιωσαν τις δυνατότητες αυτού του ξεσηκωμού. Προσωπικότητες διαφόρων κομματικών αποκλίσεων που περιστασιακά μεταπήδησαν στο λαϊκό κίνημα, μεγαλωμένοι οι περισσότεροι μέσα στην χλιδή των σαλονιών, με μεγαλοκοτσαμπάδικη νοοτροπία, μαθημένοι να λύνουν τα λαϊκά προβλήματα μέσα στα σαλόνια, ερήμην πάντα του λαού, δεν μπόρεσαν ή δεν θέλησαν να δουν τις τρομερές ανακατατάξεις που έφερε ο Β' παγκόσμιος πόλεμος.

Είχαν μείνει στα προπολεμικά καλούπια, πάντα θεωρούσαν πως το ελληνικό αστικοδημοκρατικό πρόβλημα δεν μπορούσε να λυθεί ενάντια στις θέσεις και στις επιθυμίες των κατά καιρούς «μεγάλων». Και ξεκινώντας πάντα από αυτή την «θέση» φυσική κι αποκλειστική συνέπεια ήταν η αλλοπρόσαλλη πολιτική τους. Θεωρούσαν κι εξακολουθούν να θεωρούν το κίνημα κάτι σαν «ΤΣΟΝΤΑ» μέσα σ' ένα σχηματισμό κομμάτων ή σαν «ΤΣΟΝΤΑ» κάποιου πολιτικού σχήματος.

Έβαλαν το ένοπλο τμήμα του Ε.Α.Μ., τον Ε.Λ.Α.Σ., κάτω απ' τις διαταγές του ΣΚΟΜΠΙ, ενώ ήξεραν καλά, πολύ καλά, πως αντικειμενικός σκοπός των ξένων ήταν η διάλυση του και η υποταγή της χώρας κάτω από την κηδεμονία τους, που σήμαινε εξόντωση του Λαϊκού Κινήματος κι επαναφορά της παλιάς κατάστασης. Και όμως υπέγραψαν κι ο λαός θα πληρώσει για πολλές δεκαετίες αυτές τις ενέργειες.

Διέλυσαν την Π.Ε.Ε.Α., τον μόνο συνεπή παράγοντα που είχε ήδη αρχίσει να λύνει το αστικοδημοκρατικό πρόβλημα, ΔΙΧΩΣ ίχνος αντίδρασης από μέρος των στελεχών του μεγαλύτερου σε συμμετοχή και σε θυσίες Κ.Κ.Ε., του οργανωτή του εαμικού

κινήματος. Αυτά τα στελέχη, που ο μαχητής λαός είχε εναποθέσει τις ελπίδες του στα χέρια τους, απόδειξαν την μέχρι εγκληματικότητας πολιτική τους ανωριμότητα κι αφέλεια.

Εμείς παρά τις διώξεις, τις εκτελέσεις, τους βασανισμούς, μπορέσαμε να επιβιώσουμε και να παλεύουμε με κουράγιο παρά τα τόσα και τόσα, γιατί μάθαμε να ξεχωρίζουμε το κίνημα από αυτούς που κατά καιρούς, περιστασιακά ή άξια, περνούν από τις καίριες θέσεις του.

Όσο για τους μεγάλους, δήθεν, συμμάχους, ανεξαιρέτως για όλους λέω τούτο:

Λαοί, ξυπνάτε,
τα δίκια σας με το σπαθί και το ντουφέκι πάρτε,
οι τύχες σας στην κοφτερή τη λάμα του σπαθιού σας
πάνω είναι.
Μη το ξεχνάτε ποτέ αυτό.

Ε. Τ. Φυλακές Αβέρωφ 1947

ΓΕΝΙΚΟ ΕΠΙΤΕΛΕΙΟ ΣΤΡΑΤΟΥ
ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΣΤΡ/ΚΩΝ ΑΡΧΕΙΩΝ
Αρ. πρωτ. 8155
Αρ. Σχ. 130

<u>ΒΕΒΑΙΩΣΗ</u>

Βεβαιώνεται οτι στα αρχεία του 401 ΣΝ, 1944-45 βρέθηκε νοσηλευόμενος ο Τσικουράκης Ελευθεριος του Αντωνιου ως εξης:

Τσικουράκης Ελευθεριος Ἀντωνίου 2ου Σ.Π ΕΛΑΣ
[illegible]-10-44 εισῆλθε πάσχων ὑπό κατάγματος δεξιοῦ μηριαίου οστοῦ καί τραύματος μαλακῶν μορίων ρινός καί δεξιᾶς κνήμης.
11-1-45 εσσαπέτευσε.

Η βεβαίωση που χορηγειται ειναι για κάθε νομιμη χρήση.

Αθήνα, 20 Ιαν. 84

ΘΕΩΡΗΘΗΚΕ

Ο
Διευθυντης

Ευαγγ. Βασιλειαδης
Τχης(ΣΓ)

Ο
Τμηματάρχης

Δήμας Σπυρος
ΔΕΑ(Σ)

Περίοδος 1945

Στις 11/1/'45 το σκάω από εκεί και με τις πατερίτσες και με ανοικτά τραύματα φτάνω στον Υμηττό, νηστικός, κουρασμένος και πάνω απ' όλα άοπλος.

Τρομοκρατία παντού. Οι πρώην προδότες και νυν εθνοφύλακες, οργώνουν τη συνοικία τρομοκρατώντας τους πολίτες. Κρύφτηκα σε μια οικοδομή και μόλις νύχτωσε κι έγινε ησυχία, πήγα σιγά-σιγά στο σπίτι μου και κρύφτηκα. Όχι όμως για πολύ, κάποιος με κάρφωσε και σε λίγο το σπίτι μου κυκλώθηκε από Αγγλους, εθνοφύλακες, αστυφύλακες του ΚΓ και χαφιέδες.

Εγώ ήμουν από τη μέση και κάτω στον γύψο. Μου φώναζαν να βγω και να παραδοθώ, γιατί αλλιώς θα μου ρίξουν μέσα χειροβομβίδες και θα με σκοτώσουν. Εγώ ούτε όπλο είχα, ούτε ήμουν σε θέση να σηκωθώ. Τότε πετάχθηκε η μακαρίτισσα η μάνα μου και τους είπε πως είμαι άοπλος και κατάκοιτος, τραυματισμένος από την κατοχή.

Ένας ανθυπολοχαγός, αφού έβαλε την μάνα μου μπροστά, μπήκε μέσα με προτεταμένο το πιστόλι και πίσω του δύο με αυτόματα. Μόλις με είδε έτσι ξεσκέπαστο και με τον γύψο σχεδόν σ' όλο μου το κορμί, έβαλε το πιστόλι στη θήκη και ήρθε και με ρώτησε πως με λένε, εγώ του έδειξα τους χαφιέδες που ήταν πίσω του και του είπα να ρωτήσει αυτούς, τους συνεργάτες των Γερμανών να του πουν πως λέγομαι. Γιατί δε τους ρωτάς; Αυτοί ξέρουν ποιος είμαι. Γιατί κουβαληθήκατε εδώ, μια διμοιρία οπλισμένοι σαν αστακοί, για να συλλάβετε έναν τραυματία; Γιατί δεν ρωτάς τους γερμανοτσολιάδες που έχεις μαζί σου, φορώντας στολή Έλληνα αξιωματικού; Και 'γω είμαι αξιωματικός του Ε.Λ.Α.Σ., τρεις φορές τραυματίας απ' τους Γερμανούς, τους Ιταλούς κι από αυτούς που σε συνοδεύουν.

Τότε αυτός φώναξε έναν λοχία και διέταξε να πάει να φέρει ένα φορείο και να με πάνε στο νοσοκομείο της Παπαστράτειου Σχολής και να μη με πειράξει κανείς μέχρι να γυρίσει αυτός. Αντί όμως για φορείο και νοσοκομείο με πήραν οι χαφιέδες, μαζί με καμιά δεκαριά

αστυφύλακες του ΚΓ, και με πήγαν στο τμήμα κι από κει άρχισε το μαρτύριο.

Από το ΚΓ στο ΙΓ, από κει στο Β Πλάκας, μετά πάλι στο ΙΓ, από κει στον Βύρωνα, από κει στο στρατόπεδο Μαλτσινιώτη, από κει στο Δημοτικό Υμηττού, μετά στο σχολείο Αγίας Βαρβάρας, στο Κατσιπόδι. Εκεί με πετάνε μέσα σ' ένα παλιό εγκαταλειμμένο αποχωρητήριο που ήταν στην άκρη της αυλής. Μέσα είναι γεμάτο ακαθαρσίες, δεν έχει που να σταθώ, να μείνω όρθιος δεν μπορώ κι αναγκαστικά μένω ξαπλωμένος εκεί. Βρωμάει απαίσια, στην αυλή φυλάει ένας εθνοφύλακας κι απ' τη βρώμα που έχει εκεί ούτε πλησιάζει κοντά. Του φωνάζω να έρθει κοντά, έρχεται και με ρωτάει τι θέλω. Του λέω να μ' αφήσει να βγω λίγο πιο έξω, γιατί εκεί απ' τις ακαθαρσίες δεν έχει μέρος να πατήσω. Φαίνεται να είναι καλός γιατί, χωρίς να με κοιτάξει, μου κάνει νόημα να βγω κι αυτός πήγε στην άλλη άκρη κι έκανε ότι κοίταζε τον δρόμο. Σε λίγο ήρθε κοντά και μου άναψε τσιγάρο και μου είπε να μπω μέσα και να το καπνίσω. Πριν καλά-καλά τελειώσω το τσιγάρο, ήρθαν και με πήραν για ανάκριση κι αφού δεν έβγαλαν τίποτα, μ' έδωσαν σ' έναν σκοπό και με πήγε πίσω στο ΚΓ.

Μετά το ΚΓ πάλι από κει στην Παπαστράτειο, όπου ήταν πρώην νοσοκομείο του Ε.Λ.Α.Σ., και ξύλο με το τουλούμι. Φάλαγγα σε σημείο που τα κόκαλα του δεξιού πέλματος βγήκαν απ' τη θέση τους. Το βράδυ με παίρνουν απ' το Δημοτικό Υμηττού και με τραβάνε προς τα νταμάρια του Υμηττού, χτυπώντας με και απειλώντας με ότι θα μ' εκτελέσουν αν δεν μαρτυρήσω. Αφού είδαν κι αποείδαν ότι τίποτα δεν βγαίνει, άρχισαν να με χτυπούν με τους υποκόπανους, εγώ φώναζα κι έβριζα. Μερικά παράθυρα άνοιξαν και κάτι γυναίκες έβαλαν τις φωνές, τότε αυτοί με άφησαν εκεί στο τέρμα της Μεταμορφώσεως, λίγο πιο κάτω απ' το καμίνι. Σε λίγο γύρισε πίσω ένας εθνοφύλακας κι άρχισε να με καλοπιάνει, λέγοντας πως μόνο οι αστυφύλακες και δυο πολίτες με χτυπούσαν, ενώ αυτός και οι άλλοι δεν με πείραξαν κι ότι ο διοικητής του στρατοπέδου, μόλις έμαθε ότι με πήραν για να με σκοτώσουν,

έστειλε περίπολο για να μας βρει. Αν μου έλεγε αλήθεια δεν ξέρω.

Φώναξε όμως ένα καροτσάκι που πέρναγε από εκεί και με βάλανε μέσα κι αντί να με πάνε πίσω στο σχολείο, με πήγαν στο ΚΓ και φώναξαν δυο καλόγριες νοσοκόμες απ’ του Παπαστράτου και μου καθάρισαν τα τραύματα, ενώ συγχρόνως με έβριζαν σφαγέα και άθεο.... ωραίες νοσοκόμες! Το πρωί ήρθε ο διοικητής του τμήματος κι έκανε ότι δεν ξέρει τίποτα για όλα κι άρχισαν να με καλοπιάνουν, ρίχνοντας ο ένας την ευθύνη στον άλλον.

Με κράτησαν εκεί λίγο ακόμα χωρίς να με πειράξουν. Το μαρτύριο κράτησε ακριβώς 28 μέρες και το αποτέλεσμα μηδέν. Αφού είδαν πως τίποτα δεν βγαίνει και, φοβούμενοι προφανώς τους δικούς μου που ήταν στο βουνό, μ' έστειλαν στο πολιτικό νοσοκομείο κι από κει σε τέσσερις μέρες το σκάω απ' το παράθυρο ενός καμπινέ και με τις πατερίτσες φτάνω στον Υμηττό. Ούτε σκέψη για άλλο σπίτι, κανείς δεν με δεχόταν, όλοι φοβόντουσαν να με κρύψουν. Η τρομοκρατία είχε επιβληθεί χειρότερα κι απ' την κατοχή.

Κρύβομαι σ' ένα υπόγειο για δυο τρεις μέρες, με καρφώνουν και με ξαναπιάνουν. Χωρίς να με πειράξουν με στέλνουν πίσω στο νοσοκομείο. Σε λίγες μέρες έρχονται οι Άγγλοι και μας παίρνουν, μαζί με κάτι άλλους Γερμανούς τραυματίες, μας πάνε στον Πειραιά. Το νοσοκομειακό καράβι έχει φύγει πριν από λίγο. Μας κρατήσανε για λίγο στα αυτοκίνητα και σε λίγο μας πάνε στη Λεόντειο Σχολή που την είχαν για νοσοκομείο, είναι κάπου εκεί στα κάτω Πατήσια.

Σε λίγο φτάνει ένας ανθυπολοχαγός της στρατιωτικής διοίκησης και μας διαβεβαιώνει εκ μέρος του στρατιωτικού διοικητή Τσακαλώτου, ότι είμαστε κάτω απ' τη δικαιοδοσία της στρατιωτικής διοίκησης Αθηνών και δεν πρόκειται να μας ενοχλήσει κανείς, θα απολαμβάνουμε ότι και οι σύμμαχοι τραυματίες, συσσίτιο, φάρμακα κ.λπ. Δεν περνούν όμως ούτε δυο ώρες και γεμίζει ο θάλαμος από χωροφύλακες και χαφιέδες, που μαζί με «εθνικόφρονες» πολίτες ψάχνουν να βρουν γνωστά στελέχη του κινήματος, για να τα μακελέψουν.

Μετά από περίπου δέκα μέρες, μπαίνω κρυφά σ' ένα στρατιωτικό φορτηγό που έφερνε τα τρόφιμα και το σκάω. Μόλις φτάνει στο Κολονάκι, στην οδό Κανάρη, σταματά για να κατέβει μια νοσοκόμα και βρίσκω την ευκαιρία, πηδάω κάτω και σιγά-σιγά φτάνω στον Υμηττό. Εκεί κρύφτηκα ώσπου έγινε η Βάρκιζα. Σε λίγο με ξαναπιάνουν και χωρίς να με αγγίξουν με πάνε στον εισαγγελέα, αυτός χωρίς καν ανάκριση, με προφυλακίζει και με στέλνουν στου Αβέρωφ. Σε δυο μήνες βγαίνει το βούλευμα και με απαλλάσσει πάσης κατηγορίας. Μου δίνουν το αποφυλακιστήριο αλλά με κρατάνε σ' ένα διάδρομο έξω απ' το γραφείο του αρχιφύλακα και σε λίγο μου λένε να φύγω.

Έξω στο πεζοδρόμιο είναι οι χαφιέδες του ΚΓ. Για να με ξαναπιάσουν. Το κόλπο είναι πια γνωστό, γιατί πριν δυο μέρες το ίδιο συνέβη με κάτι άλλους κρατούμενους. Εγώ αντί να πάω προς τα κει πηδάω ένα παρτέρι και φεύγω προς του Γκύζη κι από κει το βράδυ για τον Υμηττό. Κρύβομαι για λίγο στο σπίτι ενός φίλου μου και σε μερικές μέρες ένας παλιός φίλος και αγωνιστής, ο Γεραμπής, με παίρνει μαζί του στον Χολαργό, σ' ένα σπίτι που επισκεύαζε εκεί. Ήταν το σπίτι ενός γιατρού που η γυναίκα του και η πεθερά του ήταν Ρωσίδες. Εκείνοι ήξεραν ποιοι είμαστε κι εγώ έτρωγα και κοιμόμουν εκεί.

Μόλις τελείωσε η επισκευή κατέβηκα κρυφά στον Υμηττό και κρύφτηκα για λίγο στο σπίτι μιας Εβραίας που την ήξερα από την κατοχή. Το σπίτι ήταν περισσότερο σίγουρο κι αρκετό καιρό ήμουν ασφαλής, διότι εκεί μέσα έμενε κι ένας Άγγλος αξιωματικός, φίλος της, κι εμένα με είχε συστήσει για ξάδερφο.

Κάποιος όμως μας κάρφωσε κι ένα βράδυ χτυπούν τη πόρτα, νομίζω είναι φίλοι του Άγγλου, κι ανοίγω. Πριν προλάβω να δω καλά, μου καρφώνουν τα τόμιγκαν στο στήθος και με ακινητοποιούν και τότε ορμάει όλο το σκυλολόι του ΚΓ. Και με βάζουν στη μέση. Μ' έπιασαν τα «παλικάρια»!!!

Με βάζουν οι Άγγλοι σ' ένα τζιπ και με πάνε στο τμήμα και με κλείνουν στο κρατητήριο. Σε λίγο έρχονται κάτι Άγγλοι με πολιτικά,

μαζί μ' ένα τομάρι διερμηνέα, και με ανακρίνουν να τους πω πως γνωρίζω τον Άγγλο. Τους στέλνω στο διάολο κι αυτούς και τον διερμηνέα. Με κρατάνε για λίγο στο τμήμα και σε λίγες μέρες με στέλνουν στην ασφάλεια, εκεί με κλείνουν σ' ένα σκοτεινό κελί λίγο ευρύχωρο. Με πετάξανε μέσα δεμένο, όπως ήμουν, με τις χειροπέδες. Ζήτησα από τον σκοπό να πει του αξιωματικού να με λύσουν κι αυτός έκανε τον κουφό. Σε λίγο ήρθε ένας αξιωματικός, Πολιτάκης λεγόταν, και χωρίς να μου ανοίξει, μου φώναξε απ' το παραθυράκι: «Άκου ρε παλιοκομμουνιστή, σφαγέα, εμένα με λένε Πολιτάκη και θα με μάθεις σε λίγο». Εγώ δε του μίλησα. Όταν έφυγε ζήτησα απ' το σκοπό να μου ανοίξει να πάω στον καμπινέ, αυτός μου άνοιξε πολύ πρόθυμα. Παραξενεύτηκα αλλά ο νους μου δεν πήγε στο κακό. Μόλις γύρισα βρήκα το κελί γεμάτο νερό, ενώ με ειρωνευόταν τραγουδώντας «λαοκρατία κι όχι βασιλιά, πες το ρε για να στεγνώσει το πάτωμα, πες το».

Το βράδυ ήρθαν και με πήραν δήθεν για τα στοιχεία μου, να μου τα γράψουν. Μόλις μπήκα, ένας που ήταν κρυμμένος πίσω από την πόρτα, μου έδωσε μια γροθιά στο στομάχι. Έτσι ξαφνικά που με χτύπησε, γονάτισα απ' τον πόνο κι ο Πολιτάκης έκανε, δήθεν, πως του έκανε παρατήρηση. Σε λίγο μπήκε κι ένας άλλος αξιωματικός και κοιτώντας δήθεν αδιάφορα: «Γιατί τον βαράτε ρε παιδιά; Ο Τσικουράκης είναι καλό παιδί. Τον Δεκέμβρη μαζί με τον Κόντο σκότωσε καμιά διακοσαριά και σαν καλό παιδί θα τα πει. Λοιπόν λέγε». Εγώ τους έλεγα «την εποχή που με κατηγορείτε, ήμουνα κρατούμενος κι ό,τι λέτε και γράφετε μόνοι σας, υπογράψτε το, λοιπόν, και μόνοι και άιντε στο διάολο. Η απάντηση ήρθε χωρίς αργοπορία. Πέσανε πάνω μου σαν λυσσασμένα σκυλιά. «Εγώ ρε είμαι ο Ρακιντζής και δεν μ' ενδιαφέρει που ήσουν, εγώ ρωτάω. Τι λένε τα χαρτιά, αυτό ξέρω εγώ. Υπόγραψε εδώ κι άντε τράβα να τα βρεις στο δικαστήριο». Εγώ επέμενα «εσείς τα γράψατε κι εσείς υπογράψτε τα».

Το πρωί βρέθηκα, χωρίς να ξέρω πως, ξαπλωμένος μέσα στα νερά. Μόλις άνοιξα τα μάτια μου, τον πρώτο που είδα από πάνω μου

ήταν ένας αστυφύλακας που προσπαθούσε να με τραβήξει απ' τα νερά. Του ζήτησα λίγο νερό, αυτός μου είπε να πάω γρήγορα στη βρύση, που ήταν πιο πέρα, και να πιώ. «Κάνε όμως γρήγορα, γιατί θα έρθει ο άλλος και θα με καρφώσει. Είναι πρώην γερμανοτσολιάς και τώρα ΣΟΥΠΕΡ ΕΘΝΙΚΟΦΡΩΝ. Αυτόν βάζουν τώρα και βασανίζει τους κρατούμενους».

Το άλλο πρωί με πήγαν στον ανακριτή κι αυτός, χωρίς να με ανακρίνει, μ' έστειλε πίσω. Την άλλη μέρα με πήγαν στον εισαγγελέα κι αυτός με ρώτησε γιατί δεν με ανέκριναν κι εγώ του είπα να διαβάσει τα χαρτιά, κάτι μουρμούρισε και μ' έδιωξε. Του είπα πως αυτά, που λέει η ασφάλεια, είναι ψέματα κι άμα δει τα χαρτιά του νοσοκομείου, θα καταλάβει πολλά.

Είπε να με πάνε πίσω και γυρνώντας σε μένα μου είπε: «Τράβα τώρα κι αν αυτά που λένε τα πιστοποιητικά, είναι σωστά, θα πας σπίτι σου».

Με ξαναπάνε στην ασφάλεια κι από κει στη φυλακή Χατζηκώστα και σε λίγο στου Αβέρωφ. Έπειτα, χωρίς να εκδώσουν βούλευμα, με στέλνουν στη Κεφαλλονιά. Στον φάκελο πίσω με ΚΟΚΚΙΝΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ γράφει: «Επικίνδυνος απόδρασης». Κι έτσι οι συνοδοί μου δεν μ' αφήνουν ποτέ λυμένο, ούτε όταν πηγαίνω στον καμπινέ.

Μόλις μπήκα στη φυλακή έμεινα άναυδος. Πριν μπω, είχα την εντύπωση πως έμπαινα σ' ένα χώρο που γύρω-γύρω θα είχε σίδερα, μα μέσα απ' τα σίδερα θα κυριαρχούσε ένα κλίμα κάπως γνώριμο σε μας τους ελασίτες πολεμιστές. Εκεί, όμως, κυριαρχούσε ένα κλίμα κάθε άλλο παρά γνώριμο. Όλοι οι καλοί πολεμιστές στο περιθώριο, ούτε ένας γνωστός ελασίτης πολεμιστής, <u>ναι ούτε ένας</u> δεν είχε κάποια υπεύθυνη θέση. Τα πάντα στα χέρια της <u>κλίκας</u>. Πάλι οι ίδιοι άνθρωποι, πάντα οι γνωστοί φιγουρατζήδες κι άκαπνοι.

Το 'πα σ' έναν παλαίμαχο και σωστό αγωνιστή κι από την στάση του κατάλαβα πως δε του άρεσε αυτό, αλλά τι να κάνει; Πριν ακόμα ακουμπήσω κάτω το μπογαλάκι μου, κατέφθασαν οι «υπεύθυνοι».

Ένας, με ύφος δεκανέα προπολεμικής εποχής, μου είπε να πάρω τα πράγματα και να πάω στο κελί 6. Εγώ τον κοίταξα ειρωνικά κι

εκείνος μου το ξανάπε. Τον ξανακοίταξα, ήταν γνώριμος μου!!! απ' την ασφάλεια, που μας είχαν σε μεγάλο θάλαμο. Πήγα και το ξανάπα στον Κωσταπαναγιώτη κι αυτός φώναξε κάποιον, Κουτσόγιωργα τον λέγανε. Του είπε πως επειδή είμαστε γνωστοί θα πάω στο κελί 9 που μένει κι αυτός. Πήρα τα μπογαλάκια μου και με πολύ σκεπτικισμό τράβηξα για το κελί 9 Α' ορόφου.

Μόλις ξημέρωσε κι άνοιξαν το προαύλιο, δεν πρόλαβα να κατέβω να δω τους γνωστούς μου και κατέφθασε κι άλλος «υπεύθυνος» και μου είπε πως πρέπει να κάνω ένα βιογραφικό σημείωμα που ήμουν, αν είμαι μέλος του ΚΚΕ κ.λπ. Εγώ, όσο σκεπτόμουν τα μάτσα τέτοια σημειώματα που μου έδειχναν στο τμήμα, τον καιρό που με πιάσανε, μου ερχόταν να τον δείρω κι ας ήμουν σακατεμένος απ' τα τραύματα και τα βασανιστήρια. Είχα τέτοια αγανάκτηση που μπορεί να τα έβαζα με εκατό σαν αυτόν, χωρίς να μ' ενδιαφέρει το αποτέλεσμα. Του είπα με ύφος άγριο «δεν γράφω τίποτα κι ας πας να μάθεις για μένα» κι έφυγα οργισμένος.

Σε λίγο ήρθαν κάτι γνωστοί μου!!! και πήραν κι αυτοί την ίδια απάντηση. Κι έτσι ο Μαυροπίνακας ίσως να έγραψε το πρώτο όνομα στη λίστα, γιατί αργότερα θα χρειαστούν πολλές λίστες και πολλά φασιστικά αποσπάσματα, για μας τους «απείθαρχους» πολεμιστές. Έλεγαν τα γραφτά τους: «Απροσάρμοστος. Απείθαρχος. Πέρασε περιστασιακά απ' τον Ε.Λ.Α.Σ., λένε πως ένα διάστημα ήταν λοχαγός σε κάποιο λόχο κ.λπ.» Τώρα ποιος ήταν απείθαρχος, με τη σωστή έννοια του όρου, και ποιος πέρασε περιστασιακά απ' τον Ε.Λ.Α.Σ. και ποιος ήταν λοχαγός σε κάποιο λόχο η ΙΣΤΟΡΙΑ ΘΑ ΤΟ ΔΕΙΞΕΙ.

ΕΜΕΙΣ πίσω μας έχουμε χιλιάδες νεκρούς συμπολεμιστές που έπεσαν για ένα καλύτερο αύριο. Εμείς οι «απείθαρχοι» θα τους τιμήσουμε, οι τώρα εκατοντάδες και σε λίγο χιλιάδες κι εκατοσταριές χιλιάδων. Εμάς δεν μπορούν να μας σκοτώσουν ούτε τ' αποσπάσματα ούτε εσείς, γιατί είμαστε το κορμί του κινήματος, είμαστε το αίμα κι η ψυχή του.

Αυτή ήταν η πραγματική εικόνα την εποχή εκείνη κι ο χρόνος με

δικαίωσε και πάντα θα δικαιώνει εμάς που πιστεύουμε στο εαμικό κίνημα, χωρίς προκαταλήψεις και προσωπικά οφέλη. ΝΑΙ ΕΜΑΣ.

Στο 9 κελί μέναμε οι παρακάτω:
Κωσταπαναγιώτης
Τάσσος Ηλίας
Τσικουράκης Λευτέρης
Μιχάλης Μαχαίρας
και ο ζωγράφος Μπαχαριάν

κραμπότας
ομνινος
ούλος
σικουράκης
ολέβας
ρακιανάκης
Παπαδόπουλος
Λώλος
Τασσος Ηλίας
Φυλ . ΑΒΕΡΩΦ 1945

15/9/1946

Σήμερα έμαθα το μαύρο μαντάτο. Μου το έφερε η μάνα του Πέτρου Μπουλούμπεη. Σήμερα η μάνα μου άφησε την τελευταία της πνοή, χωρίς να μπορέσει να με δει έστω και για τελευταία φορά. Η Γεωργία Τσικουράκη, μαχητική αγωνίστρια του Ε.Λ.Α.Σ. και της Δημοκρατίας, η μάνα τόσων παλικαριών, δεν ζει πια.

Τα βασανιστήρια και οι κακουχίες την έστειλαν νεότατη στο τάφο. Ήταν μόλις 48 χρονών.

Η καρδιά της δεν άντεξε στα τόσα βάσανα, δεν μπόρεσε να δει την λευτεριά του λαού μας που τόσο αγωνίστηκε γι' αυτή. Το απόγευμα την κήδευαν.

Μάνα μέσα από το σιδερόφραχτο κελί μου σου στέλνω το τελευταίο μου χαιρετισμό και σου υπόσχομαι να μη σε ξεχάσω ποτέ.

ΦΥΛΑΚΕΣ ΑΒΕΡΩΦ
κελί 24, Α' διάζωμα

Η ευχή της μάνας είναι πολυτιμότερη
κι απ' την ευχή του θεού.
Του θεού μπορεί κάποτε
ν' αμφισβητήσεις την ύπαρξη του,
την ύπαρξη της Μάνας όμως ΠΟΤΕ.

Φ.Α. 1946

Κελί 24, πρώτο διάζωμα

Στο ίδιο κελί είχε κλειστεί κι ο πατέρας μου, καταδικασμένος σε θάνατο απ' τη βασιλική κυβέρνηση του Γούναρη το 1922. «Κατηγορία» πάντα η ίδια: ΕΣΧΑΤΗ ΠΡΟΔΟΣΙΑ. Το αιώνιο κόλπο για να εξοντώνουν «νομίμως» τους αντιπάλους του κατεστημένου.

Κάτι ανάλογο με το περίφημο ιδιώνυμο, τον νόμο 509/46 και βάλε. Οι ψευτοδημοκράτες είχανε βρει πιο πομπώδη τίτλο: ΚΑΤΑΣΚΟΠΙΑ, κι ο κατηγορούμενος αντίπαλος του κατεστημένου «κατάσκοπος». Όλη την οικογένεια μου, καθώς και τους συγγενείς πρώτου βαθμού, τους είχαν μαντρώσει στο μεταγωγών, στην οδό Νικοδήμου, με τον περίφημο τότε νόμο, περί ληστείας. Τότε δεν είχε εφευρεθεί ο περί κατασκοπείας και ο 509/46.

Την μητέρα μου όμως, επειδή ήταν στις μέρες της να γεννήσει εμένα, την μετέφεραν υπό φρούρηση κι εκεί γεννήθηκα εγώ το 1922, στο πατρικό μας, Εμπεδοκλέους και Δαμάρεως, στον Προφήτη Ηλία Παγκρατίου.

Σε λίγο πιάστηκε από προδοσία ο πατέρας μου κι αφέθηκαν όλοι ελεύθεροι. Με την επιτυχία του κινήματος Πλαστήρα αφέθηκε ελεύθερος κι αυτός τον ίδιο χρόνο.

[2]Καταπροδομένοι από την Κατάπτυστη και προδοτική Συμφωνία της ΒΑΡΚΙΖΑΣ καρτερούμε αγέρωχοι τον θάνατο.

Φυλακές Αβέρωφ 1945:
Τσικουράκης Ελευθέριος
Μαργονίδης Γρηγόρης
Πούλος Παναγιώτης
Λέτσος Νίκος
Πρέκας Γιάννης
Χατζηπαντελής
Μοσχάκης Γιώργος
Συρίγος Νίκος
Καραμπότας
Σφακιανάκης Νίκος
Παπαδόπουλος Νίκος

---

[2] Λεζάντα της παρακάτω φωτογραφίας, σ.τ.ε.

ταπροδομένοι από την Καταπτυστη και προδωτική(Συμφωνία τηςΒΑΡΚΙΖΑΣ)

ρτερούμε αγερωχοι τόθάνατο

λακές ΑΒΕΡΩΦ 1945

σικουράκης Ελευθέριος

μαργονίδης Γρηγόρης

ουλος Παναγιώτης

ετσος Νικος

ρέκας Γιάννης

ατζηπαντελής

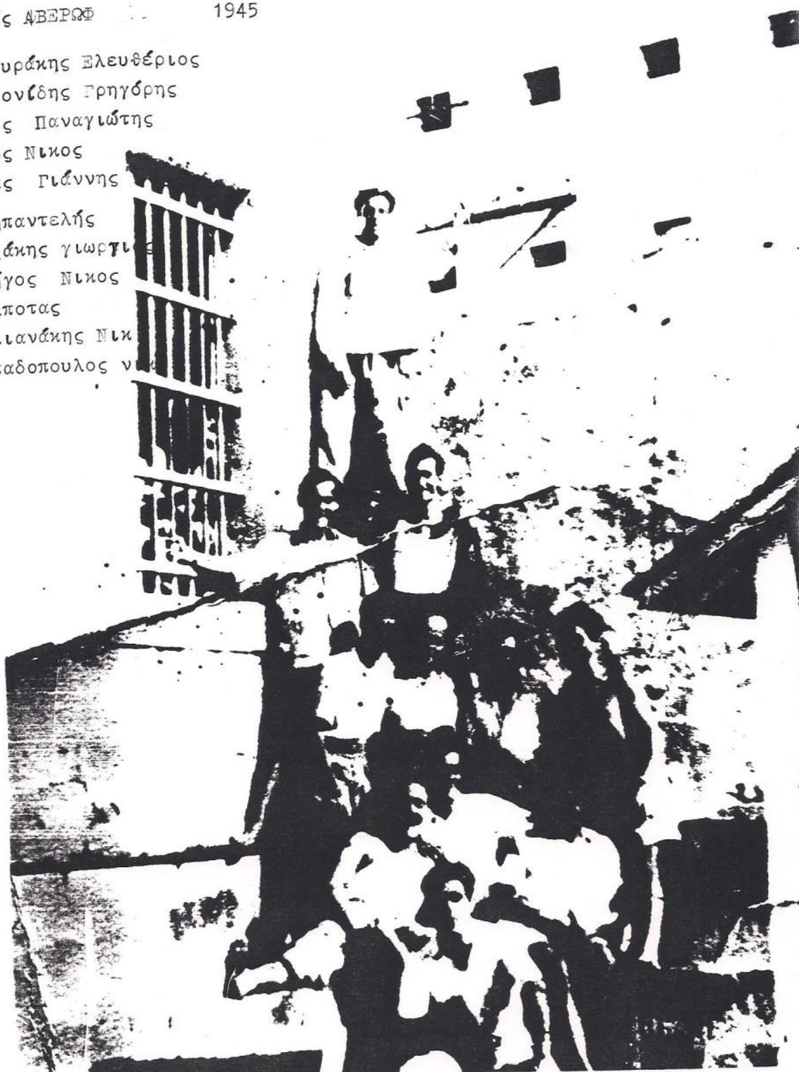
μοσχάκης γιωργι

Σθρήγος Νικος

αραμποτας

Σφακιανάκης Νικ

Παπαδοπουλος ν

Αγωνιστή τράβα μπροστά
και νου στα περασμένα
τα κακά μην βάνεις.
Δρόμος τραχύς και δύσβατος
σε καρτερεί.
Πολλά τα μάτια σου θα δουν,
πολλά τ' αυτιά σου θε ν' ακούσουν
στο μακρύ δρόμο της ζωής.
Μα συ, τράβα μπροστά
πάντα μπροστά.

Ε. Τ.
Φ. Α. 1946

Οι μεταγόμενοι υπόδικοι, μεταξύ των οποίων ήμουν κι εγώ, φεύγουμε για τη Πάτρα. Φθάνουμε βράδυ, παντού ερημιά και βουβαμάρα.

Οι Πατρινοί έχουν κλειστεί στα σπίτια τους από νωρίς, από τον φόβο των τραμπούκων και των κάθε λογής χαφιέδων. Μας έβαλαν σε μια αποθήκη κι έβαλαν γύρω-γύρω σκοπούς. Η αποθήκη ήταν χωρίς φωτισμό κι ο καθένας έκατσε στα τυφλά, όπως βολεύονταν. Εγώ μαζί με τον Μαυρομάτη τον Γιάννη, τον Απόλλωνα, τον Μοσχάκη, τον Σφακιανάκη τον Νίκο απ' το Περιστέρι είμαστε μια παρέα.

Οι συνοδοί μας ήταν όλοι νεοσύλλεκτοι χωροφύλακες απ' την Κρήτη, μόνο δύο κι ένας ανθυπομοίραρχος ήταν παλιοί.

Πριν φέξει, μας πήγαν στο λιμάνι και μας φόρτωσαν σ' ένα ποστάλι που έκανε την γραμμή Πάτρα-Μεσολόγγι-Ιθάκη-Κεφαλλονιά. Σε λίγο το ποστάλι ξεκίνησε για τον προορισμό του. Ξανοιχτήκαμε στο πέλαγος, ο καιρός δεν ήταν ούτε καλός ούτε άσχημος, και κατά το μεσημέρι φτάσαμε στο Μεσολόγγι.

Μείναμε εκεί για λίγο κι αφού ξεφόρτωσε εμπορεύματα και παρέλαβε μερικούς επιβάτες και κάτι άλλους κρατούμενους, έφυγε προς την Κεφαλλονιά.

Μεταξύ μας ήταν και κάνα δυο ναυτικοί κι έπιασαν κουβέντα με το πλήρωμα. Μάθαμε πως όλο το πλήρωμα, πλην του κυβερνήτη, ήταν όλοι δικοί μας. Μόλις ξανοιχτήκαμε λίγο, το ποστάλι άρχισε να ταρακουνιέται. Όλοι οι χωροφύλακες συνοδοί έπεσαν τάβλα στο κατάστρωμα, δεν μπορούσε κανείς να κρατηθεί στα πόδια του, κι έβγαζαν ότι είχαν φάει στο καράβι.

Ήταν όλοι σχεδόν αναίσθητοι κι ο μόνος που κρατιόταν στα πόδια του, κι αυτός με το ζόρι, ήταν ο επικεφαλής ανθυπομοίραρχος, ο οποίος είχε μπει στην καμπίνα του τιμονιέρη και κοίταζε γύρω τρομαγμένος. Είχε μείνει μόνος κι εμείς είμαστε σχεδόν 50 άτομα μαζί με κάτι ποινικούς που είχανε πάρει από το Μεσολόγγι.

Εγώ στο μεταξύ είχα λύσει σχεδόν όλους τους κρατούμενους που ήταν εκεί γύρω, με το ατσαλόσυρμα που είχα πάντα μαζί μου, και μαζί μ' έναν άλλο κρατούμενο είχα δέσει κάτι χωροφύλακες απ' τις

χλαίνες τους σε κάτι αλυσίδες, στην πλώρη, για να μη πέσουν στη θάλασσα. Τα όπλα τους σκόρπια εδώ κι εκεί.

Απέναντι μας, ακριβώς, τα βουνά της Στερεάς Ελλάδας φαίνονταν ολοκάθαρα λες και μας καλούσαν. Ευκαιρία για να τους φύγουμε και να βγούμε απέναντι. Όπλα όσα θέλαμε, σκόρπια εδώ κι εκεί. Είπα τις σκέψεις μου σ' έναν συγκρατούμενο μου, τον Νίκο Σφακιανάκη από το Περιστέρι, κι αυτός στον Γιώργο Μοσχάκη. Δεν πέρασαν δυο λεπτά κι ήρθαν και μου έκαναν παρατήρηση και με προειδοποίησαν να κάτσω φρόνιμα.

Ο Νίκος Σφακιανάκης με είχε «καρφώσει» στον δικό μας υπεύθυνο κι αυτός έστειλε τον Μοσχάκη.

Εγώ έκανα ότι δεν ξέρω τι μου λέει. Μόλις έφυγε πήγα και πήρα τα όπλα που είχα ρίξει πίσω απ' τα σχοινιά, κι έλυσα τους χωροφύλακες που είχα δέσει απ' τις χλαίνες στις αλυσίδες, δήθεν για να μη τους πάρει η θάλασσα.

Κάθησα σε μια άκρη και το βραδάκι φτάσαμε στη Σάμη. Εκεί μας έκλεισαν σ' ένα μισογκρεμισμένο σπίτι και σε λίγο μας φόρτωσαν σ' ένα φορτηγό και μας πήγαν στο Αργοστόλι, στις φυλακές.

Μόλις μπήκαμε μέσα, μάς μάντρωσαν σ' ένα στενό διάδρομο, που ήταν τα πειθαρχεία και το μαγειρείο, κι άρχισε η έρευνα. Δεν μας άφηναν τίποτα. Εμείς διαμαρτυρόμαστε με φωνές. Τότε αυτοί άρχισαν να μας ρίχνουν με τα όπλα, μας έριχναν όμως πάνω απ' τα κεφάλια μας. Στην αρχή φοβόντουσαν να μας κακοποιήσουν, γιατί μέσα στον διάδρομο είχε μείνει ένας φύλακας, ο Μαρής, που όσο μπόι του έλειπε τόση κακία είχε.

Μόλις έφυγε ο Μαρής και βγήκε έξω, τα πράγματα αγρίεψαν κι άρχισαν χτυπώντας μας να μας ξεκόβουν έναν-έναν και με προτεταμένα τα όπλα, μας οδήγησαν στην Δ' ακτίνα, όπου μας έκλεισαν σε κελιά ή σε θαλαμάκια, χωρίς αποσκευές και φως. Τις αποσκευές μας, τις πέταγαν στο προαύλιο και μας άνοιγαν λίγους-λίγους για να πάρουμε κανένα ρούχο για ύπνο. Έτσι πέρασε η πρώτη νύχτα στη Κεφαλλονιά. Τότε δεν μπορούσα να καταλάβω γιατί τόση

φροντίδα του επικεφαλής μας. Μήπως πάρω κανένα όπλο κι ελευθερωθώ φοβόταν ή μήπως περίμενε να του στρώσει ο φασισμός τριαντάφυλλα για να περάσει;

Και για την ιστορία επικεφαλής της αποστολής μας ήταν ο Γιάννης Μαυρομάτης. Οι φύλακες που μας κακοποίησαν εκείνο το βράδυ ήταν:
Χαλιώτης Γεράσιμος φύλακας, Κεφαλλονίτης
Κορακάκης υπαρχιφύλακας, Κρητικός
Μωρελάτος Παναγής φύλακας, Κεφαλλονίτης
Αντωνάτος φύλακας, Κεφαλλονίτης
Παγκράτης υπαρχιφύλακας, έκανε χρέη αρχιφύλακα
Παγουλάτος Παναγής υπαρχιφύλακας, Κεφαλλονίτης
Χαλάς Σπύρος φύλακας, Κερκυραίος

Οι κρατούμενοι που μέναμε κείνο το βράδυ στο θαλαμάκι ήταν:
Τσικουράκης Λευτέρης Υμηττιώτης
Μαυρομάτης Γιάννης Καλιθιώτης
Απόλλων Καλιθιώτης
Μοσχάκης Γιώργος Περιστεριώτης
Σφακιανάκης Νίκος Περιστεριώτης
Σοφρώνης Γιώργος Κοροπιώτης
Τοπιτζής Μάριος από πλατεία Αμερικής

Φυλακες ΑΒΕΡΩΦ 1946

ΣΗΜΕΡΑ ΜΕ ΔΙΚΑΖΟΥΝ ΓΙΑ ΦΟΝΟ!!!

11/10/1947

Μάρτυρες κατηγορίας μια δράκα χαφιέδων κι ένα μάτσο σημειώματα του Ρακιντζή, διοικητή ασφάλειας Αθηνών, κι ένας φάκελος της ασφάλειας Υμηττού που μέσα είχε όλα τα «στοιχεία» για την δράση μου κατά τον Δεκέμβρη του 1944, ενώ εγώ τότε ήμουν υπό κράτηση στο 401 στρατιωτικό νοσοκομείο, παράρτημα Αρεταίειου νοσοκομείου, Β' χειρουργική, από 27/10/'44 ως 15/1/'45, κι ακροατήριο σύσσωμο το χαφιεδολόϊ με επικεφαλής τον διοικητή ασφαλείας του ΚΓ.

Οι δικαστές ξέρουν πως είναι ψευδομάρτυρες κι όμως με δικάζουν, όχι όμως σε θάνατο, όπως θα περίμεναν οι χαφιέδες, αλλά ισόβια. Οι δικαστές δε τολμούν.

Στα χέρια τους έχουν το χαρτί του νοσοκομείου, ένα χαρτί του Ερυθρού Σταυρού που αποδεικνύει ότι ο πατέρας μου κι ο αδελφός μου ήταν γερμανοκρατούμενοι. Ένα άλλο που λέει πως ο αδελφός μου έπεσε μαχόμενος έναντι των Γερμανών κι επιπλέον ούτε ένας Υμηττιώτης μάρτυρας κατηγορίας.

Η ασφάλεια πιέζει πολλούς, κανείς όμως δεν έρχεται να καταθέσει εναντίον μου και τη τελευταία στιγμή προσάγουν έναν ψευδομάρτυρα, χωρίς να τον έχουν κλητεύσει, για να πει το μάθημα, αλλά δε το λέει καλά κι ο εισαγγελέας τον διορθώνει κάθε λίγο, όπως κάποιος δάσκαλος που θέλει να βοηθήσει τον κακό μαθητή.

Στις 9 μ.μ. βγαίνει η απόφαση και με πάνε πίσω στου Αβέρωφ και σε λίγο πάλι στην Κεφαλλονιά.

Υπερασπιστές μου δύο από τα καλύτερα ονόματα του τότε νομικού κόσμου, Χρηστάκης και Κανάρης, που με τις αγορεύσεις τους κονιορτοποιούν το κατηγορητήριο. Η απόφαση όμως είχε βγει πριν εγώ πάω στον δικαστή. Είχε βγει μέσα στο άντρο της ασφάλειας. Οι δικαστές όμως δεν μπορούσαν να την πραγματοποιήσουν εξ' ολοκλήρου, τη τελευταία στιγμή δίστασαν.

Εδώ θα αναφέρω μια περικοπή από την αγόρευση του δημόσιου κατήγορου:
«Δεν σας φτάνει κύριοι ένορκοι ότι παραδέχεται ότι ήταν αξιωματικός του ΕΛΑΣ; Τι άλλη παραδοχή ενοχής θέλετε;

- Ναι φασίστα, συνεχιστή της γερμανικής ναζιστικής νοοτροπίας περί δικαίου.
- Ναι γιατί είμαι Ελασίτης και καμαρώνω γι' αυτό και θα είμαι μέχρι να πεθάνω.

Φυλακές Αβέρωφ 1947

Και για την ιστορία, ψευδομάρτυρας κατηγορίας κάποιος κάτοι-κος της Χαραυγής, Αντώνης Νοταράς, αυτοκινητιστής, που εγώ πήρα απ' τα χέρια της πολιτοφυλακής που δίκαια ήθελε να τον εκτελέσει, για συνεργασία με τον γκεσταπίτη Μπάρτσο.

Κεφαλλονιά 1947 – '48

Έφυγα απ' εδώ με βροχή, γυρνάω και η βροχή δεν λέει να σταματήσει. Είναι η δεύτερη φορά που με μεταφέρουν εδώ. Την πρώτη φορά μας μετέφεραν νύχτα και κάτω από άγριες συνθήκες, μα τη δεύτερη φτάσαμε μέρα, αλλά οι συνθήκες πάλι ίδιες.

Είχαν φέρει για αρχιφύλακα κάποιον Τζόρα που παλιότερα ήταν στη Κέρκυρα κι αυτός εφάρμοζε νέες μεθόδους και τρόπους «διαπαιδαγώγησης». Το ξύλο και το πειθαρχείο και πάνω απ' όλα το κούρεμα. Μας μάντρωσε στα πειθαρχεία, δίπλα από τα μαγειρεία, κι εκεί ο φύλακας κουρέας έπαιρνε την πιο άχρηστη μηχανή και μ' αυτή σου έκοβε και κάπου-κάπου σου ξερίζωνε τα μαλλιά. Αν διαμαρτυρόσουνα, δίπλα ο Χαλάς, ο Χαλιώτης, και ο Παναγής, ο Μουρελάτος, έτοιμοι με τα γκλομπς.

Πήγε σε μια στιγμή ο Αλέκος, ο Παπούλιας, να διαμαρτυρηθεί, λέγοντας τους πως είναι αξιωματικός και τραυματίας και παραλίγο να τον κάνουνε μαύρο στο ξύλο. Κείνη την ώρα πέρασε ο

υπαρχιφύλακας Λυκούδης και διαμαρτυρήθηκα. Η απάντηση που πήρα:

Ορέ δεν είδατε τι γράφει έξω από την πόρτα «τάφος ζωντανών νεκρών»; Ορέ τα μαλλιά κοιτάτε; Εδώ ορέ θα σας κόψουμε τα κεφάλια όπου να ’ναι. Κάτσατε ορέ καλά γιατί ο Γάκης* περιμένει απ’ έξω.

Μας πήγαν στο αρχιφυλακείο κι εκεί ο Τζόρας άρχισε να μας κάνει «κατήχηση» περί πατρίδος και θρησκείας, ενώ το κεφάλι μας έτρεχε αίμα από τα ξεριζωμένα μαλλιά.

Με πήγαν πάλι στην Δ' ακτίνα μα σε λίγο με φώναξαν στο αρχιφυλακείο και μου είπαν να μαζέψω τα πράγματα μου και να πάω γρήγορα στην Γ' ακτίνα που ήταν ακτίνα απομόνωσης κι ο Τζόρας με προειδοποίησε πως μ' έχει «σταμπάρει».

Γάκης, γερμανοπροδότης φονιάς, συνεργάτης των Ιταλών κι αργότερα των Γερμανών. Τώρα σούπερ εθνικόφρονας, επικεφαλής συμμορίας δολοφόνων. Στήριγμα της εθνικόφρονης πολιτικής εκεί.

Κεφαλλονιά 1948

Μέρα Παρασκευή. Όλοι οι μελλοθάνατοι, ανήσυχοι και νευρι-κοί, πηγαινοέρχονται μέσα στις σιδερόφρακτες ακτίνες, με το αυτί τεντωμένο στο πέλαγος.

Σε λίγο το καράβι Πάτρας-Κεφαλλονιάς θα έμπαινε στο λιμάνι του Αργοστολίου. «Νεκροκάραβο» το λέγαμε οι κρατούμενοι, γιατί μ' αυτό ο εισαγγελέας Πατρών, έστελνε τους φακέλους των μελλοθανάτων για εκτέλεση.

Έτσι και σήμερα το νεκροκάραβο έφτασε, κουβαλώντας μέσα σ' ένα φάκελο τον χάρο, τον χάρο που το πρωί θα κόψει με το στομωμένο από το αίμα των αγωνιστών δρεπάνι του, δεν ξέρουμε πόσους και ποιους.

Η νύχτα έφτασε, βουβαμάρα παντού. Το μάτι και το αυτί τεντωμένα σ' ένα μικροπέρασμα που έβλεπε προς το γραφείο του

διευθυντή. Τα νεύρα τεντωμένα σαν ευαίσθητες χορδές. Στο γραφείο φως και κάτι σιλουέτες να πηγαινοέρχονται. Η αγωνία κορυφώνεται. Πόσοι; Ποιοι; Πόσες μανάδες αύριο το πρωί δεν θα έχουν γιο, πόσα παιδάκια θα κοιμηθούν με πατέρα και το πρωί θα ξυπνήσουν ορφανά κι απροστάτευτα. Ο Χάρος φυλλομετρά και σημειώνει. Και σε λίγο το σύνθημα «Κολοκοτρώνης»*... Ο «Κολοκοτρώνης» θα σχίσει ανατριχιαστικά την παγωμένη νύχτα. Ο Χάρος μπαίνει στις ακτίνες για το διάλεγμα.

Σιωπή, νεκρική σιωπή και σε λίγο φωνές, φωνές αντρικιές, φωνές στεντόρειες, φωνές μαχητών της Λευτεριάς, που το πρωί θα μετρηθούν με τον χάρο πρόσωπο με πρόσωπο.

Αδέλφια γεια σας, γεια σας Αδέλφια.

Γεια σου μπάρμπα Μήτσο Σταυρόπουλε.

Γεια σου Δημόπουλε Βασίλη.

Γεια σου Κόντε Βασίλη.

Γεια σου Σταυρόπουλε Ντίνο.

Γεια σου δεκαοχτάχρονε μαχητή Αριστόπουλε από την Αμαλιάδα, που πριν καλά-καλά νιώσεις την ζωή σε παίρνει ο Χάρος. Ο Χάρος της Μεταδεκεμβριανής Δικαιοσύνης.

Αδέλφια Γεια σας.
Κεφαλλονιά 1948.

**Κολοκοτρώνης ήταν το σύνθημα ότι οι φύλακες μπαίνουν στην ακτίνα για να πάρουν για εκτέλεση.*

Σωροί, παντού Σταυροί
και μνήματα γνωστών
κι αγνώστων μαχητών της Λευτεριάς
Αυτοί καρφωμένοι στο χώμα,
αυτοί στους ώμους του λαού
Καρτερεί και υπομένει
προσμένοντας το χάραμα της Λευτεριάς.
Σωροί, παντού Σταυροί
και μνήματα
γνωστών κι αγνώστων
εραστών της Λευτεριάς.

Ε. Τ.
Φυλακές Κεφαλλονιάς.

Τιμή και δόξα σε σας απλοί και άδολοι μαχητές, που πολλές φορές νηστικοί και καταδιωκόμενοι, με προδομένα τα ιδανικά σας από τους διάφορους φαύλους καιροσκόπους και δειλούς, προχωρήσατε και προχωράτε αδάμαστοι προς τη νίκη, τη νίκη της αληθινής δημοκρατίας, μη προσβλέποντας σε τιμές κι αξιώματα.

Τιμή σας, αμοιβή σας και δάφνες σας, η αγνότητα σας και η πίστη σας στη νίκη του λαού.

Τιμή σε σας αγνοί αγωνιστές, που ο ιός της δολερής φιλοδοξίας δεν σας άγγιξε, δεν σας μόλυνε και δεν πρόκειται να σας αγγίξει και να σας μολύνει ποτέ.

Ήσασταν, είστε και θα παραμείνετε αγνοί μέχρι τον θάνατο σας.

Τιμή σας. χίλιες φορές τιμή σας.

Φ. Κ. 1948

Απόψε δεν μιλώ με τ' άστρα,
δεν έχω χρόνο για τέτοιες σκέψεις.
Τίποτα απόψε δεν θέλω να μου ταράξει το νου,
η ώρα αυτή ανήκει σε μένα.
Απόψε δεν μιλώ με τ' άστρα,
απόψε συλλογιέμαι τον Χάρο.
Την αυγή θα βρεθώ μούτρα με μούτρα μαζί του,
θα μετρηθούμε,
θα με κοιτάξει και θα τον κοιτάξω κατάματα
και πρέπει να είμαι εγώ ο νικητής.
Απόψε δεν μιλώ με τ' άστρα.
δεν έχω χρόνο για τέτοιες σκέψεις.
Η ώρα αυτή ανήκει σε μένα,
την αυγή μετριέμαι με τον Χάρο
και νικητής θα είμαι εγώ.

Κεφαλλονιά 1948

Σάββατο μεσημέρι ο απόηχος του εκτελεστικού αποσπάσματος έχει σιγήσει. Το νεκροκάραβο σε λίγο θα σφυρίξει, για να μας αποχαιρετήσει. Μέσα στ' αυτιά μας θ' ακούγεται παράξενα η φωνή του, σαν να μας λέει: «Θα ξανάρθω σύντομα, θα ξανάρθω, γελάστε, παίξτε μέχρι την Παρασκευή. Θα ξανάρθω κουβαλώντας το τεφτέρι της ζωής και του θανάτου. Θα ξανάρθω, μη το ξεχνάτε».

Σήμερα Κυριακή ο Χάρος αναπαύεται χορτάτος από το αίμα των παλικαριών της αντίστασης. Σε λίγο θα χτυπήσει το καμπανάκι για την εκκλησία και πριν καλά-καλά τελειώσει η θεία λειτουργία, θ' ακουστεί η φωνή του υπαρχιφύλακα Κορακάκη: «Μη φύγει κανείς, θα σας μιλήσει ο θεολόγος για την σημασία της θυσίας του Χριστού».

Κι ενώ εκείνος θα λέει, εμάς το μυαλό μας θα τρέχει στα μελλούμενα. Πότε θα έρθει εκείνη η ώρα που, δίπλα στον θεολόγο, θα στέκει κι ο δάσκαλος αναλύοντας την σημασία της θυσίας αυτών κι όλων των παλικαριών που πότισαν με το αίμα τους τ' άγια χώματα της πατρίδας μας.

1969. Σήμερα περνάω με το τρόλεϊ απ' του Μακρυγιάννη. Παντού σημαιοστολισμός και πάνω στο βάθρο ένας καλοταϊσμένος και χοντρομπαλάς «κύριος» βγάζει λόγο, λόγο μίσους και διχασμού. Τα φαντάσματα δεν έφυγαν ακόμα. Κρατάν γερά με τα σκελετωμένα τους χέρια την εξουσία.

1975. Τα φαντάσματα ακόμα είναι εκεί, το ίδιο σκηνικό, οι ίδιοι άνθρωποι και μόνο ο κύριος ομιλητής άλλαξε. Κατά τ' άλλα όλα ίδια, ίδια κι απαράλλακτα.

Χτύπα σαλπιγκτή τη Σάλπιγγα σου.
Προχώρα, πίσω μην κοιτάς.
Γι' αυτούς που πέσαν
Άλλοι θα ’ρθουν.
Μυριάδες άλλοι καρτερούν
Να ’ρθει η σειρά τους.

Φ.Κ. 1948

Φλεβάρης 1948

40 μέρες συνεχώς βρέχει και δεν λέει να σταματήσει. Σήμερα έφτασε κι άλλη αποστολή από την Πάτρα. Όλοι μελλοθάνατοι, θύματα του περιβόητου Πατακιά που δίκαζε στον Πύργο. Εκεί, απ' ό,τι λένε οι νεοφερμένοι, μία είναι η ποινή: Θάνατος και μετά στο μεταγωγών για το πατίνι. Ρώτησα για το πατίνι και μου εξήγησαν τι είναι. Στον Πύργο μου είπαν δικάζει ο Πατακιάς κι αν κανένας ένορκος θελήσει να πει όχι, τον περιλαμβάνουν οι τραμπούκοι και το πρωί τον βρίσκουν σκοτωμένο σε κανένα ρέμα. «Τον σκότωσαν οι αντάρτες» Έτσι διαδίδουν την άλλη μέρα τα μεγάφωνα του φασισμού.

Για τον Πατακιά, λοιπόν, δεν χρειάζεται να είσαι ένοχος ή αθώος, αρκεί να βρεθεί ένας και να πει ότι ήσουν αντάρτης του ΕΛΑΣ και με τέτοιους «μάρτυρες» το καφενείο, κοντά στο δικαστήριο, ήταν πάντα γεμάτο και ήταν πολύ πρόθυμοι γι' αυτήν τη δουλειά. Μόλις αποσύρονταν οι ένορκοι για να βγάλουν δήθεν την «απόφαση», έφταναν οι χωροφύλακες και κάθε λογής τραμπούκοι κι έβαζαν στην μέση τον κατηγορούμενο και σε 5 λεπτά έμπαιναν μέσα και οι ένορκοι και, πριν προλάβουν ν' ανακοινώσουν την «ετυμηγορία», πεταγόταν ο Πατακιάς και φώναζε: «Θάνατος και πατίνι». Πριν προλάβει ο κατηγορούμενος να δει τι έγινε, τον άρπαζαν χωροφύλακες και τραμπούκοι και τον τράβαγαν στο μεταγωγών για να εκτελεστεί η ποινή. Το πατίνι: Εκεί αφού τον ξυλοκοπούν μέχρι αναισθησίας, τον πέταγαν στην κλούβα και τον μετέφεραν στην Πάτρα κι από κει στην Κεφαλλονιά για την εκτέλεση. Στο μεταγωγών Πύργου, τους κρατούσαν μόνο για να τους βασανίσουν.

Νέοι θεσμοί στη μεταδεκεμβριανή δικαιοσύνη κι απορώ πως τέτοιον δικαστή δεν τον έχουν κάνει ακόμα εισαγγελέα του Αρείου Πάγου οι ψευτοδημοκράτες, που κυβερνούν ελέω Αγγλοαμερικανών και φασιστοβαλιάδων.

Κεφαλλονιά

Ποιος δεν θυμάται τον Νίκο, τον Βερνάδο, που τον λέγαμε γιατρό. Καλοκάγαθος, αλλά είχε μεγάλη μανία με το γιατριλίκι.

Τον έβλεπες να κυκλοφορεί όλη μέρα με μια άσπρη μπλούζα και με τα ακουστικά στο χέρι, από ακτίνα σε ακτίνα, με ύφος καθηγητή. Οι φύλακες τον ήξεραν για γιατρό κι έτσι τον άφηναν να γυρίζει. Είχε δε τέτοιο ύφος, που το πίστευε κι ο ίδιος ότι ήταν γιατρός. Η ομάδα που ήξερε το χόμπι του αυτό, τον είχε κάνει νοσοκόμο διότι, πέρα από το χόμπι, είχε και μερικές γνώσεις στοιχειώδους ιατρικής. Όταν ερχόταν ο γιατρός της φυλακής, κοντά του πάντα κορδωτός κι ο Νίκος, με τα ακουστικά στη τσέπη.

Ωραίος τύπος που με την αγαθότητα του και το καλοπροαίρετο ψώνιο, μας έκανε να γελάμε τις μαύρες μέρες των εκτελέσεων στη φυλακή. Φίλε Νίκο, αν είσαι σήμερα ζωντανός σε χαιρετώ, αν όμως δεν ζεις σαν τόσες χιλιάδες φίλους, δε σε ξεχνώ.

Ήρωες και ξεχωριστοί άνθρωποι δεν είναι αυτοί που ο ένας κρεμά στο στήθος του άλλου, ευγενή μέταλλα. Ήρωας είναι το δεκαοχτάχρονο παλικάρι των φυλακών που το πρωί θα μετρηθεί με τον Χάρο με ζητωκραυγές για το δίκαιο του λαού και που πουθενά δεν θα γραφτεί και δεν θα μνημονευτεί απ' τους «επισήμους». Ήρωας είναι ο μαχητής που τη στιγμή που τον φώναζαν απ' το κελί 6 της Β' ακτίνας της Κεφαλλονιάς, βγήκε στητός και περήφανος, αναγκάζοντας κι αυτούς ακόμη τους δημίους του να σκύψουν το κεφάλι.

Αυτοί είναι ήρωες κι όχι εσείς που μπαίνετε στη γραμμή στις επίσημες γιορτές, βαρυφορτωμένοι με «λιλιά» ευγενών μετάλλων.

Για σένα απλέ μαχητή παράσημο είναι η θύμηση ενός λαού αγωνιστή, που συνεχίζει τον αγώνα σου τιμώντας την μνήμη σου.

Υ. Γ. Μετά τριάντα χρόνια.

1974 σήμερα. Σαν κάθε χρόνο περνάω από την Χρυσοστόμου Σμύρνης στον Βύρωνα για να δω το τόπο που τόσα παλικάρια έδωσαν

την ζωή τους. Μαζί κι ο φίλος και συμπολεμιστής μου Κλειδάς στις 7/8/'44. Η πλάκα είναι ξεθωριασμένη και τα γράμματα ούτε φαίνονται. Θα τα ξαναφρεσκάρουν οι διάφοροι πολιτικάντηδες, όταν πρόκειται να εκμεταλλευτούν την θυσία τους, ως πότε όμως; Οι νεκροί δεν ζητούν «λιλιά», ζητούν δικαίωση.

Στη μέση πάνω στο ράγιο στητός στέκεσαι,
το πρόσωπο σου καθάριο,
τα μάτια σου σπινθηροβόλα,
χωρίς ίχνος κακίας στο βλέμμα τους.
Με παράστημα περήφανου αετού
μηνύματα ζωής σ' εμάς
που πίσω μένουμε στέλνεις,
ΕΣΥ που σε λίγο θα φύγεις.
Φίλε και σύντροφε πολεμιστή
πάντα θα σε θυμάμαι,
πάντα θα θυμάμαι τον θάνατο σου,
τον δικό σου και των άλλων συντρόφων μας.
Πάντα θα θυμάμαι τους δήμιους σου.

Σε πολλούς ίσως φανούν παράξενα, ίσως και υπερβολικά, κι όμως ό,τι και να ειπωθεί για τα βασανιστήρια και την απάνθρωπη συμπεριφορά των φυλακών στο ξερονήσι, αυτό δεν θα είναι ούτε το ένα δέκατο από την πραγματικότητα.

Η απανθρωπιά και η προσπάθεια μείωσης της ανθρώπινης αξιοπρέπειας, ήταν στο κολαστήριο αυτό στην ημερήσια διάταξη.

«Αν δεν είσαι άξιος να βασανίζεις τους κρατούμενους, τότε είσαι ανάξιος να υπηρετείς το θεάρεστο τούτο σωφρονιστικό σύστημα της εθνικοφροσύνης».

Τάδε έφη Γλάστρας.

Για να μπορέσει όμως κανείς να μπει στην ψυχολογία και στον χαρακτήρα των ανθρώπων αυτών, θα πρέπει να τους έχει ζήσει έστω για λίγο, διότι ό,τι και να ειπωθεί από εμάς τους κρατούμενους κι ό,τι και να γραφτεί, δεν θα μπορέσει ν' αποδώσει έστω και κατά προσέγγιση το πνεύμα που επικρατούσε εκεί από το 1948 ως το 1951 (μέχρι τότε ήμουν εκεί) ανά διαστήματα.

Οι φύλακες εκεί είχαν επιμελώς διαλεχτεί. Ήταν κατά κανόνα βασανιστές εκ πεποιθήσεως. Οι περισσότεροι από αυτούς έψαχναν κάθε φορά να βρουν μεθόδους και τρόπους για να κάνουν μαρτυρικότερη την ζωή των κρατουμένων.

Άνθρωποι κατωτερικοί και δίχως ίχνος προσωπικότητας, βασικά αγράμματοι και τεμπέληδες που τους στρατολογούσαν οι διάφοροι πολιτικάντηδες απ’ τα χωριά των εκλογικών τους περιοχών, που για να κάνουν ρουσφέτι τους έστελναν μ’ ένα σημείωμα στο χέρι στις τότε υπηρεσίες του υπουργείου δικαιοσύνης, με πάνω τις ενδείξεις: «Ο φέρων το σημείωμα είναι άνθρωπος αφοσιωμένος στο κόμμα και παρακαλώ όπως προσληφθεί ως σωφρονιστικός υπάλληλος ή αλλού».

Να σωφρονίσει ποιος ποιον;

Ο αγράμματος τον καθηγητή;

Ο αναξιοπρεπής τον αξιοπρεπή;

Ο δειλός τον λεβέντη;

Ο συνεργάτης του καταχτητή τον μαχητή της αντίστασης;

Ο δούλος τον ελεύθερο;

Και πάνω απ' όλα διευθύνοντες, σαν τον τότε διευθυντή Γλάστρα, που ξεβράκωνε μέσα στο χαντάκι του Α' όρμου τους κρατούμενους, για να τους εξετάσει με την μαγκούρα ποιοι είναι υγιείς και ποιοι άρρωστοι, για να φτιάξει τις ομάδες αγγαρείας. ΑΙΣΧΟΣ ΥΠΑΝΘΡΩΠΟΙ.

Φ. Γιούρας 1948

ΠΡΩΤΗ ΜΕΡΑ ΣΤΗΝ ΓΙΟΥΡΑ

Αυτόν τον κατάξερο και ανεμοδαρμένο ξερόβραχο είχε διαλέξει, πριν αιώνες, ο τύραννος Σύλλας για εξοντωτήριο των πολιτικών του αντιπάλων. Τον ίδιο διάλεξαν και οι σημερινοί ομοϊδεάτες του μοναρχοφασίστες και ψευτοδημοκράτες του τόπου τούτου. Έτσι λοιπόν διάλεξαν και μας για το ξερονήσι αυτό.

Μετά από μια σειρά επεισόδια στις φυλακές της Κεφαλλονιάς, μας έστειλαν πειθαρχικά τιμωρημένους στη Γιούρα. Μας μετέφεραν πρώτα στο μεταγωγών Πειραιά κι από κει, μαζί με καμιά τρακοσαριά εξόριστους που τους προόριζαν για την Ικαρία, ξεκινήσαμε μ' ένα σαπιοκάραβο το «ΤΕΤΗ». Μας έριξαν δεμένους δυο-δυο σαν παστές σαρδέλες στο αμπάρι, που τα τοιχώματα του ήταν σκέτη λαμαρίνα, χωρίς καμιά επένδυση, κι έτρεχε νερό. Στιβαγμένοι ο ένας πάνω στον άλλον, μπήκαμε στο Ικάριο πέλαγος με τις γνωστές του τρικυμίες. Εμείς βάλαμε σ' ενέργεια το ατσαλόσυρμα κι είχαμε, οι πιο πολλοί από την αποστολή της Κεφαλλονιάς, λυθεί.

Μετά από 48 ώρες σχεδόν ταξίδι, φτάσαμε στη Γιούρα για να ξεφορτώσει εμάς.

Ήταν σχεδόν σούρουπο όταν φτάσαμε. Μας έβαλαν σε μια πλαγιά και οι πρώτοι κρατούμενοι που συναντήσαμε, ήταν οι μπαρμπέρηδες που μας έκαναν το κεφάλι γουλί. Μετά άρχισε η έρευνα. Μας διέταξαν ν' αδειάσουμε τις βαλίτσες μας κατάχαμα κι άρχισαν το ψάξιμο. Αυτό επιτρέπεται, αυτό όχι και τελικά μας πήραν τα μισά πράγματα. Αν είχεις καλό ρολόι, έλεγαν το έχεις κλέψει και στο έπαιρναν. Αν είχες πολλές κονσέρβες, στις έπαιρναν με την δικαιολογία ότι στις έχει δώσει η «αλληλεγγύη» κι έτσι, για το κάθε τι, είχαν δικαιολογία να στο πάρουν.

Στο τέλος τα μάζευαν σε κουβέρτες κι έλεγαν ότι τα πάνε στην αποθήκη. Στον δρόμο όμως «ξεχνάγανε» που είναι η αποθήκη και τα μοιραζόντουσαν.

Μετά οι φύλακες που έμειναν πίσω, μας έβαλαν στη γραμμή και

μας πήγαν προς τον πρώτο όρμο. Δεν είχαμε φτάσει στα μισά, όταν μας έφτασε τρέχοντας ένας φύλακας και, σταματώντας την φάλαγγα, μας χώρισε από τους άλλους κρατούμενους και τότε άρχισε ο Γολγοθάς.

Μας έβαλαν στην γραμμή κι από ένα μονοπάτι δίπλα στη θάλασσα μας οδήγησαν μέσα στη νύχτα στον 5ο όρμο. Σε κάθε στροφή έπεφταν πάνω μας με ξύλα και μας ρήμαζαν κυριολεκτικά. Εμείς τρέχαμε να σωθούμε μέσα στο σκοτάδι, φεύγαμε προς τα κάτω, μπρος η θάλασσα, φεύγαμε προς τα πάνω πέφταμε πάνω στα συρματοπλέγματα και σε κάθε γωνιά, οι δήμιοι με ρόπαλα μας περίμεναν. Εμείς πετάγοντας ό,τι είχαμε φορτωθεί και κρατώντας μόνο πρόχειρα ρούχα, ακολουθούσαμε το μονοπάτι δίπλα στη θάλασσα και κάθε λίγο πέφταμε, πότε με τα μούτρα, πότε τσουλώντας σαν τα παλιοτσούβαλα.

Είχα μαζί μου τον Βαγγέλη τον Γιαννακόπουλο, έναν Πειραιώτη που, μόλις σουρούπωνε, δεν έβλεπε καλά ούτε δυο μέτρα μπροστά του. Τον κρατούσα απ' το χέρι και κάθε λίγο τσουλάγαμε σαν παλιοτσούβαλα χάμω. Σε κάθε εμπόδιο, επειδή ήταν σκοτεινά, ο Βαγγέλης σκουντούφλαγε και κουτρουβαλούσε προς τον γκρεμό, πίσω κι εγώ για να τον κρατήσω να μη πέσει στη θάλασσα. Σωστό μαρτύριο, για να πάμε 50 μέτρα μπροστά είχαμε κουτρουβαλήσει 10 φορές. Τα χέρια μου και τα γόνατα μου ήταν μέσα στο αίμα. Με το ένα χέρι κράταγα το τσουβάλι με κάτι κουβέρτες και με το άλλο τον Βαγγέλη. Δεν ξέρω αν υπάρχει κόλαση, μα κι αν υπάρχει, ποτέ δεν μπορεί να είναι χειρότερη απ' την κόλαση εκείνη.

Με τα πολλά φτάσαμε επιτέλους πάνω σ' ένα ύψωμα. Από κει είδαμε λίγο παραπέρα λάμπες θυέλλης να φωτίζουν ένα σημείο. Τραβήξαμε προς τα φώτα και, μόλις φτάσαμε εκεί, μας συγκέντρωσαν σε κύκλο κι έπεσαν πάνω μας με τα ρόπαλα, φύλακες, πρεζάκηδες κι όλο το σκυλολόι και βαράγανε σαν λυσσασμένοι, βρίζοντας μας χυδαία. Το θέαμα ήταν φρικιαστικό καθώς οι λάμπες φώτιζαν το μέρος εκείνο λες και ήταν κόλαση. Μέσα στο μισοσκόταδο και στις αναλαμπές, οι σιλουέτες των βασανιστών

φαινόντουσαν σαν απόκοσμα τέρατα που κρατώντας ρόπαλα, χυμούσαν πάνω στους αλυσοδεμένους αγωνιστές. Ήταν μια νύχτα φρίκης.

Ακόμη και οι σκορπιοί είχαν κρυφτεί εκείνη τη νύχτα απ' τη τρομάρα τους. Ανθρωπόμορφοι σκορπιοί, με κολασμένες συνειδήσεις τους είχαν αντικαταστήσει. Όταν κουράστηκαν να μας δέρνουν, μας είπαν να πάμε να μπούμε σε κάθε σκηνή κι από ένας. Πραγματικά, καταματωμένοι όπως ήμασταν, τρέξαμε και μπήκαμε σε κάτι σκηνές που ήταν λίγο παρακάτω. Μέσα ήταν κι άλλοι κρατούμενοι κι αυτοί τιμωρημένοι και μας έκαναν λίγο τόπο να κάτσουμε, περιμένοντας να ξημερώσει. Αλλά καλύτερα να μην ξημέρωνε, το τι τραβήξαμε θα το διηγηθώ παρακάτω.

Για την ιστορία θα γράψω εδώ τα ονόματα των βασανιστών μας:
Αρχιφύλακας Φιλίππου
Φύλακας Ακριβός
Φύλακας Παπαγιάννης. Ήταν αδειούχος και μόλις έφτασε, πήρε το μερτικό του λίγο εκπρόθεσμα, αλλά το πήρε και με το παραπάνω.
Κι ο βασανιστής του 4ου όρμου Στράτος Κοτσομπολίδης ή Κοτσομπόλης.

Μερικοί απ' τους κρατούμενους:
Καρκατζός Δημήτρης
Τσικουράκης Λευτέρης
Ψαλιδόπουλος Γιώργος
Καραβίδας Κώστας
Παπαδόπουλος Άλκης
Αντωνάτος
Τσώνης Λάκης
Ζώης
Τσίγκας Γιώργος
Γιαννακόπουλος Βαγγέλης

ΤΗΝ ΑΛΛΗ ΜΕΡΑ

Πριν καλά ξημερώσει, ακούστηκε σάλπιγγα και οι χαφιέδες και πρεζάκηδες, τσανάκια της υπηρεσίας, άρχισαν να φωνάζουν και να τσιρίζουν για να συγκεντρωθούμε μπροστά στο αρχιφυλακείο του όρμου. Αφού μας έβαλαν στη γραμμή, άρχισαν να μας ρωτάνε για τα στοιχεία μας κι όταν έγραψαν και το τελευταίο από μας, μας έβαλαν σε ξεχωριστή γραμμή και μας παρέδωσαν στον χειρότερο φύλακα βασανιστή, Ακριβό.

Αυτός χτυπώντας μας μ' ένα χοντρό ξύλο, μας οδήγησε σ' έναν ορμίσκο που ήταν γεμάτος χοντρούς κορμούς πεύκων, τους είχαν αφήσει εκεί άλλοι κρατούμενοι, διότι δεν μπορούσαν να τους μεταφέρουν. Μας διέταξε να τους κουβαλήσουμε πάνω στα μαγειρεία που ήταν στην πλαγιά του λόφου.

Για μας ήταν αδύνατο να τους κουβαλήσουμε. Αυτός μας χτυπούσε με λύσσα και καθώς κάναμε προσπάθεια να τους μεταφέρουμε, τα πόδια μας λυγούσαν από το βάρος και γονατίζαμε στο χώμα. Τότε αυτός έπεφτε πάνω μας με λύσσα και βάραγε όπου έβρισκε. Έφτασε το μεσημέρι κι ενώ οι άλλοι κρατούμενοι πήγαν για φαΐ, εμάς αυτός ο αντίχριστος μας παίδευε μέχρι τις 3 το μεσημέρι. Το μαρτύριο κράτησε μέρες.

Εγώ κατόρθωσα να πάω στον γιατρό, επειδή ήμουν τραυματίας και τα τραύματα μου ήταν ακόμη πολύ εμφανή. Ο γιατρός με απάλλαξε από αγγαρείες και μ' έστειλε στον Β' όρμο, όπου έμεναν οι άρρωστοι και οι ανάπηροι. Τους άλλους μόλις τελείωσε η τιμωρία τους, τους σκόρπισαν στους άλλους όρμους.

Εδώ θα διηγηθώ ένα επεισόδιο για να δει κανείς την υποκρισία του δήθεν εντολοδόχου του θεού αρχιμανδρίτη Προκοπίου Παπαθεοδώρου που ήταν θρησκευτικός διευθυντής της Γιούρας και του υπουργείου Δικαιοσύνης.

Ήταν ανήμερα του Πάσχα 1948. Όλους τους κρατούμενους μας είχαν μαντρώσει πάνω στο ύψωμα του 5ου όρμου για τη θεία λειτουργία. Ο αρχιφύλακας είχε στείλει το πρωί 5 από τους

τιμωρημένους να κουβαλάνε πέτρες πάνω στον απέναντι λόφο, όχι για να τους κάνουν κανένα έργο αλλά για να τους βασανίσουν. Από κει που είμαστε εμείς βλέπαμε καθαρά τους βασανισμένους κι από πίσω ο Ακριβός τους χτυπούσε με το ξύλο αφηνιασμένος.

Όταν άρχισε η λειτουργία και οι παπάδες κρατούμενοι έψελναν μαζί με τον Προκόπη τις πασχαλινές ψαλμωδίες, μερικοί από μας δεν κρατηθήκαμε και μεγαλοφώνως τους είπαμε: «Τότε σταύρωσαν τον Χριστό, τώρα σταυρώνουν και μας» και δείχναμε προς τον λόφο.

Ο Προκόπης, κάνοντας δήθεν πως δεν ξέρει τίποτε για τα βασανιστήρια που γινόντουσαν εκεί, γύρισε και είπε στον αρχιφύλακα: «Κύριε αρχιφύλακα σήμερα είναι μέρα της χριστιανοσύνης και δεν πρέπει να εργάζεται κανείς». Κι ο αρχιφύλακας είπε στον Προκόπη: «Πάτερ μου μόνοι τους θέλουν να "εργασθούν". Εγώ τι να κάνω; Μπορώ να τους το απαγορεύσω; Εδώ ό,τι κάνει ο καθένας το κάνει "εθελοντικά"». Και κείνος λες και δεν γνώριζε τι σημαίνει «εθελοντικά» του είπε: «Το ξέρω τέκνον μου ότι πήγαν εθελοντικώς, εσύ όμως έχεις χριστιανικό καθήκον να τους εμποδίσεις». Δεν φτάνει που μας βασανίζανε τις άγιες μέρες, αλλά μας έλεγαν κι άθεους κι αντίχριστους.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΣ ΚΑΙ ΦΑΡΙΣΑΙΟΙ ΥΠΟΚΡΙΤΕΣ, ΠΡΟΚΟΠΗ ΚΑΙ ΚΑΘΕ ΠΡΟΚΟΠΗ Η ΚΟΛΑΣΗ ΣΑΣ ΚΑΡΤΕΡΕΙ, ΤΑ ΕΙΣΙΤΗΡΙΑ ΣΑΣ ΓΙΑ ΚΕΙ ΒΓΗΚΑΝ ΜΑΖΙ ΜΕ ΤΗ ΓΕΝΝΗΣΗ ΣΑΣ

Χριστέ κάτω απ' την δική σου
πάντα σκέπη
κι απ' τον δικό σου
τον σταυρό, μας σταυρώνουν.
Αυτοί Χριστέ που σταύρωσαν και σένα,
τα χρόνια εκείνα τα παλιά.
Αυτοί είναι που σταυρώνουνε
και σήμερα εμένα.
Και πάντα κάτω
απ' τον δικό σου το σταυρό, Χριστέ.

Ε.Τ.
Φ. Γιούρας 1948

Άνοιξη ’48 Πάσχα, ημέρα Τετάρτη

Η πρωτεύουσα ζει κάτω από τη τρομοκρατία των νεοφασιστών και των ψευτοδημοκρατών συνεργατών τους, οι οποίοι, μη μπορώντας να λυγίσουν τον αγωνιζόμενο λαό, ξεσπούν με λύσσα πάνω στους σιδεροδέσμιους αγωνιστές της εθνικής αντίστασης.

Ένα ραμολί, ένα ανδρείκελο, Σαμιώτης στην καταγωγή, πρωθυπουργός των ξένων, αυτοδιαφημιζόμενος δημοκράτης, τρέμοντας απ' τις αρρώστιες και τα γηρατειά και σέρνοντας το αμαρτωλό του κουφάρι προς τον λάκκο, σαν νεότερος χάρος που μισεί κάθε πηγή ζωής, ούτε τούτη τη μέρα δε σεβάστηκε. Την μέρα που όλη η ανθρωπότητα θρηνεί για το σταύρωμα του θεανθρώπου, αυτό το άθλιο ανθρωποειδές έριξε σήμερα πάνω στο γραφείο του υπουργού τους φακέλους τριακοσίων αγωνιστών της αντίστασης, την αφρόκρεμα της ελληνικής λεβεντιάς και σείοντας το σκελετωμένο του χέρι φώναξε αφρισμένα:

- Σκοτώστε τους, σκοτώστε τους, σκοτώστε τους.

Φίλε Γιαννάκη Μπουρνιά
Φίλε Πέτρο Μπουλούμπεη
Φίλε Δημήτρη Κομνηνέ
Φίλε Καμουτσή
και σας όλους τους φίλους μου, αγωνιστές της εθνικής αντίστασης που πέσατε κάτω από τα βόλια των μοναρχοφασιστών και των ψευδοδημοκρατών συνεργατών τους δεν σας ξεχνώ, δεν ξεχνώ την θυσία σας και ούτε ξεχνώ τους δήμιους σας.

ΙΣΤΟΡΙΚΕΣ ΟΜΟΙΟΤΗΤΕΣ:
ΟΛΑ ΤΑ ΕΓΚΛΗΜΑΤΑ Η ΙΕΡΑ ΕΞΕΤΑΣΗ ΤΑ ΕΚΑΝΕ
ΕΝ ΟΝΟΜΑΤΙ ΤΟΥ ΘΕΟΥ.
ΟΛΑ ΤΑ ΕΓΚΛΗΜΑΤΑ ΟΙ ΨΕΥΤΟΔΗΜΟΚΡΑΤΕΣ ΤΑ ΕΚΑΝΑΝ
ΕΝ ΟΝΟΜΑΤΙ ΤΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ.

Γιούρα Απρίλης 1948

Είμαι στον Β' όρμο και μένω στη σκηνή 38. Είναι λίγος καιρός που έχω φτάσει και δεν έχω ακόμη προσαρμοστεί εκεί. Εκεί μας έχουν ανάκατα, πολιτικοί, ποινικοί όλοι στην ίδια σκηνή.

Μόλις σκοτεινιάσει ανάβουμε το λαδοφάναρο και κατά τις 8 ο κράχτης φώναζε να σβήσουμε όλα τα φώτα. Μέσα σε λίγη ώρα οι μαγγουροφόροι φύλακες περιέρχονταν στη σκηνή για έλεγχο κι αλίμονο σ' αυτούς που θα πιάσουν να μιλάνε. Στη σκηνή μας έχουμε τρεις ποινικούς πολύ καλά παιδιά, ο ένας τον Δεκέμβρη με τα γεγονότα μας είχε πολύ βοηθήσει στην περιοχή των Εξαρχείων, ο άλλος ήταν ανάπηρος από πολιομυελίτιδα. Ήταν τ' αδέλφια Φαγκλή. Ο τρίτος ήταν κάποιος ονόματι Μαντζήρης, ίσως να μην ήταν το πραγματικό του όνομα. Παλιά αμαρτία, πορτοφολάς, παπατζής, σαλταδόρος και βάλε. Είχε γυρίσει τη μισή Ευρώπη αρπάζοντας τα πορτοφόλια των αφελών. Κι έτσι, μην έχοντας άλλο μέσο ψυχαγωγίας για να περάσει η ατελείωτη νύχτα, λέγαμε στον Μαντζήρη να μας διηγηθεί τα της δράσης του. Ο Μαντζήρης μας είχε βάλει όρους: Κάθε ένα τέταρτο της ιστορίας, θα του δίνουμε 1/2 τσιγάρο κι ένα ολόκληρο μόλις άρχιζε κι ένα μόλις τελείωνε η κάθε ιστορία.

Έτσι, εκείνο το βράδυ, ο Μαντζήρης μας διηγότανε για ένα παλιοτόμαρο Ιταλό φύλακα που είχε, όταν τον είχαν πιάσει στο Μιλάνο, γιατί είχε αρπάξει κάτι πορτοφόλια στο σταθμό του τρένου. Κι ενώ ο Μαντζήρης μας έλεγε όποιος το βρει ποιανού έμοιαζε, θα του δώσει 2 τσιγάρα, ακούστηκε μια φωνή μέσα στο σκοτάδι: «Του Γλάστρα έμοιαζε». Ο Μαντζήρης δεν κατάλαβε ποιος το ’πε, μα ούτε κι εμείς κι αρχίσαμε να γελάμε: «Μπράβο αυτουνού έμοιαζε». Μα σε κλάσμα δευτερολέπτου άνοιξε με ορμή η πόρτα της σκηνής και μέσα στο σκοτάδι, φάνηκε η απαίσια μορφή του ανθρωπογδάρτη Γλάστρα: «Βγείτε ρε όλοι όπως είστε έξω για να δείτε ποιανού έμοιαζε». Βγήκαμε όπως είμαστε έξω, όλοι φυσικά κοιμόμαστε με τα ρούχα, μας έβαλαν στη γραμμή και μας άρχισαν στις μαγκουριές.

Ευτυχώς που στο Β' όρμο μάζευαν όλους τους φύλακες που έδειχναν απροθυμία στους βασανισμούς κι έτσι, μες στο σκοτάδι, τις πιο πολλές μαγγουριές τις έτρωγαν τα σκοινιά της σκηνής παρά εμείς.

Σκορπίσαμε σαν του λαγού τα παιδιά και χωθήκαμε σε όποια σκηνή βρίσκαμε. Το πρωί ο υπαρχιφύλακας που έκανε χρέη αρχιφύλακα στον όρμο, μας έβγαλε όλους αγγαρεία και κουβαλάγαμε ξύλα για τα μαγειρεία του όρμου.

Το ωραίο ήταν πως μόλις οι άλλοι κρατούμενοι έβλεπαν τον Μαντζήρη του κάνανε πλάκα: «Ποιανού έμοιαζε ρε Μαντζήρη ο Ιταλός; Πες μας και θα πάρεις δυο τσιγάρα». Κι ο Μαντζήρης ατάραχος: «Του Γλάστρα ρε, του Γλάστρα. Ρίχτε τώρα τα τσιγάρα μάγκες». Άρπαγε τα τσιγάρα και τα έχωνε μέσα στο πλεκτό του σκούφο. Μόλις πήγαινε λίγο πιο κάτω τα μοίραζε στα μπατίρια.

Εκεί μέσα στην παγωμένη και θεοσκότεινη νύχτα, ένας τσιγγάνος απ' την Κομοτηνή, είχε μαζέψει μερικά κλαδιά και είχε βάλει λίγο φωτιά έξω από την σκηνή, για να ζεστάνει το παγωμένο του κορμί. Με τους ήχους ενός παλιοτενεκέ, που τον είχε κάνει νταούλι, σιγοτραγουδούσε τους πόθους και τους καημούς της διασκορπισμένης του φυλής.

Ένα βράδυ τον «κάρφωσαν» τα τσιράκια της υπηρεσίας και τον έπιασαν οι φύλακες βασανιστές κι αφού τον έδειραν απάνθρωπα, τον άφησαν όλη τη νύχτα μισοτσίτσιδο και νηστικό στο ύπαιθρο. Από την άλλη μέρα το νταούλι του τσιγγάνου σταμάτησε ν' ακούγεται. Μέσα όμως στην καρδιά μας το νταούλι του τσιγγάνου εξακολουθεί να χτυπά τους πόθους του και τους καημούς του, που είναι και πόθοι μας και καημοί μας.

Ο Τσιγγάνος

Χτύπα τσιγγάνε το νταούλι
να φέρει βόλτα ο Χάροντας
χοροπηδώντας στις ψυχές των κολασμένων,
των υποταχτικών των αφεντάδων.
Χτύπα τσιγγάνε το νταούλι
να φέρει βόλτα ο Χάροντας
στις κολασμένες τους ψυχές,
σ' αυτές που λόγος ανθρωπιάς θέση δεν έχει.
Χτύπα τσιγγάνε, χτύπα το.
Κι απ' την καρδιά σου πια το αχ! Μην ακουστεί.
Σε λίγο η μέρα θε να φέξει
και το σκοτάδι θα χαθεί.
Χτύπα τσιγγάνε το νταούλι,
χτύπα με πάθος, με ορμή,
να σαρωθούν οι κολασμένοι
και τούτη η γη ν' αναστηθεί.
Χτύπα τσιγγάνε το νταούλι
κι ο πλάστης από πάνω στέκει,
αυτός που όλα εν «σοφία»
τα έπλασε και τώρα βλέπει.
Εσύ τσιγγάνε να ’σαι σκλάβος,
μόνος, φτωχός, χωρίς πατρίδα,
παραδαρμένος χωρίς στέγη,
χωρίς παιδιά, χωρίς φαμίλια,
χωρίς μιαν άκρη ν’ ακουμπήσεις
το κουρασμένο σου κορμί,
χωρίς μια πέτρα ν' αποθέσεις,
να παραδόσεις την ψυχή.
Χτύπα τσιγγάνε το νταούλι,
χτύπα με λύσσα, με οργή,
μόνο μπροστά σου τώρα βλέπε

κανένας δεν σε συμπονεί.
Μόνος, φτωχός, χωρίς πατρίδα,
χωρίς μιαν άκρη να σταθείς,
μόνος θα βρεις την λευτεριά σου
εσύ κι η σκόρπια σου φυλή.
Χτύπα τσιγγάνε το νταούλι,
χτύπα με πάθος, με οργή.
Σε λίγο το σκοτάδι φεύγει
και θα φανεί η γλυκιά αυγή.

Ε.Τ.
Φ. Γιούρας 1948

Οι σκλάβοι χτυπάν τα ταμπούρλα
και γύρω η φύση αλαλιάζει,
τον δρόμο μας δείχνουν,
σε λίγο χαράζει.
Εμπρός σκλαβωμένοι
τραβάτε τα ξίφη,
ορμάτε, τσακίστε
γκρεμίστε τα τείχη.

Γιούρα 1948

Σήμερα πήγα να πάρω κρυφά λίγο νερό από την μικρή πηγή που ήταν λίγο πιο πάνω από τον Β' όρμο, μέσα στο ρέμα. Πέρασα το συρματόπλεγμα και σύρθηκα λίγο-λίγο, κρύφτηκα κοντά στον λάκκο με το νερό, περιμένοντας να δω μη τυχόν φανεί κανένας φύλακας και με δει και τότε αλλοίμονο μου, τίποτα δε με γλυτώνει. Η τιμωρία ήταν μία: Φόρτωμα με άμμο σε σακιά κι ανέβασμα στον λόφο που οι φύλακες και χωροφύλακες το είχαν ονομάσει Ιστίμπεη. Ποιος δεν θυμάται τους αγωνιστές που, δερνόμενοι και προπυλακιζόμενοι, τραβούσαν τον μαρτυρικό ανήφορο προς την κορυφή;

Έτσι όπως ήμουν κρυμμένος πίσω από κάτι πικροδάφνες, φάνηκε στη στροφή του μονοπατιού να έρχεται ένας φύλακας προς τα κει. Εγώ μπήκα, όσο μπορούσα, πιο βαθιά μέσα στις πικροδάφνες. Σε λίγο έγινε ησυχία και σύρθηκα προς τα έξω σιγά-σιγά, με χίλιες προφυλάξεις. Τράβηξα προς το νερό. Δεν είχα προχωρήσει αρκετά κι άκουσα θόρυβο. Ανασηκώθηκα λίγο κι είδα κατάπληκτος τον φύλακα που συμμάζευε το παντελόνι του.

Είχε ο απαίσιος αποπατήσει μέσα στο νερόλακκο που συγκεντρώνονταν λίγο από την πηγή που ήταν εκεί δίπλα. Ήξερε το ανθρωποειδές κτήνος ότι κάποιος από εμάς θα επιχειρούσε να πάρει νερό και το μαγάρισε. Ο ΜΑΓΑΡΙΣΜΕΝΟΣ.

Φ. Γιούρας 1948, Β' όρμος

Γιούρα τέλος του χρόνου

Ο «Μπάρμπα Γιάννης», το καΐκι της υπηρεσίας, έφτασε πάλι. Οι περισσότεροι είναι από το Επταπύργιο και απ’ τις φυλακές Καλαμάτας.

Τους έχουν πάνω στην πλαγιά του όρμου για την καθιερωμένη «έρευνα» (διάβαζε αρπαγή). Τούτο επιτρέπεται, τούτο όχι, και οι στρωμένες πάνω στα θυμάρια κουβέρτες γεμίζουν από τα

«απαγορευμένα». Μας ειρωνεύονται κιόλας: «Γράψε», σου έλεγαν, «πάνω στα πράγματα σου, το όνομα σου κι άμα απολυθείς να τα ζητήσεις από τον αποθηκάριο».

Μετά: Το δεύτερο μέρος της παράστασης. Κούρεμα γουλί, τραγιά κανονικά κι όποιος παραπονιόνταν πως η μηχανή δεν έκοβε, τον λόγο είχε η μαγκούρα, ξύλο μέχρι αναισθησίας.

Εμείς παρακολουθούσαμε το θέαμα κρυμμένοι πίσω απ' τις στοίβες τα καυσόξυλα, ψάχνοντας ταυτόχρονα για κανένα γνωστό, για να μάθουμε κανένα νέο. Αλλά, όπως είναι ταλαιπωρημένοι και κουρεμένοι σαν τραγιά, πολύ δυσκολευόμαστε ν’ αναγνωρίσουμε κανέναν φίλο. Σε λίγο το ξεχώρισμα. Τα «στέρφα» απ' τα «γαλάρια» χώρισμα για τους όρμους. Ο πρώτος και ο τέταρτος είναι για τις καθημερινές αγγαρείες, ο πέμπτος πειθαρχικός, ο δεύτερος για τους ανάπηρους, γέρους κι αρρώστους και ο πολύς τρίτος, για τα «στελέχη» και τους «διανοούμενους». Βλέπεις είχαμε και τέτοιους κι έπρεπε λοιπόν η υπηρεσία να μας «προστατεύσει». Έπρεπε εμάς τους εργάτες και τους αγρότες, που γι' αυτούς είμαστε τα «απολωλότα πρόβατα», τρομάρα να τους έρθει, να μας έχουν μακριά από κάθε επαφή με τα «στελέχη» και για τον λόγο αυτό, όποιος δήλωνε γραμματιζούμενος τον πήγαιναν εκεί. Έβλεπες λοιπόν κρατούμενους, που με το ζόρι είχαν βγάλει δυο τάξεις του δημοτικού. να έρχονται από άλλες φυλακές φορώντας γυαλιά, ένδειξη διανοούμενου, και να δηλώνουν με στόμφο, σπουδαστής, τελειόφοιτος γυμνασίου ή ό,τι άλλο έβρισκαν βολικό, για να πάνε στο αραλίκι και κοντά στα «στελέχη», αδιαφορώντας πως άλλοι πραγματικοί επιστήμονες κι ακέραιοι αγωνιστές δήλωναν εργάτες ή αγρότες μόνο και μόνο να ’ναι κοντά στους άλλους ταλαιπωρημένους κρατούμενους, για να τους συμπαραστέκονται στις δύσκολες μέρες.

Όταν εμείς τραβάγαμε φορτωμένοι με πέτρες ή τσουβάλια άμμο, αυτοί εκεί έκαναν ηλιοθεραπεία και γυμναστική, για να κρατάνε σιλουέτα, τρομάρα να τους έρθει, γιατί το μόνο τους όφελος ήταν η κοροϊδία που εισέπρατταν από εμάς κάθε φορά που περνάγαμε απ'

έξω. Όλοι όμως αυτοί ήθελαν κατά κάποιο τρόπο κάποιος να τους εξυπηρετεί, γι' αυτό λοιπόν, μόλις έφταναν στον όρμο, γινόταν η εσωτερική κατανομή και τακτοποίηση. Τους δεδηλωμένους «ηγέτες» τους αναλάμβαναν οι επί της υποδοχής, διάβαζε τσιράκια, δεν στερούμαστε και ’μεις από τέτοια, τους μετέφεραν τα μπαγκάζια, τους έστρωναν τα κρεβάτια, ενώ αυτοί άρχιζαν διαβουλεύσεις «υψηλού επιπέδου» με τα υπάρχοντα εκεί «στελέχη».

Έκαναν ανακατανομή στις διάφορες ηγετικές θέσεις κι αν υπήρχε στενότητα δημιουργούσαν και νέες. Φυσικά όλα αυτά ερήμην των κρατουμένων. Ήθελες δεν ήθελες, ήταν ο ηγέτης. Τον έστηναν εκεί κι αν τολμούσες να διαφωνήσεις, την άλλη μέρα κιόλας είχες βγει ΒΟΥΚΙΝΟ στο στρατόπεδο, με διάφορα κοσμητικά επίθετα: ύποπτος, κουρασμένος, κιοτής, δηλωσίας κι ό,τι άλλο πρόχειρο είχε το βρώμικο τους μυαλό. Όλα αυτά, βέβαια, στο ψι-ψι. Μόλις λοιπόν γινόταν και η νέα ανακατανομή των διαφόρων υπευθυνοτήτων, άρχιζε το αραλίκι και η αφ' υψηλού καθοδήγηση των «υποταχτικών».

Ποιος θα μπει καντινιέρης, ποιος κράχτης, ποιος παπάς θα κάνει το πρωί την προσευχή, το κανόνιζαν αυτοί και φυσικά με τα δικά τους κριτήρια, εξαρτιόταν πως χειριζόσουν το φτερό και την ΚΟΥΛΟΥΡΑ*.

Μετά άρχιζε το δεύτερο στάδιο, το γνωστό τροπάρι. Είμαι άρρωστος, διέταξε ο γιατρός ανάπαυση κι έτσι ούτε υπηρεσία, ούτε τίποτα. Ξάπλα λοιπόν οι «άρρωστοι», ενώ στην ουσία άλλοι ήταν πραγματικά άρρωστοι και βολόδερναν στα παλιοαναρρωτήρια μέσα στις παλιοσκηνές του πρώτου. Μόλις βαριόντουσαν ή δεν είχαν θέσεις άδειες για να αναρριχηθούν, έβαζαν μπρος το άλλο «μηχανάκι». Έβαζαν τους δικούς μας γιατρούς και τους έγραφαν διάφορες ανύπαρκτες αρρώστιες κι ενώ άλλοι, πραγματικά άρρωστοι κρατούμενοι, αγωνιζόντουσαν μήνες και μήνες για να πετύχουν μεταγωγή, αυτοί το πετύχαιναν αμέσως και πήγαιναν σε άλλες φυλακές.

Μόλις έφταναν εκεί, «έπειθαν» πάλι τους δικούς μας γιατρούς,

πως πρέπει απαραίτητα να πάνε στο νοσοκομείο κι άφηναν να εννοηθεί πως είναι «κομματικό» καθήκον να πάνε να συναντήσουν κάποιο άλλο δήθεν στέλεχος για κομματικές επαφές, ενώ στην ουσία πήγαιναν για να στείλουν έξω σημειώματα, κατηγορώντας κάποιον, και να κάνουν «ανθράκευση»*.

Μόλις έφταναν στο νοσοκομείο, πάλι εκεί τα ίδια. Τα τσιράκια επί της υποδοχής κι ενώ γίνονταν καλή «επικοινωνία» και «ανθράκευση», επέστρεφαν στη φυλακή κι αν εντωμεταξύ είχε έρθει κάποιος άλλος και τους είχε πάρει το «πόστο», άρχιζε ο εσωτερικός καυγάς και πάντα την θέση του νικητή την καθόριζε το ποιος, ποιον.

Η κάστα κάστα και οι πληβείοι πάντα πληβείοι και το κίνημα ΠΑΝΤΑ ΧΑΜΕΝΟ.

Ωραία περνάμε εδώ στα κολαστήρια!

Αγωνιστές του λαού κουράγιο.

**Κουλούρα: φυλακίστικη ορολογία των φυλακών Κέρκυρας. Μαξιλαράκι σε σχήμα κουλούρας που το τοποθετούσαν στο τσιμεντένιο πεζούλι για κάθισμα.*

**Ανθράκευση: φυλακίστικη ορολογία που σημαίνει ότι μαζεύω χρήματα κι όταν πάω πάλι φυλακή, τα περνάω χωρίς να δώσω στην ομάδα τα 50/ 100, που υποχρεούμαι σύμφωνα με την απόφαση της συνέλευσης.*

Σήμερα φτάνει ο νέος διευθυντής σε αντικατάσταση του ανθρωπογδάρτη Γλάστρα. Σε μας τους περισσότερους είναι αρκετά γνωστός από την «καλή» του συμπεριφορά στις φυλακές Κεφαλλονιάς. Τον φέρνουν εδώ οι ψευτοδημοκράτες του κέντρου για «ανανεωτή». Τώρα οι μέθοδοι θ' αλλάξουν. Από κει που τάιζαν το μεσημέρι σάπιες φακές με σκουλήκια και το βράδυ σάπιες ρέγγες, θα μας ταΐζουν το μεσημέρι σάπιες ρέγγες και το βράδυ σκουληκιασμένα ρεβίθια. Και το βαλιτσάκι που κουβάλαγε τα χρήματα από τα σάπια και κλεμμένα απ' το συσσίτιο των κρατουμένων θ' αλλάξει χρώμα κι από μαύρο θα γίνει λευκό. Βλέπεις τώρα της μόδας είναι το λευκό.

Από το πρωί γίνεται «εξωραϊσμός» στο κολαστήριο. Τα «τσιράκια» της υπηρεσίας, καλοξυρισμένα κι έτοιμα για το «θερμό» χειροκρότημα, για το καλώς ορίσατε στον παράδεισο της εθνικοφροσύνης και μπροστά μπροστά οι δασκαλεμένοι που θα διαβεβαιώσουν τον νέο αφέντη, για την «καλή» συμπεριφορά του προσωπικού και την πατρική συμπεριφορά του απερχόμενου.*

Σε λίγο η παράσταση θ' αρχίσει. Το σκηνικό έτοιμο. Καλοσκουπισμένοι δρόμοι, ασβεστωμένο αναρρωτήριο και μερικοί δασκαλεμένοι, τσιράκια, δήθεν «άρρωστοι», θα διαβεβαιώσουν το νέο αφεντικό για την επάρκεια φαρμάκων και την πατρική συμπεριφορά του προσωπικού. Οι βασανιστές φύλακες με καλοπλυμένη στολή, να 'ναι καλά τα τσιράκια τους που τους έκαναν μπουγάδα, καλοξυρισμένοι, πολλοί με γυαλισμένα παπούτσια, παραταγμένοι για την υποδοχή.

Όλοι κοιτούν προς το πέλαγος να φανεί ο «μπάρμπα Γιάννης». Το καΐκι της υπηρεσίας με τον «υψηλό» επισκέπτη. Όλα έτοιμα και μόνο η θάλασσα δεν συμφωνεί μαζί τους και τους τα έκανε «θάλασσα», όπως κοινώς λέμε, κι όλες οι ετοιμασίες πάνε τζάμπα.

Αλλά δε βαριέσαι κι αύριο μέρα είναι, θα κοπάσει η θάλασσα και θα μπορέσει να έρθει ο νέος «αφέντης» του ξερόβραχου με τις χιλιάδες αλυσοδεμένους αγωνιστές κι η ζωή θα πάρει τον παλιό της ρυθμό.

Ξύλο, αγγαρείες, έλλειψη νερού και πάνω απ' όλα οι διαβεβαιώσεις του υπουργού δικαιοσύνης, ψευτοδημοκράτη, ελέω φασιστοβασιλιά σήμερα, στις μανάδες μας για πατρική συμπεριφορά του προσωπικού, για επάρκεια φαρμάκων και νερού, για καλό συσσίτιο. Και στις πιο δύσπιστες θα δείχνει την αναφορά του νέου διευθυντή που τους διαβεβαιώνει πως όλα είναι καλά κι ότι ο ίδιος επισκέφθηκε το αναρρωτήριο και μίλησε με τους «ασθενείς» και τον διαβεβαίωσαν για την καλή συμπεριφορά των πάντων κ.λπ.

Και μετά πάλι απ' την αρχή. Ξύλο, βασανιστήρια και λοιπά. Το απόγευμα με φωνάζουν για μεταγωγή. Πάω στου Αβέρωφ για να εισαχθώ στο νοσοκομείο. Αύριο φεύγω από το κολαστήριο, πίσω μου όμως μένουν χιλιάδες αγωνιστές.

Η μεταγωγή μου ανεβλήθη, δεν ξέρω γιατί. Το απόγευμα με φώναξαν στο γραφείο του υποδιευθυντή Μαρκόπουλου και με ρωτά, ποιος μου έκανε γνωμάτευση και φεύγω. Τους απαντώ πως δεν ξέρω, το μόνο που ξέρω είναι ότι το μάτι μου πυορροεί και πρέπει να πάω το συντομότερο στο νοσοκομείο. «Τράβα τώρα και ξέχασε την μεταγωγή, εδώ κάνουμε κουμάντο εμείς».

Έφυγα και γύρισα στη σκηνή. Γράφω γράμμα στους δικούς μου και το στέλνω κρυφά με κάτι μεταγόμενους που φεύγουν αύριο το απόγευμα.

**Διευθυντής σε φυλακές που οι Γερμανοί έκλειναν κι εκτελούσαν τους πατριώτες. Η γερμανοδεξιά τον προβίβασε σε διευθυντή Α και τον χρησιμοποιούσε σαν διευθυντή στις ίδιες φυλακές κι αργότερα στη Γιούρα. Το ίδιο έκαναν αργότερα και οι ψευτοδημοκράτες που κυβέρνησαν ελέω φασιστοβασιλείας κι αγγλοαμερικάνων τούτο το τόπο.*

Γιούρα 1949

Σήμερα έφτασαν στη Γιούρα οι διάφοροι προμηθευτές για να δώσουν τα διαπιστευτήρια τους στον νέο «αφέντη» και να κανονίσουν με το κύκλωμα τις νέες ταρίφες.

Χθες είχαμε ρεβίθια με κρέας ως συνήθως, το κρέας δωρεάν. Σκουληκιασμένα ρεβίθια και τόσο βραστερά που εμείς οι κρατούμενοι τα είχαμε ονομάσει «χειροκροτήματα», γιατί όταν έπεφταν στις καραβάνες ακουγόντουσαν από 100 μέτρα μακριά.

Κατά τ' άλλα καλά: Ξύλο, αγγαρεία κι απ' την μεριά των υπεύθυνων; Αραλίκι κι αδιαφορία. Ηρωικοί μαχητές του λαού, κουράγιο.

Γιούρα 1949

Είμαι κατάκοπος, χτες με ζώσανε για καλά τα τσακάλια της υπηρεσίας και δεν μπόρεσα να την κάνω «κοπάνα». Κάποιος είχε καρφώσει την κρυψώνα μας κάτω απ’ τα καυσόξυλα, που ήταν στοιβαγμένα δίπλα απ' τη δεξαμενή, και απ’ το πρωί οι φύλακες είχαν ζώσει το συρματόπλεγμα κι έτσι δεν μπορέσαμε να ξεφύγουμε και μπήκαμε στην γραμμή.

Ακολούθησα λοιπόν κι εγώ το τσούρμο προς τα έργα του 4ου όρμου κι απ’ το πρωί κουβαλάω πέτρες. Για κακή μου τύχη κείνη τη μέρα είχαμε για φρουρούς δύο απ’ τα καθάρματα του 5ου όρμου, τον Φιλίππου και τον Παπαγιάννη και παρακάτω τον υπαρχιφύλακα Παλάτζα, έναν Κοπανιώτη παλαιοημερολογίτη που για σύμβολα του είχε τον σταυρό και την μαγκούρα από μπαμπού. Τον σταυρό για να ξεγελάει τον θεό και την μαγκούρα για να χτυπάει τους κρατούμενους. Ωραίος συνδυασμός!

Κι έτσι το πρωί δεν μπόρεσα να σηκωθώ απ’ την κούραση. Κατά το μεσημέρι με ξύπνησαν φωνές και νταούλια. Πετάχτηκα έξω απ' τη σκηνή να δω τι είναι αυτή η φασαρία κι είδα κάτω στον δρόμο, έξω απ’ την είσοδο του στρατοπέδου, μπροστά στο αρχιφυλακείο, να περνά μια φάλαγγα από κρατούμενους και μπροστά νταούλια και

ζουρνάδες να κρατάνε τον ρυθμό. Γύρω γύρω οι φύλακες κρατούσαν τη «τάξη».

Ρώτησα μερικούς εκεί τριγύρω τι γίνεται και κανείς δεν ήξερε να μου απαντήσει. Αποφάσισα να πάω να δω τι συμβαίνει. Έφτασα μπρος στο αρχιφυλακείο και είδα τους «κράχτηδες», μ' επικεφαλής τον Μπαντουβά και τον Δούκα, να χειροκροτούν και να φτύνουν κάτι κρατούμενους που τους είχαν μασκαρέψει γαμπρό και νύφη. Και τους ρώτησα τι τρέχει. Μου είπαν πως αυτοί, εννοούσε τους μασκαρεμένους, τους πιάσανε να κάνουν ανήθικα πράγματα.

Του είπα κι εγώ: «Σύμφωνοι μα μήπως αυτό που κάνουμε εμείς το να συνεργαζόμαστε με τους βασανιστές μας, σε βάρος συγκρατούμενων μας, ανεξάρτητα της πράξης τους, είναι πιο ανήθικο»;

Με κοιτάζουν λοξά και μου είπαν να κάνω τη δουλειά μου εγώ. Έφυγα, όχι γιατί φοβόμουνα αλλά γιατί αηδίασα για την συμπεριφορά τους. Και να σκεφτεί κανείς πως αυτοί ήταν οι έμπιστοι των ηγετών του Α' όρμου.

Με την σκέψη καθάρια
και με μάτι αετού προχωράμε.
Το ανέσπερο φως της ζωής
τις καρδιές μας φλογίζει
και ’μεις προχωράμε.
Μπροστά
πάντα Μπροστά.

Φ.Γ. 1949

Γιούρα 1949

Το ταχυδρομείο έχει να έρθει ένα σχεδόν μήνα. Ατσιγαρία και αφραγκία παντού. Οι καντίνες δεν έχουν τσιγάρα, έτσι λένε οι καντινιέρηδες που μπήκαν εκεί για να εξυπηρετήσουν εμάς και τελικά έγιναν άντρα για τα τσιράκια. Σήμερα οικονόμησα ένα εικοσάρι δανεικό και πάω στην καντίνα να πάρω τσιγάρα και κάτι να φάω. Με στέλνουν στη κεντρική καντίνα, γιατί αυτοί λένε πως δεν έχουν τίποτα. Πάω εκεί. Κεντρικός καντινιέρης ήταν κάποιος Χάρης, τον ξέρω απ’ του Αβέρωφ, κάποτε ήταν και αντιπρόσωπος της φυλακής, ήταν απ' τα μέρη της Μακεδονίας. Του ζητάω τίποτε φαγώσιμο και κανένα τσιγάρο. Μου λέει πως δεν υπάρχει ούτε γόπα (αποτσίγαρο). Κάνω ότι φεύγω και κρύβομαι παράμερα. Σε λίγο φτάνουν κάτι τσανάκια συμπατριώτες του ποινικοί, μετά από λίγο βγαίνουν με τις τσέπες φουσκωμένες. Τους πλησιάζω και τους ρωτώ αν έχουν κανένα τσιγάρο για πούλημα. Τραβιόμαστε παράμερα και μου πουλάνε τσιγάρα και μια κονσέρβα σε μαύρη αγορά. Τους πληρώνω και τους ζητώ αν έχουν τίποτα άλλο και μου λένε, αν θέλω και λάδι, να πάω να φέρω ένα μπουκάλι αλλά στη ζούλα (κρυμμένο), γιατί το πουλάνε κρυφά. Η καντίνα είχε γίνει άντρο μαύρης αγοράς και ο «πολύς» Χάρης μαυραγορίτης σε βάρος των αγωνιστών.

Και όσο για τους ψευτοηγέτες; «Λούφα» και καλοπέραση, στις σκηνές. Το ότι ο Χάρης και η κλίκα του εκμεταλλεύονταν τους κρατούμενους, δεν τους ένοιαζε. Αρκεί που αυτοί είχαν το λαδάκι τους και τα τσιγάρα τους από τον Χάρη.

Τις στράτες κι αν ασφαλίσατε
και τα ρουμάνια όλα,
εγώ είμαι γιος της αστραπής
κι απ' τις σχισμές περνώ.

Ε.Τ.
Φ. Γιούρας

Γιούρα 1949

Πάω μ’ έναν συγκρατούμενο μου σε μια σκηνή εκεί, στο ύψωμα του Α' όρμου, να δω κάτι φίλους απ’ του Αβέρωφ, τον Ντίνο Γιαννόπουλο και τον Σωτηρόπουλο, τον «καράφλα», έτσι τον λέγαμε. Μπαίνω μέσα στην σκηνή και μένω κατάπληκτος. Εκεί στην μέσα γωνιά βλέπω ένα τσαρδί–κρεβάτι κατάχαμα, περιποιημένο και τριπλάσιο σε φάρδος απ' τα δικά μας. Μου κάνει τρομερή εντύπωση, εμείς κοιμόμαστε σαν σαρδέλες κι εκεί μέσα βασίλευαν στο Κολονάκι.

Πάω κοντά από περιέργεια και το μετράω κρυφά. Μέτρο δεν έχω και, κάνοντας ότι κάθομαι, το μετρώ με τις πιθαμές. Είναι δέκα και κάτι, περίπου 10 ½, χώρια ο διάδρομος, ενώ τα δικά μας είναι 3, το πολύ 4, πιθαμές, μαζί με το διάδρομο. Και μετά κάθομαι και σπάω το κεφάλι μου γιατί ο Χάρης έκανε την καντίνα άντρο μαύρης αγοράς. Μωρέ με τέτοιους στα πόστα του κινήματος, όχι μόνο άντρο μαύρης αγοράς θα γίνουν, αλλά και κόκκινα φανάρια θα βάλουν.

Φτύνω κάτω, φτύνω τα γένια μου,
φτύνω πάνω, φτύνω τα μουστάκια μου,
όπου και να φτύσω τώρα, φτύνω τον εαυτό μου.
Αυτό ακριβώς εκμεταλλεύονται αυτοί οι κύριοι.
Μα ως πότε;

Έμαθα πως σήμερα ο Χάρος
πέρασε πάλι την πόρτα της φυλακής.
Τρεις παλιοί μου φίλοι και συμπολεμιστές,
ο Βασίλης Κόντος,
ο Βασίλης Δημόπουλος
και ο Μήτσος Σταυρόπουλος
έπεσαν ηρωικά πριν καλά-καλά φανεί ο ήλιος.
Έγκλημα τους η αγάπη για τον λαό και την
Δημοκρατία.
Η Μεταδεκεμβριανή φασιστική δικαιοσύνη
δε τους συγχώρεσε το έγκλημα τους,
την αγάπη τους για την Δημοκρατία.
Φασίστες δικαστές
δεν σας ξεχνώ.
Κάποτε θα σας βρω.

Φ. Γιούρας
1949

1ος όρμος

Σήμερα βγήκα κρυφά απ' το συρματόπλεγμα και τράβηξα προς την χαράδρα, για να δω τι κάνουν εκεί οι φύλακες με μια ομάδα κρατουμένων που τους είχαν πάρει από τον όρμο για αγγαρεία.

Σύρθηκα προσεχτικά προς τη ρεματιά στο μέσον της χαράδρας και μπήκα στο μονοπάτι που οδηγεί προς το μαντρί που είχε παλαιότερα εκεί ο Μπάρμπα Γιάννης, ο τσομπάνος που κατοικούσε στο ξερονήσι, πριν η εθνικοφροσύνη το κάνει στρατόπεδο. Δεν είχα προχωρήσει ούτε δέκα μέτρα μες την ρεματιά και βρέθηκα μπρος σ' ένα σωρό μισοκαμένα χαρτιά που μου κίνησαν την περιέργεια, γιατί ανάμεσα σ' αυτά τα αποκαΐδια είδα πολλά μισοκαμένα χαρτοφάκελα. Άρχισα σιγά-σιγά να ψάχνω και τότε, σκαλίζοντας, είδα πως κάτω απ’ τα μισοκαμένα χαρτιά στοίβες τα γράμματα των κρατουμένων και φυσικά θα ήταν και τα δικά μου.

Και όταν οι ταλαίπωροι γονείς μας καρτερούσαν με αγωνία δυο λόγια γραμμένα πάνω σ' ένα χαρτί, αυτοί οι απάνθρωποι τα έκαιγαν μέσα στη χαράδρα, κρατώντας τα γραμματόσημα για να μας τα ξαναπουλήσουν, για να ξαναγράψουμε...

Άθλια υποκείμενα τίποτα δεν σεβόσαστε. Μπορεί και την μάνα σας να ξεθάψετε, αρκεί να ξέρετε πως έχει κάτι πάνω της, να το πουλήσετε. Αυτοί είστε, βρωμερά σκουλήκια της αμαρτωλής εθνικοφροσύνης.

Από έναν πρόχειρο υπολογισμό που έκανα, τα γράμματα που κατέστρεφαν πρέπει να ξεπερνούσαν τις τριάντα χιλιάδες τον μήνα.

Ρώτησα μια μέρα έναν ταχυδρόμο, Λογοθέτη τον λέγανε, γιατί αφού έχουμε ταχυδρομείο, δεν παίρνει αυτό τα γράμματα και να τα δίνει στη λογοκρισία επί αποδείξει, για να ξέρει πόσα δίνουμε και πόσα φεύγουν; Με κοίταξε και κούνησε το κεφάλι. Κατάλαβα....

Σημείωση: Ψάχνοντας έμαθα πως έχουν κάνει ειδικό συνεργείο από

ποινικούς που ξεκολλάνε, με ατμό, τα γραμματόσημα πριν κάψουν τα γράμματα. Το συνεργείο το έχουν σε μια σκηνή δίπλα στο ταχυδρομείο.

Γιούρα 1949

Κάθομαι κρυμμένος πίσω από ένα βράχο στην ακροθαλασσιά και κοιτάω το μανιασμένο πέλαγος. Πάνω στο ύψωμα οι συγκρατούμενοι μου κουβαλάνε πέτρες, δερνόμενοι συνεχώς από τους βασανιστές του σωφρονιστικού κατεστημένου.

Σε λίγο θ' ακουστεί η σάλπιγγα για τον γυρισμό τους στους όρμους. Και οι φάλαγγες των κρατουμένων, πυκνές και με καταματωμένους πολλούς από μας, θα πορευτούμε προς τις σκηνές για να ξαποστάσουμε λίγο και να πάρουμε τις καραβάνες μας.

Σε λίγο χτυπά για συσσίτιο και θα μπούμε στη γραμμή για το φαΐ. Κάτι ανάμεικτο από σάπια φασόλια και μπόλικα σκουλήκια πασπαλισμένο από άμμο, που ο δυνατός αέρας φέρνει σαν σύννεφο μέσα στα ορθάνοιχτα καζάνια. Πολλοί κλείνουμε τα μάτια για να μη βλέπουμε τι τρώμε, ενώ άλλοι που έχουν κάτι δικό τους για να την βολέψουν, ούτε πλησιάζουν την γραμμή. Οι περισσότεροι πρέπει να το φάμε, γιατί αλλιώς δεν θα επιβιώσουμε. Πρέπει να συνηθίσουμε να τρώμε, έστω και τα σκουληκιασμένα φαγητά που καθημερινώς μας ταΐζουν, γιατί διαφορετικά κανείς μας δε θα φύγει απ' εδώ ζωντανός. Η μόνη μας διατροφή είναι το συσσίτιο του στρατοπέδου. Τα δέματα μας φτάνουν σχεδόν όλα σάπια, όλα για πέταμα, και μόνο καμιά κονσέρβα γλυτώνει. Τα κρατάνε σκόπιμα στο ταχυδρομείο της Σύρας πάνω από μήνα και μόλις τους πάρει η βρώμα απ' τα σάπια δέματα, τα φορτώνουν στον «Μπάρμπα Γιάννη» και μας τα φέρνουν, ίσα-ίσα για να υπογράψουμε την παραλαβή τους και να τα πετάξουμε στη θάλασσα. Μόνο τα χρήματα μας φτάνουν σώα, γιατί δεν μπορούν να δικαιολογηθούν πως σάπισαν λόγω «κακοκαιρίας». Η ζωή μας εδώ κυλάει μεταξύ πείνας, αγγαρείας, ξυλοδαρμών, βασανιστηρίων και κάπου-κάπου, για να σπάσει η μονοτονία μας,

φωνάζουν οι «κράχτες» ποιοι είμαστε άρρωστοι να γραφτούμε για τον γιατρό. Γράφεσαι τον Γενάρη και σε φωνάζουν τον Ιούνιο για τον γιατρό, για να δουν αν ακόμη ζεις. Φωνάζουνε δύο από την δωδέκατη σκηνή. Πάω εγώ κι ένας άλλος κρατούμενος. Μας δίνουν δυο φτυάρια κι έναν κασμά, να πάμε μαζί με κάτι άλλους, να θάψουμε έναν κρατούμενο από το Αγρίνιο, που πέθανε τη νύχτα από περιτονίτιδα.

Εγώ πήγα με τον γιατρό να κάνει τη νεκροτομή, να δει αν πράγματι πέθανε από περιτονίτιδα. Τον ξαπλώσαμε ολοτσίτσιδο στην άμμο κι ο γιατρός τον άνοιξε και γύρισε και μου είπε: Ράφτονε και πηγαίνετε να τον θάψετε στο ύψωμα κοντά στους άλλους. Εγώ τον ρώτησα πως θα τον θάψουμε χωρίς παπά κι ο φύλακας που μας συνόδευε γύρισε και μου είπε: Πολλά τα γυρεύεις, τράβα τώρα, μην πας και τον βρεις κι εσύ. Πραγματικά πολλά τα γύρευα στο κολαστήριο. Γύρευα παπά για έναν αριστερό μαχητή της αντίστασης. Μεγάλο αμάρτημα βλέπεις!!!

ΑΝΤΙΧΡΙΣΤΟΙ ΒΡΩΜΙΑΡΗΔΕΣ ΤΟΥ ΣΩΦΡΟΝΙΣΤΙΚΟΥ ΚΑΤΕΣΤΗΜΕΝΟΥ, ΜΑΣ ΚΑΝΕΤΕ ΚΑΙ ΤΟΥΣ ΧΡΙΣΤΙΑΝΟΥΣ, ΣΚΟΥΛΗΚΙΑ.

Γιούρα 1949

Έφτασε σήμερα στο ξερονήσι, ο μητροπολίτης Σύρου και μερικοί κρατούμενοι, παρά τ’ αυστηρά μέτρα της υπηρεσίας, μη τυχόν και τον πλησιάσουμε, κατορθώσαμε να φτάσουμε κοντά του και να του κάνουμε παράπονα, για τον απάνθρωπο τρόπο συμπεριφοράς της υπηρεσίας σε βάρος μας.

Και αντί αυτός, σαν εκκλησιαστικός λειτουργός, να συστήσει στην υπηρεσία να σταματήσει τα βασανιστήρια, επιτέθηκε εναντίον της επιτροπής λέγοντας της: «Καλά σας κάνουν, διότι κι εσείς τα ίδια κάνετε. Τώρα τί παραπονιέστε; Εδώ σκοτώνονται οι άλλοι κι εσάς σας ταΐζουν τζάμπα κι έχετε και παράπονο; Κι αν πέφτει και

λίγο ξύλο δεν χάλασε ο κόσμος, πόλεμος γίνεται, τι θέλετε να σας χαϊδεύουν»;

Όχι κύριε μητροπολίτη δεν θέλουμε να μας χαϊδεύουν, δεν θέλουμε όμως να μας βασανίζουν απάνθρωπα οι συνεχιστές της ναζιστικής νοοτροπίας, πρώην συνεργάτες του κατακτητή. Αυτό θέλουμε. Θέλουμε να πάψουν να μας θεωρούν ζώα προς σφαγή. Θέλουμε να πάψουν να μας κλέβουν το συσσίτιο και να μας καταστρέφουν την αλληλογραφία. Θέλουμε γιατρούς για τους αρρώστους, θέλουμε νερό που το στερούμεθα. Θέλουμε να πάψουν οι απάνθρωπες αγγαρείες και το κρέμασμα στη συκιά.

Αυτό θέλουμε κύριε μητροπολίτη. Κατάλαβες;

Εμπρός σκλαβωμένοι
αρπάχτε ρομφαίες,
τσακίστε τα κάστρα,
γκρεμίστε τους θρόνους,
τους θρόνους του μίσους
νωθρών βασιλιάδων
κι αγίων δικών τους.
Τα σπίτια, τους κάμπους
τα δάση, τη φύση,
αυτοί σας τα κλέψαν
με βία και «νόμους».
Εμπρός σκλαβωμένοι
γκρεμίστε τους θρόνους.

Ε.Τ. Φ.Γ. 1949

Γιούρα 1949 για Αβέρωφ

Τελικά η μεταγωγή μου για το νοσοκομείο εγκρίθηκε και φεύγω για τη Σύρο. Φτάνουμε εκεί γύρω στις 10 το πρωί και μας πάνε στα κρατητήρια, στο τμήμα, δίπλα στην παλιά αγορά. Μας κλείνουν σε κάτι τρισάθλια κρατητήρια χωρίς φως και αποχωρητήρια. Για να πας να κατουρήσεις πρέπει να παρακαλάς τον σκοπό για ώρες και, τις περισσότερες φορές, αναγκάζεσαι να κατουράς ή ν' αποπατάς μέσα στη βούτα, εκεί δίπλα που κοιμάσαι. Είχαμε μαζί μας τον Αντωνάτο που τον πήγαιναν κι αυτόν στο νοσοκομείο για πάθηση της κύστης και των νεφρών και κάθε λίγο χιλιοπαρακάλαγε τον σκοπό να του ανοίξει να πάει για το αποχωρητήριο. Και δεν μας φτάνει μόνο αυτό, έχουμε μαζί μας και μερικούς απολυόμενους με κάποιο νόμο «περί αυθορμήτου παρουσιάσεως» κι αυτοί με τη συμπεριφορά τους μας έκαναν να βγαίνουμε απ' τα ρούχα μας. Μη αυτό, μη εκείνο, μέχρι που αναγκάστηκε ο Αντωνάτος να τους σκυλοβρίσει για να ησυχάσουν.

Ευτυχώς το ζήτημα του αποχωρητηρίου το λύσαμε χωρίς να το περιμένουμε, από θεά τύχη που λένε. Κάτω απ' το κρατητήριο που μέναμε ήταν υπόγειο και με πολύ κόπο έκοψα το σανίδι του πατώματος κι από κει κατουράγαμε και τα κάτουρα έτρεχαν στο υπόγειο. Το ρίξαμε στο καλαμπούρι και κάθε λίγο φωνάζαμε στον σκοπό πως θέλαμε αποχωρητήριο κι αυτός μας έβριζε και μας απαντούσε νευριασμένα: κάντε τα πάνω σας. Εμείς του απαντούσαμε όλοι μαζί: «Τα κάνουμε, τα κάνουμε» και κατουράγαμε απ' την τρύπα που είχαμε ανοίξει. Λίγο πριν φύγουμε, έγραψα στο τοίχο: «Εδώ υπάρχει καμπινές πολυτελείας» και ζωγράφισα ένα τόξο που έδειχνε τη τρύπα.

Το πρωί μας φόρτωσαν στο καράβι για Πειραιά και μας πάνε στο μεταγωγών κι εκεί, χωρίς καν να μας κατεβάσουν, μας πήγαν στο μεταγωγών της Αθήνας, στην οδό Νικοδήμου.

Το άλλο πρωί μας φόρτωσαν σ' ένα φορτηγό για τις φυλακές Αβέρωφ. Υπεύθυνος για μας, επικεφαλής της συνοδείας, ο περιβόη-

τος Μόρφης. Ο ειδικός ασφαλίτης που μέσα στα κρατητήρια της ειδικής ασφάλειας (Γκεστάπο) είχε βασανίσει, μαζί με τον Παρθενίου, εκατοντάδες Έλληνες πατριώτες, που βαρύνονταν με δεκάδες εκτελέσεις πατριωτών και που ήταν ο κύριος βασανιστής κι εκτελεστής της Ηλέκτρας Αποστόλου και τόσων άλλων μέσα στο άντρο της οδού 3ης Σεπτεμβρίου.

Τώρα η ελληνική γερμανοδεξιά και οι ψευτοδημοκράτες σύμμαχοι τους τον προήγαγαν γι’ αυτές του τις υπηρεσίες στους καταχτητές, στο βαθμό του ανθυπασπιστή.

Μας έδεσαν δυο-δυο και μας πήγαν στου Αβέρωφ κι από κει, την άλλη μέρα, μας μετέφεραν στα εξωτερικά ιατρεία του Ιπποκράτειου νοσοκομείου. Μας έχουν δεμένους πάνω στο φορτηγό απ' το πρωί στις 8, νηστικούς και ταλαιπωρημένους, χωρίς να μας αφήνουν να κινηθούμε. Κατά τις 3, αφού αδειάσαν τα εξωτερικά ιατρεία από κάθε πολίτη, μας πάνε για εξέταση. Οι γιατροί έχουν φύγει και μας φέρνουν πίσω δίχως να μας εξετάσουν και σε λίγες μέρες πάλι πίσω στη Γιούρα.

Οι δικοί μας τρέχουν από υπουργείο σε υπουργείο κι ο πατέρας μου κατορθώνει να με ξαναφέρει πίσω στου Αβέρωφ. Εκεί δεν θέλουν να με κρατήσουν γιατί, λένε, έχω κριθεί επικίνδυνος απόδρασης. Ο πατέρας μου αναγκάζεται να πάει στον νονό του αδελφού μου του Ντίνου, στον στρατηγό Τσούμα που τώρα είναι απόστρατος. Αυτός επισκέφθηκε τον διευθυντή της φυλακής Προεστόπουλο και με κρατά προσωρινά, σε λίγο όμως με πάνε για την Αίγινα.

Αίγινα 1954

Με γνωμάτευση του γιατρού Ξυδέα, φεύγω για του Αβέρωφ. Με πάνε μαζί με άλλους για το μεταγωγών Αθηνών. Υπεύθυνος της αποστολής πάλι το ίδιο τομάρι. Ο γκεσταπίτης Μόρφης. Τούτη τη φορά μας δένει τρεις-τρεις κι επειδή είμαστε δέκα, εμένα με δένει μόνο και μας προειδοποιεί ότι, όποιος επιχειρήσει να το σκάσει, θα

παίξουμε κουμπουριές. Μεγάλος παλικαράς!!!

Ήξερε καλά τη δουλειά του, να σκοτώνει δεμένους.

Φτάνουμε στο μεταγωγών και ξαφνικά βλέπω μπροστά μου την αδελφή μου και τον γαμπρό μου. Τους ρωτάω πώς κι άφησαν να με δουν τέτοια ώρα κι ο γαμπρός μου μου λέει πως ο υποδιοικητής των μεταγωγών είναι ξάδελφος του, κάποιος Νίκος Βεντούρης, μοίραρχος, και τους έδωσε άδεια για λίγα λεπτά.

Το πρωί μας πάνε στου Αβέρωφ κι από κει στο οφθαλμιατρείο. Οι γιατροί εκεί γνωματεύουν να μπω σε πανεπιστημιακό νοσοκομείο για να εγχειριστώ. Μόνο εκεί αναλαμβάνουν να μ' εγχειρήσουν.

Το υπουργείο απαντά πως δεν διαθέτει φρουρά κι έτσι απορρίπτει τη γνωμάτευση. Φυσικά για τους εγκληματίες πολέμου σφαγιαστές του Διστόμου, έχει και νοσοκομείο κι ελεύθερο επισκεπτήριο. Η δημοκρατία κυβερνά!!!

Σήμερα, όπως έκανα βόλτες στο προαύλιο, με πλησίασε ένας συγκρατούμενος μου και με ρώτησε τι συγγένεια είχα με τον Γιάννη Τσικουράκη που πέθανε τον Απρίλη του 1942, στις φυλακές Ακροναυπλίας. Του είπα πως ήταν θείος μου, με ρώτησε αν ξέρω πώς πέθανε. Εγώ του είπα μέσες άκρες το τι ξέρω απ' ό,τι μου είχε πει η θεία μου. Τότε αυτός αγανακτισμένος μου είπε: «Αν οι κηφήνες της επιτροπής του έδιναν λίγο γάλα και μερικές φρυγανιές, ο θείος σου θα ζούσε τώρα. Μ' αυτά τα είχαν για τον εαυτούλη τους και τα τσιράκια τους, τα τσιράκια του Ζαχαριάδη, γιατί πρέπει να ξέρεις πως ο θείος σου ήταν σωστός αγωνιστής και διαφωνούσε με την τακτική θεοποίησης του Ζαχαριάδη και των υποταχτικών του. Κι όποιος διαφωνούσε με την τακτική αυτή, τον πετούσαν έξω από την ομάδα. Εκεί, αν ήθελες να σ' αφήσουν ήσυχο και να ζεις ήρεμα, έπρεπε να λες και να κάνεις ό,τι έλεγαν κι έκαναν οι "πάπες" και τα τσιράκια τους, διαφορετικά μπορούσε με το παραμικρό να σε βγάλουν δειλό, χαφιέ κι ό,τι άλλο βάλει ο νους σου. Ξέρεις πόσους σωστούς αγωνιστές τους αποκαλούσαν χαφιέδες και δειλούς, με σκοπό να τους εξωθήσουν να κάνουν υποχωρήσεις και να φύγουν,

για να τους κατηγορήσουν εκ των υστέρων; Για να μείνουν αυτοί και να κάνουν τους σκληρούς και τους ήρωες;

Στα λέω εσένα αυτά επειδή ξέρω πως είσαι σωστός και σε συμβουλεύω να τους γράψεις στα παλιά σου τα παπούτσια και να κοιτάς το καλό του κινήματος και να μη παίρνεις μέρος σε τέτοιες βρομοδουλειές.

Οι κλίκες αυτές αλληλοτρωγόντουσαν για την πρωτοκαθεδρία κι αυτόν που σήμερα τον αποκαλούν προδότη, αύριο τον κάνουν ήρωα κι αντιστρόφως.

Και πάντα πάνω απ' όλα υποστηρίζουν πως αυτοί είναι το κόμμα, λες και το κόμμα είναι κάτι που μπορεί ο καθένας να το οικειοποιείται και να το χρησιμοποιεί όπως του κάνει κέφι. Τα ψωμιά τους όμως είναι λίγα».

Πράγματι φίλε Μανούσακα τα ψωμιά τους είναι λίγα, πάρα πολύ λίγα, κι όσο πάνε λιγοστεύουν.

Φ. Αίγινας 1956 – 1957

Σήμερα που πέρναγα απ' των μεταγωγών, έμαθα ένα ευχάριστο γεγονός. Μου είπαν κάτι Ικαριώτες εξόριστοι που πήγαιναν στη Μακρόνησο πως κάποιος εξόριστος, ο Νίκος Παναγιωτόπουλος, (ψευδώνυμο Ταλαίπωρος), το έσκασε κι έφυγε για τα γύρω βουνά και τον ζητάνε.

Επιτέλους να και ένας ακόμα που έγραψε στα παλιά του τα παπούτσια τις επιτροπές των ηττοπαθών, που σίγουροι για τον εαυτούλη τους, οχυρωνόντουσαν δήθεν πίσω από τις αποφάσεις του κόμματος και παρότρυναν, και πολλές φορές απειλούσαν, τους εξόριστους να μη το σκάνε απ' τα χέρια του φασισμού. Αυτοί είχαν εξασφαλίσει τη ζωούλα τους. Έτσι ή αλλιώς κανείς δε θα τους πείραζε, κινδύνευαν μόνο αν κανένας το έσκαγε κι όχι ότι κινδύνευε η ζωή τους, προς θεού, μόνο η καλοπέραση τους και τα πόστα τους κινδύνευαν.

Τον Πέτρο τον Μπουλούμπεη όμως, και τόσους άλλους που τους

έφεραν απ' την εξορία και τους εκτέλεσαν, γιατί κύριοι τους απαγορεύατε να το σκάσουν;

Εσείς αύριο κύριοι θα βγείτε και θα κάνετε τα παλικάρια. Ο Μπουλούμπεης όμως και τόσοι άλλοι δεν θα γυρίσουν. Εσείς μεθαύριο θα βάλετε μια κόκκινη γραβάτα και μια μεγάλη κονκάρδα στο πέτο και θα κομπορρημονείτε για την μεγάλη σας παλικαριά!!! Όπως την ημέρα της απελευθέρωσης, που γυρνάγατε μ' ένα μεγάλο σήμα στο μπράτσο και μας κάνατε τους αρχηγούς κι αυτοί που είχαμε χύσει το αίμα μας, είχαμε μείνει στο περιθώριο, γιατί εμείς είχαμε πολεμήσει για τον Λαό κι όχι για τα οφίτσια.

Προσέχετε όμως τώρα δεν είναι 1944, είναι 1949. Έχετε το υπόψη σας.
Μεταγωγών Πειραιώς 1949

Υ.Γ. Οι πιο πολλοί σήμερα κάνουν τους δυσαρεστημένους, γιατί η μέρα που κάνατε τους μεγάλους, ελέω αρχηγού, πέρασε ανεπιστρεπτί και το κίνημα άρχισε να βρίσκει το σωστό του δρόμο.

Φ. Αίγινας 1956 – '57

Αίγινα 1956 – 57

Η ηγεσία του κόμματος αλληλοσπαράζεται για την πρωτοκαθεδρία, ο ένας αποκαλεί τον άλλον χαφιέ, ρεβιζιονιστή κι ό,τι άλλο βάλει ο νους σου.

Ο αντίχτυπος χτυπάει και την φυλακή, οι κρατούμενοι ξεσηκώνονται και ζητάνε δημοκρατικές διαδικασίες. Οι παλιές μέθοδοι καταδικάζονται κι απ' αυτούς που τόσο καιρό τις εφάρμοζαν.

Αρχίζουν ανακατατάξεις. Πολλοί παραμερίζονται αλλά δεν υποχωρούν, καιροφυλακτούν, αναπολούν τις παλιές καλές εποχές που χώριζαν τους κρατούμενους σε καλούς και σε κακούς ανάλογα με τι δεχόσουν και τι δεν δεχόσουν. Όποιος θεοποιούσε την ηγεσία

ήταν καλός κι όποιος έκανε κριτική ήταν επικίνδυνος. Εκείνους που χθες τους έλεγαν χαφιέδες, σήμερα τους λένε ήρωες κι αντίστροφα. Μερικά στοιχεία διαλυτικά, άτομα με δίχως αρχές, προσπαθούν να εκμεταλλευτούν τις καταστάσεις, με αποτέλεσμα να υπάρχει τρομακτική σύγχυση στο ποιος έχει δίκιο και το ποιος έχει άδικο.

Η φυλακή ταρακουνιέται. Μαθαίνουμε πως στη Τρίπολη ήρθαν στα χέρια οι μεν με τους δε, μερικούς εξ αυτών τους έφεραν στην Αίγινα. Μερικοί κάνουν προσπάθεια να δημιουργήσουν ομάδες διαφωνούντων.

Η παλιά ηγεσία με την στάση της τους δίνει όπλα. Πρέπει να μπει τέρμα. Το κίνημα πρέπει να διαφυλαχτεί κι από τους δήθεν σκληρούς κι απ' τα διαλυτικά στοιχεία γιατί κι οι δύο αυτές ομάδες καταλήγουν στο ίδιο αποτέλεσμα. Στην διάλυση του κινήματος. Εγώ δεν είμαι ούτε με τους μεν ούτε με τους δε. Είμαι με το δίκιο του κινήματος.

Τότε μένω στον 6ο θάλαμο της 4ης ακτίνας. Με έχουν δάσκαλο στα οργανωτικά και στην αγροτική οικονομία και σε μια άλλη δουλειά (γιαφκατζή).

Η αναταραχή συνεχίζεται. Το φραξιονιστής και ρεβιζιονιστής πάει σύννεφο. Επιτέλους φτάνουμε στη γενική συνέλευση που θα ξεκαθαρίσει λίγο τα πράγματα.

Η συνέλευση γίνεται μετ' εμποδίων, οι μεν κατηγορούν τους δε μα τελικά υπερισχύει το δίκιο του κινήματος. Η φυλακή αρχίζει να ηρεμεί, οι δήθεν διαφωνούντες κάνουν μικροομάδες παρασίτων, οι σκληροί μπαίνουν στα καβούκια τους. Καραδοκούντες. Το δίκιο του κινήματος, ήταν, όπως πάντα, πιο ισχυρό απ' αυτούς και βγήκε νικητής.

Αυτοί κάνουν δήθεν αυτοκριτικές, σηκώνουν άσπρη σημαία, ίσα -ίσα για να περάσουν το κακοτράχαλο μονοπάτι, και μόλις βγουν στο πλάτωμα πάλι οι ίδιοι, πάλι τα ίδια. Όλοι αυτοί είναι γαλουχημένοι σε δικούς τους τρόπους οργάνωσης, κάθε τι που είναι αντίθετο με το προσωπικό τους συμφέρον του δίνουν αντικομματική υπόσταση. Ξεκινούν πάντα με το γόητρο του αλάνθαστου, του

μεγάλου ηγέτη κι όλοι οι άλλοι είναι απλώς μηδενικά.

Έχουν την δική τους σκουριασμένη φιλοσοφία. Οι αναντικατάστατοι, οι μεγάλοι διανοητές και βάλε, διαδίδουν στο ψιψι πως είναι σπουδαγμένοι στη Μόσχα κι αλλού κι αυτοί που δεν πολυψηλαφίζουν τα πράγματα τα χάβουν. Άλλοι πάλι κάνουν ότι τα χάβουν για να περάσει η φυλακή κάπως πιο ανώδυνα. Άλλοι πάλι γιατί βαυκαλίζονται με την ιδέα ότι θα μείνει στο τέλος κανένα κοκαλάκι και γι' αυτούς. Μα η πλειοψηφία των φυλακισμένων δεν ανήκει ούτε σ' αυτούς, ούτε στους άλλους, ανήκει στο κίνημα και τίποτε δεν μπορεί να τους αποσπάσει απ' εκεί. Ούτε ο φασισμός, ούτε αυτοί.

Μερικοί θεωρούν αναντικατάστατους τους εαυτούς τους και προσπαθούν να μας ξαναγυρίσουν στα παλιά. Εγώ πάντως τους συμβουλεύω να πάνε μόλις βγουν μια βόλτα στο νεκροταφείο, να δουν πόσοι αναντικατάστατοι είναι θαμμένοι εκεί, ενώ η ζωή και το κίνημα τραβάνε τον δρόμο τους, χωρίς αυτούς και πολύ καλύτερα μάλιστα.

Φ. Αίγινας

3 Δεκέμβρη 1963

Σήμερα αποφυλακίζομαι. Κι ενώ όλοι πάνε στα σπίτια τους, εμένα μου στερούν το δικαίωμα αυτό. Λέει η απόφαση αυτολεξεί:

Αποφασίζομεν: όπως ο ανωτέρω κατάδικος Τσικουράκης Ελευθέριος του Αντωνίου, απολυθεί προσωρινώς των φυλακών, υπό τους όρους και τις προϋποθέσεις των άρθρων 15 και επόμ. του νόμου 2058/52. Και υπό τον όρο της μη παραμονής του επί πενταετίαν εις την περιφέρεια της τέως διοικήσεως πρωτευούσης.

Εν Αθήναις τη 29/11/1963
Ο ΥΠΟΥΡΓΟΣ
Δ. ΠΑΠΑΣΠΥΡΟΥ

Επικίνδυνος λοιπόν για τους καταχτητές.

Επικίνδυνος για το χαφιεδολόι.
Επικίνδυνος για την δεξιά, για τους Άγγλους.
Επικίνδυνος για τους αυτοδιαφημιζόμενους δημοκράτες.
Επικίνδυνος για, για, για.....

Τι έμεινε τώρα για μένα; Πάλι στην παρανομία λοιπόν. Πάω στο Φάληρο και κρύβομαι για λίγο στο σπίτι ενός φίλου μου, του Γιώργου Κλούτη. Κάπου-κάπου πάω στο σπίτι μου για να οικονομήσω τίποτα για φαΐ και πάλι πριν ξημερώσει φεύγω απ' τη μάντρα. Η «δημοκρατία» κυβερνά. Κοιμάμαι πότε εδώ πότε εκεί, άλλες φορές χορτάτος κι άλλες νηστικός. Με συντηρούν σχεδόν οι φίλοι μου, ο Λουκάς, ο Λευτέρης κι ο Αργυρίου, ο Γιώργος. Κάπου-κάπου και μερικοί άλλοι φίλοι μου.

Νοέμβρης 1964

Η ασφάλεια του ΚΓ δεν με αφήνει σε χλωρό κλαρί. Ο διοικητής Σακελαρόπουλος κάλεσε τον πατέρα μου και του είπε να με βρει και να μου πει να παραδοθώ, διότι όπου και να πάω θα με βρουν και θα με πιάσουν και θα είναι χειρότερα για μένα. Έχει στα χέρια του απόφαση για εκτοπισμό μου και δεν μπορεί να κάνει διαφορετικά. Εγώ εξακολουθώ να κρύβομαι στο Φάληρο, στο σπίτι του Κλούτη. Ο Γιώργος έχει ένα εργαστήριο που κάνει παπούτσια κι ένα μαγαζί που τα πουλάει στην οδό Αγίου Αλεξάνδρου. Από μέσα έχει ένα καμαράκι κι εκεί την περνάω όλη μέρα.

Ο Κλούτης ήταν από τους λίγους αγωνιστές που δέχθηκε να με κρύψει, διότι οι περισσότεροι, εν ονόματι της πάλης για την νομιμότητα -άλλη εφεύρεση των κιοτήδων- ούτε καλημέρα μου έλεγαν. Εφάρμοζαν το αρχαίο ρητό: Δρυός πεσούσης.... Σήμερα φυσικά σε μοντέλο του στυλ: Εμού βολευθέντος, εσείς κόψτε τον λαιμό σας.

Πάρα πολλές φορές ο Λουκάς κι ο Αργυρίου προσπάθησαν να μου βρουν κατάλυμα κι αντιμετώπισαν άρνηση. Φεύγω και πάω στον Υμηττό, για να οικονομήσω κάτι για φαΐ και τσιγάρα, κι επειδή

έχει ησυχία κοιμάμαι εκεί. Κάποιος όμως χαφιές με είδε και το πρωί ο αστυφύλακας της ασφάλειας ΦΑΝΗΣ, χωρίς καν να χτυπήσει την πόρτα, μπήκε στο δωμάτιο που ήμουν ξαπλωμένος και μου είπε να σηκωθώ και να τον ακολουθήσω στο τμήμα. Έξω ήταν κι άλλοι δύο. Ο ένας έξω από το καφενείο, στη γωνία Αδραμυτίου και Κωνσταντινουπόλεως, κι ο άλλος έξω από το σπίτι του Αντριώτη Γιώργου.

Του είπα να περιμένει έξω για να ντυθώ κι ενώ εκείνος έκανε βόλτες στον διάδρομο της αυλής, ανέβηκα στα κεραμίδια κι από κει βρέθηκα στον πίσω δρόμο και χάθηκα προς τη Χαραυγή. Χρήματα δεν είχα και πήγα με τα πόδια στο Φάληρο, στον Κλούτη.

Η «δημοκρατία» κυβερνάει.... Ο πατέρας μου τρέχει και προσπαθεί να μου άρει τον όρο της εκτόπισης, αγωνίζεται πεισματικά. Βγήκαμε χιλιάδες πολιτικοί κρατούμενοι και μόνο εμένα εκτοπίζουν, γιατί; Πράγματι του υπόσχονται πως θα δώσουν εντολή να ατονίσει ο όρος της εκτόπισης μου, θα δώσουν εντολή να μη με κυνηγάνε. Ο πατέρας μου, μου τηλεφώνησε για όλα αυτά, αλλά μου είπε να μην κυκλοφορώ στον Υμηττό ως την άρση του όρου. Εγώ εξακολουθώ να κρύβομαι.

Μου είπε πως η απόφαση που έχει εκδοθεί στις 29/11/'63 έχει κοινοποιηθεί σ' όλα τα τμήματα και στο υπουργείο εθνικής ασφάλειας και να προσέχω.

1965

Ένας χρόνος μετά την αποφυλάκιση μου. Στο κίνημα έχουν δημιουργηθεί πολλά προβλήματα. Έχει κρυφοαρχίσει μια διαδικασία ανακατατάξεων.

Τώρα κύριο όργανο της αριστεράς είναι η Ε.Δ.Α. Πρόεδρος της ο παλαίμαχος δημοκράτης Η. ΗΛΙΟΥ, μα παρασκηνιακά άλλοι κινούν τα νήματα. Γίνονται εκλογές γι' ανάδειξη νέων περιφερειακών οργάνων, καλούν και μένα στη συνέλευση.

Πάω στα γραφεία, είναι στον πρώτο όροφο Βουλιαγμένης,

πλατεία Καλογήρου (Κύπρου). Αφού συγκεντρωνόμαστε, ο εισηγητής Λογαράς κάνει έναν υποτυπώδη απολογισμό και κάνει τις προτάσεις γι' ανάδειξη νέων προσώπων που θ' αποτελέσουν το νέο όργανο της περιοχής.

Μεταξύ των υποψηφίων είναι κι ο αδελφός μου, ο Ντίνος Τσικουράκης. Φυσικά για δημοκρατικές διαδικασίες ούτε λόγος να γίνεται. Όσα τους συνέφεραν τα έγραφαν στα πρακτικά, όσα μιλούσαν για σφάλματα, κομματικές στενοκεφαλιές κ.λπ., όλα πήγαιναν στο βρόντο και το μόνο που κέρδιζε ο ομιλητής, ή ο προτείνων, ήταν το γράψιμο στη ΜΑΥΡΗ ΛΙΣΤΑ. Κείνο το βράδυ είχαν έρθει στη συνέλευση και μερικοί συμπολεμιστές μου απ’ την κατοχή κι ένας εξ αυτών ο Γιώργος, ο Αργυρίου. Εντελώς ξαφνικά και χωρίς να με προειδοποιήσει με προτείνει για μέλος του οργάνου. Ο Λογαράς, βέβαιος πως τίποτα δε μπορεί ν’ αλλάξει, το δέχεται. Είναι σίγουρος για το αποτέλεσμα.

Γίνεται ψηφοφορία κι εγώ, παρά τις προβλέψεις του, βγαίνω πρώτος και με μεγάλη διαφορά. Έχω συγκεντρώσει τους περισσότερους ψήφους. Είναι τόσο μεγάλη η διαφορά απ’ τους άλλους, που καμιά «μαγγανεία» δεν μπορεί ν' αλλάξει το αποτέλεσμα και, σύμφωνα με τα καθιερωμένα, έπρεπε να γινόμουν γραμματέας του οργάνου.

Ο Λογαράς τα χάνει, αρχίζουν τα κρυφοκοιτάγματα και τα κρυφομιλήματα και τελικά η εφορευτική επιτροπή, δεν εξετάζω εδώ αν είχε ή δεν είχε αρμοδιότητα, αποφαίνεται πως δυο αδέλφια δεν μπορεί να είναι στο ίδιο όργανο. Εγώ φυσικά συμφωνώ να παραιτηθώ, γιατί βλέπω το τρόπο που σκέφτονται κι αηδιάζω. Ο αδελφός μου όμως επιμένει να παραιτηθεί αυτός και κάνει γραπτή την παραίτηση του.

Ο Λογαράς επιμένει να μείνει για να μπορεί ν’ ακυρώσει την εκλογή «νομοτύπως» και «δημοκρατικά». Τελικά διακόπτουμε για να συνεννοηθεί ο Λογαράς με το κέντρο. Και, χωρίς καν να μας ειδοποιήσουν, ακυρώνουν τις εκλογές και ξαναμαζεύονται την επόμενη εβδομάδα, χωρίς φυσικά να το γνωστοποιήσουν σε μας,

ξανακάνουν εκλογές «δημοκρατικές» και φυσικά βγήκαν αυτοί που ήθελαν.

Οι παλιοί μου συμπολεμιστές το μαθαίνουν κι αγανακτούν, τους συστήνω να μη δίνουν και πολύ σημασία στις μεθόδους αυτές, διότι ο Λαγαράς κι οι διάφοροι Λογαράδες δεν αποτελούν το κίνημα. Εκείνο που σήμερα προέχει είναι η ενότητα και τ' άλλα θα τα βρούμε με τον καιρό.

Το πατρικό μου εξακολουθεί να ’ναι το κέντρο του αντιφασιστικού αγώνα. Η ασφάλεια το ξέρει και δεν μας αφήνει σε ησυχία. Κάθε λίγο καλούν την οικογένεια μας στο τμήμα και μας κάνουν συστάσεις. Ο διοικητής απειλεί τον πατέρα μου, πως αν δεν ενεργούν «νομιμοφρόνως», θα φέρει πάλι τον εκτοπισμό μου στην επιφάνεια και τότε τίποτα δεν με γλυτώνει απ' την εξορία.

1965 – 1966 παραίτηση της κυβέρνησης κι αποστασία

Τρέχω στην οικοδομή για μεροκάματο. Που αλλού; Πότε κουβαλάω τούβλα και πότε λάσπη στους μαστόρους. Όπου άλλοι εργάτες δεν πάνε λόγω ελεεινών συνθηκών, εγώ αναγκάζομαι να πάω. Δυο και τρεις ορόφους, ανεβοκατεβαίνω φορτωμένος τούβλα και ντενεκέ γεμάτο λάσπη. Και το μεροκάματο 100 δραχμές. Για κείνη την εποχή κάτι είναι. Δουλεύω τότε στον Σωτήρη Οικονόμου και κάποιες φορές στον μαστρο Μιχάλη, τον Ιορδάνογλου, και στον Παπαδόπουλο, τον αδελφό του κυρ Βασίλη. Πριν ξημερώσει είμαι στην οικοδομή, για να προλάβω να ετοιμάσω λάσπη για τους μαστόρους, και να μεταφέρω τούβλα πριν καλά-καλά αρχίσει η δουλειά, διαφορετικά δεν προλαβαίνω.

Τα πόδια μου λυγάνε απ’ την κούραση, μα κάνω κουράγιο, πρέπει να επιβιώσω. Το βράδυ πάω στο σπίτι τσακισμένος απ’ την κούραση, τρώω όπως όπως και πέφτω για ύπνο σχεδόν σαν ζώο. Το πρωί πρέπει να ξυπνήσω πριν χαράξει για να πάω στη δουλειά. Έχω χρόνια ξεκόψει απ’ τη δουλειά και είμαι αμάθητος σε σκληρούς όρους εργασίας, όμως παλεύω και τελικά επιβιώνω.

Η δουλειά στις οικοδομές λιγοστεύει, αναγκάζομαι να φορτώνω μπάζα στ' αυτοκίνητα για 40 δραχμές το αμάξι, σκληρή κι απάνθρωπη δουλειά. Τι να κάνω όμως; Πρέπει να ζήσω έντιμα. Έπρεπε να κάνω κάθε τίμια δουλειά αρκεί να μπορούσα να βγάλω το ψωμί της ημέρας. Παράλληλα εργάζομαι στην οργάνωση αγωνιζόμενος για τα τρέχοντα προβλήματα.

Κάποια μέρα που έμεινα χωρίς μεροκάματο, μου είπαν να πάω να βρω έναν δικό μας που έχει να μου δώσει δουλειά. Πήγα και βρήκα έναν καλό αγωνιστή και καλό φίλο, τον Γούλα. Αυτός με σύστησε στον σύλλογο αρχιτεκτόνων, στην οδό Υπατίας 3, στην Πλάκα.

Τότε οργάνωναν, στο Ζάππειο μέγαρο, το πρώτο συνέδριο των αρχιτεκτόνων στην Ελλάδα κι είχαν ανάγκη από προσωπικό για να ετοιμάσουν τις αίθουσες του συνεδρίου. Έτσι έπιασα δουλειά εκεί. Την πρώτη μέρα σαν απλός εργάτης, απ' τη δεύτερη όμως μέρα ανέλαβα εγώ όλες τις τεχνικές εργασίες σαν βοηθός της οργανωτικής ομάδας. Η ομάδα αποτελούνταν από τους νεαρούς αρχιτέκτονες Κώστα Φινέ, Ντίνο Παπαγιάννη, τον Βενιέρη και μερικούς άλλους καλούς δημοκράτες αγωνιστές, όπως ο Αριστομένης Προβελέγγιος και πολλοί άλλοι.

Κι όταν τελείωσε το συνέδριο, με προώθησαν σαν εργοδηγό στον πολεοδόμο Αρ. Προβελέγγιο που τότε είχε αναλάβει την κατασκευή των κτιρίων της Α.Ε. ΠΑΠΥΡΟΣ, ιδιοκτησίας Γιάννη Πουρνάρα, στο Μαρούσι. Όταν έφυγα από εκεί, άρχισα πάλι να δουλεύω σαν οικοδόμος κοντά στον Διαμαντή Καζάκη και σ' άλλους εργολάβους.

Έτσι σιγά-σιγά άρχισα να κάνω και 'γω τον εργολάβο σε σχετικά μικρές κατασκευές. Πάρα πολλοί φίλοι μου έδιναν δουλειές κι έτσι άρχισα να ορθοποδίζω. Εκεί με βρήκε εν συνεχεία η χούντα.

1966 αποστασία

Ο Παπασπύρου γίνεται υπουργός δικαιοσύνης και καταργεί τον όρο για την εκτόπιση μου, κυκλοφορώ επιτέλους ύστερα από τόσα

χρόνια «ελεύθερος».

Ελεύθερος για να πιάνω δουλειά και να έρχεται η ασφάλεια και να απειλεί τον εργοδότη μου κι αυτός, κάτω από την πίεση αυτή, να με διώχνει πριν κάνω δεύτερο μεροκάματο. Ελεύθερος για να πεινάω.

Ελεύθερος για να έρχεται κάθε λίγο ο χαφιές και να μου λέει: Έλα στο τμήμα, σε θέλει ο διοικητής.

Ελεύθερος για να είμαι κάθε άλλο παρά ελεύθερος.

1967 η χούντα και τα τανκς

Πιάνουν τον αδελφό μου κι εγώ πάω στο τμήμα αξιώνοντας να τον αφήσουν, η αστυνομία ακόμη δεν έχει δώσει γη και ύδωρ στη χούντα. Κατά τις 10 το πρωί γίνεται και το δικό της παρόν, αρχίζουν οι συλλήψεις ομαδικά.

Με πιάνουν κι από το τμήμα γραμμή για τον ιππόδρομο κι από κει στη Γιούρα.

Μόλις φτάσαμε εκεί και πριν καλά-καλά βγει ο ήλιος, πάλι τα ίδια. Πάλι οι κλίκες και τα πηγαδάκια, πάλι τις καλύτερες θέσεις στο θάλαμο οι πάλαι ποτέ «πάπες» του κινήματος και πίσω τα τσιράκια που μόλις πάνε να βάλουν τον κώλο τους κάτω, τρέχουν ολοταχώς να τους βάλουν από κάτω μαξιλαράκια – τις κουλούρες – μη τυχόν και κρυολογήσουν και δεν μπορούν οι μεγάλοι «διανοητές» ν' αποφασίσουν σωστά.

Πήραν αγνούς αγωνιστές και προσπάθησαν να τους κάνουν δούλους. Ευτυχώς πάνω στο τομέα αυτό δεν κατάφεραν πολλά. Αρχίζει η διαρροή, αγανάχτηση απ’ άκρο σ' άκρο, τρεις φέρνει το καΐκι και φεύγοντας παίρνει 103 για Σύρα και Πειραιά.

Οι «ηγέτες» κρατάνε γερά τα πόστα!!! Εξακολουθούν την καταδικασμένη απ' την πείρα τακτική τους. Δεν προλάβαμε καλά-καλά να δούμε από που βγαίνει ο ήλιος και μοντάρανε συνεργείο που άρχισε να συρματοπλέκει γύρω-γύρω το εξωτερικό προαύλιο της φυλακής, ωραίοι ηγέτες! Τίποτε δεν τους συγκινεί. Εν ονόματι

της δικαιολογίας πως είναι άρρωστοι, τρώνε τα καλύτερα κι ο δάσκαλος απ' τη Θεσσαλονίκη, που είναι αποκλειστικά χορτοφάγος, έχει να φάει τέσσερις μέρες. Ενώ όλοι οι άλλοι, εμείς, προσπαθούμε να επιβιώσουμε με το συσσίτιο του στρατοπέδου. Δεν τους έφταναν τα τόσα και τόσα που έφταναν απ’ τις ανατολικές χώρες σαν εισφορές και που ΠΟΤΕ ΔΕΝ ΕΦΤΑΣΕ ΣΕ ΧΕΡΙ ΚΡΑΤΟΥΜΕΝΟΥ ΟΥΤΕ ΕΝΑ ΤΣΙΓΑΡΟ, τώρα πάλι τα ίδια. Γαντζώθηκαν στο κορμί του κινήματος σαν τις βδέλλες.

Κατηγορούν αυτούς που φεύγουν για δειλούς και κουρασμένους. Και προδότες, ακόμα, τους λένε.

Ο κόσμος τα χάνει, ταυτίζει το κίνημα με το πρόσωπο τους και την απαίσια συμπεριφορά τους κι αυτοί χαίρονται για την ταύτιση αυτή.

Το ότι ο κόσμος αγανακτεί και τυφλωμένος από αηδία φεύγει, δεν τους συγκινεί. Αυτούς μόνο ο θρόνος του ηγέτη και τα ξεσκονίσματα απ’ τα τσιράκια τους, τους συγκινούν.

Όσους δεν συμφωνούν μαζί τους, τους αποκαλούν δειλούς και χαφιέδες. Δεν έχουν το στοιχειώδες θάρρος να πάνε να πέσουν στη θάλασσα να πνιγούν, για το κατάντημα του κινήματος που υπεύθυνοι είναι αυτοί και μόνο αυτοί. Προτιμούν συνειδητά να πετάνε λάσπη σε κάθε καλόπιστο και σωστό αγωνιστή, παρά να χάσουν τα πόστα τους που απόκτησαν με «δημοκρατικές διαδικασίες τύπου Λογαρά». Το μεγαλύτερο μέρος των αγωνιστών παραμένουμε για την αξιοπρέπεια του κινήματος, δεν μας ενώνει μ’ αυτούς τίποτε. Δεν είμαστε ποστοθήρες, ούτε ανίκανοι, είμαστε απλοί αγωνιστές που παλεύουμε για ένα καλύτερο αύριο.

Αυτό και μόνο είμαστε.

Τον αϊτό μπορεί να τον σκοτώσεις,
το μεγαλείο του όμως ποτέ.

1966

ΜΕΡΟΣ Γ΄

2 Ιουλίου 1967

Έξω νύχτα, παραμένω κρυμμένος απ' το απόγευμα μέσα σε κάτι παλιές αποθήκες δίπλα στον 4ο όρμο. Έξω ακούγονται οι φωνές κρατουμένων και περισσότερο του Γιώργου Μπελαβίλα. Κάθομαι εκεί κρυμμένος μέχρι να γίνει ησυχία, έχω αποφασίσει να το σκάσω. Ξέρω από παλιά την Γιούρα, ήμουν και στο παλιό κολαστήριο δυο φορές.

Κατά τα μεσάνυχτα παίρνω τη χαράδρα για να φύγω προς την κορυφή, εκεί είχε ένα μονοπάτι που οδηγούσε σ' ένα παλιό φυλάκιο, το ΙΣΤΙΜΠΕΗ, τώρα είναι έρημο. Την ημέρα γυρόφερνε λίγο πιο έξω ένα κότερο με γαλλική σημαία και οι επιβάτες μας χαιρετούσαν κι είχα ελπίδα πως, άμα έφτανα πίσω απ' το νησί, μπορούσε κάποιο πλεούμενο να με δει και να με βοηθήσει να φύγω. Δεν είχα προχωρήσει όμως καμιά τρακοσαριά μέτρα και γλιστράω και μένω εκεί πεσμένος κάτω από ένα βράχο, δεν μπορώ να κουνήσω το πόδι μου, το έχω χτυπήσει άσχημα. Κάνω να περπατήσω και δεν μπορώ. Με λούζει κρύος ιδρώτας. Προσπαθώντας σερνάμενος κατεβαίνω λίγο πιο κάτω, κρύβομαι ώσπου να ξημερώσει. Το πόδι μου έχει πρηστεί πάρα πολύ. Φτάνει σχεδόν μεσημέρι κι εγώ είμαι ακόμη εκεί. Τελικά παίρνω την απόφαση....

Λίγο μετά το μεσημέρι, ακούγονται φωνές: «Φωτιά, φωτιά!» Εγώ βρίσκω την ευκαιρία και περνάω απ' τους σκοπούς και κούτσα-κούτσα πάω σε μια σκηνή και μπαίνω μέσα. Σε λίγο πάω στο αναρρωτήριο και τους λέω ότι μένω πάνω στο κτίριο κι έχω χτυπήσει το πόδι μου. Με διώχνουν λέγοντας μου πως τώρα δεν έχει γιατρό και να ξαναπάω αργότερα. Φεύγω και γυρίζω σε μια σκηνή και μετά το σβήσιμο της φωτιάς, ξαναπάω και τους το ξαναλέω. Μια ερυθροσταυρίτισα αδελφή, κάτοικος Γούβας, με ρωτάει από που είμαι, της λέω πως είμαι Υμηττιώτης κι αυτή τότε πάει και φέρνει αμέσως τον γιατρό κι εκείνος με στέλνει επειγόντως στη Σύρα.

251

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΥΓΕΙΑΣ ΚΑΙ ΠΡΟΝΟΙΑΣ

ΒΑΡΔΑΚΕΙΟ ΚΑΙ ΠΡΩΙΟ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟ ΚΑΙ ΦΘΙΣΙΑΤΡΕΙΟ ΣΥΡΟΥ

ΤΑΧ. ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ: Γ. Παπανδρέου 2

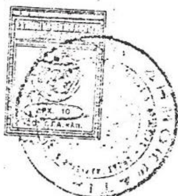
ΤΜΗΜΑ: Γραφ. Κιν. Ασθενών

Πληροφορίες: Π. Κοντιζά

Τηλέφωνο: 22.555 και 22.556

Σύρος 15 Ιουλίου 1985

Αριθ. πρωτ. 3149

ΘΕΜΑ:

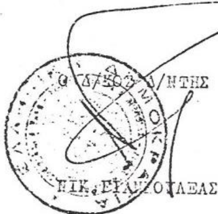
ΒΕΒΑΙΩΣΗ

Ο Διοικητικός Διευθυντής του Βαρδακείου και Πρωίου Νοσοκομείου και Φθισιατρείου Σύρου

βεβαιώνει ότι

ο ΤΣΙΚΟΥΡΑΚΗΣ ΕΛΕΥΘΕΡΙΟΣ του Αντωνίου προσεκομίσθη εκ των φυλακών Γυάρου την 4-7-1967 και μπήκε στη Χειρουργική κλινική του Νοσοκομείου μας για κάταγμα σκαφοειδούς και ταρσού δεξιού άκρου ποδός. Του έγινε τοποθέτηση γυψίνου επιδέσμου και μετά 30 ημέρες έγινε αφαίρεση του επιδέσμου και εξήλθε την 21-8-1967.

Τη βεβαίωση αυτή ζήτησε ο ίδιος με αίτησή του για να την υποβάλλει στην επιτροπή κρίσης για την αναγνώριση του ως κρατουμένου επί Δικτατορίας.

Ο ΔΙΟΙΚ/ΝΤΗΣ

ΝΙΚ. ΣΤΑΜΠΟΥΛΕΑΣ

Υπόδειγμα Α 2

Σύρα 4/7/'67

Είμαι στο νοσοκομείο, μ' έχουν στο χειρουργείο, κι ενώ ακόμα δεν μ' έχουν καλά-καλά εξετάσει, ένας χωροφύλακας σκοπός, κάποιος Βασίλης, έρχεται και ζητά απ' τον γιατρό να με δέσει όπως-όπως και να με στείλει πίσω στη Γιούρα, γιατί το καΐκι σε λίγο φεύγει για εκεί. Ο γιατρός, Καμπανάρο τον έλεγαν, τον βγάζει έξω σπρώχνοντας τον και φωνάζοντας μια αδελφή της λέει, να μη τολμήσει κανείς να με πάρει δίχως να το ξέρει αυτός.

Όλοι σχεδόν οι Συριανοί είναι αντιχουντικοί, προσπαθούν με κάθε τρόπο να μας δείξουν την συμπάθεια τους. Όλο το προσωπικό του νοσοκομείου μας συμπαραστέκεται και μας βοηθάει.

Στον θάλαμο έχουμε μια νοσοκόμα, την κυρία Πόπη, και κάθε μέρα φέρνει εκεί τα παιδιά της, ένα αγοράκι κι ένα κοριτσάκι, δήθεν για να την πάρουν να φύγουν για το σπίτι τους, ενώ στην ουσία έρχονται για να μας κουβαλήσουν εφημερίδες, περιοδικά κι ό,τι νέα έλεγαν τα ραδιόφωνα απ' το εξωτερικό. Ο σκοπός ούτε υποψιάζεται και κείνα περνούν ανενόχλητα μέσα στον θάλαμο μας κουβαλώντας ή βγάζοντας ότι σημειώματα θέλαμε να ταχυδρομήσουμε κρυφά.

Σε λίγο φτάνει ο μεγάλος μου αδελφός, ο Φίλιππας, κι επικοινωνούμε κρυφά από ένα παραθυράκι μιας αποθήκης που είναι δίπλα στον θάλαμο κρατουμένων. Για ελεύθερο επισκεπτήριο ούτε λόγος να γίνεται. Ο αδελφός μου φεύγει και μαζί με τον πατέρα μου τρέχουν από πόρτα σε πόρτα για να μπορέσουν να πετύχουν μεταφορά μου σε νοσοκομείο της Αθήνας.

Στο νοσοκομείο φτάνει ο διευθυντής του Διεθνούς Ερυθρού Σταυρού, κάποιος Κολαντόν. Εμένα με ξέρει απ' την παλιά Γιούρα και με βάζει στον κατάλογο των αναπήρων. Πετυχαίνουν να μου πάρουν άδεια κατ' οίκον νοσηλείας, με τον περιορισμό να δίνω δυο φορές τον μήνα παρόν στο τμήμα. Με πάνε στο τμήμα για τις τελευταίες «συμβουλές» και πάλι πίσω στο κολαστήριο κι από κει μου λένε να φύγω και να μπω στο καράβι για τον Πειραιά. Από κει αρχίζει ο δεύτερος κύκλος παρανομίας.

Πρέπει κάθε λίγο να δίνω παρόν. Εγώ όμως δεν έχω σκοπό να πειθαρχήσω σε τέτοια μέτρα και φεύγω από τον Υμηττό. Οι φίλοι μου Λουκάς και Αργυρίου με βοηθάνε οικονομικά κι ο Αργυρίου με συστήνει σ' έναν κατασκευαστή πολυκατοικιών κάποιον Ιωαννίδη Κώστα και σ' έναν άλλον Θρεψιάδη Βασίλη. Κι ενώ στο επάγγελμα είμαι εργοδηγός σε τέτοιες κατασκευές, πιάνω δουλειά σαν εργάτης και κοιμάμαι τα βράδια μέσα στην οικοδομή. Ο εργοδότης μου ήξερε ότι είμαι καταδιωκόμενος και με άφηνε να μένω μέσα εκεί. Από την τεχνική μου κατάρτιση βλέπει πως δεν μπορεί εγώ να είμαι εργάτης με τόσα που ξέρω κι αναγκάζομαι να του πω την αλήθεια. Γίνομαι εργοδηγός στην εταιρεία αλλά εξακολουθώ να κοιμάμαι εκεί. Έχω ένα κρεβάτι στο υπόγειο και οι μαστόροι που είναι σχεδόν όλοι αριστεροί κι έχουν λίγο πολύ καταλάβει πως έχω λόγους να μένω εκεί, μου σοβαντίζουν γρήγορα γρήγορα ένα δωμάτιο και του βάζουν και τα κουφώματα. Κι έτσι μεταφέρομαι στο ισόγειο, σ' ένα χώρο κάπως της ανθρωπιάς. Κάθε μέρα και κάτι μου κουβαλάνε, άλλος ένα σεντόνι, άλλος μια κουβέρτα, σε λίγο καρέκλες και τραπέζι. Τα βράδια έρχονται και με παίρνουν παρέα και πάμε σε κανένα ταβερνάκι να με κεράσουν κάτι. Σε λίγο το κλίμα σπάει, ο κόσμος ξεθαρρεύει κι αρχίζει η κριτική ενάντια στη χούντα.

Οι αριστεροί άρχισαν να κάνουν σχεδόν ανοιχτά συζητήσεις ενάντια στη χούντα, ανοργάνωτα φυσικά, μα σιγά-σιγά τα χειρόγραφα σημειώματα τύπου προκήρυξης άρχισαν να κάνουν την εμφάνιση τους στα γύρω στενά. Εγώ έχω πια πολιτογραφηθεί κάτοικος Καλλιθέας. Μπαινοβγαίνω και κυκλοφορώ σαν να μη τρέχει τίποτα. Δεν πάω όμως στον Υμηττό μέρα, πάω όλο βράδυ και με προφύλαξη. Οι χαφιέδες και οι ασφαλίτες έχουν χάσει εκείνο το χουντίστικο ύφος, καταλαβαίνουν πως το πράγμα δεν μπορεί να τραβήξει πολύ και κάνουν το κορόιδο.

1974, Κυπριακό, Πολυτεχνείο και πέσιμο της χούντας

Εγώ δεν κάθομαι αμέτοχος, κάνω ό,τι μπορώ μόνος. Στο πολυτεχνείο πέφτουν πυροβολισμοί. Παίρνω το προσωπικό και πάω εκεί. Για να φτάσουμε σύντομα προσφέρονται δυο γείτονες δίπλα από την οικοδομή, ο επιχειρηματίας Οικονομόπουλος κι ο γαμπρός του δικηγόρος Κουβέλης, και μας βάζουν στ' αυτοκίνητα τους και πάμε εκεί.

Πέμπτη μεσημέρι. Μέσα στην πολυκοσμία χανόμαστε και σε λίγες μέρες μαθαίνουμε πως ο μωσαϊκός Πιλάλης, έχει τραυματισθεί στα πόδια από σφαίρες κι έχει πιαστεί. Τρομοκρατία παντού.

Σε λίγο η χούντα πέφτει. Έρχεται η μεταπολίτευση. Ο κόσμος ξεχύνεται προς το κέντρο. Το ραδιόφωνο και τα’ άλλα μέσα ενημέρωσης αναγγέλλουν την άφιξη του Καραμανλή.

Πάω κι εγώ με τα πόδια απ' τη Καλλιθέα. Φτάνω στις στήλες του Ολυμπίου Διός κι εκεί, στην γωνία Συγγρού κι Αναπαύσεως, οι άνθρωποι που τώρα κι επτά χρόνια καταπίεζαν και βασάνιζαν τον λαό, κρατούν τη «τάξη». Και οι ίδιοι άνθρωποι, οι ίδιοι χαφιέδες ασφαλίτες, αυτοί που τριάντα χρόνια καταδιώκουν εμένα και κάθε πολίτη που έχει δημοκρατικά φρονήματα.

Φεύγω και γυρνάω πίσω στην οικοδομή αηδιασμένος. Τι άλλαξε; Μήπως οι ταμπέλες που τις γράφουν τώρα και με Λατινικά και τώρα την Αθήνα την λένε Άθενς; Μάλλον κάτι τέτοια.

Δεν βιάζομαι όμως, έχω το κουράγιο γι’ άλλα τόσα χρόνια και βάλε. Πάντως ο σοφός λαός, λέει σε κάτι τέτοιες περιπτώσεις: «Η καλή μέρα απ' το πρωί φαίνεται».

Εύχομαι να βγω ψεύτης για το καλό του τόπου.

Επιτέλους, ύστερα από 38 χρόνια, η πρώτη Δημοκρατική κυβέρνηση της χώρας με τον νόμο 1285/82 αναγνώρισε την Εθνική μας Αντίσταση και με τον νόμο 1534/85 αποφάσισε την συνταξιοδότηση των αναπήρων αντιστασιακών.

Το πρώτο βήμα έγινε, τώρα μένει το δεύτερο και ουσιαστικότερο. Ο ΚΟΛΑΣΜΟΣ και το ΑΝΑΘΕΜΑ στους προδότες και σφαγείς του Λαού μας, που εξακολουθούν και σήμερα να συνταξιοδοτούνται από το επίσημο κράτος.

ΔΕΝ ΖΗΤΑΜΕ ΕΚΔΙΚΗΣΗ, ΖΗΤΑΜΕ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗ και τότε θα πούμε από καρδιάς:
Ο ΑΓΩΝΑΣ ΤΩΝ ΝΕΚΡΩΝ ΜΑΣ ΔΙΚΑΙΩΘΗΚΕ. ΤΟΤΕ ΜΟΝΟ ΘΑ ΦΩΝΑΖΟΥΜΕ ΜΕ ΟΣΗ ΔΥΝΑΜΗ ΜΑΣ ΑΠΟΜΕΝΕΙ:

ΝΕΚΡΟΙ ΣΥΜΠΟΛΕΜΙΣΤΕΣ ΜΑΣ
ΝΙΚΗΣΑΤΕ

Επιστολή προς όψιμους «ιστορικούς και συγγραφείς»

Τώρα τελευταία ξεπετάχτηκε ο όψιμος συγγραφικός «οίστρος» μερικών μεγαλοπολεμιστών της κατοχής. Όπου και να πας, όπου και να γυρίσεις στα στέκια μας και στις εκδηλώσεις μας, κάποιος θα ξεπεταχτεί, διαλαλώντας προφορικά ή γραφτά το συγγραφικό του «ταλέντο» και τον μεγαλοπολεμιστικό ρόλο του στη κατοχή. Βλέπεις σωρεία «έγκυρων» αναγνωσμάτων που πραγματεύονταν κατοχικά θέματα στη περιοχή μας και με το κιάλι προσπαθείς να βρεις έστω κι ένα ακριβές γεγονός ή το όνομα ενός ζωντανού ή νεκρού πολεμιστή που πραγματικά ήταν εκεί στη συμπλοκή ή στη μάχη. Αν ψάξεις για τον Μαρινάκη, τον Κόντο, τον Συρίγο, τον Πιλάφα, τον Ξενάκη, τον Φιλόλαο, τον Κοροπιώτη, για τον Βαγγέλη τον Χατζηδάκη, για τους Ζαμπέληδες, για τον αδελφό μου και τόσες και τόσες χιλιάδες αδελφούς και συμπολεμιστές, πρόβλημα είναι αν βρεις από τύχη κάποιον.

Θα μπορούσα εδώ ν' αραδιάσω πολλές εκατοντάδες πολεμιστών που δεν ζουν, μα εσείς που τους ξέρετε, το μόνο που κατορθώσατε να γράψετε ήταν ο εαυτός σας, διότι μόνον αυτόν ξέρετε. Τους άλλους που να τους ξέρετε; Στις «λούφες;». Μέσα στα γραπτά σας υπάρχουν σωρεία από σας, εσείς τα κάνατε όλα, κι αν ρωτήσετε τους πραγματικούς πολεμιστές, κανείς δεν σας ξέρει κι αν από τύχη κάποιος σας ήξερε, δεν θα μίλαγε κολακευτικά για σας.

Παντού προβάλλετε τα κατορθώματα σας. Θα δεις πχ. πως ο ΕΛΑΣ της πόλης είχε πενηνταριές αυτόματα, πως είχε και διέθετε μόνιμες γραμμές άμυνας, πράσινες γραμμές, συντάγματα, τάγματα και τριλοχίες μαχητών και μάλιστα την εποχή που εμείς οι πραγματικοί πολεμιστές δεν είχαμε ούτε που ν' απαγκιάσουμε το ταλαιπωρημένο μας κορμί. Πολλές φορές τα όπλα μας είχαν για αορτήρα ένα γεμάτο κόμπους σχοινί, λιμάραμε τις σφαίρες για να τις ταιριάξουμε στα όπλα μας διότι δεν είχαμε άλλες. Κοιμόμαστε σε τάφους και μέσα σ' εγκαταλειμμένες οικοδομές και υπονόμους, ξυπόλυτοι, καταματωμένοι και με μπαλωμένα ρούχα.

Δεν είχαμε γραβάτες, ούτε χαρτοφύλακες. Εμείς είχαμε στις τσέπες μας σφαίρες διαφόρων διαμετρημάτων και ψίχουλα απ’ το ψωμάκι που μας έδιναν οι διάφοροι γνωστοί μας πατριώτες για να ζήσουμε.

Αφήστε, λοιπόν, όψιμοι και εκ του ασφαλούς «ήρωες». Μη προσπαθείτε να ωραιοποιήσετε τα γεγονότα.

ΗΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΕΛΑΣ ΤΗΣ ΠΟΛΗΣ ΔΕΝ ΕΙΝΑΙ ΑΝΑΓΝΩΣΜΑ ΠΡΟΣ ΤΕΡΨΙΝ
ΕΙΝΑΙ ΠΟΤΑΜΟΙ ΑΙΜΑΤΟΣ ΚΑΙ ΗΡΩΙΣΜΩΝ, ΕΙΝΑΙ ΔΑΚΡΥΑ ΚΑΙ ΠΟΝΟΣ
ΕΙΝΑΙ ΤΟ ΚΛΑΜΑ ΤΗΣ ΜΑΝΑΣ ΓΙΑ ΤΟΝ ΝΕΚΡΟ ΠΟΛΕΜΙΣΤΗ
ΕΙΝΑΙ Η ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΑΝΗΛΙΚΗΣ ΚΟΠΕΛΑΣ ΠΟΥ ΣΤΑΘΗΚΕ ΟΡΘΙΑ ΚΙ ΕΝΤΙΜΑ
ΜΕΣΑ ΣΤΙΣ ΓΡΑΜΜΕΣ ΤΗΣ ΑΝΤΙΣΤΑΣΗΣ
ΕΙΝΑΙ Η ΘΥΣΙΑ ΤΟΥ ΠΑΤΕΡΑ ΠΟΥ ΓΙΑ ΝΑ ΣΩΣΕΙ ΤΟΝ ΓΙΟ ΤΟΥ ΤΟΝ ΑΝΤΙΚΑΤΕΣΤΗΣΕ ΣΤΟ ΑΠΟΣΠΑΣΜΑ.
ΚΑΙ ΤΟΣΑ ΚΑΙ ΤΟΣΑ ΠΟΥ ΖΗΣΑΜΕ
ΤΟΝ ΚΑΙΡΟ ΕΚΕΙΝΟ, ΕΜΕΙΣ.

Ακούστε λοιπόν «μεγαλοσυγγραφείς» και «ιστορικοί», πρέπει να μάθετε κάτι έστω κι εκ των υστέρων: Το μεγαλείο του ελασίτη πολεμιστή οφείλεται στο γεγονός ότι: ένας ολιγάριθμος και κακώς εξοπλισμένος στρατός με ηγέτες που στην πλειοψηφία τους ήταν αγράμματα παιδιά του λαού, πάλεψε κάτω από τέτοιες σκληρές συνθήκες και ΝΙΚΗΣΕ.

Αυτό είναι το ΜΕΓΑΛΕΙΟ ΜΑΣ.

ΝΑΙ αυτό είναι το μεγαλείο των πραγματικών
πολεμιστών του ΕΛΑΣ της ΠΟΛΗΣ.
ΠΟΛΕΜΗΣΑΜΕ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΛΗΘΕΙΑ
ΚΑΙ ΑΥΤΗ ΤΗΝ ΑΛΗΘΕΙΑ ΘΑ
ΤΗΝ ΛΕΜΕ ΔΙΧΩΣ ΦΟΒΟ ΚΑΙ ΠΑΘΟΣ

ΧΩΡΙΣ ΔΕΣΜΕΥΣΕΙΣ, ΣΥΜΒΙΒΑΣΜΟΥΣ
ΚΑΙ ΣΚΟΠΙΜΟΤΗΤΕΣ.
ΓΙ' ΑΥΤΟ ΠΟΛΕΜΗΣΑΜΕ
ΚΑΙ ΓΙ' ΑΥΤΟ ΑΝΤΕΞΑΜΕ ΕΠΙ ΧΡΟΝΙΑ
ΣΕ ΒΑΣΑΝΙΣΜΟΥΣ, ΦΥΛΑΚΙΣΕΙΣ
ΚΑΙ ΞΕΡΟΝΗΣΙΑ.
Η ΙΣΤΟΡΙΑ ΜΑΣ ΤΟ ΑΠΕΔΕΙΞΕ
ΕΙΜΑΣΤΕ ΚΑΙ ΘΑ ΕΙΜΑΣΤΕ
ΠΟΛΕΜΙΣΤΕΣ
ΓΙΑ ΤΟ ΚΑΛΟ ΤΟΥΤΟΥ
ΤΟΥ ΤΟΠΟΥ.
ΑΛΛΑ ΔΕΝ ΘΑ
ΜΑΣ ΒΡΕΙΤΕ ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΑ ΣΕ
ΛΙΣΤΕΣ ΚΟΜΜΑΤΩΝ ΚΑΙ
ΧΡΩΜΑΤΩΝ
ΕΙΜΑΣΤΕ ΣΤΙΣ ΛΙΣΤΕΣ
ΤΗΣ ΨΥΧΗΣ ΤΟΥ ΛΑΟΥ.

ΑΥΤΟΙ ΕΙΜΑΣΤΕ
ΚΑΙ ΤΕΤΟΙΟΙ ΘΑ ΠΕΘΑΝΟΥΜΕ
ΑΓΝΟΙ ΠΟΛΕΜΙΣΤΕΣ ΓΙΑ ΤΑ
ΣΥΜΦΕΡΟΝΤΑ ΤΟΥΤΟΥ ΤΟΥ
ΠΟΛΕΜΙΣΤΗ ΛΑΟΥ
ΤΟΥ ΑΞΙΟΥ ΓΙΑ ΚΑΛΥΤΕΡΗ ΤΥΧΗ.

ΤΑ [ΝΕΑ]

ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ
ΕΤΗΣΙΑ .... ΔΡ. 360.000
ΕΞΑΜΗΝΟΣ .... » 180.000
ΤΡΙΜΗΝΟΣ .... » 90.000

ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ
ΕΤΗΣΙΑ .... £ 5
ΕΞΑΜΗΝΟΣ .... £ 2.5

ΚΥΡΙΑΚΗ 28 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ 1943

ΕΔΟΥΑΡΔΟΥ ΛΩ ΑΡΙΘ. 3. — ΤΟ ΦΥΛΛΟΝ ΔΡ. 1.000 — Τηλ. 30-221—30-222

ΤΟΥ ΚΡΙΤΣΕΒ

[Κ]ΟΠΙΝ ΣΚΛΗΡΟΥ ΑΓΩΝΟΣ

[...]ΑΓΩΓΙΚΑ 38.000 ΤΟΝΝΩΝ

δηλαδὴ ἐκεῖ ὅπου τὰ ἕλη τοῦ Πριπὲτ θ' ἀπετέλουν σπουδαῖον παράγοντα κατὰ τὴν πορείαν τῆς μάχης, καὶ νὰ μεταφέρῃ πρὸς τὰ ὀπίσω τὸ ἀμυντικόν του δίκτυον εἰς ἐκ τῶν προτέρων παρασκευασθείσας θέσεις. Ὁ ἐχθρός, διὰ τῆς προσφορᾶς πρὸς αὐτὸν πόλεως, ἡ ὁποία δὲν εἶνε πλέον πόλις καὶ οὐδεμίαν λειτουργίαν ὡς τοιαύτη εἶνε εἰς θέσιν νὰ ἐκτελέσῃ, ἀπεστερήθη τῶν καρπῶν τῶν προσπαθειῶν του. Ἑπομένως, τὸ μαχητικὸν πεδίον μετεφέρθη πλησιέστερον πρὸς τὴν περιοχήν, εἰς τὴν ὁποίαν ὁ Γερμανὸς στρατάρχης φὸν Μανστάϊν ἐκτελεῖ τὰς κινήσεις του πρὸ πάντων πρὸς βορείαν κατεύθυνσιν. Βεβαίως, εἰς τὸ σχέδιον τῶν Σοβιὲτ ἐναπόκειται ἡ ἐξουδετέρωσις τῶν κινήσεων τούτων, εἰ δυνατὸν δὲ ἡ ἐκ βορρᾶ ὑπερκέρασις αὐτῶν. Δὲν εἶνε ἡ πρώτη φορά, κατὰ τὴν ὁποίαν τὸ Γερμανικὸν Ἀρχηγεῖον, διαβλέπον τὰς ἐχθρικὰς προθέσεις, φαίνεται ἀντιμετωπίζον αὐτάς.

ΒΕΡΟΛΙΝΟΝ, 27 Νοεμβρίου (Ἀθ. Πρ.) – Ἐνῷ εἰς τὴν Κριμαίαν ἡ 25η Νοεμβρίου διῆλθεν ἤρεμος πολλαὶ γερμανικαὶ ἐπιχειρήσεις στρατευμάτων κρούσεως διεξήχθησαν εἰς τὴν περιφέρειαν τῶν ἐκβολῶν τοῦ Δνειπέρου. Κατὰ τὰς ἐπιχειρήσεις αὐτὰς ἐπροξενήθησαν μεγάλαι ἀπώλειαι εἰς τοὺς Μπολσεβίκους. Αἱ ἐπιχειρήσεις αὗται συγχρόνως εἶχον σκοπὸν νὰ ἐκκαθαρίσουν τὸ πρὸ τοῦ γερμανικοῦ ἀμυντικοῦ συστήματος ἔδαφος ἀπὸ σοβιετικῶν φωλεῶν ἀντιστάσεως. Ἐκτὸς τῶν αἰχμαλώτων καὶ σημαντικοῦ ὑλι-

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΙΣ

ΤΟΥ ΑΝΩΤΕΡΟΥ ΑΡΧΗΓΟΥ ΤΑΓΜΑΤΩΝ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ ΚΑΙ ΑΣΤΥΝΟΜΙΑΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Μολονότι διὰ τῆς ἀνακοινώσεώς μου τῆς 16.10.43 ἔκαμα γνωστὸν τὴν λῆψιν αὐστηροτάτων μέτρων εἰς περίπτωσιν καθ' ἣν κομμουνιστικὰ καὶ ἀναρχικὰ στοιχεῖα ἤθελον ἐξακολουθήσῃ νὰ ἐπιτίθενται κατὰ ἑλληνικῶν ἀστυνομικῶν ὀργάνων, ἐν τούτοις συνέβησαν διάφοροι ἐπιθέσεις τελευταίως καθ' ἃς ἐφονεύθησαν ἢ ἐτραυματίσθησαν ἄνδρες τῆς Ἑλληνικῆς ἀστυνομίας ἐκ μέρους κομμουνιστῶν. Οὕτω ἐφονεύθη διὰ πυροβολισμοῦ τὴν 24.10.43 ὁ χωροφύλαξ Εὐθυμιόπουλος.

Εἰς Πάτρας ἐφονεύθη πρὸ τῆς οἰκίας του ὁ λοχαγὸς Ἀλεξόπουλος. Τὴν 8.11.43 ἐφονεύθη πυροβοληθεὶς εἰς τὸ χωρίον Δυρρέχιον Πελοποννήσου ὁ λοχαγὸς Οἰκονομόπουλος. Τὴν 9.11.43 ἐφονεύθησαν ἐπίσης ὁ ὑπαξιωματικὸς τῆς χωροφυλακῆς Φλογέρας καὶ εἷς χωροφύλαξ εἰς Καλαμπάκαν. Τὴν 18.11.43 ἐτραυματίσθη ὁ χωροφύλαξ Βελισσαρόπουλος.

Εἶμαι διατεθειμένος νὰ θέσω ἄνευ δισταγμοῦ ὑπὸ τὴν προστασίαν μου τοὺς πατριωτικῶς σκεπτομένους Ἕλληνας, οἱ ὁποῖοι ὅπως καὶ ὁ Γερμανικὸς Στρατὸς ἀντιμετωπίζουν τὴν κομμουνιστικὴν τρομοκρατίαν καὶ ἀγωνίζονται οὕτω ὑπὲρ τῶν μοναδικῶν ἀξιῶν τοῦ εὐρωπαϊκοῦ ὡς καὶ τοῦ Ἑλληνικοῦ πολιτισμοῦ. Δι' αὐτὸ διέταξα ὡς ἀντίποινα διὰ τὰ τελευταῖα ἐγκλήματα τὸν τυφεκισμὸν τῶν κάτωθι κομμουνιστῶν:

1) Κων)νος Βεντούρης, γεν. 15.10.17 ἐν Κιμώλῳ, κατοικ. Ἀθῆναι ὁδὸς Πάδου 25.

2) Γεώργιος Πέτρου, γεν. Σεπτέμβριος 1911, Ἀταλάντη, κατοικ. Καλλιθέα, ὁδὸς Κέκροπος 58.

3) Ἰωάννης Δούκας, γεν. Ἰούλιος 1923, Ἀθῆναι, Θησέως 7.

4) Σπυρίδων Ἀλεξαντινός, γεν. εἰς Πάτρας 11.9.22, κατ. Ἀθῆναι, ὁδὸς [...] 6.

5) Ἰωάννης Γεωργούσης γεν. 21.11.09 εἰς Θούριον, κατ. Ἀθῆναι ὁδὸς Καρανίκα 15.

6) Γεώργιος Ἀνδρεόπουλος τοῦ Παναγιώτου.

7) Διονύσιος Γονατᾶς τοῦ Ἀποστόλου.

8) Ἰωάννης Μαρκάτος τοῦ Σπυρίδωνος.

9) Βασίλειος Σκαρέας τοῦ Δημητρίου.

10) Ἠλίας Τσαμουράκης τοῦ Γεωργίου.

11) Ἰωάννης Γυφτάκης τοῦ Θεοχάρους.

12) Ἀντώνιος Γιατρᾶς τοῦ Δημητρ.

13) Νικόλαος Καλαβρέζος τοῦ Δημητρ.

14) Ἰωάννης Κιλάκος τοῦ Σταματίου.

15) Σπῦρος Καπάτος τοῦ Γερασίμου.

16) Παναγιώτης Στράγκος τοῦ Δημητρ.

17) Στέφανος Τόλιδος τοῦ Γεωργίου.

18) Γεράσιμος Γρηγοριάδης τοῦ Δημητρ.

19) Δημήτριος Πολυγιαννάκης τοῦ Ἰωάννου.

Ἀθῆναι 27 Νοεμβρίου 1943

Ὁ ἀνώτατος ἀρχηγὸς ταγμάτων ἀσφαλείας καὶ ἀστυνομίας τῆς Ἑλλάδος

(Ὑπογρ.) ΣΙΜΑΝΑ

Διοικητὴς Ταξιαρχίας ΣΣ. καὶ ἀντιστράτηγος τῶν ὡπλισμένων Ταγμάτων Ἀσφαλείας

Ο Πολυγιανάκης εκτελέστηκε , Ο προδότης Γερμανοτσολιάς πού τόν συνέλαβε πήρε άπ τό κράτος σύνταξη καί τόν πληρώνη ξέρεις. χωρίς καμιά καθυστέρηση.

Η γερμανοδεξιά κρατά τό λόγο της γιατί είναι καί ΑΥΤΗ παιδί τής ίδιας μάνας Είναι Παιδίτού ΑΠΑΝΤΑΧΟΥ ΜΟΝΑΡΧΟΦΑΣΙΣΜΟΥ

ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΤΟ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ ΤΩΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ

~~ΓΕΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΙΣ [illegible] ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΟΓΙΣΤΗΡΙΟΥ~~

ΔΙΕΥΘΥΝΣΙΣ 4

ΔΙΠΛΩΜΑ ΑΠΟΝΟΜΗΣ ΠΟΛΕΜΙΚΗΣ ΣΥΝΤΑΞΕΩΣ

Ἀριθ. Μητρώου 93242.

Ἔχοντες ὑπ' ὄψιν:

1) τὰς διατάξεις τοῦ Α. Ν. 2651/40

2) τὴν ὑπ' ἀριθ. 4988 τοῦ ἔτους 1961 [illegible] τὸ ἄρθρον [illegible] ~~Κανονισμοῦ Πολεμικῶν Συντάξεων~~.

3) τὴν ὑπ' ἀριθ. 222/27/61 ἀπόφασιν τοῦ Ὑπουργοῦ τῶν Οἰκονομικῶν.

ΑΠΟΝΕΜΟΜΕΝ

εἰς τὸν Δημήτριον Κωνσταντίνου Μπαρμπάν τοῦ ὁπλίτην τῶν Ταγμάτων Ἀσφαλείας καταστάντα ἀνάπηρον συνεπείᾳ τραυματισμοῦ του ὑπὸ ὁμάδος ἐνόπλου ὀργανώσεως τὴν 3 Ἰανουαρίου 1945 μὲ ποσοστὸν ἀναπηρίας 20% μηνιαίαν σύνταξιν ἐκ δραχμῶν ἑκατὸν ἑξήκοντα ὀκτὼ (168) ἀπὸ 1 Αὐγούστου 1960 αὐξανομένην ἀπὸ τὴν αὐτὴν χρονολογίαν διὰ τοὺς περιορισμοὺς τοῦ ἄρθρου 3 τοῦ Ν.Δ. 2200/52 εἰς δρχ. διακοσίας τεσσαράκοντα (240)

πληρωτέαν ἐκ τοῦ Δημοσίου Ταμείου

Ἐν Ἀθήναις τῇ 13 Σεπτεμβρίου 1961 Ἀριθ. Γενικοῦ 20

Ο ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

ΑΚΟΛΟΥΘΕΙ

Α. Μ. 868

Ο Πολυγιαννάκης εκτελέστηκε, ο προδότης γερμανοτσολιάς που τον συνέλαβε πήρε απ’ το κράτος σύνταξη και τον πληρώνει, ξέρεις, χωρίς καμιά καθυστέρηση.

Η γερμανοδεξιά κρατά τον λόγο της, γιατί είναι κι ΑΥΤΗ παιδί της ίδιας μάνας. Είναι παιδί του ΑΠΑΝΤΑΧΟΥ ΜΟΝΑΡΧΟΦΑΣΙΣΜΟΥ.